

colyti aeſcretes | plic
rim cātatur, e | Oa

Lectura Iuris Vtriusque - Fórmese índice

MS 4.° pergamino, faltos de algunas hojas en medio, bien tratado.

R.= Lib. Can. Vtriusq̄ juris lectura -

Portillo

A DOMINO DOCTORE ATQUE SAPIENTISSIMO MAGISTRO MEO DOMINO GREGORIO DE PORTILLO HAEC

Vulgaris et pupillaris substitutionis commentaria complicantur.

Regentis commentaria Ad Digestis de [illegible]
Vulgari et pupillari sub.

Cap. 1um de vera nominis substitutionis [illegible]

Ad Rubricam

[illegible] Argentarii munere fungens rationes et [illegible] commentarii [illegible] obscure edentis et intel-
ligentiam [illegible] ita [illegible] Ordine [illegible] in
[illegible] [illegible] nequeant [illegible] [illegible] commen-
tatis [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] plurimum [illegible] [illegible]
studio [illegible] artificio [illegible]

Sententiae [illegible] tacite [illegible] 1. de acq. rer. dom.
in [illegible]. § 3 Scaevola [illegible] de rei [illegible]. pro [illegible]
traditis pro [illegible] explicat. Ab Alciato lib.
6. [illegible] cap. [illegible] [illegible] [illegible] lib. 2.º
3. [illegible] lib. 33. natur. histor. cap. 6. qui
omnia [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ad=
[illegible] explicationem et enodationem obscurissimi
[illegible] [illegible] [illegible] in
1º. pandectis de [illegible] et pup. sub. quae acade=
mica lex [illegible] [illegible] [illegible] anno
[illegible] cum juventutis prout ex voto et utilitate
et fructu [illegible] multis [illegible] et cogi=
tabundis [illegible] [illegible] [illegible] excolunt
interpretes nam Albericus [illegible] et laudatus
a [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] subtile
esse et in la dificultades [illegible] [illegible] reperiri
ita ut habeat se in corpore juris ut mare
[illegible] et [illegible] judicibus q. valde utilem
qd. quidem expertum fuisse testatur in magnis [illegible]
[illegible]; Baldum q. dixisse viva voce disci=
pulis suis [illegible] fuisse cum la [illegible]
plus quam quindecim millia ducatorum referunt
Cumanus in nra rubrica. Ant. [illegible] 2.º
tomo variarum cap. 3. in princ. [illegible] in
preludio de titulis C. de impuberum et aliis
substi. qq [illegible] [illegible] ad rubricam inst.
eiusdem tituli [illegible] plura extare responsa
sive [illegible] circa nram materiam quam circa
aliam in toto corpore juris, quia [illegible] alius
[illegible] [illegible] qui majorem uberiorem q.
[illegible] reddat et in la [illegible] de la [illegible]
[illegible] [illegible] Leyenda [illegible] de [illegible] et [illegible]

plerumque defunctorum patrimonio [illegible], quam
propter Curiae [illegible] [illegible] instrumentaria interpre-
[illegible] [illegible] [illegible] Videre licet Ego. Lancelotum
[illegible] [illegible] Sacra, [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], Novell. Barbosa
Ant°. Fabrum [illegible] pluribus alijs Cumulatis
a Barbosa in [illegible] ad Ordinationes
Lusitanas lib. 4. t. 37.

N.1. Licet leges verba
[illegible] Sed ipsis rebus [illegible] instituta inquit in
[illegible] Omnia de leg. [illegible]
Verbi [illegible] certa intelligentia [illegible]
[illegible] perspicitur, ut [illegible]
cum sequentibus de [illegible] l. 4. de leg.
observant et [illegible] lib. 2. [illegible]
cap. 11. num. 4. Illique ad [illegible] lib. 8. [illegible] Cap.
[illegible] altera c. [illegible] inquirendum [illegible]
[illegible] in [illegible] Substitutionis Ver-
[illegible] Substituere [illegible] dicitur [illegible]
5 in locum alterius [illegible], Unde [illegible] inter-
pretanda [illegible] ab antecessoribus observata l.
[illegible] Substitutionis [illegible]
in multis alijs rebus Substitutionis [illegible] con-
[illegible] Substitui dicuntur [illegible]
Subrogantur [illegible] in locum [illegible]
[illegible]
[illegible] sequentibus [illegible]
6 cum sequentibus [illegible], [illegible] juribus
[illegible] lib. [illegible].
Cap. 36. [illegible] Cap. 13. Joannes
del Castillo de [illegible] Cap. 22. [illegible] num. 8. [illegible] de
interpretatione [illegible] l. [illegible] § sed
quod dicitur de [illegible] probat [illegible] in l. si
[illegible] 22. de leg. 1. [illegible] Substitutionis inter-
pretanda [illegible] sunt [illegible] Summa
[illegible] in l. [illegible] de [illegible] deductis

58. §. Hereditate ad Trebelli. Et Concludenda Cu. l.
paulus 14. Heres quaesitum est de Iuris. Cum Schem
in l. Paulus nu. 3. ad §. Falcidia. Et alijs Cumulatis
ab Illigero lib. 3. Commentari. cap. 16. littera D. Sic
arbores Substitui dicuntur in l. arr. 18. l. arbores
59. de Usufr. l. in fraude 45. §. Simul. de ... Sic
Substituta actio in l. 1. §. Sic actio l. ...
liber qui primus fuerit Substitutus judicio in l. Cu.
apud 20. judicatum solui. Substitutus Creditor in
l. Clasidius Felix 16. qui potiores in pig. habeantur
Substitutus adversarius in l. 1. l. 3. §. eo quo
de alienat. judicij. Substitutus Curator in l.
ad Sifonte 14. de Solutione. Actor in l. Servus
33. §. ultim. ... Heredum ... Tutori. Et in alijs
pluribus jurisprudentiae locis de qua Terminus Et
servientes de Verbis quibus Verba Substituere
Petrus Gregor. lib. 42. Syntagm. cap. 10. nu.
Duarenus ad num. 4. cum cr. Illigerus ad Dome
lib. 6. Commentariorum cap. 23. litt. D. Gra=
tineus de Substitut. in praefat. nu. 5. Peregrinus
lib. 4. declarat. 60. cr. nu. 8. 2

Unde 1.do Unus, et plures
Heredes Subrogantur in locum primi deficientis secundo
et ulteriori gradu Substitui dicuntur in l. 4.
et fere per totum nu. 4.um Quo Sensu Substitu=
tio dicitur quasi Sub institutio facta de post con=
sequens institutione, primo Heredis procedere oportet
Et in cuius locum Subrogatur Et suprimitur Substi=
tutus = quae quidem asseveratio Summe difficilis 3
redditur Eo quod neque legatarius, fideicommissarius,
Et donatario causa mortis Substitutio fit, l. Ut
heredibus 50 de leg. 2. l. Sed et 32 de leg. 3. l.
Si cui 10 de dona. causa mor. in l. Si legat.
C. de leg. in l. Uni. §. Sin autem C. de caducis
tollendis, Et in directis Substitutionis locum esse
fertantur Quares in l. quoties C. de dona. quae sub mo=
do cum relatis ab Intrigliolo 7 ... nu. 15.

quod videt [illegible] prædicit [illegible] n. 27. Lauri
qua [illegible] est. l. 11. tit. 6. lib. 5. recopilationis
& [illegible] b. Desperamiento entre [illegible] & [illegible] los Renuntios
Submissiones y Substitutiones [illegible] Gregor.
potest Matienzo [illegible] gl. 3. [illegible] nu. 20. [illegible]
Ant. Gom. Castillo et reliqui scribentes in d. l. 5.
Tauri.

4 Qua difficultate superati plures ex antiquio-
ribus interpretibus, Bartolus, Aretinus, Ordeanus, nu-
[illegible] in l. centuriô, eiusque tituli probant legatarium &
fideicommissarium hæredes esse, ac per consequens recte
illis substitutionem fieri posse, pro qua parte conside-
rantur sequentia ad [illegible] defendam. 1. facit text.
in l. verbis 120. de V. S. ubi [illegible] legandi
[illegible] legatum [illegible] hæredes [illegible] et
legatarius [illegible] quia universalis [illegible]. 2°. con-
ducit text. in l. intempus 14. [illegible] de usucap. [illegible]
[illegible] ad usucapionem [illegible] legatarius [illegible] accessi-
[illegible] temporis, quo defunctus possessionem habuit, quemad-
modum [illegible] [illegible] quasi [illegible]. 3°. pro
hac parte expendo [illegible] text. in l. [illegible] 23.
§. ex parte ff. de leg. 3. quo loci coheredes appellat
fideicommissarios significat. Tandem facit pro hac
sententia natura verbi [illegible] instituere, quod nihil
aliud significat, quam componere, sive aliquid ordi-
nare secundum subiectam materiam, quo sensu procu-
rator institui dicitur in l. procuratoribus. C. de procu.
actiones institui in l. 1. de interrog. actio. in l. 5.
de [illegible], institui vineas in l. colonus 61. locati,
institutio in beneficiis ecclesiasticis in cap. [illegible] fere
per totum, de institut. in cap. 1. de [illegible] lib. 6.
Ergo legatarius, fideicommissarius, donatarius causa
mortis recte institui dicuntur, hoc ordinantur [illegible]
[illegible], ac per consequens substitutus illis datus pro-
prie substitutus erit, quasi [illegible] scriptus.

5. Contraria tamen sententia veri-
or semper iudicata [illegible] antiquos interpretes relatos
nempe legatarium, fideicommissarium, aut donatarium
causa mortis minime hæredes esse, nec sub nomine hæ-

redum comprehendi, relatum [illegible] et extensiba modo, pro qua parte [illegible] Contradicunt [illegible] ab antiquioribus [illegible] relatis pro parte contraria traditis in [illegible] in tempestatem [illegible] de [illegible] [illegible] differentiam inter quas [illegible] armis percurrunt, [illegible] Quibus duplici [illegible] improprietatis [illegible] probat [illegible] heredes Legatarios et quodammodo quasi heredes. Et videbat Politus in preludiis ad tractatum substitutionem ex num° 406. [illegible] 2° in hac parte facit bonus [illegible] in L. qui sub conditione 8. §. 1 cum sequentibus de conditionibus institu. et heredis institutio omnino quasi omnino diversa legato et fideicommisso. et non eadem etiam de legato pertinet, in tantum de heredum institutione, in fideicommissis quoque. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in quaestionibus 119 de [illegible] 3. et Si vere expectemus heredis appellatione non contineri Legatarius, nisi ex voluntate contrahentis contrarium appareat. 4°. hac pars corroborat ex L. Si titius 94. in fine de Leg. 2. cum inquit appellatione hereditatis nec legata nec fideicommissa continentur, atque ita apparet legatarios et fideicommissarios nequaquam heredes esse. tandem pro hac parte ego videtur [illegible] in L. Scebola 76. de [illegible] ubi, cum proponeretur uniquiberi filio a patre codicillis substitutus datus, negat Scebola substitutionem valere, quia substitutio quatenus est heredis institutio 2° vel ulteriori gradu facta codicillis fieri non potuit, licet benigna interpretatione in fideicommissum converteretur pro tuenda patris voluntate, ergo substitutio omnino diversa est a fideicommisso. Et [illegible] unde eleganter Papinianus in L. [illegible] 39. § heres institutus, de admini. et peri. tuto. inquit heredem institutum rogatum de restituenda hereditate nullum habere substitutum, ergo fideicommissarius substitutus non est, ac per consequens supra tradita difficultas gravissima videtur, si quidem ex supra d. juribus substitutus militeo Legatarii

fideicommissario, et donatario, utiliter dato, quia instituti heredes non sunt, =

6\. Quae communis sententia non obtinet in utraque directa, n. 1. ex d. L. et heredibus 50. de leg. 2. cum similibus, quas diximus non solum heredibus institutis, sed legatariis, fideicommissariis, et his quibus mortis causa donatio facta fuit substitutionem fieri posse; quae illa substitutio non intelligitur de 2.a institutione in primum locum heredis instituti deficientis facta, ut in nostro tit. substitutus heres nuncupatur, sed de subrogatione in locum deficientis inducta prout generaliter supra diximus num.o 1. quod substitutionis nomen usurpatur, quod quidem maxime in fideicommissis procedit quae substitutionis sensu minime convenire potest eo modo quo usurpatur in nostro tit.o quippe qui institutionis sensu directus est per sequens substitutio, de qua in nostro tit.o quae secundo L. ulteriori gradu dicitur facta institutio in d. L. 1. cuius tituli; fideicommissum vero sensu precario et inflexum est, unde illa divisio ultimarum voluntatum est, quod omnes directae sunt aut precariae. L. Heredis. 1. Centurio 15. eod. tit. L. Cum proponebatur 64. de leg. 2. L. 2. c. comm. de leg. L. quamvis indemne 15. C. de test. quare numquam Iurisconsulti substitutionem simpliciter pronunciant; ut fideicommissum exprimant, sed adjiciunt fideicommissariam; sicut homo mortuus dicitur, qui tamen non est homo sed cadaver, et institutio precaria in L. quaerebatur 19. de test.o mil. id est fideicommissum, ita similiter obligatio naturalis dicitur quae vere obligatio non est, cum iuris vinculum non contineat L. Stichum 95. § naturalis. de solut. quo sensu fideicommissum substitutio nuncupatur in L. Cum pater 77. § Volo praedia de leg. 2. in L. generaliter 6. § Cum autem C. de instit. et subst. sorti sensu substi-

Stitutionis generaliter, communiterque, Substitutio ponitur Subrogationem significat, non solum in locum haeredis et in haereditate... Verum etiam in locum legatarii, fidei commissarii, aut donatarii, sive alicuius alterius contrahentis, aliquando tamen substitutus dicitur primus institutus, qui in locum alterius nunquam subrogatus fuit, pro qua parte loquendo in proposito ultra omnes... in l. miles ita 41. de test. mil. ubi nomine substituti, proponitur ... Bus... secundo ... institutus a milite ad decem annos, et inquit quod si ... haerede nemo alius substitutus proponatur, post decem annos legitimus ab intestato haeredes militis futuros esse, quos in loco substitutus a milite post decem annos intelligitur alius haeres ex temp. institutus primo gradu, quasi in diversa haeredi, via militis privilegium, est ... ut possit unum haeredem facere ad tempus et alium ex tempore, quasi quasi duarum hominum et duarum haereditatum duo haeredes esse censentur, quorum unus non subrogatur in locum alterius, arg. ... in l. si certarum 17. § Iulianus de test. militis, unde legata relicta a milite, ab haerede ad tempus non censentur repetita ab haerede ex temp. quoniam substitutus non est, quomodo sunt interpretanda et conciliandae obscura nimis ... quae invicem interse pugnare videntur, in l. quaerebatur 19. § Ma. de test. mil. cum l. licet 32. de test. ... ut consideravit Iaco... in l. quaerebatur § Ma. et cuius nomen ... ... lib. de erro. decade 27. errore 1. nu. 36. quidquid aliter. Iason nu. 6. Soci. Iuni. nu. 3. Corras. et Duaren. ad nostram rubricam et relati plures a Ric... in rubr. institu. de Nulo. nu. 35.

Unde substitutio omnino ... ab interpretibus dicitur quasi omnium sit, non solum institutioni secundi haeredis in locum primi; verum etiam substitutioni in locum legatarii

fideicommissarij aut donatarij causa mortis nec obstat text. in L. 4. Cod. tit. D. Sed si alter pubes alter impubes Cod. communi verbo etc. nam D. communi verbum non refertur ad substitutionem, ut existimarunt male interpretes D. Sed potius referendum est ad dictionem illam invicem, de qua in Cod. text., illa enim est quae invicem facit inter institutos duplicem substitutionem in specie de qua D., pro cuius exornatione videndi sunt Ant. Fab. lib. 15. Conjectu. cap. 10 et 19. Cuj. lib. 12 observa. cap. 32. Ludovic. Caron. lib. 2. Verisimi. cap. 12. Vello. lib. 4. disputation. cap. 17. Faccine. lib. 4. Controver. cap. 68. Menoch. lib. 4. presump. 35. Covarr. in cap. raynuntius §. 7. num. 2.

8. Non obstat 2.um fundamentum ex d. L. verbis legis 120 de V. S. nam in L. duodecim tabu. de qua D. legandi verbum secundum propriam naturam significabat non solum legatum in specie quatenus pro re specifica test.o relicta usurpatur, sed pro ultima dispositione qua quis pro imperio et permissu legis 12 tabu. in test.o utebatur. quo quidem sensu institutio heredis, datio libertatis et tutoris, legatum quod in specie relictum continebatur, quippe qui ante legem 12 tabu. cuius mentio extat in d. L. verbis et in L. 1. ad legem falcid. amplissima facultas disponendi ex ulti.o elogio omnibus non erat permissa, nam qui testatur, id agit ut bona in alium transferat eo tempore quo ipse jam dominus non est, scilicet post mortem, quod nec gentium nec civilis juris rationi convenit, L. ultio §. 1. de usufruct. L. Aticus 39. de manumiss. test.o. Unde colligitur differentia inter contractus et test.a nam conventiones omnes tum juris gentium, sive juris civilis eo ipso tempore confirmantur, quo fiunt et statim producitur actio, adeo ut nullo alio tempore neque alio modo potuissent confirmari juxta sensum ita intelligendum in L. obligationes 27. de oblig. et acti. in L. filius 78 de V. O. in L. quis legatur de reg. juris

Unde si servus legatus manumissus fuerit a testatore et iterum in servitutem redigatur ante mortem testantis, quamvis tunc peti non poterat tanquam liber, nunc autem peti potest, quoniam actio ex testamento pro legato non fuit nata ante mortem testatoris ac per consequens non potuit extingui, argumento text. in l. filio 96. de condit. et demons. in l. Sempronius 26. de usufruc. legato quomodo interpretandus est text. in l. si eorum 77. §. ult., vers. servus quoque de leg. 3. Cuius contrarium procedit in servo stipulationis promisso nam si postea manumittatur, quantumvis iterum in servitutem redigatur ex stipulatione peti non potest nam actio ex stipulatu statim producta fuit, et extincta non potuit convalescere text. ita interpretandus in l. qui res 98. §. alia. de soluti. et conciliandus cum d. vers. servus quoque cont. ante omnes observat erudite Illustrissimus Donellus lib. 8. comm. cap. 17. litera K. licet inter consultos discretionem implacabilem in properatis iuribus agnoscant Brisonius lib. 2. de soluti. pag. 419. post. de exemplo a commertio, Piccardus cum relatis in §. idem iuris pus 32. inst. de inutilibus stipu. Illa vero nec confirmari possunt eo tempore quo fiunt, nec fieri eo tempore quo confirmantur, ut subtiliter ratiocinatur Ant. Fab. lib. 15. coniecturarum cap. 7. Ergo secundum subiectam materiam legatum ab. (?) [illegible] aliud est, quam l. permittente de rebus suis disponere post mortem disponentis, quam quidem dispositionem comprehenditur legatum, heredis institutio, datio libertatis et testamentaria tutela =

Haec autem generalis significatio antiquata fuit ita ut hodie legati verbo minime heredis institutio contineatur, sed specialiter tantum rei legatum. Unde si alicui legetur pars hereditatis non hereditario sed legati titulo defertur, quod hoc dicunt ita accipiendum in l. mulier 22. §. N. ad Treb. 17. observat Cuiac. lib. 8 comment. cap. 1. litera D.

Quod quidem legatum, quantum serviat, habitavit ultra
damnationis, vindicationis, perceptionis, et per sinen=
di modum legatum relictum illustr. Hasp. relatus ab Illio.
lib. 8. Comment. Cap. 11. litera S. de Cumul. legis[?]
§. Ul. intellecte, cumulant Sicra alexander Tura=
minus de legat. legat. Cap. 2. num. 4. Crisseus[?]
lib. 2. de fideicommissorum, quaest. aliis cumulat.
de Illigera et proxime qui in loco affirmat Vercilla
d. legis. vic. §. ul. 4. Utique prov. eius conciliare he=
reditatis placeat nobis, quod a quidam interpretibus Cribo=
niano tribuuntur, quasi aliena a modestia Consult.
quia tempore Ulpiani nulla dubitatio erat, de ea re, et
Substitutum posse qua=
stat ex Fragmen. tit. 24. § 25. Subtilem pr.
[illegible] Consult. cum etiam sententia aliquid jactantia repeciantur
in pluribus Consultorum locis in L. 4. §. Ult. de castris
in L. Cuius 8. de usufr. earum rerum, in L. in subst.
in L. Si quid vendetor 6. de
fut. 1. ad h. melior hic in L. Si quid Vendetor 6. de
servis exportandis, et inmodis aliquo placebat: licet licet
servus exportandus legari posset L. Si quis servum
hodie pars hereditatis legari posset L. Si quis servum
8. §. ul. de leg. 2. bonus et singularis hic in L.
cum ex filio 33, ad h. nondum heres est, Sed le-
gatarius neque hereditarius succedit, Unde opera here=
ditaria non substituat, nisi interposita stipulatione interveniat
heres herede, de qua in §. Sed quia heredes, Vers. post
in Inst. de fideicom. hered. quomodo interpretanda sunt
in d. L. 8. §. ul. et in L. cum filius 36. §. 1. de leg.
2. licet aliter praeceptor Richar. in d. Vers. post
num. 8. et in d. §. Sed quia heredes, explicat et deli=
at hic in d. L. mulier §. ult. cum L. 1. §. de eo, ad
Treb. manet contra firmum, quod legati nomen in L. antiqua
12. de quo in d. L. comprehendebat omnes ul=
timae hominum dispositiones, ac per quamvis heredis institu=
tionem, eodem autem denominantur omnino, ac per quamvis
substitutus datus legatario non est 2. heres, sed 2. lega=
tarius subrogatus in locum primi =

10 Non obstat 3. fundam.
deductum ex dispositione L. Lucius 93 §. ex parte de leg.
3. nam respondendum est cum omnibus in re receptum
in specie de qua fideicommissarii causa Claudium non
ex [illegible] heredis quam fideicommissarium nomine [illegible]=

neti. Ex nna Sententia Dna Felbericus Archiu

Galiensis relator Eius, nec hac quam unita interpre=

tatione minime percipio, quippe qui ad eiusdem quaerimus

quaestionem eo Vbo Obsedes non comprehenditur, fideicommissa=

rius Sed ex Voluntate testatoris quare pro tuenda Eius

interpretatione Et Cuenda Vera sententia D. Legis Lu=

cius &c. eo parte, Cuius Vba ad meum revenientes in

L. parte 38. §. Comparte de leg. 3. animadvertendum est

in fideicommissis quaedam Consuetae solemnia, Veluti

peto, mando, rogo, volo, Cupio, opto, Volo, et desidero, et

his quae sunt similia §. Vltimo inst. de Singulis rebus per

fideicommissum relictis. L. 2. C. Communia de leg. Paulus

lib. 4. Sententiarum tit. 1. de fideicommissis §. fideicommit=

tere quia quidem Vba si non interveniebant ex sola

Voluntatis Opectura minime fideicommissum induceretur

L. pater 38 §. penult. de leg. 3. Junctam L. Vnius de

Breve. L. Vxore 29. §. Vltimo de leg. 3. quibus

addendi Sunt Donellus lib. 8. Commentariorum Cap. 6.

et Osualdus littera B. ide probant Julianus in L. Julia=

nus 68. §. 1. alias incipit. Sed testatore de leg. 3.

in L. filia Cum Vltimo 34 in princ. et §. Cuius Eiusdem

de leg. 2. de [illegible] Credete Ant. fab. lib. 14. Conjectu.

Cap. 2. quinimmo nec fideicommissi Vba intervenire

Satis erat, nisi ex his quae praecedebant aut seque=

bantur appareret testatorem fideicommittere Voluisse

juxta hanc ita interpretandum in L. Cum pater 29. §.

mando, de leg. 2. Unde intelligitur dubitandi ratio

ad speciem de qua in L. fideicommissa 11 §. hac Vba

de leg. 3. atque non Sufficiebant Vba si de Voluntate

nec Voluntas sine Vbis. L. Libertates 16. de fidei=

commiss. Liberta. L. Cum 41. §. Lucius Titius Eodem

tit. Praeter quae in Casu Valde singulari de quo in L.

Paulus 39. §. 1. Eodem. quando si talia Vba testatoris

proponerentur, quae licet non essent ad exprimendum fidei=

commissum Satis idonea, proxime tamen ferrent apertissima

fideicommittendi Voluntate ita Vt eum Videretur

fideicommissum induci, adhuc autem necessarium erat in

eam Senatus Consultum aut Imperatorum rescriptum Vt in

L. filius 114. §. Vt quis de leg. 1. L. Vnum ex

familia 67. §. Vt. de leg. 2. Cum alijs pluribus Commu

Latius Erudite a Mantica L. 7. de Coniecturis tit.
12. num. 7. Peregrino de fideicom. art. 14. num. 3
Pereira de nominat. Emphiteusis q. 1. num. 44.
Ant. Gama decis. 28. num. 1. Cabedo 1. p. decis.
186. num. 1. Ant. Fabro L. 14. Dicta. Cap. 2. cum
sequentibus, et de Erroribus, de Eade 26. Errore 3.
Esquifordeguero de fideicom. ... 14. q. 6.

11 Quapropter in d. L. pater 39. § H... vid. L. Lucius ... § fi. de leg. 3. Verba fideicom=mittentis sunt expressa ... peto ... Velis coeredi ... fideicommissum inducunt licet fideicommissarius coheres ... sit, tamen ex illo Verbo peto Verum coheredis usurpatur pro fideicommissario ... in L. Coheredi ... in omnibus ad Trebel. in L. filius 114. § ... quis Erede de Leg. 1. de quo juriba. Dorlus ... Omen. cap. 17. Ant. ... fab. ... de Coniecturarum Cap. 18. cum, cum Testator Coherede facit, directe loquitur cum eo ita Eres esto, ... obliquè cum Erede ita peto ut Velis Coheredi tibi recipere, observat Eleganter Barto. in L. Centurio num. 43. ... Unde in amicitia redd... ... obscura que aperto Marte pugnare Videntur ... L. cum pater 77. § mando. de leg. 2. ... licet Verbum mando sit expressivum fideicommissi tamen fideicom=missum non inducit omnia ex Verbis sequentibus ... pro salute ipsius sollicitus, ... ita ... poterit sine periculo Vivere, colligatur Consilium potius quam fidei=commissum Testatorem dare Voluisse, alioquin ex primis Verbis fideicommissum deberetur juxta ... ita interpre=tandum in L. cum filium 74, ad Trebel. Sic similiter ... Valiante ... in L. fideicommissa 11. § Ego Verba cum L. Julianus 68. alias Testatore § ex ... de Leg. 3. ... in d. § Ego ... illud fideicom=missi, rogo, reperitur ... prolatum, Unde fidei=commissum inducitur, ... quidem minime reperitur in d. § ex ... Verbis ...

12 Eandem non obstat ultimum ... licet Verbum instituere ... habeat significationem ... contra=dictio ... scribentibus de Verbis juris Verbo instituere ... Tuscano ... Rubrica num. 4 tamen usurpatur secundum materiam Subiectam cui inservit, Unde

Heredem instituere, et ordinare Successorem in Universum ius defuncti, instituere legatum, fideicommissum, aut Donationem, idem est, ac legatum relinquere, seu ordinare fideicommissum, et donationem, non tamen inde colligitur Legatarium, fideicommissarium, aut Donatarium causa mortis heredem esse, ut perperam existimabant Accursius et sequaces.

Deinde adversus nostram doctrinam, qua diximus in princ. substitutionem nuncupari, quasi sub instituti facta, ita tamen ut semper directa institutio primi heredis praecedere oporteat, obiicitur Aquilianum nepotem postumum de quo in L. Gallus 29. de lib. et post. sub filio primo loco instituto substitutum fuisse, ut apparet ex formula Galli relata d. L., et tamen talis nepos postumus non est substitutus, sed institutus, ut apparet ex d. L. Gallus in princ. ff. Sic posse institui postumos nepotes induxit et in §. 1. ff. Sed simpliciter instituat et in § et quid si tantum ff. instituatur et fere in omnibus §§ eiusdem L. idem probat Africanus in L. si mater 33 §. 1. eod. tit. de vulg. et probatur evidenter, nam si postumus nepos Aquilianus foret substitutus, alius eidem substitutus tertio gradu institutus censetur ex nostra L. 1. in princ. et 2.o gradu dicitur substitutus in L. cum in testam. 36 de her. inst. ff. quia non in primo sed in 2.do gradu substituitur. Ergo nepos postumus 1.o gradu institutus est, non vero 2.o quamvis sub instituti filii contra nostram sententiam. 13

Cuius difficultatis pondere oppressi interpretes varia inter se pugnantia excogitarunt, 14 nam Acc. in d. L. Gallus, Odofredus, Bartolus in L. cum lego Curtio. et reliqui scribentes antiquiores in d. L. Gallus probant, nepotem postumum Aquilianum substitutum fuisse, institutum scilicet 2.o gradu, sub instituti filii, iuxta omnium doctrinam. Ottoman. Quaest. Anoc. Spansilius, quos laudat Praeceptor Pal. in d. L. Gallus in princ. nu. 18. Petr. Greg.

8

= 42. contra. Cap.lo 11. ex num.o 9. Cuy. n. 9. — Iulius, et Sorea. num.o 9. Scleni. 33. Alcia. — 3. paradoxo. Cap.lo 6. Iust. fab. 10 Decreti. Cap.lo 11. et ad Cu. Schforde. 3. tract. 17 q. 1. crebant nepotem postumum Aquilianum institutum fuisse 1.o gradu heredem, non 2.o substitutum quorum sententia semper mihi plausibilior fuit, neque dubitat institutum fuisse nepotem 2.o gradu post institutionem filii, nam 1.us et 2.us gradus non consideratur ex ordine scripturae test.ti, sed ex delationis hereditatis, itaque cum instituto primo defertur hereditas institutus est 1.o gradu, et cum substituto defertur, post institutum substitutus dicitur, unde cum in formula Aquileana hereditas non deferatur filio et nepoti simul, nec subsecutive, sed tantum nepoti, nunquam vivo filio, qui in formula mortuus proponitur vivo patre merito talis nepos postumus primo gradu heres institutus ex delationis hereditatis dicitur. pro qua parte considerari potest subtiliter dictum in l. cum ex filio 33, § ult. loc. ti. et quidam 4.or heredes scripsit et omnibus praeter unum substituerat, qui quidem cui nullus datus fuit substitutus, et ceteri tantum vivo patrefamilias mortui fuerunt, in hac specie movit Iabolenus ex d. filio et Marcellus multis partem eius cui nemo erat substitutus, iure accrescendi non solum ad coheredes verum etiam ad substitutum alterius, qui vivo patre decesserat pertinere, nimirum quia mortuo herede cui substitutus datus fuit vivo testatore hereditas defertur eidem iure institutionis substituto ac per consequens ad ius accrescendi cum ceteris coheredibus institutus admittitur, alioquin si ut substitutus heres 2.o gradu foret, iure accrescendi non veniret cum ceteris coheredibus diverso iure institutionis subsedentibus. l. sed cum patrono 6. de bonorum poss.e =

15 Unde similiter observandum

est ad institutionem nepotis posthumi requisitam adeo
formula Galli necessaria fuisse, et non alio modo
potuisset talis nepos posthumus institui, etiam per
vulgarem substitutionem: quoniam licet verba illa sub-
stitutionis vulgaris, si [illegible] heres non erit tunc
nepos posthumus nasciturus heres esto, intel-
ligantur ex propria natura, si noluerit, vel non potue-
rit heres esse; ac per consequens nepos posthumus insti-
tutus videatur, tunc cum filius vivo patre decessisset,
nihilominus tamen in ceteris substitutionis vulgaris
casibus voluntatis aut impotentiæ intelligitur postquam
hereditas delata fuit heredi, alioqui nepos posthumus
[illegible] alius substitutus vulgariter ut institutus
primo gradu non vero ut substitutus admittitur d. l.
cum ex filio 33. §. ult. eo tit.; neque obstabit si sub-
stitutus institutus, ergo nepos posthumus substitutus
vulgariter in superiori specie ut institutus ad-
mittitur primo gradu, atque ita formula Galli superflua
videtur; nam respondendum est quod nepos mortuo patre
vivo avo potius casu et fortuna, quam ex propria
verborum substitutionis ratione ut institutus admitti-
tur. nam verbis et inspectis substitutionis et mente
testatoris, nepos posthumus substitutus fuit sub prima
institutione filii postquam filio delata fuisset hereditas,
quod quidem fieri non poterat ex regula iuris, cum posthum
alieni institutio prohibita erat ac per consequens
necessarium fuit consilium Galli quo nepos posthumus
tantum instituitur ut suus et si filius meus me vivo
morietur, tunc si quis mihi nepos etc. ut erudite
contra alios consideravit Ant. Fab. lib. 9. conject. cap.
11. Unde verior existimo sententiam Decani
existimantis in d. l. 33. §. ult. necessarium fuisse
proponere vivum heredem vivo testatore mortuum fuisse
ex eius quod substitutus datus proponitur, quidquid
contrarium putaverit Cuj. in eadem lex de quo multa
alia a nobis pronuncianda sunt infra in cap.
2. huius tractatus ===
Deinde ex supra dictis interr- 16
pretanda sunt verba dicta l. cum in tit. 37 de

Heredibus

ab heredibus exitu. ut in formula Galli duo gradus hæredum deduntur, eo sensu ut nullo casu filius et nepos posthumus simul aut subcessive ad hæreditatem admittantur, non vero ut filius institutus censeatur nepos vero substitutus, sed ad exemplum substitutionis nunquam detur concursus nepotis et filii sicut non datur instituti et substituti. ut recte probant Gobea in sua Rubr. num. 7 et in d. L. Gallus num. 25. et eius nomine supresso Ant. Fab. et Squiçordequerus et seq. Unde similiter intelligenda sunt Gom. D. Leg. cum multis aliis. Ex quo apparet. ut si nepoti instituto cum formula Galli (de qua in proxime) filius substitutus fuerit et filius patri heres extiterit, movet dubitationem filium simul cum filio herede esse non posse, quia non primum sed in secundum gradum substituitur, scilicet ita ut cuius filius heres fuerit mortuo avo filius in 2um gradum substitutus intelligatur. cum filio 1o gradu fuisset delata hereditas, et si filius vivo avo decesserit nepoti posthumo defertur hereditas 1o gradu ex formula Galli et filio substituto defertur 2o gradu, cuius substitutus nunquam potuit concurrere cum filio aut nepote, quæ quidem sententia fulcitur ex Africani obscuro responso in L. Si mater 33. §. ul. ion. tit. ut et si nepos posthumus natus non fuerit adhuc substitutus ei datus excluditur, ne cum filio herede concurrat, licet in ea specie non minus quam filius heres censeatur 1o ordine, cum nepoti non nato nunquam fuisset delata hereditas, ceterum quia tales filius subrogati et substituti in locum nepotis, qui a patre excluderetur, idem omnino dicit in huius substituto ut contra aliam subtiliter animadvertit Costa in d. L. Gallus § et quid si tantum de sub. et post. 1a p. num. 1.

1) Diximus substitutum nepoti nascituro posthumo ex filio institutum facta juxta formulam Galli filio herede existente omnimodo exclu=

quod, etiam non patre nepote, nunc autem animadvertendum est
verba illa filio herede existente in d. L. Cum in testamento
et in d. L. Si mater § N. interpretanda esse cum effectu
id est immixtione filii secuta, nam qui ipso iure heres
existit, ante immixtionem non censetur heres L. 12
§. qui sunt. Si quis omissa causa testamenti quippe quia
abstensio in suis idem operatur, quod repudiatio in ex-
traneis L. pro herede 20 §. penult. de acq. here. L.
nam nec te Leo. 4. Unde merito improbandus est
Acc. in d. §. N. d. Legis Si mater Glossa Verbo
qui existimat substitutum nepoti postumo Aquiliano
non esse admittendum nato postumo: Cum filius se absti-
nuerit hereditate paterna ea ratione quoniam substitutio
facta fuit nepoti postumo si filius vivo testatore
mortuus fuisset, quo casu nepos juxta formulam Galli
non potuisset heres esse supposito filio post mortem avi
ex defectu conditionis propositae in institutione nepotis
B. Si filius meus me vivo morietur. Ergo idem dicendum
est in substituto postumo nepoti: Sed respondendum
est verum esse, nepotem postumum institutum ex formula
Galli non posse heredem esse, nisi mortuo filio vivo avo
Etiam etsi se abstinuerit filius ab hereditate paterna, atta-
men non procedit in substituto dato nepoti postumo
ea differentia ratione, nam conditio illa institutioni nepotis
adjecta Si filius meus me vivo morietur, non censetur re-
petita substitutioni substituti nepotis juxta bonum
textum in L. Sub conditione 73. de here. inst. quam rem
adversus Acc. ita explicat eruditissimus Cuj. tractatu
2. ad Africanum in L. Si mater, § N. Eo tit.
neque obstabit si objicias Papiniani obscurum responsum
in L. Cum pater 77. §. ab instituto de leg. 2. ut
conditio apposita heredi instituto repetita censetur a
substituto, nam respondendum est conditionem illam fidei-
commissario adjectam fuisse ab herede ita ut praedia
restitueret ei cum heres moreretur, cui quidem heredi
substitutus vulgaris datus proponitur, in qua specie
Papi. docet, quod si 1.us heres repudiabit substitutus
eius non teneatur praedia fideicommissario restituere, donec
1.us heres moriatur ea scilicet ratione ut existimo,
quia

Quia Vna est fideicommissarij persona, Cui restitutio facienda est, l. Si plures Quirci fuerent pro Vna habentr, Ergo Vna Causa fideicommissi est, nisi aliud testatorem censuisse probetr, Conditio autem apposita instituto, non censetr repetita a substituto, quoniam alia Causa est, et persona instituti alia Vero diversa substituti. Vt recte Viderat Cuy. lib. 8. responsorum Papi. in d. l. Cum pater 79. §. ab instituto. de leg. 2.:

Cap. 2^m De

Certa Substitutionis defi.^e et Diferentia inter Vulgarem et pupillarem.

Ad legem 1^{am}

l. 2^{am} §. quisquis et §. prius Cum sequentibus. l. Si is qui 6. l. 10. §. ad substitutos. l. qui gradu. 13. l. potest 36. l. Cum ex filio 39. § quidam quatuor. l. Coheredes 41. §. cohæres. l. Vlt. ex tit.^o De Vulgari, et pupillari Substitutione.

Variis definitionibus definitr Substitutio de qua in nostro tit.^o ab interpretibus et Viri(s) qui adeo omnibus fuit in Cura, Vt facilius ex arena funiculum, quod Græci aiunt ..., quam eos in Concordiam redigas nostri Vero instituti non est scriptorum tabulare suffragia, non enim alienam, sed nostram Vindicamus operam Pichi. in Rub. inst. de Vulg. num. 9. et ad nostrum ti.^{tum}

Cap. 2. Ex[illegible] §. Cum multis multa resulit Introductionis Vigintis Cumulat Centuria 1. [illegible] 2. Ex
Eiusdem 1. et cum aliis [illegible] lib. 6. Omen. Cap. 27
Littera B. Ergo propter authoritatem tanti Viri
Soli a nobis referenda est, et [illegible] refellenda Cuius [illegible]
[illegible] definitio in paratitla ad nostrum titulum, in
tractatu 2. ad Afric. in L. Si mater 33. § 1. [illegible]
Videlicet Ut Substitutio sit delatio hereditatis alteri delatae, et
adquisitae quae quidem definitio recepta est a pluribus antecessoribus nostris
et si displiceat illa [illegible] ex eo [illegible] in Quenien
sit in definitione proponere divisionem tractatus, quod quidem
[illegible] in definitione Cuius. Siquidem [illegible] illud [illegible] alteri
delatae, ad Vulgarem Servens [illegible] = adquisitae de
pupillari intelligitur [illegible] [illegible] [illegible] ex eo
[illegible] Vera foret sequeretur quod non potuisset nuncu=
pari Substitutio donec Substituto deferreretur here=
ditas, nam cum hereditas delata non dicatur nisi cum [illegible]
potesta eam adeundo [illegible]. Veluti cum Iure [illegible]
est, iuxta Verum et germanum Sensum Legis delata
151. de V. S. L. [illegible] 13. de adqu. here. Ut ex=
plicant [illegible] in d. L. delata, [illegible] lib. 6. Omen.
Cap. 3. Littera A. Substituto non defertur hereditas
donec durat Causa instituti heredis cui prius delata
fuit, iuxta Vulgare [illegible] in L. quandiu 69. cum Vul=
garis de aequi. here. nemo Substitutus erit donec
institutus deficiat, quod Valde absurdum est; praeterea
Ultra definitionem Cuius. Ego Considero quod in Substitutione
pupillari hereditas patris non est quae defertur Substituto
Sed [illegible] instituto Cuius inmistione hereditas patris
desinit esse hereditas, et incipit esse patrimonium [illegible]
[illegible] [illegible] in L. in fideicommissaria 18. ad Trebe.
[illegible] quia non hereditati Sed ipsis rebus accepta feruntur.
Igitur in pupillari Substitutione hereditas patris nequa=
quam dici potest delata Substituto: Unde ommissa
[illegible] et aliis multis definitionibus, praecipue tradita
a [illegible], quam Laudat et sequitur Pater Molina

Ex q̃ D. Tractatu 2 disputat. 182.

2 Secundo, Accursij laudabilior est in Rubr. nra, qui scribit substitutione esse secunda insti- tutione et. Vt alij explicant institutione secundi heredis, quod quide n obscure colligitur ex Tit. Caij Rubri lib. 2. institutiones, tit. 4. in prin. ubi Substi- tutio est que post institutione a Testatore fieri solet. id est, secundi heredis appellatio; vide probat Cauaz. lib. 3 senten. tit. 4. § Heredes. 1. Heredes aut insti- tuti aut substituti dicuntr, instituuntr 1º gradu substituuntr 2º t. 3º scripti. Vlp. in frag. tit. 22. § Heredes. 33. Vnde substituti dicuntr secundi heredes, quomodo interpretanda sunt verba Auctoris in l. et si qui ttro 4 § de ttis. C. de caus. ba. explicat et Concludit cu l. penult. co. de institu. Et ubi vi- dendus est Cuj. in recitationib. ad tit. in d. l. et si quis et ad plures species mano Vtilesq. Ant. Gome. in l. 3 taur. nu. 18. Stepha. Gracianus disceptationu forensiu Cap. 120 ex nu. 28 in l. Et posthumus 12. vers. nat et Cu de lib. et post. in l. Cuero 29. de poenis, in l. ex facto 43. § secunda ttiu Ratio in l. ide est § cu initio de ttiorm. lib. 49 de ttis nro pa- trio Doret L. 1. tit. 5. par. 6. et cu multis alijs rui litterarii Simonis Petra Petri Greco Cona- nu et alios laudatos a Perez in Rubr. ins. de vulg. nu. 1. illustrant Alexander Trentacincus in tractatu substitutionu in prefati nu. 2. Intriolo- Lus eode tractatu, centuria 1. q. 2. ex nu. 1. et 76. Fusarius eode tractatu in princ. Peralta in Rubri. inst. de Here. insti. ex nu. 16. Spino de ttis Glosa 2. ex nu. 1. Ant. Fab. lib. 1 Coniecturaru Cap. 12. circa mediu Donelus et opcall. lib. 6. Comenta. Cap. 23. littera R. Iulius Pacius ad nru tit. unico § 5. ide Donelus ad Rubr. c. de impube. ex nu. 11.

3 Verum enim vero ad versus ea Cer- tissima et verissima Accur. definitione relata proxime

Plura adversantr ex qq selectiora et plura qui
quevis observata n sunt objiciunt, 1° ex penitus
tam difficili in L. 1. §. si proponatr. si quis omissa
causa testi. §. Si proponatr idem institutus et sub=
stitutus qui praetermiserint institutionem movet Ulpi.
minime eum incidere in edictum si quis omisi. cau.
testi. illa ratione quasi testator eanc ei dederit facul=
tatem qui eum substituit. ecce, substitutum utiliter
ex substitutione heredem esse n tamen [illegible] sed eundem
institutum, ergo substitutio n est secundi heredis
institutio auoetr [illegible] difficultas ex obscura [illegible] de desp.
Scebola in q. publice agitata inter consultos de qua
in L. [illegible]. §. 1. [illegible]. quo loci probatr quod si [illegible]
heres scriptus fuerit et si heres n sit, idem heres
jussus sit. substitutionem tamen nullius esse momen=
ti quia [illegible] heredis institutio n est. 4
. – . eanc difficultatem ex scribentibus antiquioribus pragma=
ticis cogitarunt omnes [illegible], et politioris litteraturae
pauci, in qua Acc. in d. §. si proponatr, inquit textum illum n esse in=
telligendum de herede instituto ex asse et sibi ipsi substituto
sed de herede instituto ex parte et coheredi substituto, in qua specie
probat quod si substitutus ommisserit partem, habere ex propria insti-
tutione, et coheres repudiaverit, atque ita ex substitutione adierit ut
n teneatr [illegible] relicta ab eo ex gradu institutionis solvere, nam cum
testator substituit coheredi videtr concedere facultatem ut ex institutione
posset ommittere et adire ex substitutione [illegible] qui [illegible] 6. § plane
si quis omi. cau. quam Acc. interpretationem in d. § si proponatr [illegible] substitutus
in prim. explicant omnes scribentes in loco [illegible] in d. L. [illegible]. § 1. [illegible]:
[illegible] interpretatio manifeste [illegible] juribus. L. [illegible] aut Acc. interpretato
intellig. [illegible] de substo. pupillari
institutus simul cum filio cui pupillariter substitu=
tus est, ut videtr ex juribus traditis ab Acc.
in confirmationem, videlicet in L. quesitum 40 cum
duabus sequentibus de acq. here. et in hoc casu
testator paterfamilias n videtr concedere facul=
tatem substituto pupillari ut ommittat ex
propria institutione et habeat ex substitutione. imo
talis repudiatio est contra voluntatem defuncti d. L.
quesitum vers. nam qui judicium. deinde quia n caret
dolo, qui propria institutione ommissa, propter compendium
alienam maluit L. julianus 26. si quis ommi. ca.
testi. tandem convincitur ariolationis vitio, nam gene=

ralis sermo d. §. Si proponatur, non est coarctandus
ad eam speciem qua quis institutus ex parte et
coheredi substitutus, sed cum institutus ex asse sibi ipsi
substitutus est, quod quidem utiliter fieri potuit in specie
d. §. Si proponatur. Cum vera interpretatione de qua
tibi usque colligitur ex primoribus verbis illius §. Si pro=
ponatur idem et institutus et substitutus. quae recte com=
prehenditur casus eiusdem instituti ex asse et substi=
tuti sibi; secus saltem cum coheres ei datus fuit ipse
tamen sibi substitutus, ita Titius heres esto, Sempro=
nius heres esto. Si Sempronius heres non erit idem heres
esto, quo casu similiter substitutio nullius est mo=
menti, etiam si prima institutio Titij et Sempronij re=
periatur et secunda eiusdem Sempronij, iuxta seu dispariter
et expressum in d. l. Sed si plures 10. §. N. ibi fol.
t. Siquidem sibi sit substitutus sibi (sic enim le=
gendum est, et in vulgatis non vero institutus est in
Florentinis) cum haberet coheredem Titium, si Stichus
heres non erit liber et heres esto non valere substitu=
tionem et ea ratione quia non sufficit ut institutio
secunda heredis interveniat, sed quod substitutus secundus
sit heres separatus a primo cui substituitur, quod in sua
d. specie non reperitur, unde elegantius et subtilius subiun=
git Ulp. in d. §. N. quod si ita Titius ex parte insti=
tuatur dato coherede Sticho, qui quidem ita substituatur
si Titius heres non erit tunc Stichus liber et heres
in cuius parte esto, duos gradus heredum esse atque idem
repudiante Titio Stichum liberum et heredem fore, et si
ex institutione noluerit liber et heres esse, ratio est
nam respectu portionis hereditatis Titij primus et secundus re=
peritur heres separatus a primo cui substituitur, quod valde
observandum est ab omnibus interpretibus non animad
versum. = Quod si interpretatio haec intelligenda est in
substitutione vulgari sibi instituto ex parte dato cohere=
de similiter dicitur, nam talis heres non potest ex institutione
repudiare et ex substitutione adire arg. tex. in l. Si
solus 80. de acq. her. de quo et eius declaratione cum l.
Si cui ex parte 76. §. N. ibi fol. videndi sunt dua

renus ad lunde tit. cap. 6to Dom. in l. quidam elogio
Ro num. 10. C. de Iis qui deliber. = 6

Et igitur decisio text. in d. l. 1. §. Si proponatur optime procedit in herede instituto ex asse et sibi ipsi substituto, nec obstat tex. in d. l. Sed si plures 10. §. N. et in d. l. 1. N. §. 1. eo etc. quoniam ut ex illis juribus apparet substitutio recte fit heredi instituto sibi ipsi, quando mutatur causa substitutionis, eo ut quando plenior et utilior substitutio quam institutio est, ut in exemplis d. l. Ulpian. §. 1. et in d. l. Sed si plures §. N. Unde in d. §. Si proponatur substitutio valet, quoniam ab instituto fuerint plura legata relicta ex gradu institutionis, qui quidem institutus heres sibi substitutus proponitur et a gradu substitutionis nulla legata relicta proponuntur, in qua specie, si institutus repudiaverit ex institutione et hereditatem habuerit ex substitutione, probat Ulpianus ex illo edicto legata praestare non debere, quia testator videtur cedere facultatem repudiandi ex institutione absque gravamine heredi sibi ipsi substituit atque ita plenior et utilior fuit causa substitutionis quam institutionis, ac per consequens substitutio valet, qua interpretatione post Acc. in d. §. Si proponatur. Pro substitutis 2a solutio sequuntur et illustrant Bartolus, Castrensis, Cumanus et ceteri Accursiani et in d. l. Sed si plures §. N. et Cuj. in recitationibus, illudunt pluribus Benedictus Pinelus de L. sectarum Cap. 4. num. 18 et 20. =

Solutio argumenti de d. et l. fin. §. 1 ff. de Vulgari

illud tamen antequam ad ulteriora progrediamur maxime obstat adversus superiorem interpretationem, quod quamvis mutata sit causa substitutionis ita ut amplius sit in substitutione quam in institutione adhuc verum est quod non datur 2us heres separatus ab eo qui substitutus sit sed idem heres sibi substitutus, ergo si vera est superior definitio Acc. substitutio

facta heredi Tito ipsi nullius erit momenti, quasi=
tamquam in ea causa institutionis mutata fuerit
Ratio quae habetur in d. L. Sed si plures §. ult. et
in d. l. ult. §. 1. et in d. §. Si proponatur: quae
in difficultate et nulla solutio habeo quam in glossa=
am, Optimo dicendum, quod Sicut a primaria institutio
non dicitur respectu scripturae tantum Sed delationis here=
ditatis d. L. Cum ex filio 33. §. quidam 4.or Eod. tit.
Cum Similibus adductis Supra Cap. 1. circa finem, ita
similiter, Secundus heredis institutio in defer. Substi=
tutionis, non intelligitur ex diversitate personarum, sed
ex diversa delatione et Separata a 1.a Ergo Sicut
Plures personae heredum Si instituantur 1.o gradu; non
est unius Substitutus alterius, Sed omnes 1.mo gra=
dum faciunt. L. 3. §. filius inter medias. de lib. et post.
ita etiam in unius pers.a possunt plures gradus fie=
ri, si diverso modo et diversa qualitate delationis
deferatur hereditas, Unde Cum in d. §. Si proponatur
heredi instituto deferatur hereditas ex institutione Cum
onere legatorum, et ex Substitutione Sine aliquo
onere duplex delatio diversa reperitur, posterior ple=
nior, ac per Consequens Substitutio recte intelligitur
in d. tit. in L. Si ita scriptum 63. de here. insti.
et in L. Si te. 27. §. 1. eod. tit. quo scripsi
plenior est Substitutio quam institutio dicitur mutata
Causa, sc. diversa delatione in d. L. Sed Si plures
§. ult. et in d. L. ult. §. 1. eod. tit. =

8. Verum Enim vero adhuc Solutio res
non extat, nam adversus Sup.a d. interpretationem plu=
ra a nobis obijcienda et observanda Sunt, quam consulti
descio in d. §. Si proponatur, adeo obscura efficitur
ut nullo pacto jurisprudentiae rudimentis conuenire
posse videatur. 1.o quod legata relicta ab instituto
ex tacita voluntate defuncti repetita censentur
a Substituto. L. licet Imp.or 77. de leg. 1. L. Si
Titio 62. §. Julianus. de leg. 2. L. 4. Cum Simi=

lum. C. ad. Treb. Ergo in d. §. Si proponatur Substi=
tutio non est plenior quam institutio Siquidem legata re=
licta a gradu institutionis debentur a gradu Sub=
stitutionis, ex d. l. licet imp.r Licet ex edicto
Si quis omn. cau. non debeantur, ac per consequens Sub=
stitutio illa inutilis judicari debet = 2°. obijcio
textum desumptum in l. quis autem 6. §. plane Vers. quid
deinde, Si quis omn. cau. test. ff. Sin vero non incidit
quia ex juste testatoris voluntate, et ei caret fa=
cultate ex ab intestato Subcedendi, l. quia alia
Causa intercessit, quae 2da ex quae sup. scripta
sunt non offendit edictum, dicendum esse tribui adeo
omissa debere, quasi exequata; ex quibus verbis ma=
nifeste colligitur heredem incidere in edictum, et si in=
mittat ex testamento et ab intestato addeat, l. dicto modo
ex facultate et permissa defuncti. Contra cau. in d.
§. Si proponatur = 3°. Considero non minus Substitutum
adversus sup. d. quod quando pater instituit heres et
Si heres non erit filius tuus Substitutus in potestate
paterna constitutus videtur pater institutus et sibi
ipsi Substitutus propter reflexam adquisitionis ex
vulgata reg. legis placet 79. de adq. here. leg.
filius 22. de inoff. test.° et quia patris et
filij pers.a propter nexum et vinculum patriae potestatis
una dicitur et judicatur in l. ult. C. de impub. et
alijs. § et 3°. inst. de inutilibus stip. Sed cum filius
patri instituto Substituitur, non potest pater ex facultate
testatoris dare, ex Substi.° et repudiare ex insti.°
absque poena Edicti. l. Julianus 26. Si quis om. causa
idem dicendum est in d. §. Si proponatur, in herede
instituto et sibi Substituto = 4°. cum servus proprius
sine libertate heres instituitur simpliciter, nulla mentione
libertatis facta liber ipso efficitur ex regula l. 2
de jurisdict. omn. judi. et ex ver. Justi. insti. de here. instit. in pr.
et 6, et non per ignorationem intelligimus, ratio est
in l. quaero in r. 32. §. Lucius de testam. tute.
Et eadem ratione tutor scriptus servus a dno
sine libertate simpliciter libertatem consequitur:
sed.

Sed si Seruus sic instituatur et sibi sub-
stituatur ita, quod si heres non fuerit liber et heres
sit substitutus valet d. l. ff. § 1. vers. secun-
dum Gothofredum [illegible]. Ergo quamvis substitutio [illegible]
non sit qua institutio heredi sibi ipsi facta
utilis est; augeri difficultas ex textu in hac
parte summe obscuro in d. l. Sed et plures
§ ff. [illegible] v. in eadem specie substitutio
nullius momenti est, tandem contradictoria interpreta-
tionem fecit textus in l. si solus 80, de acq. here-
dit. heredi instituto ex pluribus partibus dedit
facultatem repudiandi quasdam et adeundi alias
textus in quadam substitutum vulgarem habuerit,
ergo idem dicendum est, in specie d. § si proponatur.

His tamen rationibus dubitandi
non obstantibus superius a nobis relata interpre-
tatio ad textum in d. § si proponatur, defenden-
da est ex iuribus et rationibus pro ea adductis.
nec obstant in contrarium tradita n. 1. ex
d. l. licet tempori 77. de leg. 1. cum similibus, nam
omnino refero interpretum in hac materia, qui
excitant textum in d. § si proponatur cum simi-
libus, in quo legata relicta ab instituto non cen-
sentur repetita a substituto, intelligenda ante
novum rescriptum Imperatoris Severi, de quo in eo
textu, ante quod repetitio illa locum non habebat, iuxta
textum in l. Si titio 61. § Julianus ff. de leg. 2.
d. l. Julianus 26. si quis omnino [illegible] l.
4. C. de [illegible] illustrant [illegible] § Controver-
siarum Cap. 39. [illegible] lib. 1. Selectarum qq.
4. n. 17. et 27. cum in recitatis ad l. 32. §
ff. de leg. 1. et 16. 16. Clarissimo Pap. in d. l. Julia-
nus ff. vers. credite ex hac doctrina et temporum va-
rietate probat conciliandum esse textum in d. l. Julianus
vers. sed si [illegible] cum l. Neratius 22. § Seruo
vers. sed et si dominus ad l. falcidiam, et ad legata

relicta a Substituto filio L. Seruo prius Ha-
beantur, quia relicta a patre L. dni instituti, qui
repudiarunt Ex ~~ante~~ ante rescripto. Sca- vulti
uere et Antonini Ut ind. §. Seruo, ~~post~~ res- post.
criptum V. Ex edicto Siquis omiss. relicta a filio
Legata prius prestanda sunt Ut ind. l. Iuli-
anus = Hec same interpretatio euidenter Conui-
citur, na Ulpi. auctor d. §. Si proponatur floruit
temp. Antonini et Seueri Imperatorum Ut late
Colligitur Ex traditis a Varonio Anno, 201. 213.
et 214. Eusebio anno 228. Rutilio de Vitis
Iuris consultorum in Dominitio Ulpiano, Gaulterio in
Cronographica statu ecclesiae, Seculo ab anno
200. ad annum 300. Pagina 213. Unde Ulpi.
notitia habuisse rescripti Seueri, de quo in d.
l. Licet imp. Ostat expresse Ex l. Si filio
61. §. Iulianus. de leg. 2. Sed post rescrip-
tum Seueri et d. iuncta Supra scripti Ulpi. au- 10
toris. ==== Quare omissa alia interpretatione Be-
nedicti Cinedi, lib. 1. selectarum Cap. 4. Ex
num. 10. existimantis substitutum de quo in
d. §. Si proponatur non debere, ignata Ex edicto
Siquis om. Cau. test. quoniam non habuit animum frau-
dandi Legatarios, sed potius ~~[illegible]~~ Ex facultate
testatoris repudiauit Ex insti. Admisit Conquisiuit
Ex substitutione Ut ratiotinatur Ulp. in ind.
l. qui aute. §. plane in princ. Ceterum Ex rescrip-
to Seueri substitutum Legata relicta ab insti.
prestare debere quasi repetita, de qua re mentio
non habetur in d. §. Si proponatur, cuius in eo
disputatio sola fuit, Utrum Ex edicto ~~debueritur~~
teneretur substitutus Legata soluere, cum simi-
liter Conuincatur Ex eo, na Si Ex rescripto sub-
stitutus Legata soluere teneretur ind. §. Si proponatur
sub-

Substitutio nullius momenti foret, quia plenior
n'legat, qua institutio Cuius extraneum, probat
ibi ind. §. Si proponatur, ratio de qua Vere
dicendum est repetitione legatorum ex rescrip. locum
habere, ex presumpta Voluntate testantis d. l.
licet imp. d. l. et ratio §. Julianus, Unde in
d. §. si proponatur. licet repetitio legatorum nam cum
idem institutus et sibi substitutus proponitur, vul-
garis facultas eligendi a testatore deditur
Utrum ex institutione vel substitutione heres esse vo-
luerit, Utrum Ultimus Ubi d. §. Si proponatur
Expresse Cavetur, igitur ex Voluntate defuncti si
repudiaverit ex institutione et adquisierit ex sub-
stitutione Legata relicta ab institutione n tenebitur [illegible] solue-
re ne aliàs inutilis Superuacanea et frustra-
toria sit facultas et electio [illegible] Dessa a
testatore ut do tex in l. Si q. 101. de leg. 1. in
l. quoties de rebus dub. Unde obseruandum est
Romam d. l. licet imp. cum Chymicorum n habere
locum in instituto et ibi substituto ut ex
d. §. Si proponatur, animaduertunt, Glossa. Cum.
in d. l. Sed Et quoties. §. Ut. Fajan. ind. [illegible]
§. 4. num. 10. circa finem. Menochius lib. 4. pres.
Chimptianus presumpt. 108. num. 18. Fachineus
lib. 5. Controuersiarum Cap. 39.

11. Non obstat 2.um fundamentum de-
ductum ex l. quibus 6. §. pime, [illegible] sed si
ei quis om. [illegible] nam aliis omnino respon-
dendum est in specie illius tex, n quaeri queri-
mus Utrum legata relicta [illegible] deueniet ab intes-
tato cum testator dedit facultatem heredi sub-
cedenti ab intestato Siquidem legatum numquam
ab intestato deuenit. iuxta regulam tex in l. Si
nemo de testamentaria tutela, in §. Ceterum inst.
de fidei. her. Sed Supposita Voluntate defuncti

ut illis ac secreta reliquit dicto fideicommissum praesenti contextu, ut patet ex illis verbis [illegible]. l. Eius, et ex dictis legata et fideicommissa ab intestato fuerunt relicta, et propterea aliis fideicommissis. oneravit in omnia illa fideicommissa in [illegible] secunda [illegible], [illegible] secunda [illegible] [illegible] ex [illegible] proponenti omissa hereditate ex testamento facultate destinata, et respondit [illegible] tribuendam et [illegible] [illegible] facultate [illegible] heredi adeundi ex testamento et ab intestato [illegible] et per [illegible] praelatio legatorum, quae solum locum habet quando heres incidit in edictum [illegible] l. qui autem 6 in princ. et in §. plane vers. quid deinde, ita elegant [illegible] lib. 1. Selecta. cap. 4. num. 9. 12

Verum adhuc obstat quod testator non videtur [illegible] facultatem heredi adeundi ab intestato et repudiandi ex testamento ex eo quod codicillis ab intestato factis fideicommissa reliquit ut expresse habetur in d. l. qui autem 6. in princ. ergo idem dicendum erat in d. §. plane, vers. quid deinde. [illegible] neque [illegible] [illegible] verum esse testatorem non [illegible] facultatem adeundi ab intestato et repudiandi ex testamento ex eo quod fideicommissa dederit codicillis ab intestato d. l. quia autem in princ. atque ita expressa facultas et licentia requiritur ut in d. §. plane nam tunc summe in contrarium refragatur obscuris textus in d. §. si proponatur l. 1. §. [illegible] [illegible] [illegible] Sed respondendum est multum referre inter speciem textus in d. §. si proponatur, et in d. l. quia autem in princ. nam quando testator instituit heredem et eundem sibi vulgariter substituit videtur facultatem dedisse repudiandi ex institutione et adeundi ex substitutione nam utroque casu testator moritur testatus, ceterum

Contrarium procedit in d. l. qui autem, quoniam intestatus decederet defunctus si facultas concessa videretur repudiandi ex testamento et adquirendi ab intestato nemo autem videtur eligere viam ad impugnandum judicium suum l. 3. de testamento mil. de cuius illustratione videndi sunt Alcia. lib. 3. praesumpt. 35. Menochius lib. 4. praesumpt. 4. Burgos de paz consilio 39. ante numerum 6. ita explicant Bartolus, Cuma, Castr. et Albe. in d. l. qui autem pro qq facit, nam testatoris voluntas qua fideicommissa dedit ab intestato, gravamen continet atque ita non debet relevare ut legata testamento relicta non debeantur, arg. eius in l. re legatum 18. de adimen. leg. l. 7. ff. C. si mancipium ita fuerit alienatum.

13 Non obstat 3.a difficultas ex d. l. Julianus 26. si quis om. cau. test. nam animadvertendum est multum interesse inter institutum et sibi ipsi substitutum de quo in d. §. cum proponatur et institutum patrem et substitutum filium impuberis, nam in 1.o casu verba illa si heres non erit tantummodo comprehendunt casum voluntatis id est, si noluerit heres esse, atque ita facultas videtur concessa repudiandi ex instituto et adquirendi ex substitutione, non vero comprehendunt impotentiae casum quoniam si non potest heres esse ex institutione nec ex substitutione cum substitutio sit 2.i gradus institutio unde eleganter resultat affirmat in d. §. si proponatur testatorem huiusmodi substitutionis vulgaris dedisse facultatem repudiandi ex institutione per consequens non debere legata solvere ab eo gradu relicta ex d. l. qui autem §. plane, si quis om. cau. test. ceterum cum filio patri vulgariter substituitur verba illa si heres non erit arbitrium eligendi non concedunt patri, quoniam non solo casu voluntatis verum etiam impotentiae comprehendunt, id est, si noluerit vel potuerit atque ita ex his verbis patri non videtur facultas adquirendi ex substitutione et

repudiandi ex propria voluntate. Unde ex sua dicta legata relicta ab instituto solvere tenetur, ermanendo interpretanda esset ista illa d. l. facta cum. 16. quoniam filius patri substituitur in casu ut non arbitrium eligendi relinquatur, idest, ne tamen si noluerit vere, et si non potuerit, forte morte naturali, vel civili praeventus, eo enim modo illa dicta in casu accipitur in d. §. et quis om. [illegible] in L. cum filius 83. §. 1. de fideicom. Liber. =

Superior interpretatio est ex [illegible] satis certius. Reperitur ex ultimis verbis d. L. Julianus, verba denique et alius casus proponitur non minus singularis, quo ista illa substitutionis vulgaris si heres non erit, voluntatis tantum casus comprehendunt. Veluti cum filia in paterna potestate constituta instituitur, patrique vulgariter ei substituitur in qua specie movit [illegible] eo quod si pater non jusserit adire, vel repudiaverit ex instituto juxta terminos legis is qui 13. §. ult. de acq. here. et ex substitutione adeat, quod legata relicta a filia solvere non tenebitur, quia nihil dolo fecit, ea ratione quoniam nemo filia patri contra votum parentum substituere videtur, sed ut arbitrium eligendi relinquat, hoc est, quia in hac substitutione sola casus voluntatis comprehenditur id est si noluerit heres esse, et respicit §. si proponatur = ut casus impotentiae contineatur, quia non est credendum testatore contra rationem et votum omnium parentum disposuisse, ita ut si filius prius quam pater decesserit, ut not. in L. nostri parentum 15. de vulg. et pup. in L. qui duos. de rebus dub. in L. scripto 3. §. ult. unde Liberi; neque obstat quod filia potuit ex sua instituti repudiare hereditatem absque voluntate patris nam illud novo [illegible] procedit in d. §. sin autem C. de bonis quae lib. contrarium vero procedebat antiquo ex d. L. is qui 13. §. ult. de acq. here. maxime in edicto si quis om. in quo repudiatio eorum qui sunt in potestate non attenditur sed semper parentibus auctoribus

tribuitur

Tribuit ... l. §. prætermittere ff. Sed Compellendus erit X.a A. Aclur. Vbo Compellendus. l. Excusatus §. Et quis in Caus. ff. ff. Ex per quemcumq Casu n̄ ~~potuit~~ potuerit jussu Dni. Adire. At nulla mentio fit voluntatis servi, Vt bene Consilerat Capel. d. ff. 1.o Selecta. Cap. 4. Ex num.o 14. Vnde Vba illa d. L. Julianus Vb. n̄ At arbitriu eligendi relinquato, interpretanda Sunt Secundu Superiore interpretatione per precisivum id est, n̄ Solu Vt arbitriu eligendi, Vt alias Omo L. n̄ Om. V8. juncto §. Vlti. Legis precedentis ad Treb. in L. 3. § tutor. de suspe. tuto. juntis traditis a Cuj. ff. 20 (Paulo ad Edictu, in d. L. n̄ Om. X ff. observ. Cap. 19. & dicendu est in 1. §. d. L. Julianus Vba illa Si heres n̄ Erit apposita patri instituto Cuius filia substituta proposito Casu tantu impotentie Comprehendere, idest, Si n̄ potuerit pater heres esse, n̄ V. Casu voluntatis, nam pater n̄ caret dolo qui propria inter omnia aliena maluit, propter Compendiu, Vt ex Express Vbis habetur in d. L. Julianus, in alio Vo instituto, Cui Substitutus Vulgaris datus fuit, Vba illa Si heres n̄ Erit Comprehendunt Casu voluntatis & impotentie, quia omissa ab eo hereditate nihil Commodi quærit Vl per Substitutu, atque ita dolo Caret ═══

15 Sed adhuc obstat quod Si patris & filij pers. Vna est propter Vinculu patriæ potestatis maxime quoad acquisitione Ex d. L. Vl. Cod. de impu. Cu Similibq, dicendu Erit, Vba illa Si heres n̄ Erit apposita patri instituto non intratis tantu Casu Comprehendere debere in d. L. Julianus, Sicut in specie Casus in d. §. Si proponatur in herede instituto & sibi Substituto, nam respondendu est, in d. L. Julianus filiu fuisse Substitutu in Casu patri Suo, id est Si pater n̄ potuerit heres esse, forsitan morte proueniente naturali aut Civili, quo Casu filia Eo subst. heres Erit, quod quidem in Casu pers. Vltimo Vere n̄ poterat Vt,

Proxima

Diximus in d. §. Si proponatur, nec precedenti, quo casu filia diversa pers. a patre consideratur, maxime cum substitutio cuius collata fuisset post mortem naturalem et civilem patris, quo tempore filia iam sui iuris facta diversa persona constituitur a patre, unde merito pater non tenetur legata prestare ex verbis edicti in d. l. Julius sed ex sententia, communis ratio edicti locum habent in his qui omnino ex testamento acquisivit ab intestato, vel alio modo, non vero cum quis omnino per se acquisivit ex persona alterius ut in d. l. Iulianus, notat Cuiac. lib. 16. quaest. Papi. et Pinelus ut supra num. 49

X

Non obstat 4.to summa obiectio a nobis proposita ex l. Nam. §. 1. ut confirmatur ex l. Sed ..si 10. §. Nam. eod. tit. nam licet quidam ex antiquioribus placeat substitutionem in d. §. 1. ... valere, quia plenior fuit in stricto cum libertate substituta, qua institutio sine libertate facta, quia quia ante Iustin. servus heres institutus a domino non ... quaeret libertatem, ... ad heres ... institutus ... in prom. ... §. ... in §. ... iuris ... ex ... manu. non licet; in prin. inst. de here. inst. in l. penult. ... de necess. servis. quia cum servis non est testi factio nisi ex personis domini l. ... l. non minus 31. de here. inst. ... si quidam ... contrarium placebat quia respectu Iust. in d. prin. inst. de here. insti. ... per ... ne indicavimus) de qua re videndi sunt desententes Ant. fab. in ... lib. 6. prin. 6. ... 1. cum duabus sequentibus; ... lib. 6. commentari. cap. 11. littera f. unde Acc. in d. §. 1. l. Nam. ... ... , inquit in d. l. Sed si plures §. Nam. substitutionem stricti sibi facta inutile fuisse, quia 1.a institutio cuius fuit ... cum libertate = ... interpretatio Acc. et antiquorum evidenter convincitur ex d. l. 10. §. Nam. ... substitutio stricti inutilis dicitur sibi facta ... coherede, ... testator ita

dixit Titius heres esto. Stichus heres esto, Si Stichus
\+ heres non erit, Stichus liber et heres esto. Deinde con-
jungitur ex d. l. 41. §. 1. ubi Stichus institutus
fuit simul cum filio ideoque et alieno legatus, sed
si heres non fuisset idem et liber et heres jussus fuit,
et utrumque adita hereditate a coherede Stichus non est
heres ex substitutione 2º gradu, sed orat. d. cum
utriusque gradus videatur functus sequentibus, ergo
non loco substitutio substinetur quod plenior fuerit
relicta scilicet cum libertate, quam institutio sine
menti[one] libertatis ═══

1). Verum his et alijs omnissis interpre-
tationibus cumulatis ab Antiquioribus et Ant[onio] Gobe-
ano in d. l. 41. §. 1. pro explicatione eiusdem breuis-
sime tamen dicendum est ex praemissis propositis ad verba
in initio eiusdem §. pro resolutione quaestionis de Sticho
servo satis interpretatione percepi posse, nam in d. §. 1.
quaerit si testator dixerit Titius heres esto, Stichus
alieno do, lego, Stichus heres esto, si Stichus heres
non erit, Stichus liber heresque esto, an sibi substi-
tutus utiliter fuerit Stichus ad cuius quaestionis
difinitionem 1º permittendum est Consultus asserit
an duo gradus in ea inter se repetantur. 1. uniformiter
2º. an in substantia illa mutata sit causa, et
[illegible], an utilior et plenior sit quam institutio. ex quo
ex varijs exemplis ostendit substitutionem valere
et causa mutata inutilem vero esse non mutata causa.
propositae quaestioni respondit ad verba Titius heres
et Stichus aderit, sive repudiaverit Stichus ex relictis,
ultimis verbis liber heresque esto, liber et heres erit
ratio est, quia est idem servus et legatus [illegible]
esse [illegible], quantumcumque adita a Titio fuerit
hereditas, periculum libertatis et ademptum censetur
legatum l. si idem 14. de leg. 2. l. cum servus. de
fideicom. lib[ertate]. unde Stichus non fuit factus
legatarius neque cuius jussu adire potuit hereditatem

ideo e inutilis ita
hic substitutio quae
uniens tantum gra
dus cum unica de
latio dat tam Titio
quam Sticho sine
causae mutatione cum
parte hereditatis
habeat Stichus ex ins
titutione et eandem
habeat ex substitutio
ne si testator ita
dicat Titius heres
esto Stichus heres
esto si Titius heres
non erit Stichus li
ber et heres esto
dantur duo gra
dus nam datur de
latio facta Titio
et Sticho et de
latio facta Sti
sticho quod 2
gradus dimittit la
cundum mentem I.C.
in l. 40 § ult ff de
vulgari.

atq ita Vinget Servu herede n fuisse Ex illis Vbis Servus esto. Et Conditio illa si heres n fuerit impleta fuit, ac per Consequens Ex illis Ultimis Vbis Cum heres n erit Liber et heres esto, Liber et heres erit; Et si portio hereditatis adita n fuerit a Titio simuliter Conditio illa si Stichus heres n erit impleta fuit, na Conditio illa apposita Servo instituto et legato intelligitr de jure Legatarij heres n fuerit, Ut Cujacius probat in d. l. M. §. Vlt. ff. Et ideo Certu est illu herede n esse et Legatu V°. Stichi repudiata hereditate a Titio nullius momenti fuit, Ex L. Si nemo Cu Valgatis de Lib. et Post. legitr, Sive adita hereditate a Titio Sive n adita Stichus Liber et heres erit Ex Ultimis Vbis illis Liber et heres esto: diverso jam jure na Cu Titius quaesivit portione Sua Stichus mini= me Ex Substitutione 2° gradu erit heres, Sed Ex insti= tutione quae tunc Vtriusq tantu gradus reperitr, pro= pria Vna tantu delatio inveniti Sc, Titio facta qua Legatario nunquam portio Sticho relicta de= lata fuit, Cu ademptu proponatr legatu propter Libertate Servo instituto relicta, nec respectu Servi duplex fuit delatio Sed Vna tantu Ex Ultimis Vbis Liber heres q esto, na alia Ex prioribus Vbis. Et Stichus heres esto inutilis fuit Cu Ex persona le= gatarij admittenda Erat Cuius legatu ademptum fuit, q perinde habetr ac si ita scriptu fuisset Titius heres esto, Stichus Liber heres esto; Unde intel= ligendus est Jul. in d. L. Sed si plures §. N. V. Substitutio Stichi inutilis dicitr, quonia n Ex Substitutione Sed Ex institutione Liber et heres est, qua sententia probatr Ex illis Vbis d. §. 1. Et Ex sequentibus Vbis Libertate illi Competere Cu Vtriusq gradus Videatr. Ceteru Cu Titius repudiavit por= tione Sua Stichus Ex Substitutione et Liber et heres Erit, na duplex est delatio, 1° facta Titio et

Stricto totius hereditatis ex illis verbis liber heres
q sto. 2ae portionis repudiatae a filio quae plenior
sit quam prima valet obtenet mutata causa. Ut
colligitur ex illis verbis d. §. 1. b. ejus 0° Si non adierit
filius incipit ex subste Stichus liber et heres esse =
Neq obstat si replices 2m superiorem interpretationem
Stichum habere portionem filii coheredis repudiatam jure accres=
cendi potius quam ex subste, cum portio portioni ve=
lut alluvio accrescat. L. 1. §. interdum. de usufr. accresc.
nam respondendum est repudiata porte a filio utile fu=
isse substitutionem stichi, quoniam si substitutus non
fuisset ex prioribus verbis institutionis non foret heres
quoniam repudiata hereditate a filio inutile factum
fuit legatum stichi, ac per consequens jussu legatarius
non potuisset heres fieri, igitur ex subste erit heres
repudiata porte a filio, cum plenior et utilior
eo casu substitutio quam institutio reperiatur, nam
insolens est jure ut jus accrescendi simul cum subs=
titutione in eadem herede reperiatur, ut in L. Coheredi
41. cum similibus eod. tit. quo casu coheres ex subste
potius quam jure accrescendi dicitur hereditatem habere
d. L. Coheredi, L. Si quis heres 35. vers. ideo
de acq. here. juncta interpretatione vera tradita a Cuj.
lib. 12. obser. cap. 14. quomodo parafrastice manet
explicitus hic in d. L. M. §. 1. cum d. L. Sed
si plures §. M. eod. tit. licet aliter sent. Gouv. in
d. L. M. §. 1. =

18. Tandem non obstat ultimum argumentum de=
ductum ex L. Si solus 7. de acq. here. §. si so=
lus aliquis fuerit heres institutus ex pluribus par=
tibus non poterit quasdam agnoscere, et quasdam repu=
diare, licet in quadam habeat substitutum. quod idem di=
cendum videbatur in specie §. si proponatur, nam respon=
dendum est inter utrumque casum celebre esse discrimi=
nis rationem, nam cum substitutio (ex mea dispone)
secundi heredis institutio sit, qui ex subste tota

adquirit hereditatem, et si repudiaverit ex insti. universa amplectitur defunti dispositionem, maxime cum videatur dare facultatem heredi adeundi ex substi. et repudiandi ex insti. ut a nobis dicta pro interpretatione §. d. si proponatur, quam quidem facultatem dare potuit sine absurdo. Ceterum in d. L. si solus, non potuit eam facultatem concedere, quoniam absurdum sequeretur si unus et idem heres potuisset scindere dispositionem defunti, ita ut partem hereditatis adquireret, et partem repudiaret d. l. et in L. 1. et 2. de adq. here. nisi pars illa in qua substitutum habet fuisset sub conditione relicta, nam conditione deficiente portio illa substituto datur L. si te solum 2) de here. insti. tunc enim non est una dispositio, sed plures inveniuntur dispositiones, altera pura, altera conditionalis, atque ita non dividitur una et eadem dispositio, ut late exornat Ercul. Piccar. in suo proposito ad titulum de adq. here. Cap. 28. num. 53. cum sequentibus ═══

Manet igitur firmum ex superioribus 19 substitutionem semper esse secundi heredis institutionem. Unde dubitatum fuit si quis ita scriptus fuerit, si Titius heres non fuerit, Semproneius heres esto, Titius heres esto, et ita si filius meus intra quatuordecimum annum decesserit, Sejus heres esto, filius heres esto, utrum Titius institutus et Semproneius substitutus sit et Sejus an filius, nam si 2.us heres ~~[illegible]~~ substitutus dicitur Semproneius et Sejus in sup.ra d. exemplis instituti sunt, substituti vero Titius et filius alioquin in pupillari substi. testamentum nullius foret momenti arg. L. 2. §. prius autem eod. ti., et in vulgari substitutio nulla esset ante heredis institutionem facta arg. textus in L. 1. de here. insti. in §. ante heredis instit. de leg. Contrarium tamen expresse cautum videtur in nostra L. 2. §. sed et si quis d. t. Valet substitutio licet conversa scriptura filii testamentum fecerit. Et idem in vulgari substi. expressum est in versi.

Sed si ita scripserit. Quidem l. 2 =

20 Quamquam et multorum controversia dicendum est in vulgari substitutione receptum esse quod si ita scriptum fuerit. Si Titius heres non erit Sempronius heres esto; Titius heres esto Sempronium esse substitutum 2° gradu, Titium vero institutum 1° gradu d. l. 2. §. Sed si ita scripserit. Eod. tit. ff. 2° quidem gradu Seius scriptus est heres. in pupillari vero expressa et tacita comprehensa sub vulgari expressa, quaestionis fuit utrum idem dicendum esset scilicet ut ordo scripturae attendatur et non inspiciatur, sed ordo delationis ex voluntate defuncti et juris dispositione nam si ordo scripturae inspiciatur testamentum nullum est et per consequens substitutio d. §. prius, si vero ordo delationis attenderetur et testamentum et substitutio valet tam expressa pupillaris quam tacita d. l. 2. §. Sed si quis ita et §. Sed si ita scripserit ff. et in pupillari aetate defunctus est Seius admittendus recte videtur. ratio dubitandi in pupillari substitutione proficiscitur ex eo quod pupillare testamentum pars et sequela est testamenti paterni, ita ut infirmato testamento patris testamentum pupillare evanescat ut ratiocinatur Imperator justinianus in §. liberis autem §. inst. de pupil. et fulcitur ex lege ex pupillari 44. ff. principali, lege si quis l. 16. §. 1. Eod. tit. et arg. text. in l. 2. de peculio legato. in l. Cum principalis l. 28. de regulis juris, si quod ordo attenditur scripturae in pupillari facta converso ordine testamentum nullius momenti est quo filius in potestate constitutus reperitur praeteritus aliquo momento, ac per consequens substitutio nullius erit momenti d. §. prius. illustrant scribentes omnes in d. §. liberis, Donel. lib. 6. comm. cap. 25. et plures infra recensendi =

21. Quid vero dicendum in hac controversia; Ant. Faber lib. 2. Variar. Lection. cap. 8. probat ordinem scripturae non esse expectandum ut in d. §.

Sed et si quis, cum sequenti, nec obstare tex.
in d. §. prius, cuius difficultate superatus, movit
Abb. illud probata emendandum et legendum impro
bata, quam reprehendunt Praep. Ricc. in d. §.
Liberis num. 22. Ioannes Alabor. lib. 1. recept.
Sent. Cap. 34. Duarenus ad nrum 5. cap. 14
et multi Dd. ab Illio. lib. 6. Comment. Cap. 25.
Litt. Q. Nostri aliis omissis placet communis
interpretatio in scholis nris recepta, nempe in subst.
pupillari inspiciendum ordinem scripturae, ut in d.
§. prius, cum exornatis num. praecedenti, nec obstat
tex. in d. §. sed si quis, eiusdem legis, quia non proce-
dit secundo immediate uno contextu et una saliva
incontinenti substitutioni pupillari subjicitur institutio
haeredis, nam quae in continenti fiunt inesse creduntur, et
in coniunctis ordo non attenditur L. Si quis ita
28. L. cum in testamento 37. §. 1. de haeredi. insti., me-
lior tex. in L. quidam 14. de peculio legato,
notant et illustrant Intrigliolus centuria 1a
q. 74. Baldus, Angelus, et Piccar. in
d. §. Liberis num. 15. Licet eam impugnet Ant.
Gomez d. Cap. 8. in vulgari n. substi. expres-
sa vel tacita ordo scripturae non inspicitur, sed
tacita voluntas defuncti ut in d. §. sed si ita
scripserit, ratio differentiae, nam in filiis instituen.
non sufficit coniectura, sed nominatim instituendus
vel exhaeredandus est, princ. inst. de exhaer.
Libe. Cum vulgatis, cum quo ex testis conditionalibus filiis institutio non censeatur rite facta, et
si de patris voluntate appareat, arg. L. Gallus
in princ. iuncto §. in omnibus, de libe. et post. sequitur

Cod.

21\. Si ita scriptum fuerit, Si filius meus intra 14. annum decesserit, Titius haeres esto, et eo intervallo aliis interpositis clausulis scriptum sit, filius haeres esto, testamentum nullius erit momenti, ac per consequens substitutio, quoniam praeteritus filius repperitur, aliusque institutus ante eum proponitur, quae omnia locum non habent cum in continenti substitutio pupillaris fit, at in vulgari substitutione non inspicitur verum institutio et substitutio, ordo verborum, sed eo tacita voluntate intelligatur, idemque suggerit distinctio inter vulg. et pupil. substitutionem quaedam recepta est, mihi autem eo alio jure prim. non placet nempe, quoniam olim ante subst. nihil relinquebatur ante haeredis institutionem Ulp. in frac. tit. 24. Veri° ante haeredes, Julius Paulus sententiarum, tit. 6. in princ. subst. ... in §. ante haeredis instit. de leg. 9.° Verius est substitutionem vulgarem et pupillarem ante institutionem factam eo intervallo nullius esse momenti, eodem tamen praesertim contrarium receptum est, nam cum omnia testamento relicta ante haeredis institutionem valeant eo ... §. ante haeredis, deinde cum similiter eodem et si filius in potestate praeteritus sit nihilominus testamento scripta substineantur praeter haeredis institutionem L. ... tit. 4. ... §. novae recept. Substitutio vulgaris aut pupillaris ante institutionem facta etiam eo intervallo valida erit, et ita tenendum est in judicando et consulendo, licet aliter in scolastica disputetur.

22\. Eo quod venit interpretandus obscurus ... in L. 2. §. quisquis ... tit. ff. quisquis impuberi testamentum facit sibi prius facere debet, ceterum soli filio non poterit nisi forte miles sit, eo quod ultimis verbis colligitur oportere militem filio

suo

suo substituere posse, et si sibi heredem non fecerit, quo casu substitutus minime 2us heres erit. Contra nostram doctrinam et Accursianam definitionem, qua viri dificultate misere allucinantur nostrates, quippe qui ab Antecessoribus recepta est sententia Mariani Socini in l. Centurio num. 9. ff. de vulg. qui ait in iuventute sua dum legeret institutiones 1.o anno sui doctoratus novam opinionem invenisse, Unde licet quod miles sibi testamentum non faciat minime possit filio suo substituere, quoniam ex nostra def. impossibile videtur ut substitutus dicatur nisi 2us heres instituatur, neque obstare inquit iura d. l. 2. §. quisquis ff. de vulg. et in l. in fraudem 15. §. miles 4. in l. miles ita 41. §. 4. de testamento militis, quoniam respondendum esse existimat, in quibus tantum permissum esse militi, ut possit filio suo testamentum facere et si sibi non faciat, non tamen substitutionem, quam interpretationem amplectuntur Rich. in Rubri. inst. de pupillari n.o 48. Lancelotus Polit. in Praeludiis ad nostrum titulum ex num. 26.

Verum superior tradita interpretatio et distinctio communiter recepta convincitur evidenter, nam inter substitutionem filio factam et testamentum filio factum, nulla ratio diversitatis est, etenim testamentum quod pater filio fecit et pupillarem substitutionem idem esse plurima demonstrant in l. 2. ff. Ut quis liberis impuberibus testamentum facere possit, et ibi ita demum substitui liberis potest et in d. §. quisquis ibi impuberi testamentum fecit, et ibi pupillaris substitutio servanda. et in §. introductum juncto §. prius autem eiusdem legis 2. eiusdem ff. in l. miles ita 41. §. 4. de test. mili. ibi an substitutio quam pupillo fecit, junctis sequentibus ibi quia permittitur militi facere testamentum filio quamvis

sibi.

sibi n fecerit, idem probat Tex in L. patris eo loc. t.o in L. Papinianus § §. sed nec impuberis, de inoff.o test.o cum similibus tradit a P.o Greg.o lib. 24 Syntag. cap. 26. nu.o 2. Intrigliolo, Cent. 1.a q. 2. nu.o 28. et puerile esse discrimen tradit inter test.m filio factum et substitutionem pupillarem affirmat, quod idem tandem cognovit idem Socinus in d. L. Centurio. nu.o 9 loc. ti.o ...

24 Unde silentio ommissis aliis interpretationibus cumulatis ab Intrigliolo ut sup.a eo nu. 32. dicendum est, n solum substitutionem pupillarem factam a milite valere cum patris hereditas addita n fuit, atque ita eo modo intestatus decessit, verum et cum omnino ab initio test.m sibi n fecit, quod ita pariformiter accipitur et usurpatur a Iurisc.to in d. L. miles ita 41. §. ult. de test.o milit., nec tunc substitutus dicitur 1.us sed 2.us heres quia respectu taciti institutionis filii quae precedit substitutio proprie nuncupatur, quoniam cum filius L. ad paternam hereditatem vocatur ... vulgaria ... in L. in suis 11. de lib. et post. in §. sui. inst. de hered. qual. et diff. et ... Pauli ita intelligendum filius, ergo heres, exornant pluribus Illigen. lib. 7. Commentariorum cap. 2. praecep. ... in cap. unico de descendentium success. nu. 3. post principium inst. de here. qual. ab. merito quando pater voluit se cum la L. conformare censetur tacite filium instituisse arg.to tex. in L. si quis ita 82. de here. insti. in L. conficiuntur 8. de iure codicillorum ... quoniam creditur paterfamilias sponte sua ius relinquere, explicant Socinus ut proxime nu. 11. et eo n laudato Illig.us lib. 6. Comment. Cap. 23. littera G. nec obstabit si replices idem in pagano procedere videlicet ut tacite censeatur filium instituere cum de bonis suis n disposuit et nihilominus filio suo n potest substituere nisi sibi test.m faciat ex nostra

L.

a

1. §. Dh. de leg. d. L. C. §. quisquis hoc
sto. nq pro interpretat. memoriq reuocandu est
ad pupillare testm. pars de sequela est paterni
testi. ita ut evacuato testo. patris, filij testm.
infirmetr d. L. Siquis cu 16. §. Dh.
d. L. ex pupillari 44 cu similib. Cont. sto.

Unde cu testm.

Nihil dicit.

Vnde [illegible] Ill.mo [illegible] [illegible] ingressus solemniter [illegible]
in pagano nullius sit momenti L. 1. C. Vulgaris de
ingredi. [illegible] [illegible] [illegible] Ill.mo per [illegible]
[illegible] erit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] L.
§. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continuerit, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet. L. 1. 2. §. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Ill.mo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
§. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] §. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] §. [illegible] [illegible] [illegible].

I. Similiterque non fuerit adita hereditas substitutio fieri filio substituetur, quia permittitur militi filio facere testamentum quam sibi non faciat, prout verbum sensus est, et etsi in pagano valor substitutionis pupillaris pendeat ex valore testamenti paterni, non tamen in milite et ita animadvertendum esse arbitror ea ab interpretibus omnibus fuit =

25 2º Ex eisdem producitur

L. Si ex qui ex bonis 6. = L. sed si plures 10. §. ad substitutos. eor. titulo =

interpretatio ad textum in L. Si ex qui ex bonis 6. in illis verbis aut si ex heredato erit substitutus, et in L. Sed si plures 10. §. ad substitutos eor. tit. quo probatur patrem filio suo exheredato pupillariter substituere posse, utpote qui rei ... patris qui exheredato filio substituit prius sibi heredem facere debeat d. L. 1. §. et d. L. 2. §. quisquis eor. tit. merito respectu illius heredis instituti a quo filius exheredatus est, substitutus pupillaris secundus heres dicitur ut post Ripam, Jasonem et alios illustrant Marian. Socin. in d. L. Centurio num. 9. et plures cumulati ad Intricolato Cent. L. § 2. num. 25. ultra eos Illustr. D. D. Amen. cap. 23. L. Gr. Ant. Go: Mecanes in rubr. Cuiusti. num. 3 et in L. 2 num. 3 et 4 eo. de tit. Licet dicatur D. Duarenus ad nostrum titulum cap. 1. in princ. eo ibi substitutus 2. heres est, nec requiritur ut ita sit 2. qui in loco primi subrogetur in pupillari substitutione cum alias filio exheredato fieri non potuisset etenim in pupillari substitutione tantum attenditur ne filius in testatus decedat sine culpa sua propter defectum etatis et ideo moribus Capituli Romani recepta fuit pupillaris substitutio. Ultra regulas iuris quod testamentum non debet pendere ex arbitrio et voluntate alterius L. 2. in princ. nostro tit. iuncta L. illa institutio de here. insti. =

Verum et si Paulus ex consultorum placito de quo in d. L. 6. et L. 10 §. ad substitutos

eor

Lex fi.° Cu Exemplis recepta sit Pupillaris
substitutio Exheredato filio facta, ~~adversus~~
Adversus hac Doctrina, Sententia Desidero, Cui=
usq multas Ex illis n observata inproposito
... Sententia prolata in L. 1. §.
Si patri 4. Vers.° Sed si patruus, de Coniungendis
Cu Emancipato Liberis eius, ubi nil Exheredatus
datus patri loco pro mortuo habetur, Ergo à mi=
nus absurdu erit Exheredato filio pupillariter
Substituere qua mortuo = Cuius difficultatis
... ad ... Accursianus maxime Contra=
venit Vim. verum sit Exheredatum filium pro
mortuo habendum esse, in qua q omnium pluribus
ambagibus traditis more suo à Bartolo in d.
§. Si patri Ex nu 2. Relinquis pragmaticis
d. firmiter tenendum et Exheredatum filium mini=
me pro mortuo habendum pro qua parte Videtur
Text. elegans in L. filius familias 18. §. cum quis
de leg. 1. V. cum quis rogatus proponitur Si sine
Liberis decesserit per fideicomissum restituere
Conditio deficit si patri supervixerint liberi
nec quaeritur an Exheredati extiterint, Ergo Ex illo
Exheredato superstite deficit Conditio fideicom=
missi de quo tamen late plures et pragmaticos Vi=
dendi sunt. Contra in Cap. Rainaldus §. O
nu 7 de testa. ... Gaviesius tomo 1. Varia.
Resol. Cap. 1 nu 41. Cardinalis Mantica de Conjectu.
ult. lib. 6. tit. 6. nu 13. Ant. fab. de Erro. de=
cade 26. Erro. 4. 2.° nam Si pro mortuo ha=
beretur Exheredatus n potuisset Pater Pupilla=
riter Substituere Exheredato filio Contra d. §
6. Lex fi.° inde idem probatur Ergo L. qui duos
3. de Coniungendis Cu Emancipato ubi Exhe=
redatus eni obstat ... Et quidem n poterat

Et quid

deuenire si pro mortuo haberetur. idem probatur Dictis verbo eadem L. 1. §. Si patr 6. quo consgregatus pro mortuo non habetur 26

Nec obstat textus in d. L. 1. §. Si patr. verbo sed si patruus ad cuius explicationem sciendum est circa filiorum succesionem Ius Civile et pretorium aliter disposuisse quippe qui emancipato filio nepotes in potestate retentis, iure civili patris locum occupant fiunt quo avo sui et proximi heredes exclusto patre §. Sui de heredum. quali. cum vulgatis: Pretor tamen equitate motus recisa emancipati filii emancipatum tanquam in potestate constitutum ad hereditatem admittit L. 1. de bono. posse. contra tab.: Ceterum eadem equitate pretor putavit novo edicto de quo in titulo de coniungen. cum emancipato. Liber. eius; et quidem nova Iuliani clausula nuncupatur in L. 1. §. nurus, de ventre, in posse. mittendo. et in L. qui duos 3. de coniun. cum emancipato; non esse locum ut emancipatus per bonorum possesionem admittatur solus exclusis nepotibus retentis in potestate et civili iure heredibus, aut contra nepotes iniquitatis obsisti patri suo, qui natura prior est gradum. Unde se ita temperat ut emancipato bonorum posesio concedatur eius partis, que ad ipsum perti neret si in potestate maneret sed ita ut nepotes cum eo coniungantur, et dimidiam eius partis habeant L. 1. in princ. de coniung. cum emancipato === quo supposito Ulp. proponit speciem in d. textu sed si patruus, juncto princ. §. Si patr. 4. in qua nepotes retenti in potestate

testatis eorum patri emancipatus exhaeredatus
fuerit admitti possunt ad bon. poss. contra tab. et
[illegible] cum patruo in potest. [illegible] quia
exhaeredatus pater eorum pro mortuo habetur, id est
ita admittuntur nepotes ut si soli fuerint in solidum
[illegible] cum patruo dimidiam bonorum partem consequ-
antur qui non nisi 4am habuissent, si pater exhae-
redatus non esset. L. ult. de coniungendis. Unde
intelligenda sunt verba L. 1. §. si pater 4 in
princ. eodem tit. ubi nepotes admittuntur, scilicet
ex sua persona non vero iunguntur cum patre exhae-
redato nam quo ad illud edictum pro mortuo habetur
quinimmo modo obstat nepoti, siquidem praetor
non putavit exhaeredationem optatos admittendos
esse ad bona patris. L. non putavit 8. de bon. poss.
contra tab. ad si filius in potest. manens
exhaeredatus sit obstat nepoti ita ut nullo
modo nepos admittatur quoniam edictum de coniung.
prodest nepoti, quoties pater emancipatus est, ne-
pos vero retentus in potest. sic ita intelligitur
in L. 1. §. si pater 6. de coniung. cum eman. ob-
servat Candid. Ant. fab. lib. 9. Coniect. Cap. 20
vers. 2. Oritur.

27) Caeterum [illegible] sup. [illegible] loco lumpi-
dissimis iurisprudentiae fontibus procedant, obstat
tamen adversus ea difficile Paul. responsum in L.
si ponas 23. ff. [illegible] filius emancipa-
tus exhaeredatus proponitur, cuius nepos in potest.
retentus iungitur patri suo ut simul cum eo here-
ditatem obtineret, et [illegible] probatur exhaeredatum
filium emancipatum non haberi pro mortuo. [illegible]
etiam circa novum edictum de coniungendis cum
emancipato, cum difficultate omissa [illegible]
antiqui [illegible] sententia relata ab Acc. in d.
§.

§. Supest, Exsistimantis exhaeredatum pro mortuo
minime habendum [illegible] quoad edictum de coniungendis
quod expresse [illegible] Quinctis Cod. l. 1. §. Si pat.
versi. Sed si patruus; omnes sententia
est, edictum de coniungendis non solum locum habere
in bonorum poss. contra tab. verum etiam in bonorum posse.
ab intestato, ita ut recisso test.o a filio emancipato
exhaeredato per querelam inoff. test. contra filium
suum institutum ab eo introductam, querela exhae-
redatus qui obtinuit habeat ab intestato bonorum
posse. unde liberi, et ei iungatur nepos institutus
quo sensu possunt obtinuit in querela exhae-
redatus pater non habetur pro mortuo, etiam quoad edictum
de coniungendis ut existimant Acc. ind. L.
Si ponas glossa. Ubi iungetur prope fin. et
Cuj. et Ant. Fab. C. tomo Rationalium = 28
Ceterum ex multis convincitur
superior interpretatio, maxime ex duobus sequentibus
fundamentis. 1.o nam si interpretatio relata certa
esset, utique prius admitteretur filius exhaeredatus
qui obtinuit in querela, et ei nepos iungeretur
ex edicto de coniungendis, cuius contrarium
probat expresse Jur. in d. L. si ponas in, n.
et. et ita iungetur filio suo. 2.o nam per que-
relam hac fictum parte exequitur filius immerenter
exhaeredatus, quam sequeretur patre intestato
defuncto L. matr 19. vers. praeterea, L. circa
24 de inoff. test.o ac ideo exequens per bonorum
posse. unde liberi, rescisso test.o per querelam dimidiam
bonorum partem habebit filius, aliam vero dimidiam
nepos, ita tamen ut filius ab intestato, nepos
vero ex test.o aliam dimidiam obtineat, quod quidem
in hac specie non est contra regulam Legis jus nostrum

d, de vulg. pupil. ut colligitur ex d. l. matr. cum similibus, quoniam illa regula procedit, ita ne quis ab initio testatus et intestatus posit decedere, arg. tex. in l. 1. §. si ex fundo, de lege. in. Contrarium vero procedit ex post facto, ut in d. l. matr. et in d. l. Arca, unde eleganter quid in d. l. Siponens inquit, [illegible] in hac specie filius jungitur nepoti filio suo, nam cum nepos prius acquisiverit integram hereditatem ex testamento postea autem per querelam a patre auferatur dimidia, merito pater nepotis veniens posterior ad partem suae quasi successione jungitur nepoti, id est nepos filio, et ita simul cum nepote filius consequitur hereditatem ab intestato per bono. posse. unde liberi, sed nepos dimidiam ex testamento, filius vero querelato testamento per bonorum posse. unde liberi, ab intestato etiam consequitur dimidiam, ut eleganter et subtiliter considerat Ant. Fa. lib. 9. conjec. cap. 20. ==

(29) Ex quo venit explicandus textus ita sub satis obscurus in l. qui duos §. de conjungendis. ubi emancipatus filius exheredatus obstat in bono. possessionem ex edicto de conjungendis filiis suis, quoniam pro mortuo non habetur non solum quoad substitutionem, verum etiam quoad bonorum possessionem, aut edictum de conjungendis, cuius difficultatis vera interpretatio pendet ex certa specie proponenda ad [illegible] difficile in quo quidem duplex proponitur dubitatio, in hoc casu quidam duos filios habebat 1.mum et 2.dum emancipavit 1.mum ex quo nepotem in potestate retinuit idem, qui emancipatus post emancipationem alium habuit filium, 2.dum similiter emancipavit, illis exheredatus fuit, 2.dus vero praeteritus, nepotes vero ab avo instituti sunt, quaesitum fuit 1.o

L. qui duos §. de conjungendis. cum emancipato

apud

Apud Marcellum quid de bono. posse. dicendum sit, 2º. quid tenendum erit, cum 1us non fuit exheredatus sed praeteritus, et 1º. quaestioni respondit solum filium praeteritum bonorum possess. contra tabulas habere, secundum sententiam quorundam interpretum de qua statim et illa ratione, quonium exheredatus pater obstat filius sui heredi existimat proponendam speciem Ant. Fab. lib. 10 conjectu. cap. 16. neque obstare verba illa d. l. qui duos. ff. post emancipationem susceptis, ex quibus probari videtur non solum filium praeteritum, verum etiam nepotem retentum in potestate susceptum ante emancipationem bonorum possessionem habere, nam ea verba delenda esse tanquam imperiti interpositis existimat, deinde nam consultus solum de uno filio suscepto post emancipationem non vero de pluribus locutus fuerit in specie d. l. qui duos 30

Haec tamen omnia commentitia sunt non solum contra fidem omnium pandectarum, verum etiam contra certam jurisprudentiae rationem, etenim filium 2m emancipatum praeteritum et nepotem filii exheredati retentum ab avo in potestate bonorum possessionis beneficium habere, certi juris est in specie d. l. qui duos. et quidem ut intelligatur animadvertendum est exheredatum filium obstare in subcessione avi, et bonorum possessi. ex antiquo edicto nepotibus filiis suis, nam cum nepotes praecedantur a patre suo semper mortis avi, quippe qui filio exheredato nepotes ex eo suscepti vivo avo et eo instanti quo avus decedit non sunt sui, sed potius pater eorum exheredatus, unde et similiter praeteriti agnascendo non possunt rumpere testamentum avi l. si quis filio 6. de injusto rupto. l. si quis postumos 9. §. si filium. eodem tit. bonus textus in l. scripto §. unde liberi = sequitur ut nepotes non admittantur ad rescindendum ~~pat~~ avi testamento patre eorum exheredato ex edicto antiquo de bono. possess. contra tabulas,

quoniam

ournia Vetus illud edictum eos tantum liberos ad Contra tabulas admittit qq. Civili deferretur here=ditas si emancipati non fuissent l. 1. §. 1. l. 3. §. Si duos de bono. posse. Contra tabu. l. 1. §. Liberos autem de Conjungendis cum emancipato; rursus patris exheredatus similiter ex illo edicto antiquo non admittitur d. Contra tabu. cum neque Civile stm patris confirmet l. non putavit §. de Contra tabulas cum Vulgatis, contra ex antiquo edicto solus filius suus [illegible] emancipatus praeteritus admitti poterat in specie d. l. qui duos. Ut sic insinuat Cultus ex=presse [illegible], neque obstaverit si objicias [illegible] filium non solum exheredatum verum emancipatum fuisse, quo casu jus Civile non obstat filius suus cum per emanci=pationem suo suo suitatem amittat, nam respondendum est, quod licet praetor emancipatum filium et exhere=datum extraneum omnino esse existimet quoad bonorum posse. Contra tabu. d. l. non putavit cum similiter tamen ne immerenter exheredatus ex=cludatur a paterna hered. contra naturalem equi=tatem aliam bonorum possessionem exheredato filio litis ordinandae gratia concedit, et de inoffic. queri velit, l. postumos 6. §. ult. l. Papinius 8. in princ. de inoffic. test. quo sensu emancipatus filius et exheredatus non habetur omnino pro extraneo a praetore [illegible] ne obstet filius suus ut recte et subtiliter considerat Ant. Fab. lib. 1. conjecturarum Cap. 9.

31. Deinde non obstat si objicias contra sup. d. d. filium exheredatum minime impedire potuisse nepotes institutos in potestate avi retentos suos heredes esse ex test. juxta exemplum filii in l. qui in aliena 6. §. introdu. de acq. here. quarum impediat ne stm rumpatur agnascendo, aut contra stm avi, hereditatem possint habere d. l. siquis filio de injusto, rupto. Vos retro proponitur, ergo in d. l. qui duos. nepos institutus retentus in potestate avi jure Civili suus heres foret ac per

consequens

Disquerens prætorio edicto antiquo admittendus erat
ad bonorum poss. nam respondendum est non minus sub=
tiliter in d. l. qui duos dimissum fuisse edictum
antiquum de contra tabu. per 2m. filium præteritum
emancipatum atque ita nepotes non possunt venire
ad avi hæreditatem, nisi per contra tabulas ac per
consequens cum prætorio judicium avi rescindant
l. 3. §. si quis ex liberis de contra tabu. l.
1. l. nonnunquam, de leg. præst. similiter ex=
cluduntur nepotes per patrem exhæredatum a
bono. poss. antiqua contra tabu. ac excludere=
rentur jure civili si vellent testamentum rumpere d.
l. si quis filio cum similibus, recte igitur Mar=
cellus concludit in d. l. qui duos, solum filium
2m. emancipatum habere bonorum posse. ex an=
tiquo edicto contra tabulas.

Cæterum cum ex nova cla= 32
usula Juliani sive novo edicto de conjun=
gendis cum emancipato nepos ille quo in d. l.
qui duos in potestate avi retentus patri suo jungatur ac simul
cum eo ad bonorum posse. veniat, l. 1. de conjungen.
l. si quis §. unde liberi non debeat esse deteri=
oris conditionis quam pater eius exhæredatus
sit, ergo licet patri suo jungi nequeat ut pote
exhæredato tamen patruo suo præterito jungitur, cum
pater eius jungeretur si exhæredatus non fuisset
et quidem affirmat Marcellus quæ procedere
non solum si nepos institutus fuerit ut in propo=
nitur, verum etiam etsi præteritus fuisset l. 1.
§. si pater de conjungendis, nec enim debet esse
deterioris conditionis quam pater eius exhære=
datus sit ita ut magis obstet exhæredatus pater
filio suo qui a successione per exhæredationem
exclusus fuit, quam cum de la. 1 institutus et
1 præteritus admittatur, ut eleganter scripsit
Marcellus in d. l. qui duos, XI. Ubi ma=
nifeste insinuat quid dicendum sit in 2a q.
tio

E

do
Cum pater cuius nepotis non fuit exhæredatus sed præteritus. igitur quamvis ex veteri edicto exhæredatus obstet nepotibus non tamen ex novo de coniungendis, immo potius nepos in potestate retentus simul cum patruo admittendus est nam pater cuius exhæredatus pro mortuo habetur d. l. 1. §. Si pater, ver. Sed si patruus illo ti. = Unde intelligenda sunt verba illa obscura d. l. qui duos, ib. obstat filius suis post emancipationem susceptis quasi sensisset, quod licet exhæredatus obstet nepotibus omnino in antiquo edicto non tamen in novo de coniungendis quia pro mortuo habetur nisi nepotes suscepti fuerint post emancipationem patris quoniam tales nepotes neque ex veteri edicto neque ex novo de coniungendis admittuntur sed exhæredatus pater eis obstat, quoniam edictum novum procedit tantum in nepote retento in potestate avi patre eius emancipato d. l. 1a §. Si pater l. ver. illo ti. etc. etc. superiora verba non [illegible] sunt tollenda tanquam imperiti interpretis ut perperam exclamavit Ant. fab. d. sua. et Pier. ad ti. um de acq. hæred. cap. 17. num. 14. quos recte convincit antecessor noster in tractatu de suorum hæredum successione cap. 4 ex num. 15. et late de interpretatione d. l. qui duos in ultimis verbis, cum l. ver. eodem ti. de qq similiter videndi sunt cum in recitationibus ad l. a Ant. fab. et l. 10 coniectur. cap. 9. quæ quidem omittimus libenter quoniam ad institutum nostrum non expectant.

... [illegible] munitur
Existimant interpretes [illegible] definitionem hic relatam et probatam a nobis supra institutionum [illegible] 3. §. 1 veterum [illegible] definitionem esse l. [illegible] in l. quo [illegible]

in l. potest 36 eod. tit. l. 2 § defertur de bon. poss. 2m tabu. premo. init. a D. Cujac. quoniam omnis institutio post primam in numero dicitur 2a institutio, sicut appellantur 2ae nuptiae omnes post 1um matrimonium in rubrica C. l. si quis 8. §. talem C. Secundo toro. C. de 2is nuptijs, sic similiter duo rei promittendi et stipulandi dicuntur. D. si plures fuerint in h. ff. C. de duobus reis, et apud juris pontificij professores 2a electio nuncupatur omnis facta post 1um glossa in cap. cum venientes Tom. Decurrebat. contra de elect. qua doctrina sequuntur et illustrant Franc. Olepa num. 7. Marianus Socinus num. 3. in Rubr. sui tituli. Baldus in praeludijs substitutionum num. 1. et plures laudati et relati a Menoch. in consilio 97. n. 18. et l. Intriolo de substitutionibus q. 2. num. Enrique de primoge. q. 3. num. et q. 8. num. 3. Greg. Lopez in l. 2. glossa 4. tit. Sino el fizo mayor tit. 5. par. 6. qui ad plura praeter necessaria multa inde illa inferunt, maxime ut si consuetudine, statuto, et fundatione majoratus caveatur ut filius primogenitus ex primo matrimonio natus, et ex 2o succedat in varonia et majoratu = sequis mortua 1a et 2a uxore 3um matrimonium contraxerit ex quo filium habuit ex 1a et 2a uxore nullum filium susceperit, nihilominus filius natus ex 3o matrimonio majoratum

adhi=

29

[margin: & matrimonii] obtinebit. quia omne majoratus post l. dicitur 2.

Hanc tamen Senatus doctrinam falsam esse Conantur pluribus defendere ille Socinus V. sup. Art. Gom. ad Rubr. nri titulj: nº 30. nam licet oratio frequentioris

[margin: § 1.] Usus 2. nuptiis dicentis omnes post l. duo rei promittendi & stipulandi quantumvis plures fuerint in Supra d. rubricis, Cum tamen nume-

[margin: Loquimur] raliter Loquitur, non ita procedit l. 3. ff. ad tertias minime vota moreuerit. l. Hec edictali. 6 ff. ad 2. & 3. Repetiti matrimonij ... c. de 2. nup. l. ... de duobus reis. prin. insti. Codem tº in definitionibus tamen omnia verba sunt propriè proponenda licet in inscriptionibus rubricarum non ita stricte id procedat. V. idem Socinus in §. Centurio Eodem tº nº 6. eleganter probat non esse validum argumentum de rubri ad definitionem =

Socitr silentio omnissis alijs interpretationibus ... ab Art.º Gom.º supra ... antecessoribus nris placuit interpretatio Donelli in Rubr. ad c. de impu. nº 11. ... ff. 6. ... Videlicet Substitutum 3. 4. & ulteriori gradus 2.um heredem esse ordine Subcesionis, habita relatione ad eum in cuius locum Substituitur ... subrogatur Cum quo conferri debet, ... loco quo Substituti nomen accepit, licet ordine scripture 3 & ... heres sit = Hec tamen interpretatio ... si ... diversa videatur, re tamen & effectu non distinguitur a 1.a interpretatione relata supra, ... dum dicitur namque ... si substitutus 3.º loco ... si ...

Cu 2° in Cuius locu subrogatr Substitutus sit 2° gradu. n tamen 2us Eres est. Cu tres reperiantr instituti; et Deinde nam 2um Superiore interpretatione n Aprehenditr et 3us et 4us, substitutus in Resp. Seccursana donec 1us et 2us deficiant, atq ita effectus substitutionis potius qua substitutio definitr ab Secc. Quod quidem Referendu n est maxime quonia Si Verum amamus quod sup dixmus in prim Euius tractactus quia 2us Eres dicitr Substitutus respectu delationis Ereditatis. in 3° aute et 4° substitutio datr 3a et 4a delatio Ereditatis. Ergo 3us et 4us Eres erit n vero 2us. Extra definitione Secc. quam defendimus =

Quare Verior est 1a relata Superiori interpretatio Et Si animaduertamus Cu Azone in Maiori c. de 2is nup. n° 1. 2um dici a sequendo, quo sensu nuptis aut substitutiones 2ae dicuntr, quae sequuntr post 1as. 2°.3°. et Ulteriori gradu; et sicut Vulgo Omunitr dicatr 2um quod sequitr post 1um Ut illustrat Menoch. Cons. 97. lo. 1. n° 116, proqua parte expendi possunt bona in l. si plures 10. de l. libe. ff. Ut a 1° quoq ad sequentem translata Ereditate et in l. prete reru § et ff. ad l. falcid. ff. quanti 2is fructibus, qui Valdesi numeraliter accipiantr, intelliguntr id est fructibus sequentibus de quo Secu plura Videnda sunt apud Sifone in Cplus aute n° 5. initi de actio. neq obstant tradita a Superiore interpretatione a Sorino et sup. nam licet 2um quando oponitr 3° aut 4°. numeraliter sit accipiendu scilicet 2um post 1um. 3um post

post 1.um ... Ita de reliquis, tamen cum generaliter in clausula desp.es [illegible] dessposite reperitur significat id omne quod post 1.um sequitur, unde si plures fuerint substituti quod designales numeraliter loquendo sit dicitur 2.us qui 1.o substitutus est. 3.us qui 2.o [illegible] ita de reliquis. in desp.es tamen [illegible]. At substitutus 2.us gres dicitur absolute et simpliciter intelligitur de quocunque substituto post 1.um institutum, quapropter in casu prosoi necessario [illegible] sup.s, cum filius 1.o genitus [illegible] successione majoratus utitur, natus ex 1.o et 2.o matrimonio Sempronii.* nam 3.o ex 3.o admittendus esse, quam opinionem veriorem esse probant Cardinales Mantica [illegible] de [illegible] n.o 10 [illegible]. Peralta in Rubri.ca de liberis insti. n.o 16. vers.o 3. ampliatur pro qua interpretatione similiter considero nam naturales liberi qui simpliciter pronunciati intelliguntur legitimi et naturales nati ex conjunctione naturali quam nos matrimonium appellamus, tamen cum naturales liberi opponuntur emancipatis intelliguntur de procreatis absque sectione [illegible] [illegible] ita interpretandum in L. N. de lib. qui sunt sui, juncta L. §. de adoptio. Sic similiter adoptionis nomen generaliter prolatum adrogationem comprehenditur, secus si quando adrogati opponitur L. 1. §. 1. de adopti. prout Instit.a Codex [illegible] explicat Donel. [illegible] 2 [illegible] Cap. 22.

* dicendum est filium tantum natum ex 1.o et 2.o matrimonio Sempronii

Et hered.:

\+ adrogationem

Praetorea contradictus antiquis pro sententia desp.es [illegible]. Explicandus est Ulp. in L. liberorum nomine §9 §. cum quis de here. insti. At Celsus afirmat quod [illegible] plures sunt

instituti eredes, si unus ex eis coniunctus n. sit, cui aliqua pars ipsius deficiat propor=
tionibus ereditariis accrescat = neq. interest, in quo
1.o loco institutus proponatur, an vero alicui
substitutus, quia tunc manifeste innuunt sub=
stitutum n. esse 2.m eredem, alioquin n. daretur
concursus instituti et substituti l. quandiu 68.
de acq. ere. cum similibus. quae quidem difficultas
fulcitur ex l. cum filio 39. §. quidam 4.or
eod. ti. et idem evidentius probatur, quia difficul
oppressus Acc. d. §. cum quis tunc substitutus
intendit substitutum in eo secundo n. concurrere cum
ceteris coheredibus institutis, sed sensum esse
ut sicut inter institutos eredes datur ius accres=
cendi proportionibus ereditariis, si alicuius
coheredis portio deficiat, qui cum aliquo ex
reliquis coheredibus coniunctus n. sit, ita simi=
liter idem observandum sit inter substitutos,
quam quidem interpretationem amplexus fuit Cuius
ad eundem secundum ex l. 2. §. si duo de vulg. sub. =

Haec tamen interpretatio
evidenter convincitur ex d. §. quidam 4.or et in
deficientis portionem substitutus uni ex cohe=
redibus cum ceteris institutis simul admittitur
quod quidem fatetur Acc. d. tunc responderunt, n.
contrarius neq. obstat instituti et substituti
n. esse concursum, nam illa regula procedit respectu
instituti cui substitutus datus est, n. vero
aliorum eredum d. l. quandiu cum similibus,
ceterum in d. §. quidam 4.or et in d. §. cum quis
substitutus n. concurrit cum suo instituto
sed cum ceteris coheredibus accrescendi, unde
observarunt Acc. d. tunc responderunt. et

An

Angelus, Alexan. Iason, et Cumanus post eos Gotofredus. Substituto jus accres= cendi competere, quod heredi competere potuisse cui substitutus fuerat, nam ius accrescendi portio portioni accrescit non personae L. Si tibi ff de Usufruc. L. Si totus ff de acq. here. de quibus juribus videndi sunt Cuj. lib. 3. obser. Cap. 38. et lib. 12. Cap. 12. Ant. fab. de errori. decade 50. erro. 5. quod quidem accres= cendi jus substituto competit ex propria natura propter portionem quam habet non vero virtute trans= missionis ut perperam existimavit Ant. Ubi sup.a, quem recte reprehendunt omnes relati proxime, nec obstat jus accrescendi non esse inter diversos successores L. Sed cum patrono 6. de bono. posse. nam propter quod substitutus eodem jure institutionis heres est non minus quam institutus diversi dicuntur succedere cum unus ex testo. alter abintestato, unus propter bono. posse. 2am tabu. alter propter 3a tabu. successionem obti= nent ut recte animadvertit Alciatus lib. 5. parergon Cap. 7. merito substituto jus accrescendi competit in praedictis juribus quod procedit quod coheredes omnes de quibus in eo cum quibus ipsi erant ... disjuncti, re vero conjuncti, ut necessario supponendum est prop= ter resolutionem textus in L. re conjuncti ff. Leo. 3. explicat ultra relatos Duarenus lib. 1 de jure accres. Cap. 11.

Tandem ex sup.a dicta infertur interpretatio ad quam non minus obscura ultra Acc. definitionem quam defendimus in L. Cohe= redi 41. §. Cohered. et §. quod si heredem Eod. tit.

in L. in ratione 11. § cod Vulgo ad L. falcidia.
V. Substituti, Eredes sub conditione instituti nuncupantur. quia non distinguuntur ab Eredibus in gradu 1° aut 2. Sed tantum in eo quod conditionales Eredes sunt = Ex quibus juribus Existimarunt communiter interpretes politioris doctrinae Substitutionem nihil aliud esse quam institutionem conditionalem Ut post Acc. in L. qui liberis 18. loc. cit. Exornant multis Valdus, Rolitus, Socinus in Loris Congestis ab Intriolo de Substitutione. Centu. 1. q. 2. Ex num. 60. t. 6. Peregrinus de fideicom. art. 45. num. 10. Petrus Greg. L. 42. Sintag. Cap. 10 num. 2. Scleforde. L. 6. tract. 6. q. 2. Galganetus de conditi. et demons. 1 p. cap. 3. n° 23. = Verum non V° superior sententia dumtaxat evidenter Ex eo na Substitutiones aliae sunt purae, aliae conditionales L. qui liberis 18. L. M. § 1. loc. cit. L. 4. cum sequentibus de Eredibus inst. illae Enim conditiones quae juris potestate intelliguntur Veluti in Vulgari Substitutione Si Eres non erit, in Pupillari Si Eres erit et intra pubertatis annos decesserit. a testatoribus Exprimuntur Eodem modo quae juris potestate intelliguntur dispositionem non faciunt conditionalem L. 3 de Leg. 1. L. Si dies 21. § 1. cum L. sequenti Quando dies Leg. ced. L. Cornelius 99 de Eredibus inst. et apud Paulum L. 3 Sententiarum tit. 4. § 18 V. Cuj. Goveanus. Voto. et reliqui in d. L. qui liberis § sent. fab. de Errori. decade 31. Errore 6. Ex num 6. Ergo si substitutionibus non adjiciatur alia conditio Extrinseca propter Eam quae juris potestate inest non dicuntur conditionales institutiones =

nec

Neq obstant sup.a tradita, neq in d. §. Cohæres circa distributione Legatoru dicit qq in 1.s et in 2.s tabulis Similr esse substitutu Eredi ex parte pure et ex parte sub cditione affirmat Papin. lib. 4. Cuy lib. 6. respon. Papi. explicat. Simile aute n. est idem X.a tradita a DD. per text. lib. in L. cd Nerua deposit. q.o potius probatr ex eo substitutione n. esse institutione cditionale; cd quide euidentius prouatr ex d. L. in rati.e §. cd Vulso ubi idem illa substitutu intellectu institutu in 1.s tabulis, subconditione significant n. esse instituto propre in 1.s tabulis neq Eredu subcditione. Sed intelligi, circa distributionem Legatoru in Ynu, nec tandu obstat tex. in d. L. Cohæres §. cd si Eredu, neq in eo textu n. dicitr de aliqua subst. sed potius de fidei. Universali. cd quide substitutione n. fuisse ex pandectaru contra plures defendit et illustrat Schifor lib. 2. tract. 6. q. 4. Unde dicho illa substitutionis de qua in eo textu intelligenda est in genere suo sensu, fidei commissarius qui in locu Eredis subrogatr substitutus dicitr, n. Vero prout in nro tractatu substitutionis nomen in specie usurpatr

[illegible]

SEQUUTUR UTILISS. TRACT.
De legatis et fideicommissis in quo jucundiora et obscuriora a Triboniano ex Consultorum placitis in tribus Pandectarum de legatis libris explicantur et exornantur.

A D.D.D. Gregorio Portillo explicatis M.

Caput 1. De divisione operis et legati certa definitione

C in ejus commentariis ubi tot sunt quae verbis laconicis explicata longiora desiderabant tempora, molestum nimis et infructuosum foret de continuatione hujus tractatus ad precedentes sermonem facere, quod apud antecessores lato calamo habetur, ego tamen fabulare scriptorum suffragia non intendo, sed quam facile sit animadvertas, quisquis vero studioso in dies meliora adjicere, in felix usum in argumentorum periculis et dicertationibus forensibus, nisi his quae a majoribus praemanibus habentur multa observationem digna non proponerentur, etenim aliquid licet aberrare et huc et illuc vagari cum et in caelo non certam omnia sidera sedem habeant, sed quaedam incertas habeant vias.

N. 1. Tribonianus quinquaginta pandectarum seu digestorum libris universa veteris jurisprudentiae volumina decisit, autor est Imperator Justinianus

in L. Va. § 1. C. de Vet. enucleando, ibi quinquaginta scilicet libris omnis compleui, nunc summo Caelesti fauore. quod idem habetur in proemio digest. veteris § omnia scilicet, et in proemio institutionum § scilicet, et 44 libri tres de legatis et fidei commissis habentur in 2a pandectarum parte à titulo de legatis et fidei commissis libro 1o. usque ad titulum de legatis et fidei commissis libro 3o. Cuius diuisionis ratio et si multiplex ab Acc.o Bartolo Castrensi, et ceteris Accursianis constituatur ... et cum multis ab Antecessoribus nostris illa certior semper mihi visa fuit, nempe prolixitatis sobria de gratia Tribonianum id fecisse, ne fastidiosum opus studiosis videretur, et facilius intelligeretur, ... ut alias paulus consultus ratiotinatur in l. Cajus sejus 88. § 11o. de legatis 2o. ubi Titius qui fratris filio fundum Sejanum legauit totum legasse videtur, qui facilioris locationis et culturae causa fundum diuisit, quia diuisio substantiam rei non mutat, sed facultatem percipiendi fructus praestat, de quo textu et eius materia ad plures quaestiones praxi utiles, videndi sunt Tiriquel. de retractu Lignagier glossa 2a § 23. n. 2o versic. Stefanus Gratianus disceptationum forensium cap. 345. ex num. 68. quo modo interpretandus et ille textus cum l. 1a. de rebus dubijs. ubi fundi Meuiani erant plures diuersi non vero unus, unde diuisus melioris culturae gratia, de quo textu videndi sunt Cujacius libro 8. obs. cap. 25. Illeg. ad Donel. lib. 8. commenta. cap. 9. lit. N. Otmanus lib. 1 observationum cap. 5. et lib. 1. cap. 15. Gregorius Lopez Madera lib. 1o. animaduersionum cap. 23. in princ. ubi obseruant ex illo textu alternatiua dubia interpretanda ex altera alternatiua

Nondel

Simul proposita prima sententia expendo ... singularis ... in l. 1. vers. denique, de officio pro-
curatoris Caesaris, ubi specialiter animadvertit Bar-
tolus in repetit. ... num. 6. Unde praecipi ... tribu-
tiones habent regionum divisum proprium per annos
... qua divisione non mutatur qualitas scriptura-
rum, sed facilior cognitio eorum ... l. 8. infr.
... 19. partita 3. ubi in specie notat Gregorius Lopez
ultima. ... etiam fit ut qui castri aut domus
possessionem adquirit, non teneatur singulas partes diversas
... habitationis causa aprehendere, quia
illa divisio separationem aut diversitatem domus
non inducit, sed meliorem habitationem, arg. text. in
l. praedys 32. cum ... delegatis 3. Notat
Bartolus in l. 3. in princ. num. 5 de adquirenda
poss.

nu. 2. Praeterea exc. [illegible] ... doctrina ... interpretandus
text. summe difficilis in l. ... familiae
erciscundae, quo loci probatur, curatores posse dividere
universum patrimonium minorum. ibi. postea omne
patrimonium diviserunt. Ex quo verbis satis colligitur
divisionem bonorum inter minores factam, solum inducere
cognitionem bonorum, quae ad unumquemque perti-
nent, non vero dominium unius adimere, aut tribuere,
aliquam tanquam speciem alienationis, ... potuisset
fieri a curatoribus sine decreto praetoris ... l. ...
periculo ... l. penult. Cod. de praediis
minorum. Unde divisio separatur ab alienatione. Tan-
quam quid diversum in l. ... l. 4. Cod. de sacro-
sanctis ecclesiis. ibi. sub cuiusque alienationis
specie ad quemcunque transferre permittit ... ita
etiam praedia ... ne divisionis ...

n est aliquid in substantia considerabile, sed meliorem cognitionem bonorum suorum, sibi verum tribuunt.

N.3. Caeterum [tanc] definitionem difficilem facit Hispan. Ego Papiniani sententia in l. si filia 20 § si Pater. familiae erciscundae. ibi quasi certa l. permutationem fecerint. Ex quibus verbis colligitur divisionem bonorum inter filios factam n solum cognitionem personarum alienationem et permutationem, idem probat Papinianus in l. cum Pater 79. § hereditatem 2°. de legatis 2°. et apertius in simili Imp.es in l. 1a Co.dex Communia utriusque judicij: ibi divisionem bonorum vicem emptionis obtinere placuit. Unde Praelatus sine debita solemnitate n potest praedia Ecclesiae dividere, l. jubemus 14. Co.dex de sacrosanctis Ecclesiis, et in curatoribus minorum idem habetur in l. 1. in l. si pupillorum 7. de rebus eorum, in l. penulta Co.dex de praedijs minorum, et communiter ab interpretibus receptum est in l. 1. per textum ibi Co.dex si adversus transactionem =

N.4 Qua in difficultate explicanda omnis sententia est, ex proxime adductis juribus, divisionem bonorum speciem alienationis esse, qua doctrina ut veriore amplectuntur Bartolomeus Socinus Regula 329. et Consilio 254. lib. 2°. Menochius lib. 2 de arbitrarijs. Casu 171. ex num.° 34 n nam illa divisio n fit prolixitatis obviandae gratia, ut ea de qua in verbis legis de legatis. sed potius ut bona quae pro indiviso habuerunt ab heredibus et alijs possessoribus retinebantur.

retinebantur, Unicuiq. enim pars propria adjudicaretur, neq. obstat tex. ind. ... Lucius 38. finemq. Erciscunde, ne omnimisa interpretatione Antonij Fabrij in Rationali ad illum textum existimantis in specie de qua ibi, Curatores fecisse divisionem redituum pecuniarum, non vero bonorum immobilium minorum, quae conveniunt ex illis verbis Quaedam ibi postea omne patrimonium diviserunt, constat enim Cuj. lo 3. responsorum Pauli in eo. textu. Sive dicendum est in specie illius textus supponendum decretum Praetoris in dicto patrimonij, si in eo bona erant immobilia minorum, ideo autem Jurisconsultus mentionem decreti non fecit, quoniam disputatio de quo ibi non erat circa patrimonij divisionem, sed potius quaestio erat, utrum frater minor accipiens ex redditibus pecuniarum, adversus fratrem qui plus accepit quam frater danda sit actio, et Jurisconsultus affirmat nullam esse actionem dandam, si pater sua tantum portionem accepit, apud Multos autem moris est, responsum probere ad quaestionem principalem, in caeteris vero terminis habiles supponendi sunt, vulgata l. qui ltto 20. de ttis. in l. Gallus 29. § in omnibus de liberis et post humis. Cap. 1. de etate et qualitate, notat Antonius Faber lo. 10 Conjecturarum Cap. 4. Picardus ad titulum de vulgari Cap. 25. num. 11. quomodo a Cujacio conciliantur jura summe obscura in l. 5. § idemq. Julianus. Verum. cum pater deliberat legata. Cuj. l. si non sortem 26. § adeo, de condict.

[illegible]debili?

N. 5. Maneat Ergo firma divisione Leg. H. S.
Legatis a Triboniano proposita, tanto proditi-
tis Lectorum gratia, Ut Enim alimenta in sto-
macho mutata in Vires et sanguinem transeunt,
ita quae longa et Confusa sunt, dicta et divisa
diligentius Considerantur et perficiuntur, Ut ait
Seneca Epistola 89 et 94. divisionibus Enim
facilius ideas invenimus per species et membra
distincta, Ut Eleganter Loquitur Plato Lib 1.
de regno Cartaginense Carta 4. Circa finem.
Igitur Ut omnia quae selectiora sunt, et scitu
magis digna in Eo tractatu percipiantur, de Certa
et Germana definitione Legati agendum est, loqui-
mur Enim de Legati Cognitione in specie de qua
in tribus Pandectarum libris de Legatis agitur,
quatenus ad res ultimo Legatas pertinent. nam
Legati Verbum ad personas relatum Significat Vice
Civitatis municipii aut Reipublicae legatum missum aut
Substitutum, iuxta tradita a Julio Cesare lib 2.
de bello Civili [illegible]. nec se ignorare quod esset
officium Legati qui fiduciariam obtineret operam.
de quo lege legitur in l. 8. sanctum. de rerum
div. [illegible] tutor 35. infine de iureiurando, me-
lior textus in l. eum qui 5. §. 1. de constituta
pecunia, de Cuius interpretatione et conciliatione
cum l. si quis in Legatione ff. de judiciis videndi
sunt Cuj. lib 13 observationum Cap 17. Duare-
nus

nus ad titulum de Constituta pecunia Cap. [illegible]. Do-
nellus lib. 17 Commentariorum Cap. 14. idem probant
textus in l. 4. § ult. l. 6. de offic. proconsulis
cum similibus traditis a Brisonio et a scribentibus
de Verbis juris. Verbo legatum. quo sensu
extat titulus in pandectis de legationibus, aliter
vero Legati nomen generaliter significat omnem
ultimam dispositionem, nam l. 12. tabularum legati
nomine et Legandi verbo, heredum institutiones
legata, libertates, tutelas et quicquid ultimo relin-
quebatur continebatur, l. 1. ad l. falcidiam. l. verbis
120, de verborum signif. l. 5. § legata, juncta
l. 1. in pr. principio de legatis praestandis. l.
Uxorem 39. § legaverat, de legatis 3. postea
tamen consuetudine Jurisprudentum coepit restringi
Legati nomen. ad speciales sive res singulares
ultimo relictas, non vero ad universalem successionem
coepit pertinere seculo Doctorum, ut post an-
tiquiores docent Cujacius, Gedeus, Rebuffus
in d. l. Verbis. Robertus lib. 2. Sententiarum
Cap. 13. Oswaldus lib. 8. Commentariorum Cap. 1.
quorum sententiam confirmo ex l. 1. § qui
neo, de heredibus instituendis. in l. 5. § [illegible]
portio, juncta l. 7. de legatis praestandis. l. mulier
22. § ult. ad Trebellianum. et placet nobis. in spe-
cie vero legatum, quatenus in nostro tract. usurpatur
ab Imper. Justiniano definitur in § 1. institutionum de [illegible]

legatis donatio quedam a defuncto relicta, ab herede praestanda. quae quidem definitio prius a nobis explicanda et exornanda est, postea vero docendum in qua conveniat et distinguatur a definitione Legati tradita a Iurisconsultis in L. Legatum 116. de legatis 1°. in L. Legatum 36. de legatis 2°. =

N° 6. Dicitur 1°. in Iustinianea Legati definitione Legatum esse donationem, quia legatum semper lucrum et emolumentum afferre debet Legatario bonis scilicet in L. si hereditatem 32. mandati ibi nam legatum acquisitum nunquam illi damno esse potuit. L. 1ª §1. Cod. de imponenda lucrativa descriptione lib. 10. in quo inter alia, Legatum distinguitur ab hereditate quae etiam lucrosa, oneribus multis hereditariis implicatur; L. 1ª 2ª. et 3ª. de bonorum possessionibus. Unde pupillus sine tutore licet possit agnoscere legatum, non tamen hereditatem quantumvis lucrosam, L. si pupillus 9. cum similibus de auctoritate tutorum; nisi repenter heres appareat tanquam suus. Hi difficilis ita interpretandus et conciliandus cum d. L. 9. in L. quidam 10. de rebus dubiis. juncta regula Legis. ubi si plures 10. § filio impuberi de vulgari. de iis juribus videndi sunt Ant. Faber lib. 13. Conjecturarum Cap. 14. Barbosa, in L. quia tale a num° 58. versiculo denique soluto matrimonio quae differentia inter legatum et hereditatem

veritatem non procedit, quo ad lucrantibus descriptionem de qua in si. ... de imponenda lucrantibus descriptione ... 10. quoniam ... ad illam ... haereditas non minus quam legatum lucrantibus causa continet. l. 1. ... lucrantibus. ... favore fisci. quod summe observandum est ab omnibus interpretibus non animadversum =

N. 8. Neque obstat adversus supra d. sententiam obiectum ... in l. imperator ... de legatis 2. ibi legatarium si nihil ex leg. accepit, ex quibus verbis colligitur legatarium aliquid nihil capere ex leg. verum in hac difficultate iam audio vos dicentes, legatarium ibi gravatum fuisse fideicommisso singulari rem legatam restituere ut apparet ex ... verbis ... eam cui debet fideicommissum actionesque suas posse cedere neque ad cogendum solvere. quo casu recte dicitur legatarium nihil ex leg. capere. maxime cum noluit agnoscere legatum, sed actionem suis fideicommissario cedere, quippe qui non solum ab haerede, verum etiam a legatario fideicommissum relinqui potest, probant expressa in l. si fuerit §. l. si legatarius 8. de legatis 3. princ. ... §. 1. institut. de singulis rebus per fideicommissum relictis, quae de regio constituit lex 19. parte 6. quod quidem fideicommissum ita demum debetur a legatario, si ad eum pervenerit legatum. l. fideicommissum 8. de legatis 1. alioquin solum tenebitur actionem cedere fideicommissario

sunto, d. L. imperator de legatis 2°. d. L. 8. de legatis 3°: merito igitur legatarius gravatus restituere per fideicommissum rem legatam, dicitur in d. L. imperator nihil ex legato accipere, quia in effectu propter fideicommissum nihil accipit, neque aliquando accipere potest, et si fideicommissum deficiat, nam fideicommisso relicto, videtur legatario legatum ademptum. bonus et dificilis textus, in L. quidam titulo 96 § ultimo de legatis 1° ibi Cum non etiam per fideicommissum eandem pecuniam adimendi potestatem habeat; quod autem ademptum est, nec datum intelligitur, verba sunt Ulpiani in L. Si ita 14. de legatis 1°. Unde intelligitur summe obscurus textus in L. penultima § matri. de adimendis legatis, Ubi cum matri fuissent 4or praedia praelegata gravata quae proponatur ex eis, duo sorero restituere, deinde codicillis sorero fideicommissum foret ademptum inquit Paulus nihil proponi cur ad matrem pertinerent, ex quibus juribus et rationibus Jani sententiam nerbose defendit Cuj. lib. 2° observationum Capitulo 1.:

N° 9. Haec tamen sententia licet verissima sit quoad interpretationem dictae legis imperator. cum semper certum sit non videri aliquid capere, qui alteri restituturus est. L. aliud est capere 71. de verborum significatione cum similibus tamen non ita id extendi oportet, ut legatarius fideicommisso gravatus nihil capiat, nec capere possit, quasi ademptum perpetuo et non datum censeatur

legatum

Legatum, quod quidem Ota Cuj. Habetur Ex L. si quis filio 17. de legatis 2. L. pater 38. § Tusculanus. alias incipit fideicommissum. Cuius. de legatis 3°. in qq deficiente fideicommissario Legatum apud Legatarium non vero apud Eredem manet, quod idem Eabetur in textu difficili in L. Codicillis 93. in fi. alias est, Lex Lucius § Scebola de legatis 2 Ubi legatario retentio datur rei Legatae qua oratutius erat restituere fideicommisso deficiente, actio vero denegatur ibi speciali ratione, de qua infra agendum est, pro interpretatione illius textus. idem etiam probari potest apertius Ex L. Julianus 60 de legatis 2. ibi quia in fideicommissis potiorem Causam Eabere eum Cuius fides electa fuit Senatus Voluit. praeterea rationibus superior sententia Confirmatur = 1a. nam si Legatario ademptum Conceveretur Legatum propter fideicommissum in d. L. Imperator, Cum similibus, non potuisset Legatarius restituere, quoniam restitui non potest, quod a Legatario non est adquisitum, L. 1. a § sciendum est, de Legatis 3. ibi dum eis datur et dum eis non adimitur. ac per Quequens pugnant Eae inter se, fideicommissum Utiliter relinqui a Legatario, Cui legatum ademptum est, nam sicuti Continent fideicommissum ab Erede a quo minime relictum non fuit, non vero a Legatario a quo relictum proponitur praestabitur Contra Voluntatem defuncti, argumento textus in L. modestinus 19. de adimendis Legatis = 2a, nam si fideicommisso legatum adimitur, nec datum Cencebitur d. L. si ita 14. de Legatis 1°. non potuisset a Legatario fideicommissum

sui relinqui juxta resolu. text. in l. ab eo § ve. de fideicommissis, quod falsum esse apparet ex d. Imperator. § prim. instituta de singulis rebus per fideicommissum relictis =

N. 10. Unde in hac difficultate et Consultorum diversis et invicem pugnantibus orationibus explicandis ultra Cuj. d. lib. 22 observationum. Cap. 1. Verior sententia est legatum non videri ademptum legatario fideicommisso ab eo relicto nisi eo casu, quo fideicommissum valet, ex d. l. Imperator. alioquin deficiente fideicommisso legatarius legatum habebit non vero heres ex juribus traditis pro 2.as opinione. nec obstant tradita et considerata a Cuj. non 1.mo ex d. l. quidam. tit. 90. § ult.o de legatis 1. nam ille text. non procedit in leg.do sed in mortis causa capione, in qua positus in condition. ille scilicet cui ab statu libero prestanda est pecunia non est legatarius nec positus in dispositione, l. siquis sub condition. §. siquis omnissa causa tit., atque ita facilius ademptum intelligitur quod ex dispositione datum non est, sed in conditione. 2. dicendum est verbum illud, adimendi potestatem, de quo in illo text., accipiendum non in vera et propria signif. prout accipitur in tit.o de adimendis legatis, quasi datum non censeatur, sed in effectu, quo non videtur capere qui alteri restituturus est, d. l. aliud est capere. 1. de verborum signif. ut recte animadvertit Illigerus ad Donelum lib. 8. Commentariorum

7 37

rum Cap. 17. Litera B.

N. 11 Maiorem dificultatem habet Lacinosum Scaevolae responsum in d. L. penult. §. 1. Matri, de adimendis Legatis. Cuius dificultatem expressis Ant. Faber lib. 13. Coniecturarum, Cap. 18. probat textum illum, necessario emendandum et legendum negatione habita in fine, ita respondi nihil proponi cur ad matrem non pertinerent. quo nihil certius observasse dicit; at ego qui huiusmodi mutilationes salua jurisprudentia defendi non posse contenao, parum de illis animaduertens; ex fide omnium textuum reprobatas contentus sum, quare Osualdus inter Consultos nostri seculi adeo in arte provectus, ut plura prope solus, quam ceteri omnes contulerint, ut verbis Plinij utar de Apelle loquentis lib. 35. naturalis historiae, Cap. 10, locis. mat lib. 8 Commentariorum, Cap. 17. Litera B. salvis verbis textum illum intelligi posse, non inlegato ademto propter fideicommissum relictum a Legatario, sed potius propter ademptionem fideicommissario factam, quasi coniectura voluntatis apperta sit testatoris, qui cum fideicommissum ademit fideicommissario magis dilecto, Legatum quoque ademptum credendum sit Legatario minus dilecto, sicut heredi ademptum videtur Legatum propter Legatarium quantumuis fidei commissum relictum a Legatario deficiat =

N. 12 Quod si haec interpretatio minus placeat, idem Osualdus, ubi proxime valde

Subtiliter probat textum illum intelligendum Ex generali regula, de qua in l. Cum hi 42. de Legatis 2. in l. si fidei 28. de Legatis 3. in l. Cogi 16. §. hi qui solidum ad Trebellianum, qua habetur, Legatarium incapacem totius Legati propter personam fideicommissarij incapacem fieri, Vnde dubitandi ratio fuit in d. L. penul. §. 1. Vtrum Legatum prædiorum relictum matri Ex parte heredis institutæ Vitiat totum propter fideicommissum ab ea Socero relictum, Siquidem Vt idem Gualdus observat Vltra omnes differentia magna Consideratur inter legatum Vni Ex Heredibus relictum Et prælegatum sive præceptionem, nam Legatum pro parte propria heredis omnino inVtile est, Ex l. quis filialis 17. §. Vlt. Cum l. sequenti, l. filio pater 87. l. quæsitum 91. §. duobus. de Legatis 1. prælegatum Vero sive præceptio pro parte heredis Cui relictum proponitur Valet Et tenet Vt licet ¶ hereditario l. miles 75. §. pro parte de Legatis 2. Vnde Concludit Legatum relictum matri in d. §. 1. fieri Vtile propter fideicommissum ab ea relictum, ita Vt quod inutile omnino Erat, quasi prælegatum, Vtile Censeatur propter fideicommissum, quo quidem ademto viguit Cultus nihil proponi Cur ad matrem ~~parti~~ prædia relicta per fideicommissum pertineant: Scilicet ¶ prælegati Et ita Existimat intelligenda esse illa Verba. an nihilominus Ex prælegati. Eg-

tamen interpretatio Evidenter Confunditur, Ecolo
nam inter legatum, prælegatum, aut præceptionem nulla
differentia est, nam cum omni vno hæredibus institutis
relinquitur solum consistit, sed pro parte Coheredis
legati, pro parte vero propria eius cui relictum
est, hæreditario. d. L. Imlegs. § pro parte
Bonus Sci. in L. hærede 15. de Eis quæ ut
indignis. L. 1. § quæro vno causa, ad Le-
gatorum. L. in 4.mo 91. ad L. falcidiam, ex qua
probatur nullam esse differentiam inter sup. d.
vno d. L. penal. § 1. de adimendis Legatis.
ibi 4or prædia legavit et ibi an nihil
omnibus vno prælego. et cætera.

N.13 quare ultra omnes dicendum Existimo
Certissimam esse regulam d. Legis cum li. 42 de
Legatis 2. cum similibus sup. adductis, nempe
Legatarium incapacem totius legati fieri Capa-
cem propter fideicommissum ab eo relictum, ne in-
Capacitas Legatarii Cedat in damnum fideicom-
missarii, cui testator consultum voluit, unde
Legatum matri relictum hæredi vno parte tempus
propter fideicommissum ab ea relictum totum
Legati Consisteret nisi ademptum foret, Cæterum
fideicommisso adempto Eleganter Scebola
inquit nihil proponi cur prædia a matre per
fideicommissum relicta, ad ipsam pertineant, scilicet
Legati manent tamen apud eam pro parte

Heredetario et pro parte Legati, sicut erant
ante fideicommissum relictum =

N. 14 Ex quo omnibus a nobis in iure
stricte observatis pro interpretatione d. Legis Imp.
de Legatis 2°. cum similibus adductis conciliantur
et interpretantur sequentia summe obscura, et
quae imprudenti non sunt animadversa, 1.mo in L.

L. Lucius 88. §. 1. de Leg. 2. cum L. VI. §. VI. de auro et arg. leg. Conciliata

Lucius 88. §. 1. de Legatis 2. Ubi Titio Omissa
fuit Cura sepeliendi Corpus defuncti et prop=
ter hoc 100.mo accipere, inquit Scevola, si Ti=
tius minus erogaverit, id quod superest Heredis
non vero Legatarij omnino cedere, quod quidem supra
dictis a nobis contra cum maxime adversatur, sen=
tentiam quam cum valde confirmat. Augetur difficul=
tas ex L. Ult.a §. Ult.o de auro et argento leg.to
ubi testator jussit quid erogari in funus et
Corpus sepeliendum, et concludit quod si erogatum
non fuerit apud Legatarium maneat, non vero apud
Heredes. Cum difficultati respondendum est in d.
L. Lucius §. 1. Titium non fuisse legatarium, sed
nudum ministrum ad erogandam summam relictam pro
sepeliendo Cadavere, ut colligitur ex illis
verbis a te pto Lucii Titii et a. et ibi et pro
hoc tot aureos, id est ad hoc tot aureos e me=
dio percipito. Unde quod minus erogaverit apud
Heredem non vero apud Titium nudum ministrum manet,
d. L. siquis Titio 17 de legatis 2. in specie
vero d. Legis Ult.e §. Ult.o Seja Legataria pro=
ponitur in universis ornamentis testatricis, ergo
arbitrio mariti voluit in funus quidem inferre
inquit

inquit Jurisconsultus. Quod si illata non fuerint, maneant apud Sejam Legatariam, non vero apud Heredes. Ex Cujacii sententia, quam ut veriorem contra Cuj. ~~commenta-~~ ~~riorum~~ defendimus. Explicant idem Cuj. lib. 13 responsorum Scaevolae in d. L. Lucius § 1. Petrus Faber in L. in testamentis 12 de regulis juris. Simon de Praetis lib. 5. de interpretatione ultimarum voluntatum dubitatione 2. num. 30. Noster Peralta in d. L. si quis Titio. num. 19. circa finem =

N.º 15. Deinde ex iis quae diximus fideicommissum utiliter relictum a legatario in d. L. Imperator. cum similibus anobis supra adductis, venit interpretandus textus summe difficilis, in L. peculium 65. § Titio de Legatis 2. Ubi Titio Stichus legatus est, et post mortem Titii, libertas eidem servo relicta; inquit Papinianus legatum ab adita haereditate Titio et libertatem post mortem Titii, deberi; nempe quia a Legatario relicta fuit libertas. Secus vero si directe, et ab herede servo legato libertas relicta foret, quia tunc legatum omnino inutile erit ne libertas inutilis redderetur, nam si legatum valeret, non potuisset ab herede servo legatarii libertas dari, quomodo intelligitur textus in L. si post mortem 68. § Si pure, versiculo ult.º de Legatis 1.º Ubi illa ratio. quoniam certum est Titium moriturum. ita interpretanda est, scilicet quoniam certum est Titium moriturum valet legatum servi post mortem Titii relictum, atque ita libertas eidem servo relicta inutilis foret si legatum cum effectu valeret, in quibus verbis perspicua proponitur differentia

inter Casum propositum in d. Vers.° Ofr.° et proposi-
situm in d. § si pure, ita Acc. in d. juribus Dd.
Bartolus et Cabrerus, ... § Jason ... §.
in d. §, si pure, Licet Ant.us faber in Papini-
anea ad ti.tum qq Ex Causis manumittere
et Licet prin.° 6. illat.e §. probaberit apertam
disensionem esse inter Papinianum et Julianum in
d. juribus, neq inuestigandam aliquam Conciliationem.
aliter Cuj. lib. 16. quaestionum Papiniani in
d. L peculium, §. fitio. Gobeanus in L cum
quo §. Verso § . ij qui. Vers. quemadmodum
ad L Falcidiam. qui late agunt de interpretatione
illius Vers.t Cum seq.a d. juribus =

Secunda illatio

Utrum Dominium rei Legatae ignoranti Legatario a morte Testatoris acquiratur.

S.

Secundo infertur Ex Verbo 16
donationis proposito in desp.es Legati, Legatum
ignoranti Legatario acquiri, Licet et inuito.
qua inparte similiter Legatum distinguitur
ab Haeredi.te nam Haereditas neq ignoranti, neq
inuito acquiritur, ne Haeres ignoras aut inui-
tus Oneribus Haereditarijs adstringatur, L 4.
ad.

ad Trebelianum, l. nec emere 10. Cod. de 21 de liberandi, quia semel heres factus non potuisset ab oneribus liberare, l. ait pretor 7. aliasque si sine. ff. § sed quod Papinianus de minoribus l. Cum quasi 30. § sed et si suus. de fidei-commissariis libertatibus. In legato vero ideo contrarium procedit, nam cum donatio sit, numquam potest damnum legatario inferre d. l. si hereditatem 32. mandati, ac per consequens ignoranti acquiritur, l. cum pater 77. § surdo. de legatis 2o. Melior textus, in l. Si partem 19. § 1. quemadmodum servitutes amittantur.

17. Quod adeo verum esse existimant melioris culture interpretes, ut non solum ignoranti legatario, actio personalis pro legato verum etiam dominium et emolumentum rei legati ignoranti acquiratur, ut existimant Antonius Faber in Cod. Conjecturarum cap. 19. et cum eo Mercerus ad Donellum in Comentariorum cap. 18. litera A. quam sententiam fulcitur ex pluribus. 1o ex d. l. si partem 19. § 1. quemadmodum servitutes amittantur. 1. quia scilicet sua esse ceperat. 2o. quia repudiatio legati non potest fieri a pupilo nec tutore sine decreto pretoris, quoniam talis repudiatio alienatio est de re propria pupili, l. magis puto 5. § fundum autem legatum. de rebus eorum. 3o. nam in d. l. cum pater § surdo de legatis 2o. dicitur ignorantibus emolumentum, rei legate adquiri, quod quidem non solum in agendi facultate verum etiam in dominio ejusque rei constat. +

Hæc Ant. faber et Illig.us pro sua sententia ad= derrant neq obstare existimant obscura verba legis filius fami. 16. versi Marcellus, qui test.a facere possunt. ff. personales actiones etiã consentientibus tx.as nã emendanda esse contendunt et legenda. personis tales actiones (id est) furioso ad= quiri legatũ et fideicommissũ. propterea ad etiã compotibus mentis personis tales actiones id est, quæ legatorũ et fideicommissorũ nom. competunt etiã consentientibus adquiruntr, actio= nũ autẽ nom.e in rẽ et in personã actio conti= netr §. actionũ. inst.as de actionibus. l. actionis 37, de obligationibus et actionibus. de actionibus vero personalibus et realibus ideo Marcellũ ser= monẽ instituisse in illis verbis tales actiones quoniã in eo tx.u n. solũ de legato verũ etiã, de fideicommisso consultus loquitr, fideicommissi vero alia ratio est. quã legati. nã fideicommi= ssario nunquã dominiũ quæritr etiã traditi e facta ex causa fideicommissi, nã talis causa in= cognita fuit I. civili, prin.o inst.as de fidei= commissariis hereditatibus, cũ vulgatis, ac per consequens tanquã nuda traditio, n. potest trans= ferre dominiũ l. nunquã nuda 31. de adqui= rendo rerũ dom.o quomodo intelligendus est tx.s summe obscurus in l. 3.a si ususfruc= tus petatr, de cuius conciliat.e cũ l. Lucius Herenius 42. de usuris. videndus est Ant.us faber lib. 7 conjecturarũ cap.e 3. legati vero dominiũ legatario adquiri præter sup.as d.

D. s. a probant l. Legatum 80 de Legatis 2°. l. a Titio 64. in fine de furtis, illustrat plu=ribus idem Ant. faber lib. 6. Coniecturarum Cap. 1. Unde Legatario tanquam domino actio realis, fi=deicommissario vero actio personalis competet.

18 Quod si hec interpretatio mi=nus placeat contra idem ut omnem Lecturam omnium pandectarum dicendum erit, multum absurdum dicere minus vero simile ad magis vero simile. Eo modo si aliquo casu persona=les actiones adquiri possunt ignorantibus, quod mi=nus vero simile videtur, quoniam actio personalis oritur ex negotio gesto. q. magis poterit ignorantibus atque ita infanti et furioso dominium rei Legatae ad=quiri. Cum inter modos adquirendi dominium longe olim unus et precipuus fuerit, qui per 3 fit. Vlpi. in fragm. tit. 19. § 1. et 17. ita ut incorruptam Lite=ram defendat dicti versiculi Marcelus omnibus illigo=rus ratiotinatur ubi proxime =

19 Contrariam tamen sententiam tenent Cuy. lib. 3 obser. Cap 11. et in recitatio=nibus ad d. l. 2 fiuius 16. de tutis. Petrus fa=ber in l. is qui actionem 15. de regulis iuris proqua considerantur tantum ab ipsis interpretibus iis d. ... fiuius vers. scio in explicata a nobis et Marcelus. Verum ex propria penu pro hac opi. sequentia considero. 1° nam fructus rei ad domi=num spectant l. si tibi Como 86. § Cum servus de Legatis 1°. l. Heremius 42 de usuris. Sed fructus rei Legatae non pertinent ad Legatarium.

ante agnitione, sed tantu a temp. litis con=
testatae l. quaesitu 91. § 7.º de legatis 1. l.
12. et 7.º Cod. de usuris et fructibus lega=
torum, a tempore morae si ante litem contestatam mora
contracta fuerit, et ita interpretanda et con=
ciliandae cum proxime adductis in l. 3. in
princ. de usuris, in l. equis 8. et § 9. l.
respondit 14 eodem tit. l. si quis bonorum 23. de
legatis 1. l. si quis servo, 84. de legatis
2. l. is qui 26. de legatis 3. de quibus videndi
ultra Accur. et scribentes ibi. Ant.
Faber lib. 7. Conjecturarum cap. 3. Ergo
rei legatae dominium non transfertur a morte
testatoris in legatarium ignorante. = 2.º nam
si dominium legatario ignoranti statim mortuo
testatore adquireretur, non potuisset amplius domi=
nus fieri l. 3. § ex pluribus de adquirenda
possessione § sed si rem inst. de legatis. § sic
itaque discretis inst. de actionibus. at legata=
rio non quaeritur legatum, nisi post mortem testatoris
id fecerit, per quod solet adquiri legatum l. ei
qui 13. de conditionibus institutionum, scilicet
nisi agnoverit, ergo ante agnitionem non quae=
ritur ei dominium. = 3.º nam legatum eo modo
facit rem legatam legatarii. sicut hereditas
res hereditarias heredis. l. legatum 80. de
legatis 2. at heres non statim fit dominus
ignorans sed post additionem. l. heres quandocumque 54
de adquirenda hered. l. omnia 193 de
regulis iuris ergo idem in legatario dicendum est =

= 4.° nam si Legati Dominium statim adquireretur Legatario nunquam ab eo potuisset repudiari iuxta textus in l. 1.a § de Creditoribus de sena= tusconsulto Edicto, l. 4 Codicis de repudianda hereditate. Legatum enim delatum possumus repudiare argumento legis delata de Verborum significatione: non vero adquisitum. quo= modo Conciliantur glossa in l. Legatum 7. de legatis 1.° ubi Legatum servo delatum potest a Domino repudiari, non vero adquisitum, ut in l. Titia 34. § Lucia Titia de Legatis 2. ut observat Cujacius lib. 3. observationum Capitulo 11. adquisitum enim possumus amittere, non vero repudiare, exornant Plurimi Covarruvias in Capitulo 1. numero 21. de testamentis Antonius Ga= briel lib. 4 Communium opinionum titulo de fideicom= missis Conclusione 4. Noster Joannes Escuniagero lib. Variarum selectarum, Capitulo 3. ex numero 3 usque 5. Antonius Faber in Papinianea titulo 6. Principio § illatione 18. Ergo dominium non statim quaeritur ig= noranti Legatario =

20.

Tandem pro hac sententia Considero expressum Consulti testimonium in l. qui autem 6. in principio juncto § sed et illud. quae in fraudem Creditorum, ubi Edicto illo tenetur, qui in fraudem Creditorum alienavit diminuerit bona sua, non vero qui adquisitionem renuntiabit, unde Edictum in Legati repudiatione locum non habere Con= sultus prostat, Ergo Legati dominium non quaeritur, ignoranti Legatario a morte testatoris, alioquin repudiatio alienatio Censeretur.

21.

quae fundamentis

Sententia

Sententia superiori cuj. et Petri Fabri videtur nec obstare existimant gl. et fundam. contraria. quonia in illis eo sensu legatum legatario adquiri dicitur ignoranti, quia actio statim quaeritur, ac per sequens legatarius qui statim habet actionem ad petendam rem legatam, dicitur rem ipsam habere. arg. legis is qui 15. de regulis juris cum similibus, quod tamen negant An. Faber et Osualdus ubi sup. Ego autem si inter tot gravissimorum interpretum judicia meum interponere licet, pro concordia et certa doctrina juventuti assignanda sequentia statuo 1.mo quod ignorat nemo leviter melioribus doctrinis tinctus post agnitionem legati a legatario factam dominium rei legatae adeo ei adquiri ut a die mortis testatoris (adita haereditate ab haerede) dominus censeatur d. l. a Titio Cornelio. 86. §. cum servus de legatis 1. d. l. Herennius de usuf. quomodo interpretanda sunt quae in d. l. legatum 80 de legatis 2. in l. ei qui 13. de conditionibus institutionum. id quod fictionis retrotractibus admissum fuit, nam si res legata ante agnitionem legatarii haeredis fuisset, non potuisset ab eo abdicari sine ipsius facto. l. id quod nostrum de regulis juris ac perconsequens facultas concessa legandi cum l. 12. tabularum excluderetur omnino, quo sensu adquisitum legatum repudiari nequit, sicut nec haereditas addita, sed omitti d. l. 4. Cod. de repud. vel abs. haereditate. d. l. Titia § Lucia Titia de legatis 2.º ff. an fideicommissi persecutionem adquisita. et ff. nisi evidenter apparuerit omittendi fideicommissi

mini causa sor [illegible] fecisse = L. Cum vero 26. in ... de fideicommissariis Libertatibus. Eorumque Ant. Faber D. fo 6. prim. §. illati 8. et lib. 8. Conjecturarum Cap. 19. et lib. 14. Cap. 10 = Gualdus et Donellus lib. 7 Commentariorum Cap. 10 [illegible] = Q. ante conditione veniroque existimo sententiam Cuj. et Fabri qui existimant dominium rei legatae minime acquiri Legatario [illegible], a morte testatoris, addita etiam haereditate ab haerede, exequuntur Rationibus traditis ab [illegible] pro eorum sententia =

22 Neobstant in contrarium proposita pro [illegible] et Osualdo n. 1. ex L. Si pertem 19. §. ult. quemadmodum servitutes [illegible], ibi quia scilicet [illegible] cessaverat. nam verba illa intelligi posse respectu [illegible] Ex reg. L. Is qui 15 de regulis juris, ibi is qui actionem ad rem habet ipsam rem habere videtur, quo interpretatio [illegible] nam in eo textu agitur de legata servitute [illegible] per fundum testatoris, fundo Legatarii, quo in casu eleganter [illegible] Pomponius, et si addita hereditate testatoris per [illegible] tempus ad committenda servitute, [illegible] Legatarius illi Legatam esse, amittet [illegible], nam tempus quo amittitur [illegible] vero utile est, ac per consequens [illegible] currit [illegible] de bonorum possessionibus, prout Pomponius [illegible], et si intra [illegible] tempus antequam resciret sibi legatam servitutem [illegible]

fundi Venditoris ad Emptorem Via pertineret
si tempore Servit. ea Vinsquerit, quia Vita sci-
licet esse Cesserit; Ut jam nec jus repudiandi
Legatum tibi possit Contingere, Cum ad te fundus
non pertineat, Ex quibus Verbis potius probatur Do-
minium Servitutis legatae vivente Legatario
quaesitum non fuisse sed actionem tantum, alioquin
Si ipsa Servitus legata intelligendus foret
Jurisconsultus, non solum Legatarius non potuisset eam
repudiare postquam fundus alienatus erat
in praejudicium Emptoris. Arg.to legis si ex
9. § si res de jure dotium. L. Liberto 26.
de bonis libertorum, L. id quod nostrum 11. L.
non debet 74. de regulis juris maxime cum
Venditor etsi Voluisset servitutem Viae habere,
habere, non potuisset alienato fundo ad quem Via
legata fuit, quae quidem Servitus fundo debetur,
ac per consequens Emptori, alioquin ei potuisset
petere rem legatam et repudiare eam poterat in
praejudicium tertii, horum et difficilis est ita
interpretandus in l. si fundus 81. § Stichus
de legatis 1.o (ubi observat Cuj. lib. 32.
Quaest. Juliani) Verum etiam non potuisset repu-
diare Servitutem legatam etsi alienatus fundus
non fuisset. Arg.to l. legis 1. § de Cretalis
de Successorio Edicto. legis Titio § Lucia
Titia de legatis 2. Cujus contrarium probat
Pomponius in d. § N.o Ib. Ut jam nec repu-
diandi et a contrario sensu, Cujus argum.
fortissimum esse testatur Jurisconsultus in l. 1. de offic.

Cuius

Cuius =

23. Nec adversus hanc interpretationem obstat, si subtiliter obiicias, textum in d. §. 1.º necessario intelligendum de ipsa servitute, aut eius quasi dominio quesito, non vero tantum de actione alioquin non potuisset ammitti quod quesitum non foret, ex d. l. Titia §. Lucia. cum traditis a nobis l. Titio 96. de condit. et demonstr. quod expresse negat consultus in d. §. 1.º dicens servitutem ammitti per non usum legatarij conruentis, augetur consideratio nam si actio tantum adquisita fuisset legatario servitutis, ad emptorem fundi non potuisset pertinere servitus sine cessione actionis ut not. Bart. in l. 3. pro socio, in l. 1. Cod. quando fiscus vel privatus. Cuius cessionis mentio nulla habetur in d. §. 1. immo nec fieri poterat a legatario qui conruebat servitutem sibi legatam cum fundum alienavit; ut expressis verbis consultus probat in d. §. 1.º. in quibus difficultatibus explicandis, interim dum alia occurrunt, sine luce ex rudimentis iurisprudentiae respondendum esse existimo. Servitutem viae, aut aliam praedialem statim esse quesitam fundo ac fundus est cui adquiri valeat, licet constituta non videatur, donec per patientiam domini praedij servientis, dominus praedij dominantis usus servitute fuerit, l. quamvis de servitutibus, l. 1. §. 1.º de servitutibus rusticorum. melius Bart. in d. l. 1. parte in princ. quemadmodum servitutes ammittantur. Ubi servitus

aquæ ducendæ ante quam rivum fecerit Lega-
tarius nihil Iuris amittit, ubi statuto temp.
la servitute, usus non fuerit, quoniam nullum
iter aquæ fuerit, cui servitus adquiri potui-
sset, contra vero si rivum fecerit, nam ab eo
instanti amittet servitutem si usus
non fuerit statuto temp. Licet nondum consti-
tuta servitus fuerit per patientiam domini
prædij servientis, ex qua doctrinæ explicandæ
sunt et decidendæ ea quæ invicem inter se
ex Labeonis sententia pugnare videntur in
l. Labeo 10. de servitutibus rusticorum cum
prima legis ut juncta inscriptione Labeonis
si servitus vindicetur ita ut servitus aquæ nondum aparentis
recte ostituatur, ita ut aquam quærere et inventam ducere liceat, quamvis
sicut fundus ubi aqua quærenda sit licet nondum
apareat d. l. Labeo 10, nec contrarium probat idem
Labeo in prioribus verbis d. l. 10, sed tantum
aquæ nondum aparentis iter ostitui non posse servitutem
quoniam nisi prius concedatur aqua quærenda frustra
eius iter constituitur, ut recte observat Donelus et
Osualdus lib. 11 commentariorum cap. 10. litera H.
Ergo cum in d. l. siparte [illegible] fundus Legatarij
sit, cui servitus Legata adquiri possit, non expec-
tamus scientiam aut consensum Legatarij, ac per
consequens ammittitur per non usum Legatarij servitus
quæ fundo adquisita fuit, quomodo ille fidei inter-
pretandus est, ultra interpretationem eius ubi supra

Non obstat 2.m fundamentum 4
adductum ex l. magis §. et fundum ante de rebus
eorum

torum, pro cujus certa cognit.e sciendum est, valde controversum esse inter melioris doctrinae doctores, et quod magis inter juris consultos, utrum scilicet alienatio inducatur, non solum cum dominium quaesitum in alium transfertur, verum etiam cum quis non adquirit, quod potuit, nam pro parte affirmativa quod alienatio sit adquisitionem ommittere, sequentia quadrantur. 1.mo consulti testimonium in d. l. 5. § fundum, ubi repudiatio legati fundi alienationem continet, idem probant text. in l. in fraudem 45. de jure fisci, et a contr. text. in l. 2.a § sed utrique de hered.s et actio. vendita, in l. 1.a § penul.o si quis ommissa causa test.i = Contraria vero sententia probatur, ex l. qui autem 6. in princ. et § proinde et § sed et illud, quae in fraudem creditorum, l. cum quidam 10, de jure fisci. l. 1.a § utrum, si quid in fraudem patroni, l. si sponsus 5. § si maritus de donationibus inter, l. 1.a § confertur 23. de collat.s bonorum. l. alienationis 28. de V. S. l. non fraudatur 134. de regulis juris. l. ult. Co.s de rebus alienis, de.s [illegible] sipicio ex cap.o cum apostolica ad finem versi in alienat.s de his quae fiunt a prelato, cap.s sine [illegible] 12 q.s 2.

§ Qua in difficultate interpretanda et conciliandis juribus sup.a [illegible] varia sunt interpretum judicia, alii enim existimant distinguendum esse inter creditores et fiscum, ita ut in fraudem creditorum non videatur alienare, qui legatum haereditatem repudiavit, aut quid aliud non quaesivit d. l. qui autem, l. non fraudantur de regulis juris, et idem in fabiana act.s procedere respectu alienationis liberti in fraudem patroni, probat text. in d. l.

1.a

1.a ... Utrum si quid in fraudem patroni. in fisco vero contrarium procedere scilicet ut repudiatio legati ante condemnationem rei accusati alienatio non sit ex d. l. cum quidam 12 de jure fisci; nisi post condemnationem facta proponatur, quomodo existimant interpretandum esse textum in d. l. in fraudem eodem tit.o et conciliandum cum d. l. cum quidam, ita Gregorius Lopez in l. 12. glossa verbo engañosa m. tit.o 10. parte 5. ubi asserit ita pronuntiatum fuisse in quadam lite in Supremo Regis Consilio, quam sententiam pluribus illustrat, et tandem improbat pluribus Pater Thomas Sanchez lib. 6. de matrim. disputat. 4 ex num.o 8. ubi in praelato ecclesiae et monasterii, affirmat repudiationem legati vel haereditatis factam ab illis sine debita juris solemnitate validam esse, cum alienationem non contineat, ex d. cap. apostolica et d. cap. sine exceptione licet tantundem teneatur ecclesiae vel monasterio restituere tam in foro interno, quam externo quod sine causa repudiavit, arg.to text. in cap. quicunque 12 q. 4. ibi si neglectu laboris exhibuit, aut minorationem vel perditionem induxit restituet, quam rem prosequitur eleganter ibi. a num.o 14. neque obstare inquit text. in d. l. magis puto vers.o fundum, nam procedere specialiter in pupillo qui bonorum administrationem non habet, secus in praelato qui administrationem bonorum ecclesiae vel monasterii exercet, existimat. = Ex tamen sententia facile convincitur solo, nam sicut pupillus non habet administrationem bonorum sine debita

jur...

juris solemni de qua in tit.º de reb. eorum, ita
nec praelatus sine solemni de qua in titulis
de his quae fiunt a praelatis et de reb. ecclesiae
Q.6 Quare ommissis his aliis
interpretamentis traditis et illustratis a Decio
Cons. 445. num. 65. Nelo in tractatu Vanitorum
1.ª secundi temporis q. 30. Aillo Fernandez in
L. 4. Tauri, a num. 62. Abendaño ibi Glossa
7. num. 6. Thomas Sanchez d. disputat.e 4.
ex num. 18. Pelaez de majoratu 4. p. q. 23.
ex num. 45. ex nris scolasticis Sedeus in d.
L. alienationis ff. C. S. num. 21. existimat
item in d. L. majis § fundum intelligendum in legato
vindicationis, in quo existimat statim dominium
in legatarium transire, etiam ante agnitionem, ac per
sequens repudiationem eius alienationem esse, quod
idem affirmat Ant.us Faber in papinianeo tit.º 12
princ.º 6. illat.e 59. Haec tamen interpretatio minime
substineri potest, licet communiter in his scolis tra=
atur, convincitur enim ex sequentibus = 1º nam in d.
§ fundum, nullum verbum reperitur legati vindicatio=
nis, atque ita manifesto dari ariolationis vitio la=
borat superior sententia. 2º quia etiam in legato
vindicationis quam damnationis, et caeteris certissi=
mum juris principium est repudiationem facere ut res
legata numquam legatarij esse censeatur L. si tibi
homo 86. § cum senius de legatis 1º. ergo in om=
ni genere legati certum est repudiationem non esse ali=
enatione, cum diminutione patrimonij ac per sequens
in nullo legato dominium ignoranti legatario ad=
quiritur; tandem adversus supra d. communem sententiam

Videro Expressum Iuliani testimonium in l. si pure §. 1. & sitius de legatis 1. qui tres loquitur in leg.do vindicationis, Ut colligitur Ex illis verbis: 6. Sticum seyis vindicauit. Ut tamen legatario Et Eredi ipsius jus repudiandi legatum, n. denegatur, Ut colligitur a contrario sensu. ibi. Et Eres Filij legatum n. repudiauit, Ergo nec in leg.do vindicationis verum est dicere Dominium adquiri ignoranti legatario, ante agnitionem, arg.to Tex. in d. l. 1. & decretales de Subceroris edicto, Cum supra adductis. =

Nec obstant qua ab interpretibus relatis Et preceptoribus Cuius scola Viderantur pro supra d. sententia. 1.mo Ex l. si is Cui 19. de legatis 2. Cum similibus, Ubi legatario per Vindicationem actio in rem datur, qua n. nisi Dno Conceditur, l. in rem, l. officium de rei vindicatione Cum pluribus Exornatis in proposito a Duareno lib. 2. disputationum Cap. 14. Ant.o fabro lib. 6. Conjecturarum Cap. 1. Nostro Don Joanne del Castillo de Usufructu Cap. 9. nu. 11. 2.mo fundamentum Cuius doctrina desumitur Ex l. a titio 64. de furtis. l. legatum 80 in pr. de legatis 2 in qq. probari Videtur dominium rei legata legatario ignoranti adquiri, n. inquam obstant, nam hac omnia intelligenda esse post agnitionem legati a legatario factam Expressam, vel tacitam, inducta Ex petitione legati, colligitur Ex Verbis Consultorum in d. iuribus, in d. l. si is Cui. ibi Cum Sticum Sibi legatum putaret Vindicaberit in d. l. a titio. ibi Si adita Ereditate Sejus ad se legatum pertinere Voluerit. in d. l. legatum ibi Et legatarius

rius n repudiabit defuncti voluntatem. quo in casu acquisito leg.o a mortis temp. legatarius dominus censetur. d. l. a titio eme. § cum servus de lega- tis 1. d. l. legatum de legatis 2.o =

28 Nec obstat legatarium non solum actionem personalem verum realem competere cum per vindicationem legatum relictum est, ex d. juribus nam respondendum est in leg.to vindicationis et per sinendi modum relicto legatario actionem in personam et in rem competere pro consequendo leg.to ea ratione quia in exordio ipsius petitionis legati acquisitio servatur et legatarius per cognitionem dominus conceditur retro a temp.re mortis testatoris d. § cum servus, d. l. legatum d. l. a titio, ac perconsequens actio in rem legatario conceditur, arg.to d. legis in rem et legis officium de rei vindicatione et datur etiam et personalis ex tit.o nam heres adeundo, quasi contraxit cum legatarijs. § heres inst. de obligationibus quae ex quasi contractu, quippe quia actiones personales et reales sunt contrariae in exercitio, non vero in origine, atq ita legatarius per vindicationem et sinendi modum habet personalem et realem contrariam tantum exercere potest, l. cum filius 76. § varijs de legatis 2. l. quod in herede 9. § eligere de tributoria acti. l. eiusmodi 84. § 10 de legatis 1.o sic Accursius ita interpretandus cum Ant.o fabro. ib. et antiquioribus in l. metum 9. § volenti quod metus causa, et feliciter exemplo eius qui rem deposuit, nam tanquam dominus pro deposito consequenda actionem in rem habet. l. deposui 36.

de peculio, l. penult. ff. deposit. et similiter actio=
ne personali ex contractu depositi l. 1. ff. illo
tit. in leg. vero damnationis ante justi. ut
in §. 1. ex omnia de legatis, actio persona=
lis concedebatur tantum, quoniam tale legatum ex
voluntate testatoris verbis ejus expressa dandum
erat ab herede d. l. et ibi cum 19. in ff. parte
de legatis q. 2. exornat cum pluribus Osvaldus lib.
8. commentariorum. cap. 36. =

Igitur in hoc difficili 29
articulo ea statuenda doctrina tenenda et de=
fendenda repudiationem legati cujuscunque generis
sit non esse alienationem, nam alienatio est actus
per quem de uno in alium dominium transfertur cum di=
minutione patrimonii d. l. quid autem quae in frau=
dem creditorum l. ultima C. de rebus alienis
cum similibus traditis sup. pro secunda opinio=
ne obstant contrariae sententiae n. 1. in ex
d. l. majus. §. fundum de rebus eorum, nam pro cujus
explicatione sciendum est 2.do communem sententiam et
actiones inter immobilia bona judicanda cum pro rebus
immobilibus competunt, ut probari potest arg. text.
in l. 2. §. et earum. l. ubi autem. 15. ff. verborum
in l. si cum. §. ult. si quis cautionibus. unde actio
quae ad rem mobilem competit, tanquam mobilis, quae vero
ad rem soli ~~in~~ tanquam immobilis praescribitur. §. 1.
vers. et ideo. inst. de usucapi. facit text. in l.
corruptionem §. ubi glossa verbo excludere C. de usu=
fructu, cumulant plura antiquiores scribentes
in l. a divo Pio. §. in venditione ff. de re judicata

Cira=

Fraguellus de retractu lignagier. § 7. a princ. Pinelus in Rubrica Cod. de bonis maternis 1 p. … nu. 24. Abendanus de Censibus cap. 56 ex nu. 14 cum sequentibus. Ubi inter alia animadvertit ibi sup. d. communem sententiam maxime vera esse respectu prohibitionis alienationis rerum ecclesiae et minorum, ita ut quod prohibitum est in alie. rei immobilis minoris sine solemnitatibus orationis, de qua in tit. de rebus eorum, similiter locum habeat in prohibita alien. actionis ad rem immobilem, quae minori competit pro qua parte cooperit bona … in L. si ad resolvendam 7. C. de praediis minorum. Ubi Glossa ut … in L. 1. C. si adversus transactionem. Ubi Glossa verbo veris exornat Pinelus ubi sup. nu. 34. Unde cum in d. § fundum minori legatario stati a tempore mortis quaesita fuisset actio pro fundo legato consequendo, merito repudiatio legati sine solemni. prohibita est, quia repudi. alienat actionem ad fundum legatum consequendum, ac per consequens rem immobilem alienare videtur. Et ita ultra omnes quos viderim exquisitissimo interpretandum venit textus in d. § … fundum. Licet aliter exquisite … ad Antonium Fabrum lib. 1. tract. 9. q. 1. Osualdus lib. 23. Commentariorum cap. 11. litera C. Licet ad praxim, census constitui non possit super actionibus quae competunt etiam pro re immobili, quoniam ad census constitutionem non solum requiritur quod res obligata sit immobilis, verum etiam fructifera in fructibus et pensionibus, ut probat eleganter Abendanus d. cap. 56 ex nu. 14.

38 Quod si subtiliter adversus supra d. interpretationem urgeas ex d. L. qui autem in princ. ff. § si fundum quae in fraudem creditorum cum similibus ubi non alienat qui non acquirit, ac per consequens

repudiatio Legati facta a debitore qui solvendo non est, non revocatur tanquam alienatio in fraudem Creditorum facta; Cum tamen actio quaesita fuerit debitori Legatario. Ultra sup.ra d. respondeo debitorem non esse obligatum Creditoribus acquirere, sed acquisita non deminuere. alioquin sequeretur maximum absurdum, nempe quod Legatum invito legatario adquireretur, si debitor legatarius propter Creditores compelleretur legatum agnoscere, quod quidem nemo ex interpretibus ausus fuit affirmare, nam cum legatum donatio sit, invito non confertur; quippe qui ex edicto de quo in tit.o quae in fraudem Creditorum revocantur alienata in fraudem Creditorum, debitor vero qui Legatum repudiat [illegible] suo utens, nemini injuriam aut fraudem facere videtur, l. nemo. 151. de regulis juris, facultas enim agnoscendi Legatum non est in bonis nostris l. profectitia §. § si pater vero sed si legatum de [illegible] dotis. l. 1. § confertur autem de collat.ne bonorum. l. substitutio 42. de adquirendo rerum dom.o quod quidem exemplo confirmatur, nam licet in suis Haeredibus dominii continuatio [illegible] sit, etiam absque aditione, abstentio tamen suis Haeredibus concessa fraudulenta non censetur l. §. eo [illegible] de reborandis [illegible] quae in fraudem Creditorum. Licet enim ut sup.ra diximus Legatum retro Legatarii esse censetur a morte testatoris post agnitionem, cum tamen repudiatur nunquam legatarii fuisse videtur. l. 1. §. Utrum autem si quid in fraudem patroni, quod maxime in edicto quae in fraudem Creditorum, tanquam poenali procedit in pupillo vero [illegible] omnia locum non habent, cuius favore introductum est, ut actio quaesita pro fundo [illegible] Legato non possit alienari, repudiato Leg.to absque solemn.tatibus orationis. de qua in tit.o de rebus eorum.

ne

ne facilitate sua pupillus lucrum amittat, et insinuat in terminis Petrus faber in l. generaliter 78. de regulis juris.

31 — Verum adhuc salua res non extat obstat enim aduersum supra d. interpretationem et distinctionem 1° tex. in l. in fraude 45. de jure fisci, ubi in poenalibus et odiosis non solum in fraude fisci alienare dicitur, qui diminuit patrimonium suum verum etiam qui non acquirit. Ergo non solum in fauorabilibus verum etiam in odiosis et poenalibus alienatio indicitur repudiatio legati = qua in difficultate ponenda et conciliand. cum l. cum quidam 26. eod. tit. Cumulant plura Peregrinus lib. 5. de jure fisci, tit. 1. ex num. 183. cuj. lib. 8. obseruationum cap. 9. cum cumulatis a Genua seu conciliatam ad d. l. in fraude. Osual. d. lib. 23. cap. 11. littera D. facrine. lib. 13 controuersiarum cap. 46. Aynea Roberto lib. 3 rerum judicatarum cap. 12. Ommissis tamen pluribus interpretamentis traditis ab eis DD. dicendum esse exitimo. et valde obseruandum est multum interesse inter repudiationem legati et aliam actionem ex contractu, malefitio etc. aut similem ommissam, nam siquis actionem quam habet remissit vel se in lite vinci passus est vel eius etc. vel sindauit obtinere cum potuisset, vel si passus fuerit actionis diem addire videtur diminuisse de patrimonio suo et alienasse actionem quam in bonis habebat, verba sunt consultine in l. 1. § quid si in lite siquid in fraude patroni, quomodo interpretandus est tex. in d. l. in fraude. ubi sinon quaeratur. et non solum in patrono et fisco locum habet et in d. juribus verum etiam

respectu Creditorum bonus et expressus text. in l. 8. § 1. quae in fraudem Creditorum. quam partem distinctionis agnoscunt Ant. faber in d. l. generaliter de regulis juris. Nicolaus Bald. de reb. dubijs tract. 12. Osualdus d. cap. lit. D. Cum vero repudiatur hereditas vel legatum repudiatio illa non est alienatio, quia nec vel diminuit de patrimonio suo qui repudiat, nec respectu actionis, nam repudiatum legatum nunquam legatarij fuisse creditur, neque ei relictum d. l. 1. § utrum si quid in fraude patroni. l. quaedam 15. de rebus dubijs. l. qui res 98. § rem autem de solutionibus, et quidem in fisco similiter expressum exstat in l. cum quidam 26. de jure fisci, ita interpretanda et conciliando cum d. l. in fraudem. ultra omnes interpretes supra relatos, quae quidem interpretatio suadetur ex eo, nam omnia supra quae probatur, actiones non esse in patrimonio vel in bonis nostris procedunt in actionibus pro hereditate vel legato exequendo ut videre licet ex l. pretia rerum 63. versi. sed neque heredem ad legem falcidiam. l. profectitia 5. § si pater versi. sed et si legatum de jure dotium. l. 1. § censentur 23. de collatione bonorum, l. substitutio 42. de adquirendo rerum domin. l. si sponsus 5. § si maritus cum sequenti, de donationibus inter =

Verum adversus utrumque membrum superioris interpretationis et distinctionis ultra omnes expendo duo jura summe obscura et observanda. 1.^m textum in l. 1. § sed si 8.° si quid in fraudem patroni. ubi si libertus querelam inofficiosi quam potuit vel quam aliam forte ~~inj~~ injuriarum vel similem actionem noluerit instituere non potest patronus ob eam rem fabiana experiri. Ergo non solum in ecclesiastico legato repudiato omnissa

Verum neq in alia, alienatio f. Fraus reperitur. qua in difficultate Ubi nulla vestigia sunt interpretatum Ex principiis jurisprudentiae dicendum est Legem illam providere specialiter in actionibus injuriarum, et inofficiosi testamenti, ut similibus quae vindictam potius quam pecuniae persecutionem habeant, veluti de moribus mariti donatarij et liberti, namque illarum actionum natura est ut dissimulatione abolitae quasi nunquam originem habuissent l. Papinianus 8. § si quis post rem l. neque enim 15. § 1. de inoff. testo l. 1. C. de inimicorum restitut. inofficiosi enim testamenti querela similis est actioni injuriarum d. l. Papinianus 8. in prin. l. filius 25. de inoff. testo. quae vero hic omnes actiones vindictae potius et doloris quam pecuniae persecutionem habent, tametsi lis pecuniariter existimetur l. 2. § Emancipatus de Collat. bonorum merito actio injuriarum inofficiosi testi et similes in bonis non sunt ante litem contestatam l. injuriarum 28. § de injurijs § ita nihil alienat, qui lucra actiones noluit instituere, quomodo intelligitur recte textus in d. l. 1. § sed et si. si quid in fraudem patroni, observat eleganter Cuj. lib. 15 observationum Cap. 3. =

33\. Secundo adversus

Item partem superioris definitionis expendo Africani difficile responsum in l. Liberto 26. de bonis libertorum Ubi repudiatio legati non attenditur, sed post repudiationem adhuc in bonis legatum habetur. Ergo falso dicimus Legatum repudiatum retro nunquam legatarij fuisse credendum = Cuius difficultatis pondere oppressus Faccineus lib. 6. Controversiarum Cap. 86. existimat repudiationem legati factam ab herede legatarij non valere in praejudicium tertij, atque ita repudiationem factam ab herede liberti legatarij in praejudicium patroni non valere vid. l. liberto, qua sententia ante facti.

Amplexus fuit Albericus in l. qui autem. que
in fraudem Creditorum. Et cum distinct.e Celsus Bar-
galius in tract.u de dolo lib. 5. cap. 4 ex num. 55.
quorum Sententia Convincitur ex l. si fundum 81. §.
Si Titius ff. de Legatis 1. Cum alijs Doctis. ab Aguis-
fordeguero lib. 1. tract.u 9. q. 2 et 3. quare pro vera
interpretati.e sciendum est textum illum intelligendum a.m
temp.e Legis Papiae. Cuius quidem Seculo ita demum
Patronus admittebatur ad Subcessionem liberti testati et
intestati, etiam relictis duobus filijs a Liberto, Cum
quo pro Virili port.e Patronus admittebatur, Si libertus
Centenarius in bonis decederet tantum Cum hinc, Ex-
cludebatur tribus filijs. a Liberto relictis § 1. inst.a
de Subcess.e Libertorum, sed ita intelligendus in l.
Si libertus 16. de jur.e patronatus, notat Ricardus
in d. § 1. num. M.o Unde questio jurisconsulti in d.
l. Liberto fuit. Cum libertus octogenita haberet in bo-
nis. fundus Extimati.e 40.a legatus fuit, post diem
legati cedentem decessit libertus, ante agnitionem
queritur Si heres liberti forsan filius institutus re-
pudiaberit legatum an nihilominus Patronus ad-
mittatur Pro Virili port.e Cum filio Et asserit Consultus
admittendum, quoniam Centenarius in patrimonio prop-
ter legatum decedere Videtur libertus, neque obstat quod he-
res Extraneus institutus vel filius repudiaberit legatum quia
adhuc Credendum est Centenarium decedere Voluisse liber-
tum ut Patronus ad Subcessionem admittatur, et quidem ex
eo Colligitur, nam Cum libertus mortuus proponatur, in d. l.
Liberto, post diem legati cedentem nec repudiasse legatum
presumendum est in dubio, noluisse repudiare et quia
nemo jactare Lucrum presumitur, l. cum de indebito ff. de
probationibus et quia non est presumendum Voluisse Patro-
num Excludere a Subcessi.e a quo maiorum beneficium
libertatis accepit, ac per Consequens Centenarius deca-

dens Libertus Patronus ex L. Papia pro Virili porte Cum herede Subcessit, et adideo non procedit ex d. L. Si fundum § Titius de legatis 1. quia Legatarius Cum decessit ignorabat Legatum Sibi relictum fuisse ut Colligitur ex Verbis Iurisconsulti, et ideo presumptio ignorandi Legatum in eo locum non habet =

34 Diximus plura Satis observatione digna Circa explicationem d. Legis magis S. § fundum de rebus eorum. Superest nunc explicare quod in eo textu non observatur summe difficile maxime Ultra nostram definitionem, nam si verum est Legatum donationem et liberalitatem esse, ac per consequens, numquam damnum irrogare posse legatario L. Si hereditatem mandati, Superflua videtur pretoris autoritas in Legato fundo repudiando a Pupilo, quam quidem autoritatem necessariam esse Cultius probat in d. § fundum, Sed respondendum est, orat. Imperatoris Severi, de qua in tit. de rebus eorum Cauptum esse, ne bona immobilia minorum Sine decreto pretoris alienentur, quae quidem autoritas et decretum iudicis maxime necessarium est, Ubi magis periculum lesionis minoris in alienatione reperitur, quapropter Cum in legato fundo pupilo magis evidens Utilitas ~~...~~ cuius Sit in agnoscendo Cum numquam damnosum possit esse Legatum merito hic magis necessaria est autoritas pretoris ne repudietur Utile legatum a minore et cuius facilitate Commodo Legati fraudetur. et ita intelligendus est ille textus =

35 Non obstant Ultima fundamenta pro fabro a nobis adducta non illud quod deducitur ex L. Cum pater 77. § Surdo de legatis 2°. ubi quam ignorantibus emolumentum eo ipso queritur. nam Verba illa Cum Cuy. et nostra Sententia intelligenda Sunt respectu actionis adquisitae Legatario ignoranti pro legato consequendo nam ex regula iuris, qui actionem ad rem habet. ipsam rem

Habere videtur. L. is qui 1 §. de regulis juris, quo sensu intell. § Surdo dicitur emolumentum quæri ignorantibus legatariis ex illo ═

Tandem non obstat text. in L. filius 16. §. Marcellus. de tut. nam omnissa emendatione, quam a nobis sup. dicendum est, textum illum perspicue procedere in act. quæ legis ministerio ignoranti legatario quæritur, non tamen in dominio, quod ante agnitionem curatoris furioso non quæritur, quia quod natura furioso negat, consensum juris supplet authoritas. Ut eleganter ait Emanuel lib. 3 commentariorum cap. 1. num. 14 quæ sententia fulcitur ex illis verbis d. legis filius. Veri. Marcellus ubi personales actiones etiam ignorantibus acquiruntur; scilicet quæ pro legatis competunt, de quibus potius quam de realibus mentionem fecit, quia in personalibus major dubitandi ratio reperitur, cum ex negotio gesto oriantur. 34.

Sequitur;

Sequitr illatio 3.a de diuissi Legati relicti et donationis facte Seruo Communi ab Vno ex Dominis

N. 1. Ex Verbo Iustinianes definitionis Legati. ibi. Legatum est donatio. &c. proxime adductis, circa cuius explicationem, vnfero. ad nullus alius (cuicunque) fuit animaduersus in presenti; Vtrum scilicet legatum Seruo Communi, ab Vno ex dominis diuidatr inter eos, sicut donatio facta Seruo Communi, ab Vno ex Dnis diuiditr; qua in re Iurisconsultus in L. Verum 63. § Si Seruo Comuni, pro socio, affirmat Iulianum dixisse Sextum. et Pomponium referre Sabinum respondere. Si Seruus Comuni Legatum sine libertate Vnus ex Dnis reliquit, hoc ad Solum Socium pertinere, nec cum herede Socij relinquentis Comunicandum, quoniam non ob Comunionem (quomodo necessarium est Vt pro Socio iudicio Comunicari debeat) hoc adquisitum est, sed ob sua parte. ad idem affirmat Paulus in L. Plaucius 49. ad L. falcidiam. ibi Comuni autem Seruo cum legatum sit totum pertinere ad Socium. ex qua summe dificilis definitio vita redditr, nam si legatum est donatio, cum ab Vno ex Dnis Seruo Comuni donatr, prout alieno Seruo donari solet, donatum Comunicatr inter ipsum Socium qui donauit et alterum. expressus txi in L. per Seruum 37. § 1. de acquirendo rerum dominio, ad idem in stipulatione facta ab Vno ex Dnis Seruo Comuni, testatur idem Ilpi. in L. proinde 7. § Si Seruus Comunis

An legatum Seruo Comuni, sicut donatio facta ab Vno ex Dnis, inter eos diuiditr, diuidatr.

De stipulat. Servorum; deinde nam Legatum a non adita hæredi dominium constituit legatarium retro a temp. mortis l. Si tibi homo 86. § Cum servus de legatis 1. l. Legatum 80 de legatis 2. Ergo debuit legatum acquiri non solum socio superstiti, verum etiam hæreditati jacenti, et per eam hæredi futuro domini relinquentis legatum =

Quam difficultate componenda et conciliandis jurisconsultorum responsis relatis, multa credidere interpretes. Communis sententia antiquorum est, legatum relictum et donationem factam servo communi ab uno ex dominis, dividendam esse inter socios domini legantis et eius qui donationem fecit. ita ut domino qui legavit et donavit nihil acquiratur; quomodo et affirmant intelligenda esse verba illa d. legis per servum 37. § 1 de adquirendo rerum dominio: fiet sociorum communis pro portionibus quam in servo habebunt. quam sententiam post Acc. in d. l. verum 63. § Si servo communi. Non solum et antiquiores. probat Donellus lib. 6 commentariorum cap. 6. illa ratione quia quod domini legantis aut donantis est, amplius eius fieri non potest. § Si itaque discretis inst. de actionibus. l. 3. § n. ut ex pluribus, de acqu. poss. atque ita secundum hanc interpretationem par conditio est legati et donationis in supradicta specie, et quæ relata non solum contraria inter se non sunt, verum etiam consulti eandem tenent sententiam =

Hæc tamen interpretatio minime sustineri potest, nam verba illa d. legis per servum § 1. fiet sociorum communis, evincunt manifeste omnium sociorum commune fieri etiam donatoris, cum certum sit, acquisitum a servo communi inter omnes socios dominos adquiri. § penult. inst. de stipul. servorum. nec refragatur, quod a Donelo proxime consideratur ex regula d. §. Si itaque discretis, nam respondendum est non esse necessarium ad omni=

nientiae donationis Servo Comuni ab uno ex dominis factae inter omnes Socios, ed pars aliqua acquiratur domino qui donavit, sed sufficit, si pars illa apud dominum qui donavit remaneat, et ceterae reliquis sociis adquirantur. Ut recte consideravit Cavalcanus decisione [illegible] (Contra Dominium) ad fabrum lib. 3. tract. tit. 5. § 9 [illegible] quam sententiam nullus juris dissolvit. Confirmat, pro ea tamen ex Cordubensi Expressum [illegible] in d. l. proinde § Si Servus Communis de stip. Servorum [illegible] reliquas partes [illegible] ceteris sociis praeter eam partem, ex qua promissor domini esset acquireret. Ex ea [illegible] colligitur donatum [illegible] adquisitum adquiri aliis sociis partem vero propriam manere apud dominum qui donavit. Ex quo etiam satis colligitur rem donatam Servo Communi ab uno ex dominis Communem fieri omnium Sociorum etiam eius qui donavit =

4 Quare magis placet interpretatio 1a Accursii in d. l. Verum versic. Si Servus Communis verbo Solum, quam sequuntur Gobeanus in d. l. Plautius ad legem falcidiam. Vortius Stefanius in d. l. per Servum § 1. ex num. 4. cum sequentibus de adquirendo rerum dominio qui quidem distinctionis ceteris supra d. l. conciliandae esse existimant, videlicet multum referre inter legatum relictum Servo Communi ab uno ex dominis et donationem factam, nam legatum solum superstiti domino acquiritur, quia ut ait [illegible] in d. l. Plautius in ea persona tantum legatum consistere potest, quae ratio ita explicanda est, nempe natura legati esse ut in diem mortis protrahatur et oferatur, agnitum que retro a tempore mortis legatariis fuisse censeatur. l. 1. § Verum si quid in fraudem patroni, cum similibus, unde cum tempore mortis testatoris in eo instanti non sit nisi superstes Socius dominus Servi, cui relictum acquiri valeat, totum quaeritur ei, nihil autem defuncto domino neque heredi, cum in eo instanti mortis defuncti domini heres non fuisset quomodo existimant procedere supra d. l. plautius et in d. l. Verum § Si Servo Communi. Contrarium vero dicen=

dissimilitudo inter legatum et donationem factam Servo Communi ab uno ex dominis.

dum esse in donatione stipul. servi communi ab uno
ex dominis facta, quia cum donatio stipulatio praesentem
habeat effectum l. si servus 26. de stipul. servorum,
l. quis legata de regulis juris et per totum tit. de dona=
tionibus. merito cum eo tempore quo donatio effectum sor=
titur, servus communis reperiatur cuius domini qui donavit
et aliorum sociorum res ita donata omnium sit communis,
quemadmodum existimant intelligenda l. unde l. per ser=
vum 87. § 1 et d. l. proinde § si servus commu=
nis de stipul. servorum =

Haec tamen sententia quae ab om= 5
nibus praeceptoribus recepta est ex eo difficilis redditur quo=
niam licet legatum protrahatur in tempus mortis et agnitum
retro ab instanti mortis legantis legatarii fuisse creditur
hoc omnia locum habent post aditam ab haerede haereditatem
alioquin inutile foret legatum l. si nemo de testamentaria
tutela. Addita vero haereditate retro similiter dominus videtur
haeres a momento mortis defuncti l. haeres quandoque
de acquir. haered. ergo sic eo tempore erat pars hae=
reditatis legantis a quo pars legati retineri potuisset,
deinde nam et si haeres non fuisset, erat tamen haereditas
jacens, per quam retineri poterat illa portio, et per eam
haerede futuro. argumento legis in l. non minus 31. § 1° de hae=
redibus instituendis. l. si id quod pro emptore de usucapi=
onibus. nam haereditatem in quadam vice personae fungi re=
ceptum est. Juvatur difficultas nam si legatum donatio
est, nulla differentia constituenda videtur inter legatum
et donationem in supra d. specie =

Quibus difficultatibus ex 6
jurisprudentiae reconditis principiis responderi posse
existimo, nempe certissimum juris firmamentum esse,
per haereditarium servum haereditatem nec aliud quid quod ejus=
dem haereditatis sit acquiri minime posse: propter
obscuram. in l. haeres 43. de acquir. haered. in l. per
haereditarium 18. de acquir. rerum domin. in l. 1 § ve=
teres de acquir. possessione. de quibus omnibus et totam mate=
riam et de certa specie proponenda videndi sunt cum.

ff. 24 observa. Cap. 10. Ant. Fabrus in d. l. per hereditarium. Donellus in 50. 9. Comment. Cap. 6. Osualdus ad eundem litera H. V. noua. Et singulare proponit Ferrar. ad eumd. d. l. Unde cum heredi futuro per hereditatem non possit adquiri, quod antea hereditati jacenti quaesitum non fuit, cum prius sit quod defuncto, seu hereditati jacenti acquisitum proponatur, quam heredi futuro, sequitur evidenter, quod legatum relictum uni ex duobus domini servo communi, eo contemporis mortis non potuisse per servum hereditarium acquiri, eo d. ius. Junxa nam inter acquirentem et rem acquisitam debet esse diversitas, quod superstiti tantum domino socio defuncti, in solidum legatum acquiratur d. l. servum § si servo communi, d. l. Cum Tributius ad legem Falcidiam =

Nec obstat legatum donationem esse, ac per consequens nullam differentiam statuendam esse in supra d. specie inter legatum et donationem, quod quidem similiter Florentinus significat in sua definitione legati, de qua in l. Legatum 116. de legatis 1. ubi ait quod Collatum velit. Differre enim aliquid donare est. l. proxime 50. de ritu nupt. l. sequens 68. l. Titia 87. § Lucius Titius de legatis 2. l. 13. § filium de administrat. rerum ad civitatem pertinentium, unde Callistratus in l. Cum non facile 6. sicut plus quam per Falcidiam legatum liberalitatem appellat, et apud Graecos DD. legati nullum aliud nomen est nisi donum nuncupare relictum, ut ... Dione notavit Cuj. in l. legatum 36. de legatis 2. unde testatores in legatis utebantur dandi et donandi verbis l. Aurelius 28. § Titius de liberat. legata; tamen talis donatio est, quae non nisi post mortem effectum sortitur; unde adjecta sunt illa verba in definit. Justin. a defuncto relicta ab herede praestanda et a Modestino in l. Legatum 36. de legatis 2. testamento relicta. igitur cum donatio illa, quae legato continetur testamento relinquatur, et testamento vires non habeat nisi morte testatoris subsecuta l. Si alienum 49. § in Optione de

[Margin note:] [illegible]

Heredis instituti in tempus mortis protrahitur talis donatio. Voluntas enim legantis ambulatoria censetur usque ad eius mortem, nec perpetuum est aut necessarium praestitum eorum suis vinculum, sed ab eo quamdiu vitam agit, cuiuscumque temporis stilo revocatur, neque enim talis donatio aut pactio, quae supremi iudicii divini, quae revocabilis sit censeri debet l. si filia 20 § si pater, familiae erciscundae. Et habetur apud D. Paulum Epistola 9: ad Hebraeos. Unde Legatum non potest tanquam quid tale ab ipso testatore solvi, nisi ab herede praestetur; quo etiam sensu Legatum definitur a Iulio in l. Legatum 116 eod. tit., delibatio hereditatis. Hereditas enim viventis nulla est, vulgata l. 1 de hereditate vel actione vendita. Ergo donatio quae in legato reperitur eius naturae est, ut non nisi post mortem acquiri possit Legatario, inde quae dictum est, mortis causa donationes capi ad instar Legatorum. l. 1. § 1. si quid in fraudem patroni, bonus Ulpianus in l. 2. de Publiciana in rem actione, de quare re et sup. d. iuribus. Videndi sunt Giphanius in Lectura altorfina, in l. illud 37. de donationibus causa mortis. Cuiacius lib 10. observationum cap. 28. Donellus lib 14 commentariorum cap. 33. Antonius faber lib. 6. Conjectu. cap. 2. Petrus faber in l. quae legata 18. de regulis iuris. Et de pluribus differentiis inter donationes causa mortis et legata, et pluribus speciebus in quibus conveniant, quia plene actum est ab Antecessore nostro[+] ad nostrum in principio tituli cap. 2 ex num. 9, ommittimus libenter; manet ergo firmum donationem factam in legato servo communi per hereditarium servum eundem qui communem acquiri non posse.

Hic finem ratio 8

Et communis interpretatio hoben a nobis satis exornata ex regula d. legis per hereditarium de acqui. rerum domini cum similibus. Summe difficilis redditur sequenti contrarietate videlicet non esse necessariam acquisitionem rei donatae

[+] Valentus

nale ſ. legat. Servo Comuni ab uno ex dnis, respectu
dni, qui donavit ſ. heredis eius dni qui legavit, sed
retentione tantum, ita ut res donata ſ. legata Servo
Comuni Sociis adquiratur praeter partem dni donantis aut le-
gantis, quae retinetur. Aliter ab eo qui donavit ſ. herede
eius qui legavit. d. l. proinde § si servus Comunis de
stipul. Servorum, ergo non est necessaria adquisitio, ac per
consequens regula d. legis per hereditarium non militat in
Legato Servo Comuni relicto ab uno ex dnis, et utili-
ter poterit retineri pars ab herede eius qui legavit, ante
aditam hereditatem et ab ipsa hereditate iacente =

9 Qua in difficultate pra=
vius ad explicanda quaecumque ab interpretibus non animadversa
ut nulla sunt vestigia quae ingreiant [illegible] iurisprudentiae ru=
dimentis, utcumque dum alius meliora offerat existimo dicen=
dum legato relicto Servo Comuni ab uno ex dnis nulla
parte eius retinere posse heredem neque hereditatem, nam legatum
est delibatio hereditatis ex eo quod universum heredis fo=
ret, iuxta verba florentini in l. legatum 116. de legatis 1.
quae significat legatum delibare, id est, diminuere hereditatem.
delibatum enim dicitur quod diminutum est, sicut illibatum quod
integrum et illaesum reperitur. l. 2. § 1 de his qui sunt sui, l.
si filia 20. § Cap. familiae erciscundae, l. generalis
Cod. de sententiam passis. Unde Armenopulus interpres gre-
cus legatum definivit hereditatis imminutionem, mentis
igitur legatum relictum a dno Servo Comuni totum Socio ad-
quiritur, quia cum sit hereditatis delibatio, nulla ex
parte potest ab herede vel hereditate retineri, quod enim delibatur
est pars illa, quae ab herede vel hereditate retinenda erat, nam
Caeteri partes Sociis competunt ratione dominii proportione
dominica, quod eleganter insinuat Ulpianus in d. l. Verum
63. § si Servo proprio, ut non enim propter comunionem
hoc adquisitum est, sed obviam partem, ac per consequens
totum legatum dno superstiti acquiritur = quod si haec
interpretatio animum non impleat, dicendum est ideo lega-
tum non posse pro parte retineri ab herede dni qui lega-
vit, nam Servo heredis inutiliter legatur non minus ac he-

vedi à Semetipso § an Servo unb^la. de legatis, quæ quidem regula intelligenda est, et procedit cum legatum relinquitur servo heredis insolidum, secus vero si servo Communi ab uno ex dominis relinquatur, nam tunc persona socij est cum utiliter acquiratur, unde quod uni ex dominis seu heredi cuius acquiri non potest, totum ad socium pertinet l. proinde). § interdum cum ll. sequentibus de stipul. servorum, l. si duo 1). de adqui. rerum domin. quod quidem evidentius probatur ex universa specie Legis Plautius, juncto intellectu Pauli Castrensis. Et Communi autem servo donatio facta ab uno ex dominis in persona eius qui donavit non est inutilis ʃ. l. per servum §. § si unus de adqui. rerum domin. l. si pro parte 10. § si domini vers. plus dicit de in rem verso, l. si peculium 6. § et si fuerit vers. sed si dominus de peculio legato, juncta l. si sponsus S. § circa conditionem de donationibus inter cum similibus, bene tamen erit quod talis donatio sustinetur ut peculium ʃ. l. per servum § si unus, ut illa celebris differentia traditur, ita intelligenda videlicet quod si unus ex dominis servo Communi donaverit ut in peculio habeat, tamquam servo proprio totum donatum in proprietate domini qui donavit tanquam peculium sit, nam Communis servus potest habere peculium quod ad unum dominum tantum pertineat l. 2. de stipul. servorum, l. quis ergo 16. de peculio, si vero donat prout alieno servo tunc pro dominica portione socijs adquiritur, et pars eius qui donavit quasi peculium utiliter retinetur, ab eo quia id non est prohibitum, legatum vero pro parte qua servus heredis est inutiliter relinquitur, et idem in persona socij tantum consistit ʃ. l. Plaucius, et ita tenendum esse existimo ultra omnes quos viderim:

ILLATO 4.ª

Fideicommisso inutiliter a Legatario relicto, Utrum Legatum apud Hæredem, vel Legatarium maneat.

1 Diximus de quibusdam juribus et Illationibus ex verbo illo definitionis Legati, scilicet, donatio. Superest nunc ut alia explicemus, quæ ex illo verbo germanam recipiunt interpretationem, nempe Legatum relinquendum nulla alia ex Causa, quam Liberalitatis exercenda in Legatariorum gratiam, arg.to L. 1 de donati. L. neq. adjecit 9. proscrip.o, Unde si quis Legaverit animo potius fraudandæ Legis, quam Donandi, aut Liberalitatis exercendæ in Legatarium, Legatum ita relictum non tenet, Cujus rei exemplum extat apud Modestinum in L. Si quis quos 31. de Legatis 2.o V. Si quis quos manumittere non potest Legaverit ut manumittantur, neq. Legatum neque Libertas valet, nam Legatum introductum Donationis et Liberalitatis Causa erga Legatarium non debet fraudis præbere occasionem, neque obstat bis obscurus in L. Si quis cum 37 de Condi. et demonst. V. expresse Cavetur, quod si quis Legaverit eum quem manumittere non potest, ut a Legatario manumittatur. Licet Libertas præstanda non sit, Legatarium tamen a Legato non esse repellendum, Ergo Legatum tenet.

2 Quæ indispensabiliter explicanda et supra

Citatis juribus in amicitia rediendus silentio omnibus interpretationibus relatis a Bart. Castre. Alueri. Cuma. et cæteris antiquioribus. et omnium ejus in scolis sententia est, Legatum in sup. d. spem solutum ab hærede stile esse quoad retentionem, eo modo confirmant intelligendum esse textum in d. L. Siquis cum. b. et si a Legato non repellatur. inutile vero quod nondum solutum minime peti possit a Legatario. et ita interpretandum esse textum in d. L. Siquis quos, quod quidem non esse in jus novum, quod Legatum inutile quoad petitionem, utile sit quoad retentionem, probatur ex. L. Lutius 88. § Scæbola: alias est L. Codicilis de Legatis 2. b. respondi non compelli, neque ipsum Legatarium Legatum petere posse. quam interpretationem tenent et comprobant Cujac. lib. 22. obser. Cap. 1. Donie. lib. 8 comen. Cap. 16 =

Hæc tamen interpretatio 3
quæ maxime cæteris plausibilior videtur, minime substineri potest; improbatur enim ex sequentibus. 1º nam Legatum est donatio, ac per consequens nulla alia causa debet habere quam liberalitatis, ita quod ob benemerita et affectionem Legatarii relinquatur; d. L. neque adjecit, pro-sotio. Ergo relictum ob fraudem Legis, et retentionis et petitionis nullius erit momenti. 2º. nam in d. L. Siquis cum. consultus Paulus probat Legatarium a Legato non esse repelendum. quæ verbis satis demonstrat Legatarium non esse repelendum aliqua exceptione a petitione Legati: 3º pro hac parte considero contra communem verba d. L.

Siquis

Si quis cum .t. quoniam magis Legatarium aliquid Quemadmodum testator in eo Servo, quam Heredem habere voluisset. Ex quo constat Legatarium ut magis dilectum non solum retentionem verumetiam petitionem Legati habere, ac per consequens existimo Legatarium retinere Legatum et petere posse, ut fideicommissum ab eo relictum ut tenent Bart. in d. L. Codicillis. Socinus in d. L. Si quis cum:——

4 Nec obstat textus difficilis in d. L. Lucius 88. §. Scebola, alias est, L. Codicillis 99 de Legatis 2°. ubi Legatarius praefertur Heredi in retentione rei Legatae, non vero in petitione quoties fideicommissum ab eo relictum nullius momenti est, nam ommissa interpretatione Acc. et Bart, t. alia Fran. Sarm. lib 8. Selectarum in L. Si quis Titio de Lega. 2°. ex num. 3. versi° itaque. Alia Pauli Castr. in d. §. Scebola: multum placet interpretatio acuta et juris prudentiae principiis adaequata Ant. fab. lib 3. Conject. Cap. 18. ubi inquit Legatarium in ea specie non posse petere legatum ab Herede, quia rogatus proponitur restituere pecuniam legatam Ancillae testatoris, quo Casu aperta est voluntas testantis, dum voluit ut pecunia illa remaneret potius apud Heredem quam apud Legatarium, nam sicut Legatarius magis dilectus in re Legata, quam Heres censetur, ita similiter si a Legatario fideicommissum relinquatur, magis quam Legatarius fideicommissarius dilectus est. in specie d. d. §. Scevolae. Heres fideicommissarius est ex persona Ancillae testatoris, cui Legatarius rogatus est restituere, atque ita non ex eo tantum quod fideicommissum inutile est Legatarius

rius repelitr a Legati petitr. Sed Ex volunt. defunc ti; qua magis dilectus Censetr Eres tanquam fidei=Commissarius, Unde retentio ei Conceditr., alioquin regulariter si alius est fideicommissarius, et fi=deicommissum nullum est remanet apud Legatarium d. L. Si quis eum, L. Si quis Titio 17. L. Julianus 60 de Lega. 2º. L. pater filium 38. §. fideicommissum de Lega. 3º bonus tex in L. pecuniam 8 de alimentis Legat. de cuius Concordia cum L. dimus 7. Si cum plus, quam per Leg. falc. Ultra antiquiores. Dd. videndus est Cuj. lib. 7. respon. Papi. in d. L. 8. ideo autem in d. §. Scevola Eredi actio nº Competit ad repetendum Legatum Solutum, quia Eredi cuius est ancila fideicommissaria, et Ex testatoris Ereditate profectum est eiusdem Eredi nec Legari nec fideicommitti potest, quia res propria frustra Legato aut fideicommisso relinquitr. L. plane 34 §. Si duobus de Lega 1. L. Legatum 116. §. 1. eo. tit.º nisi post tempus aliquod, fideicommissum Eredi a Legatario fuerit relictum, quo Casu fideicom=missum tenet, juxta tex. Singularem in L. Si a me 29 ad S. falc.

Non etiam obstat Contraria Sententia obscurus summe tex in d. L. Si quis quos 31 de Lega. 2º pro cuius Conciliatne cum d. L. Si quis eum. ommissa Sent.ª Fran. Sar=m. lib. 8. Selecta. in d. L. Si quis quos nº. 4º Ant. fab. lib. 3. Conjectu. Cap. 18. qui existi=mant inter illas ?ª implacabilem et indisolubilem Esse antinomiam, neq aliquam Concordiam Esse. aliis q interpretationibus ommissis Cumulatis ab Iligero 5

lib

lib. 8. Comment. Cap. 16. Verior mihi videtur Sen-
tentia Reuardi lib. 2 Conjecta. Cap. 1. Existimantis
Scaevolam in d. L. Si quis quos. intelligendum de Libertate
relicta in fraudem Creditorum ab eo qui Solvendo non erat
Contra legem Aeliam Sentiam, quod facile Comprobatur Ex interpre-
tatione d. L. Si quis quos, quam Modestinus Edidit authorem lib.
1. reg. juxta inscriptionem Et decisionem Scaevolae in L. Si Consenti-
ente 16 de manumiss. Scaevolam V. in d. L. Si quis cum proce-
dere in prohibito manumittere Lege Furia in tit. inst.
de L. Furia. ratio differentiae est, nam in Servo Legato ut
manumittatur in fraudem creditorum Contra legem Aeliam Sentiam,
Creditores aeque fraudantur, si legatum validum fuisset, ac si
Servus a Legatario manumitteretur, ac per Consequens
nec Legatum nec libertas Valet. d. L. Si quis quos. Caeterum
in L. Furia non fraudatur Lex, Et si legatum Valeat, dum-
modo Libertas impediatur Ultra numerum permissum Ea
L. ut in princ. inst. de L. Furia, Unde Licet Legata-
rius non Sit Compellendus Servum manumittere, a legato
tamen non est repellendus d. L. Si quis cum=

6 Verum adhuc non Sumus
in portu adversus Superius d. distinctionem Et interpretatio=
nem Certam Et acutam Reuardi ad d. L. Si quis quos. Cum
d. L. Si quis cum. quam Sequitur Osual. ad Donel. lib.
8, Comment. Cap. 16. Litera D. Considero Scaevolam summe
obscurum ab illis non animadversum in L. Servum filii
44. § Si idem Servus de legat. 1. ut. Si idem Servus
Et legatus Et Liber esse jussus fuerit interdum pro=
Cedere Solum legatum poterit, Veluti Si in fraudem Cre=
ditoris data sit libertas. Ecce Egregiam Ulpiani
decisionem, qua probatur Legatum Servum ut manumit=
tatur in fraudem Creditorum Legatum quidem procedere
Licet Libertas non Subsistineatur. Ergo idem procedit.
Cum Servus Legatur ut manumittatur a Legatario
in fraudem Creditorum Contra legem Aeliam Sentiam, Et in
fraudem

fraudem Legis fuisse, videlicet ut utroque casu Legatarius non sit repellendus a Legato, licet Libertas non sustineatur.

In hac igitur difficultate ubi in proposito nulla invenio interpretum judicia. Ego ex bene ordinata jurisprudentia respondendum esse cogitabam. 1º in specie d. §. Si idem Servus, differentiam constitui inter Legatum Servi ut manumittatur in fraudem Creditorum et ipsam manumissionem, quia Libertas in fraude Creditorum data ipso jure non procedit, alioquin semel competens rescindi non potuisset. §. Semel. Inst. qq Ex Cau. man. non licet. Legatum vero in fraudem Creditorum relictum ipso jure procedit. Licet postea actione in factum edicto quae in fraude Creditorum rescindatur l. 1ª et per totum quae in frau. Credi. Unde eleganter inquit Sci. interdum solum Legatum procedere posse scilicet ipso jure.

Sed si hae interpretatio displiceat l. quia minus adaequata censeatur exemplis de qq in d. §. Si idem Servus, l. quia in eo textu Libertas tantum data proponitur in fraude Creditorum, non vero legatum subtiliter dicendum est, Legatum solum procedere quoniam Libertas fuit tantum data in fraude Creditorum, non vero Legatum ut constat ex illis verbis: Si in fraude Creditoris data erit Libertas, sed ita demum contingere poterit ut praesensit Accur. Gl. Si Servus Legatus sit ut manumittatur sub conditione si haeredi Legatarius centum dederit, cuius aestimationis erat Servus Legatus ut in l. Si cui fundus 54. cum similibus de Lega. 2º Quo casu in Libertate solum relicta fraus Creditorum reperitur non vero in Legato, sed idem fulcitur a Jurisconsulto in d. §. Si idem Servus, duobus exemplis. 1º cum Servus venditus fuit, ut in perpetua servitute esset, nam si ab Emptore Legatus fuerit, ut a Legatario manumittatur, Legatum quidem tenet, non vero Libertas contra

pactum

Pactum et Conventionem perpetuæ Servitutis. 2
Cum Servus pignori datus legatur a debitore et ma-
numittatur quia fraus Creditoris solum in manumissione
consistit, libertas non valet L. [illegible] 3 de manumiss. L.
4. L. pignori 36. qui et a qq. junctis traditis pro illorum
juris interpretatione a Done. lib. 2. Comm. Cap. 13. Ant.
Fab. in papini, tit. 8. princ. 2. illat. 6. et tit. 9. princ.
1. illat. 3. Pet. fab. lib. 2. Semestrium Cap. 12. Ca-
uotio lib. 2. disputati. Cap. 21. Legatum vero procedit nec
ex eo minime Creditor fraudatur, si quidem quasi Ser-
uiana sive hipotecaria actio realis ad pignora persequenda
datur Creditoribus aduersus quoscunque possessores L. Si fun-
dus 16. §. in vindicatione cum L. sequenti, de pigno.
L. distractis 14. Cod. eo. tit. qq satis explicata ma-
nent omnia exempla proposita a Consulto in d. §.
Si idem Servus = .

Illatio 5a

Utrum Legatum rei propriæ Consistat

1 Cum Legatum donatio sit et emolumentum lucrum
que Legatario afferre debeat L. Si hereditatem
mandati. Cum Similibus, unde infertur legatum rei pro-
priæ inutile esse L. Cum Servus 39. illeas, incipit
apud Julianum 40: § Si titius, L. cætera 41. §.
Tractari de Leg. 1. et argumento text. in L. nemo 82
de V. O. qui stipulatio rei propriæ eadem ratione
non consistit, et adeo verum est ut Si homo generaliter
fuerit legatus aut promissus nec legatum nec
stipulatio consistere possit, in eo Servo qui Legatarij

aut

aut stipulatoris factus fuit, quæ quidem doctrina adeo verissima est, ut Legatum et stipulatio minime distat, et si a legatario et stipulatore servus alienatus fuerit, nam nihilominus idem servus solvi non poterit, quia ab initio non fuit enobligati. Ut expresse docet Consultus in L. Mevius 66. §. duorum servi. de leg. 2. quippe qui hominis generale compendium omnes species sub se continet ut eleganter inquit Papin. in ultimis verbis eiusdem §i, quam rationem explicat eleganter Ubertus. Gifan. in L. 2 de V. O. ex num. 29. Ulduricus Casius autor damnatus. lib. 2. singularium intellectuum Cap. 4.

Incivius regulæ explicationis et exorna tione ampliationis, nonnulla sunt a nobis inter pretanda, quæ ab antecesoribus observata in præsenti non sunt, ommittimus enim explicare §. in L. si tibi homo 86. de leg. 1. in L. Mevius 86. §. fundo de leg. 2. quæ et alia videnda sunt apud antecesorem nostrum in præsenti Cap. 2. num. 29 cum sequen. Igitur rei propriæ Legatum ita demum inutile est, si res omnino et irrebocabiliter Legatarij fuerit, alioquin si testator aliquod ius in illa re habuerit Legatum valet L. si domus 71. §. si fundus de leg. 1. Unde interpretandus venit textus summe difficilis in L. cum servus 39. §. si titius de leg. 1º. Et testator qui a me rem comparavit, eandem mihi legavit, antequam ei traderem, mox quod ei tradidero, et pretium recepero. inquit Consultus Legatum consistere, cum tamen res propria Legata fuisset, neque ideo convalescere potuit legatum ex eo quod alienata fuisset, postea traditione facta a Legatario. juxta nostram regulam et ampliationem L. 1. de reg. Catoni. cum

similibus

Similibq. Qua in difficultate Accur. vbo n. Consistere vid.; §. Si Titius, existimat in eo casu legatum n. Consistere in re legata, sed in liberatione relicta venditori, eidem que legatario, sed Convincitur manifeste, nam si liberatio relicta consideretur, nulla foret differentia inter 1.am speciem relatam illius Text, et ultimam in vers. idem subjungit cum testator a me rem comparavit, pretium q. eius solutum sit mihi; rem autem nondum tradidero, in qua consultus asserit ex testo. legatarium liberationem habere rei venditae, quam nondum tradiderat; ergo in 1.a specie q.do legatarius rem tradiderat n. potest substineri legatum quoad liberationem, deinde nam in d. §. Si titius venditor idem q. legatarius traditione liberatus fuit ab obligatione ex vendito, ut expresse inquit Text. ibi. Ergo per legatum n. potuit liberari ab obligatione quae n. erat, l. decem de V. O. Cap. ad disolvendum de despon. impube: tandem Convincitur Acc. ex vbis Text. ibi. Utiq. per legatum rem vindicare potero, quam tradidi: Unde dicendum est in specie d. §. Si titius legatum in re ipsa consistere, quae n. erat absolute et irrevocabiliter propria Legatarij: Siquidem poterat ab eo arceri, actione ex vendito; cum per sequentes traditio facta rei legatae, eiusdem que venditae testatori potius confirmat quam infirmat legatum, arg. tex. in l. cum in rem §. 1. de leg. 1. igitur Legatarius recte poterit rem ipsam legatam vindicare =

3\. Nec obstat si subtiliter objicias pro Accursio, legatum in liberatione potius quam in ipsa re consistere, quia quoties testator rem alienam legat, in qua aliquod jus habet. licet actionem ad ipsam persequendam, videtur legare jus quod in ea habet

Licet

Licet liberatione actionis, n. v. ipsam rem L. Si domus 72. §. ult. de leg. 1. Et ex ipsa L. cum servum § idem Julianus. Et arg. text. in L. qui tabernas 32 de Contr. Empt. Ergo testator, idem q. Emptor qui Venditori rem venditam legavit, ante traditionem liberationem tantum, n. v. ipsam rem legasse videtur, quam difficultatem primo cogitavit Jason in d. §. Si Titius. num. 5. eam tamen n. dissolvit, sed cogitandam relinquit. Unde respondendum est certissimam esse juris regulam, quod testator tantum videtur legare jus quod in re habet, licet ipsam rem legaverit, sed intelligenda est ut censeatur legare jus quod in re habet temp. mortis, n. v. tempore quo legavit ex supra d. juribus, igitur cum in d. §. Si Titius, temp. mortis testator non habuisset actionem sed dominium rei legatae, traditione facta a venditore eidem q. legatario, merito dominium transfertur, ita ut rem legatam legatarius vindicare possit, unde ex eodem textu unum valde singulare dictum observandum est, nempe quod licet inducta ad unum effectum n. possint producere contrarium L. Legata inutiliter 14. de adimendis et transf. leg. ac per consequens pactum sive conventio inducta ad resolvendum contractum n. possit producere actionem L. ab Emptore § 8. de pactis. illud procedit contra voluntatem testatoris licet contrahentium secus v. ex voluntate expressa licet conjecturata, ut in d. §. Si Titius in quo legatum relictum quoad liberationem inspecto temp. ~~liberationis~~, tamen actionem legatario producit, idem in L. quod mihi 22. de liberat. legata in L. Sed et si 11. §. proinde de jurando, ex quibus venit interpretandus et intelligendus text. obscurus in L. qui decem 72. § Titius. vers. sed et ei qui homines, de solutionibus. et ei qui

homines

Hominem in genere dari stipulatus est unum etiam ex
eis qui tunc stipulatoris servi erant dando promis=
sor liberatur. Ergo eodem modo liberabitur heres si
servum dederit proprium legatarii tempore legati relicti
si solutionis tempore alienus inveniatur, nam supra dicta
regula a nobis proposita cum ampliatione eodem modo
procedit in legato, ac in stipulatione l. Mevius
§. duorum, versiculo non idem et versiculo eadem quod ratio, de
leg. 2.

4. Quae quidem Marcelli et Papiniani re=
pugnantia summe dificilis visa fuit melioris
doctrinae interpretibus, nam multi ex antiquioribus
probant textum in d. §. ex duorum in legato procedere,
textum vero in d. §. Stichum in stipulatione, quorum sen=
sentia convincitur ex eodem §. duorum, versiculo eadem
quod ratio, Conanus vero lib. 6. comment. capitulo 2. Bri=
son. lib 2. de solutionibus, pagina mihi 1063. con=
firmant verba illa Papiniani, in d. versiculo eadem quod ratio,
non esse jurisconsulti, sed alicuius interpretis impe=
riti, atque ita delenda esse, quam sententiam eleganter
reprobat Ant. fa. lib 12. conjectu. cap. 12. ea ratione
nam et si verba illa non fuissent proposita nec scripta
a Papiniano adhuc ex regulis juris stipulatio ab
initio inutilis rei propriae non convalesceret, quamvis
aliena foret tempore solutionis, l. quod ab initio, de
regulis juris. cum similibus. Unde Ant. fab. lib 2.
conjectu. cap. 15. oppressus pondere dificultatis in=
quit jurisconsultos sine pace pugnare et in strie=
ta disputatione juris admittendam esse contra Papi=
nianum Marcelli sententiam in d. §. Stichum. Cuj.
vero lib. 14. observa. cap. 20. et 21. probat
loco illius verbi (unum) in d. §. Stichum legendum
esse interrogative ita: num etiam ex his. quam lecturam
et emendationem impugnat Infan. ut supra num.
42.

42. Barto. vero existimat Scaev. in d. §. duorum procedere de stricto juris rigore, Scaev. vero in d. §. Stich. de aequitate =

Nos tamen Jurisconsulto omissis 5
respondendum est Jurisconsultos in d. §. Stichum, et d. § duorum, non solum contrarios non esse, ut perperam existimabat Ant. fab. d. proxime, verum eiusdem sententiae fuisse, si animaduertamus verba illa d. §. Stichum, sed si absque aliqua emendatione interrogatiue legenda esse ita ut quaestio proponatur videlicet, utrum ille qui hominem in genere promisit, si soluat seruum, qui stipulatoris erat tempore stipulationis liberetur, quaestioni Marcellus respondit minime liberari in illis verbis, si quidem ipsa et Eei dari stipulatus est, qui eius non erat. quae verbis aperte ostendit seruum proprium stipulatoris tempore stipulationis minime solui ei posse, quod idem a Papi. expressum extat in d. § duorum, verum non idem, ita erudite explicat idem Cuj. in d. § duorum lib. 17. quaest. Papi. et similiter explicat et exponit Scaev. in l. Si quis duos 67. de solutio. Cuj. d. l. qui decem 72. §. Stichum. verum singamus, eo sit =

Rursus ex supra dictis 6.
intelligendus est Scae. in l. 1. §. ult. de reg. Catoni. ubi si tibi legatus est fundus, qui scribendi testamenti tempore tuus est, si eum viuo testatore alienaueris legatum tibi debetur, quod non deueretur si statim testator decessisset, cuius Scae. decisio praeterquamquod aduersatur nostrae regulae et doctrinae, maxime difficilius redditur ex reg. Catoni. in qua in princ. d. l. 1. qua dificultate opressus doctissimus Cuj. in §. sed si rem, institu. de leg. existimat Jurisconsultos in hac re omnino contrarios fuisse et sine pace pugnare, caeterum omissa hac sententia quae amplectenda nullo modo est, alia quae interpretatione Rogery
qua

69

quae reprobat Bar. in d. l. 1. nu. 1. magis placet sententia Acc. in d. l. 1. quam communiter sequuntur Bar. et Castren. ib. nu. 3. Donelus lib. 8. comment. cap. 18. Ant. Fab. lib. 12. conject. cap. 12. qui existimant ex regula nostra et Catoniana legatum rei propriae ita demum inutile esse si alienata fuerit legatario post factum testamentum cum pure scriptum fuit, d. l. caetera 41. §. 1. de leg. 1o. d. l. Maevius §. duorum, vers. non idem de leg. 2o. d. l. 1. in prin. de regu. Catoni. quod si sub conditione scriptum fuerit legatum rei propriae, si alienata fuerit debeatur, quia regula Catoniana non pertinet ad conditionales institutiones l. conditionalia legata d. l. 1. l. 6. versi. quod enim, l. placet 4. de regula Cato. unde verba illa d. l. 1. §. et l. 6. si cum vivo testatore alienaverit non sunt decisiva consulti, sed conditionalia testatoris. unde legatum ideo debetur rei propriae tempore testamenti quae postea alienata fuit, quoniam legatum conditionale fuit, ratio autem quare ad conditionale legatum regula Catoniana non pertinet, ex eo pendet quoniam ut apparet ex verbis illius regulae, de quibus in l. 1. in prin. illius tituli, regula Catoniana solum procedit in relictis testamento, quorum dies a morte testatoris cedit, inquit regula quod si testamenti facti tempore decessisset testator, inutile foret id legatum quandocumque decesserit non valere, et probatur expresse ex l. 3. de reg. Catoni. unde cum legatum relictum sub conditione non cedat a morte testatoris, sed ab existente conditione, merito si res propria legatarii tempore testamenti relicta fuerit sub conditione et tempore existentis conditionis aliena fuerit substinebitur legatum bonus et expressus Acc. in l. mea res 98. de conditi. et demonstra. nam

et

Ut eleganter observant Catren. in d. L. 1. num. 8. Donel. lib. 8. Comentar. Cap. 13. Legatum non ideo valet in sup.a d. specie, quod testator diutius vixerit sed quia nondum conditio extitit =

ex qua certiss.a doctri.a) Cuj. lib. 4. observ. Cap. 4. observat omnino emendandum esse scil. in L. 3. de reg. Catoni.a in libro illorum. Ahorum. Catoni.a regula non pertinet ad hereditatem. respondendum esse ad libertatem, ne alioquin) + repono aperto Marte pugnet cum L. 4. eo. tit. d.: placet Catonis regulam ad conditionales institutiones non pertinere. Ergo pertinet ad puras L. si a primo 8. de lib. et post. L. penul. de reg. juris, ideo autem ad libertatem non pertinere probant, quoniam libertatis relictae dies non cedit a morte testatoris sed ab addita hereditate L. qui putat 74. § ult.o de adqui. here. L. qui in testo. 14. de test. L. 1. § libertatibus Cod. de caduc. tollen. =

Alia tamen via compo= 8.
nendi desiderium consultorum in d. L. 3. et d. 4 de reg. Catoni.a investiganda est, et inter interpretes dissensiosos in hac difficultate, veriorem esse existimo sententiam existimantium Catonis regulam non minus ad hereditatem quam ad legata pertinere, ex proxime adductis juribus, quam sequuntur et illustrant Othomanus lib. 2. observa. Cap. 17 inf.r Goveas lib. 2. variarum lectio. Cap. 29. Robert. lib. 1. animadver. Cap. 13. licet contraria defendant Bar. et antiquiores in d. L. 3. Ant. Fab. lib. 12 conject. Cap. 19) neque obstat text. in d. L. 3. nam intelligendus est cum supra dictis interpretibus. de hereditatibus, quae mortis tempore pendent, nondum delatis; veluti relictis in diem vel sub condit. quae quidem interpretatio ex eo

deducitur

5

deducitr, naz Cuz in Sna orati[2o] et Consuntum scriptu, Sot a Csulto delegatis quoru dies n[l] ecsit stati, et Simpliciter de Ereditatibq, Credibile est de eis Ereditatibq agere. quz mortis temp[e] in Suspensio Sunt. Hec tamez interpretatio Euidenter Conuincitr, naz in L. 4. illius tituli expresse definituz exstat. Catoni. regulaz ad Conditionales hereditates Siue institutiones minime pertinere. ac per Consequens Superflua foret decisio d. L. 3. illo ho. Secunduz sup[ar] d. interpretatione // Unde omissa alia Explicati[es] Valduini in §. in extraneis, inst. de Ereduz quali[to] nu[o] 2. alia Gomez. d. Cap[es] 29 dicenduz est Papinianuz in d. L. 3. intelligendum de Ereditatibq per fideicommissuz relictis. in qq Cuz Sola Voluntas Specletr L. penul. de leg. 1. §. Cuz proponebatr de leg. 2. regula Catoni.[a] Locu non habet, quomodo interpretanda Sunt §. aliqui obscura in L. Si deportati 7. de leg. 3. in L. 3. §. 2[do] autez de J[e] fisci. exornant. Petrus. fab. et Cheua. in L. penul. de regulis juris. Osual. lib 8 Comment. Cap[us] 13. litera F, et plura Cumulant Circa d. L. 3 et 4. de reg. Catoni[a]

6[a] Matio

6.ª Illato

De Legato a debitore Creditori relicto, quando valeat, Emolumentum que contineat

quando sit utile legatum a debitore Creditori relictum =

Angustiis temporis opressi in hac Mat.ª omittemus praetor tradita ab antecessoribus nostris plura, et nostris Lucubrationibus observata, et unum aut alterum non vulgare, noba interpretati explicavimus: illud enim certissimum principium jurisprudentiae est ab omnibus Consultis admissum, Legatum scilicet a debitore Creditori relictum de debito inutile esse, nisi aliquid amplius in legato sit quam in debito. L. Si Creditori 28. cum sequenti de leg. 1. L. Mevius 66. in fine principii de leg. 2. L. 3. §. Si re. L. Si deportati 7. §. 1.º de leg. 3. L. Si creditor 13. cum sequenti, L. Legavi 23. §. Contra, de libera. legata, §. Ex contrario, inst. de legatis, cum pluribus aliis traditis pro, et contra, ab Antecessore nostro. ad nostrum titulum Cap. 2. ex num. 4. = 1

L. Si cui 49. §. Si Titio de leg. 1.º =

Inde infertur. Si Titio decem quae ego debeo legavero, et rogavero Creditori praestare, fideicommissum quidem in Creditoris persona non valet, quoniam cum legatum aut fideicommissum donationem et emolumentum debeat habere, nihil Creditoris interest in hoc fideicommisso, ac per consequens ipsius respectu inutile est, Haeres vero potest cum legatario agere, quia ipsius interest Creditori solvi, ne ab eo conveniatur, ideo propter hoc legatum valet, licet inutile sit respectu Creditoris, bonus text. et summe obscurus in L. Si cui 49. §. Si Titio: de leg. 1. et hic est unus casus (inter alios) in quo aliquando legatarius est cui commodum ex legato quaeritur 2

quaeritur, et cum eo testator in legando non loquatur ut in L. fideicommissa 11. §. interdum de leg. 3. cum similibus a Cuj. lib. 17. quaestionum Papini. in L. filio 71. §. filio genero, de editio. et demons. =

3 Huic tamen sententiae Juliani maxime adversatur textus in L. 3. §. ult. alias 4. §. ult. de liberatione legata. ut si quod ego debeo Titio sit ei legatum mei gratia, ut ego liberer, nemo intellegavit legatarium, ut et Julianus libro eodem scribit, et Marcellus notat utrumque legatum esse tam meum, quam creditoris mei, etiam si solvendo fuero, interesse enim creditoris duos reos habere, ergo in d. §. si Titio, legatum valere debet, etiam creditoris respectu cum ejus interest duos debitores habere, heredem scilicet et legatarium. in qua difficultate ommissis variis interpretationibus traditis et relatis ab Accur. d. art. Cumano, Castren. Alciati, in praecitatis juribus. Cuj. qui in interpretandis Jurisconsultorum oraculis felicior esse solet in d. juribus et lib. 17. quaestionum Papini. in d. L. Titio. § filio genero, probat veram esse Marceli sententiam in Julianum relatam in d. L. 3. §. ult. videlicet utrumque legatarium esse, quia creditor ex hoc legato lucrum consequitur, saltem in eo quod plures debitores habere incipit, qui ex contractu unum tantum habebat, neque obstare in d. §. si Titio, nam inquit ex libris Juliani Jurisconsulti esse, cuius rei conjecturam facit textus in § Julianus, qui statim sequitur in d. L. si cum, ubi secundum Julianum creditor legatarius non est, quia ut existimabat nihil eius interest, neque cum eo locutus fuit testator cum legavit, sed Marcellus notat hanc sententiam ratione de qua in d. L. 3. §. ult. neque novum est ut legatarius L. 3. §. ult. de lib. legat.

Legatarius Concedit ille cuius contemplatione legatum relictum proponitur, etsi cum eo testator non loquatur. Unde idem Cuj. d. proxime lib. 24 observ. cap. 26. observat intelligendum et emendandum esse textum in l. fideicommissa 11. §. plerumque, versic. Sic, de leg. 3. ibi: quamuis unum legatum sit. et legendum, quamuis uni legatum sit. et ibi, ut eis soluerit. legendum et ei soluerit. in quo loco similiter recte et erudite animaduertit verba illa Si decem fuerint rei stipulandi eiusdem scilicet promissoris, intelligenda ita ut legatum non fuisset relictum ab ipso promissore, nam tunc inutile foret ex nostra regula et illatis. Sed potius relictum esse a quodam tertio, ut debitor liberaretur a decem creditoribus, quo casu ideo legatum valet, quoniam creditores nanciscuntur duos debitores, unum antiquum, alterum heredem eius qui legauit, ex Marcelli sententia de qua in d. l. 3. §. ult.

Sed ut facilius intelligatur et vera interpretatio praedictorum iurium cognoscatur animaduertendum est quod antea obseruarunt Acc. in d. l. Si cui §. Si Titio, Glossa verbo non valet ibi: l. ibi alieni non debitor legauit creditori, et Cujac. Paulo Cast. et Cuma. ibi diversam esse speciem d. §. Si Titio, ubi proponitur debitor qui legauit Titio decem quae debebat, et rogauit per fideicommissum ea creditori restituere, ab specie de qua in d. l. 3. §. ult. ubi proponitur quidam tertius testator qui creditori meo legauit mea gratia quod ei debebam, unde discriminis ratio et vera interpretatio

Ratio Colligitur, nam in d. §. Si Titio, nulla utili=
litas Creditoris invenitur in Legato, nec conse
quitur plures debitores, nam licet fideicommissum
rei Legatae utiliter a legatario relinquatur L. 5.
§ ult. de Legatis 3. princ. inst. de singulis rebus
per fideicommissum relictis, tamen Cogi non potest
ut agnoscat et restituat, qua Senatusconsulto
Pegasiano solum Cogitur fideicommissum restituere
qui rogatus est universam Hereditatem restituere, non
vero res singulas, L. Cogi 16. § et generaliter, ad
Trebellianum, exornat Done. et cum pluribus Illi=
gerus Litera C. lib. 7. comment. cap. 22. at
vero in d. L. 3. § ult. Legatum in Creditoris per=
sona consistit, quia commodum consequitur saltem in eo
quia duos debitores habet, qui unum tantum habe=
bat, Heredem scilicet testatoris a quo legatum relic=
tum fuit, et debitorem suum proprium antiquum,
et quidem non ita exornarunt Acc. et interpre=
tes proxime relati, sed ita intelligendi sunt =

4 Caeterum et hinc superior
nostra illatio difficilis summe redditur in hac specie,
nam si Titio genero meo dotis filiae meae nomine
heres centum dare rogatus fuerit, non tantum filiae
Legati petitio datur cui dotis nomine consultum vo=
luit pater, verum etiam et genero creditori L. Titio
71. § Titio genero. de Solutioni. et demonstra.
Cui tamen genero nullum commodum quaeritur ex hoc
Legato, tanquam relictum a socero debitore dotis,
ac per consequens ex nostra illatione inutile legatum
non poterat producere actionem, et in specie probat
Gaius

Gaius Consultus in L. Servo legato 69. § Si testator vers.º nec solum, de leg. 1. ff: non enim gener aut sponsus sed et filia habet actionem, cuius maxime interest, id est, cuius utriq. interest, et in L. Usucapionem, de usucapi. // qua in difficultate explicanda placet multum judicium Cuj. lib. 17. quaestionum Papinia. in d. §. Filio genero existimantis in d. L. Servo, § Si testator, ideo genero actionem pro legato non competere, quia quantitas relicta a socero dotis nom. antea promissa fuerat, ac per consequens tanquam legatum relictum a debitore creditori inutile est ex n.ra illati. et traditis in proposito in L. 9. Col. de dotis promi. quam sententiam confirmat ex princ.º eiusdem §. in quo testator jussit quosdam ex heredibus suis aes alienum solvere, quo in specie inquit consultus creditores non habere actionem ex legato licet cum eis loquutus fuerit testator, quia nihil interest creditoribus, coheredibus d.º actionem competere quorum interest, mox subjungit nec solum hoc casu alius habet actionem quam cui testator dari jussit, sed in aliis quoque veluti si filiae nom. etc. Ergo ut exemplum recte conveniat, intelligendum est cum socer genero dotem antea promissam et debitam legavit, caeterum in d. §. Filio genero, quantitas legata dotis nom. non erat antea promissa nec debita genero, ac per consequens inquit Papi. et gener non solum potest agere, verum etiam agere debet, ne scilicet soluto matrimonio teneatur quantitatem illam dotis nom. restituere, quae interpretatio confirmatur ultra Cujacium ex illis verbis:

Legati

Legati quidem emolumentum ad Seiam, quae dotem habere incipit, pertinebit, igitur ante legatum Seia dotem non habebat =

§. Antequam tamen quam ad ulteriora verba nostrae definitionis perveniamus, superest explicare unum valde difficile, ex quo probari videtur, legatum valere non solum cum nulla utilitas legatarii reperitur, verum etiam cum damnosum est legatum pro qua parte expendo obscurum Jurisconsulti responsum in L. Imperator 70. §. Si centum de Leg. 2. ubi si centum legatis, duplum restituere rogatus fuerit, legatarius ad summam legati videbitur admisisse fideicommissum, si autem post tempus relictum, supradictum fideicommissum fuerit usurarum tantum additamentum adimit, non vero ex extrinsecis legatarius cum pecunia legata adquirit. Ergo legatum illud validum fuit sine utilitate legatarii, et magis difficile redditur in 2.a specie, cum quantitas certa legatur, et rogatur legatarius rem propriam etiam majoris aestimationis et pretii restituere, quo casu non est audiendus legatarius legato percepto, si velit computare rem usque ad quantitatem relicti // Cui dificultati respondendum est in 1.a atque 2.a specie Papiniani legatarium potuisse agnoscere vel repudiare legatum, unde si agnovit credendum est commodum in legato habuisse nam dum legatum alicui datur etiam si gravatus fuerit restituere, consequitur commodum consensus, juxta tex. in L. fideicommissa 11. §. plerumque de leg. 3. et tamen ita intelligendum et temperandum est ut non utiliter oneretur ultra quantitatem relicti, quoniam ad fideicommissi valorem commodum pecuniarium requiritur, arg. tex. in L. fideicommissum 78.

L.

L. plane 94. §. ult.º de leg. 1. de quo fecu multa
Illiger. lib. 8. Comment. Cap. 2. Litera N
et Cap. 7. Litera A. idem probat Text. ita intel=
ligendus in L. Assignare 7. de assigna. Libert.
Cod. Si certa quantitate legata, legatarius one=
ratus fuerit rem majoris estimationis propriam
restituere, legato percepto tenetur rem restituere
legatario, neque in hac specie ultra vires legati
rogatur, nam agnoscendo legatum censendus est
rem suam non pluris estimasse, juxta Text. in d.
L. plane 94 § Si cui penult.º de leg. 1.º melior
Text. in L. Sed si non servus 36. ad. leg. falci.
Explicant Bart. Castre. Alberi. Cuma. et
Antiquiores, Cuj. lib. 20. qq.[umo] Papinia, in d.
L. Imperator. §. Si centum, Cuj. recte observat
non idem procedere si rem alienam rogatus est lega=
tarius dare, quia tunc non tenetur eam redimere
si majoris estimationis est, quam legatum. bonus
et difficilis Text. in L. 6. de fideicom. Libert.
quia non possumus dicere estimationem rei alienae
pendere ex voluntate legatarii, sicut pendet
rei propriae estimatio, quam rem prosequitur et
exornat idem Cuj. lib. 60. Pauli ad Edictum
in d. L. 6

In definitione

IN DEFINITIO,

a defuncto relicta.

1 Dicitur praeterea in defini. Justiniani a defuncto relicta, cui respondit Modestinus in L. Legatum 36. de leg. 2. ff. donatio testamento relicta, quia verbis Justiniani et modestini significatur legatum donationem esse revocabilem, cum natura ultimae voluntatis, non vero donationem irrevocabilem inter vivos, quae quidem ex plurium sententia testamento fieri non potest, quod quidem plures existimant procedere non solum cum testamento donatio per verbum legati celebratur, verum etiam et si verbo donationis legatario praesenti et aceptanti testamento donatio facta proponatur. qua in re apud interpretes valde agitatum est, et ab omnibus nostris antecessoribus animadversum non est, utrum testamento donatio irrevocabilis fieri possit, cum legatum relinquitur legatario praesenti et aceptanti, quae quidem investigatio in ~~punto~~ puncto juris difficilis est, et ad forenses disceptationes valde utilis et necesaria in qua negativa sententia probatur ex sequentibus: 1º. nam verbum donationis testamento scriptum non semper usurpatur de contractu donationis, sed aliquando intelligitur secundum subjectam materiam, bonus et singularis textus in L. Si uno 16. alias incipit, L, ex conducto 15. § Papinianus. ff. in L. Locationis 29. Locati. et argumento textus in L. damni 43. in principio de dam. infecto, subjecta vero materia cum testamentum sit, ubi donatio scripta est. sequitur

An donatio testamento fieri possit irrevocabilis.

Non semper verbum donationis in testamento accipitur de contractu. sed aliquando intelligitur secundum subjectam materiam =

Quod natura ipsius erit revocabilis. Deinde quia Legatum ttto. relictum dicitur, donatio ttto a defuncto relicta, et tamen legatum revocabile est usque ad ultimum vitæ exitum toto tit. de adimen. leg. Ergo et donatio ttto. scripta revocabilis erit, nec obstat præsentia et acceptatio legatarij, quia hæc non faciunt contraria Legato, pro qua parte expendendo gl. in l. si quis ita scripserit 14 de rebus dubijs. in l. dicta 22. Cod. de ttis. in §. legatarijs. inst. eo tit. de quibus juribus videndi sunt Cuj. lib 9. observa. Cap. 37. infi. et Rebardus. lib 2. Conjectane. Cap. 20. Duarenus ad tit. unico de ttis Cap. 6. Ant. fab. de Error. pragma. decade 66. Errore 1o. et 2o. Caron. lib 1. Verossimi. Cap. 10 // 3m. fundamentum deducitur ex eo quod quis debet uno contextu ttm. facere ita scilicet ne alienum actum immisceat l. heredes palam 21. §. 1o. de ttis. l. cum antiquitas 28. Cod. eo tit. contractus vero. sive donatio irrevocabilis alienus actus est a ttto. nam contra contraxerunt gesserunt, non pertinent ad jus testandi. l. contra 20 de q. S. igitur donatio facta in ttto. potius usurpatur pro Legato, quam pro actu contrario donationis inter vivos, ex quibus Sane fuerit Sententiam Socinus et relati ad. nram rubricam num. 63. Caldas Perei. in l. si Curatorem. Cod. de in integrum resti. verbo sine Curatore, num. 19. verbo sic, contrarium tamen Joa. fab. et Cumulati a Guqui. lib 5. Contro- versiarum Cap. 32. in prin. et insinuare videtur Ant. fab. de Erroribus, decade 43. Errore 2 =

Contrariam tamen

Sententiam tenent Bald. in l. cum num. 3. Cod. de

38 70

S. deliberandi, Cinus, Dinus et plures in locis positis a Tiraq. de J. Constitu. 1.p. glo. nu. 23. et 2.p. ample. 23. eleganter Ondedeus Consilio 44. pertotu. Manti. lib. 1. de Contractibus tit. 13. ex nu. 10. Peralta in L. Lucius la 1a nu. 12 de Leg. 2. Garzia, discepta. foren. discep. 247. nu. 23. Menochi. lib. 4. presumpt. 105. ex nu. 14. Menchaca. Controver. Illustri. Cap. 51. nu. 1. vers. contrariam parte. Mieres de majoratu 1.p. q. 23. nu. 31. et q. 31. fere pertota. Joan. delcastillo lib. 5. Contro= versia. Cap. 86. nu. 42. Ceball. practi. q. 140. a nu. 5 = que quidem sententia sequentibus jurisprudentie fundamentis fulcitur = 1. nam verba non sunt improprianda sed proprie intelligenda L. non ale= ter 69. de leg. 3. L. labeo 7. de supel. lega. et interpretanda sunt in potiori et potentiori significatu, auro. text. in L. quesitur, de statu hominum, in L. in testis de reg. juris. in Cap. si pater de testis in 6. ergo donatio facta in testo. potius de dona= tione inter vivos irrevocabili, quam de legato accipi= enda est, cum hec sit magis plenior et propria interpretatio. 2o. Cum in testo. presenti et acceptanti sit donatio, videtur res magis aperta, quoniam lega= tum revocabile presentiam aut acceptationem legatary non requirit L. cum pater 77. §. surdo de leg. 2. cu= jus contrarium in donatione procedit L. in omnibus rebus 53. de obli. et acti. L. absenti 10 de dona. cum si= milibus. 3o. facit nam et in testo. potest fieri contrac= tus irrevocabilis secundum veriorem doctrinam, que fulcitur et aprobatur ex vera interpretatione d. L. heredes pala. § ulo. de testis. de qua infra, L. Cum quis decedens 37 §. Codicilis de lega. 3. L. assig= nare

assignare). de assign. libert. l. impuberem 22. §. qui liberti ad l. Cornelia de falsis, in qq assignatio liberti n. est legatum nec fideicommissum, & tamen testo. fieri potest, l. 1. §. assignare, de assigna. liber. deinde fulcitur juribus expressis in l. n. est mirum 26. de pigno. act. in l. ex sententia 29, de testa. tutela Ib: quoniam promisisse, juncta l. spadonem 15. de excusati. tuto. et, in §. 1o. in l. eandem 9. de duobus reis Ib: testo. in l. si unus Cod. de pact. Ergo donatio facta testo. in favorem praesentis & acceptantis n. erit legatum sed contractus irrevocabilis ═

Ex qq n. ita expressatis ab interpretibus relatis, existimo tam scolastica disputatione qua praxi certum esse donationem simpliciter testo. factam, etiam per verbum donationis accipiendam pro legato revocabili ut erudite defendit Matt. ti. 46 8. de contractu. ti. 1. num. 37. Ad. Si testator testo. donaberit rem alicui praesenti & aceptanti. donatio inter vivos irrevocabilis, potius quam legatum concebitur. Ex juribus & doctoribus traditis pro 2a. sententia ═

Quando de revocabili donatione sive legato, verbum donatio testo. scriptum intelligatur.

Nec obstant contrariae sententiae fundamta. n. 1mo. nam procedit cum in dubio sumus, tunc enim verbum donatio testo. scriptum intelligitur de legato revocabili quatenus legatum donatio est, atque ita secundum subjectam materiam in dubio usurpatur verbum illud, n. vo. de donati. irrevocabili; si vo. contrarium appareat ex voluntate testantis, & ex subjecta materia 4

Materia veluti ad donatio[nem] ttt[ament]o scripta sunt in favore presentis et acceptantis pro donati[one] irrevocabili accipitur cum ttt[ament]o fieri possit ex sup[r]a dictis. Non etiam obstat legatum donationem esse revocabilem ex ti[tul]o de adimen. leg. nam Iustinianus non dixit absolute donationem esse, sed a defuncto relictam. et Modestinus ttt[ament]o relictam ttt[ament]i autem natura est ut revocari possit pro libero arbitrio usque ad mortem juxta sup[r]a tradita = | Utcunque legatum donatio non est. sed a testatore relicta, quo revocabilis efficitur =

Non obstat tandem

§ Ultimum fundamentum deductum ex d. l. heredes palam §. ult[im]o de ttt[amen]tis. l. cum antiquitas co[dice] eo ti[tul]o. qq. lovis statutum est ttt[amen]tum uno contextu faciendum esse. ita scilicet ne alienus actus misceatur. contractus vero sive donatio irrevocabilis extraneus actus est a ttt[ament]o d. l. iba ro de V. S. nam licet eo fundamento superatus fa= qui. lib. s. strober. cap. 32. existimaverit donationem inter vivos irrevocabilem ttt[ament]o fieri posse, ttt[amentu]m tamen inutile esse; ego arbitror ttt[amentu]m nihilominus valere et donationes, et vi contractus si presenti et acceptanti donatus fuerit neque obstat textus obscurus in d. l. heredes. § ult[im]o. nam procedit eo sensu ut quod ttt[ament]i non valeat contractus sive donatio irrevocabilis ttt[ament]o scripta sed in vim contractus aut donationis. nam alienus actus est a ttt[ament]o d. l. iba. atque ita ex voluntate eius qui donavit acceptatione sequuta subsistebitur ut contractus, pro qua sententia expendo ultra omnes textum mente tenendum in l. ult[im]a de revoc. don. quem notat Cuj. lib. 9. respons. | l. heredes palam §. ult[im]o de ttt[amen]tis. l. cum antiquitas co[dice] eo[dem] ti[tul]o =

respons. Pauli. Et ita tenendum est. quidquid Gofredus in d. L. Heredes. §. Ult.o num.o 6. Contendat in hac specie scilicet ad Sanguinis effusione defendendum Testamentum esse nullum, Cuius Sententia quae postea fuit Faquinei et supradictas Convincitur Concludenter ex eo, nam Contractus est actus modicus, id est, modici temporis, modicus autem actus, non dicitur alienus aut extraneus, et licet fiat actum uno temporis. Et Contextu celebrandum. arg.o text. in L. 1. § 1. de V. O. melior text. in L. duos 6. § Ult.o de duobus reis. notat Illig.e. ad Donellum lib. 6. Commen. Cap. 8. Litera C. Quam Sententiam verissimam esse, ex eo maxime Comprobatur, nam quod dicitur in supradictis d. iuribus Testamentum uno Contextu fieri debere, intelligendum est non de scriptura ipsa Testamenti. sed de solemnitatibus, atque ita Testamenti scriptura potest una die Confici, et post multum temporis intervallum possunt Solemnitates adhiberi, ac per Consequens quantumvis Contractus scriptus in Testamento sit alienus actus, non tamen viciatur Testamentum si Solemnitates uno Contextu adhibeantur L. hac Consultissima 21. § in omnibus Cod. de Testamentis. Explicat Done. lib. 6. Commentariorum Cap. 8.

6 Ex qua doctrina observo

unum

Unum satis singulare et ad praxim valde necessarium, nempe donationem factam in testamento anovitio in religione cum aceptatione donatarij praesentis intra duos menses, a die professionis fieri debere, aliquin inutilem esse ex nova dispositione Concilij Triden. Sessione 25. de regula Cap. 16. Si vero donatio simpliciter testamento fuerit scripta etiam a novitio facta extra terminum duorum mensium valet et tenet, quoniam talis donatio legati potius naturam revocabilem, quam donationis irrevocabilem habet, Concilij autem dispositio non procedit in testamento aut ultima voluntates, quippe qui testamentum factum a novitio ante duos menses professionis et sine licentia ordinarij sustineri, et legata in eo relicta tenent. Exornant et explicant Navarr. Comen. 2o de regula num. 51. Gutierez lib. 2. Canoni. Cap. 1. ex num. 31. Valasc. de partitio. Cap. 16. ex num. 15. Zeballos practica. q. 63. num. 6. Zenedo cum relatis Colecta. 50. ad decretum inf.. Novissime Pater Thomas Sanchez lib. 7. de statu religio Cap. 5. ex num. 13. Donatio vero scripta in testamento in favore praesentis et aceptantis cum naturam ultimae voluntatis revocabilem non habeat sed donationis, non valet sine licentia ordinarij et intra duos menses professionis ex d. Tridentini decreto. Observant in terminis Nava. lib. 3. Consilio. fi.o de regula. Consilio 83. Pater Thom. Sanchez ubi proxime =

Deinde ex sup.a dictis infertur certa resolutio ad illam celebrem et satis agitatam in

quid juris sit in donatione facta in testamento anovitio in Religione, cum aceptatione donatarij praesentis.

An irrebocabiles maneat, melioratio in fabore presentis et aceptantis traditi. Sequta et ttto. facta =

in omnibus tribunalibus Controuersia; Vtru scilicet meliorатio facta in fauore filij aut nepotis presentis et aceptantis traditi. Sequta etiam ttto. scripta irrebocabiles maneat, quasi traditi facta ex Contractu, potius qua ex ttto. aut legato, iuxta dispositione legis 17. Tauri. que hodie est, L. 1. tto 6. lib 5. noue recopi. et [redacted] habetr meliorationem factam cum traditi ex causa Contractus inter viuos irreuocabile esse, quas in q. interpretes inter se maxime digladiantr. Tello fernandez in d. L. 17. nu 86. probat meliorationem ttto. factam traditi Sequta irrebocabile fieri, quonia traditio ex causa donationis, seue Contractus. potius qua ex Causa legati facta videtr, qua doctrinam sequntr et illustrant Grego. lopez in L. 2. tto. 15. parta. 2. Ybo maioria. Colu. Vla. Moli. lib 4 de primoge. Cape 2 nuo 19. et Comune referunt Matien. in L. 1. tto 6. lib 5. recopila. Glosa 4. ex nu 25. Ant. Gomez tomo 1. Variaru, Cape 12. nu 4. Azeuedo in d. L. 1. ex nu 28. Jo. Andr. Angu. de meliorationibus Glosa 8. nu 30 Verso. in q autem principali. ex doctrina Acc. in L. legatu, de leg. 2. Contraria tamen Sententia et quide perpera ni falor defendunt Ant. Gomez d. L. 17. Tauri; nu 24 et Vlo. Matien. d proxime nu 27. qui afirmant legatu n amittere natura legati reuocabile ex eo qd ab ypso testatore res legata tradita fuerit, pro qua parte Consideranda in L. 4 de adimen. leg. in L. lucius titius 22. de leg. 2o.

2°. Ceterum Leges ad[versae] non obstant, nam in d. L. 4. nullum verbum reperitur de traditione rei Legatae facta a testatore, atque ita nihil probant =

8 Maiorem difficultatem habet difficile Celsi responsum in d. L. Lucius. §. Testator militiam et pretium eius dicto reliquit Publio Mevio, Sed cum Supervixisset testator vendidit militiam et pretium tradidit Publio Mevio, post mortem testatoris Publius Mevius militiam et pretium eius iterum ab heredibus exigebat, inquit Celsus pretium militiae praestari non oportere nisi Legatarius ostenderit testatorem post factam Solutionem sive traditionem iterum pretium militiae accipere voluisse, et si partem tantum pretii vivus testator Publio Mevio dedisset, alterius partis superesse exactionem, nisi poenitentia testatoris ab herede fuerit probata ergo poenitentiae locus est, ac per consequens traditio facta non videtur ex causa Contractus sed potius ex Legato. Deinde Subtiliter considerato ille est, nam si legatum de quo et traditum a testatore transiret in donationem irrevocabilem nulla foret dubitandi ratio, quoniam tradito pretio militiae a testatore videtur donatio Celebrata, ac per consequens ex Legato iterum peti potuisset, ut considerat Pau. Cabr. in eadem §um. igitur cum Celsus contrarium respondeat, videlicet ex Legato pretium aut militiam iterum peti non posse, manifeste insinuat traditionem factam a testatore Legati naturam et Solutionem habere; Nihilominus tamen contrarium verius esse existimamus memores L. Lucius Titius 22. de Leg. 2°.

Legatum

Legatum per traditionem a testatore factam transire in Quaestionem sive donationem irrevocabilem; neque obstat Textus in allegata L. Lucius, nam hic in 2.da parte habetur potius probat nostram sententiam, siquidem cum testator legatario tradidit partem pretii militiae legatae, in altera parte nondum tradita legatario superest actio nisi haeres probaverit testatorem revocasse legatum, ergo in parte non tradita manet legatum cum natura revocabili, non vero in parte tradita. Non etiam obstat 2.da Consideratio ex d. L. Lucius deducta, nam ratio dubitandi apud Celsum illa subtilis fuit quod legatum relictum fuit alternativum militiae aut pretii, quo casu traditione facta a testatore ~~pretii dicendum~~ ~~videbatur~~ pretii dicendum videbatur traditionem inducere donationem, ac per consequens ex legato superesse actionem ad consequendam alteram rem legatam; juxta textum expressum in L. Cujusmodi 84. §. Stitio Sticus de Leg. 1. Cujus contrarium probat nihilominus Celsus: Sed ratio differentiae est quia in amicitia redigunto [illegible] in d. L. Cujusmodi. §. Si Stitio. Cum d. L. Lucius est quia pretium non erat diversum a militia, sed potius quod ex ipsa militia exigi poterat, ac per consequens unum tantum unius rei legatum censetur in d. L. Lucius. Ergo tradito pretio militiae legatum extinctum fuit licet traditio donatio irrevocabilis inducatur, secus vero cum alternative una et altera res diversa legatur, nam tunc tradita

a

a Testatore altera eo donati superet legatum in altera l. cuiusmodi. § Setitio sicuti quod praestitum in d. l. Lucius. Et militia unum legatum non 8°. diversum constituunt, arg. text. in l. Titius 36. §. 1° de leg. 1. nam si diversum foret legatum traditio unius rei in altera superesset pro legato actio cum traditio donationem induceret, non pro legatum, quia omnia intelligenda sunt nisi contrarium appareat eo voluntate testatoris et quia contulit effectum meliorationis etiam traditione facta post mortem suam, et tradidit cum commemoratione testamenti aut legati, nam tunc remanet traditio revocabilis cum effectu ultimae voluntatis ut considerant Moli. Gre. Lop. et communis relata sententia sup.ª

9 Et apud Iustinianum in defi.e legatum donationem esse a defuncto relictam a Modestino in d. l. legatum dicta donatio testamento relicta, ut percipiatur non sine misterio a Iusti.° immutatum sciendum est legatum verbis directis testamento tantum antiquo potuisse relinqui, non vero codicillis, licet fideicommissa verbis obliquis testamento non solum, verum etiam codicillis utiliter relinquerentur, ut scripsit Ulpi. in fragmentis tit.° 25. Iusti. in §. praeterea. de fideicom. hered. unde legatum non nisi Latinis verbis poterat relinqui, fideicommissum autem Latinis, Graecis, alia ve lingua utiliter scribebatur l. fideicommissa 11 de leg. 3. videlicet quia Latina verba erant directa civilia et legitima atque ita directe relicta non nisi Latinis verbis utiliter praestabantur, ergo ea

d.

V.º Vba n. Sunt Civilia nec directa, bonus
Vbis in L. directas 14. Co.es de testam. manu. Et
fabore libertatis greca Vba pro directis ha=
bentr, Explicat et exornat Illioer. lib.
8. Comentarioru. Cap. 2. Litera C. vndeqq
juris Civilis Sunt Latine, que juris Gentiu
Grece et quacunq Lingua Cfici poterant, L.
Cun inutilis 8. § Vlt.º de aceptilati. Vnde
merito dubitatu fuit in L. qui tto 20. § Vlt.º
de tts. an testes qui Lingua latina Ignorant
Vtiliter adiberentr. tto. Hinc etia nnulli Exis=
timant stipulatione juris Gentiu esse, potius
qua Civilis, quia tam latinis qua grecis Vbis
alia Ve lingua Vtiliter Celebrabatr L. 1. § Vlt.º
de V.O. § 1. inst. eo tit.º Licet alij probabe=
rint juris Civilis potius esse. Ex L. 1. § penul.
de Ctra. empti.e L. 1. Locati, L. quoties 14
§ Vlt.º de nuat, junta L. deportatus 15. de
interdic. de qua re et Sciliati. Supª dicto=
ru juriu Videndi Sunt Cuj. in d. L. 1ª
§ Vlt.º et V.O. Ant. faber in ration. ad L.
in persona 30. § 1. de pactis. Igitr Cu jure
antiquo Legata n. potuissent nisi tto relinqui,
merito Modest. in d. L. Legatu dixit Legatu
esse Donatione tto relicta, Ceteru omnia
post Iustinianu in L. 2. Co.es Commu. de lega.
n. Solu tto Veru etia Codicilis potest legatu
Vbis directis relinqui in Iustinianea difinitio
dicetr Legatu Donatio a defunto relicta scili=
cet tto Vel Codicilis = 10.
Que diximus Iure antiquo Legata n. potuisse co=
dicilis

71

dicitis praestari ante Justinianum intelligenda
sunt, nisi Codicilli testamento fuerint confirmati, in
quibus legata et libertates directe relinqui pos=
sunt, nam licet ad valorem Codicillorum specialis
confirmatio testamento facta necessaria non sit, requiritur
tamen ut legata in eis scripta substineantur
l. 3. § ult. l. conficiuntur 8. § ult.º de jure codici=
lorum, l. libertates 43. de manu. testamento ratio est
quia eorum Codicillorum jus singulare est ut
quaecumque in his scribitur perinde habeatur ac si
in testamento scriptum foret l. 2. § Codicillorum. l. quem=
dam. § 1. l. conficiuntur 8. § si post factum
de jure Codici. l. quidem 14. Co. 4º. exornant late
Decianus Consilio 65. num. 18. Volum. 2 et Volum.
3. Consilio 38. num. 70. Done. lib. 7. Comenta.
Cap. 19. Ant. fab. lib. 10. Conjectura. Cap. 20.
et considerant pro hac parte Cujacius in l. impuberem
22. § Codicillos, ad leg. Corne. de fal. Unde anti=
qua fuit certa et cognita differentia Codicillorum
scilicet ante testamentum factos minime valere nisi testamento
vel Codicillis postea factis judicio supremae volun=
tatis retinerentur ut Papini. docet in l. 5. l. Plo=
tiana, 18. de jure Codicillo. Codicilli vero post testamentum facti
substinentur absque aliqua confirmatione d. l. 3. § ult.º
illo tit.º l. 5. § qui principale, de his quae ut indig.
l. 1. Co. de codicillis: id quidem postea immutatum
fuit Imperatorum constitutionibus, quibus cautum Codi=
cillos etiam ante testamentum scriptos absque aliqua confir=
matione valere si non appareat defunctum mutasse
voluntatem. § non tantum. inst. de Codicillis, de qua
re controversia est, inter Ant. fab. lib. 15. conjectu.
Cap.

Cap. 15. et Cuj. lib. 18. obserua. Cap. 7. de quorum sententia vera, et interpretatio textus in l. 2. §. Codicillorum, de ff. Codi. videndus est late Antecesor noster ad nostrum titulum Cap. 2. ex num. 4. vbi plura ita explicat =

De testis illis Iustiniani definitionis 11 ab heredes prestanda diximus nulla proxime circa explicationem textus in l. Lucius 22. de leg. 2. illud enim tantum animaduertendum est legatum regulariter a testatore relinqui vt ab herede post mortem soluatur, licet aliquando ex voluntate testatoris possit ab ipso tradi. Vnde haec verba necessaria non esse in definitione cum pluribus disputant et exornant Bart. in l. legatum 37. ex num. 1. de leg. 2. et Cuj. pluribus Preclar. ad nostrum titulum Cap. 2. num. 8. et 24. et. Videnda sunt quae libenter ommittimus =

Sequitur

SEQVITVR TRACTATVS
de Coequatione legatorum et fideicommissorum ad § 1. de leg. 1.

1 Brevis et laconicus stylus erit nostra enarratio
in hoc tractatu in quo tot sunt, quot sunt commentaria
interpretum et antecesorum volumina. et nucleum po-
tius transcriptum quam scriptum ipsum conferetur, nisi
ultra tradita selectiora quaedam observatione digna pro-
feremus, etenim ex supra dictis in nostris commentariis
ad nostrum titulum et illustrandis in sequentibus ad §.
Cum filio 11. eiusdem tituli, plures olim fuisse differentias
inter legata et fideicommissa, satis superque colligitur
plures etiam enumerantur ab Ulpiano in fragmentis titulo 24
et 25. quae ex variis jurisprudentium libris adjiciuntur
plures a Duareno ad nostrum titulum et lib. 2. disputa.
cap. 9. Donel. lib. 8. comm. cap. 2. Ant. Fa.
lib. 6. Conject. cap. 1. Alexan. Turamini in in-
storo lib. et tractatu de coequa. lega. ma-
xime cap. 1. et 3. Osvald. ad Donel. d. cap. 2
Litora C. a quo transcripsere nostri antecesores. igitur
antequam ad alias differentias non traditas a DD.
perveniamus, videamus de quaedam traditis, quae diffi-
cultatibus implicentur.

2 Praecipua differentia inter
legatum et fideicommissum ab interpretibus relatis
illa proponitur, nempe legata jure ordinario per
formulam sive actionem et judicem specialiter da-
tum peti convenisse, l. Eiusmodi 84. §. N. ,
de leg. 1. l. Si id ex Pamphila 33 de leg.
2. fideicommissa vero non per formulam aut acti-
onem jure ordinario, nec per judicem deputatum, sed
per ipsum praetorem extraordinaria persecutione pete-
bantur l. Filiis 35. vers. item, de auro et argento legato.

juncta L. 1. § medicoru. de Varijs et Extraordi. Cogni. de qq juribus Videndi sunt Duare. in Apologia de jurid. obseru. 6. Morla in Emporio ti.º 2. q 17. nu.º 17. L. pecunie §. persecutionis ff. de V. S. Vlp. in fragm. ti.º 25. Vers.º fideicommissa de qq juribus Videndus est Duare. lib. 2 disputa. ti. Cap. 9. que quidem differentia ita absolute proposita a DD relatis et antecesoribus nris, ita temperanda esse obseruamus, Vt in fideicommissorum juditio Extraordinario prætor ipse Cognosceret, Executio V.º restitutionis fideicommissi mandaretur judici ad Exequendum dato, et ita interpretanda et declaranda in L. penult. de Vsuris in L. sicut 12. de Leg. 3. in L. Sig.do 109. §. vlt. de leg. 1.º notauit Gottofre. in d. L. pen. litera D. Cuy ad Tract. 9. ad Africanum Cuius Contrarium in judicijs ordinarijs obseruatur, in quibus Cognoscebat judex datus Executioni vero mandabat qui dederat Vt in L. a Diuo Pio 15. de re judi. ad quam quidem differentiam respexit Iustin. Imper. in L. 1. C. Comunia de leg. dum inquit missionem in rem, per scrupulosas quasdam ambages fieri Consueuisse.

Fulcitur etiam ratio superiori antiqua differentia inter Legata et fideicommissa que non obseruarunt Antecesores, nempe actiones omnes juris ciuilis esse in L. 2. §. deinde ex his Legibus. de orig. juris, quo sensu Ciuiles appellantur in L. in Comodato §. Sicut. Comodati. in L. 3. Vers.º Sed Signatis. nautæ. Caup. et stabu. L. actionum genera 24 de O. et act. §. Sed iste quidem inst.a de actio. nec ab hac sententia

Sententiae discedendum est, propter communem sententiam contrariam, quae cautis actiones pene omnes jurisgentium esse, de qua per interpretes in l. ex hoc jure ff. de just. et jur. ... nam quatenus factis pro formula accipitur, omnis juris civilis est, exornant Forca. dialo. 82. Altera. Lib. 3. parerg. Cap. 12. Donel. lib. 8. comment. Cap. 2. Litera b. Pichar. ad rubri. de action. ex num. 16. Unde actio sive formula pro fideicommissi persecutione non erat juris civilis, quoniam leges fideicommissa juris necessitate non habebant §. 1. inst. de fidei. hered. Indeque alia differentia antiqua ab Antecessoribus viris proponitur inter legata et fideicommissa, nempe traditione facta ex causa fideicommissi dominium non transire in fideicommissarium sed tantum bonitarium jus, et in detentione consistit juxta theoph. in l. 4. ... Si usufr. pet. ita decebamdus cum l. Terentius 42. de usuris. quia traditio ex causa fideicommissi facta nuda censetur, quasi non praecedenti causa legitima juris civilis cognita, nuda autem traditio non transfert dominium l. nunquam 31. de acq. rerum domin. traditione vero facta ex causa legati dominium transire in legatarium; probant multa quae a nobis tradita sunt in 2a. Mat. exornant Ant. fab. lib. 7. conjec. Cap. 4.

4 Haec tamen differentia ab omnibus nostratibus communiter recepta difficilis constituitur ex textu satis obscuro, in l. Papi. 43. in fin. ad Treb. ... si quis heres institutus fuerit ex semisse, et rogatus restituere hereditatem, eam suspectam dicens compulsus adierit: deinde fideicommissarius ignarus sit adcrevisse portionem coheredis post restitutionem suae portionis inquirit Ulp. in hac

speciē, utrum apud sit fideicommissario alia actio ex qq. Ubis colligitur fideicommissarium pro fideicommisso consequendo actionem habuisse =

Qua difficultate opprē interpretes iuniores (explicitarent) textum illum mendosum esse cuius lib. 12. obser. cap. 12 probat verba illa (alia actio) legenda esse alia aditiones. Ant. fab. de Erro. pragm. deca. 50. Erro. 4. Veter confirmat legendum, ita (alia coactione) verum eius ommissis dicendum est actionis nomen latius acceptum, nonnunquam persequtionem etiam extraordinariam comprehendere, id quidem licet illico probauerit ex d. l. pecuniae 178. §. actionis et §. H. de V. S. ad donellum lib. 7. Omen. cap. 26. littera B, minime tamen id colligitur ex illo textu, id tamen probatur ex l. Ubis 1. de sta. hom. ubi omne ius quo utimur, vel ad personas, vel ad res pertinet, siue ad actiones, quo verbo nullus dubitat id persecutio extraordinaria comprehenditur, utque etiam utiliter colligitur ex verbo illo persecutionis de quo in definitione actionis in §. 1. insti. de act. texto expressum in l. actionis 34 de V. S. et explicant Rebufus et Sedeus. Ant. ... lib. 20 Obiectu. cap. 10. illico. ad Done. lib. 19. Omen. cap. 2. litte. D. et ita interpretanda sunt verba illa d. l. Papinianus. ubi. alia actiones id est persecutione nam persecutio extraordinaria non distinguitur ab actione nisi quoad formam cognitionis, iuxta tradita a nobis sup.a et relata in proposito a Pichar. in §. restituta num. 18. insti. de fideicom. Erre. = 6

Differentiam tamen ab Antecesore nostro admissam et a nobis sup.a inchoatam inter legata et fideicom. scilicet ut ex legato dominium transferatur, non vero ex fideicommisso iuxta textum

in d. l. 3. de usufr. petit. cum Cravinatius ad hanc Cius. nostro 3. Vero non esse otiosum, imo legitimo intellecti in l. 1. C. de commun. de leg. verius esse ex causa fideicommissi, restitutione et traditione facta dominium vero civile et quiritarium transire, non minus quam in legatarium ex his in l. 42 de usur. et absolute dicit dominium ex causa fideicommissi acquiri, quidquid Ant. Fab. lib. 7. Conject. cap. 4. et in jurisp. Papin. tit. 12 princ. 7. illat. 1. existimaverit, dominium tantum bonitarium transire. Deinde probatur nostra sententia ex l. 1. §. Cuius ff. ad Treb. ubi Imp. Senatusconsulti recensentur, interque illa in quo ius fructus transfertur. Ergo in fideicommissarium ius id est dominium transfertur, et quidem ius dicitur in certa definitione tradita a Bertr. in l. 1. §. differentiae de V. et V. ar. et Cravinata a Done. lib. 9. Comm. cap. 8. neque obstat quod in contrarium ab Antecess. nostris considerantur cum Ant. Fab. loco supra citato, non 1. mo ex d. l. 3. de usufr. petit. nam ille tex. loquitur de usufructu alienae rei fideicommissi causa tradito bonae fidei possessori, cuius legitimum dominium non quaeritur, nisi impleta usucapione — l. 3. de usuca. cum similibus, quod quidem manifeste probatur ex illis verbis ibi: quamdiu si legitime eius factus fuerit, et quod quidem usucapione receperunt. Ut cum Oberto Thesauro et Claudio Chifletio lib. 1. de fideicom. cap. 5. probat Illigerus ad Done. lib. 7. Comm. cap. 25. litera D. non etiam obstat tex. in l. facta 63 in princ. ad Treb. ibi statim omnes res in bonis fiunt eius, ex quo probari videtur dominium tantum bonitarium, non vero legitimum et quiritarium acquiri fideicommissario, facta restitutione ex causa fideicommissi, nam respondendum est, non esse legitimam consequentiam. in bonis fiunt fideicommissarii res restitutae, ergo dominium quiritarium non quaeritur, siquidem quae dominio legitimo et quiritario acquiruntur magis sunt in bonis nostris quam

adquisiti dominio bonitario, etenim apposito genere frustra removetur species, nam absurdum esset dicere animal est, Ergo homo non est, ut dialectici recte probant.

Non solum autem superiora et multa alia ab Ictis. et antecessoribus nostris tradita olim videbantur, pro differentia inter legata et fideicommissa, verum etiam aliam differentiam celebrem et difficilem a praeceptoribus ommissam fuisse ostendo, nempe Legatum pure relictum, diem certam, a morte testatoris cedere juxta textum in L. 5. §. 1. quando dies legati cedat. L. Uni. §. 1. C. de Cadu. tollen. quod quidem procedit maxime quoad effectum transmissionis, ita ut mortuo legatario post mortem defuncti ad heredem eius ut aliter transmittatur legatum ex praecautatis juribus et Coornatis ab Hottoma. lib. 4. obs. cap. 9. quod quidem in fideicommisso non procedit, nam licet mortuo herede rogato eius heres teneatur nihilominus hereditatem restituere L. quamvis 40. §. 1. ad Treb. quippe qui cum heres magis dilectus testatori rogatus fuerit credendum est, multo magis heredem eius rogatum. Sufficit enim ut adita sit testatoris hereditas ad hoc ut rata sit eius voluntas L. si patroni 45. §. qui fideicommissam ad Treb. ac per consequens fideicommissarius non potest amplius decipi morte heredis, ut eleganter loquitur Ulpi. in L. ille a quo 13. §. 1. vers. quid ergo in fi. eo tit. mortuo tamen fideicommissario ante restitutionem etiam post aditam hereditatem ab herede rogato non transmittitur fideicommissum ad heredes fideicommissarii, quam doctrinam rationibus et juribus verissimam esse ostendo, rationibus quia fideicommissi universalis restitutio non aliter fieri potest, quam autoritate S.C. Trebelliani, siquidem

omnium fieri non poterat ut ab herede rogato qui etiam post restitutionem heres manet, actiones utiles in fideicommissarium transferantur. Lita tamen l. 1. §. qui ex trebelliano ad Trebe. et restituta cum sequenti. inst. de fideicom. hered. ut Senatusconsulto illa cum tantum casum complectuntur, quo hereditas restituitur ex test.o et sicut testator rogavit, l. 1. §. sed et si alio. 9. §. ult. cum l. sequenti ad Treb. ergo si restitutio hereditatis fiat heredi fideicommissarij non valet, siquidem nec ex test.o nec sicut testator mandavit restituitur, quia de herede fideicommissarij nec loquutus fuit testator, nec de eo cogitavit, arg.o tex. in l. qui liberis 18. §. 1 de vulg. cum semper incertum sit, sive testamentarius sive legitimus fuerit l. sciendum 70 de V. S. qua etiam ratione receptum est fideicommissum universale cedi non posse, ut non obscure insinuatur in l. si mulier 59. §. ex asse de jure dotium =

Deinde commortuo herede rogato cuius heres appellatur adire et restituere d. l. quamvis 40. §. 1. ad Treb. non prestat arg.tum ut idem statuendum sit in fideicommissarij herede, scilicet ut illi restituendum sit, imo omnia sunt diversa, et quod magis est contraria, nam testator magis diligit fideicommissarium quam heredem suum quoad effectum restituendi commodum hereditatis, et consequenter multo magis quam heredem heredis rogati, quem nec cognovit nec honoravit, fideicommissarij vero heredem non potest tantopere dilexisse ut ei proprio heredi instituto et honorato anteponere. ergo credendum est potius voluisse hereditatem permanere apud suum heredem, quam

apud herede fideicommissarii, mortuo ante restitutionem fideicommissi. Et tande parum interest quantum ad testatoris voluntatem pertinet a quo restituatur hereditas, sed valde refert cui restituatur, ut recte et subtiliter pro hac doctrina ratiocinatur Ant. fa. de Erro. pragma. decade 31. Erro. 1.

quibus etiam fulcitur hec sententia ex tex. in l. apud julianum 11. §. Item ad Treb. ff. et ante decesserit fideicommissarius quam ei restituatur hereditas? et ratio quia tunc esset verendum ne moraretur in damno heres fideicommissarii ante restitutionem decedente, si heredi eius potuisset fideicommissum restitui, cuius tex. expressa pro hac parte decisione ut subterfugiat Bart. in l. cum filio 11. eiusdem titu. ff. statuit in eius specie fideicommissarium decessisse sine herede, hec tamen evasio sive restrictio ... rationis tex. infirmatur. Deinde nam si de fideicommissario qui sine herede decessit loqueretur consultus facile adjicerent ... illa sine herede. Si alias nullo casu periculum reperiebatur heredis rogati ut in l. 1. §. Pomponius. depositi. in l. habere 57. de evictio. in l. stichum aut Pamphilum 95. §. 1 infine de soluti. quem quidem species de fideicommissario qui sine herede decessit pertractatur in d. l. apud julianum. §. Item. vers. et enim eiusdem rei exemplum. ff. ut ante decedat ea cui fideicommissaria libertas et hereditas relicta est et ratio quem quidem tanquam ancilla mortua fuit sine herede, atque etiam in eo tex. proponuntur species in quibus heres rogatus potest in damno morari ... fideicommissario decedente sine herede ... cum herede ante restitutionem. 2º hec eadem pars confirmatur ex l. postulante 44. eo. tit. 2ª sententia et intellectum Ant. fa. d. sup. cum aliis ab eo adductis, et Cuj. lib. 20. qq. Papi. in l. sed

Cuj. ab Erede 12. ad Treb. =

10 Neq. obstant quæ pro Contraria parte Considerantur a pragmaticis antiquioribus non l.ma Cod. l. postulante 44. ad Treb. ff. dum Marcellus dubitat Utrum in Casum fideicommissarij Eredes Spectant actiones Ex S. Consulto, Si nolit ille recipere fideicommissariam Ereditatem, Supponit quod Si Voluerit Eam recipere poterit; nam respondendum est in specie illius Tex., fideicommissarium mortuum fuisse, postquam postulabit restitutionem Et Eres coactus quæsivit Ereditatem, quo Casu Ereditas pro restituta habetur, nam apud Eredem Coactum nullum Comodum Ereditatis potest manere, authori Pegasiani S. Consulti, l. ita tamen 27. §. qui se sus-pectam l. Si patroni 55. §. adeo. ad Treb. quod quidem procedit Cum fideicommissarius liber est, Cui talis Cautio imputari possit, non etiam Si Servus, quia Ex facto Suo post manumissionem Conveniri non potest, Ut teneatur accipere restitutionem fideicommissi. Unde opus fuit S. Consulto alio quam Pegasiano, de quo in d. l. postulante, quod non Solum fuit necessarium quando ipsum manumissum fideicommissarium, Verum Et quod de Eredes ipsius. Ut § Comune fieri non potuisset. Ut in Eredem Servi manumissi fideicommissarij transirent actiones Sine restitutione. Ut Vere Considerant Cuj. Et Ant. Fa. ut sup. =

11 Non Etiam obstat Tex. in l. Cogi 16. §. idem Mecianus ad Treb. ff. Sive alius in locum Eorum Successerit. nam illa Verba non de Erede fideicommissarij, Sed de substituto Sunt intelligenda, etenim Vulgaris Substitutio non minus in fideicommisso quam in Ereditate aut legato fieri potest l. Ut Eredibus 80. l. Titia 87. §. Seja libertis junctam proponebatur 64. de leg. 2. l. Scevola 76. ad Treb. quæ interpretatio Ex eo Comprobatur, nam Eres non tam in locum

Quia in jus defuncti dicitur Succedere L. quoties
59. §. Heredes de Here. insti. L. Cum Heres 11 de
diversis regulis. Substitutus Vero est, qui
in locum eius Cui Substitutus est dicitur Suc=
cedere L. Cohærede. 41. §. N. de Vul. ratio Vero
differentiæ inter Substitutum & heredem fidei=
commissarium facile Cognoscitur Ex Supra dictis
Videlicet quia Substituto datur hereditas prout
testator Voluit, non etiam heredi fideicommissario
de quo nec Loquutus fuit, nec Cogitavit tes=
tator. Alia etiam Expenduntur & Considerantur
ab Contra Sane Sententiam. Ut in L. Sejus Sa=
1. turninus 46. ad Treb. qui Scivit non de herede ro=
gato restituere Sed de nudo ministro intelli=
gendus est, Ut Considerant Cuj. & Ant. Fa.
in locis relatis & explicant Similiter Hec
in L. Si in persona 21. de fidei. in L. N.
2. do dues Leg. Ce. manet Ergo firmum differentiam
fuisse olim inter Legatum & fideicommissum Uni=
versale quoad transmissionem,
Ex quo Summe difficilis redditur Ulpiani
nostra decisio in hac L. 1. dum probat per omnia Exe=
quata esse legata fideicommissis Siquidem Semper
Ulp. inter legata & fideicom. multa & varia repe=
riebantur discriminationes de quibus idem Ulp. in frag. Tit.
24 & 25. (Peregri. de fideic. arti. 1. Alexo. Jura.
de Exeq. Leg. Cap. 7. Corras. lib. 5. micela. Cap. 1)
Done. lib. 8. Omen. Cap. 2. Ant. Fa. lib. 6 Conject.
Cap. 1. antecessores nostri. in nostro tem. Vero Late Ultra am=
pliores Math. Gri. in nostra L. quare Circa interpretationem
Horum nostre L. Varia A. DD. Excogitantur, nam Equina. Barro
Mynsin.

13
81

Hypoth. Hotomag. in §. Sed n. usque infra de Leg. Duarenus lib. 2. disputationum cap. 3. et Donellus et proxime existimant, Verba nostrae L. n. esse Ulpiani, sed Justiniani seu Triboniani respicientis ad Seculum Imperatoris Justiniani, quo quidem exequatio leg. facta fuit in L. 1 et 2 C. Communia de Leg. quam interpretationem affirmant ex lectura alexandrina in qua nulla inscriptio jurisconsulti reperitur. Sed Nos et aliis ommissis interpretamentis, Doctis ab Ant. Aug. lib. 3. Emendationum cap. 9. et interpretibus proxime relatis, Cujac. in suo Comm. ad Titulum Communia de Legatis in d. L. 2 et lib. 8. observ. Cap. 4. inquit Sententiam Ulpiani non. ad exequationem legatorum et fideicommissorum referendam esse, sed ad detractionem falcidiae siquidem Senatusconsultum Pegasianum porrexit falcidiam ad fideicommissa ex tit. L. 1. §. Eodem. cum similibus. Si cui plus quam per Leg. falcidiam. Sicut Constitutio Divi Pij. ad fideicommissa ab intestato relicta. L. filiusfa. 18 ad L. falcidiam. seu ad interdictum quod legatorum, ad quidem probatur ex inscriptionibus nostrae Legis Ulpiani Autoris. lib. 67. ad Edictum, quo in lib. illo Commentaria fecit de interdicto quod Legatorum ut colligitur ex L. 1 juncta Epigraphe Quod legatorum, eandem interpretationem exornant et

amp.

Amplectuntr Ant. fab. lib. 6. Conject. Cap. 3. Rebardus lib. 3. Variorum Cap. 4. Pacius Leon. Conciliatorum Centuria 6. q. 2. quę quidem Exequatio etiam Consultorum temp. ante Iustinianum in pluribus Casibus reperiebatr ut in l. quę Sub condit. 8. §. 1. de Condit. insti. in l. 2. in l. Si n. Solu. 10. §. 1. in l. liberfati. 12. Si quis omissa Causa test. in l. 5. §. Constituta, ut legato Seu fideicom. nom. in l. 1. l. 5. § Sed et si. de Aeq. prest. in l. 1. l. 3. ne Vis fiat ei. l. 3 de Carbo:niano edicto: Cum alijs pluribus congestis ultra antecessores nros ab Iligero ad. Donelum Sup. ex Litera L. Matheo Gribaldo in nro Exu:Cubifletio de fideicommissorum lib. 2. Cap. 6.

Neq. obstant Verba generalia nrę l. per omnia, nam ut recte animaduertunt et exornant interpretes relata in moralibus et accidentalibus, qui Sunt actus hominis, Uniuersalis propositio manet, et Si non in omnibus Verificetur; Licet Contrarium in Logicis reperiatur. Sic Similiter in l. 1. Solu. matri. dicitr dotis Causam Semper et Ubique precipuam esse, et tamen funeraria actio anteponitr omnibus actionibus ut Late Sup. Citati autores prosequuntr.

Sequitr.

SEQUITUR TRACTATUS VAD Difficilis De fideicommissis relictis a patre, Domino, filio, Servo, Eredibus institutis aut Legatariis. Pro interpretatione Papiniani in l. Cum filio 11. de leg. 1°.

Cap. 1.

Utrum fideicommissum a patre, Domino utiliter relinquatur filio, Servo Eredibus institutis, Legatariis

Inter varias distinctiones qq. Papi. Antr. ff. 9. qq.um in obscura, et latinosa decisione tex. in l. Cum filio 11. de Leg. 1. circa lane disputatione de fideicommissis a Patre, Domino relictis, cum eorum filiis in potestate existentibus, Servis Legatum aut Ereditas relinquitur, illa frequentior est, scilicet ex cuius pers. fideicommissum varios Capit. ante tamen quam ad exornationem harum distintionum accedamus, 1.m explicare oportet, quod pro regula certa statim in limine et exordio tex. a Papi. proponitur se. fideicommissum utiliter a patre, Domino utiliter relinqui posse filiis suis in potestate existentibus, Servis Eredibus institutis aut Legatariis. in cuius legis intellectum multum laborant interpretes, nec Barto. et antiquiores, ex difficilioribus totius jurisprudentiae esse, testantur, preceptor Pellegar. Celebre et memorabile, inquit, Papi. responsum, cuius plura sunt abstrusa et misteria, cum Vor. ff. 9. qq.um Papi. doctores, inquit, antiqui ignorate juris multum pulveris movent, et tandem nesciunt, quid sibi velit

Papi.

Pepin. Verum ut salt. Papiniani mens perciperetur, in his comentariis proponit regulam in initio, videlicet patris et domini, filii aut servi heredis instituti aut legatarii, fidei committi posse, idest non solum herede scriptum aut legatarium posse fideicommisso onerari, verum et patrem et dominum, qui emolumentum hereditatis et legati quesivit. Id idem probant Iuris. in l. Si alienus 62 de leg. 2. in l. 4 de leg. 3. in l. Siquis in testo 15. Vers. heredes de lib. leg. in l. Si servus 28. Siquis omne causa testi bonus et difficiles textus in l. nesennius 22. §. Servo de fal. l. quidam 25. §. Si Servo. ad Treb. Exornant ultra ordinarios Duaconi. lib. 4. declara. 25. Fabca in lib. 2. varia. Cap. 32. Ant. Cor. lib. 1 dispu. Cap. 1. Altri. lib. 5. paradox. Cap. 14. Duare. ad nostrum textum Donel. lib. 8. Comen. Cap. 10. Peregr. de fideicommissis arto 1. ex nus 10. Unde recte post Acc. Done. et proxime venore esse probat lecturam florentinam con in nostro textu. E. fideicommitti patris et domini, potius quam vulgatam E. patri et dno =

Ratio vero huius regulae a DD. illa frequentior et communior est, nempe quoniam legatum et hereditas patri per filium, et dno per servum, non solum virtute legis, verum et judicio testatoris tacito requiritur, nam qui scit, aut scire potuit, et debuit per filium aut servum patri et dno acquiri, videtur illis dare voluisse, argo textus in l. Si duo 38. de adqui. her. E. qui enim scit, aut scire potuit etc. l. 3. §. Conficiuntur, 8. de cod. l. Si tertio et mevio 63. §. Iulianus l. Cum patr. 99. §. Cum exhiberet de leg. 2. cum similibus, qua ratione exornant post. Barto. nus 1. Fran. ripa 28. Socinus 6. Gravetta 1. po nus 75. in nostro textu, scribentes per textum E. in §. praeterea, inst. de fideic. here. Donelus

D. cap. 10 X Probatur ex l. si patr. 40. de her. institu.
ibi nam qui scit aliquem servum esse etc.

3 Regula tamen supra rationem eius impugnant plura, quae et praecipue Senten. jurisprudentiae robustissimae principii adversa videtur. Et 1° Regi. impugnari videtur in l. qui liberis 8. §. Pr. de vulga. cuius loci substitutio pupillaris facta impuberi filio. Ita cuiusque mihi erit heres, ille impuberi filio heres esto. Ex verba illa haec habent sensum, ut non omnis qui patri heres extitit, sed is qui ex testamento heres fuerit substitutus videatur, et ideo nec pater qui per filium, nec dominus qui per servum heres extitit ad substitutionem admittatur, neque heredis heres, quia non ex judicio veniunt, et quidem et in alia specie probat consultus in l. legatum nulli 22. de admae. legatis. Quam in difficultate haec ind. l. qui liberis §. Ex. verba . verbo admittetur, ideo in specie de qua patrem aut dominum substitutum non videri, quia filius et servus heredes instituti non erat in patria et domin. potestate: alio ex meo tex. et l. ex d. l. si alienus 62. de her. 1. Ex tamen interpretatio manifeste convincitur, 1° divinationis vitio, deinde nam et si filius esset in patria servus in domin. potesta. tempore quo filius impubes decessit, id tunc non poterat pater aut dominus ex substitutione heres esse, quia semper obstat illa ratio tradita a consulto, ind. §. Ex verba videlicet, quia non ex judicio testatoris veniunt, quare magis placet communis interpretatio antiquorum, nempe verba illa d. §. Ex verba . ideo quia non ex judicio veniunt, intelligi juxta nram rationem decidendi, nempe ex judicio expresso testatoris non venire, sed tantum ex tacito, juxta tex. in d. l. si servo et alienus 61. §. Julianus de her. 2. Et sic adductis, iidem ex substitutione non admittitur pater heres factus per filium aut dominus per servum; nam ad substitutionem necessaria est expressa voluntas testatoris explicita non minus quam ad institutionem. Et substitutio heredis

sit institutio 2°. l. Ulteriori gradu facta l.
1. C. de Vulgari et pupill. juncta l. Heredes
pal. ff. de Vulg. fideicommissum 3°. relictum
a patre et domino relinquitur in nostro casu, quia
in fideicommissis expressa voluntas aut
testatio non desideratur, sed voluntas tacita
nutu, conditionis aut alio modo insinuata, quae
quidem reperitur in [illegible] specie — 4
Verum haec majorem postulant semp-
curam et pleniorem cognitionem, nam si a ratione patris
et domini non admitteretur substitutio illo modo
facta, quisquis mihi heres erit etc. quia
non expressa voluntate [illegible] sed tacito
judicio testatoris vocatur, sequeretur ad ex illis
verbis quisquis mihi heres erit substitutus ad-
mitteretur, et quidem falsum esse ostendere videtur spe-
ciale Scaevolae responsum in l. quidam referunt 14. §
ad si duo, de cond. juncta specie in primo loco
proposita; videlicet duobus institutis heredibus
substitutos duos testatorem fuisse, codicillis
testamento confirmatis ab heredibus legatum relictum
proponitur his tamen generalibus verbis quisquis
mihi heres heres erit etc. et tamen codi-
cillorum unus ex institutis heredibus mortuus fuerat,
movit Scaevola legatum integrum praestandum a cohe-
rede instituto nullo 2°. a substituto, quamvis
partem faciat institutus, et [illegible] ex illis verbis qui
partem faciat, licet ipse non debeat, ergo inter substi-
tutos, patrem, aut dominum, filii aut servi heredis
instituti nulla differentiae ratio est — 5
Praesenserunt hanc gravissimam difficultatem
Dor. Cum. Castr. Jason. num. 7. vers. in contrarium in
d. § ad si duo [illegible] d. §. hac [illegible]

num

Num. 6. Bartoli sententia, a pluribus comprobata fuit, in specie illius §. 1. legatum non fuisse relictum simpliciter et absolute quisquis mihi heres erit, sed directum fuisse tantum ex institutis et ita testatorem in legando restrinxisse se ad institutos heredes, quam sententiam nonnulli defendere conantur Cumanus, Areti. et Castren. ibidem. Caeterum de temeritate et amentia est, nescio cuius aequitatis imaginariae et ut nonnulli volunt cerebrinae, omnia ex nullo verbo illius §. 1. colligitur, sed totum contrarium ex quisquis mihi heres erit, deinde nam ut diximus sup. substitutus vere heres est, et sub illa clausula generali continetur l. si plures 96. de leg. 3. quidquid Bart. in contrarium proclamaverit, recte reprehensus a Cuj. tract. 2. ad Afric. in d. l. quidam referunt cum sequenti de jure codicill. —

6 Neque obstant tradita et considerata pro contraria parte n. 1.mo ex d. l. quidam referunt, §. ad si duo, nam omnibus aliis traditionibus, dicendum est, ideo substitutum in specie de qua to. legata non debere, quia cum tempore codicillorum et legata scripta fuerunt heres cui substitutus datus fuit mortuus proponatur legata non possunt relicta videri ab illo herede, ac per consequens neque ex mente imperatoris, de qua in l. licet imp. 74 de leg. 1. neque ex tacita voluntate defuncti, de qua in l. Cum pater §. ab instituto de leg. 2. repetita videntur a substituto, nam sicut legatum relictum codicillis testamento confirmatis, ei qui tempore codicillorum in rerum natura non est, pro non scripto habetur, quamvis tempore testamenti fuisset in rebus humanis l. 2. de jure codicillorum, ita similiter legatum relictum ab eo qui tempore codicillorum mortuus erat pro non scripto habetur, quamvis vivus fuisset heres

temp.

Item ulto. atq ita Scaevola probet substitutum
Heredis praemortui, nihil ex Legatis solvere
debere in illis verbis, licet ipse non debeat in
qq Cuj. tract. 2. ad Africa. ibi et ante Cuj
Goffre. in eodem tit. num. 6. affirmant Scaevolam
obscure et cautelose ausum proponere tantum pro
negatione ss. ita videtur, sed substitutus non debeat
Licet partem faciat superstiti Coheredi, non tamen
definitionem quaestionis proposuisse, eam quae ommissa
a Scaevola definita fuisse ab Afri. in l. sed
Cuj. ea l. §. de j. codici. ut inquit verba illa quas
quasfinita heres erit in legatis relictis ex vo-
luntate defuncti intelligenda, ut ex universa
Hereditate legata persolvantur, et ideo Coheredi
superstiti exceptionem doli profuturam si ab eo
petantur legata ultra portionem hereditariam quam
habet =

Huc usq. tradita sunt quae DD.
antiquis et neotericis observantur, pro interpretatione
d. §. sed si deo, quae quidem minime placent, in pro
banti enim 1o. ex illis verbis Scaevolae ibi. quia sit
substitutus heres qui partem faciat, licet ipse non de-
beat, in qq juribus hereditis in princ. tit. Scaevola
probat substitutum legata non debere, deinde nam
Afri. in d. l. sed cum ea non probet substitutum
partem legatorum debere, ut perperam Cuj. et omnes
nes existimant, sed tantum cripto heredi excep-
tionem doli profuturam, ut non petatur ab eo legatum
nisi pro hereditaria portione quam habet, quae quidem
exceptio aequitate concedi, ex tacita voluntate
defuncti de qua ibi. quod verus omnes existimo
a illa die esse accipienda, nempe legata mini-
me relinqui posse codicillis non confirmatis alto. ario
ff. in l. 2. §. codicillorum l. 3. l. conficiuntur &.

Cuj

Cu. Simileb. de f. Codici. Unde quatenus confirma-
ti sunt Codicilli, eatenus valida legata inlis re-
linquuntur, atq. ita cum in d. l. quidam confirmati fui-
ssent tantum Codicilli ab instituto non vero a substituto.
Ut Codicis Coopriae ex eius ultimis d. l. quidam
referuntur, in princ. ubi ita si Codicilli ab instituto confir-
marentur, merito mortuo herede instituto ex asse post
testamentum, et ante Codicillos, legata relicta in Codici-
llis omnino inutilia sunt, nam a substituto eius
heredis premortui confirmati non fuerunt Codicilli, sed
quidem ut herede ex asse scripto definito in d. l.
quidam referunt in princ. si vero in testamento duo heredes
instituti sint et ab iis Codicilli confirmati, item
unicuique datus substitutus, utrique et in
Codicillis legata relinquantur, etiam ab eis omnibus
ita quisquis mihi heres erit. Quantum ad tempus
Codicillorum unus ex heredibus institutis mortuus
fuerit, in eo omnino legata utilia sunt, quia super
coheres a quo confirmati Codicilli sunt. Sed quaeritur
an substitutus qui partem habet hereditatis, partem
suo legatorum solvere teneatur, cui quaestioni Scae-
vola respondit in d. § sed si duo substitutum partem
facere, legata vero non debere, nam ab eo Codicilli confir-
mati non proponuntur, ac per consequens nec integra
praestanda sunt a coherede, item quoniam Codi-
cilli etiam confirmati ab institutis perinde habentur ac
legata in iis relicta, atq. si in testamento ab institutis relicta
proponerentur, aequitate suadente exceptio doli deditur
coheredi instituto ne gravata ultra portionem hereditariam
ex coniectura voluntatis de qua in d. l. 19. de fr. Codi.

8. Non etiam obstat Pro. Carr.
Dl. in l. pater familias 46. de vulg. et fideicommissum
relictum promitti a fratre substituto illius ab eis, si
mihi heres erit, ergo dum dubitatur utrum frater ex subs-
ti. tit. heres factus teneatur fideicommissum persolvere nulla
alia ratione id constringit, nisi quia heredis nomine

Substitutus non magis comprehenditur, quam patri heres factus per filium et domini per servum, sed facilius est expedire, si advertamus in specie illius hoc ratione dubitandi fuisse scilicet fideicommissum relictum fuisse ita si Gaius Seius testatori heres fuisset, ex pupillari autem substitutione substitutus fuit, non vero testatori patri heres est L. Sed si plures 10. §. Si filio de vul. et pup. [illegible] DD. Cum similibus, nihilominus tamen Iurisconsultus utrumque probat fideicommissum scilicet praestandum esse a substituto, quia substitutus vocatus expresse testatoris iudicio, et si ex pupillari substitutione filio substituat patri quoque heres est, nam heres heredis de quo a testatore mentio facta fuit expressa primi testatoris dicitur heres L. 3. de petit. here. L. cum ita 44. §1 de condit. et demon. melior tex. in L. Vlt. C. de here. inst. quae sic ita conciliandae sunt, cum d. L. qui liberis §. Hec verba t. neque heredes heres quia non ex iudicio veniunt, quamobrem substitutio pupillaris sic eo modo facta rite censetur, et filius heres erit et intra pubertatem decesserit, tunc Gaius mihi heres esto, arg. text in L. Centesimis 44. de vulg. in ... et ita scriptum l. 8. §. qui filio. de bono. posse. secund. tabul. Unde Marcus Vulteius 2 d[illegible] ita proponit formulam pupillaris substitutionis, Si filius ante moriatur quam in tutelam suam venerit, [illegible] mihi heres esto. notat Cuj. tract. 2. ad Afri. in d. L. quidam referunt. et lib. 13. respon. Paule in d. L. pater fam. neque obstabit si replices ex d. §. Hec verba heredis nomine et non comprehendi patris heredem factum per filium, aut domini per servum, ac per consequens in d. L. pater fam. non esse heredis nomine comprehensum substitutum pupillarem heredem factum testatori per mediam personam filii impuberis nam inter utrumque casum discriminatio certa versatur quia substitutus heres factus per filium expresse vocatus fuit a testatore non vero patri aut domini ex uno [illegible], neque in d. §. hec verba, arg. text in L. [illegible] 34. §. filius de vulg. maneat igitur firmum quod verba ita

quisquis mihi heres erit, eo ut Verborum Continent sub=
stitutio non valeat ex Decurionata mente defuncti ut per-
pereram confirmabat Menoch. Lib. 4. praesum. Co 8. num.
9. patri autem [illegible] per filium heres factus est T.
omnes personas, licet heres heredis videtur testatoris
non vocatus in substitutione nomine heredis non Continentur d.
L. qui liberis et Commentatoribus de Vulg.

9 Ad Evictam tamen Salvarres non
Curat, quia licet in L. D. de Vulg. et substitu-
tio pupillaris impuberi filio facta ita quisquis mihi
heres erit Cum . . . scripti tantum heredes admittuntur, itaque
omnes Cum per Servum hereditatis portio quaesita fuit
ex substit. effici heres non poterit, si Servus ab eius
excesserit potestate, quia si in ipsius potestate fuerit
eo substit. heres erit, cum argumentum a Contrario sensu
fortissimum et Certissimum sit in l. Vulgata L.
1. §. Cuius rei, de off. eius =

10 Pro Cuius difficultatis Explica-
tione Licet Omnium Consilio argumentum a Contrario sensu
non valere quod ex iuris dispositione [illegible] resultat
intellectum Vitiosum iuxta tradita in L. Conventicu=
cula C. de Epis. et cler. Cum aliis traditis ab Eve=
rardo in topicis legalibus, Loco a Contrario sensu.
tamen quia in d. L. 3. Verba illa, si servus ab
eius exierit potestate Conditionaliter prolata videntur
Conditionem inducunt, sine qua non procedit illius
[illegible] decisio, quare etiam Conciliatio investiganda est, et
memoriae repetenda Sententia Acc. in d. L. qui libe-
ris §. Qui Verba, Verbo admittetur, a nobis relata supra
num. 3. quae quidem licet non Contineat ad interpreta-
tionem §. D. [illegible] ut diximus, tamen in se
Verissima est, statuit enim Acc. Vulgari ita facta
quisquis mihi erit heres patrem per filium, T. omnes per
Servum Comprehende, ita ut licet eo Casu persona
non admittatur ad Substitutionem, tamen eo per. filii T.
Servum heredes efficiantur, quod quidem ita Contingit si
in potestate eorum fuerint, quomodo Successor Decc.
ad [illegible] Cap. 1. num. 28. Confirmat Conciliando
esse in d. L. 3. cum d. L. qui liberis §. Qui Verba
de Vulgari ______

Cujus rei effectus a Ricciar. nequa- 11
quam consideratur siquidem nihil interest an Dnus
per se vel per servum heres efficiatur, qualibus potestate
servus reperiatur tempore quo casus substitutionis
extitit, Eo autem cum possedo in d. l. 3. maxi=
mus ad videntissimum considerem effectum, nempe patre
dilt Dnu Eo subst. ita facta, quisquis mihi heres
erit, non venire tanquam herede Eo propria persona
illorum nova aditio Eo subst. illi necessaria non
erat l. qui patri 59. de acq. her. de quo tam viden-
da sunt plura apud Ant. fab. lib. 2. Conject. cap. 2
et de err. deca. 31. Erro 5. Bened. Elin. lib. 1
selecta. cap. 13. anno 60. Facchin. lib. 10. Contro
uer. cap. 2. Gena. pract. omni. q. 100. Caeterum cum
non Eo propia opera heres sit, sed per filium patris
per servum Dnus, nova aditio Eo subst. necessa=
ria est, etiam si in potestate paterna vel dominica
filius fuerit, vel servus l. si Eo sua 36. in fi.
solus Eo. 5. ff. de acq. her. melius et definitius
hoc in l. cum Patronus 24. §. cum libertus de
operis liber. Unde si filius emancipatus vel
servus manumissus fuerit tempore quo casus
substitutionis extitit, cum nova aditio necessaria
sit, sibi non vero patri, aut Dno adquirit, d. l. 3.
ita conciliandam cum d. l. 8. §. hac Vox de vulg. quae
quidem interpretatio colligitur Eo illis Vbis d. l. 3.
§. Eo conclusione impuberem heres effici non poterit et
quia verba significant dominum per servum effici here=
dem non Eo propria pers. ad etiam innuatur in d.
§. hac Vox. §. sed his cum Eo illo heres extitit
substitutus videatur scilicet filius vel servus qui ipsi
si sunt heredes

Alia decisio proponitur et consideratur 12
ab Antecessore nro Ricciar. in praesenti. Cap. 1. num. 62. alia
sup. d. l. scilicet Forontii Clementis in l. si in
illo §. de vulg. et coheres qui Eo tacito judicio
defuncti per jus accrescendi admittitur ad coheredis

Deficientis portione admitti ex subst.te ita facta quisquis mihi heres erit &c. Prout ideo in parte Titio deferendum erat, quicquid heredes fuerint ex facto iudicio defuncti = Qua in difficultate Pictar, et proxime ex ante cum [illegible], Salic. Cuma &c Gosfr. in d. L. §. ind. §. cit. ibi Existimant coheredes substitutos fuisse Cohaeredi, ita quisquis mihi heres erit admittendos esse ex subst.te pro ea parte qua unusquisque habet ex testamento d. L. §. d. §. ibi L. et pluresque de his similibus de V. & O. in Qua specie substituti Coheredes non admittuntur ex facto, sed expresso iudicio defuncti in subst.te quisquis mihi heres erit, ac per consequens unusquisque Coheres ex substitutione eandem partem habet, quam ex instituto, et ex propria persona quo in loco nihil aliud explicat praeter hoc in L. Cum pater §. 9. de acq. here. quae libenter omnimittimus =

13. Aliud sane maioris difficile considero, circa quam quaestionem videlicet pater heredem factum per filium, et dominum per servum, heres potestate et adquisitionis virtute iuxta text. in L. placet 39 de acq. here. L. adquirenti 40. de acq. re. dom. heredem esse, heredes nomine exprimendi ex propria persona, ex qua parte considero sub distinctionibus non animadversis in proposito, in d. L. Si [illegible] §. de Vulg. in illis verbis Vbi an vero per se alteram alicuius partem vindicasset proponit enim Test. testatorem plures fecisse heredes, unique eorum substituisse, ita ut si ille heres non esset quisquis sibi heres esset, ut in parte eius deficientis esset heres, inquit casus pro qua quisque heres fuisset, pro ea in portione deficientis heredem esse, mox subiungit verba relata, nempe nihil interesse substitutionis quisquis ex maiori parte heres factus esset, an vero per se alteram alicuius partem vindicasset, quo non solum institutis expresso iudicio heredis vocatis ex propria persona consetur, verum etiam qui per se vindicat partem alteri relictam, veluti pater per filium = dominus per servum =

14. Qua in difficultate Marcus

Ian.

Acc. t. Ado. legem Hoyst Cu. Porto. Castr. Cuma. Alue. Et antiquiores omnes fere probant Ita illa intelligenda de duobus Coheredibus inter se Coniunctis a testatore, quorum alter si repudiauerit eius portio Conjuncto Coheredi accrescit, qua ratione si porrea aliis Coheres cui Ceteri substituti sunt illa Clausula quisquis mihi heres erit, similiter repudiauerit, portio eius eo substitutis diuidenda est, pro hereditariis portionibus inter Coheredes, ita tamen ut coheres ille qui accrescendi portione habet Coniunti sui eam partem eo substitutis nanciscatur quam habet eo propria instituti, verum et per ius accrescendi a Coniuncto suo, quoniam eam portionem immediate recepit a testatore per ius accrescendi, patri vero vel domino in medio testatore immediate data per filium vel seruum quae prius acquirenda est hereditas qua patri vel domino d. l. placet cum similibus

Haec tamen interpretatio minime substineri potest. 1°. quia species proposita ab Acc. et antiquioribus d. l. Vetus dueratioris. 15

Deinde nam texi ille habet autorem legem scribentem de iure Juliae et Papiae ut eo sui inscriptione patet, seculo vero legis Iuliae et papiae inter Coheredes Coniunctos ius accrescendi non erat. Sed fiscus in deficientis portione admittebatur, Aerarii Romani locupletandi gratia, etc. Vide infra tit. 17. et 18. l. vni. §. cum igitur. Et ut ad initium, iuncto § in nouissimo de Cad. tol. quomodo interpretandus est tex. in l. patri meus n.g. §. M. de leg. 2. in illis verbis ad antiquo cepit. i. est ante legem Juliae et Papiae per ius accrescendi, iuxta cum tex. in d. l. §. Loquatur ex dispositione legis Juliae et Papiae. ut inscriptio eius innuat, superior haec interpretatio minime substineri potest

Quare jam olim in Commentariis nostris placuit ad tit. de Vulgari. Ita illa d. l. §. ut in vero. per quem alterum alicuius partem vindicasset, referenda esse ad legem Jul. et Pa. Ut ita species 16

56

88

proponenda Sit. 1.us 2.us 3.us & 4.s Ex partibus scripti sunt heredes, et primo ceteri substituti sunt vulgariter, quisquis mihi heres erit et 2.us heres erat ex tertius I. parentibus intra 3.um gradum, mox. 3.us heres decessit ante apertas tabulas cuius portio deficiens acrescit tantum 2.o coheredi I. Julia et Pa. cuius disponente ius accrescendi observatum fuit liberis et parentibus coheredibus intra 3.um gradum ... Novum in d. n.o 18. et I. proxime relata quo in casu si 1.us heres non fuit 2.us tantum maiorem partem consequatur ex substit. pro rata sc. portionis quam habet non solum ex propria institutione verum etiam ex accrescendi per L. Juliam et Pa. nec mirum nam non hac portio non solum habet tacitum iudicium defuncti in iure accrescendi L. Julia observatum, verum expressum iuditium in substitutione, sed quidem in patre vel domino non attendit in specie nostra quorum quidem nullo modo expresso iuditio testantis vocati sunt, sed filius vel servus heredes scripti, ac per consequens per alium efficiunt heredes ex nostra doctrina et resolutione sup.a tradita

17. Ex quo venit explicandus textus in universa contextura summe difficilis in L. qui heredi 44. de condit. et demonstr. §. 1.o statuit consultus qui heredi dare iussus est servo alieno instituto non domino dare debet subiungit exemplum nam et si alio herede instituto iussus sit servo Titii ... cui servus datur rationem decidendi proponit, nam quae facti sunt non transeunt ad dominum, quemadmodum ait simili aut servo Titii stipulatus sim non Titio sed servo eius dari potest, et hic vera sunt, ex quo textus colligitur dominum servi instituti neque heredem esse ex propria pers., nec heredem credendum esse ex pers. servi virtute acquisitionis, alioquin conditio dandi heredi dimpleretur in pers.a dni. si per alium heres conferretur, sed quidem a fortiori non insubsisteret probari poterit, ex L. si fundus 13. de condit. et demonstr. §. si fundus alicui legatus fuerit si pupillo vel furioso pecuniam dederit videtur expleisse conditionem curatori vel tutori dando, quo multo magis videbitur impleta conditio si iussus dare heredi

Seruo aut filio Ëredibus institutis patri et Dno, dederit cum Ëredis nomam salte per alium patri et Dno Quaerat, non vero pupilli aut furiosi tutori et Curatori, ex quo fatu similiter Quincet ratio fundamentalis d. l. qui Ëredi, nempe conditione dandi in facto consistere, ac per consequens non transire de persona propria in alia persona; fulcitur ex fatu dificile in l. cum pupillus 38 de condit. et demons. juncto intellectu Acc. et Antiquorum. V. cum pupillus aut tutor cuius condictionem in persona pupilli collatam impedit, tam legationi qua libertatis conditio impleta esse videtur, ut Acc. Antiquiores et post eos Cuy. lib. 9. respon. Papi. affirmant illud procedere cum conditio erat concepta in facto, ita si legatarius et erat concepta in facto, ita si legatarius et Seruus cui legatum et libertas relicta fuit sub conditione si cum pupillo biennio moratus fuerit, et si pupillo biennio seruierit, nam cum talis conditio in facto consistat, implenda est in persona eorius pupilli a quo si impediatur pro impleta habebitur, bonus text in l. si seruus 68. de solutio. V. conditionis que in facto consistit, veluti si pupillo seruierit, quae potest impleri citra interuentum quorum tutoris pro qua parte facit text in l. 21. §. si pupillus. de procur. uncta introns fatis Cuy. lib. 23. obseru. cap. 21. Deinde affirmat Marcellus in d. l. si seruus conditionem dandi pupillo et furioso non posse impleri in persona eorum, sed tutoris et curatoris, quod talis conditio dandi Ëredi non consistit in facto ac per consequens utiliter adimpletur in persona patris et domini filii aut Serui Ëredis instituti cessante ratione d. l. qui Ëredi, 18

Sunt in hac re tot consultorum diversa fragmenta et introrsum commentaria ut vix in amicitiam redigi posse videantur, verum quia consist

Quae fuere autoribus meliores doctrinae exornantur speci=
aliter a nobis sunt notanda, ne res quae tanti utili-
tatis est, quasi neglecta videatur. Ut elias in-
cunt quaesivit in L. item apud Labeone 15. §. ex
edicto de injuriis, ideo prius discutiendum est,
utrum conditio dandi in facto consistat, quam in
partem affirmativam in facto se consistere probant
sequentia, 1.um quia datio sive solutio facti est
L. Cum His §. quaesitum. de Curato. fur. ubi quia so-
lutio, venditio, traditio, magis facti quam juris
sunt; quae verba memoriae semper habenda comen=
dat Doctissimus Cuj. lib. 22. ff. Juliani. in d. §.
quaesitum. 2.o haec sententia probatur ex d. L.
qui haerede. ubi quia quae facti sunt non transeunt
ad haeredem juncto princ. ibi. 3.o ex L. si sti=
pulatus fuero 11. de Soluti. ff. Si stipulatus
fuero mihi aut pupillo dari, promissor sine tu-
toris autoritate solvendo pupillo liberabitur a me,
ergo conditio dandi in facto consistit, alioquin in
persona pupilli utiliter non impleretur. d. L. Si ser=
vus 68. de Solutio. tandem probatur juribus expres-
sis in L. in facto 69. de conditio. et demons. ubi
Et quod detur, et quod fiat. in L. Verbum facere 218
de V.S. ubi verbum facere omnem omnino faciendi
causam complectitur dandi solvendi etc.

19. Contrarium tamen expresse probari
videtur 1.o Ex eo nam quod dari debet pupillo aut furioso
recte tutori vel curatori datur L. Lucius 46. §. quaesitum
et §. ult. de admi. tuto. d. L. Si fundus 13. de condi.
et demons. d. L. Servus 68. veri et sciendum. L.
Stichum 95. §. usumfructum. ff. Solut. 2.o pro hac parte
considerato, nam dare et facere quasi diversa, imo et
contraria opponuntur in L. 2. de V.O. ubi stipula=
tionum quaedam in dando, quaedam in faciendo consistunt,
deinde quia dandi conditio dominii translatione

importat. L. V aut 75. §. M. de V.O. L. Videtur data 167. de reg. jur. §. Sic itaq. discretis, inst. de actionibus. Vnde Seneca lib. 1. de benef. cap. 10 Dare, inquit, aliquid a se dimittere est, et id quod tenueris habendum alteri tradere. Omnium autem non in facto sed in jure consistit, et notata per Bald. T. in L. naturaliter 12. §. nihil commune de adq. poss. 9o conditio dandi non est potius quam in facto consistit. Vnde probatur, nam Dare hic et Facere facere quasi contraria et diversa in jure nostro oppositione inveniuntur. in L. Vt. omnes praedi. in L. 1. et legatorum seu fideicom. nomine. L. Julianus 12. §. Idem Julianus, de actio. empti. cum similibus, de quibus per Brisonium verbo dare, facere, et verbo dari, fieri lib. 4. de V.S.

Haec quae inter se maxime contraria esse videntur, sequentibus sunt interpretanda, videlicet dandi conditionem quoad implementum in facto consistere, nam dare facere est, d. L. Non facere, d. L. qui herede, d. L. in facto, etenim conditiones implendae sunt in forma specifica, atque ita qui heredi dare jussus est conditionis implendae gratia servo alieno instituto ipsi servo scripto, non domino dare debet, d. L. qui heredi in princ. et vers. quemadmodum. L. Maevius de conditi. et demonst. nam heredis nomen a testatore prolatum non dominum aut patrem, sed et filium aut servum continere putat. L. qui liberis §. fin. de vulgar. Maxime cum heredis mentio in conditione non indisposita promittitur, nam tunc servus hereditarius non censetur, neque aliquid juris habet, L. Si quis sub conditi. §. Si quis omni. cau. 4o cum facto tantum adimplementi in persona heredis proprium existat, adimplementum non transit, licet effectus sc. acquisitio dominii tamen quam civilis domino acquirendo, nec tunc res supra dicta sine effectu est, cum plures effectus oriantur in eo ut servo detur, videlicet ut gratus servus

Dno

Dno effruati per que Loquent, et Ut in peculio sit, et Ut seruo adquiratr si forsita manumissus fuerit ante implementu conditionis, tex. et gl. in L. 3 in fin. de Vulo. Vnde recte improbatr Lancelotus in d. L. qui heredi. nu. 28. du probat text. illu procedere etia si seruus in dispositione n. in conditione positus fuerit, Cuius sententia rejicitr ex L. 2. C de his que sub modo, Cu aliis traditis a Costa lib. 2 Selecta. Cap. 8. et in §. Et quid si tantu. L. Gallus 29. de lib. et post. §. 5. nu. 3. illustrant plu= ribus materia d. L. qui heredi. Menoc. lib. 4. presump. 185. Mantica lib. 14. de Contrac. tit. 43. Casu 2. =

21 Neq obstant que de conditione ferenda dande pupillo et furioso diximus, in qua extra= nia a nobis relata supra ita componenda sunt, Videlicet tutori et Curatori Utilitr danda pecunie ipsi pupillo aut furioso debitr text. in L. Seruus 68. de solutio. Quonia pupillus et furiosus n. possunt alienare debitore sine tutore aut Curatore et licet pupillus adjectus fuerit solutione, recte pupillo solutitr text. in L. si stipulatus 11. de soluti. ex quo in eo casu obligatio n. est in pers. pupilli adjecti, sed facta tantu solutio= nis, solutio aute in facto consistit d. L. Consilio §. quisitu de Cura. fu. Ob quide licet ide statuendum esset Cu pupilli pars in conditione proposita fuisset tame Utilitatis causa conditio dandi Utilitr impleto in persona tutoris et Curatoris d. L. defendunt et ide de conditi. et demon. ratione de qua in d. L. seruus in fin. de solutio. Quidem Verisatr conditione datum tutori et Curatori in re pupilli Verne fuit d. L. sicut 95. §. Usumfructu de soluti. et Cuj. ita componenda esse supra d. L. arbitratr sub lib. 28. qq Papi. ——

22 Diximus Cu Commune Dnu aut patre, heredes esse ex tacito judicio de quo instituentis

plus et servum ipsorum ac per consequens fideicommissi onerari posse, quia testator qui cognoscit et cognoscere debuit hereditatem acquirendam patri et domino credendum est tacito judicio ex eo bona sua invitasse, arg. text. in l. denique 8. §. introdum de pecu. leg. quam partem impugnare intendo juris consulti dispositionem decit observanda nimis ab antecessoribus non animadversa in l. qui filio 38. §. 11. cum l. sequen. de her. inst. quo in loco Julianus statuit quod si venditor servum ante traditionem ab emptore pro parte herede scriptum adire jubet, restituere coheredi debere partem dimidiam servi hominis hereditatis. qua sententia Marcellus notat affirmans venditorem nihil ex hereditate neque ex servo habere posse, sed totum prestandum coheredi, que sententia vera dicitur. ergo nostra doctrina et assecuratio omnino subvertitur cum venditor ante traditionem dominus esset et nihilominus nulla parte hereditatis consequitur, ac per consequens ex tacito judicio emptoris testatoris nihil habet, quod idem probat text. in l. Julianus 13. §. si quid servo distracto. de actio. empti. tex. hereditatis petes pergue etc.

Cui gravissime dificultati Magnus acc. in d. juribus ergo si traditus esset, existimat in specie illius text. credendum indubio esse emptorem instituisse servum ex parte sui ipsius contemplatione non vero domini venditoris, arg. text. in l. 3. §. 1. de leg. prim. in l. 11. c. de Nupt. et cum plerumque verisimile sit testatorem contemplatione magis filii quam patris usumfructum ei reliquisse, haec tamen sententia meo judicio sustineri nequit, improbatur enim 1°. ex d. l. Julianus. §. si quid servo distracto text. nec distinguendum cuius respectu ista sint relicta, id est an emptoris et servi, ne alias objiciatur idem text. in §. item si quid ex operis text. non tamen

Ex re Venditoris, juncta l. addicto 45. Ver. §.° X
acqui. Ere. Deinde neq. si ea ratione Cohæredi servi
tota Hæreditas prestanda est, quia institutio semper
Contemplatione servi videtur facta, sequeretur dicendum
quod si servus Hæres institutus qui jussu domini adierit
manumissus post adquisitionem ei restituenda foret
Hæreditas, quod falsum esse evidenter probatur ex l. 3.
in fine de vulg. et si servus ab ejus exierit po-
testate etc.

24. Quare pluribus aliis silentio involutis
dicendum est super d. § tertio se. in d. l. 38. §. X. cum
lege sequenti de hær. insti. si recte perpendantur
non solum nostram sententiam non impugnare, immo expresse
confirmare, nam in d. juribus sine dubio Venditori quæ-
ritur dimidia pars servi, et Hæreditatis quarta,
illud tantum ~~difficultatis~~ disceptatur inter Martianum
Julianum, et Marcellum scilicet quam partem Venditor
restituere deberet cohæredi Emptorisque, nam Julianus
et Martianus existimant quadrantem Hæreditatis
Venditorem tantum retinere posse, et dimidiam partem
servi, Marcellus tamen notat hanc sententiam, affir-
mans actione ex Empto Venditorem totum servum
et semissem restituere debere Emptori, perinde
atque si post traditionem Emptor servum sine libertate
ex semisse hæredem fecisset, quo casu tota Hæreditas
et servus ex integro domino cohæredi pertineret, argumento
textus in princ. inst. de hæred. insti. ergo ex tacito
judicio et virtute scilicet Venditori domino quæsita
fuit Hæreditatis portio, verum enim vero ex eodem judi-
tio tacito nihil remanere potest apud Venditorem,
sed totum restituendum est cohæredi, quia naturæ
convenit, ut eum sequantur commoda quem sequuntur
incommoda, videlicet cum omne periculum et damnum
ad Emptorem pertineat perfecta venditione, etiam
ante traditionem l. id quod d. cum sequentibus de peri-
culo et comm. rei ven. §. cum autem. inst. de empt. et ven.

ita similiter omne emolumentum ad emptorem sive eius heredem expectare debet, ut recte consideravit Ant. Fab. in rationa. ad d. §. Iulianus. §. si quid servo districto, quidquid alia plura pro explicatione involvant Cuma. Castren. et Jas. in d. l. quod est 39. de her. insti. quae omnia cum ex dispositione iuris proveniant, credendum est idem voluisse testatorem =

Verum tunc obstat hic summe obscurus in d. l. qui filio 38. §. sequens servum suum versi. sed si post defectam de her. insti. ubi proponitur servus proprius a domino pure institutus heres sub conditione tamen relicta libertas, post defectum conditionis venditus proponitur et traditus emptori movet consultus emptorem minime habere posse hereditatem, quia non emptori post traditionem non quaeritur hereditas per servum proprium institutum, ac per consequens perperam in d. l. 38. §. ult. cum sequentibus de her. insti. dicitur idem venditorem totum restituere debere heredi emptoris ex praescripto, quia si traditus fuisset emptori totum ei adquireret, cuius tum subtilis decisio et distinctio a consulto, fuit tradita, a nobis pro explicatione superioris difficultatis enodanda est, statuit ergo in primo consultus quod si quis servum proprium liberum sub conditione pure scripserit heredem, eum quem vendiderit pendente conditione iussu emptoris servum adire hereditatem posse, quia et institutio constitit et ad eum, qui ius imperandi habet, quae quidem pars conforma est iurisprudentiae principiis, etenim cum servus venditus est pendente conditione libertatis et traditus, quia pendente conditione venditus et traditus fuit, et si postea defecerit tempore mortis testatoris recte servus alienus sine libertate ex parte et ex asse heres fieri potuit l. 3. de her. insti. cum igitur sit dominus emptor cui per

servum

Seruus Vtilitr Contr. Cito ynditus defuncti here=
ditas Donaturi, cu V. post defecta Conditionem
libertatis Venditus et traditus fuit, ideo Em=
ptor hereditatis non petito, quamuis defecta Condi=
tione libertatis Seruus proprius institutus reperitr sine
libertate, quy institutio o. cy loco Domini Auctory
Placito nullius erat momenti, justa text. in prin.
insti. de here. insti. et sine dubio in specia d. §.
Si quis Seruus; Vbi. et si post defecta, procedit,
in qua libertas non in capa insti. Serui data fuit,
sed Separati sub Conditione, qua deficiente repe=
ritr Seruus proprius institutus, a Dno Etrno li=
bertate, quy distinctio Simulatr Dsibetr in legato
relecto seruo proprio pure libertate Vo. sub Conditione
in d. §. si quis seruus V. Explicant post Bar.
Calbon. Imno. Cuma. Alexan. et Sosre. Caja=
tius et. Bo. ff. Iuliani in lo. tex. Dne. et.
8. Omin. Cap. 31. circa fine, ubi quia insti=
tutio Serui inutilis fuit Emptori Domino facto
per traditione, non fuit quesita hereditas in d. Ve.
et Si post defecta

CAP. 2.

VTRVM FIDEICOMMISSVM A PATRE, vel DNO Relinqui possit filio, vel Servo heredibus institutis; et ex quibus per fideicommissum vires capiat.

Ex supra dictis pro terminatione et decidendi ratione ad Ulpianum, ut propositis satis colligitur, quam certa ex jure sit nostra sententia in principio relata, nempe cum filio familias, vel servo alieno legatum aut hereditas datur, fideicommitti patri vel domino posse, ac tunc demum ex persona ipsorum fideicommissum vires recipere, cum ipsis per eos, commodum hereditatis vel legati patri vel domino quaeritur relinquatur; quam Papiniani prior decisio fulcitur ex l. 2. ... 62. de leg. 2. cum aliis juribus et doctoribus a nobis traditis supra in principio relationis, verum eandem partem ex interpretum ... mane voto officere summe et obscuram facit ... in l. ... in princ. de leg. 3. quo loco deducitur, si pater exheredato filio substituit heredem ex testamento pupillariter, deinde ille extraneus hunc filium heredem instituit, et heres factus intra pubertatem decesserit, innuit, Scaevola a substituto ei filio omnino legata praestari non debere, quia non directo sed per successionem ad filium hereditas patris pervenit, quo cum ad patrem vel dominum hereditas filio vel servo relicta non directo sed per acquisitionem perveniat, fideicommissum ab eis relictum non est praestandum. 1

Cujus sic gravissima difficultas non solum contra nostram sententiam in ultimis hujus textus supra relatis reperitur, verum in universa contextura Scaevolae, nam in primis hujus l. 2. obser. cap. 32. quae sequentur 2

Sequntr Dionysi. Gothofre. in notis. ad Anto. fab. de Error. de Cade 30. Erro. 8. Ricchar. in nova L. Cap 8. Ex num. 2. notant textum illum stati in Corpodio mendosum esse, et legendum loco illius verbi substituit, instituit, et sublato illo verbo ita legendum si pater exhaeredato filio haerede extraneum, deinde ille extraneus eunc filium haerede instituit, ut ita verbum illud instituit referendum sit ad patrem qui instituit extraneum exhaeredando filium, et ad extraneum qui eundem filium exhaeredatum instituit, atque ita probant extraneum illum haerede de quo in princ. illius L. fit mentio, nunquam substitutum fuisse filio exhaeredato. Ostre V. Fac. ut infra videbimus. Unde probat similiter verba illa a substituto ei filio referenda esse; non ad extraneum institutum, sed ad alium filium pupillariter substitutum, ad quem eandem cum ei substitutus fuisset, quae idem extraneus institutus, a quo idem filius postea institutus progenitr. et haeres factus mortuus, non potuisset assumptum in loco esse, ut Ostre a substituto ei filio legata et fideicommissa relicta deberentur, nisi primaevus substitutum mortuum itorum suscitasse, quod naturaliter impossibile est, notat Fac. in L. ng. ad Lam. de legib.

Hic tamen sententia, interpretatio et emendatio auctorum sustineri non posse quasi contra fidem collectionem omnibus codicibus scriptam. Unde Fac. et intiquaevres in d. L. Ut. contrariunt verbis quae substitutus filio impuberi datus in substitutus haeres, et quo filius exhaeredatus erat, alter non institutus, quam doctrinam et speciem propositam in d. L. Ut. reprehendit et impugnat Praeceptor Ricchar. Li. num. tex. Cap 8. num. 4, quia nerbore ostendit extraneum illum haerede de quo in princ. illius L. qui eundem exhaeredatum filium

instituit hæredem, non fuisse substitutus, et tandem
ornato hoc illo D. L. Vlt. ff. Exhæredato
filio. in ablativo ponenda, non vero in dativo, ut
sensus sit, filius a patre fuisse exhæredatus, ex-
traneus fuisse institutus, aliusque extraneus eidem
filio fuisse substitutus, de quo tota quæstio, an
scilicet legata ab eo relicta solvere teneatur
negat Scævola, nimirum quia quemadmodum pater
non poterat a filio exhæredato fideicommissum re-
linquere, nec legatum, argumento dicto l. [illegible] ib. Cod. et
expresse in l. cum quidam 24. in l. quidam 31. Ver.
tabulis. C. de fideicom. L. 3. tit. 9. par. 6. ita nec
ab eius substituto, quia testator quod fideicommit-
tendi jus non magis juris in substitutum filii exhæ-
redati habet, quam in ipsum filium. Hoc sunt [illegible]
ti in l. qui fundum 76. §. qui duos inst. [illegible]
§. falci. de quo Fau. videndus est [illegible] obs.
[illegible] 32. deinde non licet moribus Populi Ro-
mani permissum sit parentibus [illegible] facere pro liberis
impuberibus in potestate constitutis ne ob defectum status
intestati decedant l. 2, C. materna de Vulg. non
tamen permittitur parentibus onus fideicommissi impo-
nere substituto pupillari filii exhæredati, ne metu
mera patris substitutus hæreditatem etiam pupilli
recuset, et filius impubes intestatus decedat, ut
in l. Julianus, alias, si Pupillus 42. de adq. here=

Neque obstare inquit, 4
Superiori Sententiæ, quod si substitutus pupillaris
sit etiam heres patris relinquentis fideicommissum
[illegible] valeat, in l. plane 97 de leg. 1. in l.
in ratione 11. §. N. leg. falc. nam tunc onus substi
tuti [illegible] quasi heredi patris non pupilli impositum
censetur in l. unum ex familia 69. §. si re
dict. leg. 2. ceterum in tribus exemplis de quibus

in

in tota glosa D. L. M. de leg. 2. in prin. n. di-
recto neq. ex judicio defuncti, sed per liberationem ad
filium hereditas patris pervenit, ac per consequens
legata et fideicommissa relicta a substituto n.
debentur, quae fortuito potius eventu quam voluntate
defuncti hereditas paterna filio fuit quaesita, atq. ibi
in 2. Sed et n. 6. in fi. de leg. 3. in primo 2.
ubi ostendit per eam, quod patri per filium heredes sunt
ex tanto judicio nequeunt, n. fortuito eventu, inde
onere fideicommissi gravari possunt ═══

5 Ita Sanct. seq. et Pellar. notantur
n. 1. ... ad multis in locis ab eo relatis ad nostrum
Cap. 8. num. 6. Cuius tamen judicium nobis placet
in doctrinam quam proponit, nempe fideicommissum
relinqui n. posse a filio exheredato, neq. ab eius sub-
stituto, qui institutus a patre n. fuit, n. tamen in
eo, quod supponit pro interpretatione D. L. M. videlicet,
ut substitutum n. fuisse exheredatum eundem qui filius cui
substitutus fuit instituit heredem, quo dimisso ex
eiusdem sententia asseverandum est non illud substituit
defunctum, et eius loco subrogandum non instituit,
quae quidem emendatio et interpretatio tamquam contra
literam omnium pandectarum admittenda n. est. Deinde
dumtaxat ex relativo, ille, de quo in eo textu, ...
significat eundem substitutum instituisse filium exhe-
redatum, cui substitutus est, contra legis et iuris natura-
lis in copulam missam dicendum et animadvertendum
est, nam ad eo illico sub obscure notatur ad Dom.
D. N. B. ... Cap. 10. litteram B. nihil sc. in-
notandum ex textu D. L. M. sed tantum esse locuta
a substituto filii exheredati in secundis tabulis
relicta n. esse praestanda, quia licet filius intra pu-
bertatem decesserit, nullus fuit gradus substitutionis,
siquidem substitutus mortuus praemortuus ante filium,
ac per consequens gradus ille nullus fuit, tamquam

Sine herede, & legata, & fideicommissa ab eo grauato relicta, Neque obstat quod filius exheredatus bona patris habuit & ex subst. facta ab herede patris eidem quae filio substituto, ut dicit ex illis verbis, & si heres factus intra pubertatem decedat, nam non directo, ex uulgari expresso, & tacito sed per successionem ad eum hereditas patris peruenit, ac per consequens non est cogendus fideicommissa a patre relicta ex gradu substitutionis persoluere, cuius contrarium in patre et dno reperitur in specie nri textus, quae eidem hereditas ex pupillari tacito peruenit, ex ex nobis tradita sup., unde uerba illa a substituto cui filio relicta sunt accipienda, ut dubitatio sit, utrum legata a substituto debeantur, quae fuerat mortuus proposito ante filium, sed utrum a substituto legata relicta, debeantur ab herede filii & ab ipso filio ———

6 Alia non dissimilis quaestio proponitur in uerbo plus loco Rusius l. ... de leg. ... proponitur unus filius institutus heres a patre, alius exheredatus ei substitutus datus a cuius gradu legata relicta sunt, filium primo institutum instituisse fratrem exheredatum & ab intestato heredem ei extitisse, deinde filium exheredatum mortuum fuisse intra pubertatem, & ex substituto & ex substit. fuisse heredem, mouet Scebola legatum substitutum non deberi, quia licet bona fratris ad substitutum peruenerint (id est bona patris) non directo sed per successionem ad exheredatum peruenerint, quo in loco non est necesse cum ... Cujac. Ant. Fab. & Eschar. ... sup. emendare illud, ut illius uerbi loco. & fratris reponatur, patris, nam cum filius institutus heres patri factus proponatur, bona fratris sunt facta id est filii heredis, & ... filium difficile ita interpretandum ultra Salicaria ... in l. 1. §. si coheredes & dubitandum cum §. ad quod ex subst. eiusdem L. 1. de

ad 3. Sen. Cin. Dene. Sl. 8. Omn. Cap. 23. In=
de quis in orig. d. L. Vlt. ~~ante~~ iuti, hereditas patris
improprie inspecto initio ante aditionem hereditatis patris
in Ver. plus diuuntur, proprie bona patris hereditas.
Dicit autem Scebola in specie huius Vers. plus ma=
gis certum esse substitutum coactum debere, quia in
1o casu ad filium testatoris peruenientis fideicommis=
sum hereditas patris peruenit, cuius maior obligatio
videtur exequendi contra voluntatem, quam substitutum
contrarei, de quo in d. Ver. Plus eo =

Ex qua interpretatione venit etiam
explicandus hic summe difficilis ultra omnes mag(is)
videri in proposito observandus in d. L. Vlt. § fi=
finalis ex vncia de hoc B. 4. A Scebola proponitur
filius ex vncia heres institutus ab eo qui legata relicta
fuisse cuique substitutum pupillarem datum. Deinde alius
filius emancipatus praeteritus proponitur, a quo omni
fuit editum, id est petita fuit bonorum possessio contra
tabulas ac per consequens eius facto substitutus habuit
partes dimidiae bonorum possessionem, quaeritur utrum substitu=
tus legata praestare debeat a filio relicta ex vncia
an vero ex dimidia, et probat utriusque ex con
dimidiae legata soluere debere, sed ex vncia omnibus
ex reliquis liberis et parentibus. Cuius hic grauius
est difficultas. 1o in eo quod filius institutus ex vncia
substitutus solum ex quadrantio ex voluntate patris ha=
bet vncias, ceteras vero partes per aliud, sc. per eman=
cipatum praeteritum, a quo omni fuit editum, quod ex
illis quinque vnciis nullum legatum seu fideicommissum
8 soluere debebat =

2o dubitandi ratio non minoris
ponderis est, quia legata relicta proponuntur a filio
ex vncia instituto, et ita dicendum videbatur o=
misso edicto substitutum solum liberis et parentibus

et cum omnibus oneribus legata debere ex his expositis in l. §. ... de leg. ... probatur ratione quia substitutus tenetur ... legata ... filii a quo relicta sunt l. ... §. Sed si pater de leg. l. ... in ... §. ... ad ... Falcid. ... post Bart. ... antiquiores, Ant. ... in repetit. ... n. ... de Vulg. ... Gobierr. ... cap. 9. Ant. Fab. ... cap. ...

... tamen dubitandi rationibus non obstantibus decisio et definitio ... in d. l. ... §. Si quis ex ... de leg. ... a nobis defendenda et explicanda est, et quod ... dubitatio, ... in ... d. l. ... in ... plus ... substitutus ... filius aut heres filii ... habuerunt ex voluntate sive judicio tacito aut expresso defuncti, cuique ... filius cui substitutus datus fuit, proponitur exheredatus ... ex voluntate et judicio expresso patris testantis habuit ... per consequens non est mirum si ... substitutus legata relicta a filio ex ... omnibus ex reliquis ... bonis ... quae licet ... contra voluntatem patris ... edicto per ... habuit tamen voluntatem expressam patris in ... ex qua institutus fuit ... et ... considero ... in aliis ... non habuit ... patris ... contra se ... in d. l. ... in ... plus ... exheredatus filius proponitur, ac per consequens potius credendum est habuisse tacitum ... patris pro se ... siquidem credendum est patre non ignorasse petita bonorum possessione contra tab. ab emancipato filio ... institutum ... habere debere, imo credendum est potius ... dare voluisse, quia emancipato, quem silentio omisit, id autem ... in ... d. l. ... in

Ver.

Veri. Cuius [illegible] ex [illegible] omnium [illegible] exclusis, pro-
ponitur, per exhereditationem, [illegible] obtinuisse hereditatem,
querela inoff. Sed per substitutionem, ac per consequens
nulla legata persolvere tenetur.

10 Maiorem summe difficultatem [illegible]
[illegible] produbitandi ratio [illegible] Evidentissimus [illegible] ex
[illegible] §. Veri. [illegible] de leg. praes. in qua maxima
controversia [illegible] quae [illegible] reprobat [illegible]
[illegible] obser. Cap. [illegible] 9. [illegible] ex omnibus
[illegible] liberis nullus esse locus [illegible]. Et ideo
probat [illegible] §. Si quis ex [illegible]
ut legata data sint habeat substitutum, [illegible]
[illegible] esse, [illegible] habeat [illegible] substitutum
et ut legata data sint [illegible]
[illegible] §. [illegible] probat [illegible], [illegible]
in omnibus [illegible] de legatis relictis
a substituto impuberis exheredati [illegible]
delenda esse omnia [illegible] in d. §. Si filius
ex [illegible]. Sed [illegible] omnibus [illegible]
liberis et parentibus [illegible]
imperiti interpretes. Unde pro [illegible] d.
§. Si filius ex [illegible], [illegible] esse inter legata
relicta a substituto, quae omnibus praestanda sunt
ex [illegible] si [illegible] liberis tan-
tum et parentibus solvenda esse a substituto, re-
[illegible] justa distinctio-
nem [illegible] de leg. praes.

11. Sed omnis [illegible] emendatio-
nibus [illegible] interpretationibus [illegible] apud
omnes [illegible] lectura recepta [illegible] juris-
prudentia corrumpitur [illegible] cap.
1. [illegible] recepta in [illegible]
[illegible] nempe [illegible] in d. l. §. intel-
ligendum [illegible] per bonorum possess. nullius [illegible]
[illegible] substitutis, [illegible] apparet ex [illegible]

[illegible]

Et filius simpliciter institutus proponitur, atque ita ex asse. Unde petita bonor. possess. contra tab. a fratre emancipato praeterito detexior conditio substituti facta fuit, qui per contra tab. dimidiam hereditatis partem tantum habuit, quae ex asse omnem hereditatem habebat, atque ita recte recusat legata relicta ab impubere omnibus legatariis persolvere, sed tantum liberis et parentibus, quos ipse filius tenetur ex illo edicto. Caeterum ind. §. Si filius ex unciae melior conditio facta fuit substituti per bonor. possess. contra tab. petita a fratre filii impuberis emancipato quoniam per eam dimidiae partis possessionem habet, quae tantum unciam ex asse habebat, ac per consequens improbe recusat substitutus omnibus legata etiam ab impubere relicta persolvere. Cui doctrinae non adhaerenti dicit in l. Cassius contra tab. de Vulga. Ex prop. D. Si filius extraneus non debuerit. de cuius interpretatione idem Ant. Fab. d. Lib. 01
§. quaestio. Cap. 1. 12

Hanc tamen sententiam nequaquam receptam quaeritur ex pluribus. 1°. violationis expresso dicto, quoniam ex nulla parte d. l. §. colligitur filium institutum fuisse ex asse. Deinde quia ex ratione distinctionis proponitur in d. l. §. inter legata relicta a filio et a substituto eius quia legata a filio relicta sunt a substituto debentur ex persona filii l. in ratione §. 1. §. de Vulg. et §. filii. d. Ut si alienum debet debeat. atque ita et filii dicitur, ut petita contra tab. exceptis tantum personis ex edicto de leg. praest. legata solvere debeat, cum vero ab ipso substituto legata relicta sunt ex propria persona legatario debet, atque ita omnibus etiam legatariis extraneis tenetur, quae quidem distinctio et certa ratio iurisprudentiae locum habet sive filius institutus fuerit ex uncia, sive ex asse. Praeterea dominus Ant. Fab.

Ex ore nra opin. expendo text. in l. 5. §. Et si impubes. de leg. prii. junctis ultimis verb. antecedentibus eiusdem l. in qq agitt de legatis relictis a substituto filij, expendit Upi. dicens, Et si impubes ex uncia duntaxat fuerit heres institutus, magis esse, semis.... legata praestatum substitutum, habitu ratione l. falcidiae, licet enim ex uncia fuerit impubes heres institutus, tamen id accedit augebit legata a substituto relicta, et ex proxime dictis intelligitur, ut omnibus etiam extraneis substitutus teneatur legata persolvere, quod distinctio d. l. 5. in eo differt, cum legata a filio, et substituto ipso relicta proponantur, in 1.° in eo, et ex uncia et ex asse filius institutus fuerit. tandem quia si Ant. fab. distinctio certa esset, utique in d. §. si filius l. n. substitutus omnibus teneretur sine distinctione legata solvere, non solum ex uncia, verum etiam ex reliquis partibus, quod tamen Ulpianus negat expresse ═══

13 Nec satisfacit qui cum fabro dixerit in specie d. §. si filius deteriorem esse causam substituti, quam filij instituti ex uncia, nam filius extraneis legatarijs nec ex uncia tenetur, quoniam per contra tab. patris emancipati non solum quinque uncias verum etiam unciam ex qua institutus fuit, habet contra voluntatem patris; substitutus vero non solum unciam verum etiam semissem ex voluntate patris qui eum substituit obtinet, quare ratione cum per bonorum posses. plus asequatur, improbe recusat legata omnibus solvere: tamen legatarij extranei improbiores essent, si rupto per bonorum posses. testamento ampliora legata asequi voluissent, quam potuissent si ruptum illum non fuisset, quod ex uncia extraneis tantum solvenda sunt legata a substituto, nam hec sententia Ant. fab. simul... convincitur ex eo, nam ... filius institutus ex

ex asse omisso edicto per fratre praeteritu substitutus ex voluntate defuncti saltem semisse habet, quem non haberet nisi substitueretur, & communis sententia fabri ex semisse tenebitur omnibus legatariis extraneis, sed quidem non solum ex semisse verum etiam ex asse illis teneretur si testamentum ruptum non fuisset per contra tabu. et quidem filium esse apparet ex d. l. §. ver. et si quidem de leg. praest. ut liberis tantum et parentibus legata solvere tenetur, cum tamen ille sit communis sententia quidem fabri loquatur in filio instituto ex asse ═══

Quare interim dum alius meliora offerat, ego ante omnes puos videri pro interpretatione et conciliatione d. §. si filius ex uncia, cum d. l. §. animaduerto. et cum ex duobus filiis alter est institutus, alter emancipatus similiter institutus, non possunt petere bono. posses. contra tab. l. 3. §. si quis ex liberis de contra tabu. tamen si emancipatus praeteritus sit non solum ipse verum etiam alius institutus potest bono. posses. contra tabu. petere omisso edicto per fratrem l. si post mortem 20. §. ult. illo tit. et etiam conuincit in d. l. §. de leg. praes. qua ratione legata relicta a filio liberis tantum et parentibus a substituto soluenda sunt, quia ipse filius teneretur ex illo edicto, relicta vero a substituto omnibus soluenda sunt, nam ex voluntate testatoris substituentis bona habet, aliud tamen erit cum institutus ex uncia noluit petere bono. posses. contra tabu. nec patris voluntatem suo facto impugnare sed omisso edicto per alium dimidiam partem bonorum habuit, quo casu substitutus ex uncia omnibus etiam extraneis legata soluere tenetur, sicut ipse filius qui voluntatem patris non impugnabit, ex reliquis vero partibus quas habet per bono. posses. petitam a fratre liberis tantum et parentibus tenetur, et sic ita interpretandum in d. §. si filius ex uncia, quippe qui si per fratrem praeteritum petita est possessio contra tabulas institutus potest eam petere etiam ut liberetur a praestatione legatorum extraneis faciendi, sed potest non petere et

omisso

Omisso edicto per fratrem dimidiam bonorum possessionem optinere non putavit § Ve. de bon. poss. contra tab. d. l. 3. § si quis ex liberis lectio V. Alexandr. cum in reputatio. qua propter substitutus ex uncia omnibus sicut filius venerit, quatenus voluit impugnare voluntatem patris ex reliquis liberis et parentibus, qua reliquas partes non habuit ex institutione aut voluntate expressa, sed omisso edicto per alium, ut non sine misterio in d. l. 3. § proponatur utrumque filium per contra tabulas impugnasse item at in d. § si filius ex uncia, per alium omissum fuisse edictum, ex quo colligitur falso existimasse fabrum supra in d. § si filius ex uncia, filium institutum non solum unciam verum et unciam ex qua institutus fuit sed omnes contra voluntatem patris ————

15. Ex qua interpretatione similiter venit intelligendus et interpretandus textus in § contra. eiusdem l. Ve. de leg. pr. V. ab Scevola proponitur filius ex dodrante institutus id est ex verbo unius, omisso edicto per alium consequturus fuit tantum semissem, movit quaestionis ex semisse solum legata substitutum deberi, quomodo enim semisse solum [illegible] amplius in bonorum possessione et sic ubi minus

Vi ... deducitur, qua in parte observandum est non fuisse distinctione qua ex portione liberis et parentibus l. extraneis debeat legata solvere, nam cum institutus esset ex dodrante ex voluntate expressa quam non impugnabit bonorum possessionem qua petere poterat per alium sed tantum ab alio omissum fuit edictum nullam partem videtur habere contra voluntatem per contra tabulas immo minorem, ac per consequens dicendum est ex semisse praestare debere omnibus legata cum semisse et amplius ex voluntate quam non impugnavit habuit, nulla vero parte per contra tabulas alterius fratris. Et ita erudite et ante omnes existimo dicendum pro illius l. cum suis §§ explicatione ————

16. qua omnibus firmum manet ab exhaeredato l. substituto exhaeredato legatum relinqui non posse ita nec expresso nec tacito iudicio patris aliquid datum proponitur l. ab eo qui l. cum quidam 24. de fideicom.

l. qui fundu 86. §. qui duos ad l. falci. l. miles ita 41. §. si miles de mili test. l. Iulianus 60. de leg. 2. l. seius 12. de ann. leg. prin. inst. de vin. reb. per fide. relictis qq de e patrio dormit l. 3 n. 9. par. 6. Unde siquis filio cohæredato substituit hære: de ipsu substitutu. Et ab eo tabulis quog secundis legaberit legatu valebit et debebit. Tex in l. in rati 11. §. N. ad l. falci. nisi suo filio substitutus de= cesserit Ut in prin. d. l. N. de leg. 3. quæ definitione subobscure probit Papi. in d. l. in rati. §. N. b. necesario ratio [illegible] confundetr cu ideo legata valere dixerit Iulianus a substituto relicta qd ide patri hæres extiterit. quæ verba n. sic sunt intelligenda prout ab Acc. b. explicantr, nempe confundendas esse hæreditates pupilli et patris, ita ut si institutus hæres a patre ex inst. legatis relictis ultra dodrante, qua= drante integru et illibatu bonoru patrnoru n. habebat unde poterat deducere falcidia, si ide hæres substitu= tus sit et cu hæreditate pupilli ex subst. quadrante utriusq hæreditatis patris et filij habuerit n. possit falcidia detrahere quasi hæreditate pupilli auocantr legata; quæ quide Acc. interpretatio ia ab ipsis Accur. sianis et pragmaticis antiquioribg Fulgosio, et Alio. et Gofre. b. fuit improbata, et a Gobeano in lectu Acu, V. cuj. sub lib. 29. qq. umo Papi. per tex in l. cd sup. 10. ad l. fal. b. n. onerat hæredes veluti hæreditas pupilli si forte substitutus sit cohæ= redato, qui patri pupilli hæres [illegible] extitit. nec obstat pro Acc. tex in l. l. §. id qd ex substitute ad l. fal. V. id qd ex substitute cohæredis ad cohærede peruenit, proficit legatarijs cohærede om= mittente hæreditate cui cohæres substitutus est, na ut recte arbitratr Magnus Cuj. lib. 20 qq. um Papi. in d. l. cd sup. ibi tex loquitr in cohærede cohæredi vulgariter substituto, n. in pupilari substituto

de

de quo in d. l. cod. sup.a et in d. l. in ratione 11. §. Vl. ad l. falcid. ratio differentiae quoniam ex vulgari substitutione portio quae coheredi obvenit propter repudiationem coheredis non alia haereditas, sed eiusdem haereditatis portio est et ex eiusdem testatoris voluntate datur, unde merito onerat haeredem legatorum nomine, haereditas in pupillari substitutione diversa est haereditas patris relicta haeredi ex institutione quae pupilli, quae ex substitutione ei obvenit, maxime coheredati filii, ad quem nulla portio haereditatis paternae pervenit l. si ita scripti 8. §. Vl. de bon. pos. secundum tab. quare non augentur legata relicta ab haerede instituto, eidemque impuberi substituto, et ex pupilli haereditate ad eum pervenit non magis quam si ab alio haereditas ei relinqueretur prorsus extraneo, de cuius l. 1. §. et ex subst. exornatur, videndi sunt Sarmien. in l. Celsus §. fi. num. 8. de leg. 2. Alcia. de praesump. regula 2 praesump. 25. ex num. 3. Menoch. lib. 4. praesum. 108 num. 30. Faccin. lib. 5. Disput. cap. 39. Illig. ad Donel. lib. 8. Comm. cap. 23. litera D. quod manet firmum et in pupillari substituto eidem qui instituto non augentur relicta legata ab eo ex gradu institutionis, quamvis pupilli haereditas idonea sit legatis sed pa-tris idonea non sit d. l. cod. sup.a 10 ad l. falcid. exornat erudite Cuj. lib. 4. observa. cap. 36. et ubi dicitur in pecunia legatum, existimat legendum in pecunia legatam.

17. 9.o alia via quaerenda est pro integritate capitis in d. l. in ratione 11. §. Vl. et necessario ratio confundetur, quae duae istae integrandae sunt, ut si coheredato filio pater pupillariter substituit eundem haeredem quem instituit, a quo plura legata reliquit, tam in primis tabulis a gradu institutionis quam in secundis a substitutionis gradu, necessario

ratio confundenda sit, sc. legatorum, ita ut omnia legata relicta in unum confundantur et reducantur, ita ut si omnibus solutis substituto 4.a hereditatis paternae non remaneat possit deducere 4.am falcidiam perinde ac si ab illo tantum omnia legata a gradu institutionis relicta proponerentur, non inspecta pupilli herede. Cuius rei singularem valde rationem ex Iuliano Capi. proponit in ultimis verbis d. §. ut. ac interpretandis videlicet nam ideo legata relicta a substituto valeret, quod idem patri heres extiterit, atque ita omnia legata relicta sunt ab instituto primis tabulis, quam ab eodem tanquam substituto secundis tabulis, quasi heredi instituto coniuncta iudicabitur, aliquin neque ab exheredato neque a substituto eius potuissent relinqui; quod nihil datum a patre fuit, sive in expresso seu tacito, quae quidem sententia et interpretatio confirmatur eiusdem Capi. dicenti. Et doctrina subtili relata in §. quaesitum eiusdem l. in rati. ubi si filius impubes institutus fuerit ex parte coheredi dato, idemque coheres substitutus proponatur pupillo, quaeritur quemadmodum l. falcidiae ratio inquiri debeat, et quale est, quod vulgo dicitur legatorum rationem separanda, cui quaestioni Capi. respondit distinguendum esse, nam quantum ad ea quae pater a filio item a substituto reliquit primis filii et secundis substituti tabulis nullam fieri posse separationem cum communi calculo subiiciantur et invicem inducant contributionem, ita ut si patrii hereditatis portionis filio filio relictae 4.a integra non remaneat substituto legatis solutis possit deducere 4.am, neque augeantur legata quamvis coheres portionem suam integram retineat, quia in singulis heredibus respectu uniuscuiusque portionis ratio l. falcidiae habenda est. l. 1. §. id quod ex substituti l. in singulis ff. ad l. falci. l. ab omnibus de leg. 1. §. et quaesitum est insta de l. falci. Legata vero quae ab eodem coherede ut ab extero, id est in sua

portione

Portione relicta sunt permisceri ceteris non oportere eadem ratione qua in singulis heredibus ratio L. falcidiae imponenda est et idem in filio exheredato cui substitutus datus proponitur idem heres institutus locum habet ut in legatis a substituto relictis non confunditur ratio nimirum quia in portione pupilli quae ad substitutum pervenit nihil datum fuit pupillo a patre neque eius substituto d. L. qui fundum 86. §. qui filios ad L. fal.

Et si ab instituto eodem et substituto tam primis quam secundis tabulis legata fuerint relicta confunditur ratio legatorum nec separatio admittenda est, in qua specie procedit doctrina Papi. in d. L. in ratione §. ult. ff. ad L. falc. et ubi tabulis quoque secundis ut [illegible] ex qua dictione (quoque) colligitur non solum in secundis verum et in primis tabulis legata relicta fuisse, significat enim idem et etiam L. 2 de pactis. ubi DD. late, cum pluribus ferendo in singularibus singulari 93.

18. Manet igitur certa et defendenda decisio et doctrina Papi. in nostro textu, scilicet fideicommissum utiliter relinqui posse a patre et domino cum filius et servus heredes instituti sunt omnino tacito judicio testatoris juncta legis dispositione vocantur, sicut et heredes legitimi, qui ut proximiores [illegible] abintestato invitantur ad successionem L. lege obvenire 1 ff. de V. S. et eo judicio tacito defuncti L. efficiuntur §. de codic. fideicommisso possunt abintestato onerari d. L. 18. L. si filio, alias si fundum 92. in fine de leg. 1. §. praeterea inst. de fideicom. hered. bonus textus in L. 1. §. sciendum de leg. 3. L. 1. ff. 4. [illegible] recepi. quam quidem nostri textus sententiam in fideicommissis relictis a patre et domino, non vero in legatis procedit, etenim legata a patre et domino relinqui non posse cum filius aut servus eorum instituti non sunt manifeste insinuant exempla nostri textus et d. L. si alienus 62 de leg. 2. L. 4. de leg. 3. cum similibus in universa valorum [illegible]

scriptis

scriptis, in qq de fideicommissis relictis a patre f

dno mentio fit n° V° de legatis; Legata enim ab

herede tantum scripto Utiliter relinquuntur Ut dixi=

mus late sup.a in prin.o circa definitionem Justi.

ti. ab herede in ma.t V°. specie certum est filium filius

f servus n° V° patrem aut dnum heredes esse L. qui

Liberis 8. §. hic Ver de Vulg. L. 3. §. Ean autem

de leg. prs. que quidem differentia admittitr etiam hodie

post novam Justiniani constitutionem in L. 2 C. Communia

de leg. ab interpretibus melioris judicii, quam amplexus

fuit Cuj. lib. 9. qq.um Papi. ad nrm tit., de cuius

rationibus et fundamentis infra statim agendum est,

quippe qui etiam post exequationem legatorum et fidei=

commissorum a Justini.o inductam, certum est ab herede tantum

scripto legatum relinqui posse, n° V° a legatario f ab

alio, Ut idem Justi.tis probat in desi.e Legati, et §. prim.

insti. de singulis rebus per fide. relic. de qua re agen

scilicet patr f dnus heredes sint in specie nri

tit. statim infra agendum est 19

Superest nunc Ut sequentia

Verba Papi. in nro tit. explicemus. ac tunc de=

mum ex pers.a ipsorum fideicommissum Vires capit, cum

ipsis per quos commodum hereditatis f. legati, patri f.

dno quaeritur fideicommissum relinquitur. Ex qq Verbis

colligitur 1°. a patre f dno n° solum extraneis fidei=

commissum relinqui posse, Verum ipsis filio aut servo he=

redibus institutis, quae quidem assueratio n° ita

stricte intelligenda est. Ut fideicommissum Utiliter

relinquatur a patre filio f a dno servo heredibus insti=

tutis in id tempus quo sui juris efficiantur, nam hic

casus expressus est in §. Ut. nrae L. ac per consequens

superflua forent sup.a d. Verba. Verum generaliter intel=

ligenda sunt Ut fideicommissum Utiliter relinquatur

filio f servo heredibus institutis, quia ex natura rei

intelligitur in id tempus relictum quo capere possit filius

f servus f. l. pure 19 L. mulier 22. ad Trebe.

L. fideicommissa 11. §. hic Ver, et §. si filio de leg.

3.

B. Exornant post antiquiores Acc. Bart. Cuma. Castren. et caeteros in d. iunibus, Vecomius lib. 4. declarat. 51. Costa lib. 1. Selectar. Cap. 7. nus 4. et in l. Gallus. § et quid si tantum de lib. et post. 2.° §. ex nus 20. Ant. fab. de Error. pragma. decad. 65. Error. 8

20 Verum adversus superiorem doctrinam video dari summe dificilem in l. Epistolam 55. §. mulier, ad Treb. in quo 2.m verioris speciem proponitur filius insti- titus et rogatus nurui testatricis uxori se cuius filii restituere hereditatem, deinde nurum rogatam fuisse ut eandem hereditatem faceret pervenire ad filium suum eundem quod nepotem testatricis. quaeritur utrum fideicom- missum illud statim restituendum sit nepoti, cui quaestioni Sce- bola respondet sc. non statim sed aptandum esse fideicommissum ad tempus, quo nurus moreretur, quod non ad tempus quo sui iuris efficiatur a morte patris vel emancipatione ne alias adquiratur patri, propter vinculum patriae potestatis et de iure supra d.a cum stringere posit quod nurus decebat relictis marito et filio in eiusdem potestate, augetur dificultas ex l. fideicommissa 11. §. si filio. de leg. 3. et ex d. l. ut pure, quod in locis fideicommissum relictum verbis de quibus in d. §. mulier, collatum videtur in tempus quo sui iuris factus fuerit filius, nisi di- camus (quod absurdum est) nepotem morte matris liberari a patria potestate

21. Circa videficultate Ant. fab. d. decad. 65. Errore 8. probat dificilem decisionem Scebolae in d. §. mulier; interpretandam ex voluntate testatricis volentis fideicommissum in tempus mortis nurus pro- trahere, quam quidem voluntas colligitur ex illis verbis facias pervenire ad filium tuum. cum contra eo momento quo nurus moritur desinat amplius facere posse ut here- ditas magis ad filium perveniat quod enim praeterea fiat cum iam esset mortua, proinde alterutrum evenire ne- cesse est ut a eo instanti dies fideicommissi cedat a nunquam, non enim proponitur rogatus heres nurus

qui

qui etiam non est credendum quod sit alius quam ipse filius ut ante Ant. fab. consideravit Albe. in d. l. epistola §. §. N. Costa. to. 1. Selecta cap. 7. nu. 4. ubi ex verbis testatricis colligitur cuius voluntas est facias pervenire ad filium tuum ut non ante mortem nurus fideicommissi dies cedat cum ea verba illa habent tractum subcessivum ne aleas patri aut avo potius quam filio fide quam nepoti bona adquirantur si quidem Ant. fab. existimat alterutrum superstitem fuisse, unde putat non esse necessarium proponere speciem cum Acc. et antiquioribus in d. l. epistola §. N. cum mulier instituit nepotem eundemque rogavit ut nurui restitueret, deinde nurum ut filio suo fide quam testatricis nepoti restitueret bona, quo casu ajebant antiqui, ideo collatum videri fideicommissum in tempus mortis nurus nealioqui inutile sit primum fideicommissum relictum a filio nurui, quae sententia recte convincitur ab Ant. fab. d. erro. 8. tanquam divinatoria et ex regula l. si patroni §. §. qui fideicommissa et Crebe. cum similibus adductis a fabro. to.

Sed tunc deficiunt redits vri tu decisio et doctrina deducta ex eo juncta regula d. l. et pure 19. cum similibus, videlicet ut fideicommissum relictum filio verbis illis facias quod ut ad filium perveniat censeatur datum in eo tempus quo capere possit, cum in suprad. specie possit contingere quod nurus moriatur vivo marito patre nepotis, ac proinde si statim mortua nuru dies fideicommissi cederet patri adquireretur propter patriam potestatem contra voluntatem testatricis volentis ut filio bona cum effectu adquirerentur ut significat verbum illud pervenire l. 2. §. pervenisse de ered. vel act. vend. l. fideicommissa 11. §. ex verba de leg. 3. qua in difficultate Cuma. in d. §. N. inquit peregrinam et singularem esse rationem et decisionem d. §. N. cum tamen non constituit, unde Ant. fab. d. err. 8. probat subtiliter cogitari posse, videlicet nepotem bona avie per fideicommissum relicta post mortem nurus eiusdemque matris

Matris potius accipere ut bona materna, quae primo testatricis ex causa fideicommissi, ac per consequens patri adquiri cum prohibitione alienationis, etiam ex veteris juris observatione, pro qua parte expendit Faber in L. cum oportet C. de bonis quae lib. tit. in veteris juris observatione, junctis Ill.ss Dnis quemadmodum in matrinis de Ant. Fab. quae quidem omnia commentitia sunt, improbantur enim ex sequentibus 1°. quia bona restituta ex fideicommisso non possunt materna censeri, cum non fuerint profecta ex substantia et judicio matris sed potius ex bonis et voluntate aviae testatricis.

2°. neque etsi bona illa forent materna ex juris veteris observatione, ante novam Constantini constitutionem in L. 1. C. de bonis maternis per filium patri omnino sicut caetera bona adquirebantur cum potestate parentibus diversas alienandi ex Faber in L. 3. §. Eorum autem de leg. praes. et L. qui liberis § hoc. tit. de vulg. L. filius licet. C. de collat. cum adductis ex communi interpretum sententia a Cinelo in d. L. 2. p. ex num. 19. et interpretati Faber in d. L. cum oportet, cum aliis pro contraria adductis.

3°. his et aliis omissis dicendum est in specie Ill.ss Dni filium non habere patrem eo tempore quo testatrix testamentum fecit, instituisse extraneum haeredem, rogasseque haereditatem nurui quondam suae filio suo testatricis nepoti eamdem restituere Ill.ss Dnis faciasque ut ad filium perveniat, quae sententia et species probatur ex illis Dnis nurui quondam suae ex quibus colligitur mortuum fuisse maritum filium testatricis, quo mortuo nuru non fieri poterat quin illa bona non pervenirent ad filium cum parens non esset, cui adquiri potuisset, qua in re mirum est non fuisse animadversos interpretes omnes maxime Ant. Fab. subtilem in cogitandis et penetrandis singulis quaestionum Dnis, quod cum pater gravatur fideicommissum filio restituere ita ut faciat bona pervenire ad filium, rogatus videtur restituere cum filius capacitatem ponit vel morte eius sui juris factus vel emancipatione habere, in matre autem casus emancipationis non contingit tantum casus mortis comprehenditur, neque antea tenetur restituere, quia verba illa

tractu temporis subcessibus habent, ut recte in hac parte cogitabit Ant. fab.

Deinde adversus hic ego considero text. summe observatione dignum in hac parte 23.
in l. a filio 25. §. de leg. 1. ff. a filio herede etiam pure patri legari potest, nec interest an die legati cedente in patris potestate sit, ex quo text. satis colligitur filium haeredem institutum vel fideicommissarium vel servum non adquirere patri vel domino et si in ejus fuerit potestate tempore fideicommissi cedentis, alioquin ab herede filio patri legatum relictum inutile foret, quasi heredi a se ipso relictum l. legatum 116. §. 1. de leg. 1. hinc si duobus heredibus institutis uno ex uncia altero ex undecim unciis res legata sit, unciarius habet undecim partes in legato, alter unam l. plane 34. §. si duobus vers. unde dicitur. de leg. 1. de cuius text. conciliatione cum l. servus 6. §. si ex pluribus eod. tit., videndus cujac. lib. 23. obser. cap. 6. nec effugies difficultatem si dixeris ex nro text. et regula d. l. et pure, intelligendum legatum collatum in id tempus quo filius sui juris factus sibi hereditatem adquirat et patri legatum prosit, cum eo casu jam legatum non videatur heredi a se metipso relictum nam praeterquam quod hereditas videretur in ea specie ex die vel ad diem relicta contra juris regulas, ex eo etiam improbatur quoniam contingere poterat, ut filius non emanciparetur, sed potius morte patris inutile efficeretur legatum, quare Donel. probat lib. 8. comm. cap. 7. legatum tunc valere quia potest contingere ut filius non patri vel servus non domino adquirerent hereditatem sed sibi, videlicet si ante aditionem sui juris efficerentur ut in l. 3. de vulg. quo non videtur legatum hoc simpliciter et absolute heredi a se metipso relictum, et licet fieri possit ut dominus per servum vel pater per filium heredes efficiantur, id tamen ex eventu contingit, ac per consequens legatum quod ab initio utile fuit, ex eventu non infirmatur arg. text. in l. ab his §. ad l. falci. 24

Hac tamen interpretatio infirmatur

Et improbati ex pluribus l. qua pater per filium institutum heredem, et dominus per servum non ex licentia
Sed ex tacito judicio defuncti sunt heredes. Ut late
a nobis supra probatum constat, quod legatum ex tacito
judicio defuncti videtur heredi a semetipso relictum. De-
inde non Donellus inquit legatum ab initio debitum non
infirmari ex eo quod jussu patris, vel domini filius, vel ser-
vus adierit hereditatem, cum id ex eventu contingat,
cuius contrarium certum est pluribus ex rationibus; primo
ex d. l. a filio, dicitur ex si jussu patris adita
sit hereditas imputabitur ei in falcidiam, quippe si
legatum illud pater consequeretur, et legatum non imputa-
retur ei in falcidia, l. in quarta 91. ad leg. falc. quod
ei imputatur quoniam non est legatum, sed hereditario lega-
tum habet, unde apud Aup. in fin. to 24. §. 24.
verba illa, legari non potest ei cuius in potestate est
heres intelligenda sunt scilicet legatum cum effectu
adita hereditate jussu patris vel domini. quidquid cum
Fab. 6. obser. cap. 11. existimaverit verba illa emen-
danda, negatione sublata. Ut ita conveniat cum d. l.
a filio, de quo ex Cuiacio de leg. lega
cap. 4 num. 12. recte Osual. ad sup. ad Donellum lit-
tera D.

25. Observemus nunc praeter supra tradita ex
alia in proposito memoriae maxime commendanda, ab
interpretibus non animadversa, diximus fideicommissum
a patre relictum filio, vel domino servo heredibus institutis
per eius commodum hereditatis patri vel domino quaeri
ex tacito judicio defuncti collatum censendum in tempus
quo capere possint, quoniam alioquin semper quaeritur
hereditas patri vel domino ex tacito judicio defuncti, ad-
versus quam partem considero textum summe obscurum in l.
cum autem 23. §. ult. veri Aedilis. de aedilitio edicto
ubi postquam in principio §. proposita fuit regula id a
venditore servi restituendum est emptori, quod per ser-
vum ei adquisitum fuit vel dolo admissum, quomodo ei
non adquireretur etiam si legatum vel hereditas servo ven-
dito relinquatur, progrediens inquit id verum esse sive

sive

Contemplat. donationis f. Emptoris relictu Legatum f. hereditas Servo fuisset, et subjungit haec obscura Vba, quia et si Venditio mansisset nihil hae res Emptori proderat, ex qq. colligitur qd si Servus Venditus actione redhibitoria n. redhibeatur Legatu relictu f. hereditas eide Servo quantumvis contemplatione Emptoris minime Emptori adquiratur contra nram doctrinam. Siquidem in hac specie n. solu Servus Emptoris institutus proponitur simpliciter, Veru etiam contemplatione Emptoris, et nihilominus n. quaeritur legatu f. hereditas ipsi. g.o multo minus in nro Reu readquiritur Legatu f. fideicommissu dno, cu gravatus fuit Servo restituere, ac per consequens n. est necessariu qd fideicommissu videatur collatu in id tempus quo Servus capere possit ══

Qua in dificultate Consulti meliores interpretes plura cogitarunt pro interpretatione illius Reu, na Bald. in d. l. existimat Vba illa quia et si Venditio remansisset, mendosa esse, et legenda quia et si Venditoris remansisset, qua lectura admissa cm Bal. sensus erit, qd si Servus Venditus redhibeatur per redhibitoria Venditori, ita ut eius remansisset nihil prosit ea res Emptori qd legatu f. hereditas ipsius contemplatione fuerit relicta, na adhuc Venditori adquireretur qd quide confirmatur ex l. Julianus 13. §. Si quid servo, de actio. Empt. et. nec dissimulandu Cuius respectu ista sint relicta, eode sensu aliter emendandu esse Reu illu arbitratur Bene. Pine. Lib. 1. Select. Cap. 12 nuo 35. et 39. At negative addita existimat legenda esse Vba illa quia et si Venditio n. remansisset, Veru his et aliis ommissis, de qq. Scorlati n. possumus sermone facere, ego existimo Reu illu minime mendosu esse, et ex rudimentis jurisprudentiae vera interpretatione intelligi posse si divertamus Servu Venditu in hac specie hereditate aut legatu sibi relictu ex tacito judicio defuncti dno adquirere contra nru Reu, atque ita eiusdem adquisitione dominiu esse expectandu n. contemplatione relinquentis contra Reu ind. l. Julianus §.

§. Si quid Servo suo dimisso invenit Ulpi. et si Emptor Servi redhibitoria experiatur pro servo Vendito, et condemnatus fuerit, ita ut Venditio remansuet, hereditas vel legatum relictum Servo, adquiratur Emptori sive Venditoris sive Emptoris contemplatione relinquatur. quia videmus ad adquisitionem non expectatur cuius contemplatione relictum fuerit Servo, sed potius dominium ita ut domino semper adquiratur, igitur si Venditio manet legatum vel hereditas servo Vendito relicta quaeritur Emptori, quia dominus manet, non vero qua cuius contemplatione relicta proponatur unde subjungit Ulpianus per contrarium si contemplatione Venditoris institutus Servus proponatur nihilominus dicendum esse restituere Emptorem non debere Venditori, si nolit eum redhibere, quia dominii ratio non vero contemplatio relinquentis semper consideratur; poteram in hac parte in amicitiam redigere difficilem decisionem in L. Julianus 13. §. item si quid ex operis. de actio. emp. ubi non tamen si quid ex re Venditoris juncta L. adito 45. §. ult. de adq. here. ubi propter me heres institutus erit. et ubi ut intelligatur non opera sua mihi adquirere sed ex re mea, verum tempus instat ut ad alia nostrae tractationis perveniamus, videat qui plura cupit Vene. Pine. lib. 1. Selecta. Cap. 12 per totum =

2) Deinde ex supra d. venit explicandus Papi. difficilis tex. in L. duos 30. de condit. et demons. ubi in loco mater duos filios heredes scripsit ex partibus sub conditione si a patre suo emanciparentur, quibus pure praelegata dedit, pater filios emancipavit, qui hereditatem adierunt, quaeritur an sibi praelegata adquirant, cui quaestioni Pap. respondit patrem etiam submoveri legatorum commodo, nam emancipandi filios obsequutus videtur supremum judicium Uxoris, quae in decisione illud maximam dubitationem continet quod praelegata pure relicta sunt filiis, ac per consequens eorum dies cedit a morte testatricis matris L. §. cum similibus de dies leg. ce. quo tempore liberi erant in potestate parentis, atque ita dicendum videbatur patri praelegata adquiri debere, siquidem in legatis dies cessionis expectatur

sicut

Sicut in hereditatibus dies additionis l. miles 25. §. 1. de leg. 2. quae quidem doctrina maxime in hac specie procedit ubi voluntas matris certa et indubitata videtur ut praelegata patri adquirerentur, hereditas vero liberis, siquidem heredes instituit sub conditione emancipationis, legata vero [redacted] pure dedit, nihilominus tamen Papi. probat neque ex hereditate neque ex legatis aliquid patrem habere posse =

Qua in difficili Papi. mente percipienda laborant multi interpretes. Acc. b. et post eum 28.
Bart. Cast. Aluc. et omnes fere Accursiani interpretes in eo textu, quos recenset Donel. lib. 8. comm. cap. 31. probant conditionem emancipationis propositam in institutione repetitam videri in praelegatis, ut in l. cum servus 18. de condi. insti. in l. cum 55. de condi. et demon. de quibus juribus, juribus praeter supra relatos videndi sunt Mantica lib. 10 de conjecturis, tit. 6. num. 4. Peralta in l. si quis in prin. num. 106. de leg. 1. Cuj. lib. 8. observa. cap. 36. et lib. 26. cap. 31. Forner. lib. 4. rerum cotid. cap. 29. Menoch. lib. 4. praesump. 179. ac per consequens emancipatione secuta patri nihil capere potest ex praelegatis = Verum haec interpretatio convincitur evidenter 1. quia conditio apposita in institutione non videtur repetita in praelegato nisi ex conjecturis appareat, videlicet cum institutione facta sub conditione praelegata relicta sunt illis ipsis, eo amplius, quae repetitio inducitur ut in d. l. cum servus, et ind. l. cum, l. 2. do legatum conditionale transfertur de uno in alium ut in l. legatum 24. de adimen. leg. l. legatum 95. de condit. et demon. deinde quia Papi. expresse inquit praelegata pure relicta fuisse, quod perperam interpretes dicti Papi. conditionalia fuisse arbitrantur =

Quare Cuj. lib. 16. quaestionum Papi. 29.
in d. l. duo. heredite probat praelegata pure relicta fuisse in eo textu, nihilominus tamen patrem submoveri dicit a legatorum commodo, quia praelegatum heredi ex parte relictum pro parte propria jure hereditario, pro parte vero coheredis jure legati accipitur l. in quartam 91. ad l. falc. l. in fideicommissaria 18 ad Trebe. l. cum virum cum de fideicom. Unde dies praelegati pro parte coheredis cedit a morte testatoris ex regula d. l. §. 2do dies leg. ce. pro parte vero propria non cedit ante aditam hereditatem d. l. miles

§.

§. Ut. de leg. 2. contr. Cum praelegata proponantur pure relicta a matre filiis institutis haeredibus sub conditione emancipationis, pater non potest aliquid capere ex haereditate filiis relicta, quo ut ab haereditate ita et a praelegatis submovetur pater, nam non potest capere ex praelegato unius filii, qui capiat ex haereditate alterius, ex nullius autem ex haereditate capere potest cum emancipando filios supremum judicium uxoris suae custodire voluit ut eleganter Papi. ratiotinatur, aliàs voluntas matris complicatibus contraria foret

30 Ex his quae Papi.[us] in nostro textu prorumpit sequitur elegans distinctio ex Juliani sent. a Papi. approbata in praesenti, nempe patrem cuius filius haeres institutus est ex cetero quidem habita ratione L. falcidiae restituere haereditatem debere, quoniam ex pers.[ona] filii haeredis instituti fideicommissum vires capit, ipsi vero filio non admissa falcidia restituendum est, quia ex pers.[ona] sua filius sibi ipsi obligari non potest, et pater non ut haeres, sed ut pater rogari videtur, et ideo si rogatus sit pater post mortem suam quod ad se pervenerit ex legato L. haerede filio relictus restituere, is quo vivo patre decedat, omnimodo patrem fideicommissum retenturum, quoniam fideicommissum ex pers.[on]a patris vires accepit, ex quibus apparet quanta differentia sit inter fideicommissum relictum a patre filio haerede instituto per quem patri commodum haereditatis fuit quaesitum L. extero, nam 1.º casu fideicommissum ex pers.[on]a patris vires accepit, cum filius sibi ipsi debere non possit, et regula L. penul. de recep. arbi. in L. slicum 95. §. dicto cum similibus de solutio. Unde in hac specie 4.ae Pegasianae deductioni locus non est, nam licet pater filio instituto cui restituere fuit rogatus ex Trebelliano teneatur ex eo quod actiones in eum transferantur L. 1. §. si filio. vers.º idem. ad Trebe. 4.ta non ex Trebelliano sed ex Pegasiano deducitur. § sed quia haeredes inst.[itut]a de fideic. haere. notant Cuj. lib. 2. obser. cap. 30. Donelus lib. 8. comm. cap. 21. unde est ut si pater ipse sit haeres institutus (non factus haeres per filium) et rogatus filio

suo

suo restituere hæreditatem possit sine dubio 4am Pegasianam deducere, quoniam tunc tanquam hæres tenetur cui 4ta pegasianæ deductio competit l. jubemus 6. versi idem ad Trebel. cum vero per filium commodum hæreditatis habuit hæres non est sed filius, quo sensu intelligendi sunt consulti in l. si alienus 62. de leg. 2. in l. 4. de leg. 3. in quibus cum similibus dicitur fideicommissum a patre relictum filio ejus hærede instituto acceptum habere obligationem si pater hæres efficiatur referendum est ad commodum hæreditatis non vero ad nomen, titulum, et honorem hæredis, nam filius eo modo hæres est ut perspicue colligitur ex differentia inter suos et extraneos quia ex persona sua et aditione juncta recognita l. sicut §. aditio: et probatur nam filius semel hæres factus cum jussu patris quæsivit hæreditatem non potest desinere esse hæres l. ait prætor alias et si sine 8. §. sed ad Papinianus in fine de minoribus. l. qui solvendo 42. l. ei qui 88. cum multis aliis de hære. insti. ergo cum Pegasiani detractio hæredi tantum competat l. mulier 22. §. fin. ad Treb. et pater factus hæres per filium institutum rogatus ipsi filio restituere cum hæres non sit, ex persona sua non possit deducere 4am sequitur ad nomen filii hæredis deducenda erat, filius autem hæres videtur fideicommissarius sibi ipsi deberi non potest

In 2o vero casu cum pater filio 31.

instituto rogatur extero restituere hæreditatem, poterit deducere 4am quia fideicommissum ex persona filii qui vere hæres est vires capit, etenim a persona filii incepit obligatio, quæ propter emolumentum patri quæsitum legis ministerio utiliter transfertur in patrem ut post Castren. in præsenti. num 7. explicant Alexan. num 3. Gobea. lib. 2. varia. cap. penult. et licet acquisitio illa in persona filii momentanea sit l. placet. de adq. hære. tamen operatur illum effectum, ne alias 4tæ Pegasianæ deductio excludatur quæ illi tantum competit cum fidei repudiat instrumentum infirmaretur. §. sed quia. inst. de fideic. hære. pater vero filio delatam hæreditatem non potest repudiare l. si is qui hæres 13. §. fin. de adq. hæredi. quæ omnia ita

ita demum locum habent cum per filium patri et per servum dño quaeritur commodum hereditatis, quo casu cum fideicommissum valeat, merito dubitatur ex cuius personae vires capit, et quoad 4ae. deductionem ipse filius rogatus ~~[illegible]~~ videtur testatori restituere, alioquin si antequam adeatur servus et filius sui juris efficiantur cum fideicommissum a patre relictum evanescat ex regula l. ab eo C. de fideicom. sequitur ut nec filius teneatur qui rogatus non fuit d. l. si alienus 62 de leg. 2. ita intelligenda cum d. l. 4. de leg. 3. nec pater quia ipsi commodum quaesitum non proponitur, maxime quia ideo ex personae filii, et servi substinetur fideicommissum relictum a patre et dño, ut deductioni 4ae locus sit, ne alias propter nullum aut minimum lucrum repellatur ab aditione hereditatis, quae ratio non militat cum emancipato et manumisso patri et dño non quaeritur hereditas ut in d. l. si alienus, et in d. l. 4. de leg. 3.

32\. Si vero fideicommissum a patre filio post mortem patris relictum fuerit, filius qui vivo patre decesserit omnimodo pater retinebit relictum, quia cum post mortem gravati fideicommissum et legatum datur cum dies mortis sit certus, incertum tamen est utrum vivo fideicommissario et mortuo contingat, merito ex ea incertitudine fideicommissum conditionale redditur, ac per consequens deficiente conditione mortuo filio vivo patre apud ipsum patrem manet fideicommissum argumento tex. in l. heres meus. §. 1. de condit. et demonst. text. in l. 2. §. 1. de leg. 2. l. Eiusmodi 13. quando dies leg. ce. 2m. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ lecturam et sententiam Acc. [illegible] nec fisco tale fideicommissum applicatur, quia pater gravatus filio restituere per quem commodum eiusdem hereditatis quaesitum fuit non ut heres sed ut pater tenetur ex nostro tex., leges autem caducariae quae relicta fisco applicabantur, decedente fideicommissario vel herede post mortem eius a quo relictum proponitur solum in heredibus locum habebant, ut late ex-

plicat

Explicat Cuj. lib. 10. observ. Cap. 38. Preceptor Pich. in presenti Cap. 14. ex num. 4. et plura scripsit circa hanc partem nostri autem instituti ut diximus non est aliorum commentaria transcribere, sed quae nondum cuicumque animadversa sunt proponere, reliqua qui cupit adeat preceptores in scholis ad novum Jus, apud quos multa ex traditionibus antecessorum repetita videbit, hactenus de hoc Cap. =

Finis

Vel. doctor Gareca.

1

AD TITULUM

DE TESTAMENTIS, ET ULTIMIS VOLUNTATIBUS, Libro 3° DECRETALIUM GREGORII, COMMENTARIUS editus ex l. 1ª qui test. facere possunt

AD RUBRICAM

n° 1 Omissa Continuatione tituli nostri, cum praecedenti de qua late Glossa, et communiter repetentes in praesenti pro rubrica nostra exponenda, ego me praestaturum brevitati conveniens [illegible] 1° testamenti denominationem, seu etymologiam; definitionem 2°, divisionem 3°, et denique originem ex qua prodiit [illegible] explicabo, et post de qua, latius in nostro Cap. 4°. Veniet inquirendum.

2 Ad primum ergo testamenti etymologiam nobis proposuit Iustinianus, in principio institutionum hoc titulo, quem Servius Sulpitius sequitur, quasi mentis testatione, testamentum dictum esse pronunciat, quod idem adstruit Ulpianus in fragmentis tit° 20 in principio, dum ait testamentum est mentis nostrae iusta contestatio. et Teodosius Imperator in novellis tit° 7° dicens, proprie testamentum est, quod testantis meram obtinet voluntatem: quod minus recte. Vocem sane denuo [illegible] Contendunt ex antiquioribus Aulus Gelius libro 6° noctium Atticarum Cap. 12. Laurentius Valla libro 6° elegantiarum, Cap. 36. et ex nostris Castellanus Cota in memorabilibus iuris, Verbo testamentum, ea ducti ratione, quia maior ratio non potest assignari propter quam testamentum magis mentis testationem dicamus, quam in vocibus similibus Calceamentum, ornamentum, et vestimentum.

3 Minus tamen feliciter sagacitati auctores, Servium et Iustinianum irrident cum potius ipsi veniant irridendi, qui mere grammaticaliter voces usurpantes misteria quae latebant non caluere: in his

Same explicans, [illegible] Calummia Ferdinandis, Seruio et Iustiniano, varia nu interpretationes adducunt. Alij existimantes a verbo testame proprie dictu testamentu, et adiecta particula illa, tum, mas [illegible], quemadmodu in illis verbis ornamentu, [illegible], [illegible] et similibus hanc q esse veram et rigorosam etymologiam, afirmant. (quod et nos fatemur) Vt Vinnius in dicto principio institutionu sub titulo nu 2 et Conanus lib 9 commentariorum Cap 1 in principio: Alij declarationis gratia mentis particulam addita fuisse afirmant, ea attenta ratione quia in vltimis dispositionibus precipue mens et voluntas testatoru est attendenda l 1a Cu. Delegatis Cod. de sacrosanctis ecclesijs, ibi Cobarrubias in preserti 1a par. in principio Ostomanus, dicto principio institutionu sub tit. exemtiati 1a et communiter scribentes: Alij similitudinem vocis non etymologiam consideratam a Seruio Sulpicio et Iustiniano credunt. Et illos intelligit Alciatus lib 4 de verborum signific. et in l. taberne ff. eodem tit.: Alij tandem quos sequitur Dominus Antonius Pichardus, in dicto principio nu 1 mentis vocem adiectam fuisse docent, vt significetur ex ipsa testandi actione, dictam testamentum eo quod, aliquid testatum relinquat testator, certam q mentis testatione exprimat. quod vt clarius percipiatur, est aduertendum stoicos et iuris consultos qui eos sequuntur. in deriuationibus vocum: non rigorosam etymom sed alluxione reddunt. in ipsis verbis solitos fuisse attendere, Vt constat ex l. senatus 35 § 1o ff de mortis causa donationibus, l 1a de adquirenda posessione l 1a de nouationibus l 1a de furtis, l 2a § appellata de rebus creditis in quibus donatione quasi domi dationem, posesionem quasi pedum positionem, a noua oblig. nouat [illegible] furtum a furuo deriuauerunt magis attendentes ad alusionem [illegible] respectu rerum quas significat quam adueri [illegible] grammaticali deriuatione [illegible] etymologie: cum igitur testamentum dum in esse persistat [illegible] acta [illegible] ex mente seu voluntate [illegible] a [illegible] [illegible] (quod in verbis alijs [illegible] gelio et Laurentio Valla in contrarium adductis non inuenitur) recte attendentes Seruius et Iustinianus dixerunt quasi mentis testationem esse appellatum. [illegible] in dicto principio institutionu sub tit. [illegible] Cicer et alijs, Adrianus Turnebus ad Varronem lib 5 de lingua latina. Valdus in Cap 1 § si quis de manso nu 19 tit si controuersia fuerit inuestiture,

in Libris feudorum, Franciscus de Aretio iuris [illegible] l. [illegible] Gebenensis [illegible] supra.

4 — Verum [illegible] Stracchus [illegible] ex eo dicitur testamentum, mentis testatio quia cum in actu sit [illegible], producitur in esse testator mentem et voluntatem suam exponit, cum validum sit in iure argumentum ab etymologia, ab ... [illegible] vel derivatione vocabuli [illegible] notionem [illegible] instrumentorum, [illegible] ... ut [illegible], [illegible] ... [illegible] Ripa [illegible] ... de [illegible], [illegible] cod. tit. [illegible] unde Glossa in [illegible] tit. [illegible] in Libris feudorum [illegible] ibi: Albericus [illegible] in [illegible] omnes [illegible] 6.° principali [illegible], [illegible] Alexander et Iason in dicta l. 2.° § appellata ff. de rebus creditis necessarium erit fateamur, quandoque mentis testatione esse testamentum, quod omnino falsum est, quandoque [illegible] mentis et similia sunt mentis et voluntatis [illegible], et [illegible] testamenta dici non possunt: sed [illegible] dicitur [illegible] [illegible] in [illegible] secundum [illegible] ab etymologia in principio [illegible], [illegible] esse argumentum ab etymologia quod deducitur ab essentiali natura vocabuli, quoties negative, non quoties negative affirmative concipitur, unde semper verum erit affirmare, non est testatio mentis ergo non est testamentum, licet non [illegible] recte dicatur affirmative est mentis testatio ergo testamentum, et ratio est quia argumentum de genere ad speciem validum esse non potest affirmative, v. g.: est animal ergo est homo, cum possit esse equus vel canis et omnino genus generalius et latius specie sua, l. si quis [illegible] num. 45. § inter emptum [illegible] ibi Glossa verbo paratum [illegible], [illegible] Glossa et Cumanus in l. 1.ª de adquirenda possessione, Glossa in l. [illegible] Cod. de [illegible] Alexandrino [illegible] Baldus et Salicetus in l. [illegible] Cod. de inofficioso testamento, Abbas in Cap. cum secundum Apostolum de praebendis et [illegible] Concilio [illegible] columna 1.ª, [illegible] 2.°, Ferlatolus in [illegible] iuris dialogo 7.° num.° 6.

5 — Definitur vero testamentum (ut iam ad secundum accedamus) [illegible] voluntatis [illegible] sententia de eo quod quis post mortem suam fieri velit, [illegible] principio institutionum [illegible] titulo l. 1.° ff. eodem, Ulpianus in fragmentis tit.° 20 l. 1.ª tit.° 1. partita 6.ª iubet [illegible] in Cap. [illegible] Marte de Celebratione Missarum

capº placuit § sed aliud 13. q. 2.ª explicant et declarant ultra scribentes in sis Loiss Menchaca de sucessionis creatione in progressione et numº 26, Conanus lib 9º commentariorum Capº 1º et numº 2º Alciatus lib 4º paradoxorum Capº 7º et in, l, si obenire numº 3º ff de verborum sig., Donelus lib 6º commentariorum Capº 4º, Covarruvias in rubric. Gumis titulo 1º et numº 3º Spino in speculo testamentorum, Glossa rubric. 1º 2º et alij interpretes infra referendi.

Attamen quae definitione graves difficultates ... quarum prima, definitio ..., ad ... ut ... iudicatur, ... cum suo definito ... secunda ... a nostris ... in 1 ... § 1º ff de dolo ... § appellata ff de rebus ... ; ut ... scribentes: sed sic est quod donatio causa mortis ... sunt voluntatis nostrae iusta sententia de eo quod post mortem nostram fieri volumus, principio ... de ... toto titulo de donationibus causa mortis; ergo definitio ... adequata ... testamentum non potest esse iusta sententia, non potest esse ... eorum quos ... mortis terror percellit aut morbus ... ut ... in novella ... 18 ... proverbium ... sunt ... Plato lib 11 de legibus ... illos qui ... observant ... omnes ... voluntate quae plerunque ... ratione, ... in 1 quidam in suo testamento ff de conditionibus ... ubi propter ... testamentum ... Doctores ... consultus, ac ne plura congerant ... testamentorum ... qualis sunt germani ... Cornelio Tacito lib de moribus Germanorum, ergo ... testamentum appellatur iusta sententia ... 3ª contra particulam illam voluntatis nostrae, quae ... dicemus ... utique alius pro alio testari non posse ... ergo ... antecedens probatur, quandoquidem videmus in iure esse receptum ut parentes filijs impuberibus, quos in potestate habent, faciant testamentum l morbus 2ª, l patris ... 20, in fine ff de vulgari, principio institutionum de pupillari ... Pepinianus 8ª § sed nec impuberis ff de inofficioso testamento, l si testamento 7ª Cod de impubere, Capº si pater ... ad finem ... titulo lib 6 ... 1ª Versiculo contra substitutionem ... l 5ª titulo 5º part. 6ª at quis audeat affirmare voluntatem

Satz patris esse filij voluntatem, si voluntas nihil est aliud quam anima volens, scribit Valdo [illegible] Castrensis nu. 7° [illegible] de testamentis, et anima patris et anima filij adeo sint diversæ et separatæ: recte ergo infertur dari testamentum quod voluntatis alienæ sit sententia, non nostræ, et sic contra definitionem [illegible] contra [illegible] verba definitionis [illegible] in eo quod quis post mortem suam fieri vult, obstat quod in [illegible] [illegible] fieri aliquid ~~[illegible]~~ tempore inhabili et [illegible] in tempus [illegible] [illegible] ff. [illegible] de donationibus ante nuptias, l. sicuti servus [illegible] de manumissis testamento. l. [illegible] 13. ff. de [illegible] [illegible] [illegible], l. [illegible] ff. de [illegible], sed [illegible] quod disponens testator ut aliquid [illegible] Vid. post [illegible] [illegible], confert talem dispositionem in tempus illud quando [illegible] iam Dominus [illegible] [illegible] suarum, [illegible] Dominium [illegible] [illegible] omnia [illegible] morte, [illegible] de nuptijs. § deinceps collat. [illegible] l. 1. [illegible] [illegible] [illegible]. § [illegible] [illegible] de perpetuis et temporalibus [illegible]. § [illegible] [illegible] de publicis iudicijs, Doctores communiter in Cap. privilegium de regulis iuris in 6, Alexander in l. non tantum ff. de re iudicata, Hostiensis in summa de officio et potestate iudicis de [illegible] nu. 3° cum pluribus [illegible] a Sebastiano Medicis in tractatu [illegible] omnia [illegible] 1. [illegible] nu. 1. cum sequentibus: ergo confert in tempus inhabile et per consequens [illegible] dispositio [illegible] [illegible], cum potius omnia quæ illius viventis fuerant, statim ac ultimam animam exhalaverit, [illegible] vacent et secundum regulas iuris gentium fiant acquirentis seu occupantis [illegible] [illegible] [illegible] rerum dominio § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: notavit Glossa in l. illa [illegible] [illegible] [illegible] ff. de heredibus instituendis.

Verum [illegible] et alijs minime refragantibus defendemus supradictam definitionem testamenti [illegible] [illegible] illius sententia optime declaratur in eo loco [illegible], [illegible] [illegible] sententia quod non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] etiam definitionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alij [illegible] [illegible] toto tit. de sententia et re iudicata [illegible] 1. cod. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nu. [illegible] sequentibus: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testamenti esse [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsam solemnem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materiales causa sunt bona defuncti [illegible] de quibus disponit; finalis denique est validitas et effectus talis dispositionis.

(post mortem: quae omnia clare demonstrantur sequentibus istis verbis
de eo quod quis post mortem suam fieri vult, dicitur autem testamentum
sententia iuris, ex eo quod quia sententiat testator declaret, et omnino
ea quam si a iudice lata esset, veniat observanda, L. Verbis legis
120 ff de verborum significatione L. 1.ª Co.le de sacrosanctis ecclesijs
autentico de nuptijs § disponat, Collat.e 4.a cum etiam quia opor=
tet testamentum testatorem serio deliberare [illegible] ex animi iudicio disponere
unde supremum iudicium appellatur in iure L. Vel negare ff quem
admodum testamenta aperiantur L. [illegible] Co.e qui testamenta facere
possunt et iudiciorum nostrorum contestatio in L. unica 24 ff Soluto
et mentis nostrae contestatio in principio institutionum eodem mens
enim et voluntas idem sunt, L. si servus plurium 53 § finali
de legatis 1.°, ibi sed et mens patris familias idem voluntas, L. Lu=
cius 85 de heredibus instituendis, ibi apparet enim non ea
mente testatoris scriptum fuisse. et [illegible], [illegible] Ocimanus de
verbis iuris verbo testamentum (et [illegible]). Forcatulus in
reformantia iuris dialogo 73 A nu.o 4.° et Duarenus
ad hunc titulum Cap.e 1.°, est ergo sententia generaliter
illam describere volumus cum Bartolo in L. 1.ª ff Soluto
quaevis deliberatae rei voluntas et in hoc sensu dicimus
sententia legis, sententia iudicis, sententia testatoris,
L. nequidquam § Ubi decretum et ibi Bartolus nu.o 6. ff.
de officio proconsulis, et ex sententia 29. ff de testa=
mentaria tutela, Paulus Velonus in rubrica institu=
8 tionum hoc titulo nu.o 24 et qui ex dictis infert ratione prop=
terquam in testamentis verba enuntiativa non sufficiunt
sed dispositiva desiderantur, L. Titia in testamento 34
§ Gaius de legatis secundo, L. ex his verbis Co.e de testa.to
militis, nam cum verba enuntiativa secundum dialecticos sint
illa quibus aliquid affirmamus vel negamus, affirmatio autem
vel negatio dispositionem non inducant, inde est ut verba
huiusmodi ad testamentum conficiendum aptat idonea
non sint, cum in ipso sententia voluntatis nostrae dispositioque
debeat intervenire, quando autem verba enuntiativa indu=
cunt dispositionem tam in ultimis voluntatibus, quam in contrac=
tibus aut iudicijs) late [illegible] tractant (Bartolus in L.
ex hac scriptura 16 ff de donationibus et in L. si volun=
tate, ubi Baldus Co.e de fidei commissarijs libertatibus,
(Panormitanus Consilio [illegible] lib. 1.°, Antonius de Vrio
in Cap.lo finali de successionibus ab intestato, Innocentius

tius [illegible]

in Cap.° illud de præsumptionibus = Mant.ª de Con=

deuet autem esse testamentum ~~sentent~~ sententia, ~~iusta~~, quod iec. lib. 3. tit. 12.

9 Varie interpretantur Doctores, Bartolus in l. 1.ª ff. Sol. ver.°

iustam id est perfectam intelligit, iuxta descriptionem textus in l. cum

filio 50 § finali ff de legatis 3.° autentico de testamentis

in perfectis § Et siquidem, ibi perfectam eius sententiam Coll. 8.ª

Vnde cum non possit esse perfecta voluntas nisi heres instituatur

§ ante heredis institutionem de legatis, inde est ut sub hoc verbo

heredis institutio comprehendatur. Sonat hoc representandus Alexan=

drus qui definitionem iurisconsulti exponit addendo vocem illam

Cum heredis instit.e quod confirmatur nam verba intelligi debent

in potiori sig.e et iuxta naturam et dignitatem illius cui ad=

iiciuntur, l. 1.ª ff. si ager vectigalis l. plenum § equiti

de Vsu et habit.e perfectio igitur interpretabitur in testamento

illa quæ ceteris præstat, et quæ præcipua in eo desideratur,

nempe heredis institutio sequuntur Riminaldus num.° 424

et Nicolaus Velonus num.° 5 in rubrica institutionum hoc tit.°

Verum hæc expositio illud habet scrupuli, quod perfectio cuius=

uis rei consideranda est non respectu alterius rei, sed respectu

sui; Vnde licet respectu testamenti sint dispositiones imper=

fectæ donationes causa mortis et codicilli, ac tamen horum

respectu perfecti sunt quemadmodum Musca in suo genere

animal est perfectum, licet comparatione facta ad Aquilam

vel equum sit imperfectum: Vlterius si vera esset hæc interpre=

tatio, quemadmodum illam accipiunt Doctores supra relati

videlicet facta comp.e inter codicillos, donationes et testa=

mentum, verbum iusta idem esse ac iustissima. perfecta id est per=

fectissima. Hoc autem absurdum est cum in definitionibus verba

proprie debeant significare: qua rationibus eam reprobat, post

Castrensem in dicta l. 1.ª huius tituli Paulus Velonus

Vbi supra num.° 36 ~

10 Quare alii iustam voluntatem interpretantur solemnem l. 1.ª ff.

de iniusto rupto nam si testamentum dicitur non iure factum ubi

solemnia iuris defuerint, a contrario sensu testamentum iure factum,

iustum appellabitur: iustum enim dicitur in iure quod ritu et solemni=

tatibus a lege requisitis peragitur, sic iusta vxor, iustæ nuptiæ

l. si vxori 13.ª § 1.° ff ad legem Iuliam de adulteriis § 1.°

institutionum de nuptiis, in codicillis autem condendis nulla est

a iure introducta solemnitas specialis § finali institutis de

codicillis, nec etiam in donationibus causa mortis et in testamentis quis non nouit quam scrupulose ius Ciuile a principio ritum multiplicem desiderauerit, nempe vt Calatis Comitiis, populo praesente, ac ad instar legis conderentur de quo late Aurel. Seleus lib. 5 verbis Atticarum cap. 37, Antonius Augustinus de Legibus cap. 5° et 8°, Ioannes ... lib. antiquitatum romanarum cap. 1° et Nicolaus Gruquius de Comitiis Romanorum in prefatione pagina 5.ª et 8.ª et lib. 1° pagina mihi 48. in quorum locum posteriori procedente tempore alia sunt subrogata solemnia de quibus agemus: hanc expositionem tuentur post Acursium in dicta l. 1.ª, Cujacius ibi, Altiatus 3° paradoxorum cap. 8° et in l. l. obenire 130 de verborum sig. et in l. nemo potest 24. de legatis 1°. Budeus in anotationibus ad l. 3.am ff pro socio, Ocermanus lib. 1° amicabilium cap. 4°. et Antonius Fabro de erroribus gammaticorum decade 35, errore 8° et 9°. Alij denique iustam, id est legitimam dicunt quemadmodum iusta hereditas legitima appellatur l. 3.ª § de illo ff pro socio, cum codicilli solemnitatem a legibus non trahant. sic Duarenus ad l. 1.am ff ... : Alij iustam id est secundum regulam iuris, sic Cujacius ad dictam l. 1.am et 4.am: Alij iustam, id est secundum leges sic Brisonius lib. 6° de ... iuris declarat. 52: Alij denique iustam id est integram omnibus numeris absolutam plenam ex omni parte declarant, sic Zoriceus de apicibus iuris tractatu 11 de testamentis axiomate 2°, Cobarrubias in presenti in principio, num. 5° et Donellus de iure Ciuili lib. 6° ca. 4°.=

11 Caeterum hae et aliae expositiones interpretum quo incidere vel cum secunda vel cum 1.ª videntur, quam si ad impugnationibus Castrensis et Velloni velis defendere responde cum Bibli... Loco relato et Nicolao Vellono vbi supra non esse inconueniens vt positiuum nomen vsurpetur pro superlatiuo, si per emphasim accipiatur vt denotet id supra quod in illo genere aliud dari non potest, sic enim videmus metum iustum definiri a iure consulto in l. metum 2.ª ff de eo quod metus causa, qui caderet in virum constantissimum et sic iustum metus ...

denotatr ille ultra quem alius dari non potest. ex utraque autem interpretatione deduces primo maximam differentiam versari attento iurisconsultorum tempore inter Codicillos et testamentum iuxta definitionem quam nobis tradidit Modestinus, in codicillis enim nulla desiderabatur solemnitas donec Teodosius Imperator illam introduxit in l. finali, in fine Cod. de codicillis qui longo tempore post Ulpianum et Modestinum imperavit qui Alexandri et Iordiani imperatorum temporibus floruere ut constat ex l. secundam 4a. Cod. de contrahenda et committenda stipulatione, in l. ad exhibendum §. 2o. ff. ad exhibendum, ex fastis consularibus Antonii Concii. quae si vera sunt merito dubitabis quare Iustinianus in § finali institutis de codicillis, qui longo intervallo postea subcesit, dixerit nullam solemnitatem ordinationis codicillos desiderare cum Teodosius in dicta l. finali constituerit in omni ultima voluntate excepto testamento quinque testes adhibendos esse, qui subscribant etiam si defunctus in scriptis voluntatem suam enuntiaverit, quod et Iustinianus confirmat in § finali institutis de fidei commissariis hereditatibus, sed responde cum non de solemnitate ad perfectionem actus necessaria esse intelligendum, hoc est, ad probationem de qua Teodosius statuerat, qualis est quinque testium numerus et eorum subscriptio sed de solemnitate necessaria in ipsa ordinatione et compositione codicillorum, utpote solemnitas instituendi et exheredandi, neque in potestate constitutam non requirit quam in testamento desideratur. l. inter cetera 30, l. Gallus §. quidam ff. de liberis et posthumis, principio institutionum de exheredatione liberorum, etenim solemnitas instituendi heredem, et alia huiusmodi § ante heredis institutis de legatis, de quibus dixit Iustinianus nullam solemnitatem in codicillis exspectari.

12 Inferes secundo Modestini et Ulpiani temporibus optimam fuisse definitionem traditam in dicta l. 1a. et dicto tit. 20. ceterum post Teodosii constitutionem addendum esse Acursii suplementum nempe cum heredis institutione

ita sic Codicilli à testamentu discernantur § Codicillis instituts de Codicillis. Alias enim id non contigeret contra § si idem 7. Co. eodem tit. cum hodie Codicillus vetam idest solemnem Voluntatis nostre sententiam contineat. nisi Velles asserere tam antiquo iure iurisconsultorum quam nouiori Teodosij & Iustiniani satis distingui Codicillum à testamento, nam licet ad Utriusque Validitatem Solemnitas testium desideretur in numero, conditio tamen eorum diuersa requiritur in Utroque, in testamento enim testes Masculi Ciues Romani qui testamenti factionem haberent interuenire debebant, alioquin Viciabitur. in Codicillis Vero non ita in quo & mulieres admituntur & testes autem instituts hoc tit. § finali Co. de Codicillis notauit Paulus Vellonus, Ubi supra num. 38. nouissime tamen Leoceg nostris Castelle Codicillorum ius & testamentorum saltem qui nuncupatiui fiunt consuetum est, cum nec in testamentis Solemnitas instituendi heredem hodie desideretur L 1a & 2a tit. 4 lib. 5 recopilationis & in cæteris eandem solemnitatem Utrumque requirat Ut Nostrates omnes asirmant ducti ex L. 3a tauri que est lex 3a tit. 4 dicto lib. 5. ibi (En los Codicilos interbenga la misma Solemnidad que Se rrequiere En El testamento nuncupatibo O abierto Conforme alo Lei del Hordenamiento) Scilicet potius ex auctoritate leg. 1. tit. 16 partita 6. ibi (Si alguno ordenare Su testamento o otra Postrimera Voluntad &a. = Ut post Paz in dicta L tauri num. 1338. Matienzo, Azeuedo & alios docet Dominus Antonius Pichardo in dicto § finalis ex num. 7. institutionum de Codicillis =

13 c Sequitur in definitione. Verbum illud Voluntatis nostre, quod addidit interpretes existimant Ut denotetur non alienæ Voluntatis esse sententiam, sed propriæ neque ex alieno arbitrio pendere posse L illa institutio 32. L siquis Sempronium 68. de Heredibus instituendis, L senatus 43. § Legatum de Legatis 1o. L fidei commissa 46. de fidei Commissarijs hereditatibus sic Utraque Vellonus Ubi supra.

Petrus Gregorius lib. 42 Sintagmatum iuris universi Cap. 1° et scribentes in rubrica huius tituli Communiter. Unde deducunt differre testamentum a Contractibus qui optime conferuntur in alienam voluntatem l. Ultima Cod. de contrahenda emtione, l. siquis arbitratu. ff. de Verborum obligationibus, non sic testamentum, quod Captatorium esset si in alterius arbitrium conferatur. cap. Cum tibi infra hoc nostro tit°. de quo quaestio latè in eius exposit. est. scendum: illud tamen interim adverto illationem huiusmodi salva pace doctissimorum virorum mihi non probari, reale enim voluntas nostra appellatur etiam si illi relinquatur hereditatem vel legatum cui alius voluerit l. Una ex familia 67. ff. de legatis 2°, nam licet dubia sit et incerta voluntas quae ex alieno pendet arbitrio, nostra tamen voluntas est, et illud velle Credimur quod his voluerit in cuius voluntatem institutio vel legatum a nobis conceditur. argumento textus in l. asse toto 73 ff. de heredibus instituendis, alia ergo ratio quaerenda est propter quam institutio vel testamentum in alterius voluntatem vel arbitrium non posset valide conferri. de qua Deo dante tractavimus in dicto Cap. Cum tibi =

14 Quare verius existimo iudicasse illos qui verbum voluntatis nostrae ita accipiunt ut sit sensus nostrae id est nostrum (per Emphasim) qui summus Cives Romani, aliis enim haec factio testamenti non est concessa l. finalis Cod. de heredibus instituendis: ita Duarenius et Cujatius ad dictam l. 1am et 3am ff. hoc tit°, nec quicquam adversatur si dicas cum Nicolao Belono num. 2°. in fine etiam aliarum nationes suas ultimas elogia condere, illis que esse concessam facultatem disponendi, cum testamentum ex

jure gentium procedat, secundum communiorem interpretationem sententiam, nam respondeo cum Paulo Bettono num. 26. quod licet aliae nationes testamenta faciant id tamen non pertinet ad testamentum de quo agimus et quo utuntur Cives Romani, quia solis factio testamentaria conceditur in jure dicta l. finali Cod. de heredibus instituendis; unde merito cum tale testamentum definitur verbum nostrae id est solum Civium romanorum intelligitur ==

15 Sed antequam ad ulteriora procedam videtur otiosa haec verba in defin.e collocata fuisse cum non sit sententia nisi in qua voluntas sit, nec sit voluntas nisi de eo quod sentitur, satis ergo erat dixisse testamentum esse sententiam sine eo quod adjiceretur voluntatis nostrae, quod probatur quia saepe hoc usurpatur utrumque pro eodem in testamentis judicium, voluntas vel sententia l. captatorias ff. de heredibus instituendis, l. 1. Cod. de sacrosanctis ecclesiis: sed adverte sententiam accipi dupliciter, quaedam est solius judicii nostri, quaedam voluntatis nostrae, judicii nostri sententia est cum dicimus id existimemus fieri debere, nec longius procedimus ut etiam jubeamus aut fieri vellimus, et sic actus iste terminatur in intellectu et haec sententia testamentum non est. v. g. si testator dicat Episcopus recte faciet si pauperibus elemosinam elargiatur, ex eo enim nihil debebitur Episcopo ex testamento; sententia vero voluntatis nostrae est actus non solum profectus ex intellectu, sed etiam terminatus in voluntate et cum quo quod fieri volumus demonstratur. v. g. Titius heres esto et talis sententia est testamentum et a l. approbatur quae jubet ut habeatur rata l. verbis legis 120 ff. de verborum sig. non ergo superflua sunt verba definitionis nostrae imo potius necessaria ut demonstrent testamentum non esse judicii duntaxat sententiam sed etiam voluntatis ita Donellus in rubrica cod. hoc tit. num. 4. ==

16. Tandem in definit. adduntur verba illa de eo quod quis post mortem suam fieri vult quae statim in limine difficultatem continent vel ut melius loquar contrarietatem non solum in modo loquutionis sed etiam in ratione intellectus, probatur primum repugnat enim recte loquutioni dicere voluntatis nostrae in plurali et deinde addere in singulari de eo quod quis etc. quorum primum loquitur de prima persona et secundum de tertia qui modus loquendi improbatur a Consulto in L. Plautius ff. de auro et argento legatis: probatur secundum nam etiam intellectui videtur repugnare quod voluntatis nostrae dispositio in alterius opinione (quae per particulam illam de eo quod quis loquente in tertia persona demonstratur) confirmatur, verum scrupulus hic facile diluitur si cum Bartulo ibi dicta l. 1a. huius tit., Sebastiano Medices tractatu de definitionibus 2a parte definit. 76 num. 17 et Donello in rubrica C. hoc tit. num. 6. advertas verbum illud quod quis referendum esse ad verbum nostrae supra positum quasi si, emphatice dixisset Modestinus de eo quod quis nostrum post mortem suam fieri vult. Et sic subaudita voce nostrum nihil repugnat =

17. Ex his tamen nostrae definitionis verbis plura Doctores inferunt primo averunt per illam distingui testamentum a contractibus hi enim licet contineant consensum et sententiam qui inter vivos aliquid fieri volunt, et non spectata contrahentium morte effectum sortiuntur. Unde recte dicimus appellatione contractus non venire testamentum et econtra l. Verba contraxerunt 20 de verborum significatione quamvis doctores ex principio institutionum de L. Fuscia Caninia tollenda deducere soleant valere argumentum de contractibus ad testamenta, sed adversus huiusmodi doctrinam oritur obstat tex. in L. unica C. ut actiones et ab herede et contra heredem incipiant et in § post mortem institut. de inutilibus stipulationibus ubi dicitur optime celebrari contractum ut aliquid post mortem contrahentium fiat: quae difficultas adeo gravis visa est

Nicolao Velono dicta q. 4 nu. 4. et ingenue fateatur Solutionem non admittere, Medices autem ubi sup. quinque Solutiones adducit 1.a est. quod testamentum disponit de universo patrimonio post mortem, Contractus vero ubi stipulatio non ita, et sic esse intelligendum verbum nostrae definitionis ibi de eo id est de universo. Volunt Glossa in l. 1.a ff. hoc tit.o sed displicet Velono talis solutio ex eo quod potest quis omnia bona sua donare post mortem, ut infra in 4.a solutione dicemus. 2.a Solutio est, quia licet in multis videantur Contractus et testamentum convenire nihilominus differunt in eo quod. ~~differunt in eo quod~~ testamentum solius testatoris voluntatem continet, Contractus vero duorum plurium ve desiderat Consensum l. 1.a § 1.o ff. de pactis, l. Labeo § Contractus ff. de verborum sig. ibi Rodulfus et scribentes, Octomanus lib. 12 observationum Cap. 10, et lib. 12 Cap. 1. Nicolaus Motius de Contractibus in genere Articulo 1 et 2. Cujatius in recitationibus ad l. juris gentium de pactis et cum pluribus Osvaldus, ad Donellum lib. 12 Commentariorum Cap. 6. Litera A et B. Sequitur Hanc Solutionem Donellus in rubrica Cod. hoc tit.o nu. 6. interpretans ex eo nostrae definitionis verba ibi de eo quod quis etc. quae non sine misterio a Modestino Collocata esse docet in singulari cum cetera in plurali posuisset, ut sic denotaret in testamentis solius testantis voluntatem intervenire, alias enim rectius omnia verba in plurali Concepisset. Verum haec solutio displicet ex eo quod saltem testatio unius voluntatem Continet, Cum sit solius [illegible] promissum — 1.a de policitationibus quae cum possint fieri [illegible] omnibus bonis et ejus implementum mortis [illegible]tionem [illegible]tinere, videtur in testamenti definitione comprehendi

~ Quare

18 Quare Alij tertio respondent, qd licet quandoque Contractus conferatur post mortem, frequentius tamen et regulariter solent esse dispositiones inter vivos et aliae institutis, de donationibus l. finali in fine ff communia prediorum. Attendetur autem in jure id qd regulariter fit l. nam ad ea ff de legibus, unde nihil mirum si etiam definitiones considerantur secundum magis frequentia ut notat Abbas et Decius in rubrica de judiciis num 3. Salicetus in rubrica Co. de servis fugitivis: sic respondet Nicolaus Bellonus dicta q. 4 num 4. Sed non placet eo eo qd credibile non est, Iureconsultos qui Philosophiae dogmata calebant imo opera vere philosophiam habebant l. 1a. in fine ff de justitia et jure, mancam definitionem nostram concinasse adeo ut necesse sit ad tam miserabile refugium devenire. 4a Solutio est qd in contractibus non disponitur de universo in alium conferendo et nihil sibi retinendo, nam si est contractus venditionis pretium succedit loco rei, si donatio causa mortis non valet nihil sibi retinendo iuxta opinionem Bartoli in l. stipulatio hoc modo concepta num 5. de verborum obligationibus, idem Bartolus num 11. Alexander Tertio in l. finali Co. de pactis, Covarruvias in presenti secunda part. num 4. Gama decisione 206. num 4 Boerius decisione 204 num 38 = Seraphinus de privilegiis iuramenti, privilegio 20 num 1o. cum pluribus relatis a Surdo consilio 73 num 6 et consilio 273 num 110. Denique quia in quocumque contractu saltem sibi retinet obligationem ex illo provenientem, nihilominus tamen, cum in puncto juris verior sit opinio quae docet talem donationem omnium bonorum mortis causa factam valere in quantum nihil sibi reservat donator, ut defendit Angelus in dicta l. stipulatio hoc modo concepta num 4. Salicetus ibi num 7 Altiatus in dicta l. finali Co. de pactis num 72 Corrasius lib 6 miscelanearum cap. 17, Arimineus Faber de Heroibus Flegmaticorum decade 48 Errore 8 num 5. et pluribus probat Dominus doctor Ioannes de parada in repetitione de lege in Cap. in presentia de probationibus num 11, ideo talis solutio mihi suspecta videtur.

19 Quare his et aliis omissis verius existimo inter con

tractus, et ultimas dispositiones illam esse differentiam, nempe
quod illorum dispositio (sive sint Contractus sive pollicitationes
aut facta) licet in tempus mortis conferatur, vel post
illam, statim rata firma que est et sua obligatione producit
quamvis executio in illud tempus deferatur l. scru=
pulosam 11. Cod. de Contrahenda stipulatione dicta l. Unica
Cod. ut actiones ab heredibus, dicto § post mortem
quae sic sunt intelligenda, unde dicimus Contractus
ab initio esse voluntarios sed postquam in esse producun=
tur esse necessarios l. sicut Cod. de obligationibus et actionibus
dispositio autem testamentaria nihil obligationis indu=
cit ante mortem, sed voluntaria revocabilis et de
ambulatoria est usque ad extremum vitae spiritum l. quod.
si iterum 4. ff. de adimendis legatis, Cap. Cum Marthe
de Celebratione Missarum, quam differentiam notarunt
Duarenus ad hunc titulum cap. 1. quem sequitur
Paulus Velonus ubi supra num. 43. =

20 Inferunt Doctores secundo quod etiam si testamentum a
vivente fiat et ab initio recte ordinetur non tamen prius
confirmatur, quam testator mortuus sit et ex eo tempore
incipit effectum habere l. si alienum § 1. de heredibus
instituendis § in extraneis, institutis de heredum qua=
litate et differentia, probat illud Pauli in epistola
ad Hebraeos cap. 9 ut testamentum valeat necesse est
intervenire mortem testatoris, relatum in d. cap. Cum Marthe.

l. qui duos 18. de manumissis test°.

Sed obstare videtur text. in l. qui duos 18. ff. de ma=
numissis testamento, ubi testator duobus heredibus
institutis, jussit Stichum servum suum liberum esse,
post mortem unius ex heredibus, illum nominando qui
mortuus est, vivo adhuc testatore et ita conditio li=
bertatis stitit et Sabinus respondit servum li=
berum esse, ergo dispositio testamentaria ante testa=
toris mortem valebat; Cui difficultati omissis aliis
respondet Cum Donato in dicta rubrica huius tituli. Ver=
ba Sabini in d. l. qui duos quae sic se habent, Sabi=
nus ait liberum futurum non esse sic accipienda, liberum
futurum statim et vivo testatore propter favorem libertatis
sed liberum futurum suo tempore scilicet quando testa=
mentum valeat, quod tunc continget quando testator

Mortuus sit, d. l. si alienus Ciuitatis =

21 tandem pro Coronide obserua mortem in nostra definitione sicut in alia qualibet dispositione seu a l. siue ab homine facta intelligi eam quae naturaliter Contingit l. Verbum 64 § finali ff pro socio l. ex ea 121. § in insulam ff de Verborum obligationibus. Docet Glossa Verbo mortem in d. l. 1.a Quiuis titulis et ibi Bartolus num. 3 licet aliquando ex interpretatione propter identitatem rationis, pro mortuo habeatur ille qui per maximam vel mediam Capitis diminutionem vel alias Ciuiliter moritur, l. intercidit 58 de Conditionibus et demonstrationibus l. 1.a § finali de bonorum posessione Contra tabulas, imo et defunctus appellatur in l. si mater Cod. de institutionibus et substitutionibus de Claret Costa in l. Gallus § et quid sitantum 2.a parte a num. 1.o Cum sequentibus et in Cap. si pater, Verbo si absque liberis 1.a parte num. 44. de testamentis in 6.o Cujatius lib. 3 obseruationum Cap. 10, Couarrunias in Cap. 2 num. 6 infra, Molina lib. 1.o de hispanorum primogenijs Cap. 13 num. 94 et Paulus Vionus in d. rubrica institutionum Sor. tit.o num. 44. =

22 Quibus ita breuiter peroratis non obstant argumenta in contrarium adducta quorum et aliorum timore defendi non posse Modestini et Vlpiani definitionem Contendunt Hermanus Vulteius in principio institutionum Sor tit.o num. 15 et sequentibus, Alexander Picenardus ibi Pagina 33 Columna 2, Carondas lib. 2.o Verossimilium Cap. 10, Ioannes Dauterus de testamentis tit.o de initio testamenti num. 12. Albericus Gentilis lib. 1.o lectionum Cap. 14, et Andreas Iterardus Exercitationum Iustinianearum decade 7.a q. 2.a quos refert Osualdus in notatis ad Donellum lib. 6 Commentariorum Cap. 4 litera B et D, quamobrem Cujatius lib. 2.o ad africanum in l. sed cum ea 15 ff de jure Codicillorum Alias definitiones Commentus est licens testamentum esse directam heredis institutionem

Dl. brevius hereditatis datione. Verum hec omnia, et fa-
cile dissolvitur primum ex dictis circa expositionem
verbi jure, licet enim codicilli et donationes causa
mortis sint voluntates non perfectae sententiae et iuxta
regulas juris nihilominus tamen differunt a testa-
mentis in eo quod nullam attento jure civili solemnita-
tem requirunt quod verbum iusta significat, cum etiam quamvis
in eis directo hereditas neque dari neque [illegible] adimi
possit l. penultima § finali ff. de conditionibus in-
stitutionum § codicillis institutis de codicillis. Et ulterius
quia donationes sicut et ceteri contractus statim suam
obligationem producunt. Licet executio in tempus
mortis differatur non sic testamentum ex quo licet
adhibente solem et rite recte perficiatur nulla obligatio
resultat, nulla necessitatem importat imo potius muta
bile est usque ad extremum vitae exitum d. l. quod si litera
4 [illegible] de adimendis legatis: Ex quibus notabis minus
recte existimasse Albericum Gentilem ubi supra in nostra
definitione testamentum in genere generalissimo de-
finiri ut sic et codicillos et omnem ultimam vo-
luntatem contineat =

23 Non obstat secundum cuius vis tota in eo consistit
ut demonstret non esse morientibus plenum animi
judicium quod quidem quam contrarium sit rationi nemo
est qui non videat quid enim tam inhumanum excogitari
potest, quam adimere homini sanae mentis facultatem
disponendi de re sua ut inquit Paulus in l. ex
facto ff. de vulgari, unde parte illa sibi adimere
vel minuere quisquam prohibetur. l. ex stipulatio
hoc modo concepta ff. de verborum obligationibus
l. si fratres § idem respondet societatem ff. pro socio
imo potius tam lex 12 tabularum, quam ius omne
civile atque canonicum adeo reluctatur supremam
hominum judicia liberentur, ut ad jus publicum per-
tinere id, respondeat Paulus in l. ut negare

ff quemadmodum testamenta aperiantur et princi=
cipali Pontificiaque autoritate compellendosque here=
des ad eorum implementum dicat Papinianus in
l. hereditas etiam ff de petitione hereditatis: verum quemad=
modum Romani religiose et pie ad observantiam testa=
mentorum attenti fuere sic similiter ne rata haberentur
illa quae arguerent aliquam defuncti insaniam voluere
d. quidam in suo testamento ff de conditionibus et de
monstrationibus, quod etiam in facto constat ut plene de
illo constaret, tot ritus, tot que solemnia interveniendo
decrevere, quot reperiuntur in libris nostris et de quibus infra
disputavimus, cum igitur non semper morientes judicio des=
tituantur ut minus recte probat argumentum supra ad=
ductum, si oportuno tempore ad dispositionem verum suarum
attendant et de sana mente legitimaque voluntate
per solemnia constet aequum est ut eorum ultima elo=
gia serventur l. 1a. Co. de sacrosanctis ecclesiis
l. verbis legis 120 ff de verborum sig., quemadmodum
per contrarium est justum ut quae sine pleno animi ju=
dicio disponunt, subvertantur, neque obstant Platonis
et aliorum autoritates quae sunt intelligendae de eo tempore
quo jam aegrotus ultimam animam exalare procurat, in quo
morbi acerbitas et terror mortis animum perturbant, neque
quicquam facit aliquas nationes testamentorum usum res=
puisse, id enim non satis probat injustum esse cum videa=
mus per contrarium plurima admisisse contra jus naturale
quemadmodum videre est apud Persas Aegyptios et Ger=
manos, qui furta virtuti tribuebantur, teste Caesare lib.
6 Commentariorum, Diodoro Siculo lib. 2o Bibliothecae
Cap. 3, Gellio lib. 11 noctium acticarum Cap. 18, et
plura alia, quae notat Alexander ab Alexandro lib. 6
dierum genialium Cap. 10. ubi Tiraquellus in notis.
Sic difficultatem sane resolvit Balduinus in praefatione
24 ad tit. de testamentis in institutis, neque etiam obstat
3mo. quo interpretes superati solent plerumque respon=

dere facultatem, etiam uero liberis impuberibus jure singulari ob eorum utilitatem, moribus fuisse receptam. Unde nihil mirum, si in ea jus omne excladitur veteris decretum, de quo in d. l. illa institutio ff de heredibus instituendis, nam jus singulare dicitur, quod contra tenorem rationis introductum est, l. jus singulare 16 ff de legibus, id est contra ordinarias juris regulas, quae rationis tenore reguntur, ut interpretatur ibi Brocius num. 3. ideoque illesam remanere in ceteris definitionem nostram, quae quidem solutio quanta in se involvat facile cognoscitur, quare illa ommissa pro exacta cognitione, est advertendum in testamento quatuor causas reperiri, ex te Baconio lib. 4 declarationum juris cap. 63 num. 6 causam efficientem quae consistit in persona testatoris, formalem quae consistit in solemnitatibus, materialem quae consistit in hereditate, et finalem quae consistit in herede. Ut supra exponebamus duas priores, a quibus denominatur testamentum, tale l. 2. ff bon. tit. Si consideres testamentum, in quo pater testatur pro filio impubere ei quem substitutum relinquit, paternum testamentum vere et proprie est, vera quoque et propria sententia eius voluntatis l. Papinianus 8. § sed neque impuberis ff de inofficioso testamento. l. patris et filii l. qui plures 10 § primo in fine ff de vulgari l. sicut penultima ff quemadmodum testamenta aperiuntur l. 2 § illud versiculo licet ff de hereditate vel actione vendita l. paterfamilias 12 versiculo me illud de privilegiis creditorum, § liberis autem § igitur institutis de pupillari. Si vero posteriores causas attendas nempe materialem et finalem, filii testamentum improprie dicitur quia agitur de illius hereditate et herede et in ea acceptione dua testamenta nuncupantur d. § igitur l. si pupillus 42. de acquirenda

hereditate: Cum igitur respectu causæ efficientis et forma=
lis unum sit testamentum necessario, sequitur esse tale
testamentum voluntatem solius testantis, efficiens enim
et formæ dant esse rei et denominationem l. mortuo
bove ff. de legatis 2°. L. cum qui ædes ff. de usuca=
pionibus cum pluribus adductis a Domino Doctore Va=
lentia in tractatibus Mattritis lib. 2°. tractatu 4°. cap.
2. num. 13. neque obstat saltim de bonis alienis patrem
disponere eo casu, cum substitutus succedat in
omnibus pupilli bonis, etiam aliunde quæsitis d. L.
sed si plures 10 § ad substitutos de vulgari L. 6. tit.
7 tit°. 5 partita 6 quia ommissa solutione illorum
qui ad identitatem personarum patris et filij recurrunt.
§ ei vero institutis de inutilibus stipulationibus
L. finali in fine Co. de impuberum cum tenent
Ripa in L. 2 num. 12 ff. de vulgari. Alciatus
in Rustica illius titulo num. 21. Lancelotus Ga=
liaula in L. Centurio, num. 175 ff. eodem et Fran=
ciscus Duarenus ad illum titulum cap. 10 quid sit de
substitutio respondeo in hoc casu singulari rati=
one versari ad quem vulgus interpretum non advertit
[illegible] de persona impuberis
[illegible] pubertatem [illegible]
[illegible]
[illegible] num. 12 [illegible]
[illegible] Commentarior [illegible]
[illegible] lib. 3° [illegible] 24 [illegible]
[illegible] de persona [illegible]
[illegible] de patria potestate [illegible]
[illegible] ex L. [illegible]
ff. de liberis et posthumis [illegible] ex liberis 11.
§ [illegible] fortunas [illegible]
[illegible] possessione [illegible]
[illegible] liberis [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] parte [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
proposito [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] recte [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

fide Publica at [illegible]

ei principi oblatus L. in sinuata voluntate apud acta aut priuata fide l. scripto, l. per nuncupatione, sic diuisit Donellus lib. dicto 6. cap. 6. [illegible] fides publica, e [illegible] testamentis fit quando simplici libello testamentum principi offertur, ut in scrinio sua recipiat l. omnium 19 Cod. de testamentis, erant autem scrinia armaria quaedam in quibus epistolae libelli ceteraque monumenta literaria conservabantur, quorum qui curam agebat Magister scriniarum vocabatur (teste Ulpiano) sa=

fiunt quae ergo Plinio in Panegirico ad Traianum, Flavio Vopisco in Aureliano et Lampridio in Alexandro Severo notat Osualdus dicto Cap.le 6. litere C. in his ergo Serinis recondebantur testamenta quae principio afferebantur, postquam apud eum lecta erant, ut tamquam apud acta publica custodirentur semper que fidem haberent sine alijs solemnitatibus insinuato apud acta voluntate testamentum fiebat quando quis iudice aut municipibus assidentibus palam declarat voluntatem aut scriptum involutam quae offert testamentum et in acta referri petit L. testamento omnia 18 Co.le de testamentis L. ultima Co.le de iurisdictione ut tunc nulli alij testes desiderantur L. in donationibus 31. Co.le de donationibus necessum est autem ut ipse qui testatur testamentum apud acta representet non alius, ut notat eleganter Faquineus lib. 6 Controversiarum Cap.le 86.

27 Testamenta huiusmodi quae fide publica fiunt subcessisse videntur vel potius originem trahere ab illis veterum testationum ritibus quae a principio ubi fuere Romani ante 12 tabularum ut observat Baconius lib. 1.o declarationum Cap.le 16 num. 5. Corrasius lib. 5.o miscelaneorum Cap.le 12 num. 1. Bibliius in § 1.o institutionum de testamentis 1.o num. 7 et Connanus lib. 9. Commentariorum Cap.le 1., horum autem duo genera fuisse refert Iustinianus in d. § 1. unum quo in pace et otio utebantur, fiebat quod Calatis comitijs id est convocatis, Callimeni graece vocare significat, teste Tursio in d. § 1. verbo Calatis. Alexandro ab Alexandro lib. 4 dierum genialium Cap. 3, Rosino lib. 6. antiquitatum Romanarum Cap.le 1 Bi=

[illegible] Romanis [illegible] supra [illegible] dicti
[illegible] Relatores. Brunnius lib. 1. de for-
mulis pagina 129. Rosinus [illegible] cap. 4.
Erant autem Comitia Congregatio populi Romani
ad ferendum de aliqua re suffragium [illegible]
placet Rosinus d. cap. [illegible] Nicolaus Gruchius
de Comitiis Romanorum in [illegible] pagina 5. et
[illegible] in principio. Quia tria [illegible]
[illegible] triplici distinctione, curiata, centuriata,
[illegible] populi [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible]
[illegible] cap. 16. [illegible] notat
Balduinus in d. § 1. [illegible]
Vaconius d. lib. 1. cap. 16. num. [illegible] Ut [illegible]
[illegible] in [illegible] Congregato populo [illegible]
Ut refert Rosinus ubi sup. et Corrasius d. lib.
9. cap. [illegible] In [illegible] princeps populum repre-
sentet [illegible] Testamenti [illegible] Comitiis
[illegible] Theodosii Constitutione [illegible] testamen-
[illegible] principi [illegible] in
d. [illegible] 19. [illegible] notant Erudite
Corrasius d. lib. 5. [illegible] cap. 12. num. 1. [illegible]
[illegible] Vaconius [illegible] Alterum vero testamen-
[illegible] erat quo tempore [illegible] testamentum
[illegible] appellabatur [illegible] gra-
mentis [illegible] d. § 1. [illegible]
[illegible] interpretes [illegible] verbo procinctu [illegible]
[illegible] in procinctu id est [illegible]
[illegible] quare milites
qui in [illegible] periculo [illegible] in procinctu
[illegible] § 1. [illegible] periculo [illegible]

ff. de bonorum possessione ex testamento militis mos enim fuit Romanis (inquit) centuriis terra procinctu et in castris procinctos versari semper ut ex Tacito refert Rosinus lib. 10 antiquitatum cap. 3 in fine Brisonius lib. 2 Antiquitatum cap. 7 unde conci solebat qui in numerum militum cooptabatur l. filius 28. l. quod dicitur 32. § 1. ff de militari testamento. Aulus Gelius lib. 15 noctium Atticarum cap. 27 erat inter testamentum procinctum quod a milite iam expeditionis parato confectum primatum fiebat in quo tres aut quatuor testes adhiberi debere ex Plutarcho in Coriolano referunt Hotomanus in d. §. 1. institutionum sub titulo enuntiatione 3a. Bolofus num. 8. Connanus ubi supra declarant Grisonius de formulis lib. 7 in principio. Forcatolus in necyomantia dial. Loco 14 & Costanus lib. unico quaestionum juris cap. 7. num. 31.

28 Ceterum hoc testamentum procinctum quod iam suo tempore periisse ait Cicero lib. 2 de natura deorum his verbis, ex [illegible] nulli viri vocantur ex quo in procinctu testamenta perierunt et cetera, cum in desuetudinem abiisset Imperatores liberam testamenti factionem militibus concessere ut quoquo modo testamenta rata essent eorum voluntas nullis legum solemnitatibus circumscripta, ut refert Ulpianus in L. 1a. ff de militari testamento. abiit etiam in desuetudinem propter cum aliud testamentum quod calatis comitiis diximus celebrari tum quia eveniebat saepe ipsius ut inopinato morbo correpti plures morerentur antequam dies kalandorum comitiorum adveniret, cum etiam quia mutare aliquid ex testamento prius facto antequam alia comitia advenissent non liceret, denique quia modus talis testamenti neque inusitatus erat communis quoniam feminis testari apud comitia non poterant illis enim comitiorum nulla erat communio, neque communis videbatur libera testandi dispositioni cum cogeretur saepe testa-

Tempore autem quo scriptura esse plurimum usui intere=
=rat, quaquaversum introducta fuit alia testandi forma, nempe
per aes et libram, quae non erat nisi imaginaria quaedam venditio
mancipationis familiae testatoris id est emebatur hereditas
ab eo qui haeres factus erat quinque testibus praesentibus
civibus Romanis et libripende, quo librum aere ferente
Emptor familiae prius libram percutiebat aere sive asse nummo
insigniato qui ipse vel raudusculum dicebatur et verba solem=
nia proferens quae refert Priscianus in fragmentis lib. 9
20 paragrapho numero. Illud loco pretii testatori dabat
et hereditatem esse suam jure quiritium aiebat, deinde
testator in tabulis illam scribebat heredem vel eundem fami=
liae emptorem vel alium, bonaque sua legatis pro modo vo=
luntatis erogabat, nuncupabat quae coram testibus ~~annuma~~
postea libripende et emptore se ut illis tabulis
scripta erant ita dare ita legare refert Ulpianus
ubi supra tit. 20 in principio, Theophilus, Balduinus
Hotomanus, Minsingerus et scribentes in § 1. insti
tutionum eodem tit. idem Hotomanus lib. 9. observationum
cap. 12. Budaeus lib. 4. de Asse pagina mihi
31. et lib. 5. pagina 203. Brissonius lib. 1.
antiquitatum cap. 7. et lib. 7 de formulis in princ.
Antonius Faber lib. 14 conjecturarum cap. 20 Forne=
rius ad legem verbis legis 120 de verborum signif. Bacovius
1. declarationum cap. 16 num. 8. et Rosinus lib. 8.
antiquitatum romanarum cap. 63. in hoc autem testam.
genere quod per aes et libram eo solemnitate
relata dicebatur, utebantur veteres imaginaria illa
venditione quia omnibus alienationis actibus venditi=
onem recte convenire putabant, ut allegati interpretes
notant.

29. Haec tamen scrupulosa in ordinandis testamentis obser=
vatio cessavit etiam duobus aliis modis facilioribus
introductis ss. privatim fuit supra docebamus. Tertium

uti testam. primus est in scriptis et hic tamen appel=
latur testamentum in scriptis, alter vere sine scri=
ptura et hoc tamen nuncupativum testamentum dicitur
L. jubemus Co. de testamentis tit°. et finalis constitutionem
eodem, ubi heredes palam [illegible] in principio ff. eodem
tit°. L. si ita scriptum 8. ff. de bonorum posses.
secundum tabulas [illegible] in L. 2 Co. eodem
tit°. quae testamenta Hispane testamento cerrado
et abierto nuncupantur L. 2. tit° 4. lib. 5 reco=
pilationis in primo plurima requiruntur 1°. enim septem testes
debent adhiberi L. hac consultissima [illegible] Co. eodem
tit°. L. hac consultissima Co. qui testamenta facere possunt
[illegible] de jure communi lex 1. tit°. 2. partita 6. et
novissime lex 2ª [illegible] quae est d. lex 2ª tit° 4.
lib. 5 recopilationis, tantus autem numerus requiritur ut sit
[illegible] [illegible] supremi [illegible] disposi=
tione [illegible] heredatum [illegible] Cur autem
septenarius numerus sit electus plurimis exponit [illegible]
dus ad Donellum [illegible] commentariorum cap. 6 litera
[illegible] cap. [illegible] [illegible] vero jure [illegible]
cum septem [illegible] presentia [illegible]
[illegible] lib. 4 [illegible] recopilationis.
debent autem testes [illegible] rogati interuenire ut probat
[illegible] L. hac consultissima in principio Co. eodem tit°. Autem=
tica rogati Co. de testibus [illegible] heredes [illegible] § 1.
L. 1. tit°. 1. partita 6. quae solemnitas [illegible]
fore veritatis probatione etiam [illegible] necessaria est.
[illegible] testes rogati melius percipiant, cum actui adhibeantur quam
[illegible] fortuito [illegible], Quare [illegible] aduersus alios defendunt
[illegible] [illegible] prima parte con=
[illegible] num [illegible] in speculo testamentorum
glosia 31. nu°. 5. [illegible] de [illegible]
num creatione § 13. et nu°. 53 cum sequentibus [illegible]
conditione [illegible] personarum, quae in testimonium solum
debent interuenire [illegible] in § testes autem

ex sequentibus institutionum eodem titulo ubi late scribentes Duarenus ad hunc titulum cap. de testibus. Iulius Clarus § testamentum quaestione 45 num. 3. Bonelus d. cap. 3 ubi Osuaidus, secundo desideratur testium subscriptio et consignatio l. ad testium § signum ex testibus ... singulos 30 ff. eodem titulo D. L. hac consultissima Codicis eodem D. L. 1a titulo 1. partita 6. hodie autem signa testium non sunt in usu, unde eorum defectus non vitiavit testamentum ut docet Gregorius in L. 14. titulo 1. partita 6. Glossa 4. et alii quos refert et sequitur Matienzo in d. L. 2. Glossa 5 num. 3. quare etiam testator debet subscribere d. L. hac consultissima d. L. 3 fauor; quia etiam desideratur tabelionis subscriptio et signum =

30 Forma subscriptionis testium continebat nomen testis et testatoris d. L. singulos in fine ff. eodem titulo d. L. 1. titulo 1o partita 6. Hodie tamen nomen et cognomen subscribentis continet subscriptio, ut tradit Matienzo ubi supra Glossa 5 num. 1. subscriptiones autem huiusmodi signatorum testium et tabelionis eius signum super testamentum clausum imponi debent, id est a tergo eiusdem testamenti ut num. 3. Quatuor vero antea de signis positione testium et testatoris constitutum erat in d. L. hac consultissima; est tamen animadvertendum olim jure communi pro teste literam ignorare non posse alium subscribere ut ex d. L. singulos notavit Glossa verbo quirographo et omnes scribentes ibi. Ubi testator literarum nescius esset, octavus subscriptor pro eo adhibebatur d. L. hac consultissima versiculo quod si literas, hodie tamen si testator aut testes aliqui literas ignorent l. subscribere non possint, poterunt reliqui testes pro illis subscribere d. L. 1. titulo 1. partita 6. d. L. 3a fauori =

31: Haec quidem ita generaliter se habent, sed de jure communi speciali ratione in quibusdam aucta est l. diminuta huiusmodi solemnitas aucta in testamento caeci d. L. hac consultissima 8. Codicis qui testamenta facere possunt, in quo non solum desideratur ut eius voluntas eodem tempore omnibus testibus innotescat, verum etiam octavus testis, et idem testamenti exceptor et recitator tabularius si haberi potest, requiritur, de quo plura Menochius lib. 3. controversiarum illustrium cap. 103. Simon de Praetis lib. 2. de interpretatione ultimarum voluntatum interpretatione 1a dubii 1a solutione 4a num. 98. et sequentibus et alii.

hos refert Osvaldus ubi sup.ª Capº 9. litera D. diminuta
vero & relaxata in testamentis rusticorum in quo quinque testes
sufficiunt si septem non reperiantur. & subscriptiones si literati
desint remittuntur – l. ultima Cod. hoc titº ubi Gotofredus in
notis, Cujatius in l. 21. ff. eodem. Colerus decisione 35.
numº 4: Item similiter in testamentis parentum si inter
liberos testentur, tunc enim ex imperfecto subceditur
l. hac consultissima 21. Cod. hoc titº l. ultima Cod.
familiae erciscundae, de quo Decius d. lib. 6. Capº 9. Julius
Clarus lib. 5. sententiarum §. testamentum quaestione 14. Me-
nochius lib. 4. de praesumptionibus. praesumptione 7. Gailius lib.
2. observatione 112. numº 8. & Faguneus 4. Controver-
siarum Capº 1. =

32 Denique sexto requiritur ut nomen heredis per manum ipsius
testatoris subscribatur aut eo non valente per testes §. sed cum
paulatim institutis hoc titº l. jubemus. Cod. eodem quod postea
a Justº innovatum est in autentica, ut sponsalitia largi-
tas §. quia vero, Collatione 9. ubi permittitur testatori sive
per se, sive per alium, nomen heredis scribere secundum priscam
consuetudinem de qua in d. l. hac consultissima quae jure nostro
firmatur in l. 2. titº 1. partita 6. hodie vero nulla heredis
institutio necessaria est jure regio, l. 1. titº 4. lib. 5. reco-
pilationis, ubi Azevedo & Matienzo. Caeterum si voluerit
testator scripta in hoc testamento a testibus abscondere poterit illius
scripturam clausam subscribendam & obsignandam offerre di-
cens illud quod offertur suum testamentum esse d. l. hac consultissima.
d. l. 2. titº 1. partita 6. cui assertioni tabellio subscribens
& signans fidem praestavit, ut docet Matienzo ubi supra
numº 2. quae omnia in hoc testamento requisita uno contextu in-
tervenire oportet, ut docet Institutª in d. §. sed cum paulatim
& nullo alio actus interposito ut advertit Cujacius ubi l.
heredes palam §. finali ff. eodem. d. l. hac consultissima §. sed
licet l. cum antiquitas. Cod. eodem. l. 3. titº 4. partita 6.
Connanus lib. 9. Commentariorum Capº 1. numº 2. Duarenus
ad titm qui testamenta facere possunt Capº de nuncupatibo
testamento in fine, prosequitur late Menochaca d. lib. 2
de successionum creatione §. 14 numº 67. =

Testamentum

Testamentum nuncupativum o avierto est illud quod sine scrip-
tura conficitur testatore voce propria suam voluntatem declarante,
coram septem testibus § finali institutionum hoc titulo. d. l. he-
redes palam 21. in principio. d. l. hac consultissima § per
nuncupationem l. in testamentum Codicis eodem l. 1.a tit.o 1.o
partita 6. Hodie vero novissimo jure, si tabelionis prae-
sentia interveniat tres testes tantum desiderantur dummodo
incolae sint illius loci ubi testamentum conditur, absque tabelione
tamen quinque testibus intervenientibus, ut alias etiam ut dicitur et
fieri poterit, quod si ubi neque tabelio neque quinque testes inveniuntur
se inveniantur, sequuntur sufficit tres testes incolae illius loci, at tamen
coram septem testibus hoc testamentum factum fuerit neque incolatus qualitas
neque tabelionis praesentia exigitur, l. 4. tit.o 4. lib. 6 § reco-
pilationis. Solet autem fieri in scriptis hoc testamentum
nuncupativum, licet scriptura ad eius valorem non ne-
cessaria est tamen utilis ad probationem l. Contrahitur 4
in fine ff. de pignoribus, ut ideo minus testamentum nun-
cupativum erit, quod scriptum sit dummodo tamen palam voce testa-
toris coram testibus fuerit nuncupatum, docet Glossa in d.
l. hac consultissima § per nuncupationem verbo sine scriptura
et probatur in d. l. 1.a ibi o por escrito tit.o 1. partita 6 l. 103.
tit.o 18 partita 3. id quod hodie consuetudine receptum est ne
frequentius testamentum nuncupativum scribitur appellatur que
abierto testamentum l. 1 tit.o 4 lib. 6 § recopilationis, quia palam coram
testibus nuncupatur, nec sigillis eorum tales scriptura obsignatur
agunt de illius solemnitate ultra scribentes in d. § finali
institutionum hoc tit.o, et in d. l. heredes palam cum similibus adductis, Dua-
renus [illegible] nuncupativo, Donellus d. lib. 6. cap.le 10, Otto-
manus disputatione de feudis cap.e 22. Fornerius 1.o selectarum cap.le 3
Menchaca lib. 3. de successionum creatione § 21. nu.o 18. Covarruvias in cap. cum
tibi infra nu.o 4, scribentes in d. l. 3. tauri de qualitatibus autem
utriusque testamenti videndi sunt [illegible] de pas in d. l. 3. tauri
1.a parte gloss. 3. nu.o 546. Tellus Fernandez ibi 1.a parte nu.o 14.
Matienzo in d. l. 1. tit.o 4. lib. 6 § recopilationis glossa 8.a et a
nobis supra relati interpretes.

34 Restat ut ultimam rubricae nostrae manum imponamus, inquirere quo jure inventum sit testamentum; sed cum de ea quaestio latissime a nobis sit disputanda in nostro capitulo 1. ne rubrica nostra plus quam satis est, crescat commentarius. Et ut dicitur in proverbio Crambis recocta fastidium generet, eo loci tractanda disputatione ita remittimus ut sic rubricae finiatur compositio

AD TEXTUM IN CAPITE I°, IUNTO CAP.e CUM IN OFFICIIS 7°, CAP.e QUIA NOS 9°, & CAP.e RELATUM 12 HUIUS TITULI COMMENTARIUS

1 Conclusio quae ex his juribus disputanda colligitur talis est: Episcopus vel Clericus potest de bonis propriis ante vel post Episcopatum seu beneficium adquisitis testari, de rebus vero Ecclesiae seu beneficii intuitu adquisitis non ita: quae conclusio confirmari potest ex decisione textus, in cap.e investigandum 1°. cap. ut unusquisque 3. cap. siquis sane finali de peculio clericorum, cap.e Episcopi 19. cap.e sunt manifesta 21. 12 q. 1.a cap.e nulli 1°. cap.e obitum 2°. cap.e fiscum 4 12 q. 5.a Consonat ex iure nostro regio, textus in l. finali tit.° 21. partita 1. Explicant materiam horum iurium praeter ordinarios [illegible] Enriquez in summa lib. 10 cap. 33 ex num. 3. Azor 2 parte institutionum moralium lib. 4

lib. 4 Cap.le 3. q.e 6. Michael A Medina lib. 5. de Sacrorum hominum Continentia Cap.le 26, Emanuel Rodriguez in Summa tomo 2. Cap.le 7c Ex nu.o 5. Navarrus de reditibus Ecclesiae q.e 1.a Monitu 9.o nu.o 2.o Et q.e 3.a monitu 11. nu.o 1. Rodoinus de spolijs Ecclesiae q. 3. § finalis. Thomas Sanchez in Summa tomo 2.o lib. 6. Cap.le 6. Ex nu.o 10. Iacobus de Grapheis 2.a parte decisionum lib. 3. Cap.e 19 nu.o 87. Tapia in autentica ingressi Co.l de Sacrosanctis Ecclesijs Verbo sua Cap.le 7 nu.o 85. Et Verbo ideo q nec de Gijs Cap.le Unico Ex nu.o 32. Molina lib. 2. de hispanorum primogenijs Cap.le 10 Ex nu.o 27. Sarmento de redetibus 2. parte Cap.le 4. Crassus de Subcessionibus § testamentum q.e 33. nu.o 7. Barbosa in L. diuortio facto 2 parte nu.o 59. ff soluto matrimonio, Pater Molina de justitia et iure. tractatu 2. disputatione 147. Nicolaus Garcia de beneficijs 2.a parte Cap.le 1. A nu.o 8. Surdus de alimentis tit.o 9. q.e 12. Menochius de presuntionibus lib. 3. presunt.e 51. nu.o 23. Acevedo in L. 6. A nu.o 8. tit.o 2. lib. 1. recopilationis, Antonius Gomez in L. 48 tauri A nu.o 7. Et alij plures in discursu referendi =

Contra quam Conclusionem praeratione dubitandi plurima objici possunt argumenta, sit primum Contra textum in nostro Cap.le 1. dum probat Episcopum posse nurum suam heredem instituere, nam aut filius episcopi de quo in eo textu cuius Uxor fuit instituta erat filius legitimus aut erat illegitimus, cum tertia species non Constituatur sed in utroque Casu nurus instituta non poterat, ergo minus recte Pontifex decidit: minor probatur nam si legitimus erat cum non sit institutus a Patre in testamento. Sed si praeteritum inveniatur, rumpet testamentum, quod ineficax Et nullius momenti redditur L. inter Caetera ff de liberis Et postumis principio institutionum de exheredatione liberorum, si erat filius illegitimus nihil Ex eo testamento capere poterat, nec eius Uxor nurus episcopi instituta Contemplatione filij, Cap.le cum haberet

De eo qui duxit in matrimonium, Ubi interpretes Communiter autentica Ex Complexu Co. de incestis nuptijs, nam qui Ex propria persona Capere non potest, neque per aliam Capax efficietur, l. neque per se 10. Co. de heredibus instituendis, l. Cum dotem 57. Versiculo Sane ff ad legem falcidiam, l. quaritur 38. ff de bonis libertorum, Ubi nepos Ex filio exheredato existens in potestate Patris sui non admittitur ad bonorum possessionem liberti avi sui, Et redit rationem jurisconsultus nequi Ex sua persona a bonorum possessione Sumovetur, per alios eam consequatur,

Secundo Contra nostram Conclusionem dum probat, posse Episcopum, et alium quemcumque Clericum de bonis patrimonialibus et non adquisitis intuitu Ecclesiæ pro libito testare, Et in illis quem voluerit heredem instituere, obstat Agatense Concilium Cap. 33. relatum in Cap. Episcopus 34. 12 q. 2.a Ubi decidetur Episcopum filios et nepotes non habentem alium quam Ecclesiam heredem facere non posse, Corruit Ergo nostra Conclusio.

Tertio quatenus docet, posse Episcopum de bonis proprijs etiam post Episcopatum quæsitis testari, maxime obstat quia in huiusmodi bonis, solum potest de illis disponere pro libito quæ Ex Cognatorum et aliorum successione illi obvenerunt, non de alijs, autentica Licentiam Co. de Episcopis Et Clericis Cap. fraxum 4.o 12 q. 5.a Generalitas Ergo nostræ Conclusionis falsa est,

Quarto sic argumentor Clericus disponere potest de fructibus sui Beneficij in testamento Cap. ad hæc infra iuncto nostro textu in Cap. relatum 12. Versiculo 1. disponit, Ergo de bonis ecclesiæ et saltim illius intuitu quæsitis pro libito Voluntatis. Et corroboratur: nam licitum est Episcopis de rebus suæ Ecclesiæ disponere Cap. siquis 56. 12. q. 6.a Cap. Si Episcopus 12 q. 5.a; distitio igitur nostrorum jurium non est sustinenda =

His tamen Et alijs minime refragantibus, Verissima est Conclusio supra posita, pro Cuius Et nostrorum jurium Exacta Explicatione observa primo. textum in nostro Cap. 1.o diversos Auctores Et conditores sortitum esse Ex diversis interpretum opinionibus, Alij enim Existimant Autorem fuisse Gregorium 3.um alij incertum Gregorium Et indefinitum assignant, Epigraphe Vero Seu inscrip=

tio Gregorio 9.º nram dextiorem tribuit: Sed omnibus ommissis cum Ant.º Contio et ant.º Aug.º in notis ad 1.am Colectionem decretalium lib. 3. tit.º 22. Cap.e 2. tenendum est Sanctum Gregorium primum Pontificem [illegible] Conditorem fuisse [illegible] quae integra [illegible] lib. 7. registri [illegible]. [illegible] § 2 [illegible] ad Antonium [illegible] de Hispa[illegible]. [illegible] in tertia decretalium [illegible] [illegible] discordant. Hic vero [illegible] [illegible] desumptus est ex Concilio Lateranensi sub [illegible] [illegible] Cap.e 15. ut advertit Antonius Aug.º [illegible] Cap.º 4. [illegible] vero Cap.º 27. Ut minus recte [illegible] Antonius Contius. [illegible] ubi [illegible] Concilii [illegible] decretalibus, quae post illud [illegible]. [illegible] in [illegible] Cap.º quinque, ex parte 29. Cap.º 5. Ut advertit [illegible] Cartusia in Colectanea ibi [illegible] in fine. [illegible] Alexandri [illegible] [illegible] Episcoporum. Ut observat Antonius Aug.º [illegible] Cap.º 6. [illegible] autem ad [illegible] Archiepiscopum [illegible] quae [illegible] refert, [illegible] habet Auctorem, [illegible] in [illegible] Cap.º relatum [illegible] qui desumptus est ex Epistola Alexandri 3.i ad [illegible] Capitulum [illegible] [illegible] refert Ant.us Aug.us in 2.a Colect.e decretalium lib. 3. tit.º [illegible] Cap.e 2.

Observo secundam Conclusionem nram duplicem partem habere, 1.a Episcopis et Clericis testamentum permittit de bonis propriis ante [illegible] quaesitis [illegible] commodo [illegible] intuitu Ecclesiae illa obtinuerint: Altera prohibet illos disponere de Ecclesiae rebus [illegible] acquisitis [illegible]. Ut ergo ad veram [illegible] [illegible] rationem [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] fuerit [illegible] Ut [illegible] necessaria ad [illegible] quaestionis discussionem [illegible] materiam in hunc locum remissimus.

Et in primis sunt qui existiment testamenta provenire [illegible] divino, ad probandum [illegible] ex [illegible] Cap.º 25. [illegible] ad posteros etc. [illegible] Cap.º 27. Ubi expresse disponitur de [illegible] transmittendis [illegible] Cap.e [illegible] hereditate, [illegible] Cap.e 4. [illegible] 2.º [illegible] hereditate [illegible] et Ester Cap.e 7. [illegible] hereditatis [illegible]: [illegible] refert

+ Conditor decretalis fuit sanctus Gregorius 1.us

[illegible] facto [illegible] [illegible] introducta sit;

Guilelmus Benedictus in Cap. Raynutius in verbo et uxorem nomine Adelasiam in 2ª parte verba Hic Il primero num. 82. Alexander Consilio 1. num. 7. lib. 1. et Menochius de Successione Creatione lib. 1. § 1. in principio. Sed antequam ad ulteriora procedamus haec opinio ab omnibus rejicitur. Licet enim textus quos [illegible] et qualitatem succedendi in Sacra Pagina approbetur, non tamen ex adductis autoritatibus introducitur esse jure divino, et preceptum immediate et primario directo colligitur, ut idem Guilelmus advertit ubi supra num. 3. =

Alii a jure naturali illam provenire existimant nonnulli:

Alii interpretes existimant memoratam jus ex naturali jure provenire cujus opinionis fundamenta sunt 1.mo Textus in l. finali Codice quorum bonorum ubi agentes Arcadius et Honorius de bonorum hereditate ab intestato mortui deferenda ad consanguineos [illegible] ad merita [illegible] subjiciunt; ut prudentissime [illegible] et lex ipsa natura successores eos faciunt, quibus verbis successionem a jure naturali provenire non obscure demonstrant: 2.do Textus in Cap. Jus naturale 7. 1ª distinctione ubi inter alia quae ad jus naturale spectant, ponit Isidorus filiorum successionem: 3.mo Textus in Autentico de heredibus ab intestato 7. principium itaque ibi Secundum naturam eis debetur successio: 4.to ex l. [illegible] § non sic [illegible] ubi liberos ibi parentes ad bona liberorum ratio miserationis admittit, liberos naturae simul et parentum commune votum: 5.to lex cum ratio ff. de bonis damnatorum ibi Cum ratio naturalis quasi lex quaedam tacita liberis parentum hereditatem addiceret velut ad debitam successionem eos vocando etc. jubet Textus in l. nihil interest 50 § sed nunquid praetor ff. de bonis libertorum l. Julianus 26 § denique ff. si quis omissa causa test. l. 36. § 2. C. de inoff. test. in quo naturali ratione et communi voto parentum liberis eorum hereditati debetur dicitur, cum ergo jus naturale sit quod ratio naturalis inter omnes homines peraeque constituit l. 1. § jus naturale ff. de just. et jure, § jus naturale § sed naturalia instit. de jure naturali Cap. jus naturale, prima distinctione facile dicemus testamentorum jus ad illud referendum: Hanc partem tuetur Alexander d. Consilio 1. dominus [illegible].

Cap.le jus naturale (Baldus in L. qui contra C. de incestis nuptiis =

Alij vero non ad jus naturale sed ad jus gentium illum referendum esse contendunt. quatenus ad inventionem licet quoad formam et solemnitatem sit juris civilis et positivi. Cuius opinionis fundamenta potissima sunt. 1.um jus gentium illud est quo humanae gentes utuntur L. 1. § finali ff de just. et jure et quod fere apud omnes homines observatur. Talis fuit 1. distinctione, sed testamentorum usus apud omnes fere gentes admissus et observatus est, pene ab orbis principio antequam jus positivum civile esset introductum, ergo ad illud est referenda testamenti origo et introductio: probatur minor, nam ex sacris Hebraeorum literis Genesis cap.le 25. et 27. cum etiam ex Graecorum aliarumque nationum monumentis constat, ante jus civile ab immemorabilis orbis aetate fuisse homines de suis rebus post mortem ut pluribus probat Connanus lib. 9 observationum sive commentariorum cap.le 1. num. 3. Paulus Bellona in principio institutionum sub tit.o num. 51. et Ioannes Boemus lib. 3. de moribus omnium gentium cap.le 2. versiculo secundo: et Confirmatur ratione magna cum nimis fuisset durus habere facultatem disponendi de suis rebus cum morientibus denegari, argum.to tex. in principio et toto tit.o institutionum de L. fusia caninia = 2.do deportatus et quilibet alius incapax, ex testamento militis capax esse potest, nam si ab eo heres instituatur, [illegible] neque relinquatur legatum utiliter instituitur, [illegible] [illegible] incipit, ut est, [illegible] deportati [illegible] de militari test.o [illegible] ratio est quia militis voluntas non solemnia juris civilis positivi sed naturalem facultatem illam qua jure gentium in suis dispositionibus introducta est. sequitur et observat, L. ff de militari testam. L. quatenus C. de test.o milit. [illegible] Cum enim deportatus solum ex civili dispositione incapax efficiatur, non autem ex naturali. unde est ut recte capiat quoties secundum jus gentium testamento conficitur. Et confirmatur ex decisione tex. in L. cum Ulpianus Damascenus 16. ff de interdictis, ubi licet matri filio deportato alimenta [illegible]

Fundamenta in- contendunt non esse referendum ad jus gentium quatenus ad inventionem licet sit juris civilis quoad formam et solemnitatem

deportatus et quilibet alius incapax ex militis test.o capacitatem accipit

§ 3. ff de his qui pro non scrip.

Alimenta naturali[a] Liberis a parentibus debentur.

Elogio relinquere, et illa licite capiet qd ex eo provenit, quia hec alimenta debentur Liberis a parentibus jure naturali Cap. ius naturale 1 distinctione L. finali & ipsius aute C. Co. de bonis quæ liberis ~~[illegible]~~ 4 post CC. et ultimum. L. necare ff. de liberis agnoscendis junctis quæ tradunt Fortunius in L. 1. § jus naturale ad fin. ff. de just. et de jure, Rodericus Suarez in L. quoniam in prioribus Co. de inofficioso testto. limitatione 2a. Columna 10. Joannes de Roxas in Epitome Successionum Cap. 1. nu. 8. unde est ut in eo casu juris solemnitas Civilis n[on] impediat, testamentarias hereditates L. 1a. tabularum et jure Civili confirmatas fuisse, dicitur in L. 1, obvenire 130 et in L. verbis legis 120. ff. de verborum signif. et legum ergo et eas alio jure nempe gentium prius fuisse introductas, nam quæ nascuntur ex jure Civili dicuntur jure Civili introduci, L. ex hoc jure ff. de just. et jure. quæ aute confirmantur ex alio jure introducta supponuntur ut videre licet in juris gentium conventionibus de qq mentionem faciunt Iurisconsulti in d. L. ex hoc jure et in L. 1a. et in L. juris gentium 7. ff. de pactis quæ tamen jure Civili confirmantur. Ex ratione Civilis aequitatis dicuntur § 1. institutis de obligationibus, et sed ista instituta de actionibus et ideo ex jure gentium naturales obligationes ex Civili vero pariunt Civile. Signatur ergo manifeste testamenta jure gentium introducta fuisse, quæ postea Civili L. confirmata [illegible] semina q. in eis introducta, 4tum. quæ juris Civilis sunt possunt per principe tolli L. si [illegible] speciali Co. de test. 48. Ubi interpretes communiter, et enim princeps non solum solutus [illegible] jure, L. princeps [illegible] de le[illegible] benedicta supra omne [illegible] ut [illegible] licite, [illegible] positivum et lege abrogandi Cap. proposuit de Concessione præbendæ sed princeps testamenta tollere non potest. L. si [illegible] Co. [illegible] [illegible] ergo testo. non jure positivo est introductum, sed potius gentium. Quod per principe auferri aut immutari nequit, et sed naturalia instituta de jure naturali

L. omnes

L. omnes populi ff. de just. et jure Cap. sunt quidam 6. 25 q. 1. juncto his quae tradit Aor 1. p. institutionum moralium lib. 6. ex Cap. 1. 5.mo et ultimo. Sit ex naturali ratione et jure gentium est conveniens ut voluntas viventis rata habeat et firma, l. quarta 9. § hi quoque res ff. de adquirendo rerum dominio § per traditionem institutis de rerum divisione, quare non eidem juri tribuemus esse conveniens ut supremae morientium voluntates atque dispositiones observentur, l. 1. Cod. de Sacrosanctis ecclesiis; alias enim quis bona adquirere curasset? aut quis adquisita fueret, si post eius mortem disponere de illis non liceret sed extraneus quilibet lo invicto esset occupaturus? inhumanum esset (inquit Plato lib. 10 de leg.) si mea mihi non licebit cuicumque volo dare cum morior quemadmodum nihil est jucundius et quietius, quam ut voluntas regnet in bonis corpore extincto: inde publice interesse jactatur supremam hominum judicia exitum habere l. 5 negare ff. quemadmodum testa. apperiantur, inde testa. vim legis obtinere dixit Imperator in Autentico de nuptiis § disponat Collat. 4. inde primo jure civili Romanorum amplissa. potestas tributa est testatoribus d. l. verbis legis 120 ff. de verborum sig. refertur ergo ad jus gentium testa. in origine, licet ad jus civile in approbati. et solemnibus. his et aliis fundamentis hanc opinionem tuentur ex antiquioribus Bartolus in d. l. ex hoc jure et in l. interdum ff. de conditione indebiti, Jason ibi num. 4 et in rubrica de adquirenda possessione, Fortunius in l. Gallus § et quid si tantum, Columna 13) de liberis et posthumis, Romanus et Fulgosius in l. si testam. primo Col. hoc tit., Barbacia in rubrica nostri tituli Collumna 8. Bibliens in § sed praedicta num. 4. institutionum eodem, ex recentioribus Covarruvias lib. 3. variarum lib. cap. 6 numero septimo.

Julius Clarus lib. 5. sententiarum § testamentum ad 2º quaest. 11. Cujatius in L. 1 & 3. ff. Hoc titº. Donelus in rubrica Col. eodem num. 9. cum aliis pluribus quos refert & sequitur, Osualdus ad Donelum lib. 6. Commentariorum Cap. 4 litera A, =

Denique sunt qui existiment e contrario testamentum tam quo ad origine utique quo ad solemnia jure tantum positivo & Civili esse introductum, cujus opinionis de 18. argumenta refert Reinnaldius in principio institutionum Hoc titº. num. 188. quorum praecipua & quae vim & robur aliquod habere videntur. sunt sequentia. 1mo. ante legem 12 tabularum nulli Civi Romano licitum erat testari, ea enim L. amplissima potestas testatoribus concedit, ut super pecunia tutela de rei suae pro licito disponant L. verbis legis Catata de verborum sig. ergo jure Civili testamento est introductum, alias enim ante illud licitum esset testari. 2mo. Si testamento esset juris gentium deportatus utique posset illud condere, L. sunt quidam 17 ff. de poenis L. deportatum 15 ff. de interdictis & relegatis, sed hoc deportato non conceditur. L. cujus 8. § 1. ff. Hoc titº. L. 1. Col. de heredibus instituendis, L. 2.a Col. de bonis proscriptorum. ergo est juris Civilis. 3mo Just.s in § sed ut nihil huius tituli cum sequentibus se omnium testamentorum antiquitatem expositurum promittit & tamen nihil affert quod pertineat ad jus gentium sed ea omnia refert ad jus Civile, quod minime efecisset, si origo testamenti ad jus gentium pertineret, quod propriae antiquum dicitur L. 1. § 1. ff. de adquirendo rerum dominio ergo origo ad jus Civile est referenda & confirmatur nam idem Just.nus agens de testamento in autentico de nuptiis L. § disponat, jus testandi antiquissima L. introductum esset afirmat, & postea subjicit legem 12. tabularum antiquissimam appellari = 4ma. si testamento esset de jure gentium, jurisconsultus referens ea omnia quae ab illo sunt introducta

rom.

n taceret Itt.mo in L. ex hoc jure ff de just.a et jure, sed illud ommitit, ergo est eo, qd jure Gentium n sit introductum = 5.to jus publicum illud est, qd ad statum rei romanae spectat L. 1 § jus publicum ff de just.a et jure et per Consequens jus Civile est, sed ad illud refertr Itt.mo in L. 3. ff hoc ti.o ergo ad jus Gentium nullo modo pertinet 6.to est Text. defficiens in § finali institutum de usu et habitat.e. hoc Itt.mo ponitr inter modos acquirendi dominij jure Civile = 7.mo jus Gentium inter patresfamilias et filiosfamilias nullam differentiam Constituit incognitum enim est ab eo jus pattrum potestatis, qd a L. Civili est introductum ut pluribus probat Antonius Faber in Jurisprudentia ti.o 2 principio 4.o illati.e 1. ergo filiusfamilias eo jure testari potest si testam.tum ab eo esset introductum, quem admodum potest paterfamilias, sed sic est qd n potest etiam patre Consentiente L. qui in potestate 6. ff qui test.o facere possunt, L. tam his 25 § filiusfamilias ff de mortis Causa donationibus igitr ad jus Civile, ergo test. est referendum = 8.vo in § sed praedicta Institutionum hoc ti.o refert Just.nus test.mo ad jus Civile, neque in toto ti.o ulla de jure gentium facit mentionem, n igitr est ad illud referendum = 9.no et ultimum si jure Civile n esset introductum test.m sequeretr ut attento jure Gentium nemo testari posset, Conferret enim voluntatem suam in tempus illud in quo sortiri effectum n posset, scilicet post mortem quando iam rerum suarum dominus n est, Dominium enim morte finitr Autentico de nuptijs, § de in Cepsit Colla.e 4. L. 2.a Co.e ne ex delicto defunctorum. § n autem institutionum de perpetuis et temporalibus actionibus. § nos autem institutionum de publicis judicijs

cu plurib. adductis a Sebastiano Medices in tractatu mors omnia soluit, 1 p. 2ae nu. 1. cu sequentib. at id est facere aliquid tempore inabili, vel conferre in tempus inabile, l. qd sponsus 4. Col. de donationib. ante nuptias. l. sicut servus §. 8. manumissis testamento. l. eu qui 13. ff de jurisdictione omniu judicu, l. sibio 58. ff de usufructu ergo quemadmodu n. potest viuens de alienis reb. disponere, sic nec moriens disponens de proprijs in temp. illud quando jam dominus n. est utiliter disponet recurrendu igitur est ad ius ciuile et ttm. et hereditates introduxit = ius et alijs hanc partem tuentur post Accursiu in l. 1a ff de acquirendo reru dominio, Bartolus sibi contrarius in l. ex hoc jure nu. 5. ff de just. et jure, Guillelmus Benedictus in cap. Raynuntius verbo ttm. et 1o nu. 6, Duarenus ad hunc tit. cap. quid sit ttm. Picconardus in Rubrica institutionu eode pagina 6. Gedeus de contrahenda stipulatione, cap. 2. conclusione 1. nu. 12. Ant. faber in jurisprudentia d. tit. 2o. principio 4o. ilat. 1a Eberardus Broncors in Antioplanon Centuria 8a assercione 20. et Menchaca de successione creat. lib. 1. de testatoris potentia. § 1. ex nu. 2 =

In qua reru dificultate verius existimo censisse illos qui a jure gentiu (qd idem est cu naturali ut nos late tradidimus ad hoc) in cap. 1. 1a. distinct.) ttm. originem trahere asseuerant licet eius solemnitas a jure pontifico et ciuili fuerit introducta. quare illoru opinione retenta n. obstant argumenta contraria qa preualuimus totu jus ttm. n. esse ciuile n. primu cuius maior propositio qua docet ante l. 12. tabularu nulli ciui Romano licita fuisse testare = falsa om-

nino est necquicqua, pro ea facit Tex. in L. Verbis le=
gis 120 ff de Verboru sig.e, na, quamvis in ea di=
catr, L. 12 tabularu, amplissima, potestate, testatoribus
fuisse tributa, n. bene sequitr, ergo ante illa, nemo testm
facere poterat cu, immo potius potuisset de jure gentiu,
dedit ergo Lex 12 tabularu, facultate, illa, n. tribuendo
de novo sed confirmando naturale, que ex jure gentiu,
habebatr, et q.ue approbat n. inducit de novo sed ja,
inductu, confirmat, L. sed quia 6. ff de iurisdictione
omniu judicu, L. si donati.e 36. in fine ff de donat.bus inter.
L. legitima 6. ff de pactis, L. sicu, 95. § additio ff de
solutionibus, et q.d Lex 12 tabularu, solu, testo confirma=
verit, probatr ex decisione Tex, in L. 1. ff de petit.e
hereditatis. ubi testamentaria hereditas dicitur
que ex L. 12. tabularu defertr, Docet Vinnius ind.
§ sed predicta nu.o 12. institutionu, eod. tit.e et Faber
Velonus ibi sup.a nu.o 56. = nec obstat 2.mo fatemur
eni, deportatu, testo facere posse, attento jure gentiu,
prohiberi tamen jure civili, in poena sui delicti, quem=
admodu, libertas naturalis aufertr, in poena ei qui
ad pretiu, participandu, se venundari patitr, L. liber homo
ff de statu hominu, L. liberis 3. § siquis sciens ff de
liberali causa, L. sicerius 4 ff qq ad libertate, pro=
clamare n. licet, junctis que tradit Ant.s Faber in jurispru=
dentia h.e 3. principio 3. illati. 3. et principio 2. illati.e 1.o
Osualdus ad Donelu, lib 2.o Commentarioru, Cap. 9. litera
N. et n. ideo minus libertas juranaturali competit. et
libertas cu, [illegible] institutionu, de iure personaru
na, quamvis Lex civilis & municipalis factione testi.
in totu, abrogare n. possit, potest tame, restringere, ut certis
casibus excludantur a testando: quemadmodu, continoit
in filiofamilia, que intestabile, vidermus, in L. qui in
potestate 6. ff qui testo facere possunt, eo q.d n. habet bona
de qq disponat, cu, quidquid acquirat, patri acquirat, L. qui
in aliena, § placet, ff de acquirenda hereditate, Donellus
lib 6 Commentarioru, Cap.e 3. quidquid aliter sentit, ibi,

Sudditas sitora B. rectius patre Concentiente L. tumo
Sypter §. Et filiusfamilias ff de mortis causa donationibus
sine Extraneo arbitrio pendeat ultimo L. illa institutio
ff de heredibus instituendis, ubi interis Sup. in r. Ria
Vnde Cesat Similiter. 3mt argumentum Cuius Contrarij
Comunis, manent Ergo ultimo esse a jure Gentium Licet
deportatus peregrinus filius familias Et similes ultimo facti-
one non habeant, Docet Bartolus in rubrica ff de adquirenda
Hereditate, Iason in L. ex facto, num. 3, ff de Vulgaris
Bellonus Ubi Supra num. 58. = ad 3m. Et 8m. respondetur
ad Licet Iustinianus in § sed ut nihil institutionum Vos
Ultimo polliceatur. se omnem antiquitatem repetiturum acci-
piendus est de antiquitate illorum trium ultimorum qq ab
initio Utebantur Romani, quorum de ipsis fuerunt vrucentia
Et cum Iustinianus Solum de ultimo Secundum juris Civilis Solem-
nitates Considerando, docere instituisset non de ultimo prout
Commune omnibus Nationibus necesse non fuit originem
illius ex jure Gentium Exponere, Sed Solum originem
Solemnitatum, Et cum haec a jure Civili probenerant merito
illud refert. ad jus Civile in d. § finali Et in d. § sed
predicta = neque Confirmatio quidquam Conuincit Cum respectu
aliarum, possit Lex 12 tabularum Antiquissima appel-
lare = ad 4m. breviter respondetur in L. ex hoc jure
non referi omnia quae Ex jure Gentium provenere, Et li-
cet referrentur omnes contractus, Cum ultimo Contractus non
sit. Ut diximus in rubrica, immo multum distet ab illo
non debuit recenseri, numeratur tamen inter ea quae ad jus
Gentium pertinent, ab Isidoro in d. Cap. jus naturale 1a
distin. = ad 5m. dicas, ommissa divisione Et explicatione
juris publici pribati Et Civilis quam adducit Reoardus
lib. 5. Variorum Cap. 12. ultimo romanorum Cui jus Civile
formam imposuit publici juris Romani esset, et tamen
in communi Consideratum ad jus Gentium pertinere
Ut infra late ad ultimi Solutionem dicetur = ad 6m.
respondetur facile Ex dictis in Solutione 3a Et 8a.

refert

Refert Iulius in d. § finali de Iure de Haereditate inter modos adquirendi jure Civili introductos haereditatem quia acturus erat de ea tit. de haered. n. Generaliter et in abstracto prout competit omnibus hominibus facultas testandi ex jure gentium sed quatenus haereditas certa forma et solemnitate respectu ad Cives Romanos jure Civile accepit et cum forma det esse rei, l. ma... de gestis de Legatis 2°, l. cum qui § des ff. de Usucapioni bus, merito tamen haereditas potius ad jus Civile modos adquirendi ex eo introductos quam ad jus gentium retulisset, ne tamen ex eo sequitur haereditatem in communi ad jus Civile pertinere ———

Quod summam habet difficultatem est Ultimum argumentum quo plures superati ausi sunt affirmare neque jure Gentium neque Civili valere posse haereditatem immo potius ex mera gratia esse permissam, sic Glossa in l. illa institutio, ff. de Haeredibus instituendis. Abbas in Rubrica huius tit., Collumna 2. Mendoza lib. 1. de Subcessionum Creatione § 2°. num. 5. dicit Communem. Meneses, in l. cum quis num. 13. Cod. de juris et facti ignorantia, Alii docent propter inconvenientia an dicto proposito inductam esse a jure Civili personam imaginariam, nempe Haereditatem, quae defunctum repraesentet, et in omnia ejus bona juraque subcedat. l. nihil aliud 24 ff. de verborum sig. l. haereditas 62. ff. de regulis juris l. nihilominus 31. § 1. ff. de haeredibus instituendis. l. liber homo 13, § si servus. ff. ad l. Aquiliam. l. si ante addictam 15. ff. de interrogationibus in jure faciendis et Domini loco habeatur, quousque institutus haeres illam addeat et sic omnia jura, quae sunt in haereditate recipiat. l. Legatum 116. §. Servo. ff. de Legatis 1°. l. haereditas 34. de adquirendo rerum dominio, l. si his qui 15. in fine principii. ff. de Usucapionibus, Bartolus in rubrica ff. de adquirenda haereditate, ubi Doctores Communiter Donellus lib. 6. Commentariorum Cap. 2. Antonius faber in jurisprudentia tit. 2. principio S. illati 3. et lib. 14 Conjectu-

rara, cap. 20. Gerardus (Broncos) in Antropeianome Centuria 4. accessione 12. Cæterum hæc doctrina quamvis in se vera sit, tamen cum non fiat per repræsentationem hereditatis &c., sic per fictionem, quæ contra seryotis juris regulas solet a jure propter æquitatem induci, l. post liminium, ff. de captivis, l. lex Cornelia, ff. de vulgari et pupillari, l. in rebus, Cod. de jure dotium, adhuc videtur quod testator ex mera gratia provenire nec satis remanet explicatum quo modo jure gentium fuerit introducta, ut recte advertit Decius in rubrica, num. 11. Cod. qui testamenta facere possunt, quamobrem Decius in eadem rubrica num. 9, aliter sese difficultate liberare contendit, negando testatorem conferre suam dispositionem in tempus inhabile, cum immo potius tempus in quod illam confert, sit abile et aptum, nempe non post mortem, sed in tempus mortis, nam cum moriens adhuc dominus sit, [illegible] transferendi recte [illegible] bona sua tradidit [illegible] tempus idoneum, quemadmodum videmus [illegible]

[illegible]

-dit hereditate intelligitur [illegible] [illegible]
[illegible] a morte defuncti, l. [illegible] quandoque
45. de adquirenda Hereditate, l. omnia fere
154. l. omnis 85. ff. de regulis juris
l. cum [illegible] 80 ff. [illegible] causis [illegible]
quia [illegible] [illegible] inspicitur [illegible] dum moritur res
sua in successorem transferre, neque obstant verba definitionis
[illegible] tradita a Modestino in l. [illegible] ff. [illegible] ibi de eo quod
[illegible] post mortem suam fieri vult, quia non significat domi-
nium rerum hereditariarum post mortem [illegible] trans-
ferri, sed potius translatum tempore mortis, post con-
[illegible] ex ipsa voluntate ab herede obtinenti, sic
[illegible] [illegible] sic. [illegible] ante [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible], l. [illegible], Collationem [illegible] in repeti-
tione Collationem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex eo quod
[illegible] [illegible] mortis [illegible] [illegible] [illegible]
transferretur heredi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] retineret [illegible] [illegible] transferendum in heredem
per additionem, l. hereditas 34. ff. de adquirendo rerum
dominio, quare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] advertendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ex [illegible] provenire [illegible] late tradit [illegible]
[illegible] eo modo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
suis disponebat, [illegible] potius [illegible] [illegible]
entes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
atque ita [illegible] disponerent [illegible] voluntatem suam [illegible]
[illegible] inabilia, [illegible] post mortem, [illegible] [illegible] [illegible]
ex Cap. 27. [illegible] [illegible] moribundus [illegible] [illegible]

reputans Esau

filium suum Iacob, instituens eum dominum fratrum suorum (id est relinquens ipsi eius honorem, [illegible] [illegible] illo [illegible] tradens duplicem honorum partem ut in [illegible] [illegible] Gen. c. cap. 27) [illegible] Batavis [illegible] [illegible] erunt, [illegible] apud [illegible] [illegible] statum acceperimus, ut morientes res suas traderent [illegible] eo modo [illegible], sic Alexander [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moribundus annulum suum tradidit insignum relicti imperii; sic Severus Imp. [illegible] [illegible] [illegible] duas fortunas aureas, [illegible] imperium [illegible] (Baronello [illegible], ut refert [illegible] in vita Severi cap. 18. Iulius Pollux lib. 8. [illegible] affirmat [illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible] cum magistratibus [illegible] solitos [illegible] immo [illegible] recentioribus temporibus eundem morem observatum [illegible] Caroli Magni [illegible] in Capitularibus lib. 2. Leg. Longobard. Rubrica de adoptionibus lex [illegible] [illegible] qui filios non habuerit, et alium quemlibet sibi heredem facere voluerit, coram rege [illegible] comite traditionem faciebat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Calatis comitiis celebrabatur [illegible] [illegible] [illegible] temporibus, de quo supra in [illegible], [illegible] [illegible] omnes [illegible] per [illegible] [illegible] celebrabatur, [illegible] [illegible] sub herede [illegible], ne [illegible] post mortem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] pro familia sua [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fieret, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quam familiae mancipatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], postea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut heres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] fuit ut [illegible] emptor [illegible] [illegible], qui familiae et hereditatis [illegible] [illegible]

[illegible] autem secreto in tabulis scribebatur et post testatoris mortem a fiduciario sibi familiam emancipaverit, ut late explicavit, [illegible] lib. 9 observationum cap. 10, [illegible] lib. 1 antiquitatum cap. 7. Et [illegible] lib. 7 [illegible] in principio, [illegible] lib. 14 [illegible] cap. 20, [illegible] ad [illegible] [illegible] 120 ff. de [illegible] [illegible]. [illegible] lib. 1. [illegible] declarationum capite vigesimo sexto, et plures [illegible] [illegible] citati.

Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ob hoc [illegible] in desuetudinem abiere. Ut [illegible] in [illegible] sed illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] jure civili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et nuncupativa; [illegible] [illegible] nulla [illegible] fit a testatore, nulla [illegible] [illegible] et [illegible] omnibus substituendis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] civilis principio [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fore disponere [illegible] [illegible] [illegible] probabile, quod sic demonstratur, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dit, dominus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illas [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illas [illegible] relinquit [illegible]. Ut [illegible] [illegible]. Non [illegible] possit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alienatione [illegible] [illegible] [illegible] qui dominus erat, excogitavit et finxit personam quandam imaginariam, quae repraesentaret defunctum et dominium [illegible] [illegible] in herede et per additionem [illegible] [illegible] [illegible], appellavit quod illam hereditatem (hoc est) dominam, l. legatum 3 § de legatis 2, l. hereditas 61 ff. de

acquirendo rerum dominio — L. 1. § Scaevola ff. si quis testo liber esse iussus erit. L. Hereditas 50 ff. de petit. hereditatis, L. 3. ff. de bonorum possessionibus, Dicas autem quod dominus servitutis habeat, L. nulli fiti ... ff. de his quae ut indignis, L. 7. § praetorea ff. de separationibus, L. proxime 24 in fine ff. de ... statuendo, L. ... 10. § filio impuberi ff. de ... § 1 institutis de heredum qualitate et differentia, junctis quae tradunt. Peralta in rubrica de heredibus instituendis num. 137 in fine ... in L. 4 § ... num. 154, Et Joannes Gutierrez in cap. quamvis pactum, de pactis lib. 6. in scolio ad illa verba omnino servari debebit num. 8 = quod autem ficta haec persona solum ex la causa fuerit inducta probatur manifeste, nam in suis heredibus in quo attento jure civili non datur subcessio, imo potius continuatio dominij, L. in suis ff. de liberis et posthumis non datur hereditas utpote non necesaria, d. L. in suis, L. in suis ff. de suis et legitimis heredibus, neque vacans hereditatis nullius in bonis esse dicum ...cet, nam respondeo re et quodammodo nullius in bonis esse, destinatum tamen fuisse a testatore semper abibi heredis esse, ... difficultate hanc explicare intendit Donellus in d. Cap. num. 9. et colligi potest ex his, quos doctores supra relati tradunt: maneat ergo ... ex jure gentium provenire, et neque ... ipsius principijs, neque juris civilis regulis repugnare, —
Observo 3.° cum Divo Thoma 2.a 2.æ q. 99 art.° 3 et Navarro in tractatu de redditibus ecclesiasticis, monitu 18, sacrum 3.° esse species ... personas ...

Ut res, rerum autem sacrarum quatuor esse differentias, Sa-
cramenta, Vasa sacra, ornamenta sacra, et bona deputata
ad eorum sustentationem et conservationem: Ex his autem
ultimis, nempe bonis, alia sunt principaliter applicata
ecclesiarum ministris, et minus principaliter pro eorum
sustentationi, alia e contra, qualia sunt bona
hospitalium, Xenodochiorum, et fabricarum ecclesiae, Cle-
mentina quia contingit. § Ut autem de religiosis domibus,
Tridentina Sessione 7 Cap. 15 et Sessione 25. Cap.
8 de reformatione. D. Thomas Quodlibeto 6. Articulo
12 et 2a 2ae q. 185. art. 4. Omnium autem eorum
bonorum, alia sunt mobilia, alia immobilia, acqui-
sita beneficiis, hospitalibus et ecclesiis, et antiqua
beneficiariis, ministris, vel personis conferenda,
de quibus toto tit. de rebus ecclesiae, alia denique sunt
obventiones, seu reditus, et fructus omnium horum
bonorum, juxta text. in cap. dextra. tel... et in cap.
quoniam, ne praelati vices suas. Ulterius est advertendum
clericos et personas ecclesiasticas, tria generalia
habere posse, patrimonialia seu secularia, quae vel
a parentibus vel propria industria vel aliunde adquire-
re, cap. Episcopus 1a q. 2a. Cap. Cum Delectus,
de jure patronatus, et ecclesiastica, nempe quae de
bonis Ecclesiae beneficiorum percipiunt. 3. Cap. Fratres,
8. Cap. quoniam, ac denique quasi patrimonialia,
qualia sunt illa quae ratione clericalis ordinis
officii illis obveniunt, dummodo non ratione fructus
beneficialium, Exempli Gratia Missarum Stipendia,
et quae ex capellaniis, vel Vicarii officio, aut
praedicationis percipiuntur, videlicet Innocentius X. (?) os-
tiensis ... nro. ... quia ..., Panormitanus in Cap.
Cum ... ..., Cardinalis in Summa 12. q. 5. Franciscus

Bar nri titulo 16. 6. Collumna 30. Nauarrus Vbi sup num. 19. Abulensis super Matheu Cap. 6. q. 34. 35. et Cu aliorib Corduba in questionario lib. 1. q. 14 in principio: qui bonoru diuissione siquidem est aduertenda, questione esse valde Controuersa apud interpretes, an illorū bonorū quæ Ecclesiasticae vocantur, scilicet. quæ ex fructibus et redditibus beneficiorū obueniunt, veri domini adquirant clerici, veri domini illorū reputentur, ita vt prohibiti voluntatis de illis valeant disponere, an vero e Contrario sola administrationē obtineant, ita vt potestate Careant in sumendo sibi necessaria ad Opportunitate substentatione, Cæteras vero in operibus pijs erogare teneantur: in qua questione pro parte illorū, qui existimant Clericos non esse veros dominos, sed solū administratores, sequentia faciunt argumenta: 1.mo Ex textu in Cap. quod autem 23 q. 7. Cap. Conuenior 23 q. 8. Cap. penultimo et finale 12. q. 1a sumatur Cap. Ederen de rescriptis, et in Cap. 2. de donationibus in quo aperte dicitur. beneficiarios, neque directos neque vtiles dominos esse bonoru Ecclesiasticorū et habet Clemens Romanus lib. 2. Institutionu Apostolicarum Cap. 29 et 39. Secundo, nam bona beneficialia sunt Christi Domini patrimoniu, et ipse verus et proprius Dominus illoru Cap. Cu ex eo es de electione. simul quæ tradit Innocentius in Cap. Cu super de Causa possessionis et proprietatis. Panormitanus in Cap. Cu esses infra nu. 29. felicus decius in Cap. Ostitutus de rescriptis nu. 5. Cu alijs. Ergo Cleriu et beneficiarij simul Domini esse non poterunt, Cu duo eiusdem rei domini in solidu esse non valeant 3. bona omnia quæ post Christi Domini ascencione data fuerunt apostolis, in eu fine data sunt, a fidelibus non vt ad Libitu de illis disponerent, et eorū Domini efficerentur, sed vt in vsus necessarios et pauperū substentatione distribuerentur, vt constat Ex actibus Apostolorū Cap. 2 et 4. 4m quia decimæ et oblationes fidelium quæ postea cœperunt Ecclesijs elargiri, in substentatione

ministrorum Ecclesiae et pauperum necessitates convertendis, fue=
runt destinatae a canonibus, ut probatur ex textu in Cap.
10. 16 q. 1. et idem probat textus in Cap. apostolicae 12
q. 2. Cap. indigens eadem Causa et q. et in Cap. Epis=
copus 12. q. 1. Ergo clerici non efficiuntur earum domini, sed
duntaxat usufructuarii aut fructuarii. Sacrum Tridentinum in=
terdicit Episcopis et aliis beneficiariis, ne de reditibus
suorum beneficiorum propinquos et agnatos ditiores reddant,
quod utique non effecisset, si veri domini essent talium redituum
et libere de illis possent disponere, ut probatur ex eodem
Tridentino Sessione 25. Cap. 1. de reformatione. 6. quia
beneficiarii saepissime in jure nostro, quoad reditus et
fructus suorum beneficiorum procuratores et dispensa=
tores appellantur, in Cap. Convenior, Cap. Episcopus
et Cap. penultimo 12. q. 1. cum supra citatis, ergo
signum evidens est, non esse veros dominos, adeo ut
pro libitu voluntatis, de illis possent disponere, si cle=
rici praedictorum bonorum ecclesiasticorum essent veri domini, pos=
sent utique in ultima voluntate, de illis disponere et testari,
ut possunt de patrimonialibus, et aliis in quibus habent dominium,
sed sic est quod de illis non possunt testari, ut patet
ex nostris juribus, ergo ex eo quod domini non sunt, quia ... et aliis fun=
damentis, sane parte fuerunt, Navarrus de reditibus eccle=
siasticis q. 1. monitu 20. cum sequentibus. Menochius dilio
66 num. 32. et de arbitrariis Casu 433. num. 35. Paulus
Comitolus responsorum moralium lib. 1. q. 70. Emanuel
Rodriguez tomo 3. questionum regularium q. 74 Articulo
4, versiculo quinta ratio, Caldas Pereira, de resolutione
emphiteusis Cap. 15 num. 43. et de empti et vendi.
Cap. 16 num. 1. Cerveius in praxi fori ecclesiastici, deci=
sione 601 num. 2, in prima editione, et resolutione 526
num. 2. in 2.a editione. Azor institutionum moralium 2.a parte
lib. 7. Cap. 8. qui communem fuisse omnium antiquorum
Canonistarum et plurimorum theologorum affirmat, et
prius eam tenuit Glossa verbo Certus, in Cap. finali de

C

(Peculio Clericorum) ex verbo ... in cap. quia nos infra=
contraria tamen sententia, quae docet Episcopos, et benefi=
ciarios Dominos esse fructuum suorum beneficiorum, ni minora
habent. Arg.° 1.mo deducitur ex textu in cap. volumus, junct.
cap. sequenti, 83. distinct., in quo Episcopus pro administrandis
rebus sui Episcopatus, vel dominum constituit, ergo ipse Epi=
scopus Dominus est rerum praedictarum. 2.do ex textu in cap.
indicatum eadem distinctione, ubi res dictae esse patrimonii
Episcopi dicuntur: ergo datur intelligi, ipsum verum dominum
esse illarum: 3.tio Episcopus et beneficiarius pro bonis suis
mensae et beneficii reivindicatione agere possunt, ut notat
Abbas in cap. cum super, columna finali de causa pos=
sessionis et proprietatis; Doctores communiter in cap.
proposuit circa finem de praebendis; sed reivindicatio non
competit nisi vero Domino. L. is qui destinavit, L. officium
cum vulgatis ff. de rei vindicatione. Ergo veri Dom. sunt fruc=
tuum praedictorum: 4.to praelatus et Capitulum Ecclesiae pro rebus
communibus possunt reivindicationem intentare, cap. Abbate
sane de verborum sig. lib. 6. Ergo similiter pro rebus uni=
cuique ipsarum singulariter applicatis, reivindicatione
uti poterunt, quia quod possunt plures jure communi commu=
niter potest solus et unusquisque in re particulari, L. quod
de tota, cum vulgatis ff. de reivindicatione, et per consequens
poterunt reivindicare fructus suorum beneficiorum: 5.to
ex textu in cap. si Episcopus 12. q. 5. ubi potest
Episcopus rem Ecclesiae dare et donare, si tantundem de suo
Ecclesiae relinquat, hoc autem sine dominio fieri non potest
quemadmodum per contrarium pape permittitur rem alienam
etiam restitutioni subjectam, L. unum ex familia, § sed
si fundum, ff. de legatis 2. L. cum amplius, § cum bono=
rum, ff. de legatis 1. Ergo rerum sui beneficii, dominium ha=
bet Episcopus et quilibet beneficiarius. Quam et alii
hanc ut veriorem defendunt Turrecremata in cap. si
privatum 12. q. 1. Velamena in cap. cum venerabilis

nu

num.o 46. Cum sequentibus de Exceptionibus. Cardinalis in Summa 44. distinct.e Sotus noster lib. 10. de justa et jure q.e 4, art.o 3. Covarrubias in Cap.e Cum in officijs num.o 3. Bot. nro. to. Molina lib. 2. de Hispanorum primogenijs Cap.e 10. Anum. 34. Sarmiento de reditibus Ecclesiasticis 4.p. Cap.e 6. Spirio in speculo testorum Glossa 14 Autoriz, num. 7. Barbosa in L. divortio in principio 2.de p., num. 53. ff. Soluto matrim.o Et plures quos refert Cevedo, Colectanea 12. ad decretales num.o 5.

C Alij mediam quasi viam elligentes, distinguendum Existimant inter beneficiarios qui habent beneficia cum administra.e quales sunt Parrochi Et Cateri. Curam animarum et dignitate personatum prepositura seu Canonicatum habentes, Et Cateros beneficiarios simplices, qui pretendas distributas non habent, sed tantum ad Exitum anni et Cotidie, per partes accipiunt fructus. Et hos veros dominos predictorum fructuum, suorum beneficiorum Existimant, Et similes esse Usufructuarijs, qui percipiendo fructus facerent suos, et sicuti a. n. Domino, Et ibi Doctores in statutis de rerum divisione, priores vero n. ita, imopotius fructuum dominio Carere, Et solum Usuarijs Comparari, qui sibi tantum Et familiae necessaria possunt accipere, sic videtur sentire Glossa verbo reservari, in Cap.e prasenti de officio ordinarij in 6.o Et in Cap.e Ecc literis, de probationibus, quas sequitur Hostiensis, in Cap.e ultimo de peculijs Clericorum, Et in nro Cap.e Cum in officijs, Et in Cap.e relatum =

C Alij in alias diversas disecantur sententias, adeo Ut 20 diversas opiniones referat Sarmientus Ubi sup.a 2.p. Cap.e 8. Et azor d. lib. 7. Cap.e 8: verum illis omissis, Ut quid in tam gravi Controversia, Et intemporalitatem varietate sit tenendum Explicemus, prælibare oportet cum Molina tomo 1. de Just.a et j.e tractatu 2. Disputat.e 142. Soto lib. 10 de j.a et j.e 4. art.o 3. Barbosa Et alios relatos

in pastorali 2.p. de allegat. 114. A nu.o 1. Circa bona Ecclesiastica, de quibus quaestio nostra versatur, varia tempora posse considerari. 1.mo fuit in quo neque Ecclesia, neque Christiani, sive Clerici, sive Laici bona propria neque in communi, neque in particulari possidebant. Sed evangelica perfectione innitentes omnia sua [illegible] vendebant, pretium quae ad Apostolorum pedes ponebant, ut suis et caeterorum indigentium necessitatibus subvenirent, ex ipsisque dividebant singulis prout illi opus erat, ut constat ex actibus Apostolorum cap. 4 ibi nemo quidquam eorum quae possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, et ibi dividebatur autem singulis prout cuique opus erat, et Ioannis cap. 11. post principium, ibi loculos habens ea quae mittebantur portabat, et 4 ibi in cap. scimus, [illegible] habebat cum aliis 12. q. 1. vivebant igitur fideles vitam communem, et victum communem habebant, ad quem parandum 7 diaconi fuerunt electi et deputati actorum cap. 6 ibi, convocantes autem 12. multitudinem discipulorum dixerunt, non est aequum nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonii 7. plenos Spiritu Sancto et sapientia, quos constituamus super hoc opus. Et apud quos similiter erant omnia illa quae habebat Ecclesia, et ea administrabant, et distribuebant, ut docet Hieronymus super caput 48 Ezechielis, Divus Ignatius ad Antiochenos epistola 12 et ad ministerium cotidianum, simul deputatae sunt viduae, quae diaconissae appellantur, ut constat ex eisdem actibus cap. 6. ibi, in diebus illis crescente numero discipulorum factum est murmur Graecorum adversus Hebraeos, eo quod despicerentur in ministerio cotidiano viduae eorum, quod late de ipsis Caesar Baronius in annalibus ecclesiasticis tomo 1. anno Christi 34. ex nu.o 281. =

Secundum tempus fuit quando iam valde excreverat fidelium multitudo et numerus, ex quo cum communem vitam commode agere non haberent, neque necessaria [illegible]

Ministrorum Christi deuersos fuit, ut Laici quidem privatæ viverent, et bona propria possiderent; Clerici tamen et Ecclesia communem vitam servarent, nihil proprium habentes in particulari, sed tamen prædia (quæ oblationes vocabantur) a fidelibus oblata, quæ illa quæsita cum etiam primitias et decimas Ecclesia materialis in communi possidebat, ut ex eis, et ex redditibus, et proventibus prædiorum ministri sustentarentur, et pauperes, et ad cultum divinum necessaria pararentur, ut probatur ex textu in cap. videntes, cap. expedit cum alijs, eadem causa et q. cap. ultimo, cap. 10. 16 q. 1. et docet Divus Thomas 2a 2æ q. 43. Articulo 8 in corpore.

Sed dubitari potest, quonam tempore inceperint ecclesiæ capaces esse bona temporalia possidendi, sicut quod fuerit illis propria bona, puta prædia hæreditates et legata relinquere: movet dubitationem 1o quod Romanorum legibus caput fuisse videtur, ne quis ijs, quibus id expe= cialiter indultum erat, aliquod relinqueret. Docet Ulpianus in fragmentis tit. 22. de eis heredes et substit. text. in l. 1. ff ad Municipium. et ad leg. fal= cidiam: 2o text. in cap. futuram 12. q. 1. ubi Mel= chiades Papa ait, Constantinum 1.m imperatorem dedisse licentiam per universum orbem, ut omnes possent ecclesijs prædia tribuere, et quæ voluissent relinquere; quæ Constan= tini constitutio extat in l. 1. Cod. de sacrosanctis ecclesijs; sed videmus ante Melchiadem, qui sedit anno Domini 324. ecclesias prædia et possessiones habuisse, et ante Constantini imperium, ut patet ex decisione text. in cap. videntes 12 q. 1. qui authorem habet Urbanum 1.m Pontificem, qui floruit sub Alexandro Imp. anno Domini 233, ut docet Platina in eius vita, imo ante Urbanum temporibus Pij Papæ Primi prædia divinis usibus dicata, in profanos usus verti, vetitum

fuerat ab eo in Cap. praedicto 12 q. 2. quod decretum multis
retro Constantini temporibus fuit promulgatum, ergo mi=
nus recte docet contrarium Melchiades in d. Cap. futu=
ram. Augetur difficultas ex decisione textus, in d. Cap.
Sunt manifesta, qui desumptus est ex Canone 40
Apostolorum, in quo praecipitur ut divisa sint ecclesiae
bona, a bonis propriis Episcopi, ut ille de suis ul=
tima voluntate possit disponere ad libitum, Ecclesiae vero
bona illaesa illi reserventur, igitur apostolorum tempore jam
Ecclesiae bona propria possidebant adversus Melchiadis
assertionem in d. Cap. futuram: Et ut nullum non revolva=
mus lapidem, apparet ex eodem Apostolorum Canone,
illis temporibus, Episcopos non de communi vixisse,
imo potius propria possedisse, quandoquidem haec sepa=
rata et distincta a bonis Ecclesiae esse jubentur
et per consequens quae de primo et secundo tempore dixi=
mus, prorsus destruuntur =

His difficultatibus ut plene satisfaciam observa primis
illis nascentis ecclesiae temporibus, quando jam aliquan=
tulum fidelium numerus coepit augeri, et postea jam ulte=
rius propagata fide, aucta que multitudine Credentium
non praecise coactos fuisse omnes, qui Christianae religioni
nomen dabant, facultates suas in commune conferre,
Sed si propria possidere volebant, et suis esse contentos
privata vita illis permittebatur, dummodo ab aliis commu=
nibus rebus Ecclesiae se abstinerent, quae caeterorum necessi=
tatibus servabantur, quod facile colligitur ex Divo Paulo
Epistola 2a ad Corinthios, Cap. 8, ubi postquam illos ad
Eleemosinam pauperibus faciendam, de propriis facultatibus hor=
tatus est haec ait, non enim ut aliis sit remissio vobis autem
tribulatio, sed ex aequalitate in praesenti tempore, vestra
abundantia illorum inopiam suppleat &c, notarunt Mo=
lina d. 1o. tomo, tractatu 2., disputatione 142, num. 14 et
Baronius tomo 1. d. anno 34. num. 271. Et quamquam
in ipsis Ecclesiae incunabulis hoc solum laicis permissum
fuisse verossimilius sit, succedente aliquantulum tempore

Episcopis et Clericis de eorum sumere, ex praeditatis suisque collectis: quamobrem si qui propria habebant, et privatam vitam decebant, ad Episcopatum vel Clericatum assumerentur, vel administratione bonorum Omnium ecclesiae suscipererent aequum fuit ne alias bona propria et privata ipsorum cum bonis Omnibus ecclesiae confunderent, ut utraque manifesta essent, et distincta juxta decisionem textus in cap. sint manifesta, qui sic est intelligendus, et caetera jura in eundem sensum quoincidentia =

Observa 2.º Ecclesias ab initio christianae religionis postquam jam Omune vitam agere, fideles propter multitudinem non poterant, caepisse praedia et alia huiusmodi possidere, ex quorum fructibus et redditibus, ministri qui adhuc Omunionem servabant, et pauperes sustentarentur, redimerentur captivi divino cultui necessaria pararentur, et ipsamet templa haberentur sarta tecta, ut in 2.º dicebamus temporae. quod ita fuisse probatur ex cap. apostolicos 12 q. 2 quod desumptum est, ex Canone 38 Apostolorum, quo praecipitur, ne possessiones rusticae ecclesiarum et reditus ecclesiasticae vendantur, et postea temporibus Marcelli Papae, Licinia virgo ecclesiam reliquit heredem, ut refert hist. tripartita lib. 1. cap. 9, Polidorus Virgilius lib. 6 de inventoribus rerum cap. ultimo, et pluribus exemplis probat Stefanus Durancius in questionibus juris, q. 23. et a principio hanc libertatem possidendi bona semper fuisse paenes ecclesiam, cui impensius favens Constantinus ut liberius id omnibus liceret sua ostitutione decrevit unde l. 1. Cod. de Sacrosanctis ecclesiis, non quod ad illud usque tempus esset vetitum. verum post aliquot annos Valentinianus, Valens et Gracianus Imperatores lata Clericis et monachis aliquid quacumque liberalitate viduarum ex tremo judicio adipisci vetuerunt, quam Theodosius et Arcadius ac deinde Martianus abrogarunt, ut constat ex novella Martiani sub tit.º de testamentis Clericorum

in l. Generali Co. de Sacror. eccles. Et rursus excepit ecclesias personas q. ecclesiasticas eadem facultate Vti possidendi et acquirendi bona, quae habuerant a prin.o =

Neq. refragatur his txi in d. Cap.e futuram 15, nam praeterquamquod non negamus Constantinum ordinarium licenciam relinquendi ecclesiis in ult.o hereditates et legata, indistincte omnibus concessisse, Vt sic suam erga Deum et fidem catholicam affectionem piam ostenderet, licet ante illum similiter liberum fuisset Vnicuiq. ecclesiis donare Vt diximus; txs ille nullam et minimam authoritatem habet, quinimo surrepticium esse Verius existimo cum Stephano Durancio d. q. 23. nam Vt notavit Glossa Ius de txi Verbo Melchiades, et nota Gregoriana quae habetur post eundem n. potuit habere Authorem Melchiadem Pontificem qui floruit anno Christi 313, et obyt eodem anno die 10 decembris Vt refert Baronius in Analibus anno 311. et 313 et cum pluribus Gualterus in Chronographia seculo 4. in linea Pontificum: Cui successit Silvester in cuius temp. Constantinus Magnus ad fidem Catholicam se convertit Vt notant Eusebius lib. 4. de Vita Constantini Cap.e 29, et Donationem Vrbis Romae fecit Pontifici, de qua habetur in Cap.e Constantinus 96. distincti.e, et refert idem Eusebius lib. 4 Cap. 32. Belarminus lib. de Scriptoribus ecclesiasticis seculo 4, anno 306, et Eugubinus, lib. 2. de donati.e Constantiou. Vnde liquido constat supra inscriptionem illius txi, quam Melchiadi tribuunt in suis decretis, Burcardus lib. 3, Cap.e 24, et Ibocarnotensis lib. 2. p.o 1. Cap.e 2 et 3. et cum alijs noster Gratianus falsam esse: et si Velles cum Ant.o Aug.no lib. 1. de emendati.e Gratiani dialogo 6, ex nu.o 4, ad Meltiadem, seu Milthiadem illum referre, obstat Nicenam Synodum n. fuisse eius temp.e celebratam, de qua mentio fit, in eo txu, sed anno Domini 325. a 318 patribus, sub Silvestro Pontifice, Vt refert

+ Baronius eodem anno num.o 1 et sequentibus, Onufrius Panninus in Cronicis eodem anno et Genebrardus in Vita Silvestri cum pluribus adductis a Gualtero de seculo 4, in Tabula [illegible], quibus rationibus motus fidem Ant.us Aug.us mendosum et minime authoritatis esse fatetur, quem sequntur Couarruuias lib. 4 variarum cap.e 16 num.o 8, versiculo Caeterum et in practicis cap. 31. num.o 1 et 2. et Barbosa in Colectanea ad eundem textum, quibus adde Ioannem Corrasium lib. 4 miscelanearum iuris cap.e 23, qui pluribus probat falsum etiam esse, quod idem textus affirmat, Constantinum primum fuisse qui fide Christiana Romanum muniuit imperium, cum ante illum Marcus Iulius Filippus imperator 2[illegible]us ab Augusto Christianus Romae factus fuerit, qui 64 annis praecessit Constantinum: quare verius existimantur, et textum illum, quem ab his et aliis vindicare contendit Couarruuias ubi sup.a desumptum esse ex illo cap.e quod de primitiva ecclesia et munificencia Constantini Magni habetur, 1.o tomo Conciliorum ut docet Couarruuias in practicis d. cap. 31. num.o 1 et 2.

Neque etiam obstat Vlpiani authoritas in fragmentis tit. de heredibus instituendis, iuncta l. 1. § ad municipum ff ad leg. falcidiam, namque respondendum est, quod cum ea quae Diis relinquebantur, ab ipsismet personaliter non possent acquiri, neque per eos hereditas addiri, sed referenda esset necessario institutio ad Deorum simulacra, quae in templis collebantur, et sic ad personam incertam, quae nomine Deorum hereditatem addiret, inde est ut cum neque cerni, aut videri possent Dii, neque ipsi perse addere, euanesceret institutio, ut in municipibus, et ciuitatibus docet idem Vlpianus in d. tit.o 22. § nec municipia Senatus Consultum tamen Apronianum quod factum est temporibus Diui Marci, l. omnibus ff ad Trebelianum, quibusdam Diis specialiter capacitatem permissit, quos enumerat hic Consultus

Ut Sacerdotes media pers. hereditates ipsis adquirerent, quemadmodum et Civitatibus, eidem Senatusconsulto Placuit est, Ut adiri et acquirere possent Sacra Libertorum Hereditates. L. 1. ff. de Libertis Universitatum: questio vero nostra, longe diversa est, cum agat de acquisitione rerum quae datae, et donatae sunt Ecclesijs a fidelibus; explicat supradicta Gotofredus in notis ad eandem L. 1am § ad Municipum Litera A et B. Fornerius Lib. 2 rerum Cotidianarum, Cap. 8. Robertus Lib. 1. receptarum Lectionum Cap. 15. et Cujatius Lib. 10 observationum Cap. 34. et in notis ad Ulpiani fragmenta in d. § ad 6. Deos =

3m tempus fuit in quo Clerici fore ferebant Carere rebus proprijs Vide generaliter et ut inplurimum fuit illis permissum, approbatumque, Ut habere possent patrimonias et bona, aliunde etiam quesita, ita tamen Ut proprium habentes nihil caperent de bonis deputatis ad pauperum, et Caeterorum Substentationem, qui adhuc communem Vitam agebant, txs in Cap. Clericos, Cap. Pastor Ecclesiae, Cap. Siquis propter, Cum multis alijs. 1 q. 2a Cap. Certe ego, Cap. Episcopi, Cap. Episcopus 12 q. 1. Unde evenit quod cum ex Clericis, alij proprium possiderent, alij, de communi Substentarentur, Si propter Vitam communionem Canonici appellarentur; Unde etiam dicta Cenobia et Canonici Cenobiorum, et in ecclesiis Cathedralibus tales Canonici Vitam sub communitate ducebant, Cap. quia, Cap. Scimus, juncto Cap. Sequenti 12 q. 1. Cap. quoniam de Vita et honestate Clericorum observant, Guillelmus durandus Lib. 6. divinorum officiorum Cap. de Ium diebus post Pascha et franciscus Turrianus Lib. 4 pro Canonibus apostolorum

adversus

Aduersus magdeburgenses Cap.e 2, Columna penultima, qui etiam aduertit Clericos qui in ecclesia communiter viuentes, nihil proprium habere, volunt Canonicos regulares appellatos esse, quod ad regulam viuendi communiter in ecclesia, regulam paupertatis (hoc est) non habendi proprium, ex voto adjungant, iubet textus in Cap.e quia 12 q.e 1. Et tales Canonicos diu fuisse olim in ecclesia Hyerosolimitana Patriarcham, et alii, pluribus ipse probat, et qui in hodiernum diem in Catholica Ecclesia a temp.e apostolorum obseruantur.

4.m° fuit tempus in quo (Propter Cupiditatem quorundam parum recte ac fideliter administrantium res ecclesiae (erat enim dispensatio earum penes Episcopos, Diaconos et Equonomos, Cap.e praecipimus 12 q.e 1. Cap.e peruenit 16 q. 7. Cap.e Volis 12 q.e 2. qui illas in pauperes, in ministros Ecclesiae, et alia de qq supra distribuebant). fuit facta diuisio bonorum omnium bonorum ecclesiasticorum, quamobrem Parochiis diuisis et singulis praeuiuentes seu Parochiis singulis assignatis bona Ecclesiarum quoad reditus et prouentus in 4.or partes diuisa et distributa sunt, ita ut vna Episcopo seu diocesano; altera Parocho, 3.a fabricae, et 4.a hospitibus peregrinis et pauperibus fuerunt assignata, ut in Cap.o Concesso, Cap.e quatuor, Cap.e de reditibus, Cap.e Cognouimus, Cap.e mox est, Cap.e Sancimus cum alijs 12 q.e 2. Cap.e vnico in principio 13 q.e 1. quae diuisio facta fuit temporibus Simplicij Papae anno domini 471 et confirmata postea a Gelasio 3.° anno domini 494. et referunt Molina d. disput.e 142. nu.° 17, et Baronius in annalibus, tomo 6.° eodem anno 494. nu.° 24. et illius executio commissa Episcopis d. Cap.e Concesso, apud quos remanebat pars illa, quae pauperibus applicabatur, et ipsi distribuebant illam, prout magis expedire videbatur.

5.m et vltimum tempus fuit hodiernum in quo Episcopi praeter bona quae mensae Episcopali in solidum sunt applicata, simul cum Capitulis Ecclesiarum Cathedralium

3am Partem fructuum habent in plerisque Ecclesijs, cæ=
teras vero partes habent rectores, et beneficiarij Eccle=
siarum cum honere fabricæ, et necesariorum ad diuinum
cultum ~~...~~ celebrandum, cum optime aduertit Barbosa
in Colectanea ad tex. in cap. quia tua num. 12.
12 q. 1. quæ miror, in pastorali 2a. 3æ p. alleoati.
114 num. 3. scripsisse post temp. Simplicij et
Gelasij, et diuisionem illam quartarum de qq. proxime
dicebamus diuisas fuisse a Dionisio Papa Paro
chias in Cap. 1. 13 q. 1. et ex præscripta consue=
tudine clericos decimas et oblationes, quæ
pro Ecclesiastico estipendio loco 4æ sibi debitæ sibi
applicasse cum honere reparandæ fabricæ iuxta tex.
in Cap. 1. de Ecclesijs ædificandis, ita Dionisius Pontifex
multo temp. Simplicium et Gelasium præcesit, vtpo=
te qui floruit anno Domini 272. in quo obijt 26.
decembris, vt notat Baronius in Martirologio
eodem die. Eusebius lib. 7. Cap. 7. 21. 22. 24
Onufrius et alij quos refert. Gualterus in Cro=
nologia, Seculo 3o. folio mihi 224. tex. vero in
d. Cap. 1. de Ecclesijs ædificandis desumptus est
ex Concilio Moguntino cap. 42, celebrato sub
Carolo Magno anno 855. vt notat Baronius
eodem anno num. 1. ex qq. liquido constat Dionisij
decisionem multo temp. præcesisse decisionem Simplicij
et hanc anteriorem esse multis seculis Concilio
Moguntino ——

Qua temporum diuis.e sit præseruata Omnium vnter=
pretum recenciorum sententia tenet, post diuisionem
illam factam á Simplicio et Gelasio alijs q. Pon=
tificibus bonorum Ecclesiasticorum in 4or illas partes,
de qq. sup.a Clericos et beneficiarios veros dominos

officii fructuum, et obventionum suorum beneficiorum, quam confirmasti Ultra fundam.ta, quae pro illa adduximus ex sequentibus, 1.o nam post praedicta divisione pars quae in ministris ecclesiasticis obvenit non in substentationes stipendium dati, sed magis, in stipendium laboris, ut probatur ex auctoritatibus adductis, in cap. Clerici omnes 1 q. 2. Certum est autem quod ea quae alicui in stipendium sui laboris assignantur, acquirantur ab eo pleno jure, ita ut verus Dominus illorum constituatur, ut videre licet in milite, in doctore, et similibus, ergo et clericus eodem modo acquiret fructus sui beneficii; 2.o divisio illa non ob aliam rationem fuit introducta, nisi ad illum finem ut unusquisque ex eis, qui bona ecclesiastica illa erant distribuenda, certam et separatam portionem sibi competentem agnosceret, eamque pleni suam faceret, ut assumitur probatur ex illa parte, quae pauperibus assignata est, quam nemo dicet, ab illis pleno jure non acquiri, aut eos teneri ex superfluo aliquid pium facere, cum vero divisionis titulus sufficiens sit ad plenam acquisitionem, dicendum est, ex eo plenos beneficiarios fructus suos facere, Vng.to hic, in l. 1. C.de Omnia utriusque judicij = 3.o quia in decisionibus Pontificijs, et Conciliaribus Posterioribus praedictae divisioni secundum casuum varietatem dicuntur beneficiarij, aliquando dominium dictorum fructuum, aliquando dominium ipsis denegatur, cap. unico de clericis non residentibus in 6. ibi dominium non acquirant. Tridentinum Sessione 23 de reformatione cap. 12. versiculo praeterea obtinentibus, ibi; quos rata etiam praebendae ac residentiae faciat suos, et versiculo proviso autem, ibi fructus non faciat suos, et s. 23 de reformatione cap. 1. versiculo siquis autem. ibi tunc probati

temporis absentiæ fructus suos non facere &c. — 4 noviter expendo eiusdem Gelasii 3[i] decretalem Epistolam, ad Episcopos Siciliæ quæ extat 3.a in ordine 1.o tomo Conciliorum, in qua post divisionem illam Simplicii 3.i loquens de portione pauperibus assignata, iubet ut hæc in pauperes proprie diæcesis distribuat, monet q. Episcopos, ut de suis portionibus peregrinis atq. captivis subveniant, verba illius hæc sunt, præsulum authoritas nostrorum demanavit, ut facultates ecclesiæ Episcopi ad regendum habeant potestatem, ita tamen ut Viduarum, pupillorum atque pauperum nec non & Clericorum stipendia distribuere debeant, hoc eis etiam statuimus dare, & quod hactenus decretum est, reliquum sibi Episcopi vindicent, ut sicut ante diximus, peregrinorum atque captivorum largitores esse possint &c. expendo verbum illud sibi vindicent, quod dominium denotat, l. offi-

+ dominium

cium cum aliis, digestis de rei vindicatione & verbum illud possint, quod consilium non necesitatem impartat, notat et expendit Baronius d. tomo 6. anno Xpi 494 num. 25.

+ Baronius

Denique facit Concilium Lateranense ultimum sub. 9. Canone 9.o, cuius decretum habetur in Bulla 138 Pii 5.i cuius hæc sunt verba beneficiorum suorum fructus pro rata ommisionis officii & temporis suos non faciant, ergo cæteros suos faciunt, aliisq. fundamentis hanc partem fuendo, ultra supra relatos, & plurimi quos referunt Nicolaus Garcia de beneficiis 2.a p. de cap. 1, ex num. 1. Ioannes Gutierrez in practicis lib. 2. canonicarum quæstione 114 ex num. 4. Barbosa in Colectanea ad textum in d. cap. quia nonnulli 12 q. 1. & d. alegat. 114. ex num. 3. —

Quia referta non obstant fundam. contrariæ, ra. ostenquam q.d authoritates pro illa adductæ loquuntur de bonis beneficialibus ante divisionem factam a Simplicio Gelasio & aliis Pontificibus, respondere potest singulatim, ad 1.m qd. tex. in d. cap. qd autem 23 q. 7, authorem habet divum Aug.m in Epistola 50, ad Bonifacium, cuius etiam fragmentum est in cap. se probatum final 12 q. 1. Aug.nus vero multo tempore præcessit divisionem bonorum ecclesiasticorum, utpote qui vixit anno Domini 430, teste Posidonio in eius vita. Baronius in Martirologio die 28. Augusti, & in annali eodem anno num. 35

+ tex.

+ Baronius

Tomo 6. Gualtero, et ab eo relatis seculo 5. folio mihi 368 fere iisdem temporibus floruit Divus Ambrosius, cuius est decisio textus in Cap. Quaenior 23 q. 8, ut ex eius Ostat Epigraphe et notant supra citati interpretes, textus vero in Cap. penultimo 12 q. 1. qui desumptus est ex Synodo Romana celebrata temporibus Eugenii 2.i solum probat non licere Episcopis res ecclesiae in proprios usus convertere, quod intelligi potest, non de fructibus et proventibus beneficiorum, sed de ipsismet rebus mobilibus pretiosis et immobilibus, quae sunt ecclesiae, de quibus idem praecipitur in Cap. 1. et Cap. nulli 5. de rebus ecclesiae non alienandis, Cap. non liceat Papae cum aliis 12 q. 2. Cap. 1. de his quae fiunt a Praelatis, ad textum vero in d. Cap. Episcopi et in d. Cap. 2. de donationibus facile respondetur, ea iura loqui circa easdem res ecclesiasticas et defensionem earum, ut ex eisdem facile colligetur, unde nihil adversantur nostrae sententiae = Verum cum nullum lapidem intactum relinquamus, simulque respondeamus 6.o Arg.o suo fundamento contrarii, quod desumptum est ex d. Cap. Episcopus, d. Cap. Decenior cum aliis 12 q. 1. Tripliciter potest his et aliis authoritatibus satisfieri, aut enim sunt decisiones ante d.am simplicem divisionem, ut sunt iura citata, aut sunt authoritates Sanctorum Patrum, in quibus continentur de eleemosinis pauperibus elargiendis a personis ecclesiasticis et tunc si post divisionem praedictam loquuntur de consilio non de praecepto iustitiae, aut sunt decisiones posteriores praedictae divisioni, et intelligendae sunt non de fructibus beneficiorum sed de alienatione ipsorum bonorum ecclesiasticorum, et usurpatione illorum, sic declaranda sunt plurima quae docuerunt Doctores praecipue Clemens Romanus lib. 2. Constitutionum Cap. 34 et lib. 4, Cap. 8. Divus Hieronymus in Cap. Gloria Episcopi 12 q. 2. Origenes homilia 16 in Matthaeum, Prosper lib. 2. de vita contemplativa Cap. 9. Divus Bernardus Epistola ad Fulconem, quae est 2.a Concilii Antiocheni, Cap. 25, Triburiense Cap. 13. Cap. quoniam quicquid 16 q. 1. Cap. quorum vices 86. distinct. cum pluribus quae addunt Auctor d. 2.a p.is institutionum moralium lib. 7 Cap. 8 - in § quod attinet

Docent Molina, Barbosa et sup.a relati Authores.

11 sic se habentis | Non etiam obstat 2.us arg.tum procinus enodati et aduertendum. Cum Turrecremata in summa lib. 2. cap. 113. propositione 6. Cajetanus 2.a 2.e q. 43 articulo 8.o Adriano et Alijs quos refert Molina d. disputatione 142, num. 6. omnium bonorum ecclesiasticorum dominium esse penes ecclesiam, ita vt quolibet particularis ecclesia domina sit bonorum suorum, quatenus autem vnaquaque ecclesia particularis pars est vniuersalis ecclesiæ, dominium omnium bonorum ecclesiarum particularium est penes vniuersalem ecclesiam. Cæterum cum bona hæc Dei intuitu collata sint ecclesijs a fidelibus, vt ex eis cultus diuinus celebretur, substententur Ministri, pauperes alantur, redimantur captiui, et alia opera caritatis exerceantur, vt ex actibus Apostolorum cap. 4, et cap. 2 juncto cap. aurum. 12, q. 2. cum alijs, manifeste colligitur, cum que Christus Dominus, qua homo caput sit et sponsus vniuersalis ecclesiæ, et per sequens etiam particularium, atque in illius obsequium, atque seruitium et cultum prædicta fiant, vnde est, vt in eo sensu et attenta intentione offerentium prædicta bona dicantur Christi patrimonium in cap.o qui Christi et in cap. quia abstulerit 12, q. 2. juncto Tridentino ss. 25. cap. 1.o de reformatione. at vero cum summus Pontifex, et ducum cæteri que prælati vice Dei gerant, illis que sit demandata potestas circa ecclesiam, et omnia quæ illius sunt, vnde est, quod alienatio, et administratio bonorum ecclesiasticorum ad eos pertineat, d. cap. Episcopus cum sup.a citatis, in quo sensu si intelligas maiorem arg.ti propositionem, nihil obstabit esse Christi patrimonium bona prædicta, quominus rite et recte eorum fructus per Pontifices et Prælatos clero et ministris applicentur, tum propter officium, cum etiam ob alia ministeria et merita, cap. cum 2.do apostolum de præbendis = ex quibus inferes minus recte sensisse Ioan=

nem Maiorem in 4° distincti 25. q. 16. quem sequitur Navarro d. tract.u de reditibus, monitu 24 et sequentibus attendentes bona ecclesiae, et fructus beneficiorum ita esse solius Christi patrimonium, quoad dominium ut non sint ecclesiae cui sunt applicata, et sic intelligentes textum in d. cap. cum ex eo de elect. in 6., et in d. cap. cum 2m. apostolum, quorum et similium verus sensus et intellectus est supra propositus, ut docent Molina, Turrecremata et ab eo relati =

Ut autem ad 3.mo et 4.mo tum argumentum respondeatur, est advertendum quod licet verum sit, decimas et oblationes fidelium, caeteraque donata ecclesiis, sic data fuisse a fidelibus, ut ex illis ministri sustentarentur, cultus divinus augeretur, et superfluum in pauperum alimonia cederet, ut supra probatum est, et colligitur in argumento ex juribus relatis, quare non in aliud possunt insumi, nisi in id ad quod, a donatoribus destinata sunt; hoc tamen non evincit, dominus Simplicius Pontifex, caeterique talia bona dividerent, sic necessitatibus dictantibus, ut melius et utilius finis intentus a fidelibus in talium rerum donationibus consequeretur, imo potius recte facta fuit ab illis talis divisio, et licet ante illam, bona haberet consequentiam, quicquid de sustentatione ministrorum, et divino cultu superesset, erogandum est pauperibus, post illam tamen iam pars quae clericis assignata est, absque tali onere permansit, ut pote quia divisio ob eam rationem fuerit inducta, ut tam pauperes, ecclesia, et Episcopus, quam clerici scirent quid unicuique competeret ut proprium =

Caeterum huiusmodi solutioni adversatur, quod divisio illa non potuit mutare talium bonorum naturam; argumento textus in Clementina quia contingit de religiosis domibus,

Quare Sodii post illa, eandem retinebunt ditionem, et quæcunque ex prædictis bonis clericis applicatis superexcreverint, debeantur pauperibus, ne aliàs contra donatorum voluntatem in alios usus dimanarent, adversante omnium doctorum sententia in L. filius familias 11. § divi, ff de legatis 1. et in L. 2. Co. de usucapione pro emptore, et in d. Clementina quia contingit: quod etiam corroboratur ex illis verbis Christi domini Lucæ cap. 11. quod superest date pauperibus; ex quibus clare constat clericos esse obligatos, ex superfluo ad eleemosynam faciendam, sed huiusmodi difficultati pluri-ria respondent Doctores = 1°. ex causa justa potuisse Pontifices talium bonorum naturam immutare, ut solent facere circa defunctorum voluntates, ut in d. Clementina; quia contingit; juncto quod tradit Barbosa in pastorali 2ª p. allegatione 83, sed displicet ex eo quia patet per divisionem non voluisse Pontifices mutare naturam bonorum ecclesiasticorum, imo potius intenderint clericis, et perfectius voluntatem fidelium, qui illa dedere obser-vare, quare 2° respondent non fuisse inconveniens ut natura horum bonorum mutaretur, per divisionem et contra primævam naturam communionis, posset quis in eis dicere hoc est meum, cum ex tali communione rixæ et difficultates maxime oriuntur, quæ vitari debent, Cap. dilectus 12 q. 1: verum hæc solutio eodem morbo laborat quo 1ª, quare illis et alijs omissis respondendum est, divisionem non mutasse bonorum natu-ram

Iura, sed modum et qualitatem solummodo, nam si ex communibus illis bonis Episcopi diuidebant, et distribuebant unicuique ex eis, quae debebantur, sed erat necessarium, 2.do antiqua iura, et veterem consuetudinem non mutatur natura, sed tantum modus, si ad eundem finem, et inter eosdem fiat certa et determinata diuisio, neque contra hanc solutionem quam ultimo loco adducit Barbosa in d. Cap. quia fraa, num. 18. obijcias Tridentinum sess. 25. de reformatione Cap. 5. nam ut ipse optime aduertit, ibi agitur de prouisione particulari beneficiorum a partibus impetrata contra qualitates et conditiones positas in locorum beneficiorum fundatione et erectione: nos vero loquimur in mutatione qualitatum ex iusta causa facta per summos Pontifices circa predicta bona ecclesiastica ═

Authoritas vero sacrae paginae ne obstet, varie exponi potest, Sarmientus d. tractatu de redditibus ecclesiasticis 4 p. de Cap. 2. num. 6. ex Diuo Thoma 2.a 2.ae q. 85. articulo 1.o ad 1.m, et q. 87. articulo 1.o docet ex illis verbis Christi Domini, preceptum generale induci indeterminatum et indefinitum, et tale clericos obligat, quam laicos, quod lex humana et positiua potuit determinare, et disponere attentis circumstantijs temporis, personarum, et rerum, et sic disponere quid sit agendum, quid expendendum et quo et quando et a quo, unde cum lex canonica, bona ecclesiastica secundum diuisionem traditam disposuerit, recte clerici respectu suae portionis liberantur a generalitate legis diuinae, sic per humanam.

determinate et explicate, quod varijs authoritatibus et exemplis probare nititur; verum reprobatur a Barbosa ubi supra et merito, quia non est maior ratio cur lex et preceptum de superfluo dando pauperibus dici debeat generalis, et indeterminata; quam cetera precepta de honorandis parentibus, et de non jurando, sed adversus hec nulla humana lex, potest aliquid determinare in particulari ergo neque adversus illud: ulterius divisio bonorum ecclesiasticorum de qua agimus, et applicatio illorum non determinat preceptum illud neque ad praxim reducit immo potius ad alia divina pertinet precepta, nempe ad illud, dignus est operarius mercede sua, cap. cum secundum Apostolum de prebendis: minus ergo recte acommodat Sarmientus hanc divisionem; ad illud Xpi preceptum: quare illa expositione et alijs omissis authoritatibus divi Lucae cap. 11. facile intelligi potest, et tunc demum obliget, et sit in precepto, cum extrema adsit necesitas, ex parte recipientis, quae non adsit in dante, neque inversus, et tunc tam clericos obligavit, quam laicos, nequicquam pertinebit ad nostrum institutum extra casum vero necesitatis intelligentur illa verba, de consilio, quod non obligat transgresores cap. nullus 62. de regulis juris in 6.º sic docet cum divo Thoma 2.a 2.e q. 32. arti. 5 et 6. Barbosa in d. cap. quia nos finali 12 q. 1. ——

Responsio 5.ª arg.ⁱ 2.º pendet ex resolutione illius quæstionis, qua quæritur an beneficiarii et prælati insumentes residuum suorum beneficiorum in usus profanos non solum peccent mortaliter verum etiam ad restitutionem teneantur? in qua est Alexander Alensis 3 p.ᵗᵉ q. 30. membro 5. art.º 2. Ricardus in 4º distinct.ᵉ 45, art.º 3, q.ᵉ 1. Maior in 4º distinct.ᵉ 24, q.ᵉ 1), Paludanus eadem distinct.ᵉ q.ᵉ 3, art.º ultimo, Sanctus Antoninus in Summa 3.ª p.ᵗᵉ art.º 15, cap.ᵉ 1. § 19. Gabriel in 4º. distinct.ᵉ 15. q.ᵉ 8. Conclusione 4 et 5. juncto dubio 6, 7 et 9. et ex nostris Abbas in cap.ᵉ Cum 2.ᵐᵒ Apostolum de præbendis. Archidiaconus et Dominicus in cap.ᵉ statutum § assesorem de rescriptis lib 6. Felinus in cap.ᵉ postulasti de rescriptis, et in cap.ᵉ de 4.ª de præscriptionibus, Navarrus ubi sup.ª Covarruvias in nostro cap.ᵉ Cum in officiis, num.º 2. et Molina de Hispanorum primogeniis lib 2. cap.ᵈ 10 num.º 52. et ab ipsis relati docent beneficiarios insumentes ultra suam competentem substentationem in usus non pios sed profanos etiam licitos, quod ex fructibus suorum beneficiorum superest, non solum letaliter peccare sed etiam ad restitutionem teneri quorum fundam.ᵗᵃ sunt eadem, quæ in q.ᵉ præcedenti probant, clericos dominos non esse fructuum suorum beneficiorum, sed tantum usufructuarios vel usuarios

Contrariam tamen sententiam nempe non teneri eos ad restitutionem, licet mortaliter peccent, defendunt Divus Thomas Colibeto 6. art.º 12. et 2.ª 2.ᵉ, q.ᵉ 185. art.º 7. Cajetanus ibidem, et q.ᵉ 62. in calce art.ⁱ 5, Adrianus de resti.ᵉ in q.ᵉ quæ incipit pro clariori

intelligencia dictorum, Sotus noster Lo de just.a
q 4 arti° 3 et 4, Driedo Lib 2 de libertate Chri.a
Cap 4, Sedesma, Petrus Soto, Ioannes Arboreus
et alij, quos refert Molina de tract.u 2° de just.a
disputati.e 144, nu° 12, Sarmiento, et omnes
qui affirmant veros dominos esse clericos prædic=
torum fructuum, qui sane partis quatenus ad restitu=
tionem eisdem probatur rationibus quod qua, nam
cum domini sint Clerici, sequitur ex tali d'sumo=
tione non teneri ad restitutionem, quem supponit
alienum esse ... Unde infertur peccare
re eos contra charitatem, non vero contra justitiam, quod
probatur, nam beneficiarij tenentur intercedere pro
populo, coram Domino, et orare pro illo a quo subs=
tentantur; cum etiam tenentur docere populum exemplo
et sancti.e caeteris que virtutibus. Cap.e duo sunt
12 q 1. et cum fructus decimarum, caeteræ que
oblationes, quem ad eorum substentationem data
sunt a fidelibus. ea ... fuerint donata, ut ha=
berent; unde ~~...~~ eleemosynas et opera
pia exercerent. Cap.e ~~...~~ 10 de de=
cimis 16 q 1. Cap. apostolicos Cap. ...
digne 12 q 1 et 2. ob eam quod rationem adeo copi=
osæ portiones illis fuerint asignatæ, unde et
vi ... charitatis artissime compellantur ad
prædicta opera pia exercenda, et magis
quam caeteri fideles laici; et multo magis
militat in prælatis, qui patres pauperum et
peregrinorum, et quasi omnium egentium re=
fugium esse debent Cap.e 1. et ibi doctores
de empti.e et vendit.e, subdat illud Hieronymi.

nri in Capud 3.mo Micheas ibi, O Sacerdotes Vi=
uere de altario permittitur non Luxuriari, sim=
ilis alijs authoritatibus, quas in q. precedenti retuli=
mus, quaobrem Cum ex lege Charitatis, adeo stricte
obligentur, ad Consumendum in predictos Vsus pios
quicquid illis ex suis reditibus superrerit, ideo
summa cum ratione Tridentinum d. sess.e 25. Cap.
1. de reformatione prohibuit ne ex illis propin=
quos et agnatos reddant opulentiores. sed
potius (nisi et illi pauperes sint et egeni) in
pauperes erogentur. notabis tamen in hac Contro=
uersia necessariam esse tantam Consumptionem pre=
dictorum fructuum in Vsus profanos, quae sufficiat
ad mortalem culpam inducendam, quam prudentis
Arbitrio 2.mo [illegible] Theologorum opiniones magis
receptas relinquitur judicanda: notabis prae=
terea simul Cum portione necessaria ad Compe=
tentem substentationem beneficiarij posse illum
deducere, si quid ratione proprie industriae laboris
et Vtilitatis suae ecclesiae quesitae sibi debebitur
et hoc poterit absque culpa in quos voluerit Vsus
erogare, Cum Vt supra tradidimus quasi
patrimonialea bona reputentur; probat illud
Pauli 1.as ad Timoteum Cap. 5. qui bene praesunt
presbiteri duplici honore digni habeantur, maxime qui
laborant in Verbo et doctrina. hoc in Cap. de redi=
tibus 12. q. 2. docent Ioannes Maior d. distinctione
24. q. 1.). Couaruuias in nostro Cap. Cum in officijs
in Calce num. 1. Nauarrus et alij quos refert et
sequitur Molina d. disputatione 144. num. 13. qui
disputatione sequenti late agit, quae sit judicanda
Congrua clericorum et prelatorum substentatio apud
quem remitto Videndum, Vt breuitati Consulatur =
Superest Vt Vltimo argumento ad deductum est. Ex

Nostris Jurebus satisfaciamus, et ut eveniat, semulque ad rationem decidendi perveniamus ob=servare oportet ante L. 12 tabularum, nemini per=missum fuisse testamentum condere, quicquid contrarium sen=ciat Valduinus in L. 26. Romuli, in princ.
Unde cum omnibus generaliter esset prohibitum. L. decemviralis primum solis patribus familias testamenti factio=nem jus civile dedit cujus verba 2m veriorem in=terpretum lectionem sunt ista. pater familias uti le=gasit super pecunia tutela ue rei suae, ita jus esto. jnxta quam emendandus et supplendus est textus in L. verbis legis 120 ff de verborum sig.e docent Rosinus Antiquitatum Romanarum lib. 8. Cap.e 6 § 3a pars legum 12 tabularum etc. versiculo de testamentis ac tutoribus. Franc.cus Broeus in princ. insti=tutionum, qq n. est permissum facere testamentum num.o 2.
Unde neque filiifamilias licet essent cives Romani testamentum facere poterant, d. princ. institutionum qq n. est permissum, neq postea etiam bonorum maternorum proprietatem acquirant L 1 et 2. et toto tit. C. de bonis maternis, de illis testamento valent disponere, quia jus eis testamenti factionem n. dedit. neq etiam feminae testari poterant, dum viguit illorum testamentorum usus, qui calatis comitiis, et per aes et libram dicebatur, ut notavit Osualdus ad Donellum lib. 6. commentariorum Cap.e 4. littera F, et Cap.e 6 et 7. Valduinus in princ. institutis qq n. est permis=sum facere testamentum num.s 1. et 2. qui optime adver=tit ex Cicerone et aliis feminis duntaxat quae in manum viri convenissent permissum fuisse testari, quae vero n. eo ritu nupsissent potuisse post duodecimum annum testamentum condere tutore authore donec essent in tutela.
itaq factio testamenti permissa fuit a princ.o sed cum eius permissio adeo esset lata, ut omnibus patribus fam=

famil. fa

familias pateret necesse fuit postea, ut potestas illa respectu certarum personarum restringeretur, quae licet patres familias, et alias cives Romani essent, iustis tamen de causis prohiberentur, de quibus in illo titulo quibus non est permissum facere testamentum. Unde cum ministerio sequuntur Carondas et Gottofredus titulus iuris civilis qui de testamentis agunt hoc modo ff. de testamentis et qui qui de testamentis agunt hoc modo ff de testamentis et qui testamenta facere possint et quemadmodum etc. et codicem qui testamenta facere possint et non, ut sic denotetur non fuisse omnibus indistincte permissam testamenti factionem sed certis et determinatis tantum personis, et de e nostro Regio iubet titulus 1 partita 6. ibi. E como e en lo que de facer. postea vero ampliata fuit subcessu temporis talis facultas etiam ad patres familias ut possent pro liberis suis impuberibus testari principaliter institutis de pupillari l. 2. cum similibus ff. de vulgari; cum igitur illis solum liceat testamentum condere, quibus lex permisit, inde est ut illi quibus specialiter non est permissum testari non possint quemadmodum et illi quibus specialiter est prohibitum, quales sunt filiifamilias, mutus, surdus et similes, de quibus supra proposuimus exempla. Ex quo etiam dimanavit ut quibusdam personis usque ad certam quantitatem et iuxta certum modum testari permitteretur veluti ex lege fucia Caninia circa servorum manumittendorum numerum ex l. Papia Popea, ex Voconia et similibus licet observare, de quibus lato calamo tractant Antiquus, Anianus ff. singulari de his et passim interpretes recentiores ad titulum institutis de l. fucia Caninea tollenda =

— quibus sic praeliminatis ut simul appareat vera decidendi ratio nostrorum iurium et argumento fiat satis cum triplicia bona clericos et praelatos habere diximus. patrimonialia et quasi, quae eidem regulis dimensurentur et ecclesiastica ecclesiae intuitu provenientia et bonorum paternorum patrimonialium et quasi domini

sunt pleno iure Vt quilibet Laicus esse poterat, quia id jam sacri Canonibus permittitr, Cap. Certe 12 q. 1. Licet vii primis ecclesiæ temporibus secus esset, Vt supra visum est, Cum q. publice expediat, Vt vnusquisque facultatem habeat Vltimæ Voluntate disponendi de suis rebus, est enim factio testamenti iure gentium introducta, L. 1. Cod. de Sacrosanctis Ecclesiis, L vel negare, ff. quemadmodum testamenta apperiantur. ne officium suum prælatis et clericis sit damnosum, contra regulam textus in Cap. Cum non deceat de elect. in 6. L si servus communis, ff. de furtis. iure optimo prouisum est in nostris juribus, Vt de bonis patrimonialibus et quasi possint pro libito Voluntatis disponere, ne alias et jus gentium, et Vtilitas publica lædatur, cuenivet quod Vtique Veniret si cum Episcopi et Clerici a parentibus, et propinquis, alysque personis possint hæredes institui, et loco eorum testis capere, Cap. placuit 12 q. 3. Vice Versa in eis de bonis patrimonialibus et proprys non Valerent propinquos et cæteros de se benemerentes instituere, quia Vero clerici licet Domini sint fructuum suorum beneficiorum pleno iure nihilominus artiori Vinculo charitatis adstringuntur, Circa pauperes quam Laici immo potius cum bona ecclesiastica destinata fuerint a fidelibus, tum Vt Clerici substentarentur, cum etiam Vt facilius piis operibus possent.

Possent subvenire, unde est, ut Ecclesia quae summa cum ratione in bonis patrimonialibus eos laicis aequales constituit circa dispositionem testamentariam in ecclesiasticis deneget testamenti factionem non quia utrorumque domini sint, sed quia ecclesiastica bona hanc secum habent anexam obligationem sub peccato mortali, ut quod eo illis superest, pauperibus distribuatur, et sic denegata testamenti factione toleretur avaritia et cupido retinendi illa bona et non erogandi. Et facilius clerici atque praelati viventes incitarentur ad opera pietatis, ut facile exsuperius a nobis praelibatis apparet, quam decidendi rationem tradit Barbosa in pastorali p. 2. p. allegatione 114 num. 5. quidquid aliter sentiat Urbianus in rationali de nostra s. a et interpretes omnes qui diversas opiniones a nostris sectantur ——

Ad argumentum ergo infra respondetur non eo eo quod praelati et clerici domini non sint fructuum suorum beneficiorum non posse de illis testamento disponere, sed quia etiam si domini sint, jus non promissit propter rationem decidendi supra adductam, immo prohibuit illos de illis bonis testari; non enim bona est consequentia non possunt disponere, ergo domini non sunt, cum dentur in jure plures qui licet domini sint rei alicuius, prohibentur disponere de illa, l. non ideo minus, ff. de rei vindicatione l. penul. et per totum C. qui testamenta facere possunt, quibus non est permissum facere testamentum cum pluribus adductis a Pinelo, in l. 1. 2. p. num. 1 et 5 C. de bonis

Maternis, quod autem totum hoc ex Canonica prohibitione proveniat, patet ex nostro Cap. Cum in officiis, ibi; Antiquis Canonibus dictat inhibitum. Et in nostro Cap. quia nos, ibi; nullus de his possunt facere testamentum. Et in Cap. ad haec, ibi de his testari non possunt

Qua ratione decidendi sic proposita ex illa et ex Supra adductis infertur, quod si Episcopus et clericus de bonis beneficialibus, quae suae substentationi necesaria erant, aliquid subtraxerint parce et austore viviendo, possit, de his quae sic reservavit, tam in vita, quam etiam ultima voluntate, disponere prohibito; et cui voluerit relinquere; cum talia bona quasi patrimonialia reputentur, docent Navarrus monitu 26. et 43 numero 1. et de spolijs Clericorum, § 1. numero 3. et § 8. numero 7. Molina de disputatione 147. Avendaño responso 19. numero 6. Molina lib. 2. de Hispanorum primogenijs Cap. 10 numero 50. Barbosa in l. divortio. 2 [illegible] Cap. 5. numero 39. Tresius lib 2 de [illegible] Cap. 4. numero 39. Azor 2 [illegible] institutionum moralium lib. 8. Cap. 3. q. 2. quod quod ipse lib. 7. Cap. 9. q. 5. velit de praedictis bonis in vita clericos posse disponere, non sic in testamento, quem sequitur Garcia de beneficijs 2 p. Cap. 1. ex numero 9.

Infertur 2º. Episcopum et beneficiarium de bonis quae suo labore et industria acquisivit,

quamvis

Quamvis ratione ordinis non tamen prætextu Episcopatus
vel beneficij, et bonorum ecclesiæ posse sacro titulo prohibito
disponere; qualia sunt quæ Episcopi acquirunt, quatenus
Viceregis et quæ ab illis capiunt, qui ad ordines promo=
ventur, et quæ Cardinales ratione Galeri Cardinalitij (ut
ajunt) recipiunt a Romano Pontifice, quæ clericis
ob prædicationem verbi divini, ob officium vicarij et si=
milium dantur; docent communiter interpretes in auth=
entica licentia, Cod. de Episcopis et clericis, Covar.
in nostro Cap. 1. num. 11. Iulius Clarus § testamentum q. 27
Grassus num. 3. Molina d. lib. 2. Cap. 10. num. 27. Grassus
§ testamentum q. 27. quid autem sentiendum sit, de distributio=
nibus quotidianis, quæ solent in ecclesijs lucrari
dubitatur apud omnes. Abbas in Cap. Cum esses infra,
num. 23. Barbatia in tractatu de præstantia Car=
dinalium q. 3 num. 46. Navarrus de reditibus q. 1. num. 34
Alias monitu 30, Sarmiento 3. p. Cap. 5. Don
Ioannes orozco in Cap. 1 de clericis non residentibus lib.
6. num. 63. et sequentibus in ea sunt opinione
negare ut existiment de ijs clericos testari non posse cum neo=
ri nequeat, distributiones quotidianas acquiri per
ecclesiam vel cuius intuitu ratione quia canonicatus seu
Beneficij, licet dentur ratione assistentiæ seu laboris.
Ulterius quia eæ dantur Canonicis seu benefi=
ciarijs quatenus tales sunt, cum ergo in nostris juribus
prohibeatur testamentum circa omnia quæ ecclesiæ intuitu
acquiruntur dicendum est, nec de ijs distributionibus
licitum esse testari, quam opinionem in puncto juris reputo
veriorem, licet communis sit in contrarium, quam tenent Do=

minicus

Mirricus et francus in cap. praesenti de officio ordinarii, in 6. Parisius Consilio 33. Volumine 4, Vigas Consilio 144. num. 5. Bursatus Consilio 226, num. 39 Volumine 3. Couar. in d. Cap. cum esses num. 4 et pluribus adductis refert Garcia ubi supra num. 10, qui eam admitit solum in distributionibus extraordinariis funeralium et anniversariorum, aut aliis pro tempore obvenientibus et non perpetuo relictis beneficiariis =

Latus sese nobis campus offerebat ad plures quaestiones, tam in puncto juris, quam in praxi difficiles et utiles excogitandas, nisi temporis angustiis premeremur; illam procoronide solum excogitare, libet quae difficilior et utilior visa est, nempe, an consuetudine valeat introduci, ut Episcopi et clerici de bonis ecclesiasticis suorum beneficiorum valeant ultima voluntate prohibito disponere? in qua parte negativam suadent sequentia. 1m. Episcopi et beneficiarii, lege justitiae tenentur in pauperes erogare, quae superiunt de fructibus suorum beneficiorum, ut supra probatum extat in quaestione de dominio horum bonorum, sed legi justitiae cum sit naturalis consuetudo derogare non potest, § sed naturalia, insti. de jure naturali, Cap. sunt quidam 25 quaestione 1. Ergo consuetudo talis erit corruptela: 2m. testamentum debet esse de bonis propriis testantis, neque dispositio de alienis aliqua valet, L. 1. ff. Ter. fo., sed quidquid superest clericis de bonis suorum beneficiorum debetur, et sunt propria pauperum Cap. finali 12 quaestione 1. Cap. quod autem 23. quaestione 7. Cap. Convenior 23 quaestione 8. Ergo quemadmodum lex non potest efficere ut de alienis valeat testamentum ita

ita nec Consuetudo poterit valida dispositione facere, qua de his rebus disponant Ecclesiastici. Et in textu in nostro Cap. relatum in quo aprobatur Consuetudo quae permittit Clericis testari ad pios usus, aut in praemium alicuius ministerij impensi a famulis, sive Clericis deservientibus, Ergo Consuetudo generalis non recipitur in Contrarium, argumento textus in L. cum praetor. ff. de judicijs, Cap. si ne de praesumptionibus; 4. in Concilio Tridentino, sessione 25. de reformatione Cap. 1. Ubi Ecclesiasticis interdicit ne ex reditibus Ecclesiae Consanguineos familiaresve suos augere et ditiores efficere studeant. Sed distribuant in pauperes et usus pios postposita omni carnali affectione Sanguinis, Ergo Concilium sentit inesse Ecclesiasticis onus tribuendi superflua pauperibus, alias eis non interdiceret Libertatem in Contrarium et per consequens si ex L. [illegible] obligati sunt, non valebit Consuetudo Contraria illa, Denique pro hac opinione faciunt fundamenta omnia, quae retulimus supra pro sententia existimantium Clericos non esse veros Dominos fructuum suorum beneficiorum; sed tantum Usufructuarios, vel Usuarios, hanc defendunt ex Antiquioribus Rochus Curtius in Cap. finali de Consuetudine Columna 9. Doctores in nostro Capitulo relatum, et in Cap. Cum in officijs, et in Cap. ultimo de peculio Clericorum, Abbas in relectione Capituli Cum esses, Columna 14, infra Francus in Rubrica eodem titulo 6. Columna 32. Barbacia in tractatu de praestantia Cardinalium 1. parte quaestione 4. Ioannes Maior in 4°. Sententiarum, distinctione 24, quaestione 20, Angelus in Summa Verbo Clericus 4. 1°. § 13. Siluester Verbo Clericus 4°. 1. 2 ex Neothericis, Nauarrus quaestione 1. monitu 34. et quaestione 3 monitu 2. Gregorius Lopez in L. 53. titulo 6. partita 1.

Ioannes

Ioannes Gutierrez practicarum quaestionum lib. 2. q. 114. ex num. 9. D. Petrus de Salazar tractatu de Usu et Consuetudine Cap. 3, ex num. 12. et alij plures ab eisdem relati

Contrariam vero partem quae docet valere consuetudinem ut Clerici de praedictis bonis valeant testari libere et secure, et eis succedatur, tam ex testamento quam ab intestato, tuta concientia absque mortali peccato etiam si bona praedicta in usus pios non relinquant sed potius in usus profanos, nempe instituendo consanguineos vel extraneos, probant sequentia. 1mo Extravagans Ioannis 22. quae incipit Suscepti de electione, ubi probatur valere consuetudinem, qua introductum sit fructus beneficij vacantis per aliquod tempus ad defunctum pertinere; ergo consuetudine quoque poterit de illis testari, et ad consanguineos vel extraneos pertinere; 2mo Clerici et Episcopi plene. adquirunt dominium horum bonorum, 2m opinionem quam sequimur, adeo ut in abusu eorum licet peccent contra charitatem, non tamen contra iustitiam, neque ad restitutionem teneantur; ergo quemadmodum libere testari possent de illis, nisi iure canonico impedirentur, poterunt per consuetudinem rationabilem et legitime praescriptam: 3mo consuetudo immemorialis eam vim habet, quam licentia Principis vel privilegium l. 2. § ductus aquae, ff. de aqua quotidiana et estiva, Cap. 1. de praescriptionibus in 6. Cap. super quadam, § praeterea de verborum sig. sed Pontifex potest privilegium et licentiam clericis et Episcopis testandi concedere, ut quotidie concedunt, Pontifices, et fatentur Covarruvias

(margin: aliquod; immemorialis; Super,)

Vias in nro Cap. cum in officijs num. 7. Gregorius Lopez in L. 8. tit. 6. partita 1. Glossa 1.a, Matienzo in L. finali tit. 8. lib. 5. recopilationis, glossa 4.a, num. 3. Ergo idem poterit consuetudo = 4.m fructus beneficiales perinde proprij sunt Clericorum, sicut et patrimonialia bona, hac solum differentia constituta, quod de illis tenentur L. Charitatis in usus pios erogare, non sic de his, quod ex dispositione juris positivi resultat, Ergo si hanc obligationem, et impedimentum testandi L. Canonica introductum, consuetudo rationabilis et legitime praescripta abstulerit, licite poterunt de illis libere disponere: et corroboratur, nam quemadmodum de patrimonialibus possunt libere ex nostris juribus testari, sic poterunt de beneficialibus = 5.m bona illa quae ex redditibus Ecclesiae a clerico beneficiario defuncto relinquuntur, successori reservantur. jure Canonicum, in nro Cap. relatum et 2.o Cap. praesenti de off.o ordinarij in 6.o de quo relate Molina d. tractatu 2. disputatione 14. per tota omnino videndus, Ergo quemadmodum Lex Pontificia potuit illa applicare successori, in beneficio poterit consuetudo licentiam testandi concedere, de illis quandoquidem eandem vim, et eidem robur habent; L. 2. et ibi

6.o Doctores Cap. quae sit longa consuetudo, Denique pro hac opinione de L. nro regio, est textus expressus in L. fin. tit. 8. lib. 5. recopilationis in quo + inmemorialis Hispaniae consuetudo, ut fiscus ex toto quam ab intestato succedatur in bonis beneficialibus clericorum jubetur observari, quam etiam consuetudinem receptam esse in Gallia, alijs quae prouintijs affirmant Coua.

+ inmemorialis

Coua. Azor. Ioannes Guti. Molina et alij in locis sup.as relatis, quare hanc + [illegible] vt veriorem
partem
fuerunt ex antiquioribus Astiensis in Cap. fina. Colum. 2.as de peculio clericorum, Ioannes faber in §. eis vero, insti.as de rerum divi.e Paludanus in 4. distin.e 15. q.e 3. arti.o 6. Sanctus Antoninus
Guidopape
in Summa, 3.a p.te, ti.o 10. Cap.e 3. § 14. + Dido Papa decus.e 145. Guillelmus Benedictus in Cap. raynuntius, Verbo Vxorem, el 6. ad finem infra, Philippus Probus et ab eo relati in Cap.e praesenti de officio ordinarij, in 6.o, ex recentioribus Nicolaus Garcia de beneficijs 2. p.te Cap. 1. num.o 16. Barbosa D. allegat.e 114, ex num.o 6. Ioan. Guti. d. q.e 114, ex num.o 14 et plures ab eis relati.

In hac q. quae grauissima est, licet hanc posteriorem opinionem defendi posse crediderim, neque enim ferendum est, quod nonnulli existimant praedictam consuetudinem quae in Hisp.a nra. lege aprobata est solum habere locum in foro exteriori, non vero in interiori, quod alijs relatis defendit Azeuedo in d. l. fin. ti.o 8. lib. 5.
Simile
recopilationis, cum vero simile non sit Christianissimos principes nros iniustam aprobasse consuetudinem quam si talis esset Pontifices Romani non dissimulassent. Securius tamen facturos clericos existimo, qui ultimo elogio praedicta bona ecclesiastica in vsus pios, non vero in profanos insumenda mandauerint, cum post decisionem d.ae legis finalis, ti.o 8. lib. 5. recopilationis, vt in praedictos vsus pios bona illa clerici consumant, iubeatur a Concilio Tri.o d. ss.e 25.

Cap.e

Cap. 1. de reformat. et indultis servata debeamus eligere sutiore, Cap. ad audientiam de homicidio, eusd. Sic faciendum suadent Glos. fin. in L. 40. tauri, parti 1.a Matienzo Glos. 4.a a num. 4. in d. L. fin. tit. 8. lib. 5. recopilationis, Abendaño responso 19. num. 3. Molina lib. 2. de Hispanorum primogeniis Cap. 10 a num. 45. Pater Molina, Coua; et Azor in locis supra relatis =

Superest duntaxat, ut argumentis satisfaciamus, quae pro dubitandi ratione adversus nostra iura et conclusionem proposuimus in principio non obstat. Ergo 1.um nam omissa opinione Ostiensis in nostro Cap. 1. existimantis filium Episcopi Arelatensis fuisse legitimum genitum ante sacerdotium, et omisso alio intellectu eiusdem Ostiensis, Ioannis Andreae, et Cardinalis qui dicunt filium hunc praemortuum fuisse antequam pater testamentum conderet, et sic impedimento non fuisse illius persona; respondendum est, praedictum filium spurium capere fuisse, cessare tamen praesumptionem fraudis in tali casu propter affectionem, quam socer erga nurum habuit, argumento textus in L. finali, ff de his quae ut indignis, nec videri filium incapacem capere, mediante uxoris persona, nam emolumentum huius haereditatis proprium esse debet ipsius nurus institutae non sui mariti argumento dictae legis, neque adjecit, ff pro socio, cum his quae adducit Gomezius in L. 51. tauri, num. 72. et quamquam fructus eorum bonorum capiat maritus, pro alenda familia, L pro oneribus Co. de iure dotium cum his quae de fructibus paraphernalium bonorum tradit Bartolus in L penultima ad L. falcidiam, Decius consilio 52, num. 4. Coua. in 4. 2 p. Cap. 7. § 1. num. 1. tamen quia non principaliter sed in consequentiam veniunt, non arguunt praesumptionem fraudis, argumento legis uxori, ff ad L. Corneliam de falsis; at vero cum in nostro regio fructus

horum

Ctorum bonorum communicentur inter maritum et Vxorem L. 4. tit. 9. lib. 5. recopilationis, Gregorius in L. 17. tit. 11. partita 4. Glossa 2. non incongruee poterit dici, quod in proposita specie maritus propter inCapacitatem non sibi lexibus fructibus Lucretur, sed omnes integre ad mulierem spectent, juxta ea que in simili tradit Bartolus in L. Gallus Aquilius. § quid si ita in fine ff. de liberis et posthumis, Cuius opinionem ait communem Pinelus in L. 3. num. 22. Codicis de bonis maternis.

is

Neque etiam obstat 2.m ex textu in Capitulo Episcopus 34. 12 questione 2. quem Glossa ibi Loqui non de precepto, sed de Consilio inter= pretatur Cuius opinionem et expositionem commu= niter receptam esse testantur Coua. in nostro Capitulo 1.o num. 4, et post Barbatiam et alios Iu= lius Clarus § fin. questione 27. num. 2. Grasus § fin. questione 34, num. 1. Sed ab ea discedit merito Barbosa in Collectanea ad eundem num. 2. nam Cum sit decisio Concilij Agatensis Capitulo 33. et nulla sit Lex sine precepto, quod obliget, L. 1.a ff. de legibus, non est Credibile decisionem illam preceptum non inducere sed Consilium; Quare respondendum textum illum esse, man= datorum esse. Cuius originalis Litera si inspiciatur nihil aduersatur nostris decisionibus, et Conclusioni. immo potius eam confirmat, sic enim se habet textus Coua. Vbi supra: Episcopus qui filios aut nepotes

Grasus

Concilij

non

Non habens alium quam ecclesiam reliquit heredem, si quod de ecclesia non in ecclesiae causa, aut necessitate in-
distraxit sumpserit, quod distraxit, aut donavit irritum habeatur;
qui vero filios habens de bonis quae reliquit ab heredibus eius indemnitatibus ecclesiae consulatur,
hactenus Concilium, quod extat 1° tomo Conciliorum
ut notant Covarruvias et Barbosa ubi supra ===

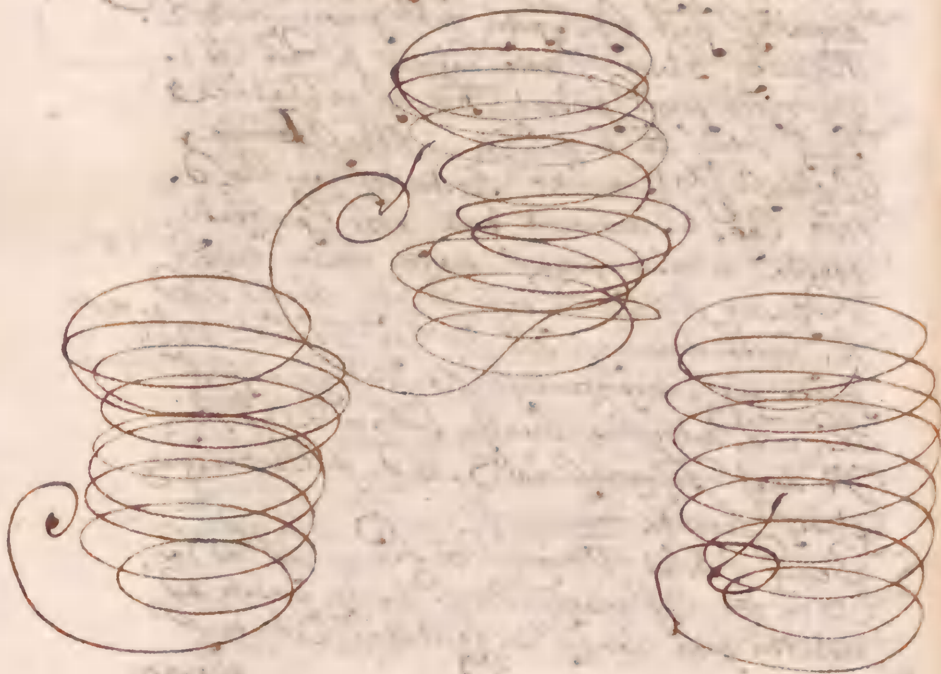
Neque etiam obstat 3.m ex d. authentica Licentia
Codice de sacrosanctis ecclesiis et ex d. cap. fixum
12 q. 5. responsio, respondetur omissis pluribus quae tradita a
Doctoribus veram esse conclusionem nostram asserentem
posse Episcopum testari de bonis propriis et de
acquisitis post Episcopatum ratione personae juxta 2.m
intellectum Glossae, verbo habuisse in nostro cap. 1.
quem rejecto priori probant Francus in Rubrica
huius tituli sub 6. num. 54. Abbas, Immola,
Baldus, et communiter scribentes qui ex d.
nostro cap. 1. deducunt bona post Episcopatum
quaesita in dubio praesumi quaesita intuitu ecclesiae
non personae, et sic non posse praelatum de illis testari, juxta decisionem textus in cap. 1° et 2°. 12 q. 5.
juxta quam interpretandus et intelligendus est
textus in d. authentica Licentia, et in d. cap. fixum
ut docet Fulgosius num. 7. in d. authentica, quem
plures sequuntur. ===

Denique non obstat ultimum ex textu in cap. ad Exc.
et in nostro cap. relatum versic. 1. dum probatur de
mobilibus posse clericos in zoritudine constitutos

aliqua

aliqua donare, et secundum terrae consuetudinem elargire pijs locis, et illis personis a quibus convenientes servitia receperunt: nam de his late a nobis tractabitur in d. Cap. ad haec, et facile interpretari possunt praedicta ex ijs quae sup. circa rationem decidendi tradidimus, et haec pro commentario nostrorum iurium sufficiant. Utinam cedat ad laudem Dei, eiusque Matris Mariae. 9°. K. Aprilis anno Dni 1634. Compluti.

Explicuit retulit doctor, struxit quoque Garcia, doctor, etiam, transacta, opus eximium.

ADTITULUM

De Rescriptis secundo
Cura Per D. D.
D. Ferdinandum Arias de Mesa
Juris Pontificij meritissimum
Vespertinum Antecessorem.

Ad Tituli inscriptionem

Exposuimus priori Commentario de rescriptis, quæ præterito quadriennio scripsimus, 1.º generalia quæ instituunt huius materiæ elementa, alteris tam epistolas decretales in hoc tit.º insertas, dum non omnes per tempus licebit, nunc dabimus. Solemnes recitationes ad alias decretales, quas 2.º ut hec literario Curriculo serbabimus, igitur ut ab inscriptione tituli incipiamus, pro cuius illustratione de rescriptorum origine, et causis nnulla præfari operæpretium erit =

1.º sciendum est Raimundum post tit.um de Constitutionibus immediate, subiecisse tit.um de rescriptis et merito, cum rescripta sint Constitutionis species L. 1. de Consti prin. §. sed et principi. inst.a de jure naturali, in

generalis, sed privatis interpartes. L. 2. c. de legib. Licet Constitutiones singulariter appellentur. und. L. 1. Quam. 1. metu. D. §. edicit pretor, quod metus Causa, Unde Cum Superius Sanctius Pirros de Constitutionibus aliquot edicerit, in Eis rescripta Imperatorum inseruit, quasi Constitutiones et rescripta idem esset, Ut Constat Exo. L. Imperatores 14. de Servit. Urba. L. Imperatores 17. de Servit. rusti. L. Imperatores 21. de Contrah. Emp. et sepe alibi =

Constitutiones dividuntur in tres species.

Sed Ut res hanc aperte tius illustremus observandum est Constitutiones in tres dividi species, Edictum, decretum, et rescriptum. D. L. 1. Edictum dicitur, quod princeps proprio motu aliquid fieri Jubet; Decretum, quo re intraliquos Controversam pronuntiat, Rescriptum, quo libellis supplicantium respondet = ut quo infra Clarius explicant Conan. lib. 1. Comen. Cap. 16. Done. lib. 1. Comen. Cap. 9. Unde apparet Ulpianum Cum in L. 1. de Const. Prin. Exequat has tres Constitutionis species, Videri significare omnes tres Leges esse generales, quod Licet in edicto recte procedat L. 3. C. de Legib.; aliter tamen dicendum est in decretis interlocutionibus et rescriptis hic enim Licet Leges pribate sint, non tamen generales esse possunt L. 2. et 3. c. de legi.

[illegible] Princip. tractatu in 1. Reli. Conclu. 10. Cap. in Caus. 19. de re iud. adeo qui scribant Bonam. 2. Cap. 19. n. 3. Qua. ad Cutelli de Obsti. Princ. Cap. 2. sententia [illegible] [illegible] correcta per 2. [illegible] Vid. =

Cuius decidij exponendi causa, varie exponi solet, mihi in hac re maxime placent, multum interesse an princeps aliquid decernat informatus aut rescribat inter certas personas, an Princeps decreto aut rescripto suo [illegible] aliqua dubia declarat, 1.º Casu Verum est decretum interlocutorium, aut rescriptum, ex vi sua non esse legem quoad omnes, sed tantum quoad personas nominatas, nec distinguendo inter sententias definitivas, et interlocutorias, ut plerique antiquiores fecere, neq. inter sententias principis, et rescribitionem, ut post hec fecit Bone. d. Cap. 9. sed indistincte credo sententias ex consultatione judicum, sive ex cognit. Principis prolatas leges esse privatas inter personas nominatas, idq. quia ex via juris [illegible], quia Princeps [illegible] Princeps velit facere [illegible], qua [illegible] ex facta dicatur [illegible] sed [illegible] principi. [illegible] hec. Expositio [illegible] Ubi placuit, quo [illegible] principis inter partes sententiam proferentis in dubio videri ius solum statuere quoad eas, interquas [illegible] dicio, non quoad omnes de quibus non cogitavit, quo

que

quae est vera ratio ad L. 2. C. 3. C. de legi. docent Castren. in d. L. 2. nº 2. Quarenus ad tit. ff. de edi. unde. Cap. 6. Ver. rescripta. Covarru. de sponsa. 2 p. Cap. 7. §. 4. nº 23. Sanchez lib. 2. de matri. disputat. 14. nº 4. Suarez lib. 3 de legi. Cap. 15. nº 12. =

Plane in 2º. Casu aliud dicendum est, cum Princeps occasione alicuius controversiae dirimendae aliquam dubiam cuiusque sententiam explicat: tunc enim principis declaratio vim legis universalis obtinebit: id quod verum est sive declaratio emanet per modum decreti; sive per interlocutionem, sive per rescriptum, et in hoc casu explicanda est L. ult. C. de legi. cum Suarez d. nº 12. Burgos de Paz in Proemio Legum Tauri anº 452. Salas de legib. disputat. 2. sessione 8. Sanches d. lib. 2. disputat. 32. nº 6. et ad hunc casum aptanda d. Lex 1ª. ff. de Constit. ubi dum Ulp. ait decreta et interloquutiones leges esse, accipiendus est eo casu, quo princeps animum habeat legis condendae ut explicat Ant. fab. nisi malis sententiam Ulpiani ita accipere, ut dum simpliciter leges esse dicit, significaverit generales esse si ad edicta referatur, privatas vero si ad interloquutiones decreta et rescripta respiciatur =

In codem etiam sensu accipienda 6.

L. 3. §. Diuus ff. de sepulchro viol. ad rescriptum de quo tum ideo generale vocatur, quia non aliter prodiderit, quam ut omnes teneret. idest quia est instar legis generalis latae ab Principe vel municipale, ut explicat Fornerii lib. I. select. cap. 13. neque alio modo explicanda generalia rescripta de quibus fit mentio in l. ult. ff. de accusati. l. 1. §. intrduc ff. de leg. tuto. l. Diui. 83. ff. ad l. falci. l. quotiens 9. §. sed si in corpore. ff. de hyr. instit. = Et hinc etiam ratio petenda est ad caput in causis 19. de re jud. ubi cum dicitur sententias principis in similibus causis jus generale constituere, non est generaliter accipiendum, sed ad eum casum restringendum, quo princeps declaret se velle illam sententiam pro lege generali servari; ita explicant ibi Abbas nº 2. Alexan. de Nevo nº 9. Apertius Cuj. ibidem. Petrus Gregorius lib. 1. de rescriptis cap. 54. nº 8. et ideo ut Lusitanis arg. in foro receptum sit sententias latas in supremis Curiis pro legibus servari, ita ut earum exemplo judicari debeat in similibus causis arg. l. Diuus 14 in fine principii ff. de falsis, l. nam imperator 38. ff. de legibus. Vincent. Jaona decis. 228. Menochius lib. 1. arbitr. 1. anno 2. Balarcius Consultat. 148. anno 26. Cabedo l. p. decis. 212

Ex eodem filo pendet vera ratio ad caput Licet §. 16. q. 3. ubi proponitur quaedam Pontificis sententia quo praecipitur restitui parrochias ab alieno Episcopo occupatas proprio Episcopo, eamque sententiam in ceteris similibus servandam esse ait; et facile procedit

Ex

Ex Ca. quia in specie huius Canonis expre-
sit Pontifex se velle illa sententia generaliter
servari, et aperte repugnant illa contra
ff. forma in ceteris cognitionibus prescripsimus.
ut colligitur ex Ca. multi 18. 2. q. 1.
notat Selinus hic n. 1. = 8
Sed his omnibus 1.o obstare
videtur, quod olim rescripta pro lege non servabantur,
ut non obscure colligitur ex L. 1. §. si quaeris
ff. ad l. falcid. et ex l. in remunerandi
6. §. Marius ff. mandati. qq. in locis tore=
multi contra rescripta responderunt. quod minime
fecerint si pro l. servarentur, in qua senten=
tia expendit Duar. ubi sup. d. Cap. 6. Ver.
aliud, tex in L. 3 §. Pupillus ff. de neg.
gestis. l. 3. ff. mandati. l. Pupillus. §. 1.
ff. de auto. tuto. Sed respondendum est non omnia
rescripta semper et ubique pro legibus servari,
sed illa tantum quae principes generalia esse
voluerunt, de quo mentio habita est sup. n. 6.
Alia tamen vim legis generalis non habebant,
quoties in singulis causis, negotia, ac personas
impetrabantur ut docent Duare. d. Cap. 6. Ver.
rescripta, et in tº c. si in omnino eadem
causa, Gual. tex. l. Omen. Donell. cap. 9.
littera, D. et quae non invaluerunt, lex gene-
ralis non faciebant. Et ideo Paulus in d. §.
si quaeris potuit contra rescriptum Divi Pij
scribere, quod forsitan non invaluerat, et in q.
sacrificid. de se sentiret, etiam contra rescriptum
exponere, ut saepe fecit, quod notat ex
L. Emilius 38. ff. de min. l. Clodius
37. ff. de acq. here. l. ult. ff. de jure fisci. L. ult.
Paula 27. §. 1. ff. de leg. 3. Docent Cuj.
lib. 15 obser. 14. Ant. Fab. lib. 4 conjectu=
rarum Cap. 13. Noster Valentia lib. 1. illus=
trium

Aru, tractatu 1.° Cap. 5. n.° 17. Neque hanc sententiam Conturbat tex. in d. § Martius, nam Ut advertit P. Faber, in Rationali, Marcelli distinctio cuius D. pianus P. meminit, non procedit in Corde Casu in quo rescriptum Emanabit, sed in alio diverso.

9 [illegible] Obstare Videtur tex. in Cap. Licet 3. in fi. de sponsa duorum Ubi proponitur quidam Pontificia sententia, quae Censebat matrimonia rata, dissolvi posse per subsequentiam Copula Consumata. Attamen illa sententia, non potuit Legis generalis vim habere; Ut, recte Docet Covarruvias d. § 4. n.° 23. Sanchez d. disputatione 24 n.° 4. non posset Pontifex [illegible] lata tale quid statuere in injuria matrimonij rati; Licet Pontifici Concedant pleriq. Ecc. antiquioribus aetatis, de Sanchez supra n.° 23. sed respondendum est ideo in d. Cap. Licet illa Pontificia judicia de qq. fit mentio non pertinere ad Legem generalem, quia forte Pontifices ita simpliciter judicarunt, non intendentes Ut illae sententiae vim Legis generalis haberent, ita Covarruvias Et Sanch. supra n.° 1. melius dici potest Cum Cano lib. 6. de locis Cap. 8. Azorio 2 tomo moralium lib. 5. Cap. 4. § 3. dum Explicant d. Caput Licet accipiendum non Esse, quasi Pontifices Id illud definierint, sed tantum Probatum judicium prodiderint. Ut mirum non sit si Lex lib. non Constituatur generalis; aliasque si [illegible] pontificia definitio [illegible], [illegible] nueret [illegible] Pontifex legem ferre posset, Contra indissolubile matrimonij vinculum, quod sine [illegible] Venia facere nequit, Cap. Cum Publico, de Jure Conjugatorum, Eodem que Etiam modo Explicari debet tex. in Cap. Quanto de divortijs Cum Azorio d. § 3. Bellarmino lib. 4. de Pontifice

Cap.

Cap. 13. Fornerio lib. 6. quotidianarum Cap. 23.

Ex quo paulatim intelligamus hoc 10

licet rescripta vim legis generalis aliquando habeant, frequentius tamen ex solicitura privatae constitutiones sunt. Quo consequens est rescripta quoque esse communia inter partes licet ab una tantum sint impetrata, quae traditio firmari solet ex l. 3. in princ. ff. de quib. junctis l. vlt. c. de fructibus et litis expensis, l. petendo c. de temporibus in integrum, ordinatio Lusitana lib. 3. tit. 38. in princ. jubetur quae etiam ex Cap. cum omnes, 6. ver. cum vero, de constitutionibus, Regula in iustitiis in 6. docent Glossa verbo aliquid petere, in Clementina 1. de o. d. [illegible] sic nº 2. Ripa anno 3. Valascus consultat. 25. a nº 4. Riscius collectaneo 963.

Hinc descendit ratio ad Caput 2. in de mutuis petitio. ubi rescriptum quo jubetur quaestiones causa terminari appellatione remota reo communicatis, ut ita reconventiones causa finem accipiat sine appellatione. Et licet in d. Cap. 2. non exprimatur an rescriptum actor impetraverit, an motu proprio fuerit concessum, sine dubio tamen accipi oportet de rescripto impetrato ut agnoscit ibi Glossa vlt. et ceteri antiquiores, Parladorius lib. 2. Cotid. Cap. vlt. 5 p. § 10., nº 16. Praesertim cum clausula motu proprio non aliter praesumatur et probetur, quam si in rescripto exprimatur, Cap. cum aliquibus 4. de rescripto in 6. Cap. si motu 23. de praeben. in 6. cum traditis a Sanchez lib. 8. de matri. disp. 1ª nº 6. et disputatione 4 nº 5. Alioquin si in d. Cap. 2. rescriptum motu proprio datum esset,

reo utiq. n. proficeret d. l. 3. et hec est
una exceptio huius traditionis qua probant Glo.
d. Abo si quid petere, Ripa hic nº 4 et alij
citati a Gabriele Communiu, tit.º de clausulis, concl.
2.ª an.º 66.

12. Sunt et aliæ duæ exceptiones. Prior
est, qd rescriptum reo n. comunicetur, cum actor ante
citationem illud contemnat, eiq. cedat, qd inuito
aduersario facere potest, licet judici jam exhibitum
sit, arg.º l. si judex. 42. ff. de minor. quam exceptionem
aperte probat ordinatio Lusitana d. tit.º 28. § 5
por la espresamente renunciar, docent
Ignotentius, Hostiensis, et Abbas nº 10. in cap.
ex quæstione de restitut.e exspo. Glossa ibi,
nolle. in Clementina cºt.i 3.º mi de elect.e Plenus
hic anu.º 3. et alij citati a Tiraquello de
retractu, ad finem tituli, nº 24. Licet contradicat
Jason in l. si adrogator. nº 54. de adopt. Res=
cius collectaneo 963. qq. n. habet d. l. 3. § licet
usus n. sit, quem ibi rectissime expresserit ordinatio
Lusitana, ubi proxime, duos casus distinguens.
1.um de n. usu ex causa renuntiationis. 2.um
de n. usu ex defectu præsentis necessitatis. 1.º
casu n. procedit d. l. 3. sed in 2.º, quo impetrator
rescripto usus n. est, quia interim n. oportuit, tunc
enim verum est, posse eodem rescripto aduersarium gubari.
et licet Velascus consultat.e 25. an.º 14. post
Jasonem in d. l. 3. nº 12. intelligat d. § 3. iam
etiam de n. usu, ex causa renuntiationis, sufficiens
singulare esse in rescripto in quo nouum jus et
[illegible] iniquum continetur. Ego vº. licet n. difitear
sententiam d. l. 3. diuerte loqui de rescripto
juris nouo, et iniquo: potius tamen desero legislatori
Lusitano ubi ad leges 3. accipienti, de n. usu præsenti,
n. vº. de renuntiatione, de qua, ibi obscura interpretari
n. oportet

n. oportet, ne alioquin absurdum eveniat, ut impetrator invitus agat contra regulam textus l. ut nemo invitus. ==

Est et alia exceptio, quando rescriptum datur non propter singulare favorem impetrantis sed propter odium alterius: tunc enim rescriptum commune non fit inter partes. Ita Felinus hic n. 2. Ripa n. 4. moventur ex l. ut. ff. de leg. 1. quae fere in re proposita dicit notabile Baldus in cap. 1. n. 21. hoc tit. Donant l. praefectus 63. ff. de ritu nupt. l. 2. § 1. & § per contrarium ff. de his qui ut indig. sed ex in his juribus non video solidam rationem. et hanc exceptionem probandam. nam licet in d. l. 2. mentio fiat de rescripto Imperatorum, quia tamen non fuit datum ad preces supplicantis ad legem generalem constituendam, non potest firmum argumentum ex eo sumi. == 14

Explicavimus hactenus quo sensu rescriptum constitutionis species sit, nunc quomodo rescriptum definiatur videamus. Et sane varie solet definiri, ut constat ex Abbate hic n. 2. Decio n. 11. Ripa n. 10. Berroio n. 2. Padilla n. 2. Glossa in Rubr. hoc tit. in 6. Rebuffo in Rubr. n. 2. c. de diver. Rescrip. Rebuffo 2. tomo ad Leges Gallicas. tit. de rescrip. in Praefat. n. 11. Perez in l. 1. tit. 12. lib. 3. ordinamenti, Marquesano de Commissionibus 1. p. cap. 6. Medices de definitionibus 2. p. cap. 19. Gonzalez ad Regulam 8. Glossa 5. n. 15. Azorio 1. tomo moralium. lib. 5. cap. 24. Suarez lib. 8. de leg. cap. 2. n. 8. Parladorio differentia 15. an. 5. qui omnes aliter definiunt Rescriptum late sumptum, aliter rescriptum stricte, quas duas rescripti acceptiones, olim probabimus,

Et juxta utramq duplicē definitionē rescripti late
et stricte accepti subjiciemus =

15. Sed his omissis hodie
magis placet definitio tradita a Donelo lib. 1.
Comen. Cap. 9 quita rescriptū definit; quod sunt
litteræ quas Princeps aut alius superior libelo
supplici edditus a Magistratibus, aut a judicibus
seu a privatis, aut consulenti de jure rescribit, aut
postulanti respondet. quæ definitio genere et
differentiis constat. nam genus litteræ. loco generis
ponimus cum Petro Gregorio lib. 1. de rescrip. Cap.
1. nº 4. cum soleat comprehendere alias litteras
quæ rescripta dici non possunt, cuius generis sunt
concessiones quæ fiunt motu proprio. sine partium
desideriis Cap. si motu 23. de preben. in 6. =

16. Deinde subjicits, quas Prin=
ceps aut alius superior. ut intelligamus quod
licet rescripta frequentius a Principe impe=
trari soleant, ut de Pontifice constat ex
libro decretalium, Notant Duare. lib. 1. dispu. 41.
Petrus Grego. in proemio decretalium, et de
Principe seculari constat ex Theodosiano
et Justiniano, qui ex rescriptis Imperatorum
sunt compositi. Duarenus et proxime Barbo.
in l. cum quæ 79. §. N. nº 4. ff. de judiciis.
aliquando tamen accidit ut inferiores rescribere
possint, ut delegato apostolico liquet ex
Clemen. 1.a hor tit.o et de Episcopo docent
post alios Rebuffus ad sup.a nº 26. Perck
D. l. 1. q. 25. et de Præsidibus Provintiarum
constat ex d. l. cum quæ 79. §. N. ff. cum
et Barbo. qua ratione etiam libeli Præsidibus
dabantur l. libertus 25. ff. de injus vocan. l.
si quis 29. ff. de falsis. Notat Rebardius pro
tribunalium. Cap. 8. quod forte etiam in jure consultis sit

fuit

fuit observatum quod Publicè respondendi facultas a Principe data erat L. 2. ad fine. §. Et ut obiter ff. de Ori. Juris. solebant enim Jurisconsulti respondere, cum de jure rogati sententias suas dicebant, ut insinuant Seneca lib. 5. de benefi. Cap. 19. [illegible] sed ut dialogorum altercationes se= positas, ut Jurisconsultus respondeam, [illegible] Sidonius lib. 3. Epistola 11. J. Sabarro in notis [illegible] respondendum, et hanc alijs testimonijs illustrat. ad quam observationem referenda sunt rescripta Jurisconsultorum, de quibus in L. 3. §. 1. ff. de bono. posse. L. Aristo 46. ff. de manu. test. L. ex contractu 44. ff. de re judi. L. apud 20. ff. de opti. leg. L. cum uxori 58. ff. de leg. 3. quam sic accepit Cujac. lib. 12. obser. 8. qui respondendi mos invaluit forte cum ex multis dubijs peritiores consuli solerent L. apud 20. ff. de fidei. liber. et [illegible] postea respondebant, rescribere dicebantur L. statu liberi 29. §. 1. ff. de statu libe. L. si quis 52. §. si quis ff. de furtis. —

Praeterea adjicimus Libello supplici dictis [illegible] his verbis significamus morem adeundi principes per libellos, seu per Epistolas, si enim absentes aliquid a Principe desiderabant, solebant adire per Epistolas, si vero praesentes per libellos teste Suetonio in Augusto Cap. 45. et 53. illustrant Rebarduss lib. 1. Cap. 8. Brissonius lib. 3. selecta. Cap. 17. et lib. 3. de formulis. pag. 327. Ulterius lib. 1. de officijs Domus Augustae Cap. 34. quo pertinent L. Libertus 15. § 1. si distinguemus 32. §. [illegible] cum quidam ff. de recep. arbi. L. licet 23. ff. Usufr. leg. L. Divi 17. ff. de jure Patro. L. 4. ff. de appellationibus recipien. L. Divus 33. ff. de re judicata. et

[illegible]

saepe alibi, et his libellis supplicibus Princeps subscribebat, subscribendi curam aliis mandabant, easque subscriptiones vim legis habuisse diserte ait L. 1. ff. de Constitu. Princ. notant post alios Noster Amaya lib. 1. obser. 1. n. 110. Cui subscribendi muneri plerumque Principes praeficiebant Jurisconsultos L. rescriptis 12. ff. de distra. pigno.

18. Rursus ponimus, a Magistratibus, seu judicibus; ut de ratione eius personas quas princeps rescribere solebat: id quod praecipue erat in more positum, quoties ipsi Magistratus provinciarum et Rectores de re aliqua dubitantes ad principem referebant eumque consulebant, et is ad eorum consultationes rescribebat L. 1. ff. de appel. L. Verum 11. §. eo facto ff. de mino. L. 1. ff. de ventre insp. in tamen omnibus consulendi principis jus erat, ut Legato Proconsulis L. solet 6. §. Legatos ff. de offi. Procon. Licet alii judices et Privati consulerent, eisque Principes rescriberent L. 1. C. de relati. L. Imperator 18. ff. de statu homi. L. saepe 8. L. generaliter 9. ff. de offi. praesi. L. 1. ff. de quaestio. et saepe alibi. quae rescripta variis nominibus solebant nuncupari, aliquando Epistolae, formae, Sacri affatus, sacra oracula, orationes, adnotationes, divinae jussiones explicant Amaya d. Cap. 1. an. 106. Petrus Greg. lib. 1. de rescrip. Cap. 2. an. 4; quae addo rescripta etiam aliquando apices vocari, in C. Pleodo. notant Fornerius lib. 4. quotidi. Cap. 19. ad quos apices forte respexit Sidonius lib. 1. Epis. 5. O. Jabaro, apices intelligit, curatorias principis.

19. Denique dicimus, aut

de

de S. rescribit aut postulanti respondet. Vt
Cognoscamus Consultos Principes aut rescribere,
aut respondere solitos, rescribebant absen=
tibus, respondebant Praesentibus, Ex propria
Vi utriusque Verbi, eleganter Seneca lib. 9.
Episto. 6. Quoties interveniunt Epistolae tuae,
tecum esse mihi videor, Et sic afficior animo,
tamquam tibi non rescribam sed respondeam no=
tat Post Baldus hic nu. 21. Cuj. lib. 12. obs.
8. ——— Illud autem Verbum, de S. Video Co
possimus Vt intelligamus Principes indubio
de S. rescribere solitos l. 2. C. de diversis
rescrip. l. rescripta 7. C. de precibus Imperatori
l. Vlt. C. si contra jus. l. Vt responsum 25.
C. de transactio. Vnde traditum est principem
rescripto suo non videri indubio alicui prae=
judicare l. 2. § merito, Vlt. § si quis ff. ne
quid in loco. Cap. Ex tuarum de Autori. Palij.
Et ideo debere praesumi. Decesa tamquam juri
Et aequitati Convenientia, Menoch. lib. 2 prae=
sumtione 9. Mascardus de probatio. conclusione
1275. Tuscus practicarum littera R. con=
clusione 201. Et ideo aliquando jus Et rescripta
Conjunguntur l. falsa 33. ff. de Cedit. Et demons.
l. 4. § Contra ff. de doli Except. l. 1. § Ergo.
ff. nihil novari. l. ab Executore § quae quo=
rum appellationes, neque id mirum videbitur Cum
non aliter Principes rescribere solerent quam Cum
Consilio peritorum l. Divi 17. ff. de S. patrona.
l. Plautius 49. ff. ad l. falci. l. si debitor
7. l. ait 10. § 1. ff. quae in fraudem Credi. Vnde
rescripta Contra jus obtenta, quasi Contra Cuius
naturam Et Principis voluntatem refutanda S.

L.

f. 2

l. rescripta 7. C. si contra jus vel util. publ. l. jubemus 10. C. de sacrosanctis eccl. cap. Cum de statu et qualit. l. 6. n.o 14. lib. 4. recop. Qua ratione Constituti Graeca de qua Cuj. lib. 9. obser. 20. qua Cavetur judices secundum leges judicare, non ex precepto et voluntate Principis, non ex rescriptis ambitiosis, quo fit rescripta semper accipienda, ut magis jure communi conveniant Cap. Causa 18. hoc tito Cap. Super 15. de off.o deleg. Cap. Licet 32 de presb. et si contra aliud significare videantur, ita Riccius in praxi aurea resolut. 92.

21. His tamen refragari videtur, quod saepe legimus rescripta a jure separari, quasi principum rescripta dari soleant contra id quod stricto caput est. Cujus rei exempla occurrunt in l. imp.r 8. ff. de postulan. juncta l. 5. ff. de decurio et in l. 4. ff. de jure patronatus, juncta l. 3. ff. de interdict. et releg. et in l. rescripto 10. ff. de pactis, juncta l. si precedente 58. §. Lucius. ff. mandati et in l. 3. §. quamvis ff. si cui plus et in l. 1. §. si coheredis ff. ad leg. falcid. et in l. 2. ff. de bonis libert. juncta l. 23. cuiusque 29. ff. de jure fisci et in l. constitutionibus 33. juncta l. omnes 26. ff. de oblig. et actio. et saepe alibi. Quo accedit quod scribit Capitolinus in vita Macrini Imperatoris, qui cum esset juris peritissimus et amantissimus, decrevit abolere omnes principum constitutiones ut ex jure agerentur, non ex rescriptis: nefas esse dicens leges videri Commodi, et Carracalae, et hominum imperitorum voluntates etc.

Sed nihil est quod tam facile expediri possit si dicamus, quod licet regulariter rescripta secundum jus dari soleant, si tamen aliquando contra jus Princeps

rescribat nihilominus dicendum proprie & Vere rescriptum; Verum est omni Principem Deus rescribere licet in ... jus, id est, Vt apertius dicamus, precipit tale rescriptum pro L. servari, etiam si juris Vtriusque regulis non conveniat, in quo sensu decipiendum esse ... in desiderati posuimus.

Pro Coronide superest de rescriptorum divisione pauca proferre. Sunt autem Varia eorum genera Vt non obscure insinuant titulus C. de diversis rescrip. & titulus noster qui de rescriptis, non de rescripto inscribitur, notat Hermoneus in parastitla ad hunc titulum. Ergo rescripta quedam sunt generalia, quedam singularia atque alia perpetua, alia temporalia L. 2. C. de diversis rescrip. ... plerumque 23. hoc titulo Cap. horatiose §. Cap. M. hoc titulo in 6. frequentius alia gratis, alia justitie Cap. penul. de Crimine falsi. Extravaganti Vnica de offo. delegati inter Omnes. Dicuntur rescripta gratiosa que ad beneficia, dispensationes & similia pertinent Cap. gratia hoc titulo in 6. Clementina gratie eodem titulo rescripta Vero justitie sunt illa que jubent, nisi litigatoribus cum cause cognitione exibere, de quibus rescriptis fit sepe mentio in hoc titulo. plane inter hec rescriptorum genera sunt plures diferentie quas prosequuntur Rebufus in praxi titulo diferentie inter rescripta, Petrus Gregorius d. lib. 1. Cap. 2. anno 21. =

Finis Rubrice Finis

AD TITULUM DE OFFICIO ET POTESTATE JUDICIS DELEGATI, RELATUM A DOMINO DOCTORE atque Magistro Meo Domino Armengol

METHODICA TRACTATIO.

ANTILOQUIUM.

Postquam semel 4or insonuitas tractationes, quas annis totidem ad illustrandas Dissertationes juris pontificii antecessoribus Academiae nostrae conscripserunt, absolvimus, iterata vice nos coeperunt delectare. Sed ne malo aliorum exemplo, qui quadriennio classis professores crudeli noro nomine commentaria etiam nova dictaverunt, transcribere videamur, novas curas, nova etiam commentaria volui edere ostendemus. Ut autem methodico ordine tractatio nostra procedat, ante primas naturae et eventus utriusque jurisdictionis mandatae et ordinariae explicabimus; postea singulas et praecipuas differentias inter unam et alteram ex professo enodabimus, in quo omnes discentes opera praestare poterimus, adeo ut nihil quod aut exotica propter materiae metas ex aliis

ambitiose commendatum [illegible] Sermonis sine ullo alio, qua refutandi fructu propri[illegible] machinas, [illegible] de [illegible] et [illegible] rubricarum praeludia Ablegemus, circa quae antecessores nostri solent esse multi.

QUOT JUDICUM GENERA ANTIQUITUS ERANT, ET QUID INTER EOS INTERSIT?

PRO EXPLICANDIS [illegible] DE OFFICIO JUDICIS DELEGATI ET OFFICIO JUDICIS ORDINARII.

Cap. 1.um

Summa omnium judicum divisio illa est, ut alii sint qui jurisdictionem habent, alii qui notionem tantum. Quae divisio non obscure significatur in L. more § ff. de jurisd. L. 1. L. [illegible] ff. de judiciis. L. [illegible] § [illegible] L. a Divo 15. ff. de re judicata. L. 4. ff. de [illegible] Doctis. Donellus lib. 17. Commentarior. cap. 6. Et quamvis alia plura judicum genera referri videantur in L. [illegible] lib. 14. Co. de judiciis, quae explicat [illegible] lib. 6. observat. 22. [illegible] eadem duo reduci possunt, [illegible] Compromissariis qui non proprie judices sunt [illegible] ff. de recept. arb. L. quod [illegible] § [illegible] Compromisso ff. de his qui notantur [illegible] § 6. [illegible] Compromiserit [illegible] de edicto. N. 1

§. L. 1. C. de recep. arbi. notant Donellus d. Cap. 6
lit. b. Qual. littera D. Menochius lib. 1. de arbitra=
riis q. 2. num. 19. Gabriel [illegible] de jurisdict.
in princ. num. 31. = Qui jurisdictionem habent in duo
ita genera dividuntur, aut enim suo jure aut alieno
beneficio eam habent d. L. more, L. 1. ff. de judiciis notat
Donellus d. lib. 17. Cap. 7. priores dicuntur judices
ordinarii de qq mentio in tit. de offic. judicis ordina=
rii. posteriores delegati, de qq in eo tit. notat Molina
de just. tractatu 5. disputatione 3. num. 1. quae divi=
sione licet nimis studio notavit Pontifices [illegible]
reprehendat Donellus d. Cap. 6. veri. ad extremum, cuius
[illegible] plene olim fecimus [illegible]
[illegible] dicti [illegible] singulis pauca dicemus

2. 1o sciendum est eos qui jurisdictionem habent suo jure
appellari judices ordinarios seu Magistratus quorum
licet varias definitiones proponant Mastrillo lib.
1. de Magistratibus in principio num. 34. Petrus Grego=
rius lib. 47. Syntagmatis Cap. 12. Donellus d. lib.
7. Cap. [illegible] accomodatior tamen
brevior videtur illa, ut sit persona publica quae juris=
dictionem gerit [illegible] Cap. [illegible] ff. de orig.
juris. personae nomine [illegible] ponimus [illegible]
ff. de statu hominum. Sed publicam addimus,
intelligimus eorum magistratuum publicum esse, quia
auctoritate publica constituuntur, L. 1. ff. ad L. Juliam
de ambitu, L. [illegible] ff. de orig. juris, aut
quia publica munera exercent L. Honor 14 ff.
de muneribus [illegible] reipublicae opera [illegible] dicuntur
in L. [illegible] ex
qq causis majores [illegible] ff. de [illegible]
[illegible] in L. Si maritus [illegible] Si quis ff. de adult.
qui accipias [illegible] milites [illegible] qui mittuntur
[illegible] Sed [illegible] ex qq causis majores [illegible] Sed
8. § qui autem [illegible] scribit [illegible]
facto [illegible] notant [illegible] lib. 21 [illegible] Donell.
Cap. 5. =

Deinde dicimus Subjicimus Magistratum esse qui jurisdicti- 3
oni praest, propria Magistratus significatione, qui
est praesse, moderarique, et regere, ut ex Cicerone no-
tat Donellus d. lib. 17. cap. 3. juncta L. cui praecipua
§) ff. de V. S. et Sane in L. Cum Solet Sic per i=
psum rasi judex ordinarius seu Magistratus dicig
nari, L. 2. § post originem ff. de orig. juris, L. n. ju=
sunt ff. de legi L. 1. § ... quisque
juris. L. qui jurisdictioni 105 de jurisdict.
L. 1. § postularent ff. de postulando, L. ... ff. de
aqua pluvia; L. 2. ff. de re judicata. L. 1. C. ...
in possessione ... quasi in ... jurisdicti prin=
cipale locum obtineat ea que pro ... imperio ...
ceat. L. 3. ff. de off. ... L. ... 5
apud que ... sic accipiendus in L. ... qua 6
ff. de jurisdict. L. principaliter. Cum Castrensi
nu. 17. Cuj. et Duareno ibidem Barbosa in
L. cum praetor. § 1. ... ff. de judiciis
Subsequitur ... ordine +
est de ... qui jurisdictionem habent
alieno benefi. qui ... dicuntur judices de=
legati L. ... mandata est jurisdictio, nam cum
Magistratus plerumque ... aliis occupationibus ...
... varietate districti, omnibus ... ne=
queant ... fuit receptum ut jurisdictionem
mandare possint, idest ... aliis committere,
L. more ... L. Solet 16 de jurisdict. plane is cui
mandata jurisdictio ... qui mandavit
... proprium ... habet sed aliena juris=
dictione ... talis ... n. proprio
imperio, nec suo jure, sed alieno benef., quemad=
modum juris authores variis ... locutionibus ... ex=
primunt, L. 1. § qui mandatam, L. 3. de off.
... d. L. more, d. L. Solet =
... facile vera judicis 5

Delegati definitio desumi potest, Cuius Lectis Verbis
ex Communicantes scribentes in nra rubrica et
in rubrica ff. de offo. cuius mandata [illegible] verior est
ut Sit persona Cui Sine magistratu offo. [illegible], et
[illegible] habita rate. [illegible] iurisdictio mandata est,
persona. Loco generis ponimus, Ceteris vero diferen=
tiarum Loco Subijcimus, et merito. Cum delegatus
n. habeat iurisdictionem [illegible] offitij Seu magistratus,
[illegible] de legationis Seu Commissionis d. q. qui man=
datam, d. L. et d. L. solet, ad qua definitione reduci
possunt tradita [illegible] [illegible] de arbitrarijs q.
L. 2. a num. 7. [illegible] Greg. lib. 4. [illegible]. Cap. 1. 2.
num. 2. Bartu. in d. L. ex pretor. §. 1. anno 24.
Morla in Emporio. tit. 2. in preludijs anno 88. Mo=
lina d. tractatu §. disputat. 14. nu. 1. et alijs. quos
Sciens [illegible]. Deinde addimus aut n. habita rati
ad illud [illegible] ut Ex [illegible] comprehendamus Iudices ordina=
rios, qui Ex a principe iurisdictio extendit, quae illis
rati[illegible] offitij n. Spectabat, delegati fiunt [illegible] L. et
Cap. ad abolendam q. [illegible] de hereticis Cap. Cum
[illegible] 4. Vers. Si Canonicum de [illegible] in 6.
de qua re [illegible] olim de [illegible] in [illegible] Capitis
1. anno 2. [illegible] videndi post Bartolo in d.
L. [illegible] nu. 8. Menochius lib. 2. presumpt. 16.
Barbosa in d. §. 1. anno 29. Cenedo ad decretales
Collectanea 15. [illegible] lib. 1. practicarum Cap. 84. Gui=
cius Collectanea 413. Franciscus [illegible] Centuria
Causarum [illegible] Cap. 8. q. 1. num. 6.
6 Praeterea Subijcimus Sine
iurisdictio, ut Commissionis delegatos accepere
iurisdictionem Scilicet alienam. in quo praecipue di=
stinguuntur a iudicibus datis, qui n. iurisdictionem
Sed notionem habent, id est Solam cognoscendi, iudi=
candi q. facultatem L. ait [illegible] [illegible] Dico 15. de re
iudicata. L. penult. ff de [illegible], L. notionem 99.

ff. de V. S. l. Ult. C. ff. Et quid qua ex fideo. aliud est mandare jurisdictionem aliud vero dare judicem. Eo quia differentia inter delegatos et datos judices alias plures differentias emanant quas recenset Oxval. d. tract. Cap. 3 litera D. et nos innoviores suis locis opportunius ad notavimus. = Denique diximus mandata est, n. vero data, quia sola magistratui [illegible] dicitur data jurisdictio l. et quia 6. ff. de jurisd. Et neque ei jurisdictio data est, sed mandata firmat. Soleus enim principis seu legis est juris dictionem dare ut notat Quintana in l. de jurisdict. tit. 11. num. 2. L. V. explicat differentiam inter deferre et firmare qq. utitur laurentius in d. l. et quia 6. =

Ex quo dicta perspicue colligitur quanta debet inter eos qq. mandatam est jurisdictio et inter eos qui vice alicuius judicis obtinere dicuntur, in Rubrica C. de offic. eius qui vicem. Nam fiat utrique vici possint vices gerere alterius ex hac fungi l. solet 16. ff. de jurisd. l. Cum 2 et Causas fiscales, l. vicarius ff. de legation. Cap. sana 11. tit. Cap. Romana in prin. de appell. in 6. et facit elegans Cassiodori locus lib. 6. Variar. Cap. 15. b. Compendent mutuato lumine interdum sidera alienis. Quamquam omnia consilium videtur esse veritatis quae [illegible] n. habent fulgoris. isti tamen qui specialiter vices gerere dicuntur, in rubrica C. de offic. eius qui vicem n. mandatum magistratus eius vices gerit, sed decreto principis aut praefecti praetorio mittitur in provinciam in qua praeses aut proconsul n. est. ut in ea vices rectoris provinciae obtineat l. 1 et 2 C. de offic. eius. Unde licet proconsul non sit proconsulatum

tamen

Tamen in provintia Proconsulari et in alijs
temporis causa provintia, ut cœre dicitur in
l. 1. de tutoribus, veluti procuratore Cæsaris
qui licet ordinarie in provintijs non nisi inter fiscum
et privatos jus dicere soleret, l. nec quidquam ff. de
offo. proconsulis, l. 1. 2. et 3. c. ubi causæ fiscales
vel … et si adversus fiscum, interdum tamen vice præ=
sidis provintiam gubernabat l. 3. c. ubi causæ fis=
cales, l. ex consensu 23. § 1. ff. de appella. l. a
… de pœnis, l. 4. c. de pedaneis judicibus, l. 4. …
ad l. Julia de plagia, quæ addenda … lib. 19.
observa. 13. Robertus lib. 1. animadversionum cap. 21.
Brissonius lib. 8. selectarum cap. 18. =

8\. Porro ad hujus … genera=
lium numerum referendi etiam sunt Vicarij præfectorum
prætorio, qui illorum vice certas diœceses gubernabant
de quo meminit … in tit. c. de offo. Vicarij, juncta
l. 1. … ff. de leg. 3. l. ubi § … c.
de modo multarum, l. 1. c. de … Sacrorum
lib. 12. docent … in paratitlis c. de offo. Vicarij, Pan=
cirola in notitia imperij Orientalis cap. 122. Otten=
gerus lib. 4. de imperatore, cap. 82. … lib. 1.
de officijs domus augustæ, … lib. 2. cap. 16.
Et itaque sive procuratores vice præsidis sive alij
vice judices obtinentes, ex precepto principis aut
præfecti prætorio propria jurisdictione magistratum quem
obtinent … habent, ea quæ omnia possunt quæ
provintiæ rector posset. quamvis sint ea … rebus
quæ mandata jurisdictione non transferuntur l. 2. c. de offo.
ejus, veluti tutorem dare l. 1. ff. de tuto. et quemadmodum
ei cui mandata est jurisdictio non potest. l. muto
§ … tutoris ff. de tutelis, l. nec mandante § ff.
de tuto. Notat post alios Osvaldus … lib. 13. cap. 8.
… Moria … 2. in præludijs num. 84. = sic
similiter et Vicarij præfecti prætorio, quamvis eius
vice cognoscere dicantur, in l. a proconsulibus 19. c.
de appella. non tamen ab illis mandatam, sed mandatis
principum datam jurisdictionem habent. d. § a præfectis

et quidem propriam ancorum Vicarianam dignitatem
quam veluti prefecturam portio est, l. 1. et 2. de offic. Vi=
carij; Cavalcanus d. Cap. 15. n. 5. tu autem Vicarius
diceris et tua privilegia non relinquis, quando pro=
pria est jurisdictio quam dari a principe. abest enim
cum prefectis aliqua portione.

Ad eorum quorum vices geren= 9
tium exemplum sunt etiam estimandi Vicarij generales
Episcoporum et loco tenentes Corretorum in Hispania juxta
regulam traditam in l. 10. tit. 5. lib. 3. recopi. Et enim jurisdic=
tionem propriam non vero mandatam utuntur, licet enim ex
nomine Episcoporum et correctorum constituantur, majoris ta=
men ex principis seu legis permissu ratione offitij sui
jurisdictionem exercent. Cap. 2. de offic. Vicarij in 6.
Cap. Cum nullus in princ. de temporibus ordinationum in 6.
docent post alios Covarruvias in practicis Cap. 4 num. 4
et lib. 3. Variarum Cap. 20. num. 4. Molina lib. 1. de
primogenijs Cap. 25. num. 12. Garzia de beneficijs
5. parte Cap. 8. a num. 21. Sanchez lib. 3. disputatione
29. a num. 3. Barbosa de potestate Episcopi. allegatione
54. num. 26. Basilio lib. 5. de matri. Cap. 11 a num.
1. et quamvis Hopendus cuius meminit Glosa
ibi generaliter in d. Cap. Romana de appellationibus
in 6. existimaverint Vicarios episcoporum delegatos
potius esse, quam sententia magis probatur. Secundum
mentem Alciati in Rubrica num. 24. de offic. ordina=
rij, Hermoneus lib. 1. animadversionum Cap. 6. cuius
tamen fundamentis recte satisfacit Sanchez d. dis=
putatione 29. num. 13. quam sententiam facile procedere
potest, in eis quam non jure 3. ex offic. Vicarij, sed
ex speciali mandato Episcopus Vicario mandat et
in specie traditur in Cap. 2. et 3. de offic. Vicarij in 6. in
eis enim verius est Vicarios jurisdictionem delegatam exer=
cere ita citati a Sanchez d. disputatione 29. num. 6.
Garcia d. Cap. 8. a num. 4. Basilio d. Cap. 11. a num.
14. et si aliter sentiat Sanchez num. 8. item quae lo=
cum esse in Vicarijs foraneis, de quibus Glosa ibi foran=
neo in Clementina 2. de rescriptis, Ei enim non ordi=
narij sed delegati sunt, cum non ratione offitij, sed ex
solo Episcopi mandato jurisdictione utantur, ita Sanchez

ibi sup. nu. 11. Garcia d. cap. 8. nu. 19. =

10 Ergo superioribus principaliter colligitur interpretatio ad tex. in cap. 2. de off. legati in 6. ubi dicitur scribitur legatos apostolicos judices ordinarios esse. Cuius ordinationis illa ratio est, quod cum jurisdictioni praesint magis ratione officii legationis sue, cui jurisdictio ipsa annexa est. cap. 1. cap. quod translationem, cap. nouit eodem tit. cap. Si apostolica 22. de praebendis in 6. qua ratione delegationis non mirum si potius ordinarii, quam delegati intelligantur. Docent post alios Nauarrus in cap. Cum contingat, remedio 5. nu. 2. de rescriptis, Gutierrez lib. 1. Canonicarum. cap. 11. a nu. 4. Molina tractatu 5. disputatione 9. nu. 3. Azor 2. tomo moralium lib. 5. cap. 27. q. 5. Sanchez lib. 3. de matrim. disputatione 28. nu. 8. Gonzalez ad regulam 8. Glossa 21. nu. 33. et Glossa 24. nu. 36. Garcia de benef. 5. p. cap. 3. a nu. 4. =

11. Neque enim traditioni adversatur tex. in cap. Is qui 12. in fin. de praeben. in 6. ubi scribitur Legatos apostolicos in illa specie delegatos esse. Sed respondendum est eius textus sententiam procedere in eis quae in generali legationis officio non continentur, sed speciale mandatum requirunt, tanquam pontifici reservata de quibus in cap. quod translationem, cap. nisi de offic. legati. Ut proinde non mirum sit si in eis delegati sint. Ut docet Glossa verbo specialiter in d. cap. Is qui, Glossa ult. in cap. litteris 39. de rescriptis Dueñas regula 247. limitatione 8. iuxta quam observationem explicandus est tex. in cap. decreto 2. q. 6. ubi non nisi ex speciali mandato cognoscere potuit legatus apostolicus causam criminalem contra Episcopum deponi dignam, cap. inter verb. Sicut ergo de translatione praelati. Tridentinum sess. 24. de refor. cap. 5. notat Glossa verbo legatos in d. cap. decreto =

12. Neque deinde quisquam censetur jurisdictionem legatorum delegatam videri etiam eundem generale legationis officium, ... in superioribus

saepius scriptum legamus, legatos Pontifices dicere Subire, sibique Committi legationis officium seu solatitudinem quae verba exceptiones videntur magis significare delegatam, quam ordinariam jurisdictionem. Sed paucis hic scrupulus removendus est. Si dicas verba ut Commissiones legatis injunctas referendas, non ad commissiones speciales jurisdictionis ut in delegatis contingit, Sed magis ad Commissiones ipsius officij Legationis ut in ordinarijs accidit, et in hoc sensu explicanda sunt verba d. Capitis 2. de offi. Legationes 6. ubi Committi legationis officium. =

Quod vero dictum Subjicitur Legatos idem ordinarios quoque reputandos, quia ad instar proconsulum, caeterorumque presidum jurisdictionem deferatur, manifestum est. Nam his significatu Proconsules et presides olim fuisse judices ordinarios. L. Si in aliquam D. Lex § Nam ff. de offi. procon. L. 4. ff. de offi. presidis explicante Forcatulus dialogo 66. Cujacius lib. 20. observationum 37, Osualdus d. lib. 17. cap. 8. littera L. = Sed quod in proconsulibus exploratum est, non ita facile exploratum esse procedit in eorum legatis, est enim valde antiqua et expoenita disputatio non modo inter interpretes, sed etiam inter veteres Jurisconsultos, frequenterque a pragmaticis ad forensem usum deducta: An scilicet Legatorum proconsulum jurisdictio, esset propria an ex jure mandata. in qua quaestione licet Ottomanus lib. 3. observationum 4. pede non figat, mihi tamen verior videtur illorum sententia, qui docent non habuisse propriam sed mandatam jurisdictionem. pro qua sententia est expressus Pauli locus in L. Cum praetor 12. § 1. vers. et quia ff. de judicijs. quem non aliter eludere potuit, faber d. qua audacter scribere illa verba 6. ut sunt legati proconsulum, ex imperitia interpretis glossemate in textum irrepsisse, nec felicius alij qui docent sententiam d. versiculi et quia singulari procedere in Legato proconsulis. ita Gobeanus de jurisdictione num. 12. Ottomanus d. cap. 4. Facheneus lib. 4. Controversia 45. 13

Et alij citati ab Osualdo d. lib. 17. Cap.° 23. Litera
C. Legatus Cesaris sit in omnibus quae mandata est, non dic-
tus quae procedere. Duarenus de jurisdict. Cap. 2 nu.
13. Donellus d. Cap. 23. Barbosa in d. § 1. anu. 7
138. 2.° Cuius facit pro hac sententia Lorenz. Cesaris
lib. 2. Commentariorum, cap. mere conserare, ad esset ex-
sitius legati, qui fiduciaria opera obtinerit. 3. fa-
citius legati, qui fiduciaria opera obtinerit. 3. fa-
cit L. 1. § qui mandatam ff. de off.° cuius ...
In Veri.° quare Cap.° scribit ad legatum Procon-
sulis jurisdictionem tantum mandatam pertinere, non
... propria, cum in terris aperte pugnent propria
... aliena seu mandata jurisdictio, ut considerast
Blanticus ad rubricam ff.ae de offic.° cuius lib. 1. Cap.
9. nu.° 2. Denique urget L. Solent 6. § sicut
ff. de off.° procons.° ut, dum scribitur, in arbitrio Pro-
consulis esse mandare, vel non mandare jurisdictionem,
non obscure significatur, nihil proprium habere legatum nisi
ex ... mandati ... ut alij ... ita docent Bar-
bosa d. § 1. anu. 138. Osual. d. lib. 17. cap. 8.
Triplici Littera N.

14 Nec vero ... quae opponi solent
... legato proconsulis jurisdictio propria spectat,
... quae movent ... forsan ducti ita pro
... Alciat. in d. L. Solent. Vellon. lib. de Super-
stiti. Cap. 10. Covarr. lib. 3. Var. Cap. 20 nu. 11.
Constanter cum ... observa. 21. et sepe alibi Ant.
Fab. in rationa. d. L. Cum pretor § ... quae antequam
singulatim occurramus, breviter praemonemus legatum
proconsulis ... mandatam jurisdictionem ..., nonnul-
la tamen habere, quae specialiter ei tribuuntur, si-
ve non praecedat mandatum a proconsule jurisdictio,
quae spectant ei proprie, non ex vi mandatae juris-
dictionis, sed occasione mandati, ut notant Ant.
Fab. in L. nemo 70. de reg. juris. Blant. d. Cap.
9. nu.° 3 ... Eis adjectis superiori nostrae sententiae
1.° non adversatur L. ... Et aquia ... ut dixi

scribitur a legato proconsulis appellari, ut tamen
si mandatam jurisdictionem legatus haberet non ap=
pellaretur proconsul l. 1. §. 1. eod. tit. Sed respon=
dendum est sententiam d. l. 2. non generaliter proce=
dere, sed in multis dictis et in aliis, quae a
l. specialiter legatis deferuntur, proinde mirum
non est, si in his casibus appellatio ad proconsulem
interponatur. ita Cujac. d. cap. 8. littera n. n. n.

Eodem modo explicandi 15
sunt textus in l. 1. §. 1 de tutor. l. penult. de offi.
procon. l. apud 17. §. ult. de manu. vin. l. ult.
C. de offi. procon. qq junctis cavetur legatum procon=
sulis tutores dare posse, et auctoritatem manu=
mittenti praestare, et criminalem cognitionem ex=
ercere quae officia non solent mandata juris=
dictione transferre, et in potestate tutoris dandi
probatur ex l. nec mandante 8. de tuto. l.
muto 4. § tutoris, de tute. et in praestanda autho=
ritate manumissioni constat ex l. 2. de offi. ejus
qui vice. l. nemo 123 de reg. juris. et in cri=
minali cognitione ex l. 2. vers. videos. de offi. ejus. A
Sed respondendum est duo priora ideo legatum ha=
bere, quia ex potestate legis sibi deferuntur
non ex vi mandati, ita Cujac. d. cap. 8. duplici
littera l. nec quisquam nobis objiciat l. 2. in fi. et
et l. 3 de offi. procon. qq licet alii doctores
Cujac. lib. 1. obser. 1. et lib. 15. obser. 19. negationem
addiderit d. l. apud 17. §. ult. cujus tamen emen=
datio merito notata est a Roberto lib. 1. re=
cepta. cap. 28. et lib. 1 animadver. cap. 21. Otto=
mannus lib. 3. observa. 1. quare magis est ut
dicamus multum interesse, an legatus manumis=
sioni authoritatem praestet postquam provinciam in=
gressus est, an ante ingressum. 1. casu autho=
ritatem praestare potest d. §. ult. 2. vero casu
non ita. d. l. 2. et d. l. 3. [illegible] vero de causis

169

Criminales Cognit. reservabit in d. L. Unica nihil nra Sententia offendit, cum tantum permittat Legatis ut audiant Causas Criminales n. vero ut de eis Sententias proferant, quas ad proconsules transmittere tenerentur.

16. Deinde n. obstat Superiori nre Sententiae L. Legati 13. de offi. procon. cum argumento a contrario, quod cum Cso la deducit pro sua Sententia confirmanda, quodque n. solet admitti quoties aliud casum exstat, facile diluitur si dicas Legatum postquam suscepit mandatum jurisdictionis licet ex mandato nihil proprium habeat a L. tamen potest aliquid ei specialiter deferri, ut in specie L. ... Ex a quo. L. 1. § 1. de edito. cum aliis de ... nuper.

17. Non obstat etiam nre Sententiae L. Cocciputus 14 ff. ad Syllanie, ubi mentio fit de Legato, qui dominum in suis aedibus interfecto, de imponere summum supplicium jussit, quod exemplum n. videtur posse referri nisi ad proconsulem legatum, ut sibi persuasit ottoma. d. cap. 4. quia quadam potestas dum Legato tribuitur, non leve arg. ... praestat jurisdictionem Legati propriam esse, alioquin n. haberet meri imperij coercitium L. 1. § qui mandatam ff. de offi. eius cui L. Solent 6. ff. de offi. procon. Sed respondendum est exemplum illud omnino accipiendum esse de Legato Caesaris, qui ad instar praesidis existimabatur L. 4 ff. de offi. accessoris. L. Legatus 20 ff. de offi. praesi. ut mirum n. sit si maiori imperij coercitium ei competat. ita Cujac. d. cap. 8. duplici litera R.

18. Adversas sententia nra minime conturbat sive in L. ... 8. cum sequenti ff. de offi. praesi. q. supponitur fieri Cognitionem

Dati, rescripto Principis, illis Ætibus cui pro-
uintie preest, adire potest, non tantum preside, aut
proconsule, sed etiam illius legato, posse legitime
esusciperi. Et tamen illis vox qui prouincie pre-
est, omni magistratus prouintie regentis pro-
uificatr, L. 3. ff. de off. presidis. L. releaatoru
§. 1. ff. de interdictis et releg. tum ergo
legatum prouintie preesse significatr, consequenter
probat eum habere propriam et mandatam juris-
dictionem, sed respondendum ut illorum partium pro-
ximum quaestionem hic, cum superioribus Ætatis di-
cerete nomen dum jurisdictio, non tantum exercitare
propria et ordinaria. et in utroque iure sciuntr
non imponi necessitate per generalem remissionem judicandi
sed judicis cedendi, neque antiquam jurisdictionem
mutari. Cov. Cap. licet 12. Cap. Graue 19 de off.
ordinarij. Unde quod insidenter comparat legatum
cum proconsule et preside, non euincit omnino lega-
tum habere propriam jurisdictionem, sed tantum quia
in prouintia jurisdictionem exercit, addi posset eo
vi remissionis principis, sicut proconsul et preses
19
Pretoria non aduersatr L. 2. vers.
qui ff. quis et a quo ut dicatr legatum multam di-
cere posse: et tamen jus multas dicendi non aliis
competit, quam eis qui jurisdictio propria competit L.
a. §. Ult. ff. de judiciis, et aliud 131. de V.S.
L. 1. in princ. ff. si quis jus dicenti non obtemp. L.
ult. C. de modo multarum. Late Barbosa in d.
L. 2. §. ult. anno 27. Sed rejecta solutione Gobe-
ani lib. 1. Varia. Cap. 26. accipientis senten-
tiam d. L. 2. non de multis, quae delictis irrogantr,
sed de multis quas non obtemperantibus suae
jurisdictioni imponunt, planius dicendum est etiam
de prioribus multis posse d. § 2. am exaudiri, id
quod legato concedit eo speciali legis beneficio
quasi in ea parte jurisdictio propria legato

Oporteret :—

20. Denique pro Cuj. non multum constringunt
L. 4. ff. de offi. pro Cons. ubi Cuj. propria jurisdic=
tione Legatis jus dederis. Et L. 1. § damus
ff. de suspec. tuto. ubi quia mandata jurisdictione
officium ad eum cum toto jure dicendi transit. qq.
aperte Cuiatius in Legato propria jurisdictione inesse
respondeo Sententiam d. L. 4. § Cuj. propria juris=
dictione data significat, accipienda esse rati=
one proconsulis mandantis, non vero legatorum, ita Acc.
ibi. Et alij citati ab Osual. d. Cap. 8. Triplici li=
tera f. nec aliud evincunt Superiora verba d.
§. damus, nam officium totum jurisdicendi ad ma=
gistratus proconsule deferri, Licet ad Legatum tran=
sire dicatur; non tamen ut iure sua jurisdict. propria
jurisdictione exerceat, Sed mandatam. Quod et in=
dicat manifeste Ulpianus in d. §. damus. Vers.
Ergo Cuj., ubi subjicit posse etiam apud eum cui
a praetore mandata est jurisdictio, suspectum
tutorem postulare; ut ergo Legati operatio que
procedat cum praetoris delegata, affirmare oportet
Legatum quoad suspecti cognitionem aliena juris=
dictione uti. ita Faber in jurisprudentia tit.
25. princ. 4. Quintana ff. 1. de jurisdict. tit.
11. num. 2.

21. Neque obstat quod est adscribitur in
d. L. 1. §. ult. suspecti ff. de Suspect. Suspecti
tutores accusationem pro tribunali tantum examina=
re posse, et nullum alium quam praesidem de eis
pronunciare posse. Sed omnibus aliis solutioni=
bus dicendum est Martianum in d. §. suspecti nolle
excludere Legatos proconsulis et ceteros quibus man=
data est jurisdictio, cum hi dum vicibus magistratus
funguntur, perinde haberi debeant, ac si ipsi magis=
tratus cognoscerent, ut notat Quintana d. tit.

11. num. 20, Sed tantum voluisse concludere magistratus municipales seu minores qui licet ratione jurisdictionis quam habent L. 1. ff. Si quis jus dicenti. tutores dari possint l. 3. ff. de tuto. quia ratione idem dicendum videretur in removendo tutore ex causa suspecti, quia tamen hæc accusatio, utpote publica plerumque famosa est, infamiam quæ arrogat. §. suspectus inst. de suspec. tuto. non cuilibet magistratui dari oportuit sed majoribus, qui non solum jurisdictionem, sed et tribunal habent, quales sunt in provinciis Præsides, proconsules, eorumque legati, ita Faber §. prim. 4 =

8°. Ex superioribus principaliter colligitur interpretatio ad pontificias constitutiones Academiæ nostræ in quarum sexta et vigesima secunda, et trigesima tertia Martinus quintus diserte constituit scholasticum nostrum seu Gymnasiarcam judicem esse ordinarium scholarium, quarum constitutionum ratio ex superioribus pendet, cum omnis jurisdictio perpetuo ratione officii seu dignitatis deferatur, et de omnibus causis scholasticorum, caeterorumque subditorum cognoscat, recte consequens est illum jurisdictionem propriam exercere ita Parladorius Differentia 129. num. 6. Basilius lib. 3. de matri. Cap. 12. num. 8. et facit receptissima traditio: quæ docet in eo præcipue cognosci jurisdictionem ordinariam, ad delegata quod ea jurisdictio perpetuo annexa sit dignitati non vero personæ ordinaria intelligatur: ita Covar. lib. 3. Variar. Cap. 20. num. 6. Sanch. lib. 2. de matri. Disp. 40. num. 24. Suar. lib. 6. de leg. Cap. 15 num. 1. qua ratione idem receptum est, in auditoribus rotæ Romanæ et in caeteris senatoribus principis seculariis. L. 1. tit. 4. par. 3. et tam L. jurisconsultus 30. ff. de excusa. docent. Barbosa

in L.

in l. Cui praetor § 1. in aud. 75. ff. de judiciis.
Mexia de jurisd. tract. 8. disp. 18. num. 7.

23. Sed quia in hac jurisdictio-
nis Academicae materia incurrit dubium, an
consultis[?] ... quia Scholastici fuerint ... ... pro
Vincibus[?] ... ... a ...
recitamus, in hac Civitate Salmantina ab anno
1200 Academia nostra Condita est, propter ubertate
et aerorum Salubritate ... l. 2. tit. 31. part.
2. multis Pontificum et regum nostrorum privilegiis
decorata, ... in ... ...
bus, litterarum omnium ... , ...
... ...
inter quatuor ... ... recensetur
in Clementina 1. de magistris, ... Leo
... ... Universitate ... ...
... inter omnes Christianas Universi-
tates ... ... , propter ...
... professorum quos semper produxit, et propter
doctrinam fidei Catholicae quam semper coluit et do-
cuit; hinc ergo principi academiae praeficere decuit

25 gymnasiarcham, quem academiae Constitutiones Scolas-
ticum appellant, qui huius dignitatis promouen-
dus causa oportet Doctor in ... aut in theolo-
gia ... ... jurisdictio magna est ... ...
... ... Constitutionibus ... l. 18. tit. 7.
~~lib.~~ 1. recopilationis ... Cum Universitas nostra
immediate post Sedem Apostolicam Subjacet
habet tribunal, ... Rectores, Custodias, no-
tarios, qui jurisdictionem ordinariam exercere
solent ... ... 14. ff. de off. ... pro
~~...~~ ... privatiue ... ...
Episcopum Salmantinum, ... alios judices ...
Cautum Constitutione 23. Exceptis causis

Clericorum Eiusdem Civitatis et Diocesis

in qua inter Episcopum et scolasticum praetensio (ut?) ... est, ut statuto Constitutione

22. praeter judiciarum munus ordinarium quo praeter (solummodo?) fungitur, est etiam judex delegatus a Universitate Causarum, et scolastici, academicique personae coram eo possunt quicumque debitores suos convenire, et cavetur in Eugeniana quamvis forum rei convenientis ... sequi tenebantur ... juris regula de qua in Cap. ... de foro competenti propter singularem studiorum benefitium; praeterea est Executor et ... omnium privilegiorum ut habetur in Constitutione ... Vers. ... etc. ... parum esset condere, nisi esset qui ea tueretur. Cuius jurisdictionis nomine potestatem habet contra Episcopos ut patet ... pontificali praefulgeat Dignitate. Denique est Cancellarius ad gradus conferendos et in eo munere vices Pontificis gerit, ad instar Cancellarii Romani ut habetur Constitutione 22. 24

Ex quibus paulatim apparet scolastici nostri 4or munera esse. Sed licet haec omnia explorata sint, tamen circa jurisdictionem ordinariam et multis quaeri solet 1o an si in scolasticis laicis exerceatur, ecclesiastica adhuc maneat, an secularis fiat? ... posterius conatur persuadere ... Bassaeus ... Cap. 22 ... num. 24 ... antea tradiderat Bobadilla lib. 2. politicorum Cap. 18. num. 214. Utrumque tamen maioris probabit noster Balboa in Allegatione pro hac Universitate et scolastico ... edita anno 1622. Cuius sententiae rationes et momenta haec summatim perquam. 1o.

quia jurisdictio ecclesiastica secularis non in
omnibus personis sibi subditis locum habet,
ex statuto n. 3. deinde, quia in omnibus
causis dum jurisdictionis [illegible], Censuras pro=
ferret, id non posset nisi in personis tanquam eccle=
siasticis procederet; praeterea ab ea appellatio
n interposita ad Curiam regiam, sed ad sedem
sedem apostolicam; id secus esset si saltem quo=
ad laicos jurisdictionem regiam exerceret, ut in
Capitulo 3. §. debet de appellati. in 6. l. 1. tit.
1. lib. 4. recopilationis, Covarr. [illegible] cap.
4. num. 2. et solum per [illegible] habentia [illegible]
regia dicitur de facto magis quam de jure, et ita
prescriptum in d. l. 18. tit. 7. cap. 1. nimirum
quia seculares etiam laici intelliguntur personae eccles=
iasticae et ideo immunitate ecclesiastica gau=
dent ad instar ceterorum ecclesiasticorum, ex traditis
a Panormitano in c. cum inter num. 15. de immu=
nitate ecclesiarum, Navarro in manuali cap. 25.
a num. 22. Denique jurisdictio secularis tanquam
quasi appendix et sequela ecclesiasticae sit
eius quae naturam imitatur, ex late traditis a Nar=
22 bona in l. [illegible] tit. 4.
recopilationis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sententiae [illegible] rationes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] jurisdictionis
[illegible] laici [illegible]
Ex [illegible] et quod [illegible]
[illegible] [illegible] jurisdic=
[illegible] laicos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tamen
[illegible] [illegible] defendere potest.

Ecclesiastica, ex eo, quod prioris jurisdictionis eccle-
siasticae ordinariae, quae Ssmi Pontificis prae-
cipientis detulebat, cuius contemplatione ad
ordinarium Ecclesiasticum exhibitum, [illegible] Coniugalis
proferat, appellatio ad sedem Apostolicam
[illegible] interponatur, et ex causa violentiae
Regia Tribunalia adeantur, et Delictum
eorumque rationes [illegible] Bellus [illegible]
Martinus [illegible] Hier. [illegible]
[illegible] n. [illegible] potesta-
tem, per [illegible] vehiculum [illegible]
Regem jurisdictionem [illegible] saeculari, ex parte
Principis [illegible] qui ideo jure poterit ea
[illegible] cum sibi placuerit. Et
ita plerumque videmus [illegible] in la-
sibus de quo [illegible]
ex provincia [illegible] Regium Senatus
[illegible] et scolasticus [illegible] in om-
nibus casibus in quo juris [illegible]
[illegible] scolastici judices
cum [illegible] saecularis [illegible] senten-
tias [illegible] sed poterit [illegible]
[illegible] abire per suos [illegible] licet reclamaverit
26 [illegible] valde ambiguum an scolasticus pro-
pter eximiam jurisdictionem, immunis erat a juris-
dictione Episcopali. Et cum in pos. [illegible]
dignitas Cancellarij Universitatis et Conserva-
toris eius, sed etiam dignitas scolastriae in
Ecclesia Cathedrali resideant, contendebat
Episcopus Salmantinus, quod licet ratione prioris
muneris esset exemptus a sua jurisdictione,
ratione tamen scolastriae sibi erat subjectus,
cum exemptiones ratione rei certae et loci, non exte-
ndantur exemptiones ratione alterius rei et loci.

cap. cum capella 16. de privil. Clemen. et in
ipse reformati. cap. 1. primo anno. ista ottra
scolasticu pronunciavit Rota coram Seraphino
decis. 992. num. 1. sed reporta naturius
pensatis eadem Rota a decisione recessit die 5.
junii anno 1591. coram Pena, et definivit tandem
plene exemptum a jurisdictione Episcopali,
[illegible] quia constitutiones Eugenii 4. Tarra-
conensis orthodoxa. Taig et. Leonis X. Clemen-
tis 7. simpliciter et absolute quam cum om-
nibus calitatibus exemptum [illegible] enumera-
verint, nec obstat textus in d. cap. cum capella
respondit enim pena diversa fuisse specie
utriusque casus. nam in d. cap. cum capella
exemptio datur canonicis Ducis Burgun-
diae restricta erat ad contingentia canoni-
catus, et non extendebatur ad ea, quae tamquam
ab Episcopo ecclesias parochiales obtinuerunt,
ut aperte scribit in d. text. glossa Curia
at in casu proposito exemptio non est res-
tricta ad scolastriam, universaliter nec restrin-
gi potuit, cum universaliter omnia nulla
scolastriae dignitatis libera. Deinde ad
d. cap. cum capella canonici obtinebant paro-
chiales ab Episcopo, cuius ratio non mirum
si Episcopo subjacerent, at scolasticus
non habet scolastriam ab Episcopo, sed dis-
positio suae dignitatis electiva reservatur
Sedi Apostolicae et ipsius summ. nos uni-

[illegible] Card. Gavoti [illegible] Const. [illegible] 33. Sed [illegible]
[illegible] est [illegible] Clerici Presentatione perti=
net [illegible]

[illegible] Quaeritur [illegible] in qua [illegible] permittit
aliquid ordinarius sub hoc nom. Scholasticus
Ornneati? [illegible] sane [illegible] duabus rationibus; 1.º
subjectis Exemplis [illegible] Illustratis 1.m quia sicut
Episcopus dispensat cum clericis in adulterio
[illegible] aliis Criminibus [illegible] cap. 4.º §. de adulte=
ris, [illegible] ita [illegible] scholasticus dispensare
[illegible] potest cum clericis studentibus in eisdem Crimi=
nibus, ita docti professores Salmantini [illegible]
[illegible] respondentes. 2.m Quod sicut Epis=
copus [illegible] Concilio Trident. s. 24 de reformat. Cap. 6.
dispensat in omnibus irregularitatibus [illegible] delicto
occulto provenientibus, ita etiam scolasticus dispen=
sat in irregularitatibus [illegible] delicto [illegible]
[illegible] constitutionum [illegible] Tali [illegible]
[illegible] 3.m quia licet Episcopus
[illegible] de Causis matrimonialibus [illegible] Crimina
libus Cognoscere possit Cap. accedentibus 15.
de Excessibus praelatorum Tridentinum s. 24
de refor. cap. [illegible] Scolasticus tamen de eis etiam
[illegible] dicit [illegible] Constitutiones 22. [illegible] in posse=
ssione Cognoscendi de his causis [illegible] de bene
ficialibus [illegible] Simoniae [illegible]
promulgandi litteras declaratorias [illegible]
[illegible] manutentus est in Rota [illegible] Sera=
phinus [illegible] 585. [illegible] 592 [illegible]
actis manutentionis, adeo [illegible] licet etiam
[illegible] s. 24 de matrim. Cap. 1. [illegible]
[illegible], ordinarius [illegible] possint in denuntiatio=
nibus dispensare, hac tamen facultas competit
etiam Scolastico [illegible] Emanuel 2.º
tomo Summae Cap. 3 num. 8. Barbosa de
potestate Episcopi [illegible] 32 num. 33. qua

Sententiam veram esse agnoscunt Sanchez
lib. 3. disputat. 17. num. 4. Gutierrez de
matrim. Cap. 56. num. 9. Si modo privilegium
habeat. Id tamen requisitum necessarium non esse crede-
do, cum Tridentinum potestatem hanc [illegible]
defferat ordinariis, quo vocabulo continentur non
tantum Episcopos sed etiam omnes prelatos ordi-
nariam jurisdictionem habentes, verius et receptio-
us est cum Barbosa sup. a num. 28. Scio ta-
men aliud respondisse Cardinales ad libellos
supplices Episcopi Salmantini. His verbis. Sco-
lasticus Ecclesiae Salmantinae judex conservator
scolarium Universitatis praetendit uti loco ma-
trimoniis posse in omnibus, in quibus de ordinario men-
tio fit in Triden. d. Cap. 1. uti ordinarius
procedere, Episcopus vero Salmantinus id nec
utique ei liceat sed soli ipsi tanquam ordi-
nario et episcopo, et non amplius dubitari
contingat supplicat sacrae Congregationi declara-
ri; qui ita responderunt. remissiones deno-
nuntiationum quae in d. cap. 1. ordinariis commit-
titur, non ad scolasticum seu conservatorem sed ad
Episcopum duntaxat expectare. quare cum
ipse sciat Congregationis sententiam curabit
ne ab ea discedatur, et bene valeat in Domino
quem illi propitium ex animo precamur. Romae
die 24. Augusti, anno 1588. quae Cardina-
lium declaratio mutanda prorsus. Ut ego
suspicor, si hodie ad libellos supplices scho-
lastici nostri jurisdictio ordinaria ejus atten-
tius perponderetur = idem crediderim ego sen-
tentia Tridentini in d. Cap. 1. Et posuit cum
scolastico tanquam ordinario auctoritas li-
centia matrimonia scolarium. Itali. ita
docti Salmantini Doctores apud quos defendit
Basilius d. Cap. 12. num. 8. = reliqua de

Sedis suae jurisdictione. Professorum nunc Superiorum
(?) per tempus Vicat, nec per visita-
tiones (?) Libet.

Franciscus Rubnez(?) (?)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

AD RUBRICAM
DE HOMICIDIO, DICTATAM AB DOCTORE JACINTO DE SEVILLA

num.º 1.º Licet stoici Philosophi in ea consenserint sententia, inter universa peccata, unam et eandem equalitatem intercedere: si sapientissimorum sceleris siderum scripta evolvamus, statim contrarium esse fidei Catholicae dogma reperiemus, quando alia deessent exempla, id inteterrimo homicidij facinore clare perspicitur, cuius tanta est labes, ut quantumvis periurium adeo inexpiabile sit. Et adulterium suae magnitudinis enormissima crimina antecelat, cum homicidij gravitate collacta, pene suam malitiam extenuant docet Concilium Toletanum Octavum cap.º 2.º in cap. duo mala 1.º destinctione 13, Riquinus de adulterinis coniugijs, lib. 2.º cap.º 15 in cap. si qd verius. 9.º 33. q.º 2.ª ideo deus agere hoc semestri rectum iudicabimus, et si Romani impune principio deos venerari solebant, teste Plutar.º in vita Marij, Celio Rodiginio lib. 5.º cap.º 27, nos verum et unum Deum exoremus

Explicitur Ut in hac homicidij Materia practice et theorice apprime necessaria mente sapientiæ suæ fulgoribus illustret, Ut vestris auditores præstantissimi possimus Utilitati Consulere, Cuius ardenti semper studio flagramus.

nus 2º Homicidium triplex est, Voluntarium, necessarium, et Casuale, Casuale (Ut a posteriori incipiamus) est illud quod præter intentionem agentis Contingit, quod si aliqua Culpa præcedenti fit inducit irregularitatem et pœnam iure cavitt, Ut latius Continetur in tit.º de sicarijs et de homicid. et 50 distin.e de quo nos non agemus in præsenti, solum de eo tractantes in præsenti laudabimus, scilicet Molina de iusti.a tomo 3º tractatu 4º disput.e 77. Henriquez in summa lib. 14 de irregularitate Cap.e 15. Azor institutionum moralium p.te 2.a lib. 2 Cap.e 26. Bonacina de Censuris disput.e 7.a quæst.e 4.a puncto 5.º Tantum enim de voluntario et necessario, instituemus sermonem, in quorum intelligentia plures Iuris utriusque subtilitates declarandæ sunt = Homicidium ergo voluntarium, est occisio hominis ab homine sine lege. l. ita vulneratus 51 ff. ad l. Aquiliam, Cap.e homicidium 23. quæst.e 5.a et de pœnitentia distin.e 1.a Plinius lib. 18, Cap.e 3º. Valerius Maximus lib. 1º Cap.e 5º. Quintilianus lib. 5º Cap.e 9º. Plures adducit Otero universarum quæstionum iuris parte 3.a quæst.e 23. et innumeros

Farinatius 4° tomo tit° 14 quæst.ne 119.

num° 3 Dicitur Hominis interfectio, loco cæteris namque etiam animantia præter hominem interficiuntur, et verba illa ab homine sine lege differentiam loco, ut discriminetur ab homicidio quod ruina, naufragio et aquarum continuit impetu, et similibus ubi non datur homicidij redactus nec privata auctoritas in qua tota huius criminis malitia continetur.

num° 4 Ex quibus deducitur quod licet cadaveri iniuria fieri possit, l. 1.a § et si forte, et § quotiens. ff. de iniurijs. l. 12. et 13 tit° 9 (Partida 7.a) tamen qui id percutiat, Corneliæ legis pœnam evitavit, Covarrubias in Clementina Si furiosus 2.a par. in principio num° 1°. quia per mortem hominis amisit substantiam, l. Iulianus 9.a § si quis rem. ff. ad exhibendum. Matthæus de Afflictis de ratione iuris lib. 2°. cap. 12. post Guerrero Tomo 2, 2.do quæst.ne 64 art° 6. Augustinus l. 1. retractationum circa finem. Donellus in l. 54 de verborum obligationibus.

num° 5° Deducitur etiam quod monstruosi hominis occisor ordinaria legis Corneliæ pœna plectendus sit, cum hominis substantia a spiritu et materia compleatur iuxta vulgare Aristotelis [illegible]. Et considerat Antonius Gómez tomo 2° variarum cap. 3°. num° 1°, nisi extra humani generis formam sit procreatus ut plures refert Alciatus, Marcellinus lib. 9° rerum gestarum, Alciatus in l. 135. de verborum significatione, Maiolus dierum canicularium colloquio 31, fine enim cum homo non sit homicidium non contrahitur l. non sunt liberi 14. ff. de statu hominum, Ostensis 38 de verborum significatione adeo ut isti partus, lege Romuli

... Duarenus ad titulum de statu hominum ... Barbosam lib. 2.º cui non obstat. l. quaeret Aliqua 135. de verborum significatione, quia omisso Do-nato lib. 2.º Cap. 20. Antonius Faber iurisprudentiae tit.º 3.º principio 1.º illatione 3.ª decenteque est ... Jacobo Cuiacio in dicta l. 135. Osvaldo Illigero lib. 2.º Cap. 20. litera F, Iulio Pacio Centuria 1.ª quaestione 29. Stephano forcatulo tractatu de ... numero 24.

num. 6 Ex quo deductus etiam infertur quod et si graviter delinquat qui eius abortivus ratione causam vel sterilitatis venenum ... poena Ex ratione tradita a Tertulliano in Apologetico Cap. 9.º quia inquit, nobis homicidio semel inter-dicto etiam conceptum utero dum adhuc sanguis in ho-minem delibatur solvere non licet, homicidii festinatio est prohibere nasci nec refert natam quis eripiat animam, vel nascentem disturbet homo est et qui futurus est et fructus omnis iam in semine est. quanto autem tempore partus ... tradit Aristoteles lib. 7.º Historiae animalium Cap. 3.º, Plinius lib. 7.º Cap. 6. Et ita qui ea venena dederit non ordinaria, sed extraordinaria poena punitur, ut tradit Consultus in l. divus 4.ª ff de extraordinariis Criminibus et in l. si mulierem 8.ª ff de Sicariis ^[Cicero in ... de poenis] ut considerat An-torius Gomez ubi supra num. 32. Vella de delictis Cap. 15. Galganetus de iure publico lib. 1.º tit. 32 num. 13. ea ratione quia hominis tantum spes est, et in l. 2.ª ff de mortuo inferendo, l. in falcidia 9. § 1.º ff ad legem falcidiam. Faber lib. 9.º Coniecturarum Cap. 2.º Osvaldus Illigerus lib. 5.º Cap. 25.

num. 7º Predicta m. tractantur iurisconsulti de ... 35. ff de pœnis quo loci, Trifoninus refert Matrem quæ suis visceribus vim intulit Capitaliter damnatam, dixit ... inanimatus esset, quia dicendum est quod sicut Iudex ora= ... delinquit, quia Capta pecunia perperam indicabit, quam qui gratia ita Mater de qua in illa l. quod accion erat prosequendum supplicio quam si gratiæ vel odij Contempla= tione proprijs visceribus vim intulisset. Cujatius lib. 19 observationum Cap. 9. Solorcanus de parricidio lib. 2º Capitulo 12, quid autem dicendum sit quando quis populo ama= tario aliquem interfecit, ex Corrasio lib. 1º miscelanea= rum cap. 24, & adit Eberardus ... Centuria 4= assert. 84 =

num. 8º Declaravimus quid ea verba indicent Hominis interfectio sequentia etiam differentiæ gratia esse Constituta monstra= mus, quæ ... præstant, ad plurimum locorum intellectum, Cum ergo occisio et sic mala non sit, quia vindex et auctori= tas privata ..., quæ illam facit iniuctam, Sanctus Tho= mas 2ª. 2æ. q. 64. artic. 3º. ratio est quia malorum Coercitio ad Deum spectat, Cui Cura rei commissa est l. 1ª 2ª & 3ª ff de legibus Iunto Ieramino, in dicta l. 1ª. lib. 2º. num. 17 & 17. ad quod iudicia introducta sunt, nequequam sibi ipsi Committere audeat Vltione, et ex l. nullus Cod. ... observationum. Donelus lib. 17 Cap. 2º. cuilibet interorum non est impios occidere nisi tan= tum principi vel ipsi qui illius auctoritate fungitur, ex ratione legis item earum 6. § Si decuriones ff quod cuius= cumque Vniversitatis nomine lege iniuriarum 13. § 1º. ff de iniurijs, Cap. si homicidium 45 in principio vel §

V . . . 3. ... 5 cum princeps dei Vicarius sit. V 2.ª
... 10 de Vetere iure enucleando, autentico de con
siliis ... 5 ... n.º 1, partita 2. iuncis quae
tradit Stephanus Forcatulus dialogo 120. Bobadilla
in politica lib. 1.º, cap. 2.º num.º 1.º =

num. 9 Ex quo descendit quod cum l. 12 tabularum parentibus filios
occidendi fuerit tributa facultas. Ascanius Clementinus
de patria potestate Cap.º 5. effectu 1.º Alexander ab
Alexandro genialium dierum lib. 6, Cap.º 10. Cuius vestigia
exstant in l. in suis 11. ff. de liberis et posthumis
l. Vltima Co. de patria potestate, quia Crediderunt
Legislatores parentes eos sequitis perventuros non esse,
Vt absque Causa filios necarent et ad continendam reve
rentiam et officium Liberorum in illos et ideo prolem
minorem triennio interfici prohibuerunt, Vt ex Alicar
naseo lib. 2.º antiquitatum observat Tolosanus lib.
11. Sintagmatum Cap.º 8. ideo Causa Cognita Licite
interficere eos poterant, Valerius Maximus lib 5 cap.
8. Seneca lib 1.º de Clementia Cap.º 5.º Vnde cum
patria potestas non ad pietatem sed ad atrocitatem Converte
feretur, l. divus ff. ad legem Pompeiam de parricidiis.
ea licentia postea abrogata est, l. 1.ª ff. de obsequiis
parentibus et patrono praestandis. l. inauditum 2.ª ff. de
sicariis, Petrus Fauer lib. 2.º Semestrium Cap.º 25.
Antonius Fauer iuris prudentiae tit. 8.º principio 3.º
Iacobus Rebardus ad leges 12 tabularum Cap.º 3.º =

num. 10 Quae diximus Certissima sunt Vt a vero alienum quod
tradit Tolosanus lib. 11 sintagmatum Cap.º 5.º num. 5.º
iure naturali et gentium Vtentem Abrahamum filium suum
in sacrificium Deo trucidare voluisse, quod ex sacris
paginis

Proina Comancitr. genesis Cap. 22. & Isidro ... 4.
lib. 1º de Ciuitate Dei Cap. 17. in cap. ... licet 9º.
§. quaestio 23º quaest. 5.ª ... Abrahamus ... solum
n. esse Culpatus crudelitatis Criminae, Verum etiam Laudatus
nomine pietatis; qd voluit filium nequaquam scelerate sed
Obedienter occidere, idem in Cap. occidet. 14. 23 quaest. 8.ª
= deinde quia cum Iacob innocens esset, nullo iure occidi
potuit, ex elegante Vlpiani ratione in l. absentem 5.ª
ff de poenis, nisi ordinatione diuina Cum peccatoris
reciso tantum liceat, per comparationem ad bonum commune, qd.
per peccatum corrumpitr, sed innocentis vita bono commu-
ni proficua est, Vt s. D. Thomas ait Vbi supra, ergo ... n.
potuit efficere Abrahamus Cum esset Iustus =

Num. 11. Ex quo etiam intelligitr Imperatorem rescriptum in l. siquis
necandi 8. Cod. ad l. Corneliam de Sicarijs; Vbi siquis
necandi infantis piaculum aggressus fuerit, Capitali sup-
plicio punitr, quae decisio est dificilis quia dubium n. erat
hominis nece l. Cornelia de Sicarijs Vindicari legitimis
Sanctionibus, multis retro temporibus, dicta l. Cicero 39.ª
ff de poenis Vbi n. solum fetum Viuificatum, imo embrionem
dolo abigens punitur = deinde quia hominis appellatione
infans Continetr — l. cum sponsus 13 § in publiciano ff de pu-
bliciana in rem actione quare pro eius clariori intelligentia
Verbum illud piaculum n. nisi pro singulari sacrificio sumen-
dum est, quod passim apud Auctores in ea signe ...
accipitr. quia Vt ex Tertuliano in Apologetico Constat,
Saturno Deorum antiquissimo infantes & pueri immo-
labantr, licet a tempore Tiberij Caesaris in occultum
perseuerasset, qd Vt exstirparetr radicitus Imperatores

a scripserant et probus præfectus prætorio Subcuius dispositione Italia, et Africa subjacebant, Lactantius lib 1.° Cap.° 21.= et ita declarantes frater Rebardus lib 3.° Conjecturarum Cap.° 1.° cui subscribo, ommisa Jacobi Cujatij interpretat.° lib 6 observationum Cap.° 21 quibus adjicio forte ex pro Abrahamo gentiles licet ethnica superstitione recepisse, cum Romani magnam Veteris testamenti notitiam comparasse, etiam verum super nescibilium refertur Augustinus lib 8 de Civit.° Cap.° 11, et Plato sacram scripturam evoluit, teste Tiraquello de iure primo geniorum in præfactione num.° 172, et Aristoteles fuerit natione Iudeus, ut ait Eusebius Cæsariensis lib 9 de præparat.° evangelica Cap.° 3.° ideo eiusdem Abrahami effigiem Imperator Alexander Severus habuit, ut refert Lampridius et ex eo Alexander ab Alexandro genialium dierum lib 6. Cap.° 14.=

n.° 12 Sed an Pater filium si summa necesitate opprimatur interficere valeat inspiciamus, et fieri posse videtur, nam ad implendum votum Iephte, filiam quæ patri occurrit, occidit, ut ait Aug.us ubi supra in dicto Cap.° si non licet 9.° § quasdam 23 quæst.° § quæ necesitas ab ipsa parentis voluntate profecta est = 2.° quia Alphonsus Castellæ Rex id licere affirmat in L 8.ª tit.° 17 part. 4. ubi postquam Constituit patrem famis necesitate oppresum filium in potestate existentem vendere seu pignori dare posse. ut Confirmet ait, Ca ay otra razon porq

187

el Padre podria yr a facer Cautivo ... de España, seyendo el P.e Cercado en ... Como que tobiese de S., si fuese tan cuytado de fambre que no obiese, al, que Comer, puede Comer al fijo, sin mala estanza Antes que dise el Castillo, sin mandado del Señor, onde siesto puede facer Por el S. quisada Cosa es que lo puede facer por si mesmo = Unde Divus Hieronimus ait lib 3.o super Amos nihil est enim fame durius, quae saepe compellit obsesos, humanis vesci carnibus et in sua[m] seuire naturam, itaque ut neque parentes paruulis Liberis parcant, et maritalis afectus Uxoris dudum amatae membra lalaceret, ergo non solum occidere, sed et comedere, licet parentibus proprios filios nec mirum si id quod non est licitum in lege, necesitas faciat licitum, Cap.e quod non est de regulis iuris e contra, ideo tradit ... Pl... lib 1o de republica, necesitatem Deam esse ... carum matrem, ... inter caeteras nulla saeuior miserior que quam fames, ex traditis a Tiriquello tractatu de paenis temperandis Cap.e 33. =

num. 13 Contrarium tamen omnino tenendum est, scilicet id licite fieri non posse, ex his quae supra diximus nam innocentis occisio nullo iure probatur, praecipue si esset infans ex nulla causa delicti existente, ... etiam apud Romanos qui sunt ius vitae necis que in filios parentibus tribuerunt, iuxta id quod de illis praemisimus, num. 9, ex Alciarnasseo lib 2.o; deinde quia tantum illis quos Deus opt. Max. id praecepit, permissum fuisse tradit Augustinus in dicto Cap.e 9. § quasdam, ergo caeteri id facere nequeunt, ex his quae ex Divo Theo.o retulimus num. 10. = nec adductae in contrarium probant non primum quia id.

... vero sibuet Aug.ᵗⁿ n. 2ᵐᵒ ex l. Castellis
quem ibi Gregorius Lopez permissio tantum ut
quis n. tollit homicidij malitiam = sed difficile est an eo
casu filio aparente occiso liceat illi in illa specie,
et quidem licet multi negent, plures affirmant, sci-
licet Abulensis lib. 4 regum, Cap. 6, Navarrus
in manuali Cap. 23 num.º 122. Toletus de peccatis
mortalibus Cap. 60. Azor par. 1.ª lib. 7.º Cap. 33. q.
1. et Alij relati Alesio de just.ª et jure lib. 4
Cap. 3. Dubitat. 2.ª =
num. 14 Inde etiam descendet quod cum servi in potestate do-
minorum essent, apud omnes pene gentes l. 1.ª
ff. de his qui sunt sui, Duarenus in Par-
titis ad titulum Cap. 1. Donellus lib. 2º Commen-
tariorum Cap. 9. vita existente causa occidere po-
terant, licet de facto absque ea id effecerunt, ut de
Vedio Polione refert Seneca lib. 1º de clementia
Cap. 5. Alciatus lib. 11 Parergon, Cap. 10. Hinc
quadrupedibus equiparati l. 2. ff. ad l. Aquiliam
Hinc sine nomine, Pancirola lib. 1º Variarum Cap.
45 Hinc Compedibus Vincti, l. et eleganter 7. §
idem Labeo ff. de dolo, ut ita terras excercerent, Se-
neca lib. 7º de Beneficijs Cap. 10, Hinc Ergastulis,
de quibus Lipsius lib. 2º electorum Cap. 15. sed postea
hac amplissima facultas ab Imperatore Antonino
moderata est, dicta l. 1.ª § 2.º Covarruvias lib.
2º Cap. 6. Donellus ubi supra et servum occi-
dens obnoxius est poenis legis Corneliae l. 1.ª §
2º ff. eodem l. in deneratius 23. § si dolo ff. ad
leg. Aquiliam. l. Circumcitere 11 § post leg. ff. ad leg.
Corneliam

Corneliã de Sicarijs, licet Servos [illegible]
dñi coercere possint absq. nimia sævitia l. [illegible]
de emmendatione Servorũ, Decius in l. Vtrum [illegible]
18 ff. de iust.ª et iure = qq. n. refragatr. Vlpianus
in l. Locũ 27. § 1°. ff de Vsufructu, l. si constante 24.
§ si maritus. ff soluto matrimonio, quia agunt de sæ=
vitia, quæ n. est per se immoderata, sed tantũ respectu
delicti, Iulius Pacius Centuria 1.ª q. 30. Faber
in rationali ad dictũ § 1mo

nus 15 Fit etiã ex prædicta definit.e qd. cũ omnẽ animantiũ
generi fuerit a natura tributũ, Vt se corpusq. suũ vi tueatr,
l. 3ª ff de iust.ª et iure, l. 1.ª § cũ arietes. ff
si quadrupes pauperiẽ fecisse dicatr, l. sed et partus
12.ª § 1°. ff de eo qd. metus causa, l. itaq. 4. ff
ad l. Aquiliã. l. 1ª § Vĩ Vi. ff de Vi armata,
Rainaldus Corsus indagationũ lib. 3°. Cap.e 2°. Ca=
varidas lib. 1°. Cap.e 1°. Donelus lib. 1° Cap.e 7°. Re
bardus lib. 1° Variorũ, Cap.e 1. Petrus Faber lib. 2°.
semestriũ, Cap.e 26, ita Vt homicidij reus n. sit, qui
cũ moderamine inculpatæ tutelæ aggressorẽ occiderit
Cap.e ius naturale 7° dist.e 1.ª Cap.e delecto 6 de senten.ª
excomunicationis: hoi lib. ratio est, quia leges animad=
verterunt, melius esse occurrere in temp.e quã post exi=
tũ Vindicare, ideo aggredienti Velox iubent esse suppliciũ,
et ius aggress.o exercendæ publicæ Vltionis indultũ,
Vt mortẽ quã minabatr. excipiat, et in qd. intende=
bat incurrat, Vt eleganter Imperatores rescribunt in
l. 1ª et 2.ª co.e quando liceat Vnicuiq. sine Iudice

... ... ex apud Romanos Josts in Castris ... occidere n̄ licuit, Sacram^to^ militarem obs= ... ... Plutarcho problemate 38, ne occiso ... ... necessitate cogente permitteretur, Cuius so= lemnia recenset Decciu^s^ lib 2°. de re militari, No= nius Marcellus lib 21 —

Nu^o^ 16 Que aggressio n̄ solum respectu sui sed etiam Liberorum propria reputatur, quia pro affectu maioris in liberis parentes tenentur, l. isti quidem 8.^a^ in fine ff. de eo q^d^ metus Causa, idem dicendum de Uxore, respectu mari= ti, Genesis Cap^e^ 2°. de fratribus & consanguineis, Cap^e^ n̄ existimemus 13. q^e^ 2^a^ Cap^e^. sciant Cuncti de elect^e^ Gos lib de amicitia. Aristoteles lib 9 Ethicorum Cap^e^ 4 & est tex elegans in l. si Libertus 27 ff de operis Libertorum de domesticis Clementina 1.^a^ de excessibus prelatorum, & denique respectu cuiuscumque hominis inculpe aggressi, Cum inter omnes Cogna= tionem quamdam natura Constituerit Dicta l. Ut Vim ff de just^a^ & jure, innumeros adducit Farina= cius Ubi Supra, adeo Ut aliqui defendentem inculpe aggressum ab omni irregularitatis nota eximant, post laudat Lusius Detorres de Censuris lib 9°. disp^e^. 65. Dubio 4° =

Nu^o^ 17 Predicta tamen indubium locantur quia eque Vita pro= ximorum ac nostra diligenda est Nauarrus in Summa Cap^e^. 27. Maiolus de irregularitate lib 5° cap^e^ 48.- = deinde quia quando aliquis ad aliquid obligatus est, n̄ potest pro eo faciendo aliquid recipere l. 2^a^. § sed si dedit ff de Condit^e^. ob turpem Causam, ... l.

L. Ultima ff eodem, sed quicunque [illegible] [illegible]
tenetur, potest de aliquo recuperando paciscí, [illegible]
Celse, in L metum 9.a § sed licet ff de eo quod metus
Causa, ergo si obligatus non est, non dicetur defensio necessa-
ria, iuxta id quod diximus num.o 15 = Sed predicta non obs=
tant non primum quia id iuxta predictos interpretes intel
ligendum est, quando non adest aliqua circunstantia, que
Contrarium suadeat, Ut in presenti, quis enim tam
Stupidus est, qui iniustum aggressorem equi ac innocentem
diligendum existimet. sibi enim aggressor imputet
argumento Legis Simulacer 21 ff de eo quod metus
Causa = nec secundum aliquid oro stat quia licet
illo textu ductus Bartolus ibidem existimet quem non teneri
alij opem ferre in hac necesitate Constituto, et ita respon=
det ad eum multipliciter, sed omnibus his que ex eodem
tradit Philipus Decius in dicta L. Ut Uim num.o 33. [illegible]
dicendum existimo quod licet quis proximum iniuste
aggressum tueri teneatur, Cap.e non inferenda 7.o 23 q
3.a et Cap. quante 47. de sententia excomunicatio=
nis iuncta Glossa Verbo interpretans non tamen id
gratis facere tenetur, Cum possit pro remuneratione aliquid
accipere Ut Paulus ait in L si pater 34. § si quis
ff de donationibus et ita est intelligendus Ul=
pianus in dicto § sed licet Ut pluribus relatis
tenet Cobarrubias in regula peccatum par 3.a
§ 3.o Alexander Ab Alexandro genialium dierum
Lib. 5.o Cap.e 1 et sic etiam est intelligendus idem
Consultus in L idem 4. § si tibi indictum ff de

Condict.° ob turpe causa, etc. in L. solent 15. ff. de praescriptis verbis, ~~w~~ uenerisqs traditis ab Ant.° Fabro in rationali ad dictas Leges, Pater Vazquez in tract.u de restitut.e Cap.e 7°. dubio 5° nu.s 42

nu.s 18 Adue[r]sari[u]s supra dicta Concilij Tridentini decretu Sess.e 14. Cap.e 7. Ubi haec verba habet, Si homicidiu, Vim Vi repelendo, Vt quis se amorte defendat, fuiss[e] Commisu narretur ei quodammodo iure dispensatio debeatur etc. quibus probatur euidenter etia in sui tutela esse homicidiu illicitu, alias n. incurreretur irregularitas ad qua abolenda dispensatio necessario desideratur, ex regula Legis decem ff. de Verboru obligationibus § Seruus institutionu de Capitis diminutione =

nu.s 19 - Sed tridentinu n. obstat quia Supposuit excessisse moderame inculpatae tutelae se defendente Vt intelligit Nauarrus Concilio 36, Suarez de Censuris disput.e 46 Sess.e 1.a Enrriquez in summa 2.a p.e Lib 14 Cap.e 10, Vel potest dici illa Verba dispensatione deueri n. significare dispensatione praelati, Sed eo Casu etc. tali ratione ab ipso iure dispensatione indulgeri debere. Vt factu est in Clementina Si furiosus hor tit.° ita Emanuel Rodriguez Cap.e 172 etc. Licet nemo inimo i[n]certat, existimamus Conciliu Secretisse ad id quod antiquitus fieri Solebat, scilicet Semper obnoxiu aliqui poena remansisse eu qui etc. si Vitae suae tuendae Causa aliu interfecerat, Vel Casu fortuito, Vt liquet ex L eu qui Co.e ad L Corne

Lia

tiz de Sicarijs Vbi fortuito Homicidio Commis absolui Imperatores iubent eū qui occidit, secundū id inquiunt qd nra anotatio Comprehensū est, Vbi anotatio nihil aliud est quā indulgentia principis eius manu subscripta Vt eleganter obseruat Cujacius lib 20 obseruationū Capite 23 Et in Galia id etiā receptū testatr Forcatulus Vel Criminalis dilucida tratatir titº de abolitionibus numº 14 Et conducit ad hoc qd quamuis defensio iusta cen- seri fuerit apud Hebreos Et Romanos, quedā erant Expiationes necesariæ, propter Vltimā illā omniū apud ipsos Communionē; Vt ex Turnebo Et Philone refer Osualdus lib 1) commen Variorum Capite 2º, Letera I, —

numº 20 Nunc ex ordine insipiciendū est quando quis ag- gresor existimandus sit Vt in propria defensione occidi possit, Et licet Plura tradant Antonius Go- mes tomo 3 Variarū, Capite 3º, numº 10, Silvester Verbo Homicidiū 1º. qe 2ª. Nabarra de restitutione lib 2º Capite 3, parte 3ª dubio 3º nos ea magna brebitate trademus, nā 1º necesū est qd re ipsa aggresor armis feriat, Dicta Lex ut Vz. Gal- ganetus de iure publico titº 32. numº 22. Vel ad Vulnerandū accedat nisi illū fugat Vel preue niat, nā tunc occidere poterit aggresus arou Legis in l 29. ff locati, Vbi Baldus l 1ª § 3º. ff de sicarijs, nisi ecclesiasticus sit, Vel talis persona cui fuga dedecori Vertatr, Vt eleganter Considerat Tesaurus decisio lib 2º Capite

3º, dub.º 8, num. 44º = Secundo aggressor existimabitur si nondum accedit, sed ad invadendum instructus est ut si maritus pugionem condidit sub cervicali ut uxorem interimat, quem ipsa occidere poterit si certo cognoscat aliud remedium non superesse argumento legis si ut alegis Cº de sicarijs = Tertio si malefica positis certis signis assidue per demonem noceat, Plaza in epitome delictorum Capl. 21: num. 12. Mascardus de probationibus lib. 3º. Conclusione 1126.

Num.º 21 Diximus quid sit aggressio superest inquirere quid inculpata tutela sit, quae nihil aliud est quam defensio innoxia non animo ulciscendi facta secte Paulo in l. scientiam 45. § qui cum aliter ff ad legem aquiliam, Donelus dicto lib. 17. Capl. 2º. quod estimatur ex ipsis personis ut si contra imbellem foeminam vel ebrium qui manu repelli potuit robustus ad verbera vulnera caedem que prouit tam ex loco ut sicut dominus casu nostro esset putus provocante adversario probijt ex manus conserere maluit, nam caedes secuta ac homicida teneri, Donelus dicto Capl. 2º. Iacobus Cujatius lib. 5º observationum Capl. 18 Vsualdus libro supra quitamen tunc occideret et si esset poenam obnoxius quia excessit modamen inculpatae tutelae non ordinaria sed extraordinaria poena erit afficiendus, ignoscendum enim est ei qui voluit se ulcisci provocatus, ut Vlpianus ait in l. qui cum maior 14. § si libertus ff de bonis libertorum pluribus adductis

Tenet Andreas Faquineus lib. 1°. Controversiarum cap. 32. =

num.° 22. Ex traditis descendit non solum pro vita sed etiam pro Honore posse aliquem suum aggressorem occidere, & Homicidii reum non esse, cum lequa lance [illegible] judicentur honor & vita l. isti quidem 8.ª § qd si dederit ff. de eo qd metus causa, l. Iulianus 26 ff. si quis omissa causa testamenti, l. iusta causa 11. ff. de manumissis vindicta, Trentacinquius practicarum lib. 1°. resolut.e 1.ª Menchaca illustrium lib. 1°. cap. 11. & 18. Fricherus de existimat.e lib. 2° cap. 8. Daomaderus in Enquiriridione parium verbo honor Sanchez de matri.° lib. 4°. disp.e 5.ª num.° 13. Osualdus dicto cap.e 2°. litera I. Faber in rationali ad dictam l. 8.am § qd si dederit. Torres ubi sup.ª dubio 3°. Antonius Gomez. dicto cap. 3° num.° 23. Acuña 1.ª p.e decreti Con cap.e 3°. distinctione 4)

num.° 23 Quibus non sciendum venit, Duncens in Centuria 4.ª Desert.es 8 & qui Cornelius dut Gorilate lib. 2°. Selectarum cap.e 22 putatur non posse habere immunitatem a poena legis Corneliae qui honoris tutelam, alium interficiat nisi honoris periculum fuerit, etiam cum vitae periculo coniunctum qd evidenter convincitur ex Paulo in dicta l. isti quidem 8.ª § qd si dederit ff de eo qd metus causa cum metus iste exquirit viris boris maior quam mortis esse debeat, sed ipse Duncens Paulo verba effugere conatur, respondens tantum agere de contractuum rescisione quam inducit stupri metus non de causa de quo nos agimus = Sed cuius pace veritatis sensus longe aberravit nam inquiro qua ratione nitatur ut quis in vitae tutelam possit aggressorem occidere? necesse est ut sibi constet dicat propter vim illatam injuste, in re aeternam [illegible] digniori [illegible]. Sed honoris amissio [illegible]

prohibeat timetur, ut ibidem Consultus ait. Ergo
necesse est ut fateatur in cuius tutela aggressorem
occidi posse. Deinde ipse Auctor ut plures alias
omnimodamque rationes textu expressum nos ammirato
verbit, qui iniuriae ratione a poena legis Corneliae
eximit, stuprum inferre volentem, siquis occidat
in l. 1ª § Item divus ff de Sicarijs, ubi in
haec verba Consultus ait, item Divus Adrianus res=
cripsit eum, qui stuprum sibi vel suis verbis infe-
rentem occidit, dimittendum, idem confirmat Paulus
lib 5º Sententiarum tit.º 23. in haec verba, qui
latronem caedem sibi inferentem vel alium quemlibet
stuprum inferentem occiderit, puniri non placuit
Alius enim vitam, alius pudorem
publico facinore defendit
Et cum iurisconsultis asserere licet honoris peri
culum et castitatis et pudoris a legis Corneliae
poena tribuere escusationem, ut Hispaniae nostrae
legibus est captum praecipue in l. 7.ª tit.º 33 par
tit.ª 3. et ita in honoris tutela interfici posse
tradunt Azor lib 1º cap.le 10 quaest.le 6.ª Osual
dus lib 17 cap.le 2.º litera N.=
num.º 24 Turbat tamen praedicta Ulpiani responsum in l.
nec timorem 7.ª in principio ff de eo quod metus
causa, ubi nec timorem infamiae ex edicto conti
neri respondit, ac si honor cuius estimationis esse de
beat, ut solent meticulosus qui re ista frustra
timet existimationis intentum veritati. Cui di
ficultati ommisso Iulio pacio Centuria 2.ª
acertione 68. Et donellus lib 15. cap 39. qui
conveniunt contradictis per Covarrubias cap
18 practicarum, respondendum est Ulpianum in=
telligendum de levi infamia cui facile occurri

potest quem metum iustum non induxit, quem suadetur
ex verbis quem subdet Consultus de sedatione
cum deleui tantum intelligatur ex consequentia
quam Consultus ellicit in versiculo proinde sec
post Agursium et Gotofredum relati a Syro.
in l 2a de just.a et jure cap.o 12. nu.o 35
Farinatius et alij quos adducit Basilius de
matri.o lib 4 cap.e 4.

Nu.o 25 quibus consequens est quod si nobilis infamia qui non laborans
ad suam estimationem tuendam post impositam ala=
pam percutientem insequatur et occidat l Cornelia
non teneatur, Nauarrus in Manuali cap.le 25 nu.s 4
Suarez de Censuris disput.e 46 sec.e 1a. licet enim
tutum asserat, Diana Moralium part.e 2a tractatu
1.o Miscelaneo 1 5 16. Pedaertz est adeo tutum
ut irregularitatem non incurrit tradat idem Diana
tertia parte Moralium tract.u 5.o Miscelaneo 90

Nu.o 26. Ex quo etiam fit quod maritus tuta conscientia
interficere possit adulterum qui illius ~~honorem~~ uxo=
ris instrumento labefactat nam alias id non efficies
patronus videbitur turpitudinis. Uxoris cap.o quem=
ad modum 25. § illud de jure jurando. Secundo
quia 12 tabularum verbis his verbis praecipitur,
necam in adulterio deprehensam necato et porta
Imp.es Confirmarunt idem quod Castellum leges fecere
in l 12. et 13. tit.o 17 partit.a 7 et l 82
Tauri = 3.o quia minister a lege est constitutis
ad inferendum supplicium delinquentibus cum no=
torius examinat.e non egeat, cap.e Bonae 23.
§ licet de electione quam opinionem probabilem
esse ait. Syrius dicto lib. 2 cap.e 9 Dubio 5.o

Sed

num 2) Sed contraria verior sententia est, quia cum in materia peccati debeamus stare, legibus pontificiis cap. ultimo de praescriptionibus cum simlibus, et ecclesia gladium non habeat, nisi spiritualem, et ecclesia non occidat sed vivificet, in praesenti casu non licet absque peccato, ut Nicolaus Primus in cap. inter haec 6. 33 q. 2a. quod confirmatur Stephani Papae authoritate in cap. admonere 8o. statim sequenti, ubi hac specie proposita subdit, occidere tamen eam nullatenus debuisti quia Deus non vult mortem peccatoris illam aut Aug.nus in cap. sicut venius 9o. cap. placuit 10. eadem causa et quaestione — deinde quia si id liceret maxime propter legem sed haec lex esse non potest, quia cum eius nomen non mereatur quae iusta non est teste Aug.o libro 1o. de libero arbitrio cap. 5o. haec in numeris scandalis additum apperiret, nam posset facile maritus mulierem prohibito interficere eo praetextu quod in fragranti eam reperisset delicto, ulterius quia quoties actus non potest fieri sine periculo peccati nequit a lege probari, quis enim dubitet tunc adesse vindictae studium, ergo per legem fieri non potest — ultimo quomodo enim coniuges colore occidere licebit quando ipsis adulteriis legitime convictis ipsa lex tempus concedit ad sacramentalem poenitentiam et quam denegare esset iniusta ut cita haec sententia defendit a 60 et amplius doctoribus quod adducit Sanchez de matrim.o libro 1o. disputat. 8 num. 39. Basilius eodem tractatu libro 9o cap. 17. numero =

Num.° 28. Nunc non obstat in contrarium adducta quia alia via superest ut poena sufficienti adulteri quod sufficit ut maritus a vi turpitudinis non videatur patronus de qua poena late agunt Cujatius lib. 20. observationum cap.° 18. Menochius de arbitrariis casu 419. Corrasius lib. 1 miscelanearum cap.° 1.° Antonius Faber lib. 2 conjecturarum cap.° 20 = neque secundum quia leges non semel verbo imperandi utuntur, dum solum permittunt vera et eleganti ratione quia quoties aliquid permittitur caeteris a lege iniungitur, obligatione ne vetent et significant = nec lex Gracus adducta aliquid facit quia lex impunitate et remisione poenae non cesat turpitudo, ut sequitur lex toto tit.° de concubinis. et proemio tituli 14. partita 4.ª ut observat eleganter Osvaldus Hilgerus lib. 15. commentariorum cap. 29. litera K nec leges Hispaniae quibus videtur maritum constitutum esse ministrum quod patet lex l. 82 Tauri ibi = El marido que matare por su propia authoridad al adultero o adultera aunque los tome in fraganti delicto y sea justamente ecepta la muerte no gane dote ni vienes del que matare salvo si los matare por authoridad de nuestra Justicia. quibus verbis propria authoritas publicae opponitur, ergo lo sese maritus omicida bonis occisorum non privaretur cui non obstat illud verbum justamente quia non significat legitime ut in d. lege Gracus

& l. de [?] quia adulterii occisio malo more fieri
dicitur in l. nec timore ... § proinde & in l.
Et quidem 8.a ff de eo quod metus causa =

num 29 Ex predictis etiam fit quod cum in sui tutela quis vo
leat interficere & in defensione honoris possit
etiam in bonorum defensione interimere cum vita, honor,
& pecunia æquiparentur. Iodocus Dalmaderus
in enquiridione parium verbo pecunia quia
ipsa etiam vita reputatur. l. illicitas 6.a § ne te-
nuis ff de officio presidis ubi Gottofredus l. ad vo
cam 14. Co. de advocatis diversorum iudiciorum ubi
Acursius verbo vitam & ducitur nobilitas repu-
tentur l. nobiliores 3.a Co. de commertijs & merca-
toribus l. 2.a versiculo quid enim Co. quando & quo
4.a pars debeatur lib. 10, nec mirum cum D. August.
lib. 4 de Civitate Dei. Cap. 21. & 24 Pecunia
ut dea superstitiosis honoribus fuerit prosequuta
& ea ratione, homicidium in bonorum tutela communiter
licitum esse defendunt Bartolus in d. l. ut vim
Vivius communium opinionum opinione 85. Sa-
yrus in Clavi regia lib. 7 Cap. 10 Molina de
iust.a & iure tractatu 3° disputat. 16. Azor parte
3.a lib. 2. Cap. 1°. quaest. 9 & plures adducti
a patre Lesio ubi supra Cap. 9 dubit. 11. &
Farinatio tomo 4 quaest. 125 Parte 4. in princ.
& de jure pontificio est text. elegans in Cap.
suscepto 6 de sententia excommunicationis
lib. 6.° = =

num 30 Sed res adhuc in tuto collocata non videtur, obstat enim
Ulpiani responsum in l. si ex plagis 52 § 1.° ff ad l.
Aquiliam quo tenuit se tabernarius, qui fodit oculum lucer-
nam furanti, qui ipsum tabernarium lucernam recuperare
desiderantem verberare coeperat, in nulla culpa est
at si ab eo fure non prius esset verberatus secus esse
Consultus ostendit. Ergo ob defensionem rerum non solum
occidere, verum neque percutere licebit, = Sed pluribus
rejectis dicendum est, ideo in dicto § 1.° non licuisse

Tabernario occulum suum effodere etiam si eam [illegible] quia Lucerna illa, quam recuperare desiderabat nullius erat, vel parui valoris, ut eleganter respondet Andreas Faquineus lib. 2o Controuersiarum Cap. 31. Prosper Farinatius ubi sup.as num. 202. —

num. 31. Quae omnia Certissima sunt si aliquae Conditiones adsint Vt 1.as si damnum grauis nocumentis sit et actu inferatur injuste, 2.a ut non sit reparabile vel tanta cum difficultate ut ob eam graue nimis Cenceatur detrimentum. 3.a ut vere sit defensio et moderata ut diximus num. 4.as ut non possit alio modo fieri nisi per mortem aggressoris, quia in hoc enim Casu Caritas non obligat erga proximum ad praeferendam vitam illius bonis propriis quia proximus non est in necessitate sed in malitia quam Voluntarie aggressor eligit = praeterea Contra justitiam non est quia aggressor sibi debet imputare vitae damnum, nam se defendens utitur jure suo, ultimo quia vitae defensionem defensio bonorum sic potest Conjungi ut quicumque in rebus sibi necessariis defendendis incitatur vitam etiam defendere, [illegible] Videatur ut eleganter Considerat Alexander Sperelinus lib. singulari de legibus Cap. 2 num. 18 =

num. 32 Dum haec scriberemus incidimus in Antonium Allerendam lib. 5o Controuersiarum juris Cap. 20 tanquam Oraculum Certissimum defendet quod si fur rem magni pretij subripiat excaecum sas portet ita ut spes eius recuperandae deficiat nisi occidatur non posset licite interimi quod omnino oppositum Contrarium est. ideo quam breviter eius argumenta referenda et refellenda sunt. primo enim adducit Alexandrij tertij rescriptum in Cap. suscepimus 10 de Homicidio ubi haec verba profert, Verum quoniam expediebat potius Vnicam relinquere aliam et rerum substinere iacturam quam pro obseruandis vilibus rebus et transitoriis tam acriter in alios exardescere abstineat ille humiliter

ab Altaris ministerio [illegible] et utrq peccata sua studeat explere in qua specie agebatur de illis qui furem occiderant, non observato moderamine inculpatæ tutelæ et famæ pontifex omissa hac ratione ait peccasse cum non expediens pro rerum tutela hominem occidere, et rationem adducit. scilicet quia est contra mansuetudinem ecclesiasticam quod non faceret si propter rerum quantumvis preciosarum jacturam hominem interficere liceret = Secundo adducit Paulum in l. si pignore § 4 § furem et dicta lex itaque 4am ff. ad leg. Aquiliam. leg. nec timore 3a. § proinde ff de eo quod metus causa et Aug.um in cap. si perfodiens 3o. hoc tit.o ergo si non aliter furem interficere licet quam si se telo defendat, eum de quo agimus interimere non licebit = 3o. quia diversa est mobilium et immobilium rerum causa, quando mobilium semel ammissa custodia efficit ut posesio ammittatur teste Papiniano in l. si rem 47 ff. de adquirenda possessione quod non est in rebus immobilibus. ideo in illis contrectatio et consequenter furtum non datur § quod autem 7o institutionum de usucapionibus, ergo semel a fure adepta possessione non poterit dominus ipsum ea per occisionem spoliare =

Num. 33 Hæc sunt fortiora argumenta quæ hanc partem ut vix existimat veram esse evidenter ostendit contrariam et tenentes sententiam vulgares appellat interpretes sed quantum a vero discedat monstrare non est difficile cum præter l. 1am et 2am Cod. quando liceat unicuique sine judice se vindicare, ut texs in l. 1a. Cod. unde vi, l. 1a §. cum igitur ff de vi et via armata et de jure pontificio de personis ecclesiasticis agens, texs in cap. dum causam 12 de restitut. spoliatorum, melior in d. cap. Delecto 6. de sententia excomunicationis hoc tit. ubi Pontifex Alexander tertius ait, si prædictus clericus bonis suis mundanis injuriose spoliare vel ea violenter occupare presumserit. junctaque Glossa ibi quæ dicit non esse geminationem verborum

maz exemplare reporti ad monilia et occupare ad omnia, ergo etiam de jure Canonico id licet. 2º. quia quod adversus quemcumque debitorem admissum est, recto magis adversus iure fugientem. Hinc, docente quod absentibus est recipiendum, sed debitorem fugientem licet creditori violenter apprehendere. Ut sostendit Ulpianus in l. ait praetor § ... si debitorem in fraudem creditorem. Alias nullum auxilium sentiret creditor, si non ejus crediti committeret intra debitum, sicut dicitur l. 3. ff. de eo quod metus causa ~~...~~ ~~... ...~~ Et hunc sensum sunt intelligenda quae tradit Everardus Bronchorst Centuria 4 assertione 8. Ergo melius in fure dicendum est qui poterit apprehendi violenter. Et si apprehendi se possit occidi cum multo magis sit injurius. Alias in potestate improborum esset viros bonos spoliare. Ut eleganter ratiocinatur Donellus d. lib. 13 cap. 2. Ut quis fur palmas suat de uitas l. penultima ff de condictione causa data. l. l. interdum 56 § primo ff de furtis, Cujacius lib. 9 observationum cap. 37 Forcatulus dialogo 29 ... omnino Osualdo lib. 15 cap. 29 litera O. Et ita plerique omnis sequentur doctores quos superiore numero retulimus.

Num. 34. Nunc argumenta ab Ant.º merendo adducta in obstant. et primum ex d. cap. 10. quia videtur spirante ratione majori quae cum misterio moderamen inculpatae tutelae ... dictatum pontifex eleganter sustendit illo vero contra mansuetudinem ecclesiasticam, quod omnino praedicta interpretem statuit quia cum mansuetudo sit virtus vindictae temperamentum ad differentiam clementiae quae nihil aliud est quam ... quae jubet

Et in flici possunt, moderamio teste Seneca lib. 2.
de clementia Cap. 3. Divo Thoma 2.a 2.e q. 155.
Lessio de just.a lib. 4 Cap. 4 Disputatione 5.a art. 6
Et monachi in fures illos manibus revinctos nimio
furore coarcerint, cum illos ab eo abstinere de=
berent subtiliter illis verbis cos moderamen incul=
pate tutelæ excedere et ira percitos in illorum
necem conspirare significavit, quare illos juxta
Canonicas Santiones ut homicidas Sacris arcere
rationi consentaneum judicavit qd nemo ea interpre=
tatione quod sciant alius idem observavit = Secundo
quia pro ejus intelligentia omnes casus contingere
valentes cumulavimus, primus est si cum rerum de=
fensione vitæ etiam periculum sit copulatum ut in L.
is qui 2.a cum sequentibus Co. de Sicariis. Secun=
dus est si absque vitæ discrimine res a latrone
fugiente subreptas dominus recuperare velit
et in hoc casu leges interse videntur contrariæ
nam aliæ si diurnus sit occidendum esse statuunt
ut in d. L. 4 ad Leg. Aquiliam. Aliæ si noctur=
nus sit interficere permittunt ut in d. Cap.
3.o de homicidio, sed utramque recte conciliat
Ulpianus in L. furem 9.a ff de Sicariis illis
verbis si parcere illi sine periculo suo non po=
tuit ergo intelligit ipse qd si res recuperari
non possit recte occidatur, et ita illud periculum
intellexit Accursius et Gotofredus ibidem
nec inmerito cum necem appellent leges non solum
vitæ ammissionem ut in L. Capit atrocis
Co. de Sicariis sed etiam rerum ammissionem ut
in L. 1.a § 1. ff de Litigiosis L. Stelionatus 3.a

§ ite, signif. de Crimine stellionatus = q̄d si quæras cur hi
Casus n̄ fuerint a Consultis in aliqua parte collocati [illegible]
dicendum est nulla alia ratione nisi quia si diurnus [illegible]
fur re subreptaronastus aufugiat difficilimum sit ut q̄d
apprehendi n̄ possit. Ut in l. sed etsi § a in principio
ff ad leg. Aquiliam ut q̄d alio via absq̄ occisione recu=
perari nequeat ideo de fure diurno nihil aliud statuunt
nam adea quæ frequentius accidunt leges adaptantur quam
adea quæ raro eveniunt et difficile pro impossibili jus
reputat l. sed et si lege 25 § si tamen 14 ff de peti=
tione hereditatis cum aliis quæ adducit forcatulus in penu
juris cap. 3 et ita lex 3 tit. 8 partita 7 et ibi
Gregorius Lopes. Sotus ubi sup. articulo 8. Lesius
d. cap. 9 dubitatione 11 num. 66 ex Suarez et
Luisio de Torres ubi sup. dubitatione 3. et ita intel=
ligenda sunt quæ tradidere Cujatius et forcatulus
et relati a farinacio d. q. 125. tit. 14. num 219=
n̄ etiam ultimum quia interim dum res in tuto collocata
n̄ est a latrone auferri potest argumento text. in l.
postliminij § a § 1 ff de captivis et in l. 26 tit.
26 partit. 2. et quæ tradit Valencia lib. 1. trac=
tatu 3. cap. 5. num 10. q̄d etiam convincitur ex l. 3
§ cum igitur ff. de vi et vi armata ubi [illegible] in ea for
inpossessione sit potest ab ea disturbare cuius aggre=
ssiones spatium ad duas horas reducit Cujatius lib.
5. observationum cap. 18. ex sententia Pisanij
in l. 1a Cod. Unde vi sed Fabio Accursius tamen
unde § cum igitur ad biduum ut triduum sed Menochius
ad boni viri reducit arbitrium lib. 1. de arbitrariis
Centuria 1. casu 11. et ita furem de quo loquimur
posse a domino baculo ut lancea transfixi tenet.
Lesius ubi sup. dub. 11. num. 70 et dub. 1. num
79. Soto d. artic. 8. Vasquez lib. 1 controver=
siarum cap. 31. et juxta prædicta intelligenda sunt
quæ tradit Cujatius lib. 5. observationum cap. 18
et lib. 14 cap. 15 et lib. 19. cap. 12. forcatulus

Dialogo 96 num 5. & 6. =

35. Deximus quando aliqui interficere et quando non liceat licet impune. An sui ipsius interemptio hac etiam diffini. comprehendatur. Et quidem id licitum esse videtur. quia Si homicidium est illicitum ideo quia privata auctoritate nemo illud potest perpetrare, sed ad id est publica Et Dei et Domini, precipue quando justa aliqua causa subest videlicet defensionis castitatis sic fecit Hieronymo in Cap. non est nostrum 23. quest. 5. et ideo Beata Apolonia in Rogum se conjecit ut refert Eusebius Cesariensis lib. 6. Cap. 44. et laudat eam Martirologium Die 6. februarij, cum aliis quas referunt Lessius libro supra Cap. 9. dum. 6. = Deinde non solum Catholici verum etiam ethnici naturae indagatores subtilissimi id confirmarunt, Ulpianus precipue in ... sed si dominus § si ... servus ... de ... servus ... vulnera verit, non debet hoc damnum deducere non magis quam si se occideret vel precipitaverit, licet enim servis naturaliter in suum corpus saevire, quod licet dificile videatur quia servi jure civili pro nullis habentur tamen quia quo ad jus naturae et eius facultatem omnes homines aequales sunt. Ut idem consultus docet in L. quod attinet 32. ff. de regulis juris et licere, diserte fatetur, idem docuit Martianus in L. qui rei 3. § si quis autem ff. de bonis eorum. L. in L. Cornelia ... ff. de Sicariis. L. factus 12. Co. de accusationibus et hinc ad necem se ipsos Romani vendebant teste Justo Lipsio lib. 2. Saturnalium Cap. 5. Seneca Epist. 83. quod non licitum solum immo dignum et excelsum putarunt. Ut de pluribus refert Valerius Maximus lib. 1 Cap. 8. denique

Celius Rhutarchus in Alexandro ... quorum tradunt Petrus Gregorius Sintagmatum lib. ... Cap. 22. Dionisius Gotofredus in d. L. 3. § si quis autem ff de bonis eorum

num. 36 Sed hec omnino fidei Catholice contraria sunt nam se occidere semper malum est nisi divina mediante inspiratione ut ait Beatus Petrus apud Clementem lib. 7. recognitionum, Divus Thomas 2.a 2.ae, q. 64. articulo 5. ideo damnata Donatistarum heresis qui se necabant ut Martires fierent qui Circumcelliones appellabantur Cap. quidam 29. § Circumcelliones 24 q. 3. Cap. Circumcelliones 1. 23. q. 5. et Martionistae similiter humanum carnem tanquam a Deo creatam odio proseguentes se sponte tormentis offerebant ut ex Teodoreto ostendit Baronius anno domini 146, ex contrario patriciani heretici eam a Diabolo factam asserebant ideo q. contemnendam judicabant. ut quidam ex illis sibi mortem consciscere non dubitare ut tradit idem Baronius ex Filostrato anno Domini 203 =

37 Veritatis Catholice evidentissima argumenta sunt nam ex Dei precepto jubemur. hominem non occidere, nam animantia nos interficere non posse, heresis fuit Manicheorum quos convincitur ex Cap. 1. et 9. Genesis contra quos Aug.nus de Civitate Dei lib. 1. Cap. et Concilium Bracarense primum Cap. 14) sed qui se occidet hominem occidet ergo se occidere nefas est, hec argumentatione utitur Aug.nus ibi supra Cap. 17. et in Cap. Si non licet 9. 23 q. 5. quare iure optimo venit irridendus Empedocles qui ut Deus haberetur in Etnam se precipitavit de quo videtur agere Ulpianus in L. si quis 6. § Lucius ff de injusto rupto irrito facto testam.to Cum relatis ab Altiato lib. 4 parerborum Cap. 4. Stefano forcatulo in L. 1. de just.a et jure num. 40. deinde quia se occidens se prosequendit

Membrum At patriæ L. post Liminium 19. § filius ff. de Captiuis et in Crimen Legis maiestatis incurrit Vsurpans id quod est Solius dei L. 2. 3.ª § Vltimo ff. ad legem Iuliam maiestatis ideo etiam mali Serui dicuntur, qui Dominum eorum Vita priuant. L. Cum autem 28. §. excipitur ff. de edilitio Edicto et delinquunt Carcerem Effringentes, L. 1. et per totum ff. de Effractoribus, Cum Corpus carcer sit animæ, Cicerone teste in somnio Scipionis et vt militiam deserentes Grauiter Sunt puniendi L. non omnes §. §. desertor ff. de re militari, ita Colligunt Plaza de delictis Cap. 23. Symancas de Catholicis institutionibus titulo 18. [illegible] Cocsipus de Excidio Hyerosolemitano lib. 3. Cap. 1). et denique Contra fortitudinem delinquit, Vt in d. Cap. Si non Licet, § Vltimo, Eleganter Martialis lib. 11. Epigrammate 55.

rebus in angustis facile est contemnere Vitam
fortius ille facit, qui miser esse potest.

num.º 38 Argumenta quæ contrarium probare Videbantur. Leuia Vt aiunt brachio depelenda sunt, nec habet Hyeronymi Authoritas quæ Licet Sixtus Senensis lib. 5. Bibliotecæ Sanctæ anotatione 253. dicat non recte Senense nos existimamus Verbum illud. absque inclusiue stare ita Vt sit Sensus neque in hoc Casu inquiens magis se quemque interficere posse Videbatur iuxta illud Canticorum, Quam tua pulchra absque eo quod intrinsecus Latet, quod etiam dicat esse pulchrum, Vt in Cap. Hebrom [illegible] 2. 23. q. 2, Vbi præter Verbum inclusiue accipitur, iuncta L. 1. § Vltimo ff. de pronoratitia actione, iunctis quæ tradit Oualdus ad Donelum lib. 5. Cap. 12. quam interpretationem tradedit Turrecremata in d. Cap. non et nostrum, Nauarrus Vbi Supra, Gregorius Lopez L. 3. titulo 16 partita 2. Verbo defendiendose = nec Confirmatio obstat quia Certum est Virgines illas se dei Secreta reuelatione occidisse, Vt tenet Diuus Augustinus lib. 1. de Ciuitate dei, Cap. 26. Lessius de justitia d. Cap. 9. dub. 6. num. 24 = nec obstat Secundum quia Certum est. Romanos in eo errore fuisse, Vt existimarent propeþidium Licere, quam At Stoicis philosophis

acceperunt teste Iusto Lipsio lib. 3. Manuductionis ad Stoicam philosophiam Dicertatione 22. et 23. Merila lib. 1. observationum Cap. 23. Gotofredus in d. L. 3. § siquis ff de bonis eorum quod patet ex d. L. 6. § cuius ff de ius esto ruypto Amaja observationum lib. 3. Cap. 6. num. 37 =

num. 39 Pro certo Constituimus num. praecedenti Romanos Magis fuisse errorem amplexos et ita secundum devolutionis argumentum sed difficultatem ingerit Vlpianus cum L. Liber homo 13. in principio ff ad legem Aquiliam, quo loco docet Liberum hominem a suis dominis esse eo quomquemter ibi directam Legis Aquiliae actionem non competere cum tantum ea praestetur domino. Litem Mela 11. § 6. ff eodem tit. Ergo iure Civile Romanus non poterat se occidere argumento textus in L. in re mandata 21. Codice mandati = praeterea et diximus jure Romanorum manus sibi inferens miles dicitur d. L. cum autem 33. § Concipitur ff de edilitio edicto et se vulnerans punitur L. siquis 38. § finali ff de poenis L. omnes 6. § qui se vulneravit ff de re militari adeo ut non solum totale immo neque partiale membrorum interitum Leges permiserint etiam aliquo volente L. in L. 4. § ultimo ff de sicariis ultimo quia suspendisse non lugebantur. L. Liberorum 11. § non solent 3. ff de his qui notantur infamia =

num. 40 Quae rationibus non inmerito quis dubitare posset sed dominium ut effugiat quisquis consideret d. L. Liber homo 13. agere de dominio jure gentium in servos bello captos introducto quod nemo in se habere potest ut observat ibi faber in rationali et tamen inde sequitur quod jure Civile non habeat potestatem in se et in membra sua quam non dominium sed jus corporis appellavit Aristophanes, teste Tiraquello de nobilitate Cap. 31 et quod haec mens Vlpiani fuerit deprehenditur observando las actiones introducidas fuesse in esos

qui Servum alienum vulnerassent vel in alienis damnum
dedissent L. 2. ff eodem quando enim Liber vulneratus
Legis verba deficiunt non enim est sui Servus, nec domi-
nus ideo directa actio cessat. Sed quia Liber homo Servus
non est, facultatem habet in membris suis ad usum Rei-
pub. ait Consultus ei dandam utilem actionem Legis
Aquiliae quae tantundem praestat L. 49 ff de ne-
gotiis gestis non adconsequendam estimationem eo L. 1
§. sed cum homo ff de his qui deiecerunt sed operarum
amissarum et amittendarum estimationem L. 3. I qua
actione §. § si quis in Conductatione ff ad L. Aquiliam =
nec dictus paragraphus excipitur, obstat quia idem
magister dicit quia vereri potest ne tantum audaciae sit
ut domino non pareat, idem in L. 43. § mortis ff eodem
tit.o nisi forte ob dolorem nam tunc etiam Servis licere
existimarunt ideo ex Plenis refert Lipsius ubi supra
d. dissertatione 22. terram matrem nostri miseratam venena
instituisse ut facillimo haustu illibato Corpore et toto
sanguine extinguerentur = nec d. § ultimus nam
agit de milite in eo diversum jus ac in pagano Gra-
maticus dissert.e 44 nu.o 4 Menochius de Arbitrariis
Centuria 3.a Casu 284. Rationem tradit in eo con-
sistere, quia maior in milite intrepiditatis desideratur
= nec d. Lex 4. § ultimo quia id prohibitum non quia
eis dominium deficeret, sed ne tot homines debilita-
rentur. Lex 13. tit.o § parti.ar) Lex si Servus Servum
§ et si fuerunt ad L. Aquiliam eadem ratione petitur
quod docet Consultus in d. L. 11 quia id intelligen-
dum de illis qui Criminis Conscientia sese interfe-
cerant, ut eleganter advertit Amescua de

potestate in se ipsum lib. 1. cap. 9.

num. 41. Iam omnes definitionis partes [illegible] non [illegible] illustravimus sed pro Corollario opus est. ut homicidii poenam brevissime tradamus, illud enim aut simplex est aut qualificatum. Qui dicitur qd Pater committit in filium qd parricidium nuncupatur. de quo plura Parladorius in Sexta quot. Centuria differentia 127. simplex est de quo adhuc communis qd poena mortis punitur Cap. omnes in fine distinctione 5. Citatum L. Cornelia, Instituta de publicis judiciis. Hieronimus Otero diversarum quaestionum Parte 3. q. 25 sed ante Constantinum Imperatorem Crucis affectos fuisse supplicio homicidas, tradit Lipsius lib. 3o de Cruce cap. 7. et in eius locum furcam fuisse substitutam = Sed novissime Laredum lib. 8. Selectarum cap. 9. num. 19. contrarium defendit sed infeliciter dicit cum aliis in locis furcarum mentionem factam a Consultis ut in L. Capitalium 28. ff. de poenis et in L. sacrilegii 6. ad L. Iuliam peculatus L. moris 9. ff. de poenis cum aliis =

num. 42. Sed eius pace Lipsii sententia omnino amplectenda est qua ad id probandum est Coopressa Iuris Civilis desitio quam ipse non animadvertit in L. damnum 8. § 1. ff. de poenis. Vita inquit admonitur ut putat si damnatur aliquis ut Gladio in eum animadvertatur sed animadverti gladio oportet non securi vel telo vel fuste vel laqueo vel quo alio modo quo nihil Clarius ad nostrum intentum esse existimo ita ficultime negotio adducto pro praedicto Auctore rationes

[illegible] [illegible] verbis quasi in contrarium esset dicendum
et a Triboniano immutatas esse. quia sui temporis habe=
= bebant ratione et tradunt post Cujatium Petrus Faber
lib. 2. Semestrium Cap. 7. Ribardus lib. 1. Conjecta=
neorum Cap. 16. et etiam alio constat testimonio Pauli
lib. 5. sententiarum tit. 23. illis verbis Humiliores vero
in Cruce tolluntur. aut Bestiis objiciuntur, quae verba debent
Conjungi cum L. eiusdem 3. §. penultimo de Sicariis. Ubi
Tribonianus sui temporis habens considerationem mutila
reliquit et advertit Cujatius ibidem, quod etiam faciliter
Calestini responso in d. L. Capitalium 28. §. famosos de
poenis [illegible] salva Latini sermonis ratione illa verba
defendi non possunt, ideo Prima Consideratio desoluta ex
allatis [illegible]. quia dicendum est, quod Tribonianus ad sui
temporis Consuetudinem illas reduxit et diximus.
[illegible]. quod mox verius apparet, furcam etiam apud anti=
quos Crucem nuncupatam, nam laqueo homicidas puniri
non consuevisse tradunt Foricatulus in rei Criminalis
tractatu 1. tit. de accusationibus num. 14 et ex
Nonio Marcelo et aliis docet Antonius Perez de Cruce
1. parte quaestionis Cap. 2. = neque id quod subjungit postea
praedictus auctor quia non est Credendum alio modo punitos
homicidas quam juxta legem praescriptam et ex d. L. 8.
§. 1. Constat, neque id quod ab ipso doctore ultimo loco
adducitur obstare potest, nam potius apud Consultos omnis
Latini sermonis Candor et elegantia est, et plu=
ribus docet Germonius pomeridianarum Sessione 2.
folio 215. et quod denique Crucis supplicium ab Hebreis
acceperint Romani, testatur Philo lib. de Specialibus
legibus quam non solum Bajulabant miseri, sed etiam
et celemus erant vexabantur, et nudos postea clavis
figebant, Seneca de Vita Beata Cap. 19. [illegible]

fuisse verissimile est, Custodes, Christus pro nostra salute fuerit Cruci confixus [illegible] eiusdem 3. 4. Et sic nostra rubrica finitur

AD TEXTUM, INCIPITE I, HOC TITULO LIBRO SEXTO

num. 1. Innocentius quartus Pontifex Maximus in Concilio Generali Lugdunensi 1. anno Domini 1244. postquam ab [illegible] Federicus Imperator Communi Ecclesiae Consensu ab imperio nudatus est, et Sanctus Ludovicus Galliarum Rex [illegible] Expeditioni praefectus et Dux Generalis renunciatus [illegible] Platina et Onufrio in Innocentio 4°. Belarmino lib. 1. de Concilio Cap. 5. Azor parte 2ª. institutionum moralium lib. 5. Cap. 1) [illegible] Constitutionem edidit (ut significat Gualterius in Chronographia 13. seculo in eodem Pontifice

num. 2. Conclusio per assasinos [illegible] (et mandans aliquem interfici tanquam ab omnibus diffidatus (id est) absque fide [illegible] ipso facto Excommunicationem et depositionem ab honore, officio et beneficio (ut religiones [illegible] [illegible] Et eius occultator, receptator, et defensor etiam morte [illegible]. Sed produbitandi ratione pluribus quae in contrarium adduci poterant omissis difficultatibus, sit primum quod delinquentium beneficia nisi judicis intercedenti sententia aliis conferri possunt, Cap. Cum 2m. Leges 19. § confiscationis de Haereticis [illegible]. Ergo non recte Constituit in praesenti poenas depositionis et privationis honore, officio et beneficio praedictos mandantes experiri nulla judicis expectata Sententia

num. 3 [illegible] [illegible] pontificalibus poena mortis delinquentibus [illegible] permittit [illegible] Alexandro 3. in cap. [illegible]
[illegible] 5. [illegible] Innocentio 3. in Concilio Lateranensi. in cap.
sententiae 9. ne Clerici vel monachi, id est in cap. [illegible]
de excessibus praelatorum, sed in [illegible] speciem mandantes
[illegible] poena plectuntur quae nihil aliud est quam mortis
pena ex Bonifacio 8. in cap. felicis 5. in principio
de poenis lib. 6. junctis traditis a Gemminiano in prae=
senti num. 11 et L. 5. (titulo 27 partida 7). Ergo
sceleratissimis hominibus [illegible] Pontifex [illegible] poena [illegible]
[illegible] imponere non potuit.
num. 4. Sit 3. Contra eam partem Conclusionis qua docetur quod
[illegible] si mors non sequatur tamen mandans per assassinos [illegible]
[illegible] interfici praedictis poenis subjaceat, traditur
adversatur celebre Ulpiani responsum in L. 1. § Ceterum
ff. quod quisque juris [illegible] in L. qui falsa 19. in
principio ff. de falsis, junctis quae tradunt [illegible]
lib. 8. observationum cap. [illegible] Antonius [illegible]
in rationali [illegible] § [illegible] ubi si [illegible]
non sortiatur nullum inferenti generat damnum, ergo morte
non secuta nulla ex praefatis poenis imponetur.
num. 5. Sit 4. Contra eandem partem [illegible] mandatum [illegible] est
rei turpis ex L. generaliter 26 L. si [illegible] 123.
ff. de verborum obligationibus, sed rei turpis mandatum nul=
lum est ex Ulpiano in L. si remunerandi 6. § rei tur=
pis ff. mandati, nec societas valere potest. L. quod autem
57. L. nec praetermittendum 57. ff. pro socio nec emptio
L. quod saepe 53. § venenum. ff. de contrahenda emptione
juncto Donelo [illegible] Osualdo lib. 12 Commentariorum cap.
27. [illegible] Stephano Forcatulo in [illegible] 5. Col. de [illegible]
ergo mandans non major erit [illegible] quam si [illegible]
mandaret.
num. 6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae nullo Pontificio jure
concordanti [illegible] sed per argumentum est dentro Ale=
xandri 3. in cap. sicut dignum 6. § illi autem Cum
et sequentibus [illegible] tit. extra [illegible] in
principio [illegible] [illegible] [illegible]

injurijs. Paulus lib. 5. Sententiarum ... Verbis mandatores Cedis perinde ... ... ueniri. Et in § qui omnino sequenti cap. ... ... multi 8.º 14. q.e 4. Cap. e ... 5. ... Cap. quisquis 9.º Cap. le si forte 11. Cap. digimus 32. ... ... 15. Cap. e commendum 28 de ... distin. 1.ª ... cum ... de sicarijs et sequens ... dicant ... de Episcopis ... Iulia Majestatis ... ... Titulus ... de ... Lex ... 13 in principio § de officio presidis. Lex ... 37 § in ... ff de minoribus. Lex qui domum 8. Cum L. sequenti ff de adulterijs. Et de jure regio Lex 3. tit.º 27. Partida 7. preter Antiquiores exornant Couarruuias in Clementina si furiosus 2.ª p. ... in ... Et lib. 2. Variarum Cap. 10 Iulius Clarus lib. 5.º Sententiarum § finali q. 36. Antonius Gomes 3.º tomo Variarum Cap. 3. Bernardus Dias in Practica Canonica Cap. 71. Ubi noster Salcedo, Mantica lib 4. dialogorum dialogo 76. Marsilius in tract. ... Banitorum Verbo ... Azor tomo 2 moralium lib. 5. Cap. 17. Suarez de Censuris disputat. 23. sessione 6. Plaza delictis lib 1. Cap. 19. Gutierres Practicarum lib 3.º q. es 7. Mascardus de probationibus Conclusione 138. Et alij innumeri quos adducit farinacius 4 tomo praxis Criminalis q.e 123 =

num. 7. Ut Ero decidendi rationem ... Hernamus Vias nullam prelibare oportet ad perfectam nrã materie Cognitionem Et primo obserbandum est nomen Assassinorum a Consultis Et Imperatoribus omnino incognitum fuisse ... ... Innenses ... Ciuile alterum ab altero interfici jubens, conquestoris nomine appellabatur ... ... quo occidebat ... ... Ut Constat lex ... in ... § si mandato ff de injurijs. obserbant Bartolus ... num.º 13. Angelus

num. 1. [illegible] de Arbitrariis lib. 2. casu 352.
[illegible] singulari observationum observat. 41. Vere=
[illegible] Tom. sup. =

num. 8. Assassini nuncupantur qui pecunia alio ve modo conducti homines interficiunt, nihil tale ab eis praecabentes mandato alicuius. Docet Sancarranus in praesenti num. 3. Francus num. 8. Bartolus in l. Licero num. 1. ff. de poenis et in d. §. si mandato num. 14. ff. de injuriis, Bellus [illegible] 1. communem opinionem) et appellantur Assassini ex denominatione provinciae a qua ducunt originem, quemadmodum [illegible] secunda et vera accipere = in Persidis regno tyrannus quidam Aladinus dictus Muleta regione Assassinorum occupavit, multosque sicarios sibi adjunxit, in valle quadam amenissima et praeruptis circumquaque montibus omni deliciarum genere viridi, ad qualem suis Mahometus pollicebatur illorum paradisum instruxit, in quorum faucium per quas solas patebat aditus arcem erexit munitissimam, ne cui praeterquam conceis esset accedendi potestas, affirmans se paradisi claves habere, et soporifera potione illa oblata ut eius [illegible] fide dormientes in eum [illegible] deferendos curabat, qui excitati se in paradiso esse crederent, deinde ille medicato poculo sopitos rursum extra paradisum efferebat, eos postea habens ad omnia quae imperaret paratissimos, [illegible] de paradiso si ei obedirent rediderit [illegible] Turcos, hac arte plures principum christianorum insidiis circumvenitos oppressit, quare ut in vivo [illegible] Innocentius ait, multi magnates taliter perire formidantes coacti sunt securitatem ab eorundem domino impetrare, non absque christianae dignitatis opprobrio, quo usque anno salutis 1262 rex Tartarorum eum in praedicta arce triennali obsidione usque ad deditionem compulit, et cum asseclis omnibus interimi jussit, sic Nicolaus Cassinius parabellanus historiarum lib. 1. cap. 5. et Paulus Venetus lib. 1. orientalis historiae cap. 2. et sicut [illegible]

Unde Assassini dicti sunt.

Eam

[illegible] Antonius lib. 1. [illegible]
[illegible] Couarruuias [illegible] 9. n. 2. [illegible] 3 [illegible] 5
n. 3. [illegible] forum [illegible]
[illegible] cap. 11. Decianus lib. 9. [illegible]
31. Gutierrez [illegible] sup. [illegible] Perus [illegible]
lib. 35 Cap. 5 num. 2.

num. 9 Ex quo infert Couarruuias sup. [illegible]
[illegible] cap. [illegible] [illegible] quæ [illegible]
[illegible] propriè Assassini [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] Christianorum qui corrupti
[illegible] accepta pecunia [illegible] mandato [illegible]
[illegible] per insidias occidunt, ut colligitur ex [illegible]
[illegible] Pontifex [illegible] instituit sermonem de [illegible]
infideli genere [illegible] Dominus [illegible] de quo [illegible]
[illegible] Archidiaconus [illegible] Ioannes Andreas summa
[illegible] Verbo Assassinus, et Verbo Excommunicatio 24. Ca-
[illegible], Verbo Assassinus et Verbo Excommu-
nicatio in Summa Verbo Assassini et Verbo Excommu-
nicatio Cap. 26. Ex quo deducunt [illegible] in-
[illegible] et alias [illegible] propagatio [illegible]
fuerunt [illegible] [illegible] apud [illegible]
remanserunt —

num. 10 [illegible] Opinio [illegible] juris rigore [illegible] ex
[illegible] videatur, contraria ut receptior [illegible]
[illegible] ex Bartoli sententia in L. [illegible] de pœnis
[illegible] in [illegible] L. [illegible] mandato, num. 14 ff. de iniuriis.
[illegible] in L. 1. num. 103. C. de raptu Virginum
et alijs [illegible] Couarruuias [illegible] sup. num. 9.
et 10. [illegible] de [illegible] cap. [illegible] Ioannes [illegible]
[illegible] seruari debet, ut obseruat Bartolus in L. [illegible]
[illegible] et Asinatum de fundo [illegible] = quæ [illegible]
maxime confirmatur quia [illegible] verum sit, secundum superius
adductos prædictorum assassinorum scelus decisioni [illegible] oc=
casionem dedisse negari non potest, quin ille qui pecunia corruptus

[illegible] fecerint, christianos interficiunt, eisdem poenis subiacere, quae infliguntur a Concilio in praesenti. Et quidem gravius puniendos esse videbatur, cum christianum adversus christianum in captum amicitiae colore insidiari, deterius appareat =

num. 11. Deinde advertendum hoc assassinorum nomine non tantum comprehendi eos, qui pecunia conducti homines occidunt vel occidere conantur. Sed eos qui huiusmodi delictum perpetraverint, ut notant Scribentes quos sequitur Decianus lib. 6. Criminalium Cap. 28. Unde ab omnibus receptum est, hanc decisionem ad mandatarios etiam extendendam. Probat Capicius decisione 155. Carerius in praxi Criminali, tit. de homicidio, Bernardus diaz de [illegible] ubi sup.a Mascardus de probationibus tomo 1. Conclusione 138. = pro hac sententia fortissime pugnat argumentum, nam textus decisio nam si eidem receptatores, defensores et occultatores eisdem poenis quibus mandatores puniuntur, ita et occisores ipsi, cum iniquissimum assassinii crimen commiserint ut Bartolus ait in d. l. Cicero, Angelus de maleficiis, Blanca alios referens d. Cap. 19 num. 11. = 2.o pro eadem sententia facit nam fortior ratio contra percussores locum habet, cum mandatores suam prosequantur iniuriam. hac mandatarii sola pecuniae cupiditate inclinati delictum committant argumento textus in d. l. Cicero, quod hodie apud nos absque dubio est, ex l. Regia 3. tit.o 27 partida 7, ubi tam mandatores quam mandatarii [illegible] mortis poena puniuntur =

num. 12. Nec obstat nostrae decisionem tamquam poenalem restringendam ita ut non ad alios, quam ad mandatores, receptatores, defensores assassinorum, protrahenda sint, ex textu in cap. odia et quae ibi traduntur, de regulis iuris in 6. = quia respondetur quod in praesenti favor potius quam odium consideratur, cum odiosa eius decisio tantum [illegible]

respectu singularum personarum Committentium, praefactum Crimen favorabiles vero respectu reipublicae Cuius interest delicta maxime atrociora acriter vindicari L. ita vulneratus § 1. ff ad l. Aquiliam, L. Locatio 9. § qd illicite ff de publicanis et vectigalibus, Unde cum publicus privato praeferatur favori, L. Unica § hoc autem co. de caducis tolendis, mirum non est si haec decisio ad occidentes alterius mandato extendatur, Ut consideravit Cantera Criminalium q. 1. de tangentibus cunctionem de licti, Cap. 1 num.o 40 = Sed cum odiosa etiam lex dicatur quae contra delictum consulit, Ut putatur Stephanus Frid ericus de interpretatione legum parte 2.da pagina mihi 235. ideo hac ratione ommissa Ulitter respondemus qd ubi haec decisio poenalis sit, tamen ad personas unica non expressas extendenda sit, quia toties praefacta dotrina locum habet, quoties ratio non exprimitur. Ex Celebri Dcu in L. cum mulier 47. ff soluto matrimonio Ubi Alexander et plures refert Farinatius Fragmentorum Criminalium Parte 1. Verbo Extensio num.o 127. quare cum nostrae decisionis ratio expressa sit, nempe animarum periculum ad personas etiam non expressas extendi debet. Ut praefacti interpretes docent Ubi supra =

(num.o 13. Ultimo est observandum qd ad hoc ut Assasinus quis dicatur et consequenter supradictas poenas locum habeant, precise requiritur qd ille qui per illos interfici mandatur Christianus sit, secus vero si infidelis, quia cum haec qualitas requiratur pro forma ex illis verbis non absque Christianae religionis opprobrio et postea quam plurium Christianorum per praedictos interfici fecerunt et mandaverit specifice debet adimpleri, ita Ut adversarius tenentis probare occisum fuisse Christianum, Ut Communiter docent Alexander Consilio 166. Volumine 7. Ant.us Gabriel lib. 1. Communium Conclus. 1. Decianus lib. 2 Cap. 30.

Couarruuias Et Suttirre Ubi sup.^a =

num 14. Praeterea Constat in Vera decidendi ratio nostrae decisionis
scilicet quia grauissimum Catholicae religionis Conominiam
inferri Pontifex Existimauit, ut pecuniae tantum Causa
Christiani homines jugularentur in magnum non tantum Cor-
poris sed etiam animarum periculum nisi Exuberans Dei
Gratia praeuenisset, Ut in principio nostri textus pontifex ait,
Et obseruat Plaza d. Cap.^le 19. num.^o 8. Couarruuias
Et Decianus Et Citati Ubi proxime, quod etiam intelligitur
quando mors Ex praedicto mandanto non Contingit =

num.^o 15. Cuius ratio est quia cum omnia maleficia a Voluntate
accipiant Substantiam, Cap.^le praesens 4. 20. q. 3. Cap.^le
proposito 4. Cap.^le sicut 10. 32. q. 5. L. Foedissimam 20
Co.^le de adulteriis Et Conducunt illa Verba Iuvenalis
Satira 13. =

Has patitur poenas peccandi sola Voluntas,
nam scelus intra se tacitum qui Cogitat illum
facti Crimen habet.

Et facit Lex in fans. ff de Sicariis. Et quae tradit Antonius
faber in Clatrationali ad § 1.^am § Sed Verba ff. quod quisque
iuris Et in iurisprudentia papiniana titulo 4 principio 6. il-
latione 2. Et ita quando hic ad actum Exteriorem processit, pe-
rinde Coerceri debet, ac si delictum perfecte Consumatum fuisset
quia per illum actum aperte de Voluntate Constat, Et Cum
actus Exterior nisi inquantum interiorem declarat, nihil
augeat in Bonitate Et malitia teste Diuo thoma
1.^a 2.^ae q. 16. articulo 6. quem laudat Couarruuias
in Clementina Si furiosus 2 p.^te in initio nempe mirum
quod si semel ad actum Exteriorem Assassinus accesit,
Eo modo puniatur simul Cum mandante, ac si Execra-
bile facinus omnino Consumasset, quod eleganter pro
batur Ex Martiano in L. 1, § Diuus, ff de Sicariis
Et in L. diuus 14. ff Eodem titulo Sic etiam intelligendus

Iustinus in § item Lex Cornelia 5. institutionum de publicis judiciis =

num.° 26. Difficultatem tamen facit Iurisconsulti Pomponij responsum in l. si quis violaverit ultima ff. de rerum divisione, quatenus tradit, ideo Remum à Romulo fratre occisum, quia murum transcendere voluit, quia id Sortile (?) abominandum est, quo loci sola voluntas poena capitali plectitur. Ergo sufficiens est ad ordinariam delicti poenam inferendam = Et confirmatur quia Inquisitores qui ex odio et cupiditate ommittunt (?) ultra justitiam, ultra aequum procedere in causa fidei excomunicantur in Clementina 1.a § verum de Haereticis et non alia ratione nisi quia voluntas sufficit ut poena infligatur delicti?

num.° 27. qq ut occurras, adverte quod licet historici maxime hodie adeuntur. Circa investigationem temporis, quo Roma condita est ut pater ex ijs quae tradit, Beda, quem refert Divus Antoninus 3.a historiae titulo 1. cap. 5. § 1. Paladius de mirabilibus Romae, Eusebius in Coronica, Augustinus de Civitate Dei libro 22. cap. 6. omnes conveniunt à Romulo et Remo fuisse edificata et Remum à fratre occisum tradit Hyeronimus ad rusticum epistola 4. et refert in rationem (?) in apibus (?) 42. 5. 9. 1. ratione significat Vultus (?) in d. l. ultima et licet Acursius et Figueiredo (?) Barro ibidem existimant Remum muros minime transcendisse sed solam voluntatem à Romulo fuisse punitam et habitam pro crimine perfecto, verius est illum transcendisse muros ut constat ex libro 4. Plu=

81 in.

Faredo quaestionum Romanarum q. 27. et ex Duareno et alijs tenet Osualdus lib. 4 Commentariorum Cap. 1 in fine = nec obstant Verba illa transcendere voluerit, quia dicendum est Clemens quia non Conatus transcendit recte dicitur transcendere voluisse, cum novum non est, alias dicitur Usurpare voluisse, cum qui volens Usurpavit, Ut in L. Si Constiterit 4 Co. finium regundorum, et in L. Siquis advocatus penultima, Co. de Exceptionibus, dicitur voluisse Excercere, qui volens Excercuit, idem in L. Siquis maior 41. Co. de transactionibus Ubi Verba illa putaverit esse Veniendum, non significant aliquem tantum Cogitasse, sed re ipsa venisse, idem in L. Siquis Argentum 35. § et si quidem, Co. de do- nationibus, nec mirum quia Voluntas pro ipsa Con- ventione et Contractu accipitur, in L. Certi juris 5. Co. de locato et in L. Pomponius 5. § etiam illud ff in quibus Causis pignus et ipotheca tacite Contrahatur, tenet Iulius Pacius Centuria 1. q. 38 Gotofredus in d. L. Ultima, Osualdus Iligerus d. lib. 4 Cap. 1. in fine =

num. 18 Nec Confirmatio aliquid probat quia Lex humana prohibere potest actum internum ut Conjunctum actui Exteriori, tenet Cajetanus in Summa Verbo Excomunicatio Cap. 3. Sotus de just. lib. 1. q. 5. articulo 5. cum Alijs quos adducit Suarez de Legibus lib. 4. Cap. 13. num. 3 nec mirum si in d. Clementina ratione Exterm...

202

actas cui voluntas praestat substantiam excommunicatis praepediatur quia similiter intelliguntur textus in Cap. omnis utriusque 12. de poenitentiis et remissionibus, quatenus praecipiens annuam confessionem praecipit etiam internum dolorem necessarium, similiter idem cavetur in Cap. dolentes 9. de celebratione Missarum, ubi injungitur clericis attente et devote recitandi obligatio ex textu in Cap. Commissa § Caeterum, de electione Sexto et in Clementina 1. de statu monachorum et in Cap. si quis 8. distinctione 30 =

Num. 19. relinquitur ex dictis conatum et voluntatem dum in cordis penetralibus continentur, minime puniri, nec posse l. Cogitationis 18. ff. de poenis, secus quando ad actum exteriorem processerunt, et ita interpretamur supradicta jura = quae videtur conturbare Ulpiani responsum in l. Vulgaris 22. § qui furti ff. de furtis quatenus probat furandi animum ad actum exteriorem deductum puniri non solere in illa verba, qui furti faciendi causa conclave intravit nondum fur est, quamvis furandi causa intravit = cui difficultati respondent communiter Doctores in Cap. 1. de praesumptionibus, in quibus non puniri affectum, nisi opere subsecuto fuerit consumatus ex iis quae tradit Baldus in d. l. si quis non dicam, Co. de Episcopis et clericis num. 4, Felinus in Cap. 1 de praesumptionibus, fallentia). Duenas regula 63. fallentia 8. quare cum in d. §. agatur de actione civili quae tantum praestatur ad rerum persecutionem et principaliter ipsius delicti punitionem non respicit, mirum non est, affectum non ordinaria poena delicti coerceri, et sic intelligunt praedictum jurisconsulti locum in d. § qui furti = sed illorum pace et si praedicta doctrina verissima sit, non tamen dormivit illic §. quia consultus non agit nisi de furti substantia quae necessario contrectationem desiderat, ut patet ex l. 1. et pertotum titulum ff. de furtis, et ita

Ideoque qui tantum intravit furtum commisisse dici non potest, itaque tantum consultius tractabat de injuria et de vi quae Domino fieri poterat, ut patet ex illis verbis subsequentibus qua actione tenebitur? Utique injuriarum aut de vi accusabitur, si per vim intravit, quae etiam ostendunt non solum criminaliter imo neque civiliter furti agi posse, ut praedicti interpretes existimant = nec praedicto [illegible] obstat alia dispositio in l. Saccularii ff. de extraordinariis criminibus, ubi [illegible] de saccularijs agerat, qui prohibitas artes exercentes [illegible] partem [illegible] [illegible] [illegible] propria [illegible] manu subtrahunt, et directarii accesserit, quos plagiarios furis puniendos [illegible] [illegible] [illegible] partibus [illegible] appellati directarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ascendit in alienum cenaculum, et aperit fenestras [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 15 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae tradit [illegible] [illegible] cap. 34 [illegible] idem egit de alio diverso crimine [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible], quos nos Escaladores appellamus.

num. 20 Nec refragatur responsum Pauli in d. l. qui falsam ff. ad l. Corneliam de falsis, quod omnino praedicta omnia destruere videatur, propter [illegible] crimen in ea specie [illegible] Majestatis [illegible], ut [illegible] Imperator [illegible] [illegible] C. de falsa moneta, [illegible] [illegible] [illegible] Majestatis crimen [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] num. 537 ff. ad [illegible] [illegible] [illegible] l. Cornelia [illegible] [illegible] ad l. Corneliam de falsis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Caesaris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut moneta non sit [illegible] [illegible] [illegible] percussa sed,

Sed n. formata; 2.do Ut n. fuerit perfecta poenitentia illa fabricantis, tunc eni conatus n. punitr, ratio est, quia cu. numi ut cetera omnia ex forma acci= piunt substantia, L. Julianus 9. § siquis rem ff. ad exhibendu, L. adeo 7. § insula, ff. de adquirendo reru dominio, L. si servus 14 § finali, ff. de condicte furtiva, et ea illi n. acceperint ut constat ex illis verbis si inpetu ea formare noluerint, nihil miru si ut postea subdit jubet poenitentis suffragio ab= solvantr, quia vere numi non sunt, sed aurea et ar= gentea frustra, sic tenet Glossa in L. quicunq., verbo raserint, in fine; ff. ad L. Corneliam de falsis, Iacobus Butridarius in L. 1. in additionibus, versiculo hoc est veru, Co. de falsa moneta. Bonifacius de Vita= linis tit. de poena falsantis moneta nu. 1.

nus 21. Deniq. ad huius tractatus complementu dicendu, potius conatu puniri, quoties atrox delictu quis comit= tere nitebatr, sed iam universali oibus consuetudine extra ordine punitr, sit injuria nullu et effectu sortita, nisi specialiter conatus a L. afficiatr Ippolitus ut in L. 1. ff. de extraordinariis criminibus, et in L. 3 in fine ff. ad L. Iuliam majestatis, L. quisquis, Co. eodem tit., junctis quos cumulat Farinacius tomo 1. q. 115. § 3. Ret 123. in specie 3. Cu ergo mandatu sit illud, quo hoc crimen detestabile perficitr, eo ipso quo mandatr poene huius tis irrogantr, n. ad actu proximu morti perveniatr, et per assassinu n. steterit quo delictu consumetr, ut tradunt Decianus d. lib. 9. cap. 30. Noster Inacius in additionibus

(margin: sit; pene)

& Bernardus Diaz, Cap.º 90. alias 91. Menochius de arbitrariis lib. 2. Casu 360 ==

22. Hec sunt que circa predictum Crimen leges statuunt, si vero aliquis pecunia prestiterit non ad occidendum sed ad vulnerandum vel fustibus feriendum, tunc quamvis delictum propter pecuniae interventum augeatur ex d. l. Cicero, non tamen ordinaria poena est prosequendum, Antonius Gabriel Communium lib. 7. de falsis 1. Mascardus de probationibus lib. 1. Conclusio 138 == vel si quis propriam injuriam prosequendo, et ipse propriis manibus aliquem occideret, ut facilius posset pecunia homines educeret, nec principalis nec auxiliatores assassini nuncupantur, nisi ad actum proximum devenitum fuerit, videlicet ad vulnera, eleganter defendit Hieronymus Gabriel Consilio 170 =

23. Restat alterius partis de occultatoribus et similibus decidendi rationem proponere, quia cum natura idem sit facere, seu probare, ut docet Quintilianus declamatione 225. et Imperator in l. 1.ª § sed neque 6. Codice de vetere jure enucleando, merito easdem poenas ac facientes occultatores ferunt = Deinde ex l. Congruit 13. ff. de officio presidis, l. 1.ª ff. de receptatoribus, ubi; ideo occultatores puniuntur, quia si id non facerent, diu crimen latere non posset, et ideo tanquam publicam impedientes utilitatem ex l. ita vulneratus 51. ad legem Aquiliam coercentur, et similiter assassinum occultans, ut docet Farinacius d. 4.º tomo quaestione 133. Cap.º 1. num.º 7. ubi alios refert, que ita temperanda sunt, si occultatus non sit consanguineus, tunc enim licet puniatur, non ordinaria delicti poena, ut probat Paulus in l. eos 2, ff. de receptatoribus

Ceptatoribus ex l. Aleatorum [illegible]
vero statuit, eos apud quos Agines [illegible]
Latro Oserbatus est, neque absolvendos, neque eodem
modum puniendos, non enim par est eorum delictum et
illorum qui nihil ad se pertinentes Latrones [illegible]
unt. Alias semper equaliter cum principalibus
afficiuntur poenis, nisi lex specialiter contrarium
indulgeat, ut in Crimina abigeatus L. 1. in prin-
cipio juncta L. Ultima & finale ff. de abigeis,
L. Unica & poenas 2. Cod. de raptu Virginum =
24 Neque, que diximus, ex eorum ratione dico videntur
obstare, 1.mo quod qui ope [illegible] furanti furti teneatur, ex
[illegible] qui adjuvabit, furti non teneatur, quod evidenter os-
tendit ope [illegible] non [illegible], sed [illegible] ads-
tringi, ut patet ex Ulpiano [illegible]
& ite [illegible] de furtis = [illegible] magis specialiter [illegible]
ex eodem [illegible]
[illegible] perinde [illegible] res [illegible] manifestus esset [illegible]
condemnatione in quadruplum, juncta [illegible] inter-
pretatione [illegible] qui [illegible] ff. de probationibus
[illegible] prebere, intelligit fure occultare, [illegible]
[illegible] ab [illegible] in sinu, quae [illegible]
juxta illud Tertulliani de fuga, sub [illegible]
ad [illegible] ajunt, ut furtive, [illegible]
[illegible] Variarum Cap. 134 ait, nihil aliud est quam
[illegible] exhibere securitate =
25 Secundo quia hic qui Concubinam receptat, & alterius
feminae, [illegible] est domum prestando, [illegible]
[illegible] notatur, post [illegible]
[illegible]

[illegible] ... [illegible] qui [illegible]
[illegible] ... [illegible] solutum, potest [illegible]
[illegible] ... quorum [illegible] servi te
[illegible] post libertatem, ex eodem edicto ut notetur ex
[illegible] Imperator [illegible] 24. [illegible] n. 1.

6. Ad 1. tamen difficultate respondetur, quod qui opere
[illegible] solvit, furti actione tenetur, sicut [illegible]
servus [illegible] sit. Cum [illegible] opere, licet actio contra
principale locum habere non possit ex ratione leg. si ne in
filio 16. ff. leg. servi [illegible] 17. ff. leg. si quis
uxori 53. in principio, l. si libertus 13. ff. de furtis
[illegible] l. 1. ff. rerum amotarum [illegible] ff. [illegible] eodem
l. 4. tit. 14. partida, ... Boncio [illegible]
mentariorum cap. 9. [illegible] in [illegible] te
placuit d. leg. 16. furti actione teneatur is qui ope
solvit. [illegible] principaliter quia respectu servi [illegible]
[illegible] natura impedimento est, ut [illegible]
l. 16. et l. 17. licet furtum fiat, et consequenter [illegible]
[illegible] ad dominum [illegible] [illegible] potestatem
[illegible] non potest, ... quamvis [illegible] ,
[illegible] instituta [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] si ope [illegible] non non [illegible] [illegible]
substantia [illegible], l. 1. [illegible] furti tamen
[illegible] eadem poena [illegible]
[illegible] n. 10. Covarruvias
in Clementina si furiosus [illegible] [illegible]
de [illegible] cap. 11.

(2). Confirmatio etiam nihil probat, nam [illegible] ex praedic-
torum interpretum sententia difficile contra nos desumeretur argumentum,
tamen ex Gotofredi interpretatione in d. § [illegible] autem, sinum
praebere intelligimus, partem vestimenti laxiorem, pecuniae
[illegible] rei ulterius suscipiendae causa furi accommodare,
qua sinus pars toga est. Ex Turnebo [illegible] [illegible]

Variorum Cap. 5. et Petro fabro lib. 1. semestrium cap. 22. desumit a Maia observationum lib. 3. cap. 4. num. 49. nam in sinu pecunia recondebatur, ex Marti[al]is lib. 4 Epigramatum 81. quare Cajus qui spem furandi sustulit, sinum præbuit, quo res subrepta [ge]stabatur, et ea esset reperta, nihil mirum, si ut fur manifestus quadrupli pœna damnetur in d. l. 6. § Gajus autem, junctis quæ traduntur ab Osualdo lib. 15. Donelli Cap. 29. Cujacius observationum lib. 11. Cap. 38. et lib. 19. Cap. 12 =

28. Nec etiam difficultas ex d. l. 4. § Pomponius aliquid facit, quia quamvis servus famam habere non possit, si lenocinium fecerit, et mancipia prostituenda habuerit, si postea liber fiat, ignominia notatur, ex maxima facti turpitudine, quia lenocinium pessimum et crudele crimen esse colligitur ex Authentica de lenonibus, et quod majorem homicidio, Isidorus in practica Criminali cap. 91. et etiam adulterio observat Farinatius de delictis Carnis q. 143. § pœna lenocinij, ideo Domus præstans et mancipia prostituenda retinens, ut magis delinquens, ignominia notatur, in d. § Pomponius, cum aliás ex eo edicto ei non irrogetur, quæ in servitute corpore quæstum fecit ex d. l. Imperator 24. ff. eodem tit. quod in mancipio speciale est, et in quamlibet alia, quæ corpore quæstum faciat, infamia non evadat ex l. palam 43. § non solum ff. de ritu nuptiarum, etiam si pœniteat, tunc ex turpitudine tunc quia habitu ignominioso utebantur, Pere Brisonio lib. 1. antiquitatum cap. 4. Gothofredo ad l. 4. d. de Cavrgoli autentica et ad l. 15. § 15. ff. Hinnium, Petro Greg. lib. 8. Antigmatum cap. 15. et de [illegible]

o. adde secus in convertis incurrantur. Ex sententia Julij
3 ... 4. 2. ... Ursaldi lib. 18. Cap.
litera B. fornerij lib. 4. Cotidianarum Cap. 16.

29. Adjs ita praejactis argumentis in contrarium adducta in principio
... non obstat. 1mo quia licet supra dicta poenas
assassini incurrant, non tamen ipsa eos omnes post com=
missum delictum exequuntur, quousque declaratoria judicis
sententia praecesserit, quo facto, possunt beneficia et
officia et similia alijs conferri. secus dicimus de illis
quae secum executionem afferunt, ut Excommunicatio
de ordinis depositio, Mascardus de probationibus lib.
1. Conclusione 138. Sotus de just. lib. 4. q. 6.
articulo 6. Albertinus de agnoscendis assertionibus
q. 33 num. 40. =

30. non etiam obstat 2do quia quamvis ecclesiasticus judex
poenam sanguinis infligere non possit, ex adductis,
potest tamen secus condendo, eam incurrere, et ea semel
constituta irregularitatem non incurrit. Baldus in Cap.
2. num. 4. de majoritate, et obedientia, idem in authen=
tica habita, Cod. ne filius pro patre =

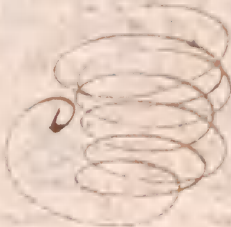
31. non obstat. 3tio quia supponendum est edictum quod quisque
juris esse ex primis naturae principijs, in eo enim praeci=
pitur, quod si adversario postulante a magistratu potes=
tatem habente, aliquid novi juris, id est, injusti im=
tratum fuerit, ut ipse eodem utatur, d. L. 1. § 1. sub=
dit postea Ulpianus quid dicendum quando nondum
impetravit, respondet in d. §. haec verba non interesse
reddita ratione nam statuit verbum rem perfecta sig=
nificat et consumatam injuriam non coeptam, et ideo nihil
nocere conatum quando injuria nullum habuit effectum
secus vero, quando jam impetravit. et sic deducitur,

ille sci, cum l. C. supradictis versiculo Sed et si impe-
travit, eo sic. Cujatius observationum lib. 8. cap. 3. =
Faber in rationali ad d. legem. Julius Pacius
Centuria 1. cap. 61. = neque obstat d. lex qui jussu,
quia ei satisfit num. 20 =

32. Non obstat 4.um nam cum omnis fides in materia
Virtutis debeat consistere, nullus potest esse contractus
si ab ea discedat, sine fit ad esse mandatum nullius
sit momenti, qui mandat graviter delinquit, quia
dicitur non improprie dicitur facere, qui per alium facit, ex
l. item eorum 6. § si decuriones, ff. ad cuiuscunque
Universitatis nomine, cap. mulieres 6. de sententia
excommunicationis § 1. illis verbis, cum is
o omittat vere cuius mandato delictum omitti probatur,
nisi forte mandatum revocaverit, tunc enim tantum
mandatarius tenetur, teste Lessio de justitia lib. 2.
cap. 13, dubio 3. Antonius Gomez tomo 3. cap.
3. Menochius de arbitrariis casu 352, et
ita hic textus finitur, ad Dei omnipotentis gloriam.

Finis

AD TEXTUM IN CAPITE PRÆLATIS SECUNDO HOC EODEM TITULO

Num 1. Conclusio; Clericus malefactores coram judice seculari criminaliter accusans, præmissa protestatione, quod vindictam non intendit, si mortem contingat, irregularis non est, probant textus in Cap. postulasti 21. extra hoc titulo Cap. 2. et 3. 33 q. 5. Cap. Maximinus 33 quæstione 3. explicant præter illos quos in Cap. ultimo, hoc titulo adducimus Noster Dominicus de Soto lib. 5. de justitia quæstione 1. artículo 9. Couarruuias in Clementina unica hoc titulo, 2a parte. §. 5. Antonius Gomez 3. tomo variarum. Cap. 1. num. 33, farinacius in praxi criminali 1o tomo, quæstione 12 num. 12 ===

2 Sed obstat 1o textus in Cap. ultimo, hoc titulo ubi non obstante protestatione irregularitas contrahitur, ergo etiam hic = et confirmatur quia qui ibi mandauit, ideo irregularis est, quia causa esse videtur, sed hoc idem reperitur in eo, qui protestando delinquentem accusat, ergo eadem esse debet juris dispositio ex L. illud cum similibus, ff. ad L. Aquiliam ===

3 Obstat 2o, quod si clericus accuset, et judex criminaliter puniat, per sanguinis pœnam non ei qui accusat, sed judicis malitiæ est imputandum, teste Innocentio 3o in Cap. postulasti 21. extra hoc titulo, non ergo protestatio est necesaria ut irregularitas euitetur

Fur ══

4 Obstat 3. quod non facta protestatione qui causa fuit mutilationis aut mortis, non est irregularis ut decidit Pontifex probat in Cap. sua nos 19. § ultimo Extra eod. tit.°, Ergo ══

5 Ponderis tamen, anobis est tetenda decisio ad cuius intelligentiam, 1.° observandum est, clericis et ecclesiasticis personis criminales concertationes sanguinis quae iudicium esse penitus interdictum, ne maculentur, cruententur quae debita ipsorum puritate Cap. Si immorte 20, Cap. sege 29. Cap. his aquibus 30, 39 8. Cap. clericis 5. Cap. sententiam sanguinis. ne clerici vel monachi; adeo ut nec litteras solum scribere aut dictare possint, quae vindictam sanguinis respiciant, d. Cap. sententiam, nec delinquentem coram seculari iudice accusare, Cap. Ex parte 11. de accusationibus, Decianus criminalium lib. 3. Cap. 10. num.° 1. farinacius ubi supra num.° 408 ══

6 2.°, est observandum non solum clericum, qui munere iudicis asesoris consiliary, procuratoris tabellis, et accusatoris utitur, sed etiam laicum irregularem esse, Covarruvias ubi supra d. § 5. quod intelligendum est si mors inde contingat vel mutilatio, nam si membrorum debilitetur tantum, non est irregularitati locus noster Salcedo in praxi Cap. 99, Navarrus in manuali Cap. 27. num.° 207 ══

7 Superioribus adversatur quod videtur sola sententiam sanguinis absque eo quod aliquem sortiatur effectum inducere irregularitatem Ex d. Cap. sententiam

ne Clerici et monachi, per quem textu ita defendit Salcedus ad Bernardum Diaz in praxi Capitulo 99. et refert Torriense in Summa titulo de dispensatione § juxta propositionem, cui etiam fabet textus in l. si quis filio 6. § irritum, ff de injusto rupto, ubi per sententiam judicis reus intestabilis redditur, et testum prius factum irritum fit, non expectata sententiae executione.

8. Sed contrarium verius est, nec obstat textus in d. Capitulo clericis, quia sensus illius Capitis est, non solum clericum prohiberi truncationes membrorum per se facere, sed etiam per alium, eo scilicet casu quo judicat truncationis poenam inferendam, ut constat ex illis verbis, Unde prohibemus etc. quae verba cum effectu intelligenda sunt, ut docet Gracianus disceptationum forensium 2º tomo Capitulo 216. numero 89 et ita defendit Bernardus Diaz d. Capitulo 99 = nec etiam obstat d. lex 6. § irritum, quia in illa specie sola sententia reddit intestabilem, ergo necessario executioni mandanda est, scilicet si non proboretur, aut alias sit omnino exequenda, quare in d. Capitulo clericis per sententiam qua membrorum truncationem fieri jubentur, non inducitur irregularitatis, si suum non sortiatur effectum =

9 - 3º est observandum, eum, qui accusare prohibetur, non esse prohibitum accusare, eo casu, quo propriam prosequatur injuriam, l. si autem 11. ff de accusationibus, Capitulo omnis 4. et 6. Iulius Clarus

16 §. sententiarum. § final. C. 14, num. 2. Unde
et si clericus accusare prohibeatur, non tamen
propria injuria, d. cap. postulati; cap. olim
2. de injuriis, cap. gravis 11. de restitutione
spoliatorum, etiam si delicti poena sanguinis requi=
rat, ut hic; sed ut protestatio ab irregularitate
excuset aliqua continere debet, 1.mo ut expresse
fiat, ut ex nostra specie colligitur, nec sufficit
tacite, licet contrarium teneat Tiraquellus post leges
connubiales, glosa 5. num. 205. quem reprehendit
Salcedo cap. 98 ——

10 2.do requisitum est, ut accusans proprium interesse
prosequatur ex nostro textu, ibi, suis malefactoribus,
petrus et ibi, petunt emendam sibi fieri nisi forte fiat servo
aut filio predicta injuria, ea ratione quia ideo accusare pro=
testatione facta clericis permittitur, ne delinquendi prebeatur
occasio, ex l. si unus, § illud, ff. de pactis, quae omnino
cessat, cum pro delicto alieno clerici querelam propo=
nunt, et ex his dedicendi rationibus precipue decudendi?
patet ——

11. Ex quo fit in causa sanguinis non posse clericos tutores
seu advocatos esse, aut aliud munus simile suscipere,
quia quamvis faciant protestationem, irregulares erunt,
ut quia viduarum alienis injuriis intercedunt, Covarruvias
d. § 5. et relatum a Ziaxedo in collectanea ad textum
d. § 5. sed non ita absolute tenendum est,
6.to collectanea 12. et non ita absolute tenendum est,
nam si pro ecclesiis injuria id faciant, protestatione facta
irregularitatem evadunt, alioquin daretur occasio
delinquendi adversus ecclesias, Ant.s Gomez
d. 3. tomo, cap. 1. num. 33 farinacius in praxi
criminali 1. tomo, q. 12, num. 12. et si delictum

Graue aduersus Sacerdote, re publica, et proximum Cogitaretur, ita Pelormitanus in Cap. 1. num. 9. Periculo ubique puto, de restitutione spoliatorum, Farinacius ubi sup. de indicio ad torturam, q. § 4. num. 59, Unde Sixtus 5. ad petitionem Philippi 2. indulsit clericis Regni de Aragon Ut sine metu irregularitatis Bannitos ac Viarum grassatores Capere ac reuelare possent, Cuius Concessionis Verba referuntur a Cenedo in Collectanea ad 6. Collectanea 19. num. 3.

Bannitos et idem et inimicos publicos

12. Ex quo etiam Error detegitur Analasij Germonij lib. 1. animaduersionum Cap. 12. in fine Existimantis quod Cum ex L. 1. Cod. de his quae Ut indignis, Et gl. 13. tit. 7. partita 6. auferatur hereditas tanquam indigno ei qui mortem testatoris inultam relinquit, si clericus heres instituatur non Capiat aliter hereditatem, quam si testatoris mortem Vindicauerit, Cum Liceat illi testatoris occisorem absque irregularitatis nota accusare, Cum alioquin ipse clericus de nece ipsius redderetur suspectus = tunc etiam quia daretur materia trucidandi huiusmodi testatorem, Cum tantum clericis tribuatur facultas accusandi, quoties propriam prosequuntur iniuriam non quando alienam = Sed Contrarium Verius est non teneri clericum defuncti mortem Vindicare, nec debere ex eo priuari hereditate, quod probatur expresse, nam si filius occisoris ab occiso sit heres institutus Et patrem suum accusare non deceat, L. Si adulterium Cum incesto, § Libeato, ff. de adulterijs, ob id tamen quod parentem negligat, accusare nulla incurrit poena

abciso

neque

neque amittit hereditatem ut docuit Tessor. d.
§. 1. num. 4. et ex de his qq. ut indignis, et
Gomez tomo 3. variarum, cap. 3. num. 53. Rigoni
de delictis cap. 39. ergo id ipsum dicendum est, in
Clerico herede instituto, qui vindicare testatoris mortem
non tenetur cum accusare prohibeatur, cum non sit per
ipsum l. 13. tit. 7. partida 6. ——

13 Non obstat id quod 1.o loco desumit Anastasius Ger-
monius ex paritate quam adduximus num. supe-
riori, nec 2.a ratio, quia daretur ocasio trucidandi
testatores prædictos, quia falsum est ex eo, quod in nostro
casu, ideo datur clerico accusandi facultas, quia ea
sublata daretur materia eos trucidandi, et
eorum bona auferendi, si protestatione præmissa
non possent propria iniuriam prosequi, at
casu quo clericus institutus a testatoris
morte non arcetur, non ita est, ea ratione
quia occisor timere potest testatoris propin-
quos et consanguineos, et eos qui publicæ
utilitatis intuitu accusationem instituant.

14 Aliqui tamen sunt casus in quibus absque
protestatione licet clericis accusare, scilicet
quando coram ecclesiastico judice accusatio
proponitur, etsi delictum sit enormissimum
ita ut accusatus verisimiliter pœna deordinatio-
nis plectendus sit, Salcedus dicto capite
98 —— similiter si omissa protestatione
accusaverit delictum quod erat compertum
ex legibus capitaliter non puniri

nam

Nam et si Iudex poena membrum truncandum, & mortis inferendæ promuntiauerit irregularis non est, et ratio huius Consistit in eo, quod non imponendum Clemens, sed Iudici qui pœnam Seueriorem irrogauerit, Glossa in cap. postulasti Hoc tº. Extra, et ibi Henrriquus de Boic num. 1. l. Siper inprudentiam. ff. de Euichgnius, Couarruuias d. §. 5. Salcedus Vbi supra =

15. Superest argumentis in princ. huius adductis Satisfacere, non obstat primum, quia ideo in Cap. Vltimo, hoc tº, mandans etiam protestatione facta est irregularis, quia dabat operam rei illicitæ, secus in nostro Casu, Couarruuias d. §. 5. num. 3 et ita respondetur Confirmationi, nam licet Causa videatur esse non tamen homicidium fecisse videtur, cum rei licitæ operam daret, adhibens omnem diligentiam Vt illud euitetur, glossa in Cap. Sicut verbo dederunt de sentiis, Glossa finalis in l. 10 Vltimo de iniuriis, l. si putator ff. ad l. Aquiliam, Antonius Gomez d. 3 tomo, Cap. 3. num. 16 = non etiam obstat 3m quia responsum est num. superiori = ad 4m quia omisso Siluestro in Summa Verbo homicidium q. 5. Maiolo de irregularitate lib. 2. Cap. 5. ideo Scolaris tradens fure et dans signa quæ Cognosceretur non est irregularis, quia non Cogitauit de pœna mortis & mutilationis et sola traditione et præstatione signorum non

dedit

sicut causa criminali, ex exsis, in plena probatio,
sed leve fuerit denunciatur judicio, Consequenter
nº 1. Et sic absolvitur reus = ∾

Finis

AD TEXTUM IN CAPe VLTIMO HOC TIT= VLO ET LIBRO ∾ ∾ ∾

1 Conclusio, Mandans aliquem verberari expresse inhibens ne occidatur, aut membro mutiletur, si mors aut membri mutilatio sequatur; irregularis efficitur, quae nulli jure concordanti jubetur, propter eius rationem confirmatur, in Cap. Suscepimus 10, Cap. de Caetero 11. Capl. Significasti 18, Sor tio Extra Cap. Henrriquus 2º de clericis pugnantibus in duello, L. qui,

L. qui occidit 30. § in hac, ff ad L. Aquiliae, L. si quis fornicem 9, § [illegible] ff locati, L. si quis aliquid § 8. ¶ qui abortionis, ff de poenis, L. 1. § ex incendio ff de incendio et ruina, et exornant praeter ordinarios Carrerius in praxi Criminali (tractatu 3. de homicidio, § circa 3.m Ant.us Gomez plures referens (tomo 3. Variarum, Cap. 3. Piazza de delictis lib. 1. Cap. 15. Iulius Clarus lib. 5 Sententiarum § finali, q. 89. Decianus Criminalium lib. 9. Cap. 36. Covarruvias in Clementina Si furiosus 2 p.te § 1. cum sequentibus, Farinacius lib. 1. Cap. 36. Farinacius (tomo 4 Criminalium c. 134, Sairus de Censuris lib. 7. Cap. 2. Reginaldus in praxi tomo 2. lib. 30, tractatu 2. Cap. 11. Henrriquez lib. 14, Cap. 16. Bonacina de Censuris, disputatione 7. q. 4. punto 7. Avila eodem tractatu, p.te 7. disputatione 6. sectione 2, punto 7. Alios referens nomine Diana 1 tomo tractatu 1 miscelaneo resolutione 1) =

2 Sed contra praefactam conclusionem sit 1.a difficultas, si mandatarius mandati fines et terminos excedat, in eo quod excedit, mandantem non obligat, sed hic mandatarius excedit, ergo mandans non efficietur irregularis, maiorem probat Lex praeterea 3. cum sequentibus ff mandati Lex cum mandati 12, C. eodem, Lex finalis, C. de negotiis gestis, Cap. cum dilecta extra de rescriptis, iunctis quae tradunt Iacobus Cuiacius lib. 32. ad editionem Pauli in d. L. 3. et 5. ff mandati, Donellus lib. 18 Commentariorum Cap. 18. minor ex nostro textu patet, consequentia evidens est =

3 Sit 2.a protestatio tantae potestatis est, ut ab irregularitate excuset, si homicidium subsequatur, accusationis

fact

facti virtute, ergo protectio [illegible] ... ab ipso, qui alium instrumento [illegible] ... exercuit. Ut quamvis mandatarius mutilet [illegible] ... irregularitatis notam effugiat. Antecedens [illegible] ... [illegible] 8°. in Cap. praelatis 2. sub eodem titulo, [illegible] 10 =

4 Sit 3. plus facit qui contradicit expresse, quam is qui minime consentit, teste Innocentio 3°. in Cap. Maiores 3 versiculo item quaeritur de Baptismo, at is qui praeter voluntatem aliquem interfecit aut mutilavit, ab irregularitate est immunis ex eodem Pontifice in Cap. dilectus 13, Cap. significasti 16, sub titulo contra, ergo minus irregularitatem incurret ille qui expresse, ne occidatur, prohibuit mandatarium = Confirmatur quia is qui expresse prohibuit homicidium, ut sibi caveret ne irregularitatem incurrat, ab ea est penitus immunis, ut idem Pontifex docet in Cap. Petrus Diaconus 17. etiam eodem titulo, ergo similiter etiam in hac specie =

5 Sit 4. delictum aliquod animo ac voluntate omitti nequit Cap. sicut dignum 6. § 1. de homicidio, L. 1. § divus Adrianus, ff. L. divus Adrianus 14 ff de sicariis, L. cum ratio 23. § Capitale, ff de edilitio edicto, junctis quae tradidimus in Cap. 1. num. 15 sub eodem titulo. Sed clericus in nostro casu, animum interficiendi aut mutilandi non habuit, omnino voluntatem contrariam, ut patet ex nostro textu, ergo occisio et truncatio contra ipsius intentionem facta ei nocere non potest =

6. Praedicta tamen argumenta Bonifacii 8. decisionem non turbant, ad cuius faciliorem explicationem animadvertendum a nobis observatum fuisse in Cap. 1. sub titulo, num. 32. quod qui per alium facit, perinde habetur, ac si faceret per se ipsum, Cap. qui facit 72. de regulis juris 6°. L. quod jussu 180. ff eodem titulo, L. qui mandat 56, L. cum jussu ff de solutionibus, Petrus Fauer ex Petrus Peckius in d. Cap. 72, ex quo procedit, ut is qui mandat delictum perpetrari, si illud committatur, judicetur a mandante omissum, ut diximus ex Innocentio 3°. in d. Cap. mulieres § item haec de sententia excommunicationis =

[illegible] de [illegible] accusationibus, Ulpianus in l. 1. § [illegible] ff. de [illegible] arbitrata, idem in l. n. 10 et 11, [illegible] de injurijs [illegible] apud Labeone 15. § [illegible] [illegible] si quis id q. in fine ff. de iurisdictione omnium judicum, Menochius de arbitrarijs [illegible] 2 Cent. 4, Casu 353. — Ex quo procedit ut non solum mandatarius qui per se homicidium commisit, efficiatur irregularis, sed etiam mandator, ac si proprijs manibus delictum perpetravet, docent plures adducti a Diana in tomo 1. moralium tractatu 1. miscelaneo, resolutione 17, cum illud a mandato traxerit originem; Unde merito clericus qui hominem verberari mandavit, irregularis efficitur si mandatarius mandatum excedens interfecerit, aut mutilaverit.

7 Quae sic breviter praelibatis decidendi ratio, satis clare apparet, ne mandans alium verberari irregularis efficitur si mors evenerit, quamvis protestetur ne occidatur, quia cum in culpa fuerit, ex quo illicitum mandavit, et ex culpa lata [illegible] irregularitas [illegible], cap. presuiteru, in cap. ad audientiam, extra de ho. mandatis [illegible] in culpa lata sit [illegible] irregularitatem incurrit, quam decidendi rationem veram esse docet Marsilius in l. 1. § divus Adrianus nu. 47. ff de sicarijs, Innocentius in d. cap. ad audientiam nu. 3. Sanpola dilio 34 Carrerius in tract. de homicidio. § circa 3. de casus excusantibus —

8 Ex qua decidendi ratione fluit pro si quis non directe mandavit homicidium, sed mitius quid jussit, insuper expresse ne mandatarius occidat vel mutilet, ut homicida sit habendus, ita ut homicidij reus videatur ad effectum, ut ordinaria poena homicidij teneatur, affirmativa pars, 1. probatur ex textu, ubi Pontifex dicit esse irregularem illum qui aliquem verberari mandavit, expresse occisionem vetando, si forte mandatarius mandati fines excedens mutilaverit, vel occiderit, ergo vere homicida censetur — 2. quia et si fateamur mandantem neminem interfecisse, nemo negavit eum causam homicidij fuisse, sed nihil refert, an quis occidat, vel mortis causam praebeat, sic docente Ulpiano, in l. nihil interest ff de sicarijs, ergo ut sicarius erit plectendus — 3. qui propter dolum amatorium poculum praebent, non ostendant ut mors subsequatur, sed ut abortio vel amor sortiantur effectum, et tamen si poculum praestantes, si mors fluxerit ex illo, capitali poena tenentur, ut docet Paulus in l. si quis aliquid 38. § qui abortionis, ff de poenis ergo — 4. in delictis non animus inspicitur sed eventus, l. aut facta 16. § eventus, ff de poenis, vel eum qui nocentem 8. § penultimo ff de injurijs, ergo secuto homicidio non interesit q.

Mandatarium habuerit, et eum occiderit, l. n.° 5 § [illegible]
desideratur Constantini rescriptum in l. quoniam 6. § [illegible] ff. ad l. Iuliam
de Vi, ubi cum quis possessionem ingredi [illegible] [illegible] si
ingredienti restiterit, caedes orta sunt, et Imperator statuit
eum qui possessionem tentavit ingredi, ob secutam [illegible] mortem
quasi commiserit ei causam, summo esse supplicio afficiendum,
et tamen certum est mortem inferre noluisse = Ultimo, qui ex-
presse praecepit alium occidere homicidio secuto, est capitali poena
puniendus, tradunt Doctores in l. non ideo minus, Cod. de
accusationibus. Sed qui mandat verberari homicidio secuto, etiam
mandasse videtur hominem interficere, ergo utroque casu aequalis
poena locum habebit, minor probatur, nam qui aliquid man-
dat, videtur mandasse omne id, quod est proximum mandato
iuxta textum in cap. in causis 30. ubi Glossa verbo
postulatio de elect. et Glossa verbo postulare, in cap.
cum in iuventute 10. de purgatione canonica. Sed quod ex verberibus
aut baculi percussione mors sequatur, proximum est in-
flictioni, ut docet textus in d. l. quoniam multa, Cod. ad
l. Iuliam de Vi publica, ibi verbera, quo verbo
interemptus sit, sed ex baculi percussione et vulnus
inflixi potest, et ex vulnere non difficulter mors, l. 1
ff. de sicariis, cap. significasti, contra [illegible] 1.° Ergo = nec
proderit mandatori prohibitio de non occidendo, nam ob eam
non excusabitur, neque audietur, quasi sibi contrarius. Ex l.
1, Cod. de furtis, l. fit ergo sin [illegible] 100 de conditionibus
et demonstrationibus, cum aliis, [illegible] ab Accursio in d.
l. 1. ideo hanc sententiam tenent praeter ordinarios Paulus
Grillandus, in tractatu de sortilegiis q. 12 num.° 18. Antonius
Gomez d. 3.° tomo cap. 3 num.° 18. Bartholomaeus Vero-
nensis consiliorum criminalium [illegible] 34, Menochius de
arbitrariis casu 352, et alii quos refert Andreas Facchineus d. lib.
1. Controversiarum cap. 36 =

9 Contraria sententia, ad mandans ordinaria delicti poena non
teneatur, verior apparet, dicor 1.°, quia quoties nullus animus
et voluntas est interficiendi, [illegible] locus non est, sed
leviori poenae, ut diximus ex d. l. 1. § divus, et § sed

Si quis ff de sicariis, sed qui verberavit excepto in...
... habeat animum occidendi, ut ex prohibitione
homicidij colliget, ergo ordinaria poena plectendus erat =
2º illa quae non malo animo sed pessimo exemplo ad
conceptionem medicamentum dedit, ex quo accipiens de=
cessit, relegari jubetur. ex Martiano in l eiusdem 3ª §
sed ex senatus consulto. ff de sicariis, ergo sic de
quo nos agimus = 3º quia maleficia ex voluntate esti=
mantur, ut ex fabro observavimus in jurisprudentia
tit 4 principio 6, illatione 2. et tradidimus in cap 1º
num 15, sed in specie de qua agimus nec voluntas
invenitur, imo contraria repugnantia, ergo mitius pu=
nietur mandans = 4 nam si aliqua ratione legis corneliae
supplicio subjacere debet, quia considerare debuit
homicidium posse contingere, patet ex illis verbis
et hoc evenire posse debuit cogitare, sed hoc non suf=
ficit, ergo, minor probatur, nam in lege cornelia locus
sit, dolus requiritur, nec sufficit lata culpa
quia quoad sanctionem dolo non equiparatur, l in lege cor=
nelia ff eodem tit, sed qui in nostro casu mandavit
non fuit in dolo sed in culpa, ergo extraordi=
naria poena plectetur = 5º argumentum valet de contrac=
tibus ad maleficia, l 2, § qui exhibendum
ff de custodia reorum, l 20, juncta glosa verbo
obligatus, ff de judiciis, sed in contractibus fines
mandati sunt diligenter observandi, ut l diligenter
5. l in remandata 21. cod mandati, ... ut
quid distinctum faciat qui excedit, ut ex dictis juribus
constat, ergo similiter in nostro casu (ubi eorum eadem
est = ultimo quia si maritus qui adulteram uxo=
rem in eo delicto repertam potestate sibi concessam excedat
interficiendo, l cornelia non punitur, sed leviori, ex
Papiniano in l si adulterium 38, § imperatores
ff de adulterijs, ergo similiter in nostro casu

=Sic tenent Plures quos refert Covarruvias in Clem.na Si furiosus 2a pe § 1. nu.o 2. Bartolus, Iason, et alij adducti a Plaza d. lib. 1. Cap. 15. a 8 Giries Ubi Sup.a farinacius d. 4 tomo q. 134. a nu.o 150 ==

10 Contrarie Sententie fundamenta n. obstant. n. primo ex nro textu Ubi mandatum de Verberando facta protestatione de n. occidendo, Si mors vel mutilatio Sequatur, mandantem efficit irregularem, quia discrimen est Constituendum inter irregularitatem et legis Cornelie Poenam, nam ad irregularitatem Contrahendam, Satis est levis Culpa Sufficit, Ut Constat ex Cap.le presbiterum d. Cap.le Continebatur 8, Cap.le ad audientiam 12 Gos. tit.o extra, Cap.le Clerico jacente, Cap.le Si Vero Cum Alijs, definitione 50, et ita tenent ex Sairo, Majolo additiones Toleti, in Summa, lib. 1. Cap.te 82; ex quo fit quod in nro textu predictus mandans fiat irregularis, Si mandatarius occidat vel mutilet, Secus respectu poene legis Cornelie ex d. l. 1, in l. Cornelia =

11 Neque 2.mo quia d. lex nihil interest, intelligitur quoties quis dedit Causam proximam mortis directe, et dolo malo, diversum tamen quando tantum Causam remotam dedit, Ut in Co de quo agimus, ideo Cum proxima Causa n. Sit mortis Sequte Sub d. legis Poena n. Continetur., et Consequenter n. ordinaria Sed extraordinaria poena afficiendus ==

12 Neque 3.o n. ex d. l. Si quis aliquid. § qui abor

tionis ff de poenis, nam ideo amatorium seu abortionis poculum praebens ordinaria poena constringitur si mors subsequatur, quia abortio valde periculosa est et similiter amatorium poculum quia nihil aliud intendit, quam judicium evertere et perturbare = Sed videtur obstare lex 3a § ex Senatus Consulto ff de Sicariis, ubi illa, quae non malo animo ad conceptionem potum dedit, morte sequuta non mortis sed relegationis poena plectitur, quia casu in dicto § ex Senatus Consulto res insueta agitur, propter quam poena relegationis imponitur, nullus neque implicitus neque explicitus dolus intercedit, ergo quod causa conceptionis et leciti amoris poculum datum fuit, quod non est ita periculosum, ac illud quod praestatur abortionis causa, nam ut constat, solet offici ut vires poris augeat, et viros et feminas debiles, fortiores ad generationem reddat, Covarruvias in Clementina si furiosus 2a parte in initio: Antonius Gomez d. 3o tomo, cap. 3 numero 38, Broncors Centuria 4a assertione 84 = non obstat textus in d. l. 6. Co ad l. Iuliam de vi, quia casu possessionem ingredi tentaret, absque occidendi animo, tamen resistentia facta, caedes postea sequutas non animadvertere fuit impossibile, et ideo ac verus homicida punitur, = non probat etiam ultimum argumentum, quia verius est mandantem verberari non voluisse occisionem, neque illud mandatum eam comprehendere, cum non frequenter sed raro illa accidat, et similiter sibi ipsi contrarium exibere non videtur, si expressam inhibitionem allegat homicidii

et ita an. Crit. eius decisione dicte legis primae Co. de furtis =

13 Ex qua ratione 1º deducitur non solum esse irregularem mandantem, si expresse homicidium praecipiat, et tantum verberationem, sed etiam si verba generalia proferat, quae vindictam ostendant injuriae, ut si superior inferiori significet de jure illud delictum non esse impunitum relinquendum, seu quod inferior non revertatur domum, donec aliquid audiatur novum, quia ex similibus verbis, videtur superior mandasse et homicidii seu mutilationis causam praestitisse, quod clare colligitur, in Cap. Ex literis 10, et ibi Abbas de excessibus praelatorum, et Bartolus in L. si quis mihi bona. § pater. Seio de adquirenda hereditate, Maiolus de irregularitate lib. 5, Cap. 48. § 2. num. 8 =

14 Deducitur 2º. quod si mandans praecepit fustibus cedi Sejum, et mandatarius terminos excedens occidat, Cajum esse irregularem utrumque quia licet erraverit in Cajo, tamen in genere dolum habuit, et animus delinquendi colligitur ex eo quod dabat operam rei illicitae, argumento text. in L. eum qui nocentem 18. § si injuriam. ff. de injuriis, ubi Paulus ait Si injuria mihi fiat, ab eo cui sim ignotus, aut si quis putet me Lucium Titium esse, cum sim Gajus Sejus, praevalet quod principale est injuriam eum mihi facere velle nam certus ego sum, licet ille putet me alium esse quam sum, et ita esse homicidam consequenter

Constat ex Bartolo, et Baldo cum pluribus tra=
ditis ab Ant.o Gomez d. Cap. 3. num. 34 Bron=
cors Centuria 4, assertione 85. et consequen=
ter irregulare utrumque ut tradit Toletus
d. lib. 1. Cap. 84. ubi eius additionatores.
15. Non turbat prædicta Ulpianus in L. illud 3.
§ siquis ff de injurijs, ubi si quis homi-
nem liberum cædat, dum putat servum suum
esse in ea causa est, ne injuriarum teneatur, et con=
sequenter nec mandans, cum mens non fuerit aliquo
modo rem injuriosam faciendi, quia respondetur
dolum ibi non intercessisse, nec etiam operam rei illicitæ,
sic Bartolus ibidem, et Broncors ubi supra =
Nec prædictis refragatur Paulus in L. scientiam
45. § qui cum aliter ff ad L. Aquiliam.
ubi illa a Consulto species proponitur, ag=
gressus se ab aggresore tuebatur, inter ipsos
ictus, 3.mo prætereuntem percussit, et tamen
tenetur L. aquilia, sed illum in re licita
id effecisse, nemo negavit, non ergo rei li=
citæ vacare aliquam præstat excusationem
quia respondendum est in L. Aquilia solam
culpam levissimam sufficere, L. in L. aqui=
lia 44 ff eo tit. quam intercessisse patet, quia
ex ipsa L. distat a longe in adversarium
lapides projecisse, et consequenter excessisse
moderamen inculpatæ tutelæ, eo potius ultio=
onē

one quæ defensioni tribuitur, ut ex yerbis verbis deprehenditur, et sic tradunt Decius in l. ut vim de just. et jure num. 12. am. 2. ... cap. 3. num. 34 in fine =

16. 3° deducitur quod si mandans alteri homicidium seu mutilationem ei qui esset robustus et vir strenuus, ille vero qui erat interficiendus, et mutilandus esset ideo debilis, ut mandans non potuerit de ipsius mandatarii morte et truncatione cogitare, et facto accidat mandatarium occidi et multilari, eo ipso mandans qui irregularitatem incurrit, Bonacina de censuris disputat. 7. q. 4. Punto 6. Sairus eodem tractatu lib. 7. cap. 2. num. 12. Reginaldus in praxi tomo 2. lib. 30, tractatu 2. cap. 11 sect. 1. = et licet Diana tomo 1. moralium tractatu 1. miscelaneo, resolut. 17. contrarium defendat, omnia sua sententia argumenta, ex dictis facile diluuntur =

17 4° ex d. ratione fluit ad prædictam irregularitatem incurrendam, nullum esse discrimen, siquis mandet mutilationem seu occisionem, seu easdem ratas habeat. 1° quia is qui vulnera seu quascumque injurias factas in sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinales ratas habuerit, tam faciens quam ratum habentes prolis usque ad 2m gradum irregularitatem incurrunt, cap. felicis § si pænis ... 10, idem disponit Pontifex in Clementina 1a de pænis quoad occisores episcoporum et illud delictum ratum habentes, eadem irregularitate punit, ergo ratiabitio homicidii seu mutilationis inducit irregularitatem = 2° idem probatur ex cap. cum quis 23.

de Sententia Excommunicationis, quo loci habetur cum qui Clerico injuriam illatam ratam habuit, Excommunicationis sententia innodari, quam ex cap. Si quis suadente incurrit, illis verbis cum quis absque suo mandato manus injecit in clericum suo nomine violentas, si, hoc ratum habueris Excommunicationem latam a Canone incunctanter incurris, cum ratihabitio retrotrahatur, et mandato debeat comparari, Ergo idem in specie proposita asserendum, cum eadem militet ratio = 3º. quia homicidij reus est irregularis, sed qui homicidium commissum ratum habet, est homicidij reus ergo et irregularis, maior patet, minor probatur, nam ratum habens perinde est ac si mandasset, cap. ratihabitione de regulis juris, in 6, Ergo consequentia recte procedit, hanc sententiam tenent Albertus Troius de vero et perfecto clerico, lib. 2 cap. 22. Carrerius in praxi tit. de homic. § circa igitur, num. 196. Summa Rosela verbo homicidium, parte 2ª, num. 5. et Turrecremata in cap. Si quis suadente 17 q. 4. art. 2 num. 23. Navarrus in manuali cap. 27. Majolus de irregularitate lib. 5. cap. 48. § 6. Paulus Comitolus responsorum moralium lib. 6. q. 63. =

18 Contraria tamen sententia his nititur fundamentis, quam omnino subscribendum ducimus. 1m est quod irregularitas nisi in casibus a jure expressis non contrahitur, constat ex cap. is qui de sententia Excommunica=

216

tionis hoc lib. illis verbis, irregularitatis tamen
cum id non sit expressum in eis, laqueum non incurrit.
Sed in jure Pontificio nulla reperitur constitutio per
quam ratum habens irregularitate notetur, ergo in hujus
questionis specie ex rati habitione non inducitur = 2°
Ut irregularitas contrahatur, necesse est, quod aliquis
prebuerit homicidio causam, ut ex nostro cap. colligitur
et saltem in culpa sit, sed ratum habens nullam
homicidio causam dedit, licet commissum approbet,
non ergo irregularis erit, ita hanc sententiam tenent
Couarruuias in Clementina si furiosus 2ª parte
§ 1 num.° 4. Angelus in summa verbo homicidium
2. § 7. Armila verbo irregularitas num.° 2. Ta=
biena eodem verbo 4.° 2.° Toletus in summa lib. 1 cap.
8. Suarus de censuris lib. 7, cap. 4. num.° 17 =

19 Non obstant in contrarium adducta fundamenta, nam primis
respondetur, nihil colligi, ex d. cap. felicis, et ex
d. Clementina 1ª de poenis, quia ibi Pontifex
agit de illis qui cardinalium, aut episcoporum cedes
ratas habuerint, nam tunc ob criminis atrocitatem
peculiariter est introductum, ut non solum occidentes
sed et habentes ratum, usque ad 2.^m gradum irregula=
ritate notetur; 1.° cum ius illis speciale sit non extenditur
ad quemcumque ratum habentes juxta decisionem d. capitis
1 quia; 2.° si fieret maximum sequeretur absurdum
et poena excederetur suos autores tradit Aimon
Crabeta consilio 133 num.° 3. et 13. volumine 1.° =

= Neq. etiam 2.^m obstat ex d. Cap. 23 quia discrimen
est inter Excommunicationis Censuram et irregu=
laritatem, nam Excommunicatio fertur in clerici per=
cussorem ob injuriam ipsi percusso et Clericali ordini
illatam, quæ cum per ratihabitionem inferatur, in
illos qui violentas manus in Clericos injiciunt,
vel ratum habent, illa sententia pronuntiatur, sed
contrarium omnino in irregularitate constituendum,
nam ut illa incurratur occisionis vel mutilationis
actus vel culpa propria contingens desideratur,
igitur cum hæc per ratihabitionem non contingant, quia
ratihabitio delictum præcessisse præsupponit, magna
erit diversitas inter utramque =

20 Non obstat 3.^m ex d. Cap. ratihabitionem quia
id procedit, quando deciso vel mandatum specificum
non requiritur, nam tunc certissimum est illud juris
principium, secus vero quando illud omnino est neces=
sarium vel aliquod antecedens factum, quia cum ir=
regularitas non contrahatur, nisi sit aliquod quod illam
inducens ex d. Cap. is qui, ideo non potest argumentum
desummi ex ratihabitione quæ per equipolens
et non specifice equiparatur mandato =

21. Diximus de mandato verberum et fustium, et
de morte vel mutilatione, ex illis contra protestationem
mandantis sequuta; superest ut inquiramus.
Si quis V.G. præciperet alteri ut vulnus
inferret, et contra protestationem digitus vel alia
similis pars præcideretur, an mandans irregu

laritate contraheretur. ad quod recte intelligendum suppono, quod ex percussione seu sequitur membri debilitatio seu mutilatio, si 1.mo contingat, nulla irregularitas incurritur ex sententia Soti, lib. 5. de Iust. quaest. 2. art. 1. Nauarri in Summa cap. 27. Auila de Censuris Parte 7. disputatione 5. sectione 1. dubio 2.o = Nec obstat Clementina si furiosus. §. tit. ubi distintio datur inter mutilationem et truncationem, quia licet Siluester Verbo homicidium 3.o § 3.o et Anselus eodem Verbo 5.o quaestione 5.a existimarint, debilitantem membrum esse irregularem contrarium Verius est, quam idem Verbum illud. sioni sicet, Platius ex Vazques et Suarez tenet novissime Suarez de Torres de Censuris lib. 9 disputatione 67. dubio 4. =

22 Si tamen secundum contingat certum est mutilationem inducere irregularitatem ex dictis, sed cuius rei mutilatio eam inducat non adeo facilis disquisitio est, et quidem inspicere debemus an digiti, auriculae seu mamillae abscissio sit sufficiens ad irregularitatem, et 1.o digitum esse membrum, probare videtur Vlpianus in lege idem 10, in princ. ff de Edilitio Edicto, ubi inquit si hominis digitus sit abscissus seu membrum aliquid laceratum etc. quibus Verbis pro exemplo membri digitum resenset, ergo membrum est. = 2.o quia Diuus Marcus digitum sibi pro nimia humilitate resecuit, ut propter irregularitatem ad Episcopatus apicem non plueretur ut

ait Soto de just.a lib. 5. q. 3 artº 1. Lessius de
Iustitia lib. 2. Cap. 9, dubio 14, num. 100, sed ir=
regularitas contrahitur ex membri mutilatione ...
Quare hanc sententiam tenet Soto ubi sup. et
Suarez in 3ª parte, tomo 5. disputatione 44, sect.
2. num. 9 = 3º quatenus ad auriculam per=
tinet illam esse membrum probat, quod Ammonius
Anacoreta, cum ad episcopatum ab Ægyptiis ra=
peretur, ut illud effugeret, sinistram sibi auriculam
amputavit, ut testatur Socrates lib. 4. Cap.
18. et ea ratione Antigonus aures Hir=
cano obtruncavit, Egesippus lib. 1º de excidio
Hierosolymitano, Ludovicus Celius lib. 12,
Cap. 2. = De mamila quod etiam membrum sit
patet quia in corpore habet certum et distinctum
officium, ideo abscindentem illam esse irregularem
tenet Ber.us Diaz in praxi, Cap. 23.
23. Prædictis tamen non obstantibus dicendum est abscindentem
digitum, auriculam aut mamilam irregularem non esse
plures tam theologi quam juristæ defendunt, quia
membrum est illud quod habet in corpore certum
officium deputatum et distinctam operationem, sic
Aristoteles lib. 1. de partibus animalium, Cap.
ultimo et Galenus lib. 1. de usu partium, Cap.
1. Bartolus in l. publicorum, num. 13, ff. de
publicis judiciis, et Plaza de delictis lib. 1. Cap.
25. Barbosa de appellatione verborum sig.
appellatione 146. Sed digitus et cætera quæ

Diximus distincta non habent operationem, ergo membra non sunt = 2.º mutilatio partis alicujus membri non producit irregularitatem, sed digitus est pars manus, ergo, maior patet, ex Innocentio 3.º in Cap.e ex parte 5. de Corpore vitiatis, minor probatur ex Cap.e Presbiterum 2.º de Clerico aegrotante, ubi de presbitero, qui a praedone oppressus medietatem palmae cum duobus digitis amiserat inquit Eugenius Papa esse debilem et deformem et non mutilatum ergo = idem de auribus et de mamilis dicendum, ut ex Bazquez et Suarez tradit Torres D. Tho. 3 de Censuris disputatione 66. divisio 2. de mamila etiam affirmandum per eius abscisionem irregularitatem Otrahi, si feminea sit, siquidem illa habet in Corpore distinctum officium =

24 Non probant quae adduximus in Otrarium n.º 22 quia Epiphanius potius Contrarium significare videtur, cum prius egisset de digito et postea ad id quod membri nomen meretur fecisset transitum = neque id quod de divo Marco diximus aliquid obstat quia teste Soto et Lesio ubi sup.ª id dignum laude non est, nisi ex revelatione fiat, quum Marcus non est Euangelista sed quidam Anacoreta teste Baronio in annalibus ecclesiasticis anno Christi 45 in fine = nec Caetera quae adducuntur aliquid probant, quia cum ex deformitate irregularitas Otrahatur, ex d. Cap.e 2.º de Clerico aegrotante

Cap.[le] 2° de Corpore Viciati[s], Cap.[e] Tunc etiam 49 distincti.[ne] junctis traditis a Barbosa d. allega.[tione] 42, irregularitas contrahitur respectu eius qui deformatus est, non tamen respectu eius qui deformauit, dum membrum non abscidit, docte Couarruuia in Clementina Si furiosus parte 3. initio num.[ero] 8. ex pluribus Alijs docet Martinus Diana 1. tomo moralium, tractatu 1.° miscelaneo, resolutione 20, ex 49 quo distat quod si dicti praescindantur auricula seu manus, non incurretur irregularitas, ab eo qui verbera seu ictus fustium praecepit, neque ab ipso mandatario ═══

25. Superest nunc in contrarium adductis argumentis, in principio textus satisfacere, non obstat 1.mo ex l. praeterea 3, cum alijs ff mandati, nam respondeo illius legis, et similium regulam obtinere, quoties res justa fieri jubetur, non vero quoties mandans rei illicitae operam dedit, nam tunc omne damnum resarcire tenetur, quod facti occasione secutum est l. qui eodem 9 a ff de incendio ruina et naufragio, ex quo sequitur, quod cum is qui mandauit aliquem verberari, dederit operam rei illicitae, si mandatarius mandati fines excedat, protestatione non obstante irregularis fiat, quia culpa praecedens obligat ad casum sequentem Cap.[o] Unico de Omodato, Jason in l. sed si quis § quaesitum ff si quis cautionibus = ex quo deducitur quod si quis non ad injuriam

ria persequenda, sed disciplinæ aut correctionis
gratia alium verberari jusserit, si mandata-
rius fines excedat, non solum verberando sed
mutilando, aut occidendo non incurret irregularitatem
is qui mandavit, siquidem rei licitæ operam no-
vabat v. g. si pater dominus, aut magister,
præceperint l. sed si quemcunque § sed magister,
juncta l. sequenti ff. ad l. aquiliam optime
observat Glossa in præsenti verbo culpa et
plures quos refert Maiolus de irregularitate
lib. 5. cap. 48. § 2. num. 5. Navarrus in
manuali cap. 27. num. 233. =

26. Superioribus adversatur quod si quis dedit operam rei
illicitæ, non est obligatus ad satisfactionem damni
quod ipsius occasione evenerit, nisi pro eo quod prin-
cipaliter facere curabat, ut si aliquis domum me-
retricis ut ingrederetur fores aut fe-
nestras fregerit et per eas latrones supervenien-
tes bona meretricis subtraxerint, quia tunc
furti non tenebitur ut docet Ulpianus in l. verum
40. ff. de furtis, illis verbis, et ideo etiam eum
qui fores meretricis effregit libidinis causa,
et fures non ab eo inducti sed alias ingressi
meretricis res egesserunt furti non teneri; constat
ergo, quod etsi quis rei illicitæ causam præbuit, de eo quod
alias venerit non debeat teneri contra superiorem reso-
lutionem = sed huic difficultati satisfiet observando
non quemcunque qui illicitæ rei operam præstat ad om-
ne id teneri, quod eius occasione factum est, sed tan-
tum quod suo facto proximam criminis subsecuto
causam præstitit, ut in eo qui cum certis &c.

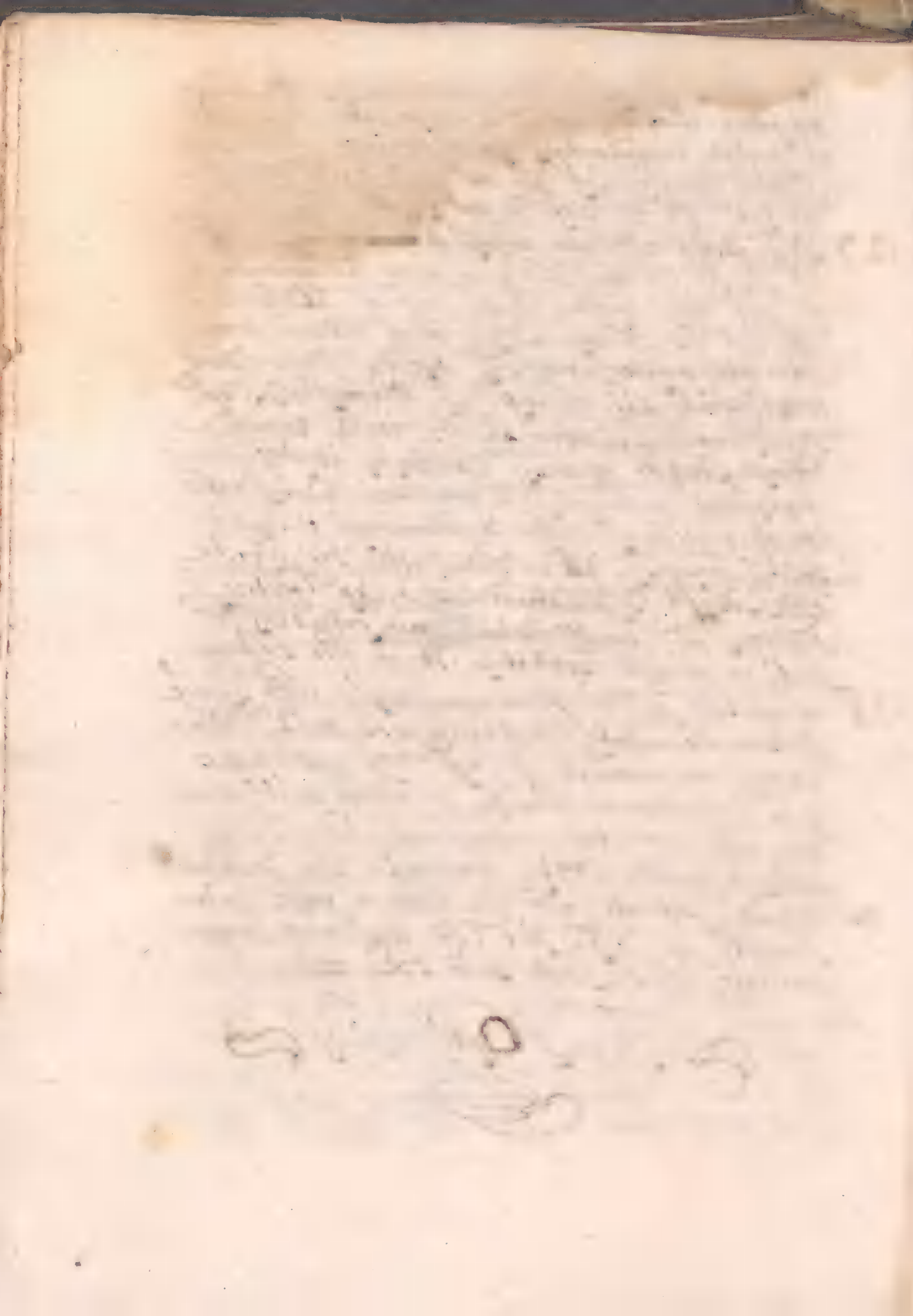
incendium mitigarent propter illam combustionem domus Seij, tenentur incendiarii de casu, textus in l. qui ædes 9. ff. de incendio ruina et naufragio, ratio cujus est, quia cum incendiarius causam proximam dederit combustioni domus Seij, quia considerare poterat alterius incendio alias periclitari debere, aut posse cum elementa non ita soleant nostræ voluntati obtemperare, et optime qui domum primam incendit de omni damno intervenienti tenetur, ille vero qui non proximam sed remotam dedit causam non tenetur, ut diximus de eo qui fores meretricis effregit cum id solum libidinis causa fecerit, quia non sequitur ex eo necessaria consequentia fractis foribus fures domum invasuros eo modo quo necessarium videtur domo Titij incensa, Seij domum incendio perituram si contigua sit — Sed videtur eodem modo esse philosophandum in illo tamen vel qui alium occidi vel verberari mandavit, proposi-tione de non occidendo facta irregularitatem incurrit, si mandatarium fines excedens occisio aut mem-... mutilatio sequatur, et tamen vero occisio vel mu-tilatio proxime non sunt sed remote, ergo ij qui dat opera rei illicitæ resarcire tenentur omne quod sequitur ex ea, etsi causa non sit proxima sed remota — tamen huic objectioni respondetur, discrimen esse inter irre-gularitatem et cæteras delicti, nam in delicto damnum alicuius causam dante, ut restituendi obligatio sit, necesse est, ut proxima causa præstiterit aut in dolo vel culpa fuerit, de qua diximus, at ut irregularitas contrahatur levissima tantum culpa sufficit, cap. clerico jacente 50 distinctione et ideo is de quo agimus irregularitatem contrahit verbera mandans, quia aliquo modo causam præstitit, et

... ad poena illatio ... irrogati irregularitatis ... 3o tomo Variarum Cap. 2o num. ... Navarro ... veritatem lib. 2. Cap. 2 num. ...

(2) Non obstat 2m quia ... Dissinguendum 2o ... 3m quia ... aut n. 1o Casu Certum est n. incurrere irregularitate propter Concursum ... intelligendum ... in Cap. ... Contra ... in 2o irregularitatem ... quamuis Concursus ... aut mutilantis n. procedunt ... est ad ... culpa quodammodo ... facta Concursu ... Cap. Petrus ... propter ... in ... fuit ...

(3) 3m ... quia mandans in ... n. ... indirecta ... 2m ... in manuali ... Cap. ... num. 240 ... quia mandando illicitum indirecte saltem occisione seu mutilatione mandasse ... homicidio seu mutilatione ... licet remote ... euenire posse Cogitare debuisse ... incurreret irregularitate ... in Culpa fuit ...

Huius Operis finis

BREBES ET SUMARIÆ REPETITIONES IN VARIA ROMANORUM PONTIFICUM DECRETA

REPETITIO AD TXM, IN CAP. I, DE TESTIBUS

num. 1. Conclusio quæ ex nostro textu deducitur talis est: testis pretio conductus ad testificandum non admittitur: quicumque autem fidelis et idoneus testis admittitur: nullus tamen testimonium dicat nisi jejunus. Confirmant alternatim et comprobant conclusionem istam (quæ tripartita est) textus in cap. placuit et in cap. si testes, versiculo testium 4. q. 3. et in cap. non sane versiculo sed ideo 14. q. 5. et in cap. episcopus in synodo, versiculo nec propter 1. q. 1. et in cap. quoties 5. et in cap. sicut pretium 35. q. 6. et in cap. licet causam 10 de probationibus infra eodem titulo. L. 1. a. § 1. ff. ad [illegible] et [illegible] L. 3. § 1. Julia ff. eodem titulo. L. 1. § 1. ff. ad legem Corneliam de falsis. L. non omnes 5. § a barbaris ff. de re militari. et in cap. finali de præsumptionibus. et in cap. Concilium 22. q. 5. Explicant et exornant eius textus materiam plures juris interpretes relati a Barbosa in Collectanea, ad quos in præsente fit remissio.

num. 2 Verum pro ratione dubitandi adversus nostrum textum et adversus conclusionem ex eo deductam sic formo argumentum. Advocato licitum est pretium recipere a cliente (id est, a eo cuius causam defendit) d. cap. non sane, versiculo sed non ideo 14 q. 5. cap. non licet 11. q. 3. L. sumptus

... extrahere ... Conversione ... enim, ut
ab eo quibus, Consequenter ... gratiae ... obse-
quium reperiuntur. Ut ... ratiocinatur Pontifex
in Cap. Contra 17. q. 2. Sed non minus utile
... servitium in judiciis accommodat testis,
quam ... immo magis utile, ut ... testis ...
... Confirmatur, argumento textus in Cap. forus 10 ...
omnium de Verborum Sign. Ergo licitum est ut tes-
tis ... testimonium productus mercedem
Laboris et Servitii recipiat = Confirmatur ulterius
haec argumentatio ex textu in l. quoniam 11. Cod.
de testibus et in d. Cap. si testes versiculo ventu-
ris 4. q. 3. et in Cap. statutum 11. circa finem
de rescriptis in 6. ubi pro testimonio ferendo licite
pretium datur et recipitur, frustra igitur in praesenti
Pontifex testes pretio conductos a judicio repellit
et arcet =

num. 3. Secundo adversus eandem Conclusionem, in illis verbis, qui-
cumque autem fideles et idoneos testes admittit, sic argumentor, =
non potest non esse mala ratio, ubi quaeritur petitio principii in terminis
Sane Presbyteros 21. Conveniunt, et ecce nostris agnoscit
Bartolus in l. qui interrogatus 12. ff. de petitione hae-
reditatis, rem ita gemino exemplo illustro; si testis dicat
se aliquid scire, quia scit, non magis probat quam si nullam pe-
ritus dicti sui rationem redderet, l. sola 4. Cod. de testibus;
sic etiam possessor haereditatis nihil omnino agit si adversus
petitorem contendat se possidere, quia possidet. d. l. qui interrogatus
12. nunquam enim ita loquendum est, neque similibus rationibus
utendum, quod sit ut non nisi male et insipide dictum
sit, idque in nostro textu sequitur, his verbis, ut quicumque idonei
et fideles in testimonium assumantur. id enim verum est quod
quaeritur, quinam testes fideles et idonei sint ad testimonium
perhibendum? igitur necessaria est petitio principii =

num. 4. Tertio adversus ultimam conclusionis partem, in illis verbis
nullus tamen testimonium dicat nisi jejunus, sic confiscio;

argum. Haec Verba nequaquam relata intentione Adcu... Curia quaeque vero sunt, Carent quippe firma rationis et juris fundamento, ... nec ... probabile videtur, quod de solo ... testis propter id solum admitti ... est quod ... sumus non sit, nisi forte de teste ... libro accipias, qui omnino non intelligat ...
Verum hanc interpretationem nullo modo patiuntur ... textus, quae generalia sunt, nec ita restrictivum ... praecisum sensum admittunt =

num. 5. Haec tamen argum. non obstant quominus legitima atque juri Consona Conclusio nixa sit, Cujus vera decidendi ratio, Circa priorem partem non aliunde petenda est, quam ex veritate et integritate quae in teste necessaria est, ut ita demum absque interesse (ut sit Copulari verbo utar) nemo aliqua passione deponat, testis enim pretium accipiens non satis libere testificatur, nec praesumitur veritatem dicere, d. Cap. si testis versiculo item testis 4. q. 3. Cito enim violatur auro justitia Cap. pauper. 11. q. 3. et ut habetur de Uteronomy Cap. 17. munera excaecant prudentes, et subvertunt verba justorum =
Nemini repugnat ... quod advocatus pretium accipit ... ... Consilium et patrocinium exigit, ... dissimile esse apparet, advocatus enim ex altera parte assistit, neque verendum est, ut inaequale patrocinium praestet, non enim utrique, sed alteri tantum parti servit, testis vero ... accipit commune negotium et aequale ... inter utramque partem ... d. Cap. ... versiculo Sed non ideo 14 q. 5. = ... accedit ... alia ratio nempe quod advocati patrocinium, sicut etiam ... juris periti, continet ministerium ... mercede et pretio aestimabile, ... testis sequentis ...
... ut docet Divus Thomas 2. 2ae q. 70 articulo 4, testis autem de necessitate astringitur veritatem dicere, quotiescumque ... ... Divi Thomae d. q. 70 articulo 1. quem sequitur Soto de justitia et jure lib. 5. q. 8. articulo 4 ... in Cap.

[illegible]

[illegible] appointandi [illegible]

[illegible] de rei vendicatione [illegible]

[illegible] Donatu [illegible]

[illegible] ex sententia [illegible] ad [illegible] opponere =

[illegible] apparentes [illegible] standa [illegible]

[illegible] per quod [illegible] prohibitis [illegible]

[illegible] quamvis [illegible] Col. [illegible] Cap.

testes [illegible] sententia [illegible] Cap. [illegible]

Carnerone de [illegible] 60. [illegible] de [illegible]

[illegible] parte =

Num.º 6 [illegible] dicendum [illegible] Domini [illegible]

[illegible] [illegible] necessarium [illegible]

[illegible] esse inter ea [illegible] sunt [illegible] genere

permissorum [illegible] inter ea quae sunt [illegible] genere pro-

hibitorum [illegible] quae [illegible] sunt [illegible] permissi

[illegible] genere prohibitorum [illegible]

quod [illegible] sunt [illegible] personae [illegible]

[illegible] § 1. ff. de procuratoribus

[illegible] quae [illegible] notarunt [illegible]

[illegible] prohibitorum [illegible]

[illegible] adversus [illegible]

[illegible] quamvis [illegible]

[illegible] Unde [illegible]

petitio principii, [illegible] testes [illegible]

[illegible] testimonium [illegible] quorum [illegible]

testes admittendi [illegible]

[illegible] =

Num.º 7 [illegible] ratio. Circa postrema [illegible]

[illegible] ergo, [illegible] dicere [illegible] nullus [illegible]

[illegible]
Cornelius [illegible]
[illegible]
in jejunus [illegible]
[illegible]
[illegible] de jejunio [illegible]
[illegible]
praecepti [illegible]
[illegible] juramento [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Cap. 27 [illegible]
in praecepto [illegible]
[illegible]
27. § 5. [illegible] Ut [illegible]
[illegible]
[illegible] Ut [illegible] Cap. 20
[illegible]
[illegible] 2 [illegible]
[illegible]
[illegible] praecepto jejunii [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ut [illegible]
in Cap. [illegible] 22. § 5. = [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 2. 23. [illegible]

REPETITIO AD TXM IN CAPITE I DE TESTIBUS COGENDIS

1 Continuacio cum ex ... disputanda ... sic se habet, testes monendi et inducendi sunt ad testimonium proferendum, et eisdem si ... vel gracia, vel timore se subtrahant, compellendi sunt ecclesiastica districtione testimonium dicere, ... ex ... in cap. superto 3, cap. 2 item 6. cap. dilectorum 10 infra eodem titulo cap. cum nuntiam 3. [illegible] cap. statuta 11. § proferendo de rescriptis lib. 6. l. 1 nig. 15. alias 19. Cod. de testibus. l. invitis 8. l. invitis 19. ff. eodem titulo de testibus. l. ... 3. § hoc interdictum versiculo exhibere. ff. de tabulis exhibendis l. 1. § quid ergo ff. de ventre inspiciendo, l. cum ... 4. ff. quemadmodum testamenta aperiantur, explicant ... ex omnibus ... materiae plures ... interpretes.

Versiculo ... de testatoribus ...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
442. [illegible] 6. 17. =

2. Sed pro [illegible] [illegible] adversus [illegible] [illegible] ex [illegible] deducitur [illegible] libera esse [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] dicere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10 [illegible]. Ergo [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qq. proxime accedit ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se subtrahit, [illegible] potest [illegible] [illegible] carere [illegible] [illegible] se subtrahit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est potius quam [illegible] [illegible] dicere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6. Ergo [illegible] [illegible] invito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nemo [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] credendi [illegible] [illegible] libere [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eleganter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] quadam ad [illegible] tione [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] prius admonendos [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] aperte colligitur [illegible] [illegible] [illegible] diligenter monendi [illegible] inducendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] monendi

... ... n. 24 q. 3.
... ... ob mortale
... ... 11. q. 3.
... ... decreto ... ...
... quo ... ...
... ...
... ...
... ... nec ... ... nec ... ...
... ...
... ... Excommunicatio ...
distinctio ... ... Excommunicatio ... ...
... ... Videtur ...
4 ... ... minime ... Veruntamen ...
... uno ... ... fundamento ...
ne videlicet Veritas occultetur, ... Ut in omnibus
... ... Veritati appareat, ...
prudent ... ... in Cap. 1. de ... ...
... quamquam 14 q. 2. ... ...
... ratio rationis ... ne videlicet Veritate sup-
pressa, justa partis pereat, ... in Cap. ...
... ... ibi ne ... ... justi-
tia, ... in ... Solet ... de ... ...
muniter interpretes adnotarunt, ... ne melius probona
... ... Cap. quamquam 14 q. 2. ... delicta
maneant ... ... in ... ...
... ... modum Veniat, juxta ... in ... ...
... ...
... ... de publicanis ... ...
... tametsi, ... de solutionibus, Cap. Ut fama de
sententia Excommunicationis ... Ut alibi ... ...
Ulpianus in ... ... 6. ... de officio ... modis
minimis

[illegible] ad [illegible]
semitest [illegible] ante alter ex [illegible] de-
[illegible] et lucrum [illegible] testis [illegible] ad testi-
ficandum coverentur = denique [illegible] pro [illegible] pro co-
berti, quolibet petri teneri, et [illegible]
L. 2. § ite. Varus. ff de aqua et aqua [illegible]
In tantum 6. ff de appellationibus, L. addictos [illegible] co
eode tit. qd si damnum exinde quis patiatur, non est cogendus
alteri beneficium afferre. d Cap. precarie 1o et 2. ibi
neminem cogi contra utilitatem de propriis facere beneficium.
Ubi expendo verba illa contra utilitatem, hoc est, cum dam-
no et incommodo, testis autem in testimonio perhibendo
nullo damno afficitur, argumento textus, in L. 3. § Gabinio. ff de
testibus, L quoniam 11. juncto textu in L si quando 19. Co eodem
tit. L. eos 6. § siquis, Co. de appellationibus, Cap. si testes
versiculo venturis 4 et 5. Cap. statutum 11. § finali
de rescriptis in 6 = neque multum negotii facessit, qd testis
invitus ad judicium trahatur, non enim ex eo compulsus et co-
actus videtur, ad sic et sic deponendum, cum potius suae vo-
luntati et arbitrio testimonium huius relinquatur, quare
nihil contrarium proponitur, ex L 1. et toto tit. ff quod
metus causa = verum inquies doli suspicione carere non
potest, qui gratia et odio et timore a testimonio profe-
rendo se subtrahit = respondeo tamen multum inte-
resse, an aliquis compulsus sit, ad testimonium sic et sic
proferendum, an vero in eo compulsus sit ut se subtrahat,
hoc est, ne testimonium dicat, priori casu non est cogendus
testis ad testificandum, sed potius prohibendus est, argumento
textus in L non distinguemus 32. § cum quidam, ff de
receptis arbitris; posteriori autem casu, nihil vetat testi-
monium dicere, argumento textus in L labeo 3. § tametsi 1o
ff eodem tit. de receptis arbitris =
5 2a. decidendi ratio desumitur ex intentione juris pontificii,
cuius finis et scopus est, peccatis obviare et eternae saluti,

deulere, [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible] Vnde [illegible]
[illegible] ... [illegible] veritate occultar, cap.
[illegible] ... [illegible] 80, n. 13. [illegible]
[illegible] ... 20. articulo 1. [illegible]
[illegible] ... [illegible] compellenti ad veritatem propalandam,
[illegible] [illegible] pontificiis [illegible] [illegible] qua [illegible],
[illegible] Dei timor [illegible] n [illegible] ecclesiastice
[illegible] coerceat, severitas disciplinae, iuxta [illegible]
[illegible] [illegible] de Elect. cap. Ut clericorum
[illegible] 13. de [illegible] honestate clericorum, = quintam
iterum monitorii generalis, [illegible] interdum compellenti,
Ut probat [illegible] in cap. ad [illegible] de [illegible]
[illegible]. ibi: maxime [illegible] sub poena excom-
municationis publice in ecclesia [illegible]
[illegible] Ut qui super hoc noverint veritatem ad
[illegible] proferendam [illegible]. iuncto Tridentino
de [illegible] Sessione 25. de reformat. cap. 3. cum plu-
[illegible] relatis a Barbosa ibide. — [illegible]
[illegible] [illegible] affirmando [illegible] se
subtrahunt, [illegible] [illegible] compelli poterunt, ut
sua [illegible] praestent. [illegible] Dominicus Soto
lib. 4. de just. [illegible] 3. [illegible] 6. [illegible]
[illegible] [illegible] affirmative resolvit, quatenus [illegible]
[illegible] arbitrio rectoris visum fuerit, pro bono publico
Universitatis, [illegible] sit [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible]. Ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], in cap. super eo
3° [illegible] cap. ex parte 2. [illegible] de [illegible]

[illegible] ... Verbo timore [illegible] ... 2. presenti. 55. nu. 4.) ... pellendi sunt, Ex decisione nri. txs. ... El Primero, y el seg.do Cap. dilectorum 10. Cap. ... rabilis 11. infra hoc tit. ... absoluitur ... repetitio ...

REPETITIO AD TXM, IN CAP.lo I, DE APPELLATIONIBUS

1 Conclusio quæ Ex hoc txu deducitur, talis est = Collatio beneficij facta post appellationem legitime interpositam = Valet, quoniam omne id, quod post appellationem interpositam innouatur, attentatorum remedio reuocatur; conformat nrã decisionem txs in Cap. ad hæc 6. Cap. ad præsentia 16. Cap. Cum teneamur 17. Cap. un sit 42. Cap. Institutis 46. Cap. bone 51. Cap. dilectis 55. Cap. ut nostra 56. Cap. Cum cessante 60, infra hoc tit. Cap. ... 7. Cap. si a iudice 10. hoc eodem tit. in 6. Cap. pastoralis 16. § præterea Circa finem de officio & potestate iudicis delegati; Cap. Cum a nobis 19 de electione Cap. pastoralis 22. de iure patronatus. Cap. post appellationem 21. § appellat. 2a in 6. Clementina unica de sequestratione

pressertim ... ff. de ... L. scienti 6. ff. de appellationibus recipiendis, L. Una ff. nihil novari appellat. pendente, n. 2. Et ibi Glossa, ... pendente, ... Claudat ... Paulus ... n. 56. Explicant Et comment ... relata a Barbosa in Colectanea ... ad quæ in presenti fit remissio —

2 Sed ... adversus ... Conclusiones parte, obstat inprimis ... nostro in illis ... Ecclesiarum Decisiones factas in ... quæ Verba aperte denotant, Collationem beneficij factam, post interpositam appellationem Valere, alias enim nec revocari, nec rescindi posset, privatio enim juxta Philosophorum Et Jurisconsultorum placitum præsupponit habitum ... ad ... 113. ff. de Verborum obligationibus, L. ... 6. ff. de injusto rupto, L. bonum 43. § si subconditione ff. de ... Edicto, L. Julianus 4. ff. de ... L. ... 96. ff. de conditionibus Et demonstrationibus, ... Videri 208. ff. de regulis juris, L. ... poterit 18. ff. de adquirenda hereditate, L. 2 in fine ff. de inofficioso testamento princip. instituta Codem titulo, L. remittit 6. ff. de jure jurando, L. quida ... filiu 132. ff. de Verborum obligationibus. L. 4. § Condemnatum ff. de re judicata, L. nec Utile 20. ff. ... majores. § Servus 4. instituta de Capitis diminutione, Ergo Collatio beneficij, post interpositam appellationem Valida est, — Confirmatur Ulterius difficultas ex textu in Cap. non solum, Go. titulo 16 6. junctis alijs juribus quæ aperte denotant, Ea quæ post appellationem facta esse Videntur revocanda esse. Quæ Consequens

[illegible] nullius esse [illegible] per [illegible] ratio [illegible] ut [illegible] :

3 2°. pro ratione dubitandi [illegible] Collatio [illegible]
post appellationem interpositam [illegible]
irritanda est, juxta [illegible] in Cap. [illegible]
de electione. Ergo pari ratione in Collatione beneficij
ratiocinandum est, = id a in proprijs terminis [illegible]
magis concludenter probat textus Cooperatus, in Cap.
pastoralis 29 de jure patronatus, ubi praesen-
tatus a patrono ad ecclesiam vacantem, et ab Epis-
copo Diaecesano non admissus, ad Sedem Apostolicam
appellavit, propterea quod beneficij Collatio non fuerat
facta eidem, verum appellatione non obstante alteri
Diaecesano Episcopo praesentatus, et ab eodem
institutus fuit, in hac autem casus contingentia In-
nocentius 3.us definit Collationem beneficij valere;
Ergo Collatio beneficij interposita prius appellatione
valet et tenet, immo nec irritanda nec revo=
canda est. d. Cap. Cum anobis 29 de electione. d. Cap.
pastoralis 29. de jure patronatus =

4 3° adversus nostram Delusionem, dubitandi rationem
movet, quod in usu juris, attentati verbum duas tantum
habet significationes, aliquando enim sumitur pro conatu, vel ten-
nixu quodam efficaci alicuius delicti perpetrandi [illegible]
in L. si [illegible] non dicant rapere sed attentare [illegible]
Episcopis et Clericis, interdum etiam attentare dicitur
qui pudicitiam alicuius blando sermone interpellat, l. at
[illegible] 10, l. ite apud Labeonem 15. § appellare, ff de
injurijs, at vero neque 1.a neque 2.a acceptio ad materiam
nostri textus attinet, quia enim attentatum cum appellandi

[illegible] omne [illegible] et post [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] attentatione [illegible] [illegible]

5 [illegible] ideo [illegible] obstant quominus praefata [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] cum appellatio [illegible] [illegible] qua a minore judice ad maiorem [illegible] [illegible] [illegible] seu [illegible] ingenti [illegible] [illegible] [illegible] judicii inferioris jurisdictione, [illegible] [illegible] [illegible] quae definitio [illegible] [illegible] [illegible] plerumque in jure nostro accidit) [illegible] [illegible] [illegible] est, indicat namque duos appellationis effectus, [illegible] appellatio omnes [illegible], atque [illegible], [illegible] alterum [illegible] [illegible] [illegible], altera vero [illegible] [illegible] [illegible], effectus vero [illegible] (de quo [illegible] [illegible] et [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] judicii inferioris in toto suspendit [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] 19 de jure jurando, [illegible] [illegible] a judice [illegible]. [illegible] codem [illegible] 6. l. 1. in fine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ubi quia provocationis remedio condemnationis [illegible] pronunciatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] observat Alciatus de [illegible] regula [illegible] praesumpt. 90. num. 2. [illegible] [illegible] interpretes sequuti sunt, [illegible] vero aliter interpretatur [illegible] in d. l. 1. [illegible] [illegible] quod inferioris judicis sententiae interpositione appellationis [illegible] suspenditur [illegible] [illegible], [illegible] etiam [illegible] [illegible], id [illegible] sequenti [illegible] confirmo = sententia [illegible] judicis inferioris a quo appellatum aut [illegible] est revocatur, aut confirmatur, [illegible] [illegible], [illegible] non [illegible] [illegible] est [illegible]

quia sententia confirmat, praesertim Vero ... et ... Sen=
tentia confirmat. Tunc demum effectu sententia confir=
matoria judicij ... Vero sententia judicis a quo.
Ubi ... in l. furti ... ff. de his qui
notantur infamia, neq. enim judicati dati, ex 1ª. senten-
tia confirmata; sed ex secunda confirmante. Ut ...
Glossa verbo hodie, in d. l. furti 6. Glossa verbo ge=
neri, in l. quis prior 29. § finali, ff. ad Trebellian.
Glossa verbo discussa, in cap. pastoralis 28. § ...
de officio et potestate judicis delegati, quod adeo verum
est, ut a judice a quo sententia non sit exequenda,
potius a judice ad quem, l. praecipimus 32. § in his, et
Cod. de appellationibus, Authentica si quis litigantium, Cod.
de Episcopali audientia, ergo non immerito sententia ju=
dicis inferioris, post appellationem interpositam, non dum
suspensa sed etiam extincta videtur, d. l. 1 in fine, ff. ad
Senatus Consultum Turpilianum = Quidquid vero ad sit
in hoc nulla controversia est, videlicet quod appellatio
suspendet in totum jurisdictionem judicis inferioris,
atque inde nouata post appellationem remedio attentatorum
revocantur. d. l. unica, ff. nihil nouari appellatione pen=
dente, l. minime 12. l. eo ... 13. Cod. de appellationibus,
cap. non solum. Hoc eodem tit. lib. 6. Consequens est, ut col=
latio beneficij facta per judicem a quo interposita prius
appellatione nulla et irrita sit. cum ejus jurisdictio
et potestas sit extincta, sit in totum suspensa est,
ea vero quae fiunt a judice, si ad ejus non spectant
officium (hoc est) si ad ejus jurisdictionem non spectant,
nulla et irrita sunt. Cap. ea quae 26. ibi ea quae
fiunt a judice, si ad ejus non spectant officium
viribus non subsistunt. de regulis juris lib. 6.=

Quod Vero [illegible] [illegible] [illegible] Verbis [illegible] [illegible]
[illegible]tiones facta, [illegible] revocentur. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] n esse [illegible] nulla, Ut [illegible] de facto revocentur,
quatenus de facto [illegible], quamvis de jure n subsistant,
[illegible] [illegible] in l. [illegible] 19, ff de bonorum posse=
ssione [illegible] [illegible] remedium rescisorium bonorum
poss[illegible] [illegible] [illegible] competit filio præterito; quamvis [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] est præterito nullum sit, principio insti=
tuta de Exheredatione liberorum l. [illegible] filius. Liciter
[illegible] 30, ff de Liberis & posthumis = [illegible] [illegible]=
[illegible] est [illegible] in Cap. Significavit. 34 & in Cap.
[illegible] 35; & in Cap. Significavit 36. de rescriptis,
quæ jura de actibus loquuntur ipso jure nullis & nihilominus
omnibus Verbis rescisorijs Utuntur = Sic etiam interpretatur
[illegible] in l. Si medicus 3. Versiculo restitui jubeat, ff
de Varijs & Extraordinarijs Cognitionibus = [illegible]
Sic est intelligendus noster [illegible] [illegible] in Cap.
Ad præsentiam 16, infra [illegible] [illegible] & in Cap. n solum
Eodem [illegible] [illegible] 6 Cum alijs pluribus similibus, quæ non
obscure denotant remedio attentatorum revocanda esse,
quæ post appellationem interpositam innovata sunt,
quæ Verba n aliud sensum habent, quam Ut de facto revo=
canda sint, quæ appellatione prius interposita de facto
processerunt, =

Nec [illegible] [illegible] facessit [illegible] in Cap. Cum nobis
19 de elect. & in Cap. Cum [illegible] 29 de Jure
Patronatus, quatenus enim ab aliquo actu extra=
judiciali, appellatio interposita est n revocatur, [illegible]
post appellationem innovatur, nisi forte [illegible] appellati=
onem innovatum sit, actus vero Extrajudiciales
sunt, electio, postulatio, provisio, præsentatio, collatio,
possessio & alij similes, [illegible] [illegible] in Cap. Concer=
tationi 8. [illegible] Eodem [illegible] [illegible] 6. = Verum res ista
Exemplis clarior apparebit. Finge quod aliquis præ=
sentatus a patrono & ab Episcopo n institutus
ad superiorem appellavit, propterea quod collatio

(Beneficij

Beneficium n fuisset factum [illegible], n tamen requisitum de
[illegible] (Ut [illegible] Vocabulo [illegible]) [illegible] requirunt
ne Videlicet in sui praejudicium, aliud de novo insti=
tueretur in proposito casu, Collatio beneficii in praejudi=
cium appellantis postea facta Valebit, Ut fore post
appellatione n Vero ctra appellationem facta, [illegible]
Cap. Pastoralis 29 de jure patronatus = [illegible] electo
intelligendus est [illegible], in d. Cap. Cum a nobis . 9,
de electi. Ut [illegible] eius verbis apparet, ibi, post
appellatione n tamen ctra appellatione electio
celebrata fuit, propter qd n erat aliquatenus ir=
ritanda = tandem observo cum Calvino de Verbis juris,
Verbo attentata, qd attentata Verbum n tam juris
consultorum, quam juris interpretum vocabulum est,
quo interpretes nostri vulgo utuntur, quoties aliquid
pendente appellatione innovatur, in partis praejudi=
cium et in ctemptum judicis. ad quem, sive est contentum
judicis superioris ad quem appellatum est; et in
hac sig.e attentata verbum in posteriori conclusi=
onis parte positum accipiendum est, qq absolute
Tertia repetitio

Finis

in l. 21 ff. de Usufructu distinguitur an legatus relictus servo usufructuarij. 2. hereditas relinquatur, item pl. de usufructuarij an vero proprietarij. Quod similiter in l. 38 § ult. ff. de heredit. instit. et l. 13 § si quid servo dis tracto ff. de actionibus empti et venditi

resp. servus usufructuarius potest adquiri domino et usufructuario et ideo talis dis tinctio a Labeone requirit: sed si instabis servus usufructuarius nequit adquirere usufructuario hereditatem quia non est necessaria talis dis tinctio. resp. potest adquirere mediante facto domini qui iubebit servo adire et restituet usufructuario. si instabis illud procedit in casu dictarum legum

resp. in casu dictarum legum solus em ptor aut eius heres potest percipere lucrum in casu dictae l. 21 et utrumque quod in uno casu requiritur distin. et non in alio.

Servus usufructuarius

a ſerk mehyglady o[illegible]